

Rybnik

POGŁĘBIONA ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH OBSZARU REWITALIZACJI W RYBNIKU

Raport powstał w ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020”.

Zamawiający:

Miasto Rybnik

ul. Bolesława Chrobrego 2

44-200 Rybnik

Wykonawca:

EU-CONSULT Sp. z o.o.

ul. Toruńska 18C, lokal D

80-747 Gdańsk

Gdańsk, 2018

Autorzy opracowania:

1. prof. Aldona Frączkiewicz-Wronka – specjalistka w dziedzinie problemów społecznych.
2. Krzysztof Gutta – koordynator.
3. Piotr Gozdek – moderator badań fokusowych.

Osoby odpowiedzialne za redakcję:

1. Krzysztof Gutta – korekta opracowania.
2. Krzysztof Gutta – przygotowania grafik, tabel, rysunków, itp.

Spis treści

1	Wstęp.....	9
2	Metodologia badania	11
2.1	Analiza desk research	11
2.2	Wywiad bezpośredni kwestionariuszowy (PAPI)	12
2.3	Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)	13
2.4	Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)	13
2.5	Spacer badawczy	14
2.6	Techniki analizy danych.....	14
3	Analiza problemów społecznych	15
3.1	Skala i specyfika problemów społecznych	15
3.2	Główne problemy społeczne podobszarów rewitalizacji	27
3.2.1	Problemy demograficzne.....	27
3.2.1.1	Starzenie się społeczeństwa	27
3.2.1.2	Ruch migracyjny	29
3.2.2	Ubóstwo	33
3.2.3	Problemy mieszkalnictwa	36
3.2.4	Bezdomność	44
3.2.5	Problemy rodzinne i związane z opieką nad dziećmi	45
3.2.6	Niepełnosprawność	48
3.2.7	Bezrobocie.....	50
3.2.7.1	Powody niepodjęcia pracy i praca nierejestrowana	53
3.2.7.2	Podsumowanie rynku pracy na obszarze rewitalizacji	63
3.3	Problemy różnych grup społecznych.....	72
3.4	Ocena bezpieczeństwa zamieszkania na podobszarach rewitalizacji.....	82

3.4.1	Uzależnienia związane z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych	82
3.4.2	Przemoc domowa	90
3.4.3	Bezpieczeństwo na obszarze rewitalizacji i interwencji policji	104
3.5	Wpływ problemów społecznych na dzieci	121
3.6	Problemy osób zadłużonych	126
3.6.1	Analiza problemów osób zadłużonych.....	126
3.6.2	Ocena problemów osób zadłużonych przez mieszkańców rewitalizacji.....	131
3.7	Podsumowanie problemów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.....	144
4	Działalność instytucji pomocowych.....	157
4.1	Formy wsparcia instytucjonalnego	157
4.1.1	Problemy demograficzne.....	157
4.1.2	Bezdomność	158
4.1.3	Problemy rodzin	159
4.1.4	Niepełnosprawność	160
4.1.5	Przemoc w rodzinie	163
4.2	Ocena działań instytucji pomocowych	164
5	Uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym.....	184
5.1	Specyfika kontaktów sąsiedzkich.....	184
5.2	Ocena funkcjonowania wsparcia sąsiedzkiego i troska o podobszar	192
5.3	Aktywność społeczna mieszkańców	202
5.3.1	Aktywizacja społeczna mieszkańców	204
5.3.2	Liderzy i animatorzy życia społecznego	212
6	Uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym	218
6.1	Działania kulturalno-edukacyjne na podobszarach rewitalizacji	218

6.2	Czynniki zachęcające i zniechęcające z korzystania z oferty kulturalnej oraz sposoby informowania o ofercie	226
6.3	Ocena oferty kulturalno-edukacyjno-sportowej	230
6.4	Informowanie o wydarzeniach na obszarze rewitalizacji	241
7	Problemy społeczne młodych mieszkańców podobszarów rewitalizacji.....	250
7.1	Spędzanie czasu wolnego przez dzieci	250
7.2	Integracja międzypokoleniowa.....	258
8	Aktywny wypoczynek na podobszarach rewitalizacji	270
8.1	Miejsca i formy spędzania czasu wolnego przez mieszkańców	270
8.2	Miejsca aktywności dla dzieci i młodzieży	272
8.3	Odpoczynek osób dorosłych.....	278
9	Znaczenie Internetu w życiu mieszkańców podobszarów rewitalizacji.....	285
10	Przedsiębiorczość na podobszarach rewitalizacji.....	294
10.1	Rozwój działalności gospodarczej	294
10.2	Zakładanie własnej działalności gospodarczej	298
10.3	Formy wsparcia dla przedsiębiorców	305
10.4	Ocena prowadzenia działalności gospodarczej i branż rozwojowych na obszarze rewitalizacji	316
11	Potencjały obszaru rewitalizacji.....	329
11.1	Atuty i potencjały podobszarów rewitalizacji.....	329
11.2	Grupy potrzebujące działań rewitalizacyjnych	333
11.3	Obszar rewitalizacji jako miejsce dobre do życia.....	335
12	Newralgiczne miejsca na podobszarach rewitalizacji – podsumowanie problemów i potencjałów	344

13	Wnioski i rekomendacje wraz ze wskazaniem wskaźników monitoringu.....	359
14	Możliwości finansowania projektów i przedsięwzięć.....	369
14.1	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER).....	369
14.2	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)	372
14.3	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego (RPO WŚL)	374
14.4	Środki Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK).....	377
14.5	Emisja obligacji przychodowych.....	379
15	Załącznik 1 – wzory narzędzi badawczych.....	381
15.1	Wzór kwestionariusza wywiadu bezpośredniego z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (PAPI).....	381
15.2	Wzór kwestionariusza wywiadu bezpośredniego z przedsiębiorcami z obszaru rewitalizacji (PAPI).....	392
15.3	Wzór scenariusza pogłębionego wywiadu indywidualnego (IDI).....	397
	Wzór scenariusza zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI).....	399
16	Spis tabel	401
17	Spis rysunków	404
18	Aneks statystyczny.....	409
18.1	Przedsiębiorcy.....	409
18.2	Mieszkańcy	423
18.3	Tabele krzyżowe	470

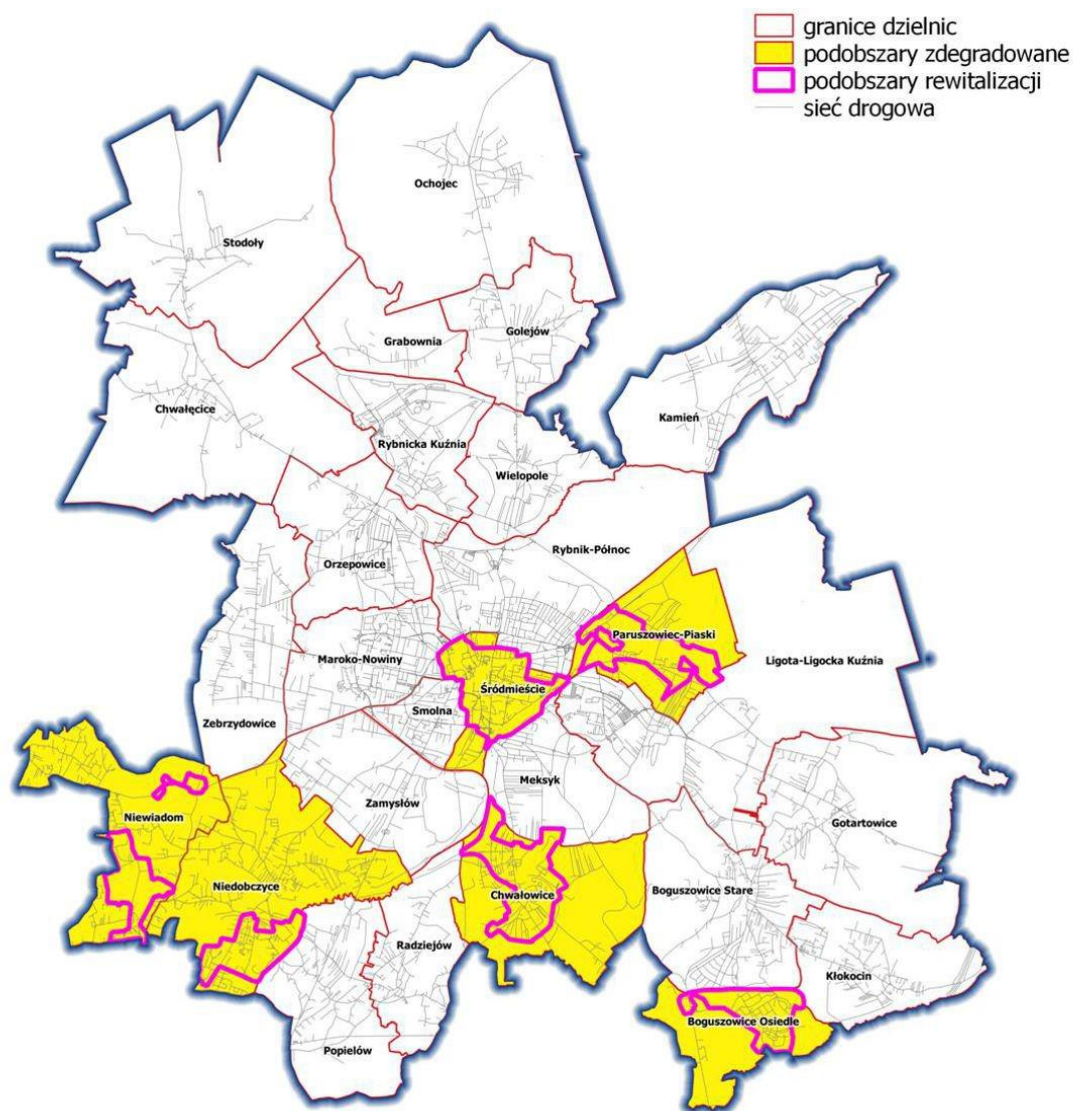
1 Wstęp

Przedmiotem badania była pogłębiona analiza problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizowanych. W tym celu przeprowadzone zostały badania jakościowe i ilościowe. Analiza została opracowana w ramach projektu „Rewitalizacja miasta – nowa energia rybnickiej tradycji” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020. Projekt został wybrany do realizacji w Konkursie Ministerstwa Rozwoju „Modelowa rewitalizacja miast”, którego celem jest wypracowanie modelowych rozwiązań prowadzenia rewitalizacji na obszarach miejskich oraz promocja dobrych praktyk dla innych miast.

W ramach badania wykonana została pogłębiona analiza problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizowanych, której celem było rozpoznanie przyczyn i złożoności problemów społecznych i gospodarczych identyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Wyniki przeprowadzonej analizy pozwoliły na zaprogramowanie poszczególnych działań w procesie rewitalizacji wybranych części miasta.

Analiza społeczno-gospodarcza objęła fragmenty dzielnic: Boguszowice, Chwałowice, Niewiadom, Niedobczyce, Paruszowiec-Piaski i Śródmieście. To obszary charakterystyczne dla industrialnego dziedzictwa Rybnika, które ukształtował rozwój przemysłu górniczego i hutniczego od końca XVIII w. oraz budowa osiedli patronackich w XIX i na pocz. XX w. W ostatnim okresie doświadczyły one szeregu negatywnych konsekwencji upadku tradycyjnych gałęzi przemysłu, w tym odpływu ludności, i są silnie zagrożone procesami marginalizacji społecznej. Dzielnica Śródmieście z kolei jest historycznie ukształtowanym centrum miasta o zróżnicowanych funkcjach wielkomiejskich. W ww. dzielnicach i w dzielnicy Boguszowice Osiedle diagnozuje się kumulację problemów społecznych związanych m.in. z bezrobociem, uzależnieniem od pomocy społecznej i ubóstwem, uwidaczniają się problemy związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, stanem obiektów zabytkowych, zjawiskami kryminogennymi i utrudnieniami komunikacyjnymi.

Rysunek 1 Położenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Rybniku

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 164.

2 Metodologia badania

W ramach wykonywanego przedmiotu zamówienia wykorzystano następujące techniki zbierania, analizy i interpretacji danych:

2.1 Analiza desk research

Analiza danych zastanych to metoda badań społecznych, która zakłada szczegółową analizę istniejących już i dostępnych danych. W jej wyniku następuje scalanie, przetwarzanie i analiza danych rozproszonych dotychczas wśród rozmaitych źródeł. Analiza danych zastanych zapewni zdobycie informacji, które można otrzymać drogą analizy opracowań i ekspertyz.

Analizie poddane zostały m.in. następujące dokumenty:

- „*Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.*”, Uchwała nr 140/XI/2015 Rady Miasta Rybnika z dnia 18 czerwca 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do roku 2020.
- „*Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+*”, Uchwała nr 428/XXVII/2016 Rady Miasta Rybnika z dnia 17 listopada 2016 r. w sprawie przyjęcia Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+.
- „*Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku*”, Uchwała nr 662/XLIII/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 r.
- „*Polityka Mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+*”, Uchwała nr 516/XXXIII/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Polityki Mieszkaniowej Miasta Rybnika 2023+.
- „*Plan zrównoważonej mobilności Miejskiej dla miasta Rybnika*”, Uchwała nr 483/XXXI/2017 Rady Miasta Rybnika z dnia 16 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Planu zrównoważonej mobilności Miejskiej dla miasta Rybnika.
- „*Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego miasta Rybnika na lata 2014-2024*”, Uchwała nr 664/XLIII/2014 Rady Miasta Rybnika z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Miasta Rybnika na lata 2014-2024.

- „Małe społeczności – wielkie problemy. Skala i specyfika wykluczenia społecznego w wybranych dzielnicach miasta Rybnika. Raport z badań 2012”, oprac. dr Andrzej Górny, dr Agata Zygmunt, Rybnik 2012.

Wykorzystane zostały także opracowania Głównego Urzędu Statystycznego oraz dane statystyczne Banku Danych Lokalnych GUS.

2.2 Wywiad bezpośredni kwestionariuszowy (PAPI)

Badanie bezpośrednie z wykorzystaniem kwestionariusza wywiadu jest najbardziej popularną techniką zbierania danych wśród metod ilościowych. Polega na zbieraniu informacji za pomocą standaryzowanego kwestionariusza wywiadu. Pytania zawarte w kwestionariuszu są opracowane na podstawie problemów badawczych. Badanie PAPI charakteryzuje się dużym wskaźnikiem responsu, niskimi kosztami przeprowadzenia i dużą szybkością analizowania danych. Badania realizowane były w okresie październik 2017 – styczeń 2018.

Populacja badana: mieszkańcy i przedsiębiorcy obszaru rewitalizacji (pod pojęciem przedsiębiorców rozumie się zarówno osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, jak i przedstawiciele przedsiębiorstw zatrudniających pracowników).

Liczebność próby: 1150, tj. 1000 mieszkańców oraz 150 przedsiębiorców.

Tabela 1 Miejsce zamieszkania respondentów – struktura próby badawczej wykorzystana w badaniu PAPI

Obszar	Wielkość próby badawczej - mieszkańcy	Wielkość próby badawczej przedsiębiorców
Boguszowice	166	25
Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	166	25
Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	167	25
Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	167	25
Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	167	25
Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	167	25
Łącznie	1000	150

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 2 Wiek respondentów – struktura próby badawczej wykorzystana w badaniu PAPI

Wiek	Udział grupy w ogóle pełnoletnich mieszkańców miasta		Wielkość próby badawczej	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
16-29	8,10%	7,90%	81	79
30-39	9,40%	9,00%	94	90
40-49	7,30%	7,10%	73	71
50-59	7,50%	7,90%	75	79
60+	14,90%	20,90%	149	209

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

2.3 Indywidualny wywiad pogłębiony (IDI)

IDI polega na przeprowadzeniu z daną osobą ustrukturyzowanej rozmowy, która ma na celu uzyskanie konkretnych informacji w sposób planowy i metodyczny według określonego schematu, zwanego scenariuszem wywiadu.

Populacja badana: eksperci społeczni (informatorzy, osoby pełniące szczególne funkcje społeczne w lokalnych społecznościach na podobszarach rewitalizacji).

Dobór próby: celowy, do badania wybrane zostały osoby posiadające wiedzę z zakresu problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. W pierwszej kolejności przebadane zostały osoby wskazane przez respondentów badania PAPI jako lokalni animatorzy/liderzy życia społecznego. Ponadto, o udział w badaniu poproszone zostały takie osoby, jak przedstawiciele lokalnych organizacji pozarządowych, pracownicy lokalnych sklepów i punktów usługowych i pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku.

Liczba wywiadów: 120

2.4 Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)

FGI to ustrukturalizowana i moderowana dyskusja kilku osób, zogniskowana na wybranym zagadnieniu. Prowadzona jest według scenariusza, który określa konkretny cel rozmowy i wytyczne dla moderatora o tym jak prowadzić dyskusję.

Populacja badana: mieszkańcy i przedsiębiorcy z podobszarów rewitalizacji.

Dobór próby: uwzględnione zostały cechy społeczno-gospodarcze populacji obszaru wyznaczonego do rewitalizacji, wskazane przez Zamawiającego, takie jak: wiek, status na rynku pracy. W badaniu udział wzięli: dzieci, młodzi dorośli, seniorzy, bezrobotni, przedsiębiorcy.

Liczba wywiadów grupowych: 30 (5 grup w każdym z 6 podobszarów).

2.5 Spacer badawczy

Jest to technika gromadzenia danych, która polega na prowadzeniu wywiadu z respondentami podczas przemieszczania się lub (bezpośrednio po jego zakończeniu) po terenie interesującym badacza. Celem realizacji spaceru badawczego było pozyskanie danych umożliwiających jakościową analizę przestrzeni.

Liczba przeprowadzonych spacerów: 6 spacerów badawczych.

Liczba uczestników: co najmniej 10 mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji.

2.6 Techniki analizy danych

Zebrane dane poddane zostały **analizie częstości**. Analiza częstości oznacza zbadanie, jak często na konkretne pytania udzielane są określone odpowiedzi. Pozwala na zestawienie struktury odpowiedzi na poszczególne pytania. Dzięki temu możliwe jest określenie, która opinia, pogląd, bądź fakt, występują najczęściej.

Ze względu na możliwe zróżnicowanie opinii grup respondentów wg podziału na wiek i płeć zastosowane zostały również **tabele krzyżowe**, pozwalające na analizę współzależności pomiędzy wariantami odpowiedzi a cechami społeczno-demograficznymi respondentów.

Występowanie zależności między zmiennymi zostało sprawdzone poprzez przeprowadzenie testu nieparametrycznego chi-kwadrat, co podyktowane było rodzajem analizowanych danych (we wszystkich przypadkach występowała przynajmniej jedna dana wartość na poziomie nominalnym). Za warunek odrzucenia hipotezy o niezależności i przyjęcia hipotezy o niewystępowaniu niezależności przyjęto poziom istotności $p=0,01$, co oznacza 99% prawdopodobieństwa prawidłowości potwierdzenia i odrzucenia poszczególnych hipotez.

Dane zaprezentowane w raporcie przedstawione zostały za pomocą tabel i rysunków, pozwalających na łatwe zobrazowanie wyników.

3 Analiza problemów społecznych

3.1 Skala i specyfika problemów społecznych

Problem społeczny to stan, który uważany jest przez znaczącą liczbę ludzi za wyzwanie. Jest to także istotna różnica między ideami społecznymi, a ich aktualnym rzeczywistym ukształtowaniem¹. Problem społeczny jest również definiowany jako zachowanie odbiegające od przyjętych norm, z uwagi na nieosiągnięcie jednostkowych i zbiorowych celów. Do najpowszechniejszych problemów społecznych należą: ubóstwo i bezrobocie, uzależnienia, nierówności społeczne w tym kwestia niepełnosprawności, problemy rodzinne, w tym przemoc czy bezdomność.

W Mieście Rybnik, na podstawie analizy desk research zdiagnozowano poniższe problemy społeczne:

Problemy demograficzne:

- problemem Rybnika jest depopulacja, kurczenie się miasta oraz starzenie się społeczności.

Ubóstwo:

- problem ten jest identyfikowany poprzez natężenie korzystania z pomocy społecznej oraz liczbę mieszkańców żyjących poniżej kryterium dochodowego i egzystencji. W 2015 roku w 51,78% ubóstwo było głównym powodem korzystania przez mieszkańców Rybnika ze środowiskowej pomocy społecznej.

Bezdomność i problemy mieszkalnictwa:

- problemy Rybnika w tym zakresie związane są z:
  - najniższą (ze wszystkich miast w kraju) liczbą mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców;
  - dość dużą liczbą przegęszczonych mieszkań – 11,6%;
  - kurczeniem się puli mieszkań komunalnych (przy rosnącym zapotrzebowaniu);
  - nieznacznym wzrosem poziomu bezdomności.

---

¹ J.W. Coleman, H. Kerbo, „Social Problems”, 2009.

Problemy rodzinne i związane z opieką nad dziećmi:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest od lat jednym z głównych powodów objęcia mieszkańców miasta pomocą społeczną.

Niepelnosprawność:

- w 2014 roku w Rybniku mieszkało 7198 osób niepełnosprawnych, z czego tylko 14,6% otrzymało wsparcie z systemu pomocy społecznej.

Bezrobocie:

- poziom bezrobocia w Mieście Rybnik jest relatywnie niski i wynosił w 2017 roku 2,82% wśród mieszkańców miasta będących w wieku produkcyjnym. Warto jednak zwrócić uwagę na bardzo niski wskaźnik przedsiębiorczości Rybnika. W 2017 było zarejestrowanych tylko 1617 podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności ogółem.

Uzależnienia i przemoc domowa:

- 19% mieszkańców Rybnika korzysta z pomocy społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu. W 2015 roku 40 rodzin zostało objętych pomocą społeczną z powodu występowania przemocy.

Źródło: „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, ss. 66, 67, 75, 82, 88.

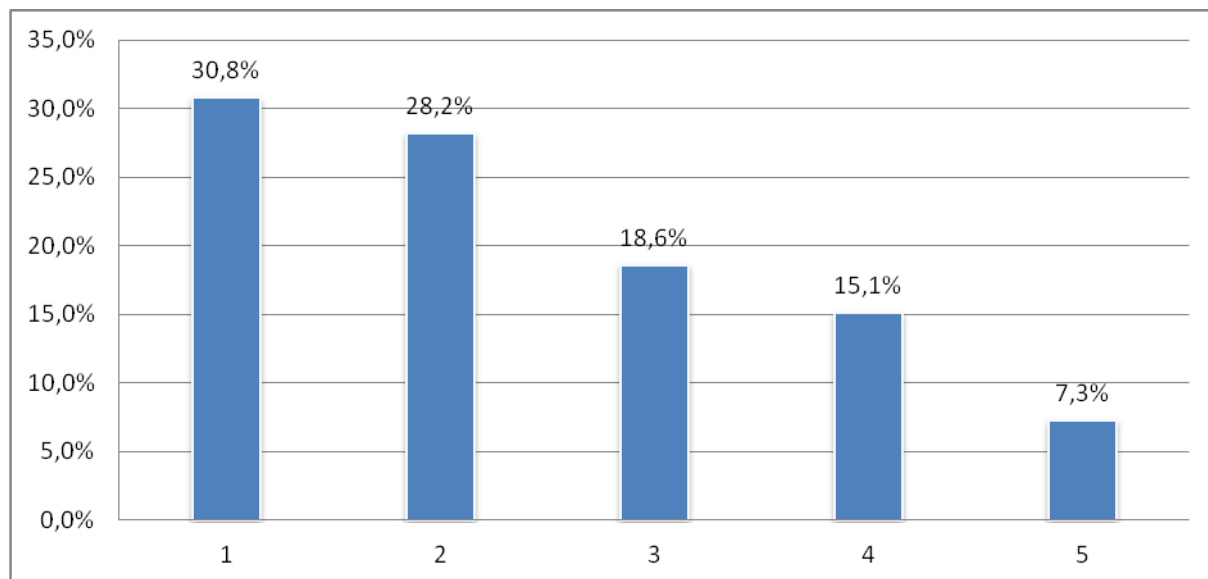
Mieszkańców biorących udział w wywiadzie pogłębionym poproszono o ocenę skali problemów społecznych na obszarze dzielnicy, w której mieszkają. Większość badanych udzielała odpowiedzi wskazujących na brak (30,8%) lub niski poziom (28,2%) problemów społecznych na obszarze ich dzielnicy. Na umiarkowane natężenie problemów społecznych w obszarze własnej dzielnicy wskazała niespełna 1/5 badanych (18,6%). Raczej wysoki poziom natężenia problemów społecznych we własnej dzielnicy zadeklarowało 15,1% respondentów, a 7,3% uznało, że jest on bardzo wysoki. Największy udział oceny "5", odpowiadającej największemu natężeniu problemów zaobserwowano na terenie Śródmieścia (11,4%). Na szczególnie niekorzystną sytuację wskazywali głównie renciści i emeryci (12,5%) oraz osoby bezrobotne (8,8%). Jedynie w przypadku sytuacji zawodowej i zmagania się z problemami nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie².

---

² Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X1 - 1].

Rysunek 2 Ocena skali problemów społecznych na obszarze miejsca zamieszkania (skala od 1-5, gdzie 1 oznacza brak problemów, a 5 najwyższe natężenie problemów)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

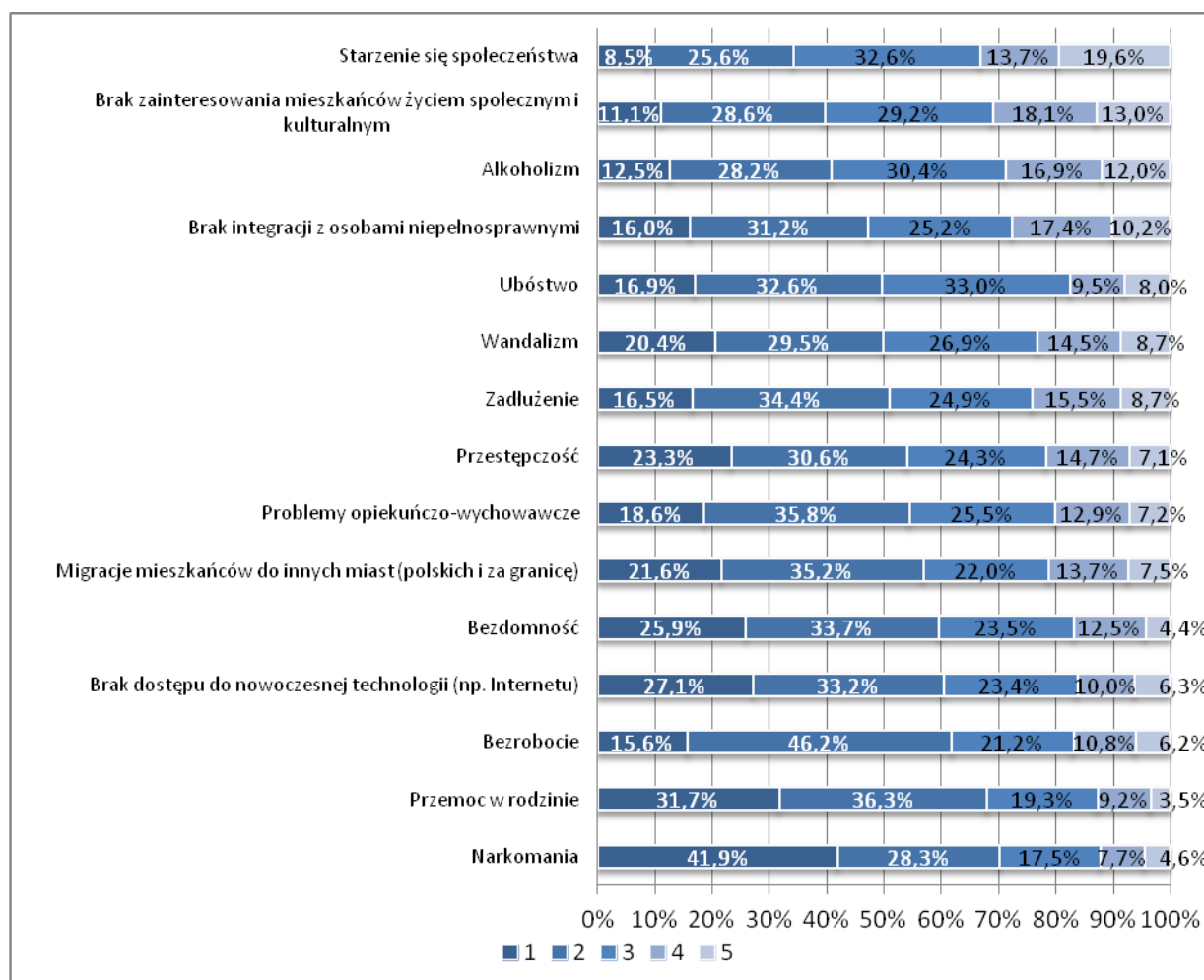
Tabela 3 Ocena skali problemów społecznych – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
1	30,8	31,8	29,6	38,7	33,2	27,8	32,5	26,5	31,3	33,7	34,1	26,3	25,7	33,5	20,7	36,6	32,4	30,9	26,2	41,8
2	28,2	26,7	29,9	30,0	25,0	33,3	31,2	25,7	26,5	33,7	26,9	26,9	34,1	21,0	29,4	22,5	31,3	21,8	25,5	31,3
3	18,6	18,0	19,3	16,3	20,6	16,7	20,7	18,4	18,7	14,5	18,6	22,2	19,2	18,6	17,6	25,4	17,3	29,1	18,2	13,5
4	15,1	15,5	14,6	11,9	15,2	15,3	11,7	17,9	15,7	14,5	15,0	16,8	13,2	15,6	23,5	9,9	14,3	12,7	17,6	11,9
5	7,3	8,0	6,6	3,1	6,0	6,9	3,9	11,5	7,8	3,6	5,4	7,8	7,8	11,3	8,8	5,6	4,7	5,5	12,5	1,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Mieszkańców poproszono także o wskazanie oceny skali występowania wymienionych w kafeterii problemów społecznych. Do problemów, które zdaniem badanych charakteryzują się największym natężeniem w ich okolicy zamieszkania należą: starzenie się społeczeństwa, brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym oraz alkoholizm. Najmniejsze natężenie problemów społecznych zdaniem badanych występuje w przypadku zjawisk takich jak: narkomania, przemoc w rodzinie i bezrobocie. Nie oznacza to, że takie problemy nie występują w Rybniku, jednak nie są one tak widoczne dla uczestników badania jak problemy wcześniej opisane. W przypadku płci, wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, posiadania dzieci oraz problemu nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie³.

Rysunek 3 Ocena skali występowania poniższych problemów społecznych w miejscu zamieszkania (skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu, a 5 bardzo wysokie natężenie problemu)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

³ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X2-1].

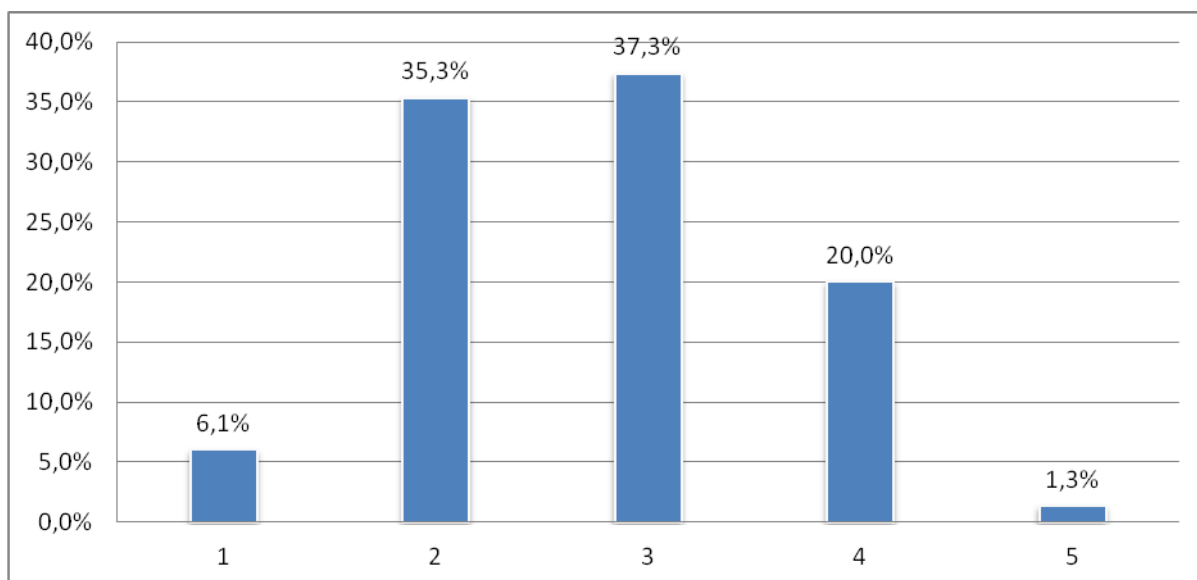
Natomiast, jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez badanych, skala problemów społecznych najczęściej oceniana była na średnim poziomie (odpowiedź 3) – odpowiedź tę wskazało 37% respondentów. Porównywalny odsetek ankietowanych ocenił skalę problemów społecznych niżej, przyznając odpowiedź 2 (35%). Zdaniem 20% badanych respondentów występowanie problemów społecznych ocenione zostało na 4, w pięciostopniowej skali. Z kolei najwyższa ocena (5) przyznana została przez zdecydowanie najmniejszy odsetek wszystkich ankietowanych, równy 1%. Zdaniem 6% ankietowanych skala problemów społecznych w miejscu prowadzonej przez nich działalności gospodarczej jest nieznaczna (odpowiedź 1). W podziale na płeć respondentów, nie ma znaczącej różnicy w odsetku udzielonej przez największą całkowitą liczbę respondentów odpowiedzi (3), kobiety jednak częściej od mężczyzn udzielały odpowiedzi 4 oraz 1, zaś najwyższa ocena w zaproponowanej skali wybierana była wyłącznie przez mężczyzn. Należy także podkreślić, że nie odnotowano istotnych zależności między wiekiem a wskazaniami respondentów.

W przypadku najniższej ocenianej skali występowania problemów społecznych na obszarze wyznaczonym do działań związanych z rewitalizacją, najwyższy odsetek odpowiedzi świadczących o niewystępowaniu problemów społecznych na terenie poszczególnych podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji, przypadał na przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie dzielnic Niewiadom oraz Chwałowice (po 12% odpowiedzi, w porównaniu do 4% przypadających na każdy pozostały wariant odpowiedzi). Mieszkańcy dzielnic Paruszowiec-Piaski oraz Niedobczyce najczęściej wskazywali wariant odpowiedzi (2) świadczący o umiarkowanej skali problemów społecznych. Z kolei mieszkańcy dzielnicy Boguszowice najczęściej wskazywali wariant odpowiedzi świadczący o przeciętnym oraz znaczącym poziomie występowania problemów społecznych (najczęściej wybierane były oceny 3 oraz 4 w pięciostopniowej skali). Jak wynika z odpowiedzi respondentów, najwyższy poziom problemów społecznych (odpowiedź 5) zaobserwowany został wyłącznie przez część mieszkańców Śródmieścia oraz Chwałowic. Jedynie w przypadku miejsca prowadzenia działalności gospodarczej oraz wcześniejszego prowadzenia działalności w innym miejscu test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁴.

---

⁴ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X1 - 2].

Rysunek 4 Ocena skali problemów społecznych na obszarze miejsca prowadzenia działalności gospodarczej

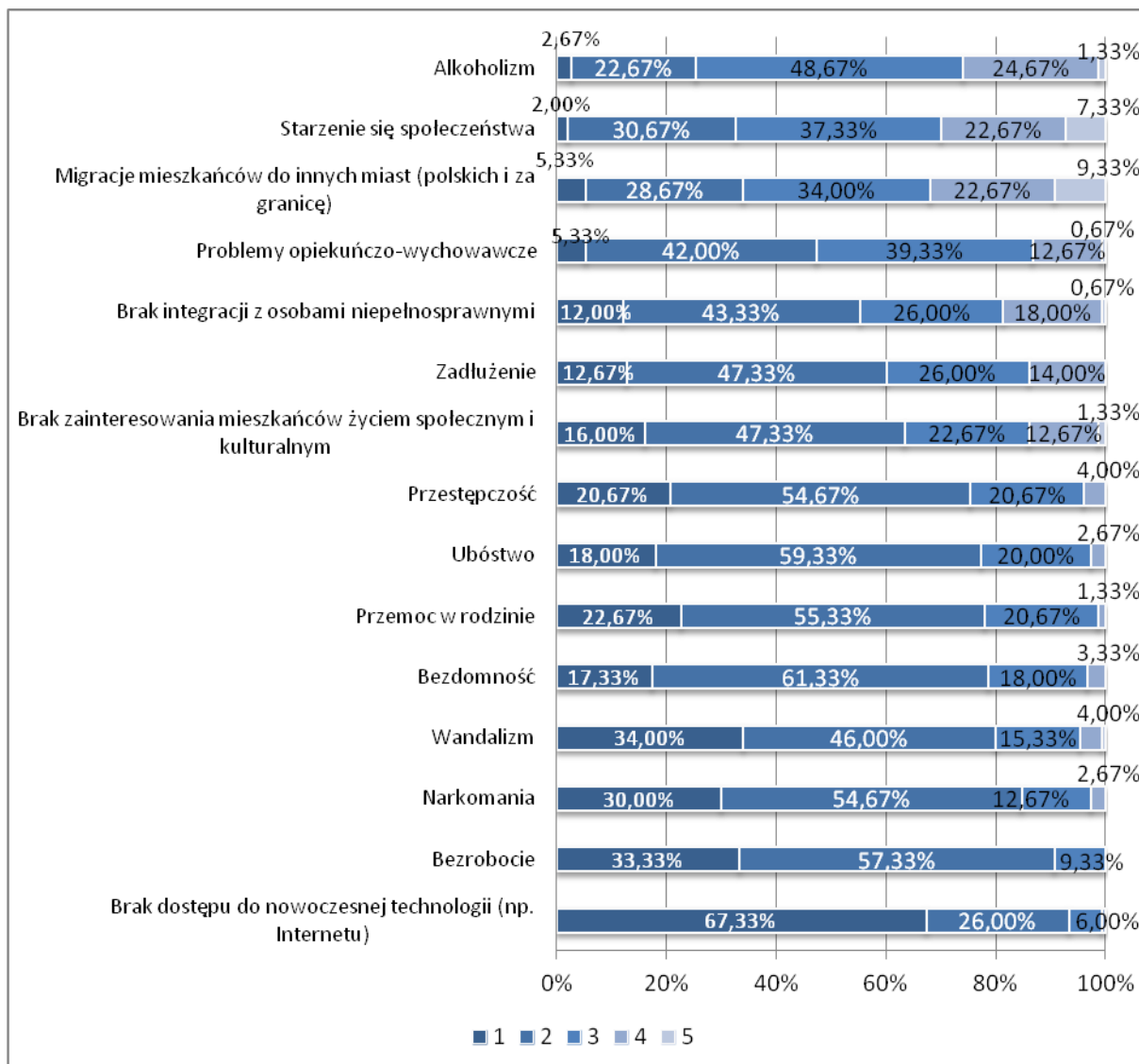
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami

Skala problemów społecznych, zdaniem przedsiębiorców, przedstawia się tymczasem jak na poniższym rysunku. Pośród problemów społecznych, które zdaniem badanych występują w zdecydowanie największej skali (oceny 5 i 4) wymienić należy alkoholizm, starzenie się społeczeństwa oraz migrację mieszkańców do innych miast, zarówno w kraju, jak i zagranicą. Zdaniem respondentów mniejsza jest skala problemów, którym ankietowani najczęściej przyporządkowali ocenę 1 (problem w zakresie cyfryzacji mieszkańców (brak dostępu do nowoczesnej technologii, w tym np. Internetu), bezrobocie, uzależnienie od narkotyków, wandalizm) oraz ocenę 2 (bezdomność, przypadki przemocy w rodzinie, ubóstwo, oraz przestępczość).

Na problem związany z migracją mieszkańców przypada największy odsetek odpowiedzi oznaczających największą skalę obserwowanego problemu (5), zaś druga najwyższa ocena (4) dla skali występowania dotyczy problemu związanego z nadużywaniem alkoholu. Bezdomność najczęściej pośród zaproponowanych odpowiedzi oceniana była oceną 2, zaś najniżej oceniona została skala braku dostępu do nowoczesnej technologii (ocena 1)⁵.

⁵ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X4 - 2].

Rysunek 5 Ocena skali występowania poniższych problemów społecznych w okolicy miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Problem uzależnienia alkoholowego, tak powszechnie zauważany przez respondentów badania, dotyczyć może znacznej liczby mieszkańców. Jak zauważyli już autorzy dokumentu „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, odnosząc średni udział osób uzależnionych od alkoholu na obszarze Polski (2,4% wg badań EZOP Polska przeprowadzonych w 2012 roku przez Instytut Psychiatrii i Neurologii w Warszawie⁶) do liczby ludności Rybnika, można domniemać, że na całym obszarze miasta problem ten może dotyczyć nawet ponad 2 tys. osób. Problemu tego nie można jednak ograniczać wyłącznie do osób uzależnionych,

⁶ „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostępność psychiatrycznej opieki zdrowotnej EZOP – Polska”. s. 10.

gdyż wyróżnić można również kategorię osób nadużywających alkoholu. W tym przypadku szacunki dot. skali problemu na terenie Rybnika sięgają nawet ponad 10 tys. osób⁷.

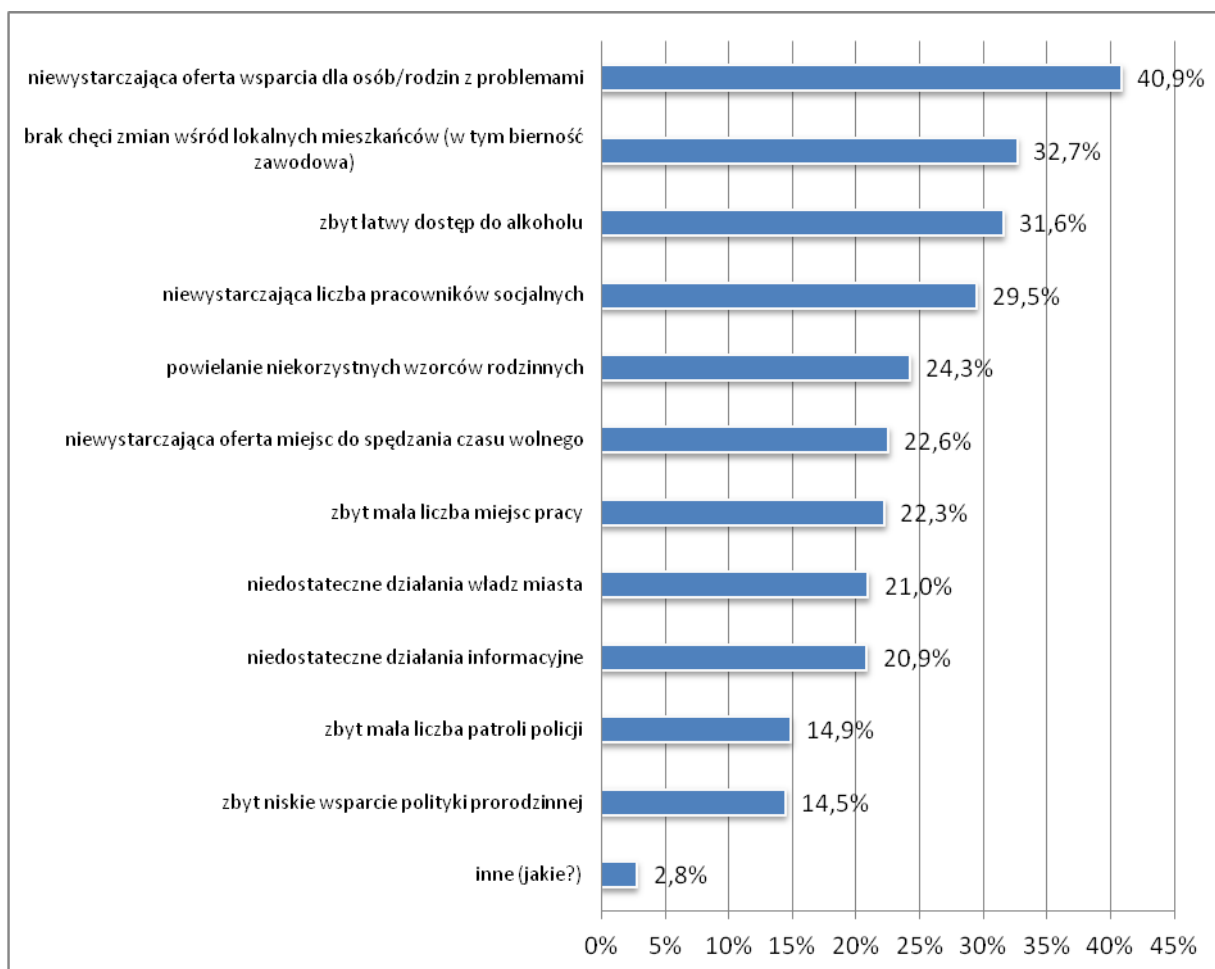
Respondenci badania PAPI (mieszkańcy) zapytani zostali również o przyczyny występowania wskazanych przez nich wcześniej problemów. Mieszkańcy ocenili, że należą do nich: niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami (40,9%), brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców (w tym bierność zawodowa) oraz zbyt łatwy dostęp do alkoholu (31,6%). Stosunkowo wysoki odsetek respondentów wskazał również na to, że przyczyną występowania analizowanych problemów jest niewystarczająca liczba pracowników socjalnych (29,5%), powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych (24,3%). Najmniej liczna grupa badanych wskazała na zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej (wsparcie rodziny mające na celu udostępnienie instrumentów i środków umożliwiających realizowanie podstawowego celu – rodzenia i wychowywania dzieci) (14,5%) oraz zbyt małą liczbę patroli policji (14,5%).

W ramach odpowiedzi „inne” badani wskazali na problemy takie jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, choroba alkoholowa, brak zainteresowania społecznego problemami osób zagrożonych wykluczeniem społeczno-ekonomicznym, niskie zarobki, brak motywacji do podnoszenia własnych kwalifikacji, samotność osób starszych i wstyd przed poproszeniem o pomoc. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

---

⁷ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 86.

Rysunek 6 Główne przyczyny występowania wskazanych problemów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Podobnie przedstawia się rozkład odpowiedzi wśród przedsiębiorców. Określili oni bowiem w czym, ich zdaniem, należy dopatrywać się przyczyn wskazanych uprzednio problemów społecznych, występujących w miejscu prowadzenia przez nich działalności gospodarczej. Zdaniem największego odsetka respondentów (47%) przyczyną może być niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego, oraz zbyt łatwo dostępny alkohol (44%), jak również niewystarczający zakres wsparcia kierowanego dla rodzin bądź osób borykających się z problemami (41%). Nieco mniejszy odsetek badanych za przyczynę problemów społecznych uważa niedostateczny zakres działań informacyjnych (31%) oraz działań władz miasta, mających na celu przeciwdziałanie problemom społecznym (30%), a także powielanie szkodliwych postaw w rodzinie (28%), brak chęci do zmiany swojej obecnej sytuacji przez część mieszkańców - włączając w to bierność zawodową (21%), i niewystarczającą liczbę patroli policyjnych (18%). Zdecydowanie niższy poziom wskazań

charakteryzował odpowiedzi: niewystarczająca liczba pracowników socjalnych (13%), niewystarczający względem potrzeb zakres wsparcia polityki prorodzinnej (10%), oraz zbyt niska liczba dostępnych miejsc pracy (7%). Ponadto, 1% badanych dopatruje się przyczyn problemów społecznych w innych czynnikach, nie precyzując jednakże swojej odpowiedzi.

Odpowiedzi powiązać można z obszarem, na którym respondenci prowadzą swą działalność gospodarczą. Tym samym, największy odsetek wskazań w poszczególnych dzielnicach dotyczył następujących odpowiedzi:

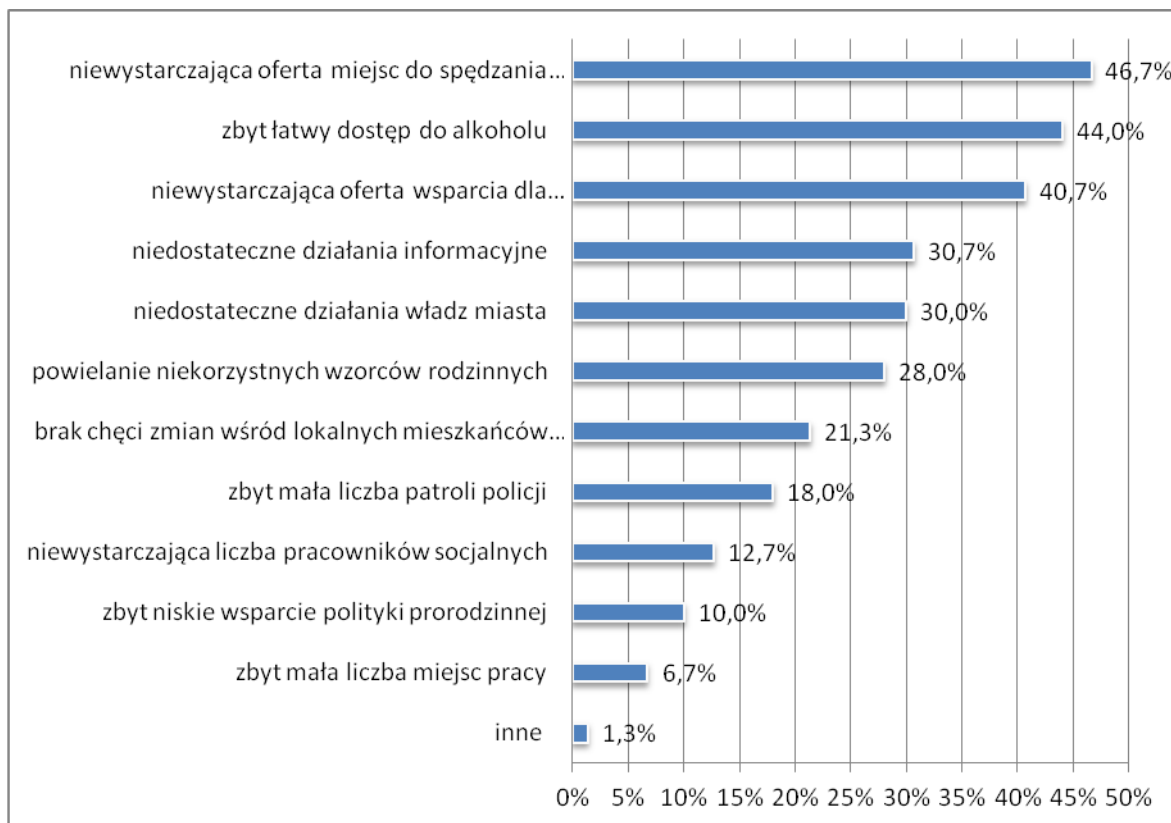
- Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście): niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami (60%).
- Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski): zbyt łatwy dostęp do alkoholu⁸ (64%).
- Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom): niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego oraz niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami (po 44%).
- Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce): niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego (64%).
- Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice): niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego (60%).
- Boguszowice: zbyt łatwy dostęp do alkoholu (56%).

Jedynie w przypadku płci, wieku oraz miejsca prowadzenia działalności gospodarczej test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

---

⁸ Zbyt łatwy dostęp do alkoholu determinuje liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na danym terenie, przy uwzględnieniu liczby mieszkańców analizowanego terenu.

Rysunek 7 Główne przyczyny występowania wskazanych problemów w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Skala problemów społecznych na większości podobszarów rewitalizacji określana jest jako średnia, podobna do skali problemów w innych dzielnicach Rybnika. Na ich tle wyróżnia się podobszar Paruszowiec-Piaski, gdzie odnotowano wysoki poziom koncentracji socjalnych lokali mieszkalnych, skala problemów jest duża i pogłębia się. Zwiększoną skalę problemów społecznych odnotowano także w dzielnicy Niedobczyce w okolicy Domu Nadziei (ul. Sportowa 136).

3.2 Główne problemy społeczne podobszarów rewitalizacji

3.2.1 Problemy demograficzne

3.2.1.1 Starzenie się społeczeństwa

Liczba ludności w Rybniku zmniejszyła się w ostatnich latach z poziomu 141 036 w 2010 r. do 139 252 w 2016 r.⁹. Wśród analizowanych podobszarów rewitalizacji, największą część mieszkańców mieszka na podobszarach: Boguszowice, Śródmieście i Chwałowice. Pod względem powierzchni natomiast największymi podobszarami są: Chwałowice i Śródmieście.

Rysunek 8 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji

Obszar rewitalizacji	Rybnik	Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce	Niewiadom	Paruszowiec - Piaski	Śródmieście
Mieszkańcy	132 450 100%	10 438 7,88%	6 363 4,80%	5 119 3,86%	2 148 1,62%	2 529 1,91%	6 570 4,96%
Powierzchnia (m ²)	148 360 000 100%	968 190 0,65%	1 553 167 1,05%	958 599 0,65%	943 504 0,64%	1 235 637 0,84%	1 706 445 1,15%

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Starzenie się społeczeństwa i depopulacja to jedne z głównych problemów występujących w Rybniku. Z prognozy danych GUS¹⁰ wynika, że liczba ludności w Rybniku zmniejszy się do 111 143 mieszkańców w 2050 r. (z 139 252 mieszkańców w roku 2016). Największą grupą społeczną są natomiast osoby w wieku produkcyjnym. Podkreślić jednak należy, że struktura ludności wg grup ekonomicznych zmienia się ze względu na rosnącą liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Tym samym rośnie wskaźnik obciążenia demograficznego, co związane jest z pogłębianiem się problemu starzenia się społeczeństwa¹¹.

⁹ Bank Danych Lokalnych/ GUS – opracowane na bazie NSP 2011.

¹⁰ Bank Danych Lokalnych/ GUS.

¹¹ Bank Danych Lokalnych/ GUS.

Tabela 4 Dane demograficzne

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
ogółem	Rybnik	141 036	140 789	140 052	139 252
	województwo śląskie	4 634 935	4 615 870	4 585 924	4 559 164
w wieku przedprodukcyjnym (w %)	Rybnik	18,2	17,9	17,9	18,0
	województwo śląskie	17,3	17,0	16,8	16,8
w wieku produkcyjnym (w %)	Rybnik	66,0	65,2	64,0	62,4
	województwo śląskie	65,2	64,3	63,2	61,8
w wieku poprodukcyjnym (w %)	Rybnik	15,8	16,9	18,2	19,6
	województwo śląskie	17,6	18,7	20,0	21,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Analiza poszczególnych grup ekonomicznych w populacji mieszkańców indywidualnych dzielnic Rybnika, wykazała występowanie najbardziej niekorzystnej sytuacji w Śródmieściu, która cechuje się poniższym podziałem ludności:

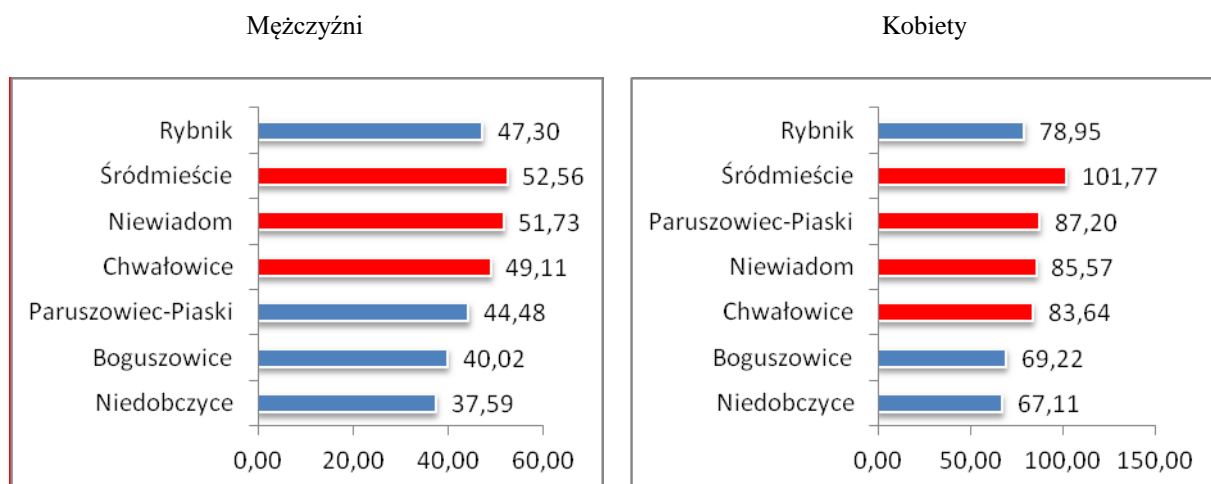
- 12,8% - liczba ludności w wieku 0-17.
- 62,1% - liczba ludności w wieku 18-65.
- 25,1% - liczba ludności w wieku 65+¹².

Najwyższy wskaźnik obciążenia demograficznego dla mężczyzn i kobiet odnotowano na terenie podobszaru Śródmieście. Warto zaznaczyć, że wartości powyżej średniej dla miasta dostrzeżono również na podobszarach:

- Mężczyźni: Niewiadom, Chwałowice.
- Kobiety: Paruszowiec-Piaski, Niewiadom.

¹² „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

Rysunek 9 Wskaźnik obciążenia demograficznego na obszarze rewitalizacji

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Problem obciążenia demograficznego podkreślony został także w „Strategii Zintegrowanego rozwoju miasta Rybnika do roku 2020”. Pogarszanie wskaźników obciążenia demograficznego może doprowadzić m.in. do demograficznego osłabienia miasta pomimo, iż sytuacja Rybnika na tle innych miast w województwie śląskim kształtuje się na dobrym poziomie¹³.

3.2.1.2 Ruch migracyjny

Na zmianę liczby ludności wpływa także ruch migracyjny. Z analizy danych wynika, że w Rybniku w latach 2016 - 2017 odnotowano ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych. Oznacza to, że znacznie więcej osób wymeldowało się z Rybnika, niż się w nim zameldowało. Analizując to zagadnienie ze względu na płeć w 2016 r. zameldowano 452 kobiety i 403 mężczyzn przy jednoczesnym wymeldowaniu 603 kobiet i 561 mężczyzn¹⁴. Liczba osób emigrujących z miasta jest znacznie wyższa niż liczba osób imigrujących na obszar Rybnika w latach 2016 - 2017. Najwięcej mieszkańców Rybnika, w kontekście analizy migracji ze względu na kierunek miasto/wieś, migrowało z Rybnika do innych miast. Niepokojący jest fakt, że migrują przede wszystkim osoby w wieku produkcyjnym, co jest zjawiskiem niekorzystnym dla miasta¹⁵.

¹³ „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r., str. 14.”.

¹⁴ Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹⁵ „Polityka Mieszaniowa Miasta Rybnika 2023+”, s.12.,

Tabela 5 Zameldowania i wymeldowania w mieście Rybnik

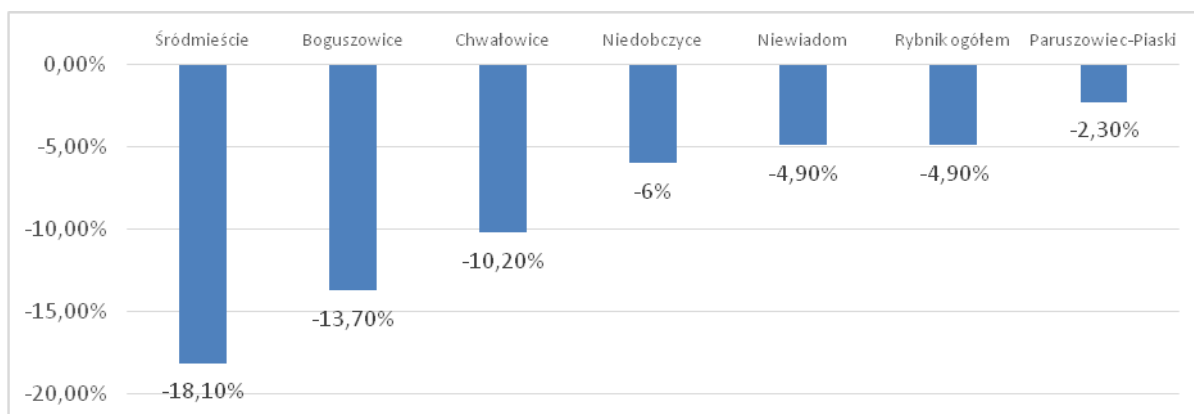
Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
zameldowania ogółem	Rybnik	1 092	1 101	1 038	855
	województwo śląskie	46 399	44 117	43 397	39 709
wymeldowania ogółem	Rybnik	1 486	1 545	1 368	1 164
	województwo śląskie	51 337	50 019	50 561	44 265

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W latach 2005-2015 dynamika zmian liczby mieszkańców Rybnika przyjmowała wartości ujemne (-4,9% dla całego tego okresu). W podziale na wybrane dzielnice miasta, warto zwrócić uwagę na Śródmieście gdzie dynamika ta wyniosła aż -18,1%, co świadczy o dużym odpływie ludności z tej części miasta. Biorąc pod uwagę pozostałe dzielnice, których części stanowią poszczególne obszary rewitalizacji, najmniejszy odpływ ludności charakteryzował w tym okresie dzielnicę Paruszowiec-Piaski (-2,3%). Biorąc pod uwagę dane zaprezentowane na poniższym rysunku, można stwierdzić, że obszary rewitalizacji Rybnika zmagają się z istotnym problemem odpływu ludności. Zjawisko to jest charakterystyczne dla centralnych części miasta oraz dzielnic z dominacją zabudowy wielorodzinnej (tj. dzielnic, które w znacznym stopniu stanowią obszary rewitalizacji miasta), na rzecz wzrostu liczby ludności w dzielnicach peryferyjnych¹⁶.

¹⁶ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 62.

Rysunek 10 Dynamika zmian liczby mieszkańców ogółem w okresie 2005-2015, Rybnik i wybrane dzielnice, w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku, s. 58.

Pócz wskazanego powyżej odpływu ludności na tereny peryferyjne miasta, znaczna liczba ludności migruje do innych gmin. W 2016 r. liczba ta wyniosła 1121 osób. Spośród niej najwięcej osób przeprowadziło się do miasta Żory (ponad 8,5% spośród ww. liczby), gminy Radlin (7,23%) oraz gminy Wodzisław Śląski (niemal 6%).

Tabela 6 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały - odpływ mieszkańców Rybnika ze wskazaniem gminy docelowej. Główne gminy (powyżej 1% udziału w ogóle odpływu ludności, 2016 r.)

Gmina obecnego miejsca zamieszkania osób opuszczających Rybnik	Udział % w ogólnej liczbie osób opuszczających Rybnik
M. Żory	8,56%
Radlin	7,23%
Wodzisław Śląski	5,98%
Gaszowice	5,08%
Świerklany	4,46%
Lyski	3,48%
Jejkowice	3,30%
Rydultowy	3,30%
Czerwionka-Leszczyny	3,21%
M. Katowice	2,85%
M. Jastrzębie-Zdrój	2,41%
Czerwionka-Leszczyny	2,32%
M. Kraków	2,23%
Gorzyce	1,69%
M. Gliwice	1,69%
Pszów	1,43%
Racibórz	1,34%
Pilchowice	1,07%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według gminy poprzedniego i obecnego miejsca zamieszkania, 2016 r.

Saldo migracji wewnętrznych na terenie Rybnika w 2017 r. przyjęło wartość ujemną (-417 osób). Spośród tej liczby większy odpływ przypadł na kobiety oraz osoby wyprowadzające

się na tereny miejskie. Należy jednak zauważyć, że w przypadku napływu ludności można mówić o tych samych cechach. Ponadto, zarówno największy odpływ, jak i napływ ludności przypadł na osoby w wieku 25-39 lat.

Tabela 7 Migracje wewnętrzne na pobyt stały ludności z uwzględnieniem wieku i płci migrantów, Rybnik 2017 r.

	Napływ migracyjny								
	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	ogółem	z miast	ze wsi	razem	z miast	ze wsi	razem	z miast	ze wsi
M. Rybnik	786	525	261	374	252	122	412	273	139
0 - 4 lata	71	47	24	43	27	16	28	20	8
5 - 9	48	26	22	28	16	12	20	10	10
10 - 14	28	19	9	18	12	6	10	7	3
15 - 19	25	17	8	7	7	0	18	10	8
20 - 24	63	37	26	22	16	6	41	21	20
25 - 29	145	99	46	56	39	17	89	60	29
30 - 34	117	72	45	54	32	22	63	40	23
35 - 39	82	54	28	43	28	15	39	26	13
40 - 44	48	36	12	27	20	7	21	16	5
45 - 49	37	29	8	20	16	4	17	13	4
50 - 54	23	17	6	14	9	5	9	8	1
55 - 59	27	20	7	12	9	3	15	11	4
60 - 64	18	14	4	9	7	2	9	7	2
65 - 69	21	13	8	8	4	4	13	9	4
70 - 74	9	7	2	3	2	1	6	5	1
75 - 79	10	6	4	5	4	1	5	2	3
80 - 84	6	5	1	2	1	1	4	4	0
85 i więcej	8	7	1	3	3	0	5	4	1

Odpływ migracyjny									
	ogółem			mężczyźni			kobiety		
	ogółem	do miasta	na wieś	razem	do miasta	na wieś	razem	do miasta	na wieś
M. Rybnik	1203	732	471	584	364	220	619	368	251
0 - 4 lata	118	60	58	51	32	19	67	28	39
5 - 9	76	43	33	40	22	18	36	21	15
10 - 14	41	23	18	21	11	10	20	12	8
15 - 19	34	22	12	13	9	4	21	13	8
20 - 24	95	63	32	35	24	11	60	39	21
25 - 29	207	143	64	95	63	32	112	80	32
30 - 34	186	133	53	105	73	32	81	60	21
35 - 39	111	63	48	53	36	17	58	27	31
40 - 44	75	42	33	41	24	17	34	18	16
45 - 49	57	37	20	35	22	13	22	15	7
50 - 54	49	25	24	27	15	12	22	10	12
55 - 59	48	21	27	22	11	11	26	10	16
60 - 64	44	19	25	25	11	14	19	8	11
65 - 69	32	17	15	13	7	6	19	10	9
70 - 74	7	6	1	2	1	1	5	5	0
75 - 79	8	4	4	3	2	1	5	2	3
80 - 84	8	6	2	1	0	1	7	6	1
85 i więcej	7	5	2	2	1	1	5	4	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS - Migracje wewnętrzne na pobyt stały ludności w miastach liczących 50 tys. i więcej według województw, wieku i płci migrantów, 2017 r.

3.2.2 Ubóstwo

W latach 2011-2016 w Rybniku systematycznie zwiększał się poziom ubóstwa w Rybniku. Negatywne zmiany dotyczące pogłębiania się problemów społecznych dotyczących ubóstwa obrazuje tendencja wzrostowa poniższych wskaźników:

- Liczba osób wymagających wsparcia (z 3 945 w 2011 r. do 5 705 w 2015 r.).
- Liczba osób, którym przyznano świadczenia (z 4 018 w 2011 r. do 4 133 w 2015 r.).

- Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie z powodu ubóstwa (z 1 573 w 2011 r. do 1 847 w 2015 r.)¹⁷.

Analizując zjawisko ubóstwa w podziale na dzielnice w mieście, największe natężenie problemu występuje w dzielnicach:

- Paruszowiec-Piaski.
- Boguszowice Osiedle.
- Śródmieście.
- Chwałowice.
- Niedobczyce.
- Niewiadom¹⁸.

Dzielnica Boguszowice Osiedle charakteryzuje się największą liczbą rodzin korzystających ze wsparcia OPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców, największa liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców w Rybniku oraz największa liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W dzielnicy Paruszowiec-Piaski natomiast odnotowano największą liczbę osób w rodzinach korzystających ze wsparcia OPS Rybnik dla których powodem przyznania wsparcia jest ubóstwo. Należy także podkreślić, że największy odsetek korzystających ze świadczeń bez żadnego dochodu (średnio w latach 2014-2016) występował w dzielnicach: Niewiadom (22,2), Śródmieście (12,9) i Niedobczyce (7,6)¹⁹.

Na potrzeby przygotowania delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w „Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 r.” obliczony został również Zespolony Indeks Koncentracji Ubóstwa w dzielnicach Rybnika, który obrazuje nasilenie problemów społecznych związanych z ubóstwem. Najwyższe wartości odnotowane zostały w dzielnicach Paruszowiec-Piaski (24,5), Boguszowice Osiedle (19,7) oraz Niewiadom (16,0)²⁰.

Koncentrując się natomiast na obszarze rewitalizacji, podkreślić należy, że najwyższe wskaźniki w zakresie ubóstwa (jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej

---

¹⁷ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 51.

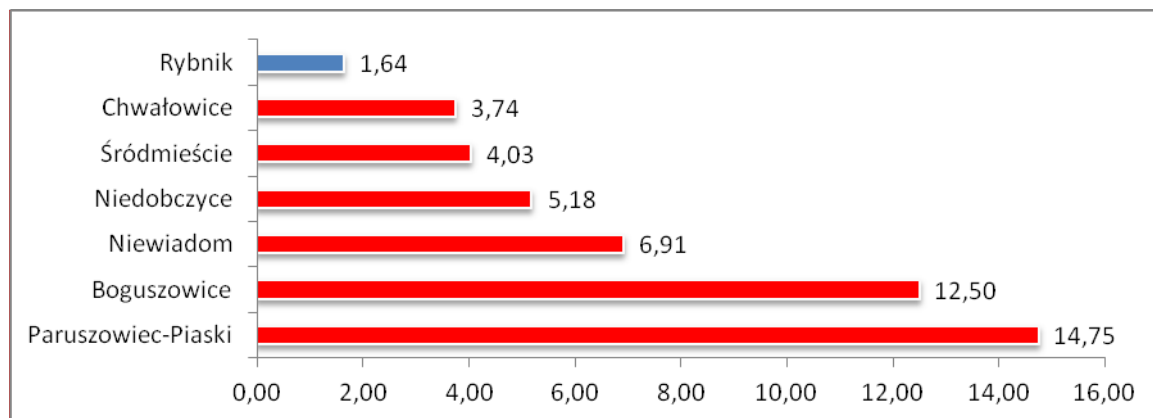
¹⁸ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 34.

¹⁹ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku” 35.

²⁰ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku” 34.

(w przeliczeniu na 100 mieszkańców) odnotowano w podobszarach: Paruszowiec-Piaski i Boguszowice.

Rysunek 11 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - ubóstwo jako przyczyna korzystania z pomocy społecznej

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

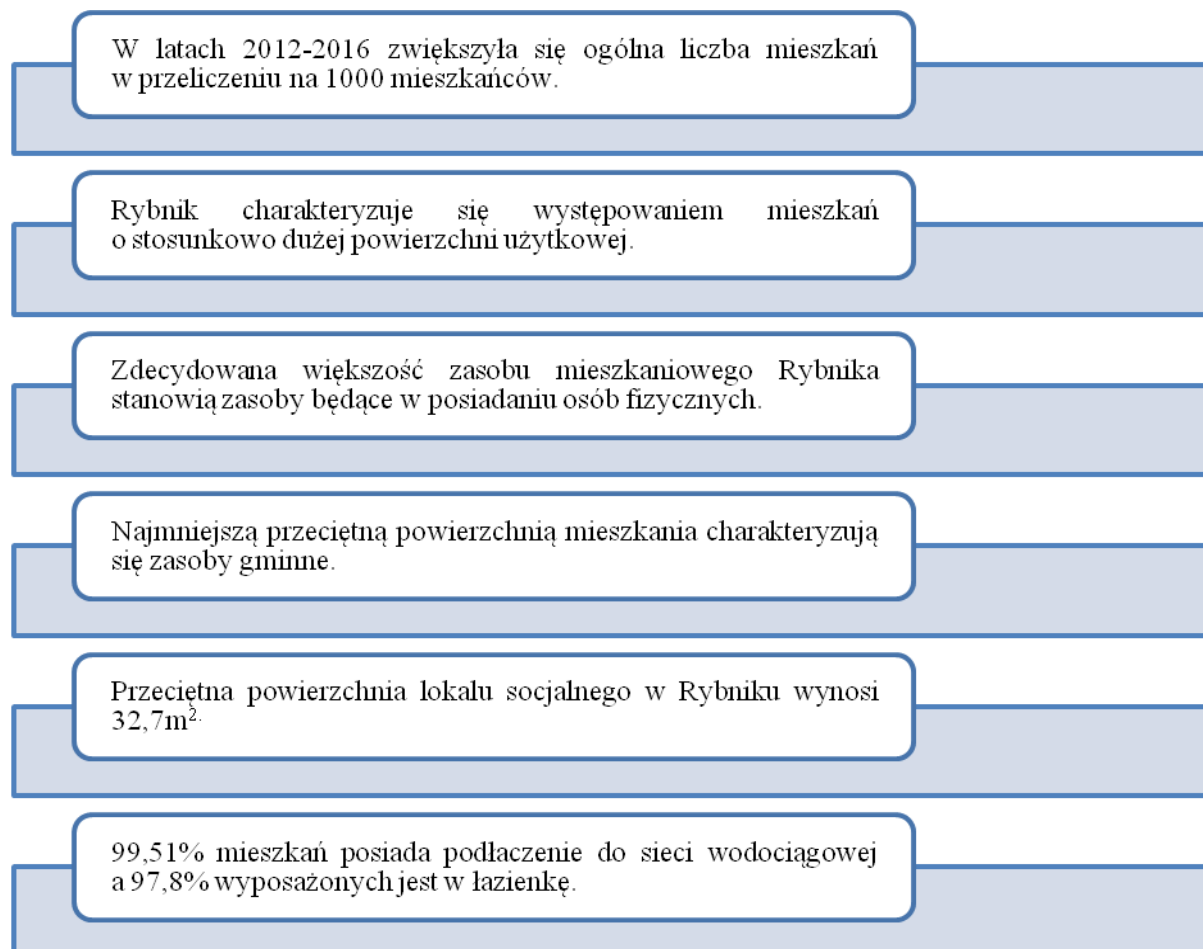
Problem ubóstwa jest jednocześnie „generowany” przez inne problemy społeczne, jak np. bezrobocie czy pracę w szarej strefie, a z drugiej strony potrafi wpłynąć na ich powstanie bądź pogłębienie²¹. Kwestia rozwiązania problemu ubóstwa stanowi więc jedno z głównych wyzwań polityki społecznej. Kluczową kwestią jest w tym względzie nie tylko reagowanie na bieżące problemy, lecz ograniczenie możliwości ich pojawienia się w przyszłości. Zasadniczym elementem w tym przypadku jest ograniczenie dziedziczenia niekorzystnych wzorców przez obecne dzieci i młodzież. Działania oddolne, skierowane do tej grupy społecznej pozwolą na ograniczenie negatywnych zjawisk w perspektywie kolejnych lat.

²¹ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

3.2.3 Problemy mieszkalnictwa

Problemy mieszkalnictwa szeroko opisane zostały w dokumencie pn. „Analiza potrzeb mieszkaniowych miasta Rybnika ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji wraz z rekomendacjami i montażem finansowym”. Z analizy danych wynika, że:

Rysunek 12 Problemy mieszkalnictwa w Rybniku

Źródło: „Analiza potrzeb mieszkaniowych miasta Rybnika ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji wraz z rekomendacjami i montażem finansowym”.

W poniższej tabeli opisane zostały wskaźniki związane z mieszkalnictwem w latach 2010-2016, które omówione zostały na powyższym rysunku.

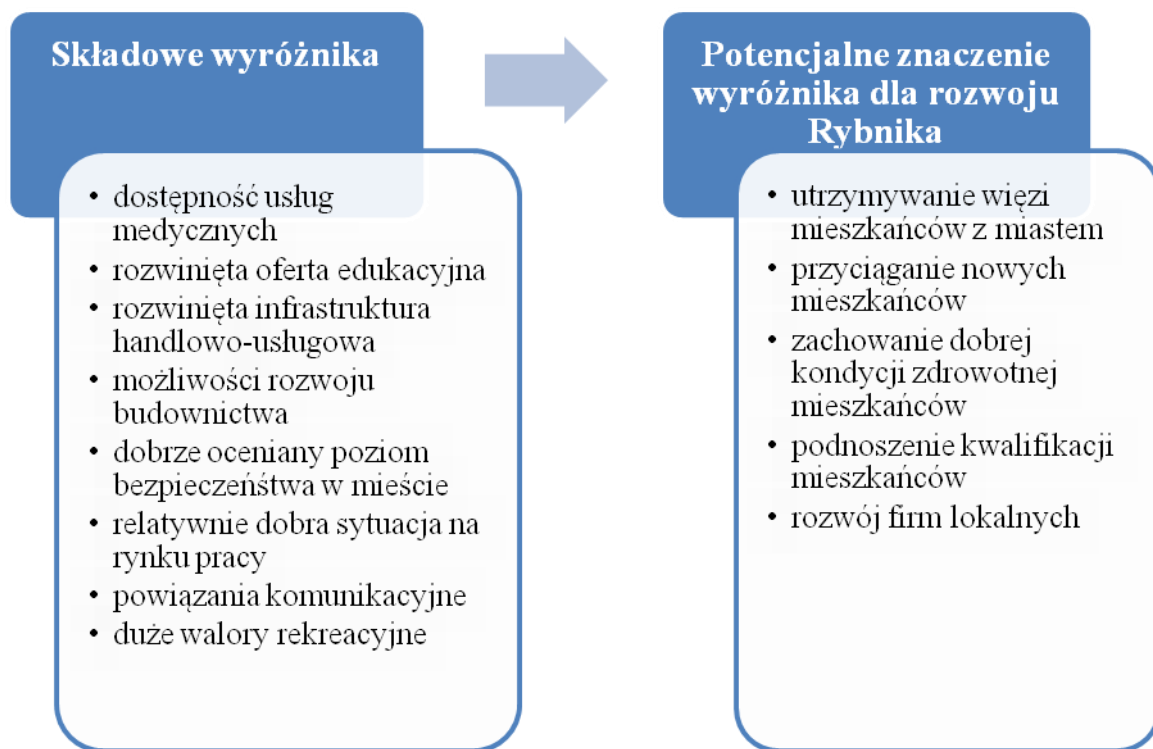
Tabela 8 Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	Rybnik	74,3	74,8	75,2	75,5
	województwo śląskie	69,0	69,6	70,2	70,7
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	Rybnik	24,2	24,7	25,3	25,9
	województwo śląskie	25,3	25,8	26,5	27,2
mieszkania na 1000 mieszkańców	Rybnik	325,1	330,4	336,7	343,2
	województwo śląskie	366,0	371,1	377,5	384,0
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	Rybnik	4,04	4,05	4,06	4,07
	województwo śląskie	3,72	3,73	3,75	3,76
Mieszkania wyposażone w instalacje - wodociąg (w %)	Rybnik	99,5	99,5	99,5	99,5
	województwo śląskie	99,3	99,3	99,3	99,4
Mieszkania wyposażone w instalacje - łazienka (w %)	Rybnik	97,5	97,6	97,6	97,8
	województwo śląskie	94,5	94,5	94,6	94,7
Mieszkania wyposażone w instalacje - centralne ogrzewanie (w %)	Rybnik	85,1	85,4	85,6	86,7
	województwo śląskie	80,9	81,1	81,3	81,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Warunki zamieszkania zostały szczegółowo opisane w dokumencie pn. „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”²². Z analizy źródeł wtórnych wynika, że do głównych składowych wyróżników należy zaliczyć przede wszystkim:

²² „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”.

o: „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”, s. 12.

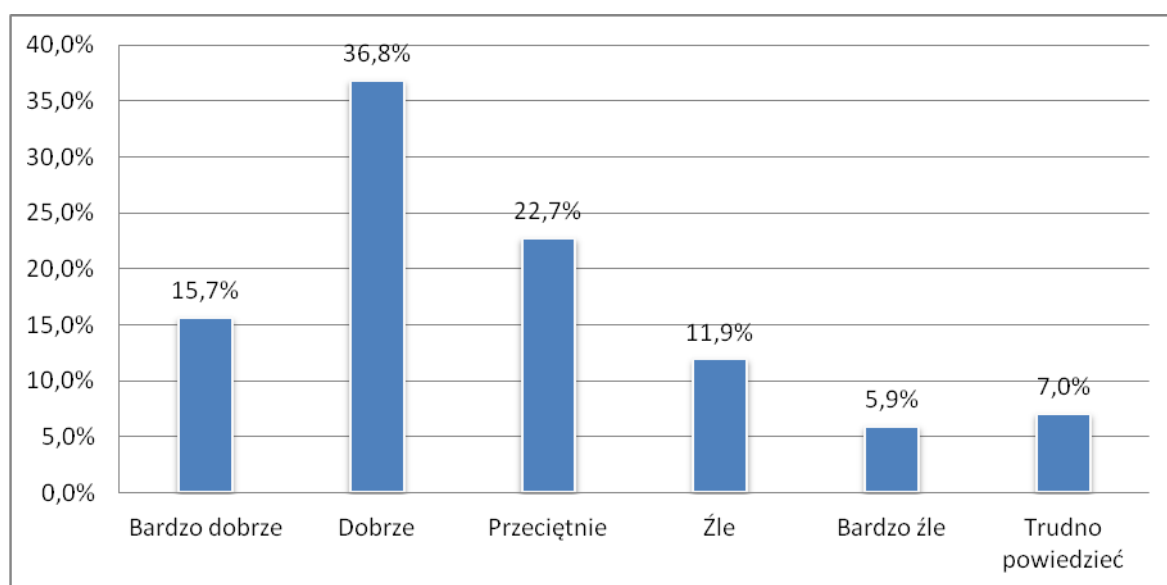
Źródł

Problemy mieszkaniowe szczegółowo przedstawione zostały w dokumencie pn. „Analiza potrzeb mieszkaniowych miasta Rybnika ze szczególnym uwzględnieniem obszarów rewitalizacji wraz z rekomendacjami i montażem finansowym”, w którym wykorzystane zostało m.in. badanie ankietowe PAPI z mieszkańcami Rybnika, na próbie dobranej kwotowo w oparciu o strukturę wiekową mieszkańców całego miasta oraz miejsce zamieszkania. Z kolei w przypadku przedmiotowego dokumentu w badaniu ankietowym PAPI udział wzięli wyłącznie mieszkańcy i przedsiębiorcy obszaru rewitalizacji. Ponadto, zarówno podczas analizy potrzeb mieszkaniowych, jak również podczas analizy problemów społeczno-gospodarczych przeprowadzono indywidualne wywiady pogłębione. Do badania wybrane zostały osoby posiadające wiedzę z zakresu problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. Dodatkowo podczas analizy postaw mieszkaniowych, wśród uczestników wywiadów indywidualnych wyszczególniono również mieszkańców poszczególnych podobszarów.

Badani, w dokumencie odnoszącym się do postaw mieszkaniowych, zapytani zostali o wizerunek obszaru rewitalizacji w odniesieniu do dzielnicy/osiedla, natomiast w analizie społeczno-gospodarczej pytania dotyczyły bezpośrednio warunków mieszkaniowych respondentów.

Najwięcej mieszkańców, biorących udział w badaniu, swoje obecne warunki mieszkaniowe ocenia dobrze (36,8%). Druga pod względem liczebności grupa respondentów uznała, że ich warunki mieszkaniowe są przeciętne (22,7%). W opinii 15,6% badanych posiadają oni dobre warunki mieszkaniowe. Pozostali respondenci uznali, że ich warunki mieszkaniowe są złe (11,9%) lub nawet bardzo złe (5,9%). Negatywna ocena warunków mieszkaniowych wyrażana była głównie wśród mieszkańców podobszaru Niewiadom, lecz w przypadku pozostałych podobszarów rewitalizacji różnice te nie były wysokie. Jedynie w przypadku sytuacji zawodowej oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie²³.

Rysunek 14 Ocena warunków mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

²³ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X53 - 1].

Tabela 9 Ogólna ocena warunków mieszkaniowych –korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Bardzo dobrze	15,7	15,1	16,3	15,0	18,4	15,3	15,6	14,6	20,7	16,3	15,0	15,5	12,0	14,4	14,7	12,7	17,3	14,5	13,2	20,9
Dobrze	36,8	36,7	36,9	35,0	40,8	38,9	39,0	33,8	36,7	45,8	33,4	30,5	37,1	37,1	20,6	42,3	37,6	49,1	33,1	41,8
Przeciętnie	22,7	24,8	20,3	28,8	19,0	20,1	24,0	22,3	22,5	19,9	21,0	22,2	28,1	22,7	11,8	31,0	23,9	20,0	22,3	16,4
Źle	11,9	12,1	11,7	10,6	9,8	12,5	10,4	14,0	11,4	8,4	14,4	13,8	12,6	10,8	29,4	7,0	10,4	3,6	15,2	9,0
Bardzo źle	5,9	4,7	7,3	3,1	4,9	8,3	5,8	6,8	3,8	2,4	7,2	8,4	6,6	7,2	20,6	4,2	5,2	5,5	6,7	1,5
Trudno powiedzieć	7,0	6,6	7,5	7,5	7,1	4,9	5,2	8,5	4,9	7,2	9,0	9,6	3,6	7,8	2,9	2,8	5,6	7,3	9,5	10,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Dokument dotyczący analizy potrzeb mieszkaniowych uwzględniał ocenę standardu budynków mieszkalnych, pod względem np. przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania, liczby osób w mieszkaniach, form własności mieszkań, wyposażenia mieszkań w instalacje. Z kolei w analizie problemów społeczno-gospodarczych skupiono się na aspektach problemowych w komunalnym zasobie mieszkaniowym.

Przeanalizować należy także największe problemy w budynkach komunalnych. Z analizy danych wynika, że problemy odnotowano w dzielnicach:

- budynki bez WC:
  - o Niedobczyce (30,3%).
  - o Paruszowiec-Piaski (19,7%).
- budynki bez łazienek:
  - o Niedobczyce (28,0%).
  - o Paruszowiec-Piaski (20,7%).
- budynki z ogrzewaniem piecowym:
  - o Niedobczyce (11,1%).
  - o Paruszowiec-Piaski (7,8%).
  - o Śródmieście (7,8%)²⁴.

Większość budynków, które stanowią zasób komunalny Rybnika, to budynki stare:

- Przed 1918 r. – 39,8% zasobów.
- 1919-1944 – 9,9% zasobów.
- 1945-1960 – 33,4% zasobów.
- 1961-1970 – 12,2% zasobów.
- 1971-1990 – 4,0% zasobów.
- Od 1991 – 0,7% zasobów²⁵.

Z drugiej jednak strony, oceniony został stan techniczny budynków zasobu mieszkaniowego Rybnika, z którego wynika, że jest on „dobry”:

- „zły” stan techniczny przypisany został 27,5% budynkom zasobu mieszkaniowego Rybnika, co oznacza pilną potrzebę remontu.

---

²⁴ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 92.

²⁵ „Polityka mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+”, s. 21.

- „średni” stan techniczny przypisany został 6,3% budynkom zasobu mieszkaniowego Rybnika, co oznacza, że w okresie najbliższych 2 lat zajdzie potrzeba dokonania remontu/wymiany pewnych elementów budynku²⁶.

W 2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku wypłacił 21 008 dodatków mieszkaniowych na ogólną kwotę 5 121 700,62 zł, wypłacanych do lokali w zasobach:

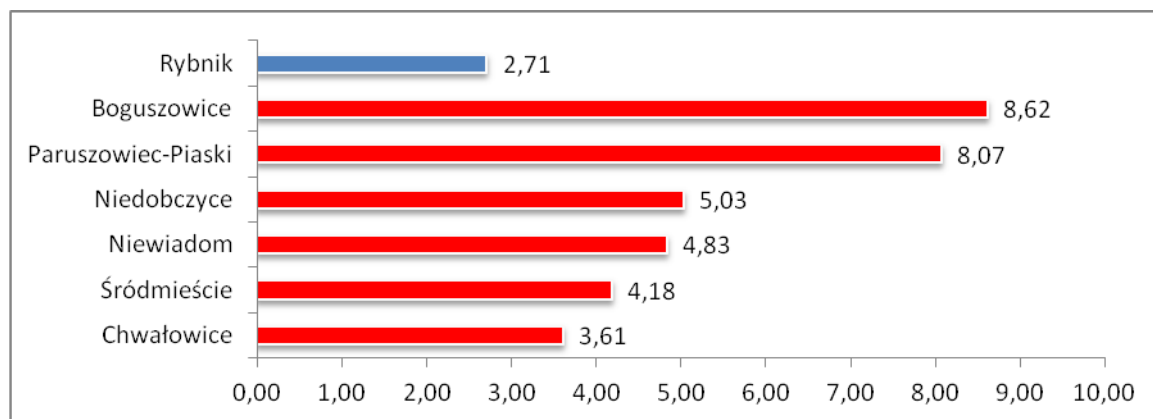
- Komunalnych (11619 dodatków).
- Spółdzielczych (7581 dodatków).
- Wspólnot mieszkaniowych (1031 dodatków).
- Prywatnych (217 dodatków).
- Innych (560 dodatków)²⁷.

Największą liczbę dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców udzielono w dzielnicach:

- Boguszowice Osiedle (9,0).
- Paruszowiec-Piaski (6,5)²⁸

Najwięcej dodatków mieszkaniowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców wypłacanych było na podobszarach: Boguszowice i Paruszowiec-Piaski.

Rysunek 15 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – liczba rodzin otrzymujących dodatki mieszkaniowe na 100 mieszkańców

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

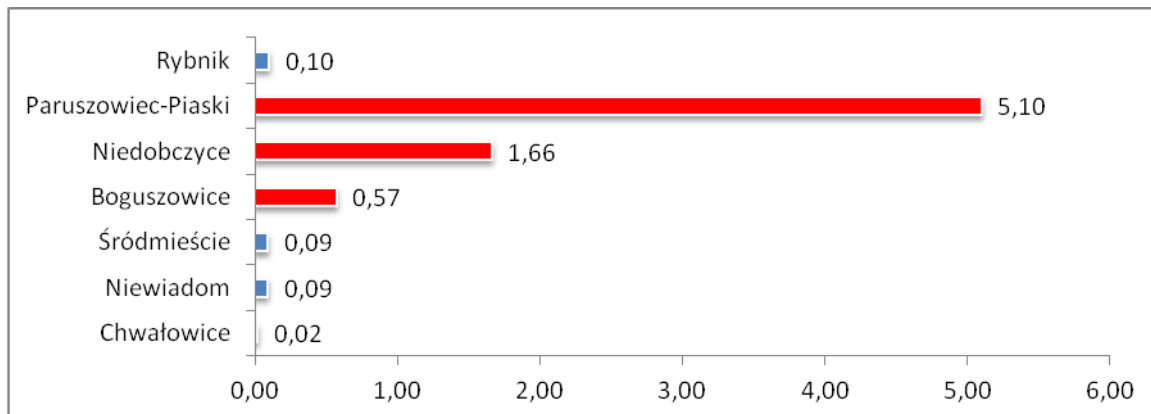
²⁶ „Polityka mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+”, ss. 22-23.

²⁷ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 3.

²⁸ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 35.

Największa liczba lokali socjalnych na terenie wyznaczonym do rewitalizacji w Rybniku, (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) zlokalizowanych jest w dzielnicach: Paruszowiec-Piaski, Niedobczyce i Boguszowice Osiedle.

Rysunek 16 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – liczba lokali socjalnych na 100 mieszkańców

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Zarówno w raporcie dotyczącym mieszkalnictwa, jak również problemów społeczno-gospodarczych uczestnicy badań ilościowych oraz jakościowych wskazywali na wysoki poziom bezpieczeństwa, zadowolenie z relacji sąsiedzkich na terenie obszaru rewitalizacji oraz standard budynków mieszkalnych. Uczestnicy badania dotyczącego postaw mieszkaniowych negatywnie ocenili poziom wydarzeń kulturalno-rozrywkowych, natomiast przez respondentów badania dotyczącego problemów społeczno-gospodarczych został on oceniony relatywnie wysoko. W raportach dotyczących mieszkalnictwa oraz problemów społeczno-gospodarczych, respondenci zgodnie zdiagnozowali potrzebę realizacji działań miękkich, których odbiorcami będą najbardziej potrzebujące grupy społeczne.

3.2.4 Bezdomność

Podkreślić należy, że bezdomność nie jest kluczowym problemem Rybnika, jednak w ostatnich latach zwiększa się liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności. Szacuje się, że liczba bezdomnych mężczyzn przewyższa liczbę bezdomnych kobiet, a w 2016 r. ze schronienia skorzystało 215 osób²⁹.

Tabela 10 Dane dotyczące pomocy z powodu bezdomności w Rybniku

	2010	2015
Liczba indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności	11	22
Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności	185	310

Źródło: „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 60.

Seniorzy uczestniczący w wywiadzie grupowym na terenie Boguszowic stanowią grupę społeczną, która przede wszystkim zwróciła uwagę na występujący na terenie podobszaru problem bezdomności. Ich zdaniem jest to jednak bardzo trudny problem do rozwiązania, ze względu na postawy roszczeniowe osób bezdomnych. Także przedsiębiorcy z tego podobszaru zwrócili uwagę na problem bezdomności, jednocześnie wskazując, że nie jest to kluczowy problem podobszaru.

Uczestnik FGI – seniorzy: *Masa ich jest [bezdomnych].*

Uczestnik FGI – seniorzy: *[bezdomni] Mają pretensje ze za mało im dokładają, nie chce im się pracować.*

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: *My pracujemy właśnie w takim miejscu, w którym spotykają się bezdomni. Na śmietnikach. No tam śpią, załatwiają swoje sprawy fizjologiczne. Pijaństwo też jest, alkoholizm.*

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI).

²⁹ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 3.

3.2.5 Problemy rodzinne i związane z opieką nad dziećmi

Badania związane z dietnością rodzin zostały uwzględnione w Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 r. Z analizy danych wynika, że w Rybniku dominują rodziny z dwójką lub trójką dzieci, a liczba rodzin bezdzietnych jest niewielka³⁰. Świadczyć o tym może także wpłynięcie do OPS w 2016 r. aż 247 wniosków o wydanie Kart Dużej Rodziny³¹. W ostatnich latach zwiększyła się w Rybniku lista osób, którym przyznano świadczenia z powodu trudnej sytuacji życiowej. Wyraźną tendencję wzrostową zauważyć można w przypadku liczby rodzin i osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

---

³⁰ Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, GUS, Warszawa 2013.

³¹ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 3.

Tabela 11 Formy przyznawania pomocy w Rybniku, w podziale na przyczyny przyznania wsparcia

Przyczyna	Liczba świadczeń pomocy społecznej przyznanych wyłącznie w postaci pracy socjalnej			Liczba osób w rodzinach, którym przyznana została pomoc			Liczba świadczeń pomocy społecznej przyznanych na podstawie decyzji administracyjnej	
	2011	2015	2016	2011	2015	2016	2015	2016
Ubóstwo	54	171	159	57	4180	4307	1639	1700
Sieroctwo	0	0	0	0	0	5	0	2
Bezdomność	52	121	148	52	445	481	282	273
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	7	23	32	39	1208	915	230	166
Bezrobocie	108	152	140	233	3727	3678	1227	1208
Niepelnosprawność	162	208	323	343	2744	2215	1012	1016
Długotrwała lub ciężka choroba	148	191	325	269	2256	2388	857	861
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	73	8	133	200	2928	2920	814	863
Przemoc w rodzinie	23	54	16	63	95	108	18	19
Alkoholizm	39	5	64	71	616	697	281	326
Narkomania	0	7	7	0	56	55	32	33
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu ZK	2	0	6	5	104	97	64	58
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo wychowawcze	0	0	0	0	4	9	1	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	18	1	6	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	59	55	31	24
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	10	0	3	0

Źródło: Sprawozdanie z działalności za rok 2010-2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku.

Analizując problemy w poszczególnych dzielnicach w Rybniku, najwyższe wskaźniki odnotowano na takich obszarach jak:

- rodzina wielodzietna:
  - o Paruszowiec-Piaski (3,58).
  - o Boguszowice Osiedle (2,15).
- rodzina niepełna:
  - o Boguszowice Osiedle (3,97).
  - o Paruszowiec-Piaski (3,69).
- prowadzenie gospodarstwa domowego:
  - o Paruszowiec-Piaski (7,05).
  - o Niewiadom (6,10).
- przyznanie świadczenia alimentacyjnego:
  - o Boguszowice Osiedle (1,76).
  - o Paruszowiec-Piaski (1,75)³².

Z kolei głównym powodem zaprzestania korzystania z systemu pomocy społecznej w Rybniku w 2016 r. było przewyciężenie trudnej sytuacji w rodzinie i podjęcie aktywności zawodowej, które w konsekwencji spowodowało zaprzestania wsparcia dla 450 środowisk (995 osób)³³.

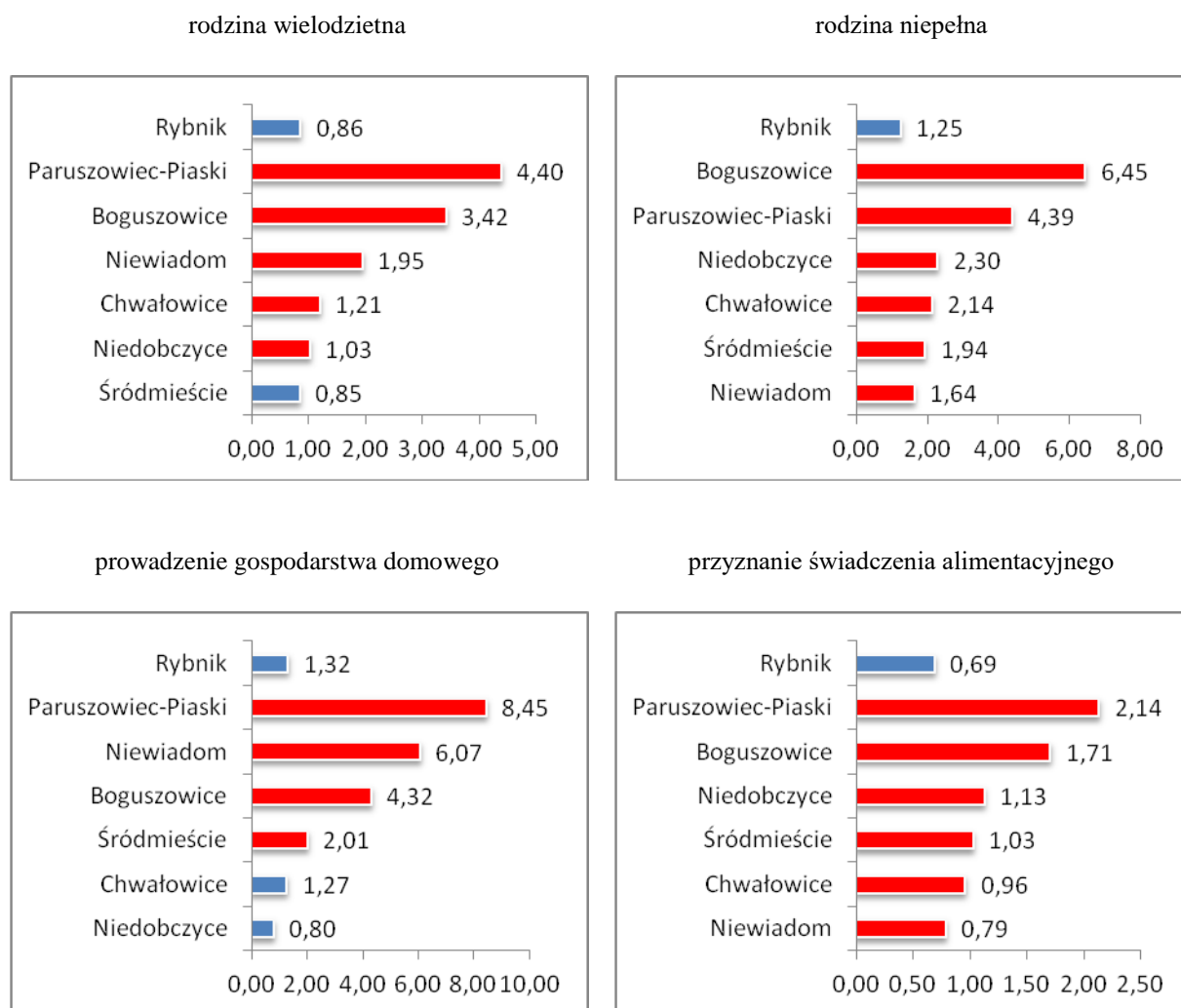
Biorąc pod uwagę tylko obszar rewitalizacji, największe problemy rodzinne i związane z opieką na dzieci odnotowane zostały w podobszarze Paruszowiec-Piaski. Szczegółowe wskaźniki przedstawione zostały na poniższych rysunkach.

---

³² „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 55.

³³ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 6.

Rysunek 17 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

3.2.6 Niepełnosprawność

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność zwiększa się systematycznie (982 rodziny w 2012 r., 1 073 rodziny w 2015 r.³⁴). Należy także zaznaczyć, że w latach 2011-2015 Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku przyjął łącznie 14 648 wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności a liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności przedstawiała się następująco:

- Stopień znaczny 40,23%.

³⁴ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 75.

- Stopień umiarkowany 43,15%.
- Stopień lekki 16,61%³⁵.

Najwięcej wniosków w 2015 r. złożonych zostało w celu korzystania z karty parkingowej (35,06%), uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego (31,49%), odpowiedniego zatrudnienia (14,49%) i korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (10,39%)³⁶.

Największą grupę osób z niepełnosprawnościami stanowiły dzieci w wieku 8-16 lat. Natomiast w przypadku osób do 16 roku życia, w latach 2011-2015 znacznie więcej mężczyzn niż kobiet posiadało orzeczenie o niepełnosprawności (kolejno 722 osoby i 455 osób). Wśród nich najczęstszą przyczyną orzeczenia o niepełnosprawności były: choroby neurologiczne, choroby układu oddechowego, krążenia oraz zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu oraz całościowe zaburzenia rozwojowe.

Analizując natomiast liczbę osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2015 według przyczyn, stopnia niepełnosprawności, wieku, płci i poziomu wykształcenia oraz zatrudnienia, należy zaznaczyć, że aż:

- 52,33% osób z niepełnosprawnościami stanowią kobiety.
- 43,15% osób posiadała umiarkowany stopień niepełnosprawności.
- 54,34% osób stanowili mieszkańcy powyżej 60 roku życia.
- 36,32% osób posiada wykształcenie zasadnicze.
- 91,16% osób stanowią osoby niepracujące.
- 33,18% osób jako przyczynę niepełnosprawności podaje upośledzenie narządu ruchu³⁷.

W przypadku obszaru rewitalizacji, na terenie wszystkich podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji odnotowano zawyżone względem średniej dla miasta, wartości wskaźnika: niepełnosprawność jako powód przyznania wsparcia z pomocy społecznej. Najwyższe wartości wskaźnika charakteryzowały podobszary: Paruszowiec-Piaski i Boguszowice.

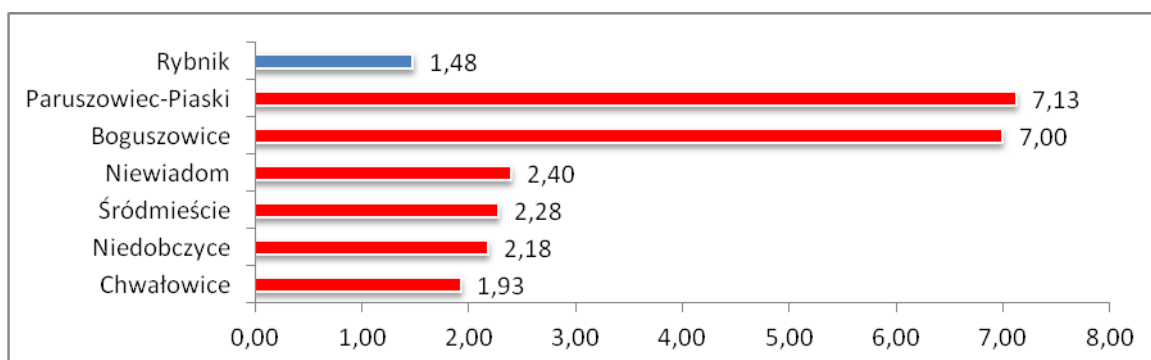
---

³⁵ „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla miasta Rybnika na lata 2017-2020”, s. 7.

³⁶ „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla miasta Rybnika na lata 2017-2020”, s. 8.

³⁷ „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla miasta Rybnika na lata 2017-2020”, s. 10.

Rysunek 18 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - niepełnosprawność jako powód przyznania wsparcia z pomocy społecznej

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

3.2.7 Bezrobocie

Bezrobocie to zjawisko, które zmniejszyło się w ostatnich latach w Rybniku – stopa bezrobocia w latach 2010-2016 zmniejszyła się o 1,6 punktu procentowego³⁸.

Biorąc pod uwagę płeć osób pozostających bez pracy, większą część stanowiły kobiety. Pomimo sukcesywnego zmniejszenia się liczby kobiet wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych (z 2689 kobiet w 2010 r. do 2073 w roku 2016), zwiększeniu uległ udział kobiet w populacji osób bezrobotnych ogółem (z 61,7% w 2010 r. do 63,8% w roku 2016).

W 2016 r. wśród osób bezrobotnych dominowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (1 028 – 31,7%) oraz zasadniczym zawodowym (818 – 25,2%).

Tabela 12 Bezrobocie rejestrowane w Rybniku

Bezrobocie	2010	2016
	osoby	osoby
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	4356	3248
Liczba bezrobotnych mężczyzn	1667	1175
Liczba bezrobotnych kobiet	2689	2073
Stopa bezrobocia rejestrowanego	7,5%	5,9%
Stopa bezrobocia (Polska=100)	60,5%	72,0%
Niepełnosprawni zarejestrowani w urzędzie pracy	-	240
Udział zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	-	5,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

³⁸ Bank Danych Lokalnych/ GUS.

Najwyższy poziom natężenia bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców³⁹ odnotowano w dzielnicach:

- Paruszowiec-Piaski (5,9).
- Boguszowice Osiedle (4,8).
- Niewiadom (4,3)⁴⁰.

Analogicznie do lokalizacji obszaru kryzysowego w aspekcie osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców kształtuje się lokalizacja natężenia pozostałych wskaźników dotyczących bezrobocia, gdzie wysokie wartości wskaźników dotyczą następujących kwestii:

- Liczba bezrobotnych kobiet w przeliczeniu na 100 mieszkańców, odnotowana przede wszystkim na terenie dzielnic: Paruszowiec-Piaski (5,85), Boguszowice Osiedle (4,78), Niewiadom (4,33).
- Liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców – Paruszowiec-Piaski (3,21), Boguszowice Osiedle (2,55), Niewiadom (2,19).
- Liczba długotrwale bezrobotnych kobiet w przeliczeniu na 100 mieszkańców – Paruszowiec-Piaski (2,05), Boguszowice Osiedle (1,84), Niewiadom (1,40).
- Liczba bezrobotnych absolwentów w przeliczeniu na 100 mieszkańców – Niewiadom (0,38), Paruszowiec-Piaski (0,33), Boguszowice Osiedle (0,28).
- Liczba osób korzystających ze wsparcia OPS w Rybniku z powodu bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców – Paruszowiec-Piaski (11,37) Boguszowice Osiedle (7,55), Niewiadom (5,22)⁴¹.

Na obszarze rewitalizacji najwyższe wskaźniki w zakresie bezrobocia jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej odnotowano na podobszarach: Paruszowiec-Piaski i Boguszowice. W przypadku analizy bezrobocia ogółem na 100 mieszkańców, również te dwa podobszary odnotowały najwyższe wartości.

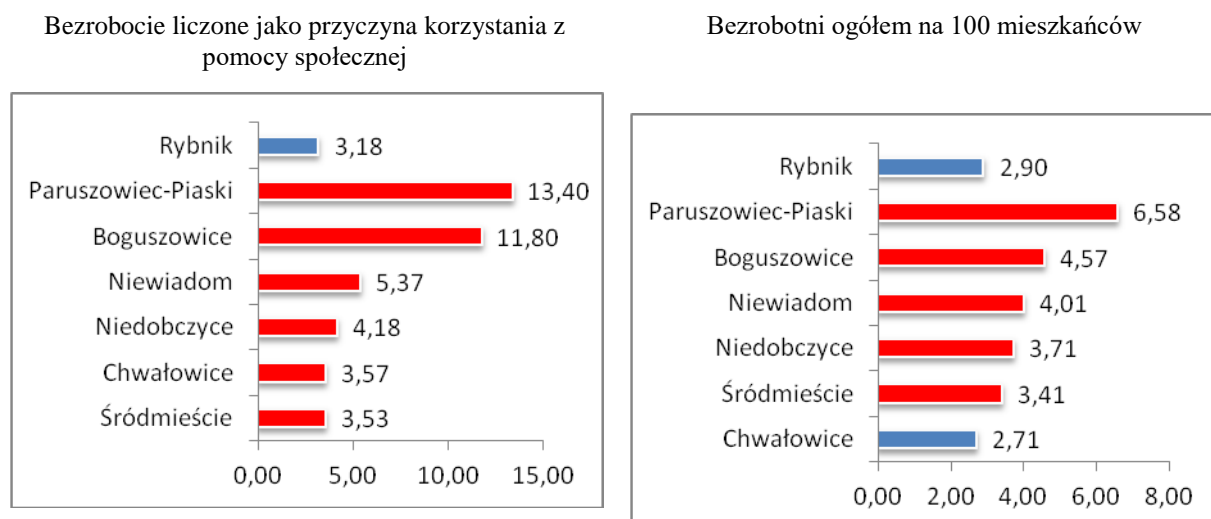
---

³⁹ Wskaźnik wykorzystany w delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Pozwala na analizę problemu bezrobocia z uwzględnieniem wielkości obszaru, tj. liczby ludności zamieszkującej w danej dzielnicy. Dzięki temu wyniki są porównywalne między sobą

⁴⁰ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 32.

⁴¹ Wszystkie dane dotyczące dzielnic wykorzystane zostały z „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

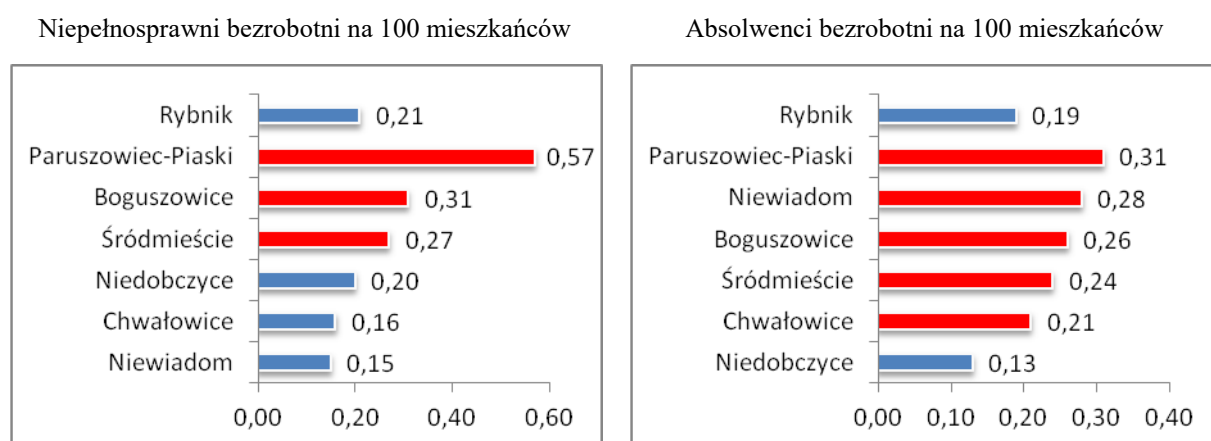
Rysunek 19 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 1.

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Analizując problem bezrobocia pod względem liczby bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami i bezrobotnych absolwentów, najwyższe wartości wskaźnika na 100 mieszkańców odnotowano na podobszarze Paruszowiec-Piaski. W przypadku bezrobotnych niepełnosprawnych wyższe wskaźniki od średniej dla miasta odnotowano w podobszarach: Boguszowice i Śródmieście. Natomiast wysoki wskaźnik bezrobotnych absolwentów widoczny jest także na podobszarach: Niewiadom, Boguszowice, Śródmieście i Chwałowice.

Rysunek 20 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 2.

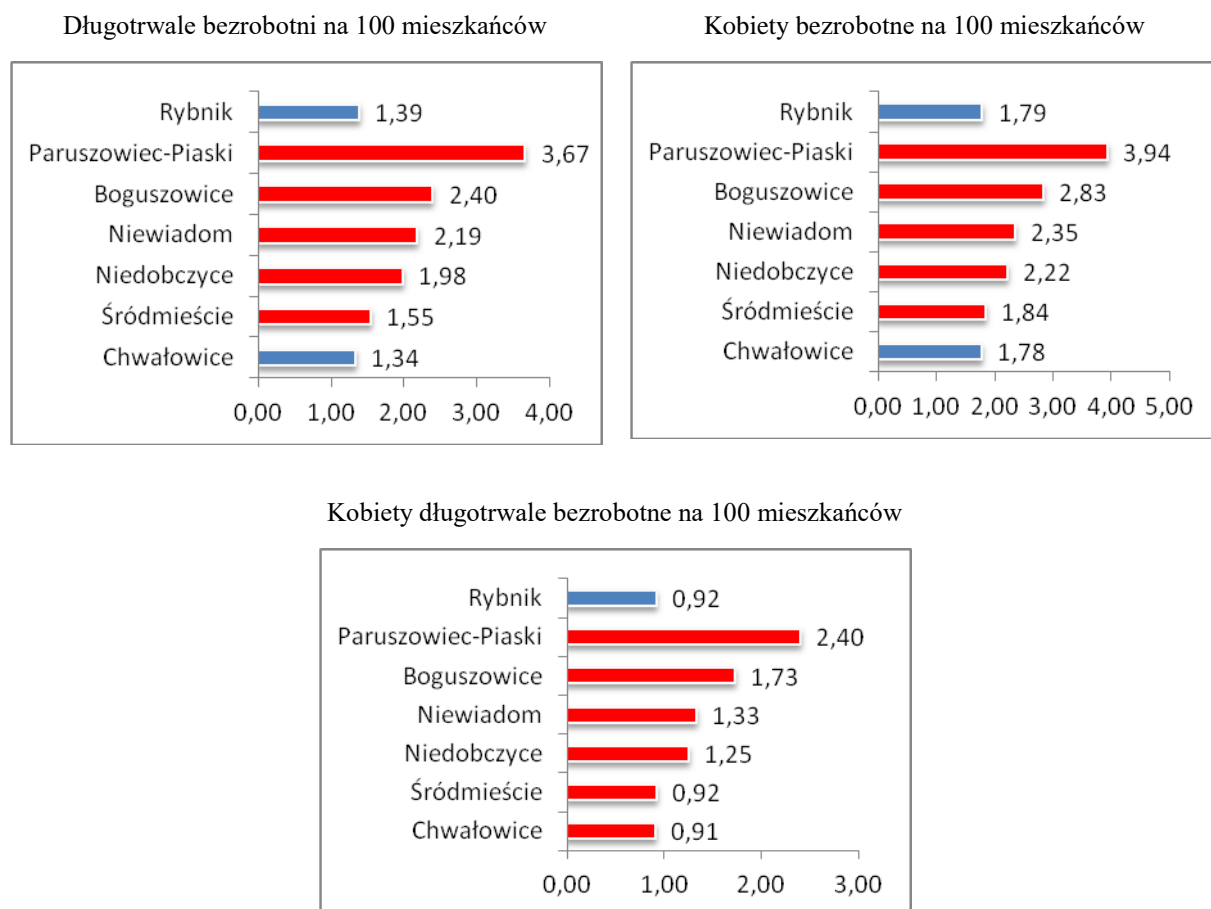

Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Największa liczba długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców zamieszkuje na podobszarze rewitalizacji Paruszowiec-Piaski. W przypadku analizy

bezrobotnych kobiet i długotrwale bezrobotnych kobiet również najwyższe wartości odnotowano na podobszarze Paruszowiec-Piaski.

Rysunek 21 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 3.

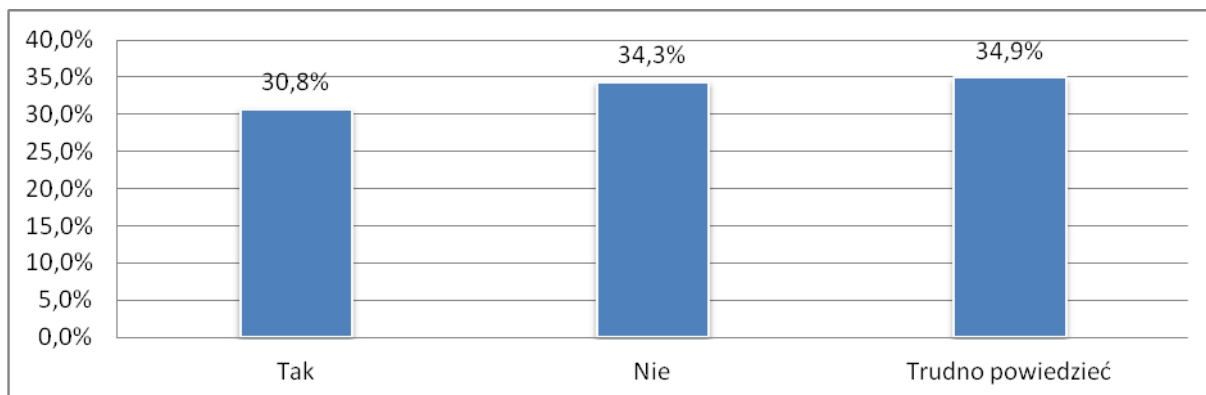
Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

3.2.7.1 Powody niepodjęcia pracy i praca nierejestrowana

Badani mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie czy istnieje jakaś główna bariera, która utrudnia znalezienie i utrzymanie zatrudnienia na terenie ich dzielnicy zamieszkania. Nieco ponad jedna trzecia respondentów uznała, że tego rodzaju bariery nie występują (34,3%). W przypadku podobnego odsetka respondentów odnotowano odpowiedź „trudno powiedzieć”. Nieco mniejsza część badanych uznała, że byłiby oni w stanie wskazać tego rodzaju przyczynę (30,7%). Na bariery utrudniające znalezienie i utrzymanie zatrudnienia najczęściej wskazywały osoby młode (18-29 lat) i samozatrudnione (43,6%). Pod względem miejsca zamieszkania, najwyższy odsetek tego typu odpowiedzi przypadł na podobszar Paruszowiec-Piaski (37,1%). Jedynie w przypadku liczby osób w gospodarstwie domowym

oraz sytuacji zawodowej test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁴².

Rysunek 22 Bariery utrudniające znalezienie i utrzymanie zatrudnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

---

⁴² Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X19 - 1].

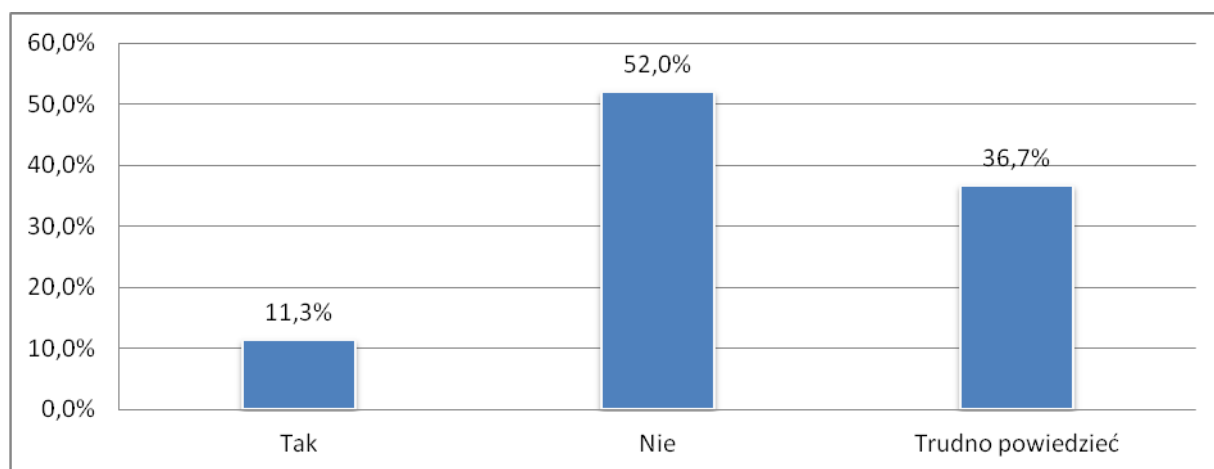
Tabela 13 Bariery utrudniające znalezienie i utrzymanie zatrudnienia – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	34,3	33,5	35,3	29,3	33,2	33,4	35,3	37,2	28,6	29,6	41,9	37,7	31,1	37,2	26,4	35,2	34,2	25,5	38,0	26,9
Tak	30,8	30,9	30,5	36,9	32,6	33,3	29,4	26,5	31,9	35,5	25,2	28,2	37,2	26,3	41,2	29,6	30,1	43,6	26,4	41,8
Trudno powiedzieć	34,9	35,6	34,2	33,8	34,2	33,3	35,3	36,3	39,5	34,9	32,9	34,1	31,7	36,5	32,4	35,2	35,7	30,9	35,6	31,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

W celu zidentyfikowania barier utrudniających okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy, uczestniczących w badaniu ankietowym PAPI przedsiębiorców zapytano o możliwość ich wskazania wraz ze szczegółową charakterystyką. Zdaniem ponad połowy badanych (52,0%) niemożliwe jest zidentyfikowanie barier, które utrudniają okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy. 11,3% stwierdziło, że jest to możliwe, zaś 36,7% przedsiębiorców nie miało na ten temat zdania. Co ciekawe, bariery, które utrudniają mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy wskazywali jedynie przedsiębiorcy zatrudniający mniej niż 8 osób, najwięcej zaś osób prowadzących jednoosobową działalność.

Rysunek 23 Bariery utrudniające okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy

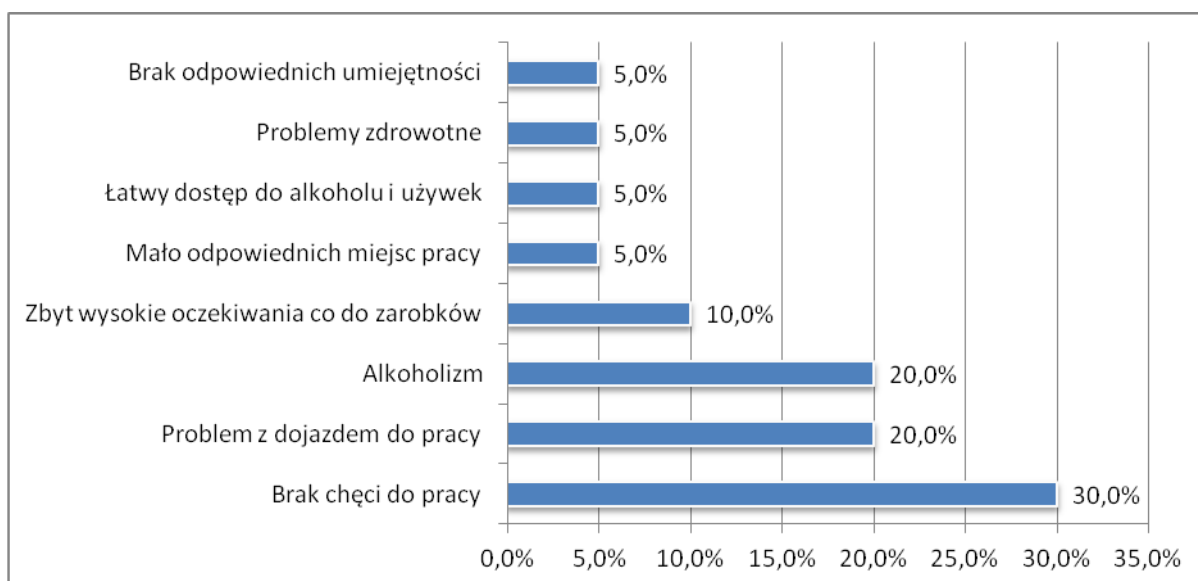

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Rozkład odpowiedzi dotyczących szczegółowego wskazania umożliwił zidentyfikowanie przede wszystkim takich (najczęściej wskazywanych) barier jak: brak chęci do pracy (4,0%), problem z dojazdem do pracy (2,0%) oraz alkoholizm (1,3%). Wśród innych odpowiedzi (po 0,7% wskazań) znalazły się: zbyt wysokie oczekiwania co do zarobków, mała liczba odpowiednich miejsc pracy, problem z miejscem parkingowym, problemy zdrowotne oraz brak odpowiednich umiejętności.

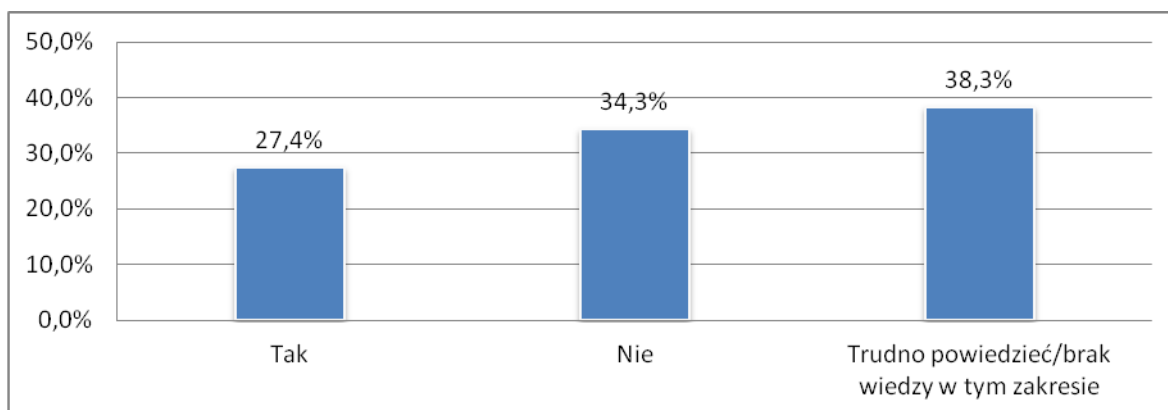
Rysunek 24 Przykłady barier utrudniających utrudniające okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy – pytanie otwarte (nie sumuje się do 100%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

W opinii ponad jednej trzeciej respondentów (mieszkańców) na terenie ich podobszaru ludzie raczej nie podejmują pracy nierejestrowanej (34,3%). W opinii ponad jednej czwartej badanych (27,4%) tego typu sytuacje mają miejsce (27,4%). Blisko dwie piąte badanych (38,3%) deklaruje, że nie posiada wiedzy w tym zakresie. Podejmowanie pracy nierejestrowanej było szczególnie zauważalne w przypadku mieszkańców podobszaru Chwałowice (aż 38,6%). Jedynie w przypadku płci, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym oraz sytuacji zawodowej test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁴³.

Rysunek 25 Podejmowanie pracy nierejestrowanej przez mieszkańców obszaru rewitalizacji (praca na czarno)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁴³ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X22 - 1].

Tabela 14 Praca nierejestrowana – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	34,3	29,9	39,2	35,0	39,1	36,8	36,3	29,7	38,0	22,9	42,5	32,3	33,5	36,6	35,3	35,2	36,3	41,8	29,8	35,8
Tak	27,4	28,6	26,1	34,4	26,1	29,2	28,5	23,7	30,7	38,5	17,4	24,0	27,6	26,3	29,4	16,9	29,3	34,5	23,4	38,8
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	38,3	41,5	34,7	30,6	34,8	34,0	35,1	46,6	31,3	38,6	40,1	43,7	38,9	37,1	35,3	47,9	34,4	23,7	46,8	25,4

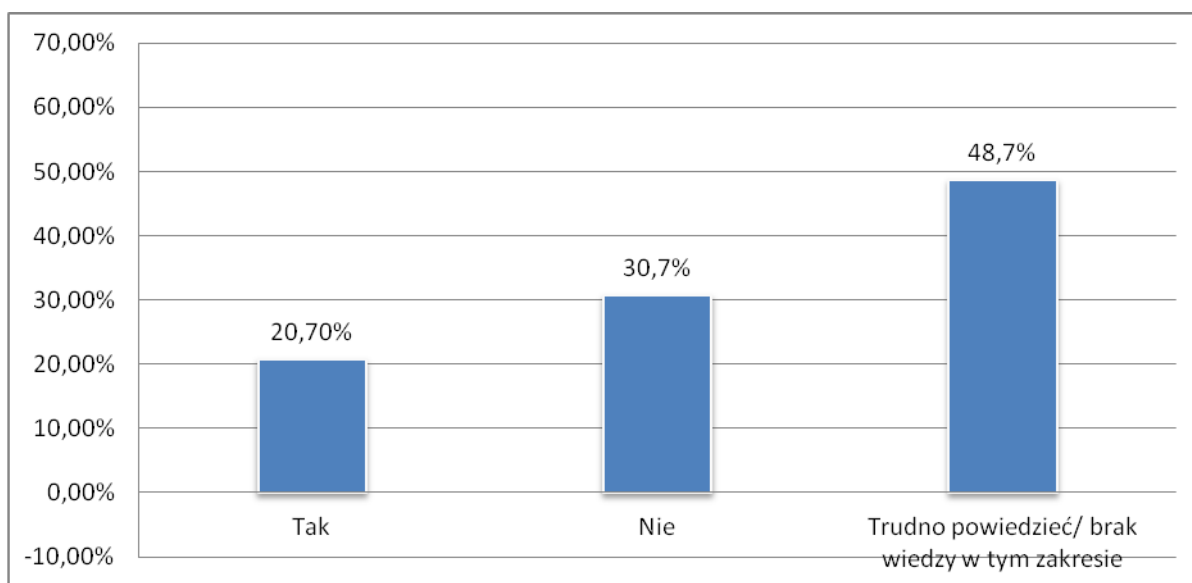
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Co piąty badany przedsiębiorca (20,7%) wskazał, że mieszkańcy dzielnic, na których przedsiębiorcy prowadzą swoje działalności gospodarcze, podejmują pracę nielegalną, tzw. pracę „na czarno”. Przeciwnego zdania było 30,7%, zaś prawie połowa respondentów (48,7%) nie miało w tym zakresie wiedzy. Zdania, że mieszkańcy podejmują pracę na czarno są raczej młodszy przedsiębiorcy – 27,78% przedsiębiorców w wieku 20-29, 21,21% w wieku 40-49 oraz 17,91% w wieku 30-39. Takiej odpowiedzi nie zaznaczył żaden z przedsiębiorców w wieku 60 lat i więcej.

Mieszkańcy podejmują taką formę zatrudnienia, ponieważ:

- chcą dorobić pieniądze do otrzymywanej pensji,
- mają możliwość zarobienia większej kwoty niż przy zatrudnieniu na umowę,
- pracodawca narzuca taką formę zatrudnienia,
- brak umowy umożliwia niezależność.

Rysunek 26 Podejmowanie pracy nierejestrowanej przez mieszkańców obszaru rewitalizacji (praca na czarno)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Podobnego zdania są uczestnicy wywiadów grupowych. Praca nierejestrowana stanowi natomiast duże wyzwanie na całym obszarze rewitalizacji, co podkreślili także mieszkańcy podobszaru Boguszowice. Zdaniem bezrobotnych uczestników, przyczynami podejmowania pracy nierejestrowanej jest chęć ukrycia zarobków, ze względu na inne zadłużenia i zobowiązania tych osób. Takiego samego zdania są młodzi dorośli, którzy podali takie same przyczyny podejmowania pracy nierejestrowanej na terenie podobszaru. Innego zdania są seniorzy, którzy wskazali, że pracodawcy nie przyjmują pracowników do pracy

nierejestrowanej i jest to marginalny problem w Boguszowicach. Tego zdania nie podzielają natomiast przedsiębiorcy, którzy wskazywali że to pracownicy chcą podejmować pracę nierejestrowaną aby ukryć swoje zarobki. Co prawda pracodawcy nie zawsze są skłonni do zaoferowania umowy o pracę, co może wynikać z chęci wprowadzenia oszczędności w firmie, jednak jest to rzadkość.

Również bezrobotni uczestnicy wywiadów z podobszaru Chwałowic potwierdzili, że praca nierejestrowana jest częstym zjawiskiem w Chwałowicach, jednak trudno wskazać przyczyny niepodpisywania umów od pracę. Ich zdaniem częściej zależy to od pracodawcy, który nie oferuje takiej możliwości jak zatrudnienie na umowę o pracę. Występowanie pracy nierejestrowanej potwierdzili także przedsiębiorcy uczestniczący w wywiadach. Ich zdaniem to pracownicy chcą pracować w ten sposób, ponieważ zaniżają swoje dochody i jednocześnie mogą korzystać z pomocy społecznej. Seniorzy nie zgodzili się z opinią innych uczestników. Ich zdaniem problem pracy nierejestrowanej nie występuje na podobszarze rewitalizacji.

Zdaniem mieszkańców Niedobczyc, praca nielegalna zawsze będzie występować. Wynika to zarówno z chęci ukrycia zarobków przez pracowników, jak i zmniejszenia kosztów przez pracodawców. Wiele osób jednak nie przyznaje się do podejmowania tzw. pracy na czarno, dlatego bardzo trudno oszacować skalę problemu.

Analizując problem pracy nierejestrowanej na podobszarze Paruszowiec-Piaski, zdania osób biorących udział w wywiadach pogłębionych były podzielone. Osoby bezrobotne wskazały, że albo nie spotkali się takim problemem na ich obszarze, albo pracodawcy nie są skłonni do przyjmowania pracowników bez umowy. Seniorzy natomiast wskazali, że może istnieje taki problem, jednak jest on marginalny i może dotyczyć przede wszystkim osób dorabiających.

Praca nierejestrowana widoczna jest także w Śródmieściu, tak jak na pozostałych podobszarach rewitalizacji. Podobnie przedstawia się rozkład odpowiedzi odnośnie do przyczyn występowania tzw. pracy na czarno. Zdaniem uczestników wywiadów, należy wskazać przede wszystkim na chęć ukrycia dodatkowych zarobków.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Pewnie, że istnieje [praca nierejestrowana].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oczywiście, że pracują [na czarno].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Młodzi wolą pracować na czarno.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nigdy nie zniknie [praca nierejestrowana].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Raczej od pracodawcy, ale to zależy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na pewno dużo robi na czarno i się nie przyznają, emeryci też tak dorabiają</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie mają komorników i wolą pracować na czarno.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jak ktoś bardzo potrzebuje pieniędzy, to nie patrzy na umowę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [z czego to wynika?] Różne dodatki są, a jak jest za dużo pieniędzy to człowiek traci te dodatki</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dużo ludzi pracuje tu na czarno.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ludzie preferują pracę na czarno.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: No pewnie. Wszędzie tak jest.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ludzie nie spłacają długów i dlatego pracują na czarno.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Na czarno to nie ma.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mają długi, mają alimenty i nie chcą się ujawniać.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz żaden pracodawca nie przyjmie na czarno, bo czasy się zmieniły.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Tutaj w Chwałowicach, to nie. Ale ludzie pracują na czarno.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Chyba, że w budowlanych firmach [występuje praca nielegalna], ale ludzie się boją zatrudniać na czarno</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Zdarza się pracownicy że nie chcą [umowy o pracę]. Np. kobiety,</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oczywiście, że tak [występuje zjawisko pracy na czarno].</i></p>

idą do pracy ale chcą pracować bez umowy, (...) bo na przykład stracą te 500 na pierwsze dziecko (...) i jakieś tam dodatki jeszcze.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ale też się dużo zdarza że, pracujesz, pracujesz lata i umowy i tak nie dostaniesz.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Wszędzie tak jest [że występuje praca na czarno].

J Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: ak pracodawca tylko tak chce przyjąć, to się idzie i pracuje na czarno.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Też słyszałam, że jest parę takich przypadków tutaj.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja na przykład nie spotkałam się z tym aby ktoś robił całkiem na czarno. Faktycznie jest tak , że robią osiem godzin normalnie, a na czarno dorabiają następne pół etatu.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oj jest dużo.</p>
<p>Uczestnik FGI – seniorzy: Są jedynie takie dorywcze prace.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja nawet ostatnio miałam taką sytuację, że chciałam na czarno się zatrudnić, a pracodawca się nie zgodził i proponował choćby umowę na pół etatu. Absolutnie ta osoba nie chciała się zgodzić na prace na czarno. Tak więc ja osobiście się</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tego jest najwięcej –pracy na czarno].</p>
<p>Uczestnik FGI – seniorzy: Nie ma tak, żeby ludzie na czarno robili.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja nawet ostatnio miałam taką sytuację, że chciałam na czarno się zatrudnić, a pracodawca się nie zgodził i proponował choćby umowę na pół etatu. Absolutnie ta osoba nie chciała się zgodzić na prace na czarno. Tak więc ja osobiście się</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Bo więcej zarobią. Tu chodzi o to aby jak najwięcej zarobić. A najniższa krajowa – kto za to przeżyje, niech pan sam pomyśli.</p>
<p>Uczestnik FGI – seniorzy: We Włoszech jest tego 40%. U nas tylko 20%.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja nawet ostatnio miałam taką sytuację, że chciałam na czarno się zatrudnić, a pracodawca się nie zgodził i proponował choćby umowę na pół etatu. Absolutnie ta osoba nie chciała się zgodzić na prace na czarno. Tak więc ja osobiście się</p>	<p>Uczestnik FGI – seniorzy: - Jeżeli ktoś nie może znaleźć pracy to i na czarno będzie robił bo nie ma innej możliwości.</p>
		<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Taki problem</p>

z tym nie spotkałam.	na pewno istnieje. Trudno jednak powiedzieć czy akurat wśród ludności tutejszej ze Śródmieścia.
Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja nie znam takich osób.	Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jeżeli ktoś pracuje na czarno to wynika to najprawdopodobniej z faktu że jest się atakowanym różnymi regulacjami i na przykład potrójnym zdrowotnym i nie wiadomo czym jeszcze. To też nie jest kwestia w której miasto mogłoby coś zaradzić.
Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja też nie.	
Uczestnik FGI – seniorzy: Tak, pewnie.	
Uczestnik FGI – seniorzy: na czarno to może emeryci	
Uczestnik FGI – seniorzy: ja nie znam takich przypadków.	

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

3.2.7.2 Podsumowanie rynku pracy na obszarze rewitalizacji

Badani z terenu wszystkich podobszarów są zgodni, że obecnie jest bardzo dużo ofert pracy, problem leży więc po stronie osób bezrobotnych. Stanowi to potwierdzenie zmniejszających się wskaźników bezrobocia w całym Rybniku. Zdecydowanie najczęstszym powodem bezrobocia jest niechęć do podejmowania działań, niechęć do pracy i zbyt wysokie świadczenia. Różnica między wynagrodzeniem za pracę a sumą otrzymywanych świadczeń jest tak mała, że wiele osób woli spędzać czas w domu. Problemem jest także niskie wykształcenie i brak kwalifikacji – znaczna część bezrobotnych to byli górnicy, którzy nigdy nie pracowali w innym zawodzie. Boją się przekwalifikowania, ale nie chcą także stracić statusu (na Śląsku zawód górnika uważany jest za prestiżowy), nie chcą więc podejmować pracy na budowie czy w sklepie. Bezrobocie wśród osób młodych spowodowane jest brakiem dobrych wzorców i dziedziczeniem życiowej bezradności – młodzież całe życie obserwowała rodziców, którzy korzystają z zasiłków, sami więc także przejmują ten wzorzec. Mieszkańcy Niedobczyc oraz Niewiadomia za utrudnienie w podjęciu pracy uznali także oddalenie od centrum i ośrodków pracy, co widoczne jest po upadku kopalni.

Praca nielegalna jest dość powszechna wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Tę formę pracy podejmują szczególnie osoby zadłużone, obarczone alimentami, które chcą uniknąć zajęcia wypłaty przez komornika. Praca dorywcza jest o tyle wygodna, że może być podejmowana tylko na kilka dni, w celu zdobycia określonej kwoty pieniędzy. Wiele osób pracuje nielegalnie by nie odprowadzać składek, dzięki czemu ich wypłata jest znacznie wyższa. Osoby te nie myślą o swojej przyszłości i emeryturze, skupiają się na dniu dzisiejszym i teraźniejszych zarobkach. Z drugiej strony, na taką formę pracy nalegają często pracodawcy, którzy chcą uniknąć wysokich kosztów zatrudnienia – z braku innych ofert lub z powodu nieznamości konsekwencji, wiele osób na takie zatrudnienie się zgadza.

Zdaniem mieszkańców, najwięcej osób podejmujących nielegalne zatrudnienie zamieszkuje podobszary Boguszowice, Śródmieście oraz Paruszowiec-Piaski, zaś najmniej Chwałowice.

Boguszowice:

Respondent 19: Jest to czasem pracodawcy na rękę. Może mają komornika, albo pobierają zasiłki, że nie chcą mieć udokumentowanej pracy. A czasami pracodawca nie daje umowy.

Respondent 17: Z doświadczenia wiem że część osób, które pracują to wola pracować na czarno, bo mają większy dochód, i nie mają potrącanych składek na ZUS. Więcej się im płaci na rękę. Ludzi nie interesuje, co się będzie działo za 10 czy 20lat, kwestia emerytury też nie jest dla nich ważna.

Respondent 10: Bardzo niskie kwalifikacje, to jest to pokolenie rodziców naszych starszych podopiecznych, bo to byli prości górnicy, nie umniejszając prostemu człowiekowi ale ten człowiek jak zwolnił się z kopalni, gdzie pracował fizycznie on nie posiadał żadnych kwalifikacji, mało tego dyskwalifikował go już wiek no i efekt bezrobocie albo najniższa krajowa

Chwałowice:

Respondent 2: jeśli ktoś chce pracować na czarno to albo nie zdaje sobie sprawy z konsekwencji że kiedyś będzie w takim wieku, że trzeba starać się o emeryturę. A druga sprawa to może być alimentciarz, który się uchyla albo chce zrobić na złość żonie i robi na czarno, żeby jak najmniej płacić.

Respondent 3: Nie ma firm, które by zatrudniały „na czarno”. Nie widzę tego w naszej dzielnicy, być może są pojedyncze osoby, które tak pracują.

Respondent 11: Przede wszystkim bezradność, że tej pracy nie można znaleźć, problem uzależnienia od alkoholu, niskie kwalifikacje zawodowe i wykształcenie.

Niedobczyce:

Respondent 3: [Podjęcie pracy] Utrudnia tylko ich bezradność, i tylko chęć pozostawania w domu i to, żeby się przełamać, żeby iść do pracy, i ich lenistwo utrudnia, i nic więcej.

Respondent 5: Uzależnienia im utrudniają, długie bezrobocie im utrudnia, gdyż później już mają wręcz takie zaburzenia lękowe przed podjęciem do pracy, przed wyjściem do ludzi i te zajęcia komornicze, które są dla nich motorem ku temu, żeby nie podejmować tej pracy, przynajmniej legalnej.

Niewiadom:

Respondent 1: [utrudnienia w podjęciu pracy] Na pewno dojazd do tej pracy, bo Niewiadom to już są obrzeża Rybnika, głównie praca jest gdzieś w centrum, albo w jakichś przemysłowych częściach Rybnika, a tu za bardzo nie ma pracy, kiedyś była kopalnia, to tam ludzie pracowali, mieli blisko, a tam parę sklepików, trzy na krzyż.

Respondent 5: Problem na całą Polskę ludzie mają zadłużenia i chodzą na pracę na czarno, a urzędy o tym wiedza i to jest trudne do zlikwidowania i nie pójdzie taki człowiek do pracy.

Respondent 8: Pracodawca chce unikać podatku co się płaci jeśli ubezpiecza nas OPS to po co ma pracodawca opłacać składki, korzystają z takiej możliwości i nie płacić podatku.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Zajęcia komornicze, przyzwyczajenie do obecnej sytuacji, środki dostępne z OPS, często mieszkańcy mówią, że nie będą pracować za 1.500 zł, brak wzorca dla młodych ze strony rodzica.

Respondent 2: Myślę, że mieszkańcom utrudnia podjęcie pracy niskie wykształcenie, myślę, że trochę przyzwyczajenie się do swojej sytuacji, brak motywacji i troszeczkę dziedziczenie tych problemów.

Respondent 4: Oczywiście w dzielnicy tej istotnym problemem jest praca na czarno. Wynika to z faktu obciążeń kredytowych, ludzie są dłużnikami a tutaj praca na czarno umożliwia, że pieniądze są dawane do ręki.

Śródmieście:

Respondent 24: Tak bardzo dużo osób podejmuje pracę na czarno, ponieważ mają zobowiązania alimentacyjne, przed którym uciekają.

Respondent 26: Brak chęci i przelamania się ludzie nie mają odwagi spróbować czegoś nowego, ofert pracy jest dużo.

Źródło: uczestnicy wywiadów pogłębionych.

W przypadku uczestników wywiadów grupowych, zdaniem bezrobotnych z podobszaru Boguszowice, lokalny rynek pracy jest dobrze rozwinięty i oferuje stosunkowo duże możliwości dla osób bezrobotnych. Pozostaje to w zgodzie z opinią osób biorących udział w wywiadach pogłębionych. Ich zdaniem ludzie nie chcą pracować, ponieważ wymaga to pewnej systematyczności i odpowiedzialności. Tak jak wcześniej wspomniano, występowanie problemów społecznych w Boguszowicach oddziałuje na postawy osób bezrobotnych. Co więcej, część osób bezrobotnych nie chce podjąć pracy ze względu na otrzymywanie innych zasiłków, które są dla nich wystarczające, tj. alimenty, 500+, pomoc fundacji. Zdaniem dzieci bezrobocie wynika przede wszystkim z niechęci do pracy. Problem niechęci podjęcia zatrudnienia podkreślany był także przez młodych dorosłych. Ich zdaniem problemy społeczne oraz brak zainteresowania wpływają na pogłębiający się aspekt bezrobocia. Podobny pogląd przedstawiają seniorzy, których zdaniem osoby, które chcą pracować nie powinny mieć problemu ze znalezieniem zatrudnienia. Na lokalnym rynku znajduje się duża liczba ofert pracy, jednak ludzie nie chcą jej podejmować co wpływa na poziom bezrobocia w okolicy. Zdanie podzielają przedsiębiorcy, którzy stwierdzili, że każdy może znaleźć pracę jeżeli ma tylko chęć.

Także mieszkańcy podobszaru Chwałowice wskazali, że nie ma problemu z zatrudnieniem. Podkreślono jednak, że znacznie łatwiej na rynku pracy mają mężczyźni, którzy mogą zająć się pracą fizyczną. Z drugiej strony, osoby bezrobotne wskazały, że na samym podobszarze rewitalizacji trudno znaleźć stałe zatrudnienie. Dzieciom trudno było wskazać skale bezrobocia w Chwałowicach, jednak ich zdaniem dużo jest osób nadużywających alkoholu,

które są jednocześnie bezrobotne. Podobnego zdania są młodzi dorośli, którzy podkreślili, że rynek pracy się rozwija i każdy kto chce znaleźć zatrudnienie jest w stanie to zrobić, a problem bezrobocia związany jest najczęściej z osobami nadużywającymi alkoholu. Seniorzy są zdania, że każdy kto chce pracować znajdzie pracę w okolicy. Bezrobocie dotyczy przede wszystkim osób, którzy nie chcą podjąć zatrudnienia lub mają wysokie oczekiwania finansowe.

Zdaniem mieszkańców podobszaru Niedobczyce problem bezrobocia występuje na ich podobszarze. Osoby bezrobotne podkreśliły, że może to wynikać przede wszystkim z wysokich zasiłków dla osób bezrobotnych. Pozostali uczestnicy zgodnie podkreślili, że jeżeli ktoś chce znaleźć pracę, to na pewno wybierze odpowiednią ofertę dla siebie.

Mieszkańcy podobszaru Niewiadom także dostrzegają problem bezrobocia. Osoby bezrobotne podkreśliły przede wszystkim niewielką liczbę przedsiębiorstw zlokalizowanych w okolicy. Pracy należy szukać poza obszarem. Jednak pozostali uczestnicy wywiadu grupowego stwierdzili, że w całym Rybniku można znaleźć oferty pracy.

Podobnie przedstawia się rozkład odpowiedzi w podobszarze Paruszowiec-Piaski, gdzie uczestnicy wywiadów grupowych wskazali na stosunkowo dużą liczbę ofert pracy w Rybniku. Ich zdaniem bezrobotnym wygodniej się żyje bez pracy, ponieważ dostają zasiłki dla osób potrzebujących, co zaspokaja ich potrzeby.

Mieszkańcy Śródmieścia wskazali, że nie każdy może znaleźć pracę na podobszarze. Jednak lokalny rynek pracy w mieście cały czas prężnie się rozwija, znalezienie pracy nie powinno stanowić problemu. Osoby nie podejmują zatrudnienia ze względu na konieczność dojazdu do innego miejsca lub brak chęci.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Praca jest, tylko ludzie nie chcą pracować.</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jeśli chodzi o mężczyzn, to uważam, że kto chce ten pracuje. Mężczyźni mają lepiej zwłaszcza w okresie letnim, jak są te wszystkie budowlanki.</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: (...) kiedyś ludzie pracowali, a teraz większość nie pracuje.</i>
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie mają też alimenty, więc po co mają iść do pracy, jak dostaną alimenty</i>		<i>Młodzi są utrzymywani przez państwo. Po co pracować za parę groszy?</i>

i jeszcze 500 Plus. Z fundacji też dostają i z OPS. Jak dochód przekroczy, to zabiorą zasiłki.

Uczestnik FGI – dzieci: U nas raczej problemu z tym nie ma. Jest bardziej niechęć ludzi do pracy. Najlepiej to by woleli nie pracować i leżeć i dostawać jeszcze pieniądze.

Uczestnik FGI – dzieci: Nie jest problemem aby znaleźć pracę. Chodzi jednak o to, że jak na próbny czas się dostają to potem ich zwalniają i nowych na to miejsce zatrudniają.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Teraz jest tak naprawdę bardzo dużo ofert pracy, ostatnio mieliśmy przykład chłopaka, nie pracując bo mu się nie chce, poszedł do pracy na dwa dni i go wyrzucili, i kolejnego dnia już miał następną pracę, ale niekoniecznie są chętni.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Teraz jest bardzo dużo kursów zawodowych w różnych instytucjach, w

Nawet młodzież po 16 roku życia. U kobiet to jest różnie, są dzieci, z małym dzieckiem ciężko iść do pracy. Ja bym nie chciała swojego dziecka na cały dzień z nianią zostawić.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie ma pracy w Chwałowicach, trzeba dojeżdżać.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [gdzie trzeba szukać pracy?] Do centrum, tam jest najwięcej, Boguszowice, Rybnik, Żory.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy niechęć do pracy jest dziedziczna?] To się wynosi z domu, mnie się tak wydaje przynajmniej

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Praca jest, tylko trzeba mieć chęci.

Uczestnik FGI – dzieci: [dlaczego ludzie nie pracują?] Bo piją alkohol.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie pracują bo

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Odkąd jest 500 Plus to dużo osób nie pracuje, nawet w Urzędzie Pracy mówią, że nie ma chętnych do pracy.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No nie ma [problemów z pracą], wszędzie jest bardzo dużo ogłoszeń o pracę.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak, dużo osób nie ma tu pracy.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jak chce się znaleźć pracę to, będzie się robiło w sklepie za 1500 złotych. A jeżeli nie chcę i pójdę do opieki i dostanę tak samo mniej więcej, bo dojazd, trzeba rano wstać i dostanę powiedzmy te trzy stowy mniej to, nie pójdę do pracy.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Praca jest. Wiadomo jak jest płatna, więc nie każdy za te pieniądze chce robić.

Uczestnik FGI – seniorzy: Niektórzy się nauczyli, że

urzędzie pracy itd. młodzi i dorośli mogą robić kursy darmowe, a ludzie nie chcą z tego korzystać, albo nie kończą tego. To też jest powód, że nie mogą znaleźć pracy, bo po kursie by dostali, ale nie chce im się go skończyć.

Uczestnik FGI – seniorzy: Kto chce pracować ten pracuje.

Uczestnik FGI – seniorzy: Rynek jest chłonny pracodawcy potrzebują pracowników w każdej dziedzinie, a nie ma kto pracować.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Bezrobocie może nie jest głównym problemem społecznym, bo nawet na osiedlu jak ktoś chce pracować to tam praca jest.

piją, albo nie chcą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Praca jest dla wszystkich, ruszają roboty budowlane, tylko dzisiaj za 1000zł lepiej być bezrobotnym. Nie ma dobrej pensji, dużo młodych ludzi powyjeżdżało.

Uczestnik FGI – seniorzy: Każdy kto chce, to sobie robotę znajdzie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Za tysiąc złotych, żaden nie chce robić.

dostają od Państwa i im się nie chce. Dostają 500 plus, pieniądze z opieki i im się nie chce.

Uczestnik FGI – seniorzy: Każdy chce dużo mieć, a nie chce pracować. Popracują parę dni i mają dosyć

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jak ktoś nie ma samochodu ma gorzej [ze znalezieniem pracy].

Myślę, że to jest kwestia tego, że ludziom się nie chce.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No jest trochę [bezrobocia]. No wiadomo praktycznie, zakładów to można na jednej ręce policzyć. Brak też chęci [do pracy].</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jest dużo pracy, ale trzeba chcieć. Jest robota w zakładach, tylko nie chce się ludziom robić.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: A może być, że nie chcą dać na przykład na te dojazdy do tej pracy. Bo nie zawsze jest praca na miejscu, zawsze tam trzeba dojechać ten kawałek.</p>
<p>Uczestnik FGI – osoba</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba</p>	

bezrobotna: Raczej tak [trzeba wyjeżdżać za Niewiadom, żeby znaleźć pracę].

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Od tego trzeba zacząć bo tutaj na pewno w Niewiadomiu roboty się nie znajdzie.

Uczestnik FGI – dzieci: Jest taki jeden dom w którym mieszkają sami bezrobotni.

Uczestnik FGI – dzieci: właściwie jak się idzie to często są osoby które wyglądają jakby tej pracy nie miały. Ale na Niewiadomiu słyszy się różne rzeczy i do końca nie wiadomo czy naprawdę są bez pracy czy też nie. Ale wydaje mi się, że jest kilka takich osób.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Kto szuka, na pewno znajdzie [pracę].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Bo im się nie chce [pracować].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tu raczej nie ma

bezrobotna: Niektórzy mają też tak, że mają dzieci i nie mają gdzie i z kim dziecka zostawić. Ja na przykład dlatego właśnie jestem w punkcie martwym i siedzę w domu bo ewentualnie mogę dziecko dać komuś tylko na godzinę, lub półtorej.

Uczestnik FGI – dzieci: [czy ludzie mają pracę?] - Oj, trochę nie mają.

Uczestnik FGI – dzieci [dlaczego nie mają pracy?] Bo piją.

Uczestnik FGI – dzieci [dlaczego nie mają pracy?] Nie wykształcili się.

Uczestnik FGI – dzieci Jak ktoś chce pracować to nie może pić, przed pracą ani w trakcie pracy.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Pracy jest dużo. Jak się ogląda OLXa to jest bardzo dużo roboty dla kierowców, ale też jest dużo ofert fizycznej pracy.

Uczestnik FGI – młodzi

Uczestnik FGI – dzieci: Jak wychodzę z psem to widzę dużo biednych ludzi, np. w parku. Jak chodzę na plac zabaw tam jest dużo takich ludzi.

Uczestnik FGI – dzieci: Bo ludziom się nie chce pracować, ale muszą, żeby mieć pieniądze.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To tutaj też nie ma problemu z bezrobociem. Jak już tutaj spotka się jakiegoś żywego człowieka to on ma pracę.

Uczestnik FGI – seniorzy: Brak miejsc tej pracy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: [Co utrudnia mieszkańcom Śródmieścia podjęcie pracy?] Brak miejsc pracy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No i brak chęci najczęściej.

pracy.

Uczestnik FGI – seniorzy: Dużo jest bezrobocia.

Uczestnik FGI – seniorzy: A kto z bezrobotnych chciałby pracować? Mój syn każdego roku szuka pracowników do ogrodnictwa i nie może znaleźć chętnych do pracy.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ten kto chce to pracuje.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Są osoby kierowane do pracy, które nie wyrażają chęci do podjęcia zatrudnienia. Nawet jeśli firmy oferują miejsca pracy, to ludzie nie chcą. Mają duże oczekiwania, a nic nie dają od siebie. Dajemy np. odzież roboczą, ludzie przychodzą na tydzień i mówią „dziękuję”. Czasami więcej dostają socjału niż wynagrodzenia, które faktycznie na początku pracy są dość niskie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy Człowiek daje pracę, warunki, a ludzie z tego nie korzystają. Przychodzą na

dorośli: Trzeba tylko chcieć.

Uczestnik FGI – seniorzy: 500 plus i nie chcą podejmować roboty.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: To nie może być tak, że ludzie pracujący muszą sobie radzić, a ludzie niepracujący, nie muszą robić nic bo zewsząd dostają wszystko. To jest bardzo duży problem.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak zawsze jest jakaś robota.

chwilę, a potem dziękują, bo wolą dostać świadczenia socjalne. Wszyscy by chcieli mieć stawkę 20 zł/h.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy My to widzimy bardzo dokładnie, bo ja od ręki mogę zatrudnić 10 osób, ale ludzie nie chcą. Mają zasilki, w domu ciepłe posiłki, można się wyspać. To po co taki na iść np. na 5 rano do pracy, jak może sobie smacznie spać. My chcemy dać pracę. Ludzie nie chcą też pracować, bo mają komornika, który im zabierze większość wypłaty. W tym schronisku są ludzie bardzo dobrze wykształceni, ale niestety bezrobocie ich wykończyło.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

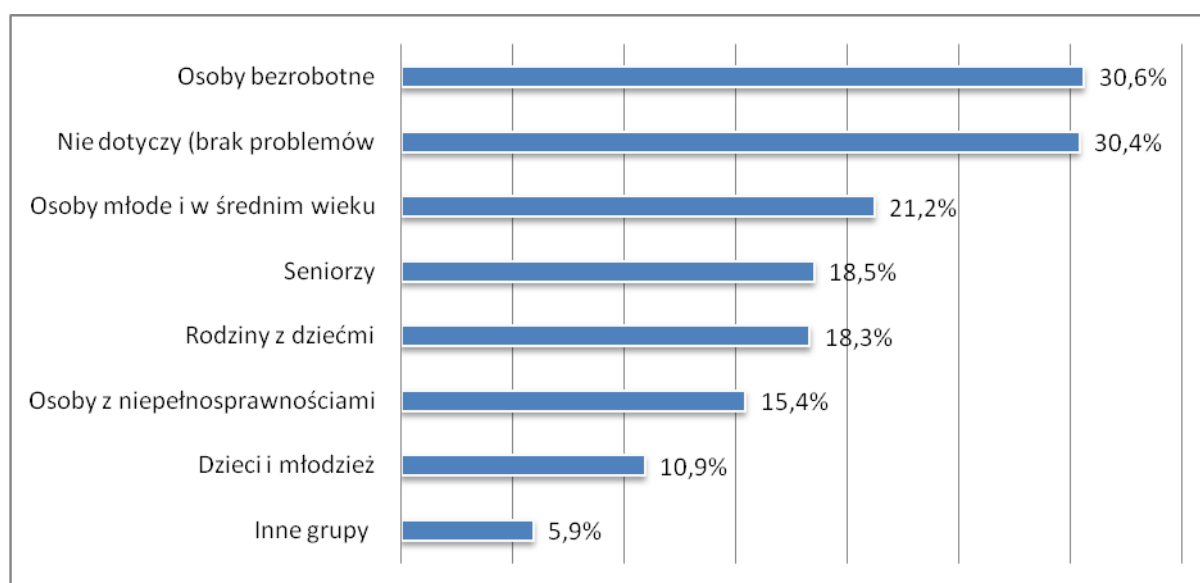
3.3 Problemy różnych grup społecznych

Respondentów (mieszkańców) poproszono o wskazanie, jakich grup przede wszystkim dotyczą problemy społeczne. Zdaniem blisko jednej trzeciej badanych grupy społeczne przede wszystkim dotknięte problemami społecznymi to osoby bezrobotne (30,6%). Podobnej liczby respondentów pytanie to nie dotyczyło ze względu na zadeklarowanie, że w ich dzielnicy nie ma problemów społecznych (30,4%). W opinii ponad 1/5 badanych grupą społeczną, którą w największym stopniu dotyczą problemy społeczne są osoby młode i w średnim wieku (21,2%). Podobna liczba respondentów wskazała na to, że grupami społecznymi, których dotyczą problemy społeczne są przede wszystkim: seniorzy (18,5%), rodziny z dziećmi

(18,3%) oraz osoby z niepełnosprawnościami (15,4%). Mniejsza część badanych wskazywała na występowanie problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży (10,9%) lub innych grup (5,9%). Najczęściej wskazywana grupa społeczna, tj. osoby bezrobotne najczęściej wymieniana była przez mieszkańców podobszaru Paruszowiec-Piaski (37,1%) oraz Chwałowice (35,5%). W ramach kategorii „inne” respondenci wymienili przede wszystkim: bezdomnych, osoby uzależnione od alkoholu, mężczyzn w wieku przedemerytalnym oraz osoby po pięćdziesiątym roku życia. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, nadmiernego zadłużenia oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁴⁴.

Rysunek 27 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁴⁴ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X2 - 1].

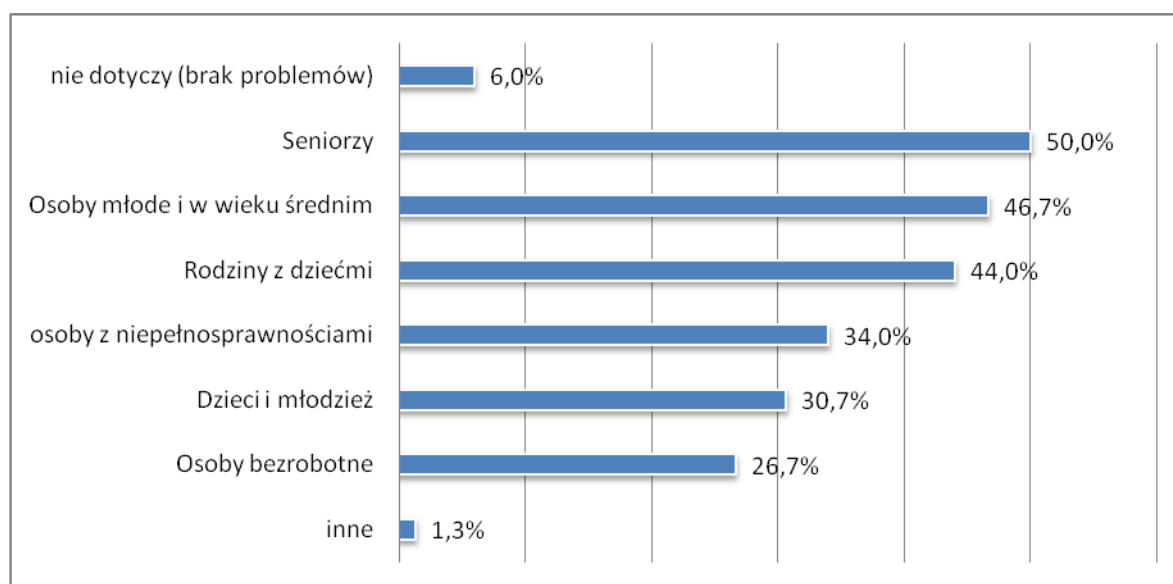
Tabela 15 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy– korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Dzieci i młodzież	10,9	11,0	10,8	7,5	10,3	11,1	7,8	14,0	14,5	6,0	8,4	10,2	13,8	12,6	14,7	12,7	9,9	7,3	13,4	4,5
Osoby młode i w średnim wieku	21,2	22,0	20,3	16,9	18,5	20,1	16,9	26,8	19,9	13,9	11,4	17,4	35,9	28,7	29,4	14,1	18,9	10,9	28,0	14,9
Osoby bezrobotne	30,6	30,7	30,5	28,1	37,0	34,7	32,5	26,0	33,1	35,5	21,6	26,3	37,1	29,9	32,4	28,2	33,3	34,5	26,4	31,3
Rodziny z dziećmi	18,3	16,9	19,9	16,9	19,0	18,8	16,2	19,3	28,9	17,5	12,6	11,4	16,8	22,8	20,6	14,1	15,8	32,7	19,8	19,4
Seniorzy	18,5	19,1	17,8	18,8	13,6	16,7	21,4	20,4	21,7	18,7	13,8	13,2	24,0	19,8	23,5	19,7	15,1	18,2	21,9	20,9
Osoby z niepełnosprawnościami	15,4	14,6	16,3	12,5	15,2	18,8	14,3	15,9	16,3	15,1	10,8	13,2	17,4	19,8	26,5	15,5	15,1	12,7	15,8	11,9
Inne grupy	5,9	6,1	5,7	6,3	7,1	9,0	4,5	4,5	4,8	3,6	3,6	9,6	7,2	6,6	0,0	7,0	7,4	5,5	4,3	6,0
Nie dotyczy (brak problemów)	30,4	31,6	29,0	37,5	32,6	27,1	32,5	26,5	31,3	33,7	32,3	26,3	24,6	34,1	20,6	36,6	31,8	30,9	26,1	40,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Przedsiębiorcy również odpowiedzieli na pytanie jakich grup, ich zdaniem, dotyczą zauważone problemy społeczne. Największy odsetek ankietowanych wskazał seniorów (50%), osoby młode w wieku średnim (47%) oraz rodziny z dziećmi (44%). Nieco mniej wskazań przypadło na osoby z niepełnosprawnościami (34%), dzieci i młodzież (31%), oraz osoby bezrobotne (27%). Najniższy odsetek respondentów (6%) uważał, że brak jest tego rodzaju problemów, bądź dotyczą one innej, niewskazanej dotąd grupy społecznej (1%), przy czym badani nie zidentyfikowali tejże grupy. Warto zaznaczyć, że prowadzący działalność na terenie Śródmieścia najczęściej wskazywali osoby młode i w wieku średnim, jak również rodziny z dziećmi (po 48%). Ankietowani przedsiębiorcy z dzielnicy Paruszowiec-Piaski najczęściej wskazywali seniorów (56%), zaś z dzielnicy Niewiadom, podobnie jak w przypadku Śródmieścia- osoby młode i w wieku średnim (44%). Prowadzący działalność na terenie wyznaczonego obszaru w dzielnicy Niedobczyce wybierali odpowiedź „seniorzy” (68%), a na terenie fragmentu dzielnicy Chwałowice- dzieci i młodzież (40%). W przypadku Boguszowic Osiedla, najczęściej wskazywanymi wariantami odpowiedzi były: osoby z niepełnosprawnościami i osoby młode i w wieku średnim (po 60%).

Rysunek 28 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Mieszkańcy, w zależności od pełnionej funkcji, wskazywali na różne najbardziej obciążone problemami grupy mieszkańców. W zależności od wymienianego problemu, dotyczy on innych grup wiekowych. Respondenci biorący udział w wywiadach pogłębionych z dzielnic Boguszowic-Osiedla, Niedobczyc oraz Paruszowca-Piasków wskazywali,

że problemy występują głównie wśród byłych pracowników kopalni i huty Silesia. Po zamknięciu zakładów nie przekwalifikowali się, nie znaleźli nowej pracy, przez co uzależnili się od pomocy ze strony Państwa. Zdecydowana większość badanych wskazała także, że na terenie wszystkich dzielnic problemy dotyczą częściej osób z niższych klas społecznych, co wiąże się właśnie z bezrobociem czy ubóstwem. Na terenie dzielnic Boguszowice-Osiedle, Niedobczyce, Niewiadom oraz Śródmieście wskazywano także na problemy społeczne wśród młodzieży, która pozostawiona samej sobie sięga po alkohol i dopalacze. Na terenie Boguszowic-Osiedla oraz Śródmieścia wskazywano na brak aktywizacji osób starszych, które nie mają miejsca, w którym mogą się spotkać, integrować, przez co większą część czasu spędzają w domu.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców (dotyczy badania PAPI) ze wszystkich podobszarów rewitalizacji wskazała, że problemy mają charakter długotrwały, dotyczy to szczególnie bezrobocia i alkoholizmu. Część problemów, takich jak przemoc w rodzinie, czy dopalacze udaje się zmniejszyć i rozwiązać, jednak wciąż pojawiają się nowe osoby, które sobie z nimi nie radzą. Wiele problemów społecznych pojawiło się po upadku dużych zakładów pracy, jakimi były kopalnie oraz huta.

Badani mieszkańcy (dot. wywiadów pogłębionych) jednoznacznie wskazują, że na terenie rewitalizacji istnieje zjawisko dziedziczenia problemów. Kwestia ta jest niezależna od konkretnych dzielnic i wszędzie występuje tak samo. Rodziny, w których występuje problem bezrobocia czy ubóstwa, borykają się często także z problemem bezradności w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. Nie przekazują dzieciom dobrych wzorców, dzieci nie uczą się odpowiedzialności i samodzielności, szybko stają się uzależnione od pomocy innych. Dzieci i młodzież pozostające bez opieki, najczęściej czas spędzają na podwórku, nie uczą się, pod wpływem rówieśników dopuszczają się wykroczeń. Zdarza się także, że dzieci, podobnie jak rodzice, wcześniej sięgają po alkohol i uzależniają się od niego.

Boguszowice :

Respondent 2: Tak problemy te mają charakter długotrwały i występuje zjawisko dziedziczenia. Jest to długotrwałe bo to się tu zawsze słyszało na tej dzielnicy a przechodzi to, bo mniej więcej jacy byli rodzice to przechodzi to na dzieci.

Respondent 1: Myślę, że problemy są i u starszych, emerytów i u młodzieży powyżej 10 lat. Te małe dzieci mają duże zainteresowanie np. ze strony Domu Kultury, a jeżeli chodzi o emerytów, starszych, nie ma miejsca gdzie mogliby się spotkać.

Respondent 6: Skala problemów jest relatywnie duża. Jeżeli chodzi o statystyki, to wygląda to lepiej niż na Paruszowcu na przykład (...) Skala problemów jest o tyle duża, że licznie jest dużo, ale jednostkowo nie jest tak źle.

Respondent 10: W tym wypadku osób starszych, długotrwale bezrobotnych powiązanych w latach 90 z kopalnią, bo mimo poprawy sytuacji na rynku pracy oni dalej funkcjonują na śmieciówkach albo najniższych krajowych.

Chwałowice:

Respondent 14: Ogólnie Chwałowice są taką dzielnicą co tam się ogólnie nie tyle co mało dzieje, co jest ta społeczność bardziej spokojna i tam nie ma takich zdarzeń (...).

Respondent 4: (...) to co zauważyłam, że wiele dzieciaków same spędzają czas na podwórkach familoków. To może budzić poczucie, że te rodziny może nie do końca wydolne wychowawczo, bo to jest zbyt duże słowo ale nie skupiają się gdzieś tam w swoim wolnym czasie na spędzeniu w taki sposób aktywny, rodzinny (...).

Respondent 5: Myślę, że tak szczególnie okolice familoków, myślę, że jest takie naśladowanie i dziedziczenie problemów.

Respondent 10: Dotyczy do przede wszystkich młodzieży pełnoletniej jak i osób dorosłych w wieku średnim.

Niedobczyce:

Respondent 10: Problemy społeczne zaczęły się od momentu zamknięcia kopalni. Wtedy zaczęły się problemy gospodarcze.

Respondent 9: Problemów jest bardzo dużo, co wynika ze strategii polityki miasta rybnika. Było prowadzonych dość dużo badań.

Respondent 4: Z takiej mojej obserwacji to największy problem tu jest z młodzieżą oraz powielaniem problemów w rodzinach czyli dziedziczenia bezrobocia, ubóstwa czy takiego negatywnego sposobu zachowania przez następne pokolenia.

Respondent 7: Skalą problemów w dzielnicy to bezrobocie, biedota, alkoholizm, sięganie po używki.

Niewiadom:

Respondent 8: Osoby bezrobotne straciły pracę, nie mają stałego źródła dochodu, ludzie żyją z zasiłków.

Respondent 22: Zjawisko pseudokibiców już trwa od dawien dawna, w Niedobczycach są kibice Górnika Zabrze i na tym tle dochodzi do różnych konfliktów.

Respondent 5: (...) młodzi widzą w domach co się dzieje i te zachowania przechodzą na nich.

Respondent 1: Jak rodzice nie pracują, to młodzież wyuczona, albo jeszcze dorosła, która się uczy, to postępuje tak, jak rodzice.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 5: Myślę, że największym problemem społecznym w dzielnicy Paruszowiec-Piaski jest uzależnienie od alkoholu i narkotyków, a także bezrobocie, to są dwa moim zdaniem główne problemy społeczne.

Respondent 18: Ja myślę, że jest bardzo duża, Paruszowiec-Piaski jest specyficzną dla mnie dzielnicą, w której jest właśnie nagromadzone dużo problemów z racji tego, że dużo osób z pozostałych dzielnic, jeśli dostały eksmisje, to niestety wylądowały na Paruszowcu.

Respondent 17: Występuje zjawisko dziedziczenia zwłaszcza bezrobocie, które z pokolenia na pokolenie są osoby na bezrobociu i korzystają z pomocy, wsparcia finansowego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Respondent 21: Faktycznie są dwa newralgiczne miejsca. W dzielnicy Paruszowiec mamy ulice Przemysłową, częściowo Słoneczną. Jest tam skupisko mieszkań socjalnych i mieszkają osoby tzw. „marginesu”. Jeśli chodzi o część dzielnicy Piaski- jest to ulica Ogrodowskiego. Są tam mieszkania socjalne. I to generuje część różnego typu problemów.

Respondent 15: Tak mają charakter długotrwały. Szczególnie określone grupy problemów, na przykład bezradność, ale wywodząca się nie z nieumiejętności, ale która jest związkiem przyczynowo- skutkowym na przykład w problemie alkoholowym.

Śródmieście:

Respondent 3: W skali od 1 do 10 to 5, bo są takie kąty w śródmieściu bardzo zaniedbane, mieszkania, w których żyją ludzie, którzy faktycznie tych problemów społecznych mają dużo. Jest też dużo seniorów w Śródmieściu, którzy wydaje mi się, że nie są zbyt dobrze zaopiekowani.

Respondent 16: Myślę, że te problemy mają charakter długotrwały. Występuje problem nadużywania alkoholu, nie tylko wśród młodych ale i wśród starszych osób.

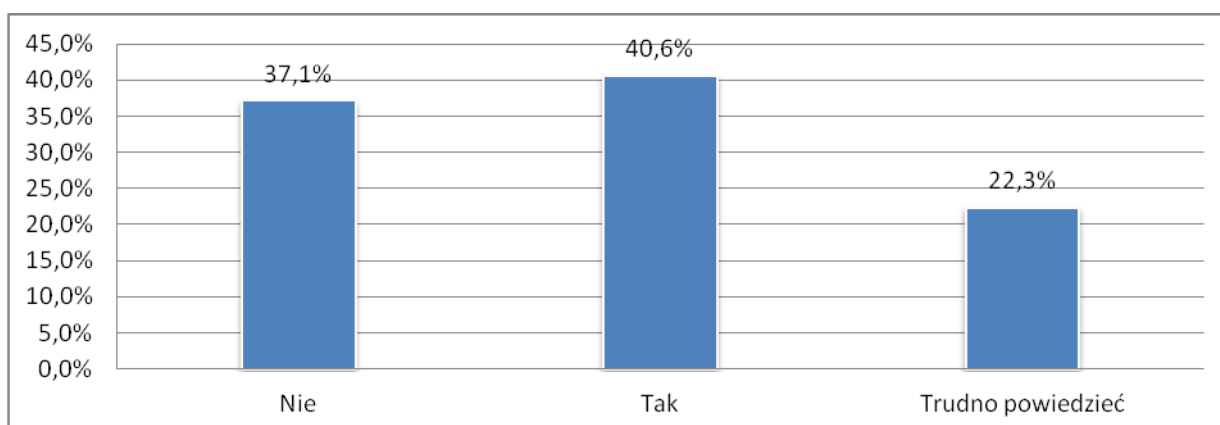
Respondent 1: (...) bardzo często tak bywa, że w rodzinach dziedziczone są te problemy, ponieważ dzieci dorastające w takich rodzinach bardzo często nie widzą nic innego i zagłębiają się w problem na tyle, że w swoim dorosłym życiu powielają te problemy.

Respondent 6: Jest również dużo bezdomnych ze względu na znajdujące się galerie gdzie mogą przebywać, więc jest ich tu na pewno dużo więcej niż gdzie indziej.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Również zdaniem dwóch piątych badanych mieszkańców problemy społeczne występujące na obszarze ich miejsca zamieszkania mają długotrwały charakter (40,6%). Niewiele mniejsza liczba osób wskazała, że problemy te nie mają charakteru długofalowego (37,1%). Ponad 1/5 respondentów nie potrafiła jednoznacznie ocenić tej sytuacji (22,3%) i wybrała odpowiedź „trudno powiedzieć”. Na długotrwały charakter problemów społecznych wskazywali głównie respondenci z podobszaru Boguszowice i Paruszowiec-Piaski (kolejno 51,8% oraz 56,3%)⁴⁵.

Rysunek 29 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁴⁵ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X3 - 1].

Tabela 16 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych - korelacje (w procentach)

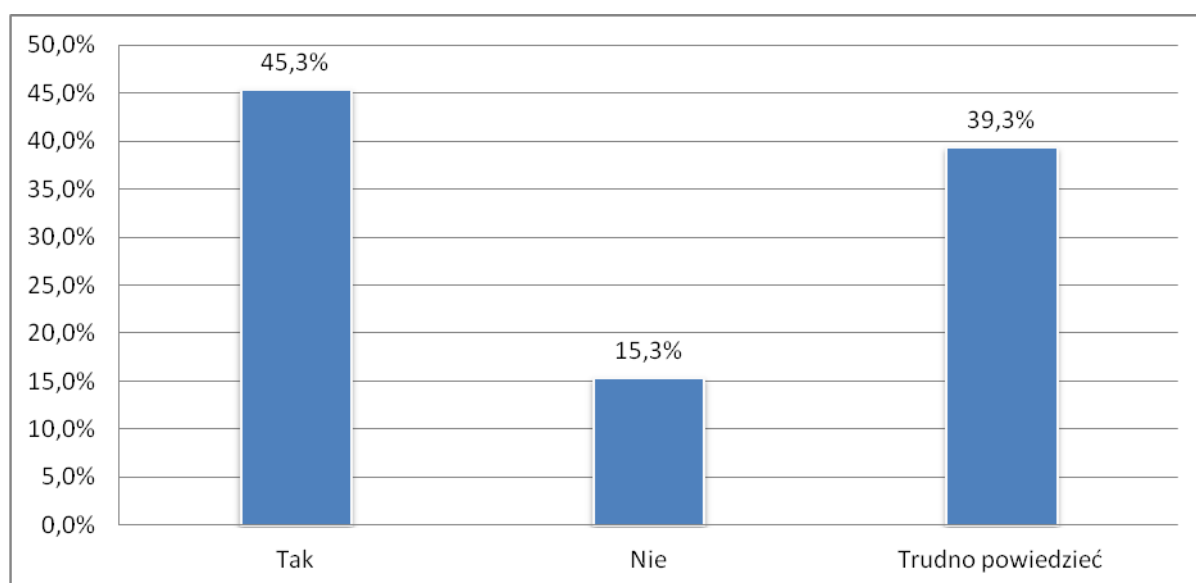
Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	37,1	36,4	37,9	43,8	35,3	41,0	37,0	33,5	30,7	40,4	46,1	41,3	25,1	38,9	23,5	43,7	38,7	38,2	31,6	52,2
Tak	40,6	41,3	39,8	36,9	39,1	36,1	42,9	43,9	51,8	35,5	29,3	36,5	56,3	34,1	50,0	33,8	39,0	38,2	44,4	37,3
Trudno powiedzieć	22,3	22,3	22,2	19,4	25,5	22,9	20,1	22,6	17,5	24,1	24,6	22,2	18,6	26,9	26,5	22,5	22,3	23,6	24,0	10,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdecydowana większość przedsiębiorców (w porównaniu do badanych mieszkańców wskazała, że problemy społeczne mają charakter długotrwały (45%, w porównaniu do 15% przypadających na odpowiedź przeciwną, „nie”). Aż 39% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. Odpowiedzi „tak” zdecydowanie najczęściej udzielali ankietowani prowadzący działalność gospodarczą na terenie Boguszowic Osiedla (68%, do 4% przypadających na odpowiedź „nie”), zaś problemy społeczne nie mają charakteru długotrwałego zdaniem największego odsetka przedsiębiorców z wyznaczonego obszaru dzielnicy Chwałowice (28%). Największy odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” (48%) udzielony był w przypadku dzielnicy Paruszowiec-Piaski.

Rysunek 30 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych w miejscu prowadzenia działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

3.4 Ocena bezpieczeństwa zamieszkania na podobszarach rewitalizacji

3.4.1 Uzależnienia związane z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych

Największe problemy związane z uzależnieniami dotyczą nadużywania alkoholu. Według Oceny zasobów pomocy społecznej, zwiększa się liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z uwagi na alkoholizm. Z problemem nadużywania alkoholu wiąże się także nietrzeźwość w miejscach publicznych. Jednak w przypadku Rybnika zmniejszyła się liczba zatrzymań osób nietrzeźwych w celach wytrzeźwienia w pomieszczeniach policyjnych 166 osób w 2014 r i 88 w 2016 r.⁴⁶. Zwiększyła się także liczba rodzin, którym udzielono wsparcia przyznanego z uwagi na narkomanię.

Tabela 17 Pomoc i wsparcie przyznane z uwagi na alkoholizm i narkomanię

	2012	2015
	ALKOHOLIZM	
Liczba rodzin	337	386
Liczba osób w rodzinach	619	667
Wydatki budżetu na przeciwdziałanie alkoholizmowi	2172517	2145791
Średnia pomoc na 1 osobę w rodzinie z problemem	3510 zł	3217 zł
Średnia pomoc na 1 osobę jako odsetek roku poprzedniego	-	103,2%
	NARKOMANIA	
Liczba rodzin	13	29
Liczba osób w rodzinach	20	50
Kwoty w budżecie na przeciwdziałanie narkomanii	500554	360000

Źródło: „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 88.

Największą liczbę osób korzystających ze wsparcia OPS z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano w takich dzielnicach jak:

- Paruszowiec-Piaski (2,31).
- Boguszowice Osiedle (0,98)⁴⁷.

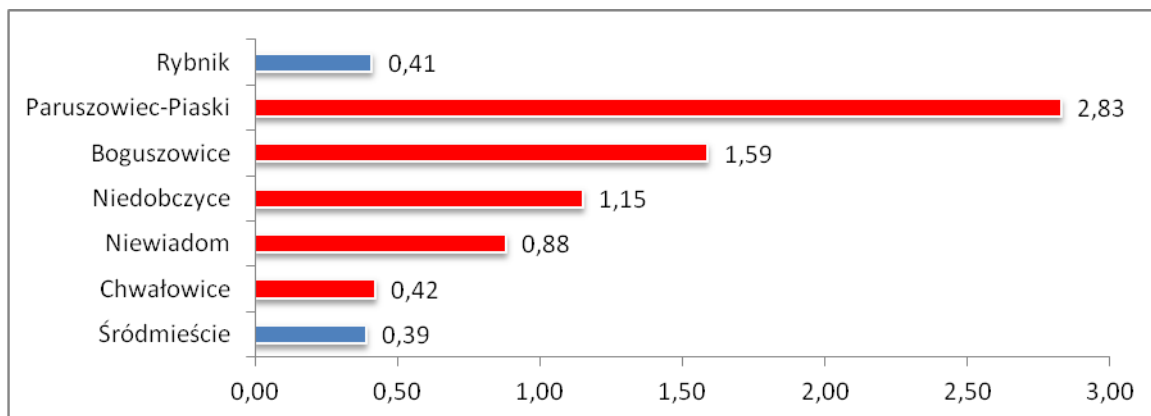
⁴⁶ „Miejski Program Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2018 r.”, s. 4.

⁴⁷ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 55.

Podobnie, największa liczba problemów narkotykowych odnotowana została w dzielnicach: Boguszowie Osiedle i Paruszowiec-Piaski.

Na podobszarze rewitalizacji alkoholizm to największy problem występujący w podobszarach: Paruszowiec-Piaski i Boguszowice. Należy jednak zaznaczyć, że tylko w przypadku podobszaru Śródmieście wartość wskaźnika była niższa od średniej dla całego miasta.

Rysunek 31 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - alkoholizm jako przyczyna korzystania z pomocy społecznej

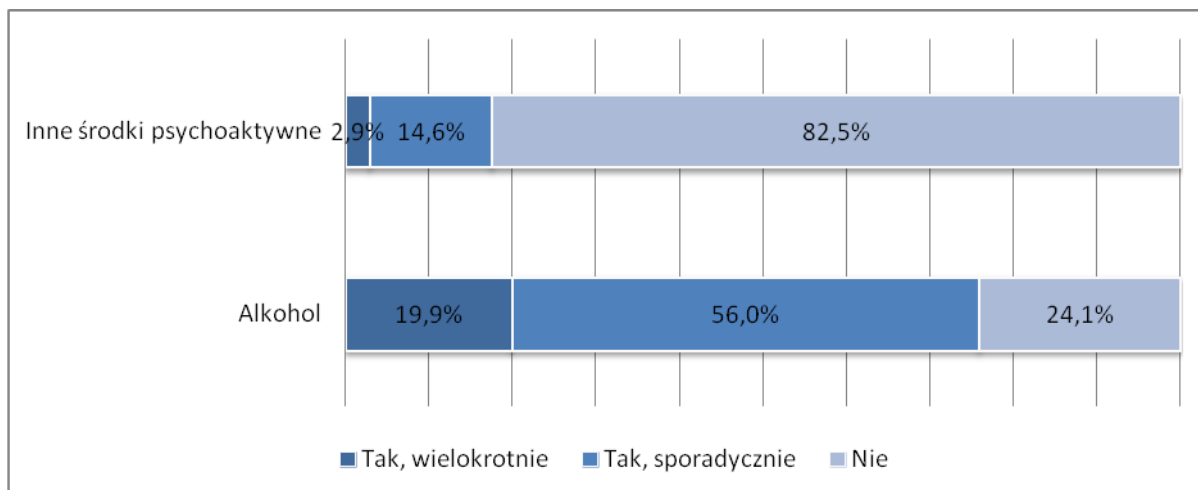

„Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Także zdaniem badanych mieszkańców częstym zjawiskiem jest nadużywanie alkoholu w okolicy miejsca zamieszkania. Na problem ten występujący wielokrotnie wskazał co piąty respondent (19,9%), a na sporadyczne występowanie takich sytuacji ponad połowa badanych (56,0%). Jedyne co czwarty respondent nie spotkał się z tym zjawiskiem (24,1%). W przypadku innych środków psychoaktywnych większość respondentów nie spotkała się z nadużywaniem tego rodzaju substancji w okolicach miejsca zamieszkania (82,5%). Nadużywanie tego typu środków najczęściej obserwowane było przez osoby badane na terenie podobszaru Paruszowiec-Piaski (blisko 39% dla odpowiedzi "tak, wielokrotnie" w przypadku alkoholu i 7,8% w przypadku innych środków psychoaktywnych). Jedyne w przypadku miejsca zamieszkania oraz liczby osób w gospodarstwie domowym test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁴⁸.

⁴⁸ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X13 - 1].

Rysunek 32 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

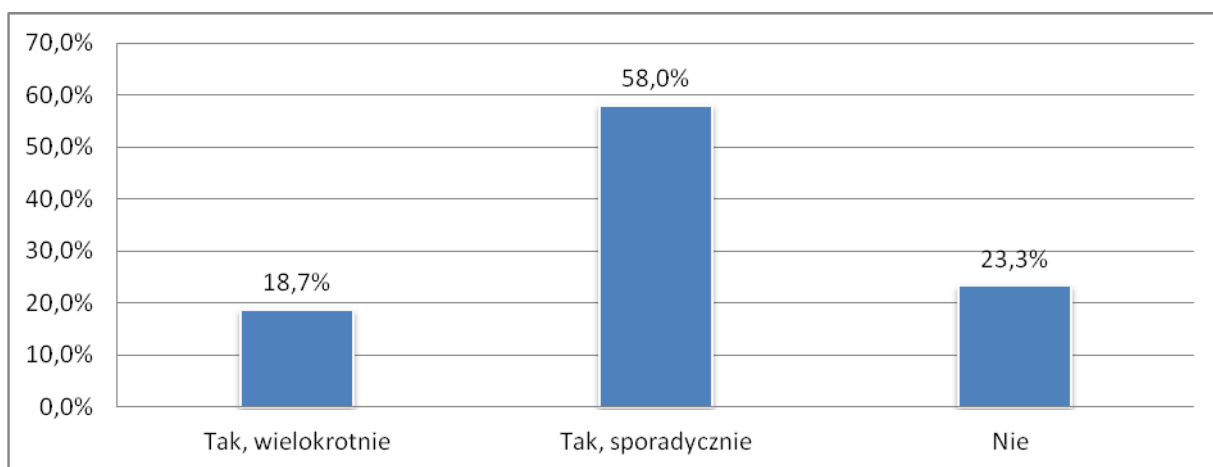
Tabela 18 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca zamieszkania - korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczelnik/Student
Alkohol																				
Nie	24,1	25,2	22,9	28,8	23,4	28,5	19,5	22,6	28,9	24,1	28,7	22,2	16,2	24,6	32,4	22,5	26,1	29,1	21,0	19,4
Tak, sporadycznie	56,0	55,3	56,8	50,6	54,9	53,5	63,6	56,7	40,4	50,0	68,3	68,3	44,9	64,1	41,2	62,0	54,7	56,4	57,1	59,7
Tak, wielokrotnie	19,9	19,5	20,3	20,6	21,7	18,1	16,9	20,7	30,7	25,9	3,0	9,6	38,9	11,4	26,5	15,5	19,1	14,5	21,9	20,9
Inne środki psychoaktywne																				
Nie	82,5	83,0	82,0	83,1	81,0	86,1	85,7	80,2	77,7	88,6	93,4	86,2	61,1	88,0	88,2	87,3	84,2	81,8	78,7	82,1
Tak, sporadycznie	14,6	13,6	15,7	13,8	16,8	12,5	11,0	16,2	18,1	10,8	6,6	12,6	31,1	8,4	11,8	11,3	13,3	16,4	17,3	13,4
Tak, wielokrotnie	2,9	3,4	2,3	3,1	2,2	1,4	3,2	3,6	4,2	0,6	0,0	1,2	7,8	3,6	0,0	1,4	2,5	1,8	4,0	4,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Ponad połowa badanych przedsiębiorców (58,0%) także sporadycznie jest świadkiem nadużywania alkoholu lub innych środków psychoaktywnych na terenie dzielnicy, na której prowadzą swoje działalności gospodarcze. 18,7% respondentów spotkało się z takim zjawiskiem wielokrotnie, zaś 23,3% nie miało od czynienia z taką sytuacją. Sytuacje te są na tyle sporadyczne, że przedsiębiorcy prowadzący działalność krócej niż rok, nigdy nie byli świadkami nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych na terenie dzielnicy, w której prowadzą działalność gospodarczą.

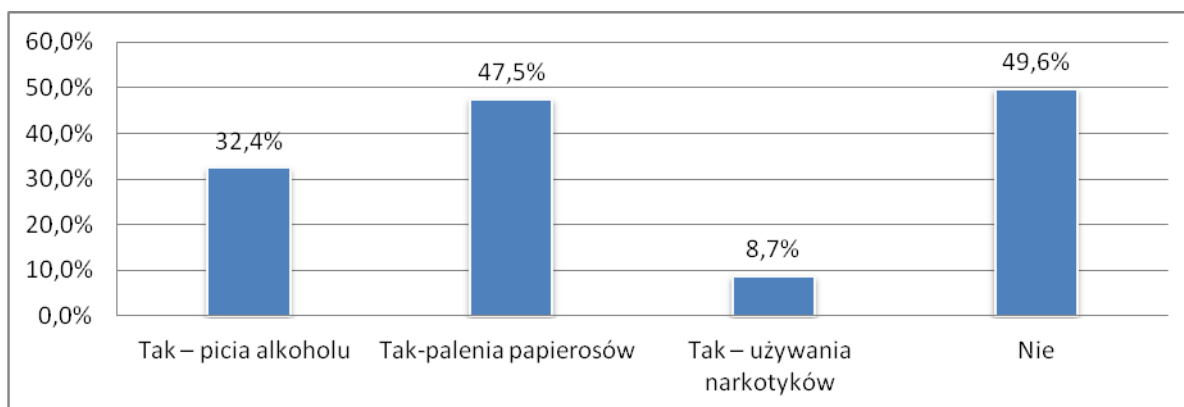
Rysunek 33 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Co więcej, połowa badanych mieszkańców stwierdziła, że nie byli oni świadkami nadużywania alkoholu przez nieletnich w okolicy miejsca zamieszkania (49,6%). Podobna liczba respondentów wskazała, że byli oni świadkami palenia papierosów przez nieletnich w pobliżu miejsca zamieszkania (47,5%). W przypadku jednej trzeciej respondentów dostrzegli oni problem picia alkoholu przez nieletnich (32,4%). Niespełna jedna dziesiąta badanych (8,7%) wskazała na występowanie zjawiska używania narkotyków przez nieletnich w pobliżu ich miejsca zamieszkania. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, statusu rodzinnego oraz problemów z nadmiernym zadłużeniem test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

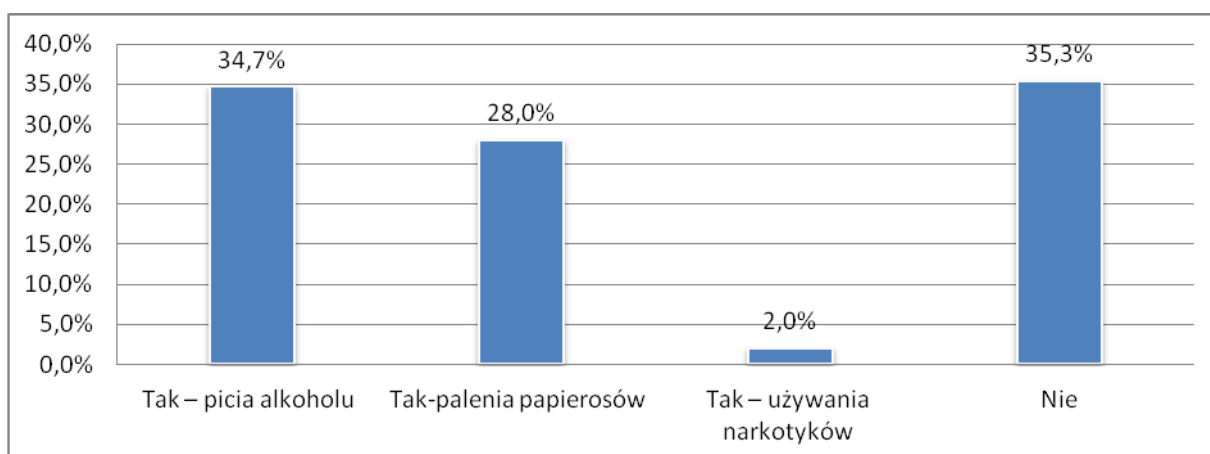
Rysunek 34 Stosowanie środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Znaczna część przedsiębiorców, będących świadkami nadużywania środków psychoaktywnych, widziała także jak takie środki spożywają osoby nieletnie (64,7%). 34,7% osób widziało, jak nieletni spożywają alkohol, 28,0% było świadkiem palenia przez nich papierosów, zaś 2,0% używania narkotyków. Nieletni byli w wieku 15-17 lat, sporadycznie zdarzały się także osoby młodsze (14 lat). Nieletnich pijących alkohol widziało aż 50,0% przedsiębiorców działających na terenie Śródmieścia oraz 44,0% na terenie Boguszowic Osiedla. Osoby używające narkotyki widziane były przez przedsiębiorców z terenu Niewiadomia, Chwałowic i Boguszowic Osiedla.

Rysunek 35 Stosowanie środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Mniejszy lub większy problem alkoholu występuje na każdym z podobszarów. Wiele osób pije alkohol w domu, stąd skala ta jest trudna do zbadania. Alkohol w miejscach publicznych, z uwagi na lokalizację barów i dyskotek, spożywany jest głównie na terenie Śródmieścia.

Po alkohol sięgają także nieletni. Badani ze wszystkich Podobszarów wskazywali, że inicjacja alkoholowa rozpoczyna się już w gimnazjum, w wieku 13-14 lat. Dzieci sięgają po alkohol za namową kolegów, rzadko jednak uzależniają się od niego w tak młodym wieku. Alkohol kupują sami lub dostarczają go im starsi koledzy. Problemem są także dopalacze, które są bardzo łatwo dostępne. Problem ten był znacznie bardziej poważny kilka lat temu, gdy z powodu dopalaczy śmierć poniosło kilka osób, wciąż jednak istnieją sklepy, w których takie substancje są sprzedawane.

Boguszowice:

Respondent 16: Społeczeństwo w wieku 13 lat sięga już po alkohol, to jest nagminne. Już mój rocznik praktykował, ale bardziej się z tym krył. Dziś to już standard. Ale to nie jest raczej kwestia Boguszowic. To jest problem globalny.

Respondent 2: Problem ten dotyczy nieletnich już w wieku gimnazjalnym. Moim zdaniem łatwy dostęp tych środków nie jest przyczyną problemów społecznych, bo nawet jeśli to będzie zakazane, to spod lady będą.

Respondent 7: To jest problem który się pogłębia i coraz więcej obserwujemy osób uzależnionych od środków psychoaktywnych w tym dopalacze i inne substancje odurzające, już nie sam alkohol tylko niestety te środki odurzające.

Chwałowice:

Respondent 13: Dziś ciężko odróżnić osobę nieletnią od pełnoletniej... ciężko powiedzieć ile mają lat, bo ich nie legitymuję, ale młodzież widzę pod wpływem alkoholu i środków psychoaktywnych.

Respondent 1: Jak się człowiek przemieszcza po dzielnicy to tak widać , że to jedni i ci sami spożywają ten alkohol od rana. Ale to są ludzie nieszkodliwi, większość emerytów ma wolny czas i nie wie co z sobą zrobić, to sobie idzie do knajpki na piwko.

Respondent 2: Jeśli chodzi o środki psychoaktywne to nie spotkałem się, ale nie wykluczam, że po kryjomu gdzieś coś się dzieje, bo to głównie anonimowi są ludzie. Jeśli chodzi o wybryki alkoholowe to też jest to rzadkość. W tych 8 tys. ludzi których mamy tutaj to naprawdę jest to rzadkość. Nie spotkałem się żeby problem ten dotyczył nieletnich.

Respondent 11: Dostęp do środków jest łatwy, sam dostęp nie jest problemem jest duży popyt na te środki powoduje to też że są łatwo dostępne

Niedobrycy:

Respondent 11: Myślę, że wśród młodzieży zdarzają się jakieś sytuacje nadużywania środków psychoaktywnych. Co do nieletnich, to zdarzały się tam jakieś incydentalne przypadki.

Respondent 6: Alkohol jest widoczny ale środki psychoaktywne to nie wiem, bo ciężko rozpoznać osoby po spożyciu takich środków.

Niewiadom:

Respondent 22: Widać, że alkohol spożywają, nawet pod sklepami spożywczymi. Dotyczy to nieletnich. Teraz alkohol można kupić wszędzie.

Respondent 1: Dostęp łatwy, to pewnie ułatwia, bo gdyby sprzedawcy w sklepach im nie sprzedawali tych używek, tego alkoholu, tych dopalaczy, to pewnie by tego na taką skalę nie było.

Respondent 8: Wcześniej 15,16 lat młodzież osoby z podstawówki chodzą z papierosem, przeklinają młode dziewczyny.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Jak najbardziej w dzielnicy problem nadużywania alkoholu jest bardzo nasilony z uwagi na specyfikę dzielnicy i mieszkańców. Jeśli chodzi o problem ze środkami psychoaktywnymi również się pojawił i z tego co się słyszy to stale narasta. Problem jak najbardziej dotyczy nieletnich.

Respondent 20: Młodzież w wieku gimnazjalnym sięga po alkohol i inne substancje.

Respondent 18: Jeśli chodzi o alkohol myślę, że jest to bardzo duży problem na tej dzielnicy, widać to po osobach, które jeśli przyjedzie się na wywiad gdzieś tak krążą już pod wpływem alkoholu, niestety przy środkach psychoaktywnych nie da się tak wyczuć, nie da się zbadać.

Respondent 2: Tak, można taki problem zauważyć, ponieważ widać osoby stojące pod sklepami z puszkami piwa, stojące pod klatkami lub zataczające się. Myślę, że w grupie tej mogą się znaleźć także osoby nieletnie.

Śródmieście:

Respondent 32: Łatwy dostęp jeśli chodzi o dopalacze i alkohol, wydaje mi się że pierwsze impulsy do zażywania to jest chęć zaistnienia a potem jest już wytłumaczenie i taka przykrywka.

Respondent 19: Jest szeroki wachlarz, głównie Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Rybniku bardzo prężnie działa, Powiatowe Centrum Pomoc Rodzinie, Czerwony Krzyż, są też grupy różne AA, które nie są grupami terapeutycznymi, a raczej grupami wsparcia, które działają przy Parafiach, księża też starają się bardzo pomagać.

Respondent 17: No myślę, że łatwy jest dostęp do alkoholu dla młodzieży i myślę, że do używek też, nie wiem jakiego rodzaju są to używki, ale myślę że tak. Nie wiem z czego to wynika, gdyż są to kosztowne sprawy, skoro rodzice nie mają pieniędzy na opłaty, to skąd ma je ta młodzież, myślę, że jest to związane z jakimiś drobnymi kradzieżami.

Respondent 14: Środki psychoaktywne i odurzające występują razem z alkoholem. Dostęp do tych środków tzw. dopalaczy jest bardzo łatwy, jak ktoś chce kupić to szybko sobie zorganizuje. To jest walka z wiatrakami. Są za małe kary za sprzedaż. Zdarza się, że problem ten dotyczy również młodzieży w wieku gimnazjalnym i szkoły średniej.

Źródło: uczestnicy wywiadów pogłębionych.

3.4.2 Przemoc domowa

Analizując problem przemocy domowej, warto zaznaczyć, że liczba rodzin objętych wsparciem zmniejszyła się od 2012 r. jednak kwoty w budżecie na przeciwdziałanie przemocy zwiększyły się. Należy także podkreślić, że sprawcami przemocy najczęściej są mężczyźni a ofiarami kobiety, a największą liczbę osób zagrożonych przemocą domową odnotowano w dzielnicach: Boguszowice , Paruszowiec-Piaki i Chwałowice⁴⁹. W przypadku liczby prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” (na podstawie ewidencji Zespołu Interdyscyplinarnego), należy zaznaczyć, że ich liczba zmniejszyła się w ostatnich latach (505 w 2014 r. i 436 w 2016 r.)⁵⁰.

⁴⁹ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 93.

⁵⁰ „Miejski Program Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na 2018 r.”, s. 4.

Tabela 19 Pomoc i wsparcie przyznane z uwagi na przemoc w rodzinie

	2012	2015
Liczba rodzin	57	40
Liczba osób w rodzinach	185	138
Kwoty w budżecie na przeciwdziałanie przemocy domowej	12000	38460

Źródło: „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 92.

Wskaźnik procedur Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 100 mieszkańców najwyższe wartości osiągnął w takich dzielnicach jak⁵¹:

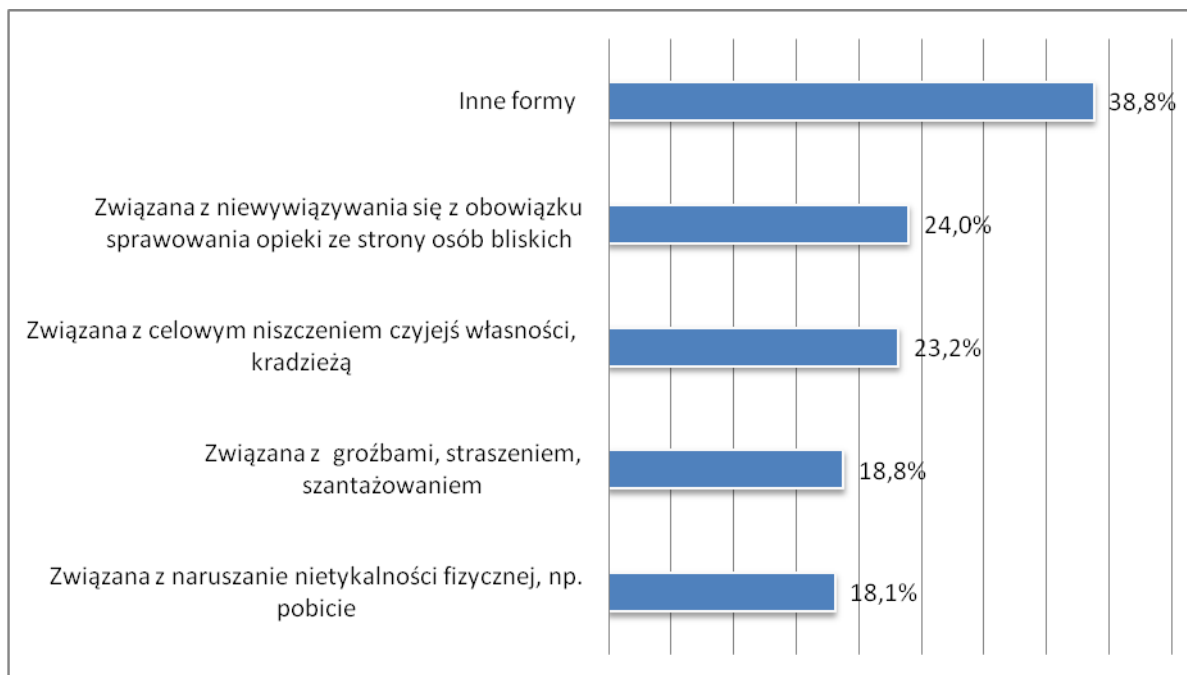
- Boguszowice Osiedle (0,97).
- Kłokocin (0,46).
- Paruszowiec-Piaski (0,46).

W opinii badanych mieszkańców do najczęściej występujących form przemocy na obszarze ich dzielnicy należą formy, które nie zostały wskazane w kafeterii (38,8%). Spośród przewidzianych kategorii respondenci najczęściej wskazywali na formy przemocy związane z niewywiązywaniem się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich (24,0%) oraz związane z celowym niszczeniem czyjejś własności lub kradzieżą (23,2%). Nieco mniejsza grupa badanych zadeklarowała, że najczęściej występującymi formami przemocy są groźby, straszenie lub szantażowanie (18,8%). Najmniejsza liczba badanych uważa, że najczęstszymi formami przemocy na obszarze ich dzielnicy jest naruszenie nietykalności cielesnej np. pobicie (18,1%). Na występowanie niebezpieczeństwa w postaci naruszenia nietykalności fizycznej najczęściej wskazywali badani z podobszaru Niewiadom (blisko 25%) oraz Śródmieścia (blisko 20%). Biorąc z kolei pod uwagę podział względem sytuacji zawodowej, na występowanie takiego zagrożenia wskazywały najczęściej osoby bezrobotne (35,3%). Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁵².

⁵¹ Wszystkie dane dotyczące dzielnic wykorzystane zostały z „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

⁵² Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X6 - 1].

Rysunek 36 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

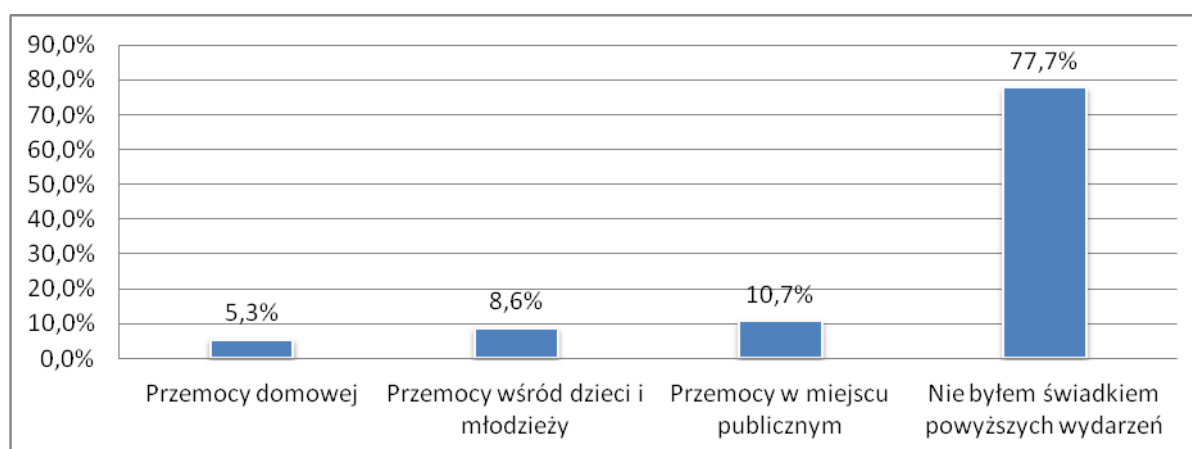
Tabela 20 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Związana z naruszenie nietykalności fizycznej, np. pobicie	18,1	17,4	18,9	19,4	17,9	18,8	18,8	17,0	15,7	19,3	14,4	24,6	15,0	19,8	35,3	12,7	17,3	16,4	16,7	28,4
Związana z groźbami, straszeniem, szantażowaniem	18,8	18,6	19,1	19,4	20,1	17,4	16,9	19,3	18,7	20,5	15,0	18,6	16,8	23,4	23,5	18,3	17,6	16,4	20,4	19,4
Związana z celowym niszczeniem czyjejś własności, kradzieżą	23,2	20,6	26,1	16,9	23,9	24,3	20,1	26,5	27,7	18,7	18,0	18,0	31,1	25,7	11,8	19,7	24,1	18,2	27,1	11,9
Związana z niewywiązywania się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich	24,0	25,4	22,5	18,1	23,4	28,5	25,3	24,6	33,1	16,3	15,6	16,2	40,7	22,2	26,5	22,5	24,1	23,6	25,5	16,4
Inne formy, jakie?	38,8	41,5	35,8	47,5	41,3	34,7	40,3	34,6	44,0	43,4	41,3	32,9	32,3	38,9	26,5	46,5	40,1	43,6	33,4	50,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców deklaruje, że nie byli oni świadkami przemocy (77,7%). Jeden na dziesięciu respondentów wskazuje, że spotkał się z przemocą w miejscu publicznym (10,7%). Mniejsza liczba badanych wskazała na to, że zetknęli się oni z przemocą wśród dzieci i młodzieży (8,6%) oraz przemocą domową (5,3%). Świadcami przemocy (w jakiegokolwiek formie) najczęściej byli respondenci mieszkający na terenie podobszaru Chwałowice (blisko 30% badanych było świadkiem tego typu zdarzenia). Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁵³.

Rysunek 37 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁵³ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X7 - 1].

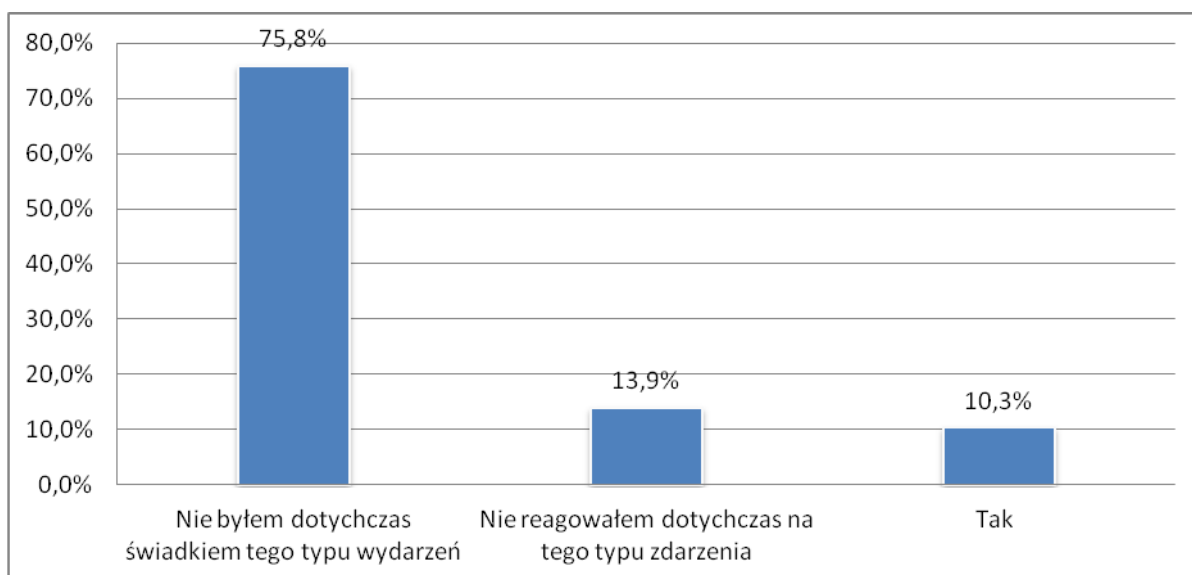
Tabela 21 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy) – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Przemocy domowej	5,3	5,3	5,3	3,8	6,5	4,9	4,5	5,9	3,6	6,6	2,4	5,4	9,0	4,8	5,9	4,2	5,0	5,5	6,1	4,5
Przemocy wśród dzieci i młodzieży	8,6	10,0	7,0	10,6	6,0	9,0	5,8	10,1	7,2	12,0	7,2	6,6	9,0	9,6	2,9	4,2	7,9	5,5	10,9	11,9
Przemocy w miejscu publicznym	10,7	9,3	12,3	11,9	9,8	11,1	10,4	10,6	7,2	16,3	6,6	7,8	9,6	16,8	14,7	7,0	9,7	21,8	10,6	10,4
Nie byłem świadkiem powyższych wydarzeń	77,7	77,5	78,0	76,9	79,3	77,1	81,8	75,7	81,9	70,5	83,8	82,0	74,3	73,7	76,5	84,5	80,2	69,1	74,8	76,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Badanych mieszkańców poproszono o wskazanie czy byli oni dotychczas zmuszeni do zareagowania w związku z zaobserwowanym zachowaniem związanym z przemocą. Zdecydowana większość respondentów oceniła, że dotychczas nie byli świadkami tego typu zdarzenia (75,8%). Ponad 1/10 badanych deklaruje, że nie reagowała dotychczas na tego typu zdarzenia. Jeden na dziesięciu respondentów wskazał, że był zmuszony reagować na zaobserwowane zachowanie przemocowe (10,3%). Respondenci, którzy spotkali się z przemocą i mieli okazję zareagować w tym zakresie wskazywali przede wszystkim, że związane to było z pobiciami, niszczeniem mienia, a także przemocą domową. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania oraz liczby osób w gospodarstwie domowym test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 38 Reagowanie na zachowania przemocowe

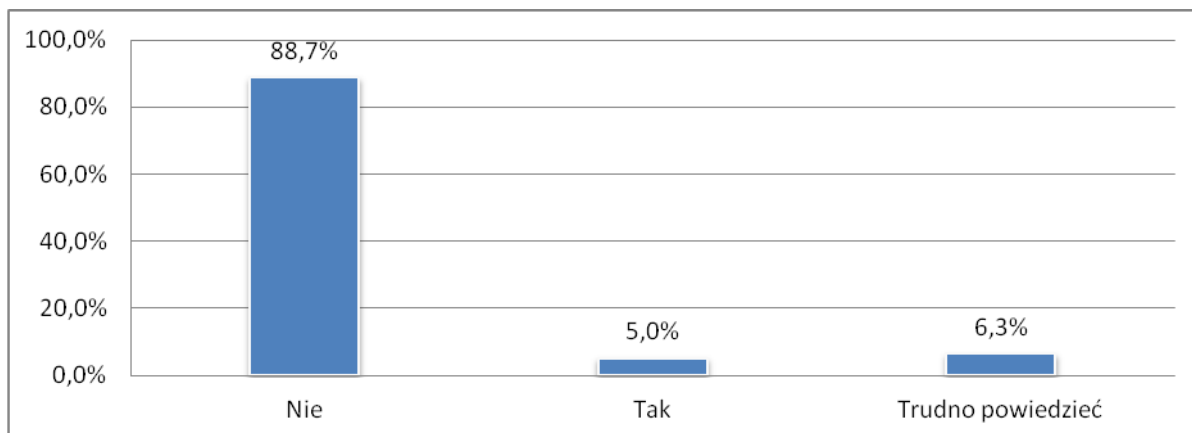
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

W następnej kolejności badani zostali zapytani o to, czy doświadczyli oni przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych lub sąsiadów. Zdecydowana większość respondentów deklaruje, że nie było dotychczas takiej sytuacji (88,7%). Jeden na dwudziestu badanych (5%) wskazał, że taka sytuacja miała miejsce. Podobna liczba badanych nie potrafi jednoznacznie ocenić czy taka sytuacja miała miejsce (6,3%). Wskazuje to na występowanie grupy osób, które mają problem ze zdefiniowaniem zachowań będących przemocą. Ofiarami przemocy

ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów padały najczęściej osoby mieszkające na terenie podobszaru Śródmieście i Paruszowiec-Piaski (kolejno 9% i 8,4%)⁵⁴.

Rysunek 39 Ofiary przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁵⁴ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X9- 1].

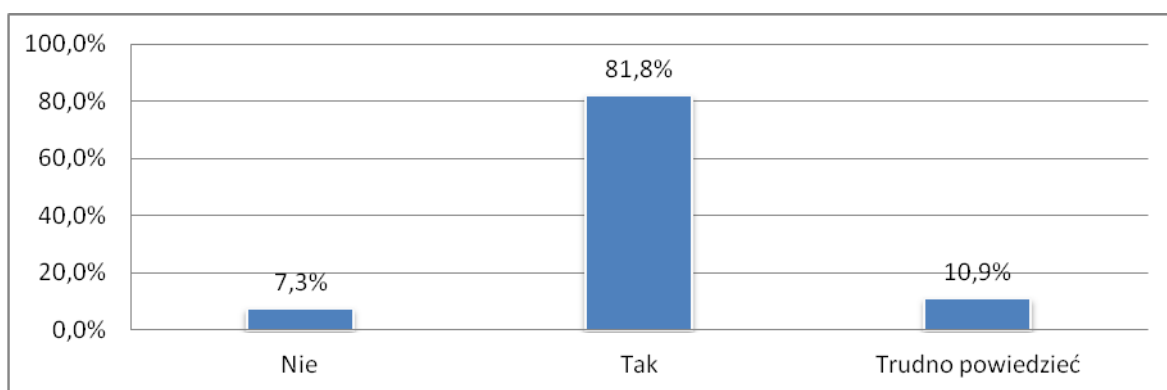
Tabela 22 Ofiary przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznanymych bądź sąsiadów- korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	88,7	88,6	88,8	86,3	94,6	88,9	90,9	85,8	84,3	93,4	92,2	90,4	86,8	85,0	88,2	93,0	90,5	87,3	85,1	91,0
Tak	5,0	5,5	4,4	5,6	2,7	4,2	3,9	6,7	5,4	3,0	1,8	2,4	8,4	9,0	0,0	2,8	3,8	5,5	7,3	6,0
Trudno powiedzieć	6,3	5,9	6,8	8,1	2,7	6,9	5,2	7,5	10,2	3,6	6,0	7,2	4,8	6,0	11,8	4,2	5,6	7,3	7,6	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Mieszkańców zapytano także czy ich zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w ich dzielnicy. Zdaniem większości osób (81,8%) na tego typu sygnały trzeba reagować. Przeciwnego zdania jest zdecydowana mniejszość badanych (7,3%). Nieco ponad jedna dziesiąta osób uczestniczących w badaniu nie potrafiła jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie i wskazała odpowiedź „trudno powiedzieć” (10,9%). Jedyne w przypadku liczby osób w gospodarstwie domowym test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

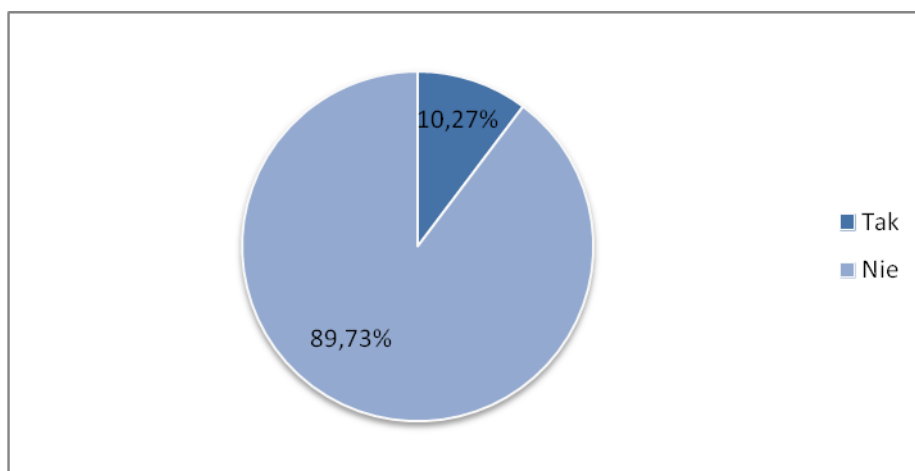
Rysunek 40 Ocena konieczności reagowania na sygnały przemocy domowej występujące w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Jedna dziesiąta badanych wskazała, że mieli okazję zareagować na sytuację przemocy domowej (10,27%). Zdecydowana większość respondentów wskazuje, że nie spotkali się do tej pory z sytuacją, w której mogliby zareagować na zjawisko przemocy domowej. Respondenci, którzy reagowali na tego rodzaju sytuację przede wszystkim reagowali poprzez wezwanie policji lub straży miejskiej.

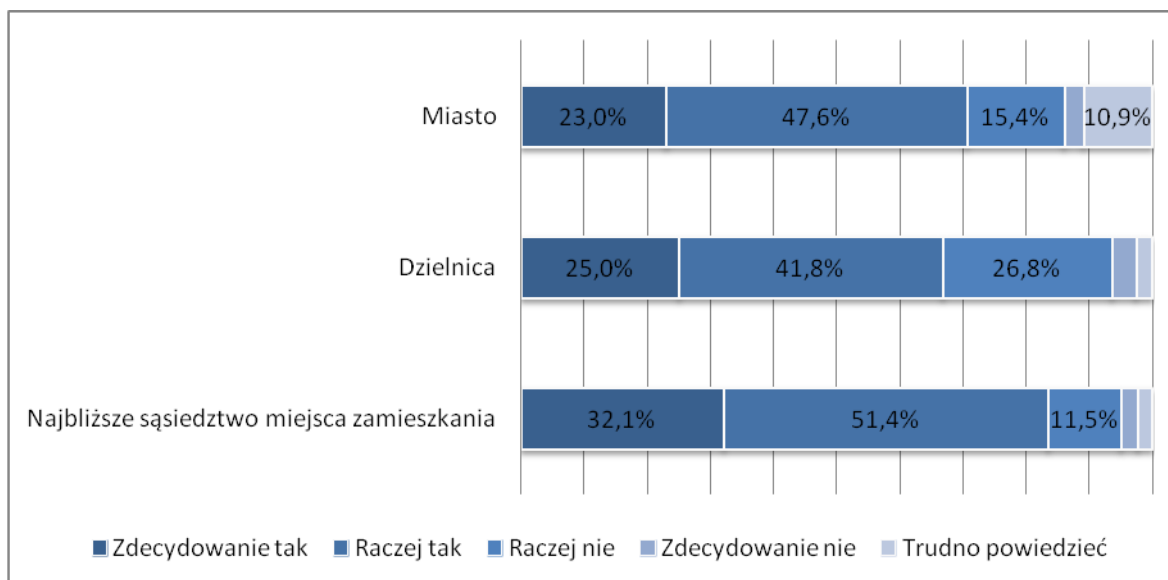
Rysunek 41 Reagowanie na sytuacje przemocowe przez uczestników badania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Badanych mieszkańców poproszono także o wskazanie, w jakim zakresie należy reagować na sygnały przemocy domowej. W opinii większej liczby respondentów na tego typu sytuacje należy reagować gdy dotyczą najbliższego miejsca zamieszkania. Liczba respondentów deklarujących, że należy reagować na tego typu sytuacje jest mniejsza, gdy zapytano o obszar całej dzielnicy, a także miasta.

Rysunek 42 Konieczność reagowania na sygnały przemocy domowej występujące w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że najczęściej przypadków przemocy występuje na terenie Podobszarów Śródmieście oraz Paruszowiec-Piaski. Mieszka tam większa niż w innych rejonach liczba osób bezrobotnych, ubogich, uzależnionych od alkoholu. W przypadku Paruszowiec-Piasków jest to głównie przemoc domowa, zaś na Śródmieściu w dość dużym natężeniu występuje także zjawisk przemocy „na ulicy” – bójki podczas libacji alkoholowych, między pseudokibicami, agresywnymi osobami. Na pozostałych podobszarach problem przemocy jest raczej niewielki, choć badani przyznali, że często ma on miejsce za zamkniętymi drzwiami, a ofiary przemocy wstydzą się przyznać do problemu. Do przemocy dochodzi głównie po spożyciu alkoholu, nie zawsze jednak przemoc domowa dotyczy jedynie rodzin ubogich czy bezradnych życiowo – występuje ona także w „dobrych” domach, wtedy też jest szczególnie trudno zauważalna.

Przemoc domowa ma różne oblicza, nie zawsze jest to przemoc fizyczna, częsta jest także przemoc psychiczna, zaś szczególnie trudno dostrzegalna jest przemoc ekonomiczna czy seksualna. Badani są podzieleni w kwestii tego, który rodzaj przemocy jest najbardziej

dotkliwy – część twierdzi, że ta psychiczna, która sięga głębiej i niszczy bardziej niż przemoc fizyczna, inni stwierdzili jednak, że każda forma przemocy jest dotkliwa i nie można jej wartościować.

Badani ze wszystkich podobszarów stwierdzili, że sąsiedzi coraz częściej reagują na zjawisko przemocy w otoczeniu, choć na terenie Niedobczyc zdarza się to najrzadziej. Często jednak boją się angażować, wolą pozostać anonimowi i nie chcą zeznawać w sądzie, co jest dużym utrudnieniem w skazywaniu sprawców. Na terenie Chwałowic przemoc zgłaszana jest często jako „zakłócanie spokoju”.

Zarówno osoby związane z pomocą społeczną, policjanci, nauczyciele, jak i zwykli mieszkańcy są zgodni, że bardzo ważną formą pomocy jest odseparowanie ofiary od sprawcy. Problemem są tu długotrwałe procedury, które ciągną się latami, czego skutkiem jest powrót do domu, gdzie ma miejsce przemoc. Na terenie Śródmieścia działa Ośrodek Interwencji Kryzysowej, zaś na terenie Podobszaru Niewiadom Dom Nadziei, czyli specjalistyczny ośrodek leczenia uzależnień. Wszyscy byli też zgodni, że ofiarom potrzebne jest wsparcie psychologiczne i terapeutyczne oraz pomoc i wsparcie środowiska, czyli rodziny i sąsiadów. Wskazywano także na potrzebę profilaktyki i rozmowy z dziećmi, które powinny być świadome zagrożenia i powinny wiedzieć, gdzie taki problem mogą zgłosić.

Boguszowice:

Respondent 17: Przemoc dotyczy wszystkich warstw społecznych, różnego wieku, różnych dobrych i złych rodzin.

Respondent 3: Jeszcze kiedyś był to bardzo duży problem tej dzielnicy, myślę, że z latami staje się mniejszy, ale nadal istnieje i dalej trzeba o nim rozmawiać, przede wszystkim z dziećmi i reagować w tych sytuacjach, bo to najbardziej przeżywają dzieci, które to widzą na co dzień.

Respondent 6: Ja myślę, że brakuje wsparcia psychologicznego. Ofiary często się wycofują, nie chcą zeznawać. Jeżeli byśmy usprawnili system, że te osoby poczują się bezpiecznie, to myślę, że byłyby bardziej otwarte na mówienie o problemach wewnętrznych. Są luki w systemie.

Respondent 16: Ona jest często emocjonalna. Bardzo często się spotyka przechodząc przez osiedle, widać ludzi wypędzonych. Są przypadki że żona zamyka drzwi przed mężem. Musi później się włóczyć. Nie ma co ze sobą zrobić. Spędza później czas w piwnicy.

Chwałowice:

Respondent 13: Mieszkam i prowadzę działalność gospodarczą w tej samej dzielnicy i jak wspomniałam wcześniej przemocy nie widzę.

Respondent 14: Tak jak mówiłem, jest, ale to są pojedyncze przypadki, nie wiem czy tam jest na dzień dzisiejszy 10 niebieskich kart prowadzonych na terenie całych Chwałowic. Ilość śladowa jeśli porównać do Boguszowic czy tam Paruszowiec.

Respondent 11: Przede wszystkim tu musi być spełnione kryterium takiego bezpieczeństwa zaufania, że ofiara opowiadając o problemie może być pewna, że nie spotka się później jakąś ostrą reakcją sprawcy, że sprawca się o tym nie dowie, ofiara musi się czuć bezpiecznie.

Respondent 2: Dzielnica ta jest bardzo wyczulona na takie potrzeby, jeśli takie zgłoszenie wpływa, szybko rada się spotyka i reagujemy w tych miejscach i u tych ludzi, którzy mogą w tych sprawach pomóc. I to nam wychodzi super.

Niedobczyce:

Respondent 9: Wydaje mi się, że jest większa świadomość społeczna na temat przemocy rodzinnej. Znieczulica społeczna nie jest już taka duża. Ale wiadomo, że wszystko jest uwarunkowane czynnikiem ludzkim. Jeżeli w z jednym z familoków na 12 mieszkań, w 7 lub 8 mieszkaniach mają problem z alkoholem. Dla nich pięść, przemoc, agresja słowna jest na porządku dziennym.

Respondent 5: Wydaje mi się, że do takiej przemocy fizycznej może dochodzić po wpływie alkoholu, bo gdzieś tam ci ludzie się bardziej hamują może na trzeźwo, aczkolwiek ta przemoc psychiczna, jak jest faktycznie zaburzone środowisko rodzinne, to ona na porządku dziennym występuje, jak są relacje zaburzone, to tutaj nie ma reguły czy sprawca jest pod wpływem.

Respondent 6: Fizyczna i psychiczna....zazwyczaj dochodzi do niej za zamkniętymi drzwiami, ale zdarza się że też na ulicy.

Niewiadom:

Respondent 11: Jak może ktoś by zobaczył to może ale teraz jest ogólna znieczulica

Respondent 1: No chyba u nas w dzielnicy nie, nie ma takiej pomocy, po drugie ci ludzie też nie chcą za bardzo pomocy, bo się boją takiej osoby, jak jest przemoc w domu, ale nie, na dzielnicy na pewno nie ma takiego wsparcia.

Respondent 5: Bardzo mało jest takiej pomocy a jedynym takim ośrodkiem jest ten Dom Nadziei uczą wspierają i mówią aby inaczej ludzie postępowali, ludzi tu się zmieniają po jakimś czasie inaczej patrzą na świat i widzą co robili starają się zmienić swoje zachowanie, próbują reagować.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 10: Myślę że jeżeli chodzi o taką przemoc w rodzinach, gdzie dzieci chodzą do szkoły to reaguje szkoła. W wielu rodzinach ta przemoc jest ukrywana, nikt się z tym nie afiszuje.

Respondent 19: Występuje przemoc fizyczna, psychiczna i zaniedbanie. Dochodzi do niej najczęściej jak w rodzinie jest alkohol, libacje, kłótnie, brak środków finansowych albo występuje bezradność życiowa.

Respondent 20: W Paruszowcu występujące przemoc fizyczna i psychiczna problemy wywołują frustrację i stres nie wątpliwie przyczyniają się do stosowanie przemocy w rodzinach.

Respondent 15: Kiedyś bardziej skrywana w tej chwili coraz częściej się o tym mówi, większe są formy pomocy w tym zakresie dlatego sygnały dotyczące przemocy domowej są coraz częstsze.

Respondent 2: Myślę, że w dzielnicy Paruszowiec-Piaski, tak jak w innych dzielnicach jest to jeszcze temat tabu, na pewno występuje, a skala tego zjawiska nie jest w 100% znana. Występuje ona razem z innymi problemami, często dochodzi do niej po spożyciu alkoholu, podczas libacji alkoholowych.

Śródmieście:

Respondent 19: Problem przemocy domowej jest bardzo obszerny, zwłaszcza ja zauważam, że jest duży problem z przemocą psychiczną i ekonomiczną, są pojedyncze przypadki przemocy fizycznej, także się to zdarza.

Respondent 14: Problem przemocy domowej bezpośrednio łączy się z problemem nadużywania alkoholu. W rodzinach, w których jest nadużywany alkohol zwykle dochodzi również do przemocy domowej.

Respondent 12: Nie, myślę, że każdy pilnuje swojego nosa. Ludzie nie chcą się wtrącać, chodzić na policję. Dużo ludzi jest zadania, że każdy powinien sobie radzić sam, to dlatego dużo ludzi nie reaguje. Zdarzają się ludzie, którzy reagują, ale to na takie sytuacje zagrożenia na ulicy.

Respondent 3: Tutaj w śródmieściu są ostatnimi czasy różne sytuacje dosyć wyraźne, jest tu kumulacja dużej ilości ludzi, którzy nie koniecznie są z śródmieścia tylko z zewnątrz i oni doprowadzają do aktywów jakiejś przemocy i jakiś zagrażających sytuacji, ale czy to są sami mieszkańcy ciężko powiedzieć.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu pogłębionego.

3.4.3 Bezpieczeństwo na obszarze rewitalizacji i interwencji policji

W ostatnich latach można było zaobserwować trend spadkowy w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych. Największy spadek dotyczy okresu 2013/2014 (zarówno w Polsce, jak i na terenie Rybnika), lecz w kolejnych latach spadek ten stopniowo malał, aż w okresie 2016/2017 zaobserwowano wzrost liczby przestępstw w stosunku r/r. Warto przy tym zwrócić uwagę na fakt zwiększającego się wskaźnika wykrywalności przestępstw. Szczególnie widoczne jest to na terenie Rybnika, gdzie od 2014 r. odnotowuje się systematyczny wzrost wartości tego wskaźnika.

Tabela 23 Zmiana (r/r) w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz w zakresie wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (w %)

Wskaźnik	Obszar	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych	Polska	-18,22%	-7,84%	-6,42%	0,74%
	woj. śląskie	-17,13%	-10,81%	-9,70%	5,56%
	Rybnik	-30,39%	3,07%	-3,49%	3,06%
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję	Polska	-2,69%	-0,77%	2,78%	7,82%
	woj. śląskie	1,48%	-0,44%	3,22%	9,92%
	Rybnik	-5,94%	7,28%	11,31%	7,59%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Za najbardziej spokojne podobszary w wywiadach pogłębionych uznano Chwałowice i Niedobczyce. Jest tam stosunkowo niewiele interwencji policji, mieszkańcy nie boją się spacerować po zmroku. Mieszane zdanie badani mieli na temat Boguszowic i Śródmieścia. Boguszowice za bardziej niebezpieczne postrzegane są przez mieszkańców innych Podobszarów, niż przez osoby tam mieszkające, zaś interwencje na terenie Śródmieścia spowodowane są nie tylko przez tamtejszych mieszkańców, ale także (a nawet częściej) mieszkańców innych dzielnic, którzy przyjeżdżają do centrum na dyskotekę czy spotkanie ze znajomymi. Za najbardziej niebezpieczne dzielnice uznane zostały Paruszowiec-Piaski oraz Niewiadom. Szczególnie niebezpiecznie jest tam po zmroku, mieszkańcy boją się spacerować, szczególnie ciemnymi ulicami. Problemem zgłaszanym na terenie Paruszowiec-Piasków jest brak posterunku, który mógłby znacząco wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa.

Boguszowice:

Respondent 18: Interwencja zdążają się tak często jak w innych dzielnicach. Wiadomo, że będą interwencje. Jeżeli chodzi o straż miejską, to nie mamy informacji. Rzadko bywają na osiedlu. Raczej interwencje policji. Patrząc wstecz, to nawet się to zmniejsza.

Respondent 6: Nie traktowałbym Boguszowic jako dzielnicy niebezpiecznej. Jak się ma pecha, to nawet w południe pod komisariatem się dostanie.

Respondent 10: Statystki mówią wyraźnie jest tendencja spadkowa. Nie ma wielu poważnych interwencji, ten procent poważnych przestępstw zdecydowanie na osiedlu spada. To nie jest niebezpieczna dzielnica na dzień dzisiejszy.

Chwałowice:

Respondent 14: Ciężko to porównać. Jeśli odnieść się do Boguszowic to 10 interwencji, które przypadają w Boguszowicach, jedna jest w Chwałowicach, dwie góra. Takie typowe, nie wiem, kradzieże w sklepach, młodzież spożywa w parku, teraz rozpoczął się ten sezon wiosenno-letni.

Respondent 1: Takimi punktami zapalnymi są okolice starego baru „Basia”, na parkingu przed kopalnią – trochę się to tam uspokoilo bo ten lokal został zamknięty i okolice białego domku, czyli w okolicach barów jakieś incydenty są, ale coraz mniej tego, kiedyś było tego więcej.

Respondent 6: Z mojego punktu widzenia dzielnicę Chwałowice uważam za raczej bezpieczną. Mnie samą nigdy nie spotkała jakaś niebezpieczna sytuacja więc raczej uznaję ją za bezpieczną dzielnicę. Chociaż przydałby się monitoring bo czasami zdarzają się wandalę.

Niedobczyce:

Respondent 3: Ja na pewno czuję się bezpiecznie w swojej okolicy i nie czuję, nie odczuwam strachu, natomiast powszechnie Niedobczyce są uważane jedną za najbardziej niebezpiecznych dzielnic Rybnika.

Respondent 4: Nie wydaje mi się, że jest gorzej niż w innych dzielnicach tak naprawdę, nie mniej mieszkańcy mówią, że są gdzieś te miejsca, w które się boją wchodzić i chcieliby zwiększenia bezpieczeństwa tego miejsca.

Niewiadom:

Respondent 1: Tam, gdzie mieszkam to tak, ale już tam, gdzie jest osiedle, to nie czułabym się bezpiecznie, już bym się bała.

Respondent 7: Po części w ciągu dnia można wyjść, ale w nocy strach.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Dzielnicę Paruszowiec w mojej ocenie nie jest bezpieczna, zwłaszcza wieczorami, nocą gdzie jest dużo osób pijanych.

Respondent 2: Dzielnicę Paruszowiec-Piaski od jakiegoś czasu, jest w opinii społecznej dość niebezpieczną dzielnicą, nawet bym powiedziała, że nie jest lubiana. Zdarzają się interwencje Policji i Straży Miejskiej, ma to miejsce nawet w godzinach porannych i to dość często.

Respondent 7: Interwencje policji i stary miejskiej są bardzo częstym zjawiskiem. W mojej ocenie ta dzielnica nie jest bezpieczną dzielnicą, rośnie tam przestępczość handel narkotykami, dopalaczami. Osobiście bałam bym się tam przejść w nocy czy nawet po godzinie 19 zimą, kiedy jest ciemno żeby ktoś zapytał mnie o jakiś pieniądz.

Śródmieście:

Respondent 19: Myślę, że nie jest to bezpieczna okolica i jednak te interwencje są, Śródmieście jest też taką dzielnicą, gdzie życie tętni też i późną porą, nawet jeśli ktoś

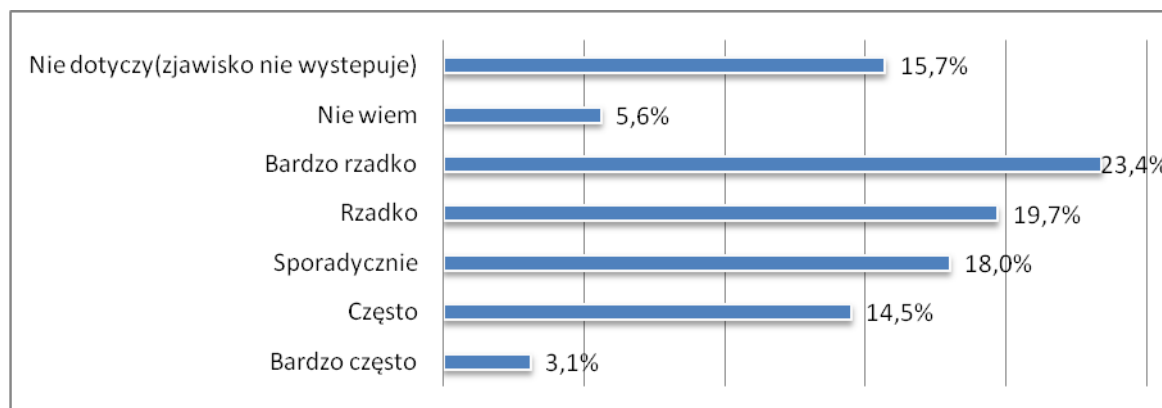
z mieszkańców tam nie stwarza zagrożenia, to pojawiają się osoby, które się przemieszczają z jednej imprezy na drugą, czy z jednego baru do drugiego i dochodzi niestety do takich sytuacji, które muszą skutkować interwencją Policji, czy Straży Miejskiej.

Respondent 3: Nie jest bezpieczna, i te osoby z którymi rozmawiam twierdzą że szczególnie wieczorami nie czują się bezpiecznie, szczególnie w takich zaułkach parkowych i ciemnych. Z racji tego że w Centrum się dużo wydarzeń dzieje, weekendy szczególnie są niebezpieczne.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Niespełna jedna piąta badanych mieszkańców uważa, że na terenie ich miejsca zamieszkania często (14,5%) lub bardzo często (3,1%) dochodzi do interwencji policji lub straży miejskiej. Podobna liczba badanych jest zdania, że do interwencji dochodzi sporadycznie (19,7%). Najliczniejsza grupa respondentów jest zdania, że do tego typu interwencji dochodzi bardzo rzadko (23,4%) lub rzadko (19,7%). Nieco ponad jedna dwudziesta respondentów nie ma zdania w tym temacie (5,6%). Interwencje policji/straży miejskiej najczęściej obserwowane były przez respondentów na terenie podobszaru Paruszowiec-Piaski (aż 10,2% dla odpowiedzi "bardzo często". Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁵⁵.

Rysunek 43 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁵⁵ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X12 - 1].

Tabela 24 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej – korelacje (w procentach)

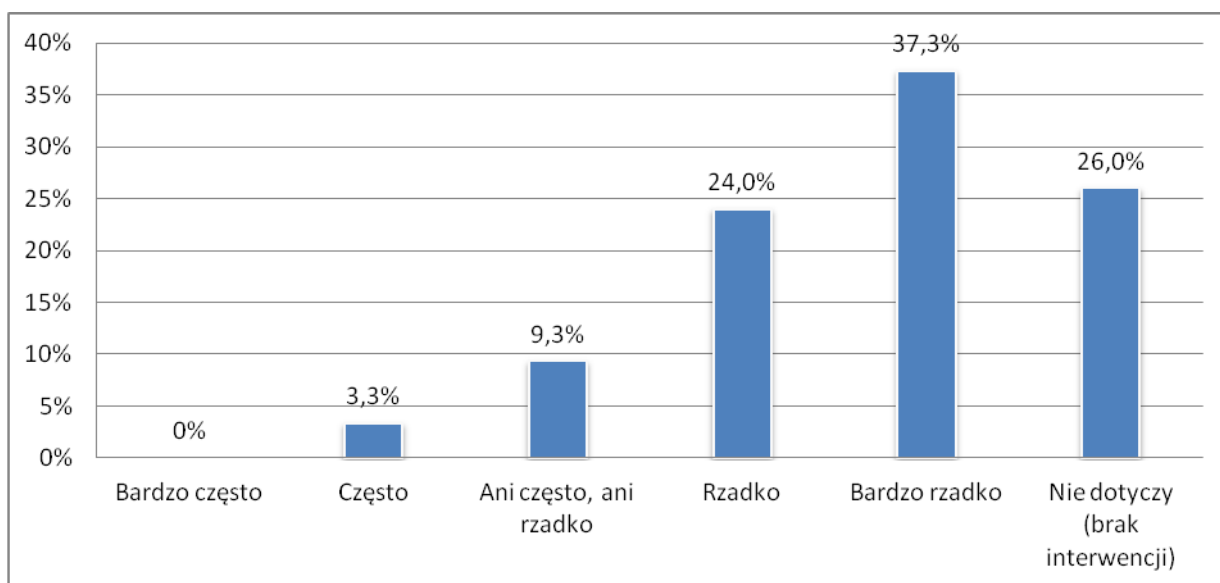
Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Bardzo często	3,1	2,7	3,6	1,9	1,1	4,2	2,6	4,5	6,0	0,0	0,0	0,6	10,2	1,8	5,9	1,4	2,3	1,8	4,6	3,0
Bardzo rzadko	23,4	23,7	23,1	27,5	20,1	24,3	30,5	19,8	19,9	34,9	28,7	22,2	10,2	24,6	17,6	29,6	23,6	27,3	19,8	32,8
Często	14,5	14,2	14,8	16,3	15,2	9,7	11,7	16,5	22,9	11,4	3,0	11,4	28,7	9,6	14,7	11,3	14,4	7,3	17,0	11,9
Nie dotyczy(zjawisko nie występuje)	15,7	17,8	13,3	20,0	16,8	19,4	11,0	13,7	15,7	6,6	19,2	18,6	12,0	22,2	5,9	11,3	18,2	21,8	12,5	19,4
Nie wiem	5,6	4,9	6,4	5,0	6,5	4,9	6,5	5,3	5,4	7,8	7,2	2,4	6,0	4,8	11,8	8,5	5,9	3,6	5,2	1,5
Rzadko	19,7	18,0	21,6	12,5	25,5	18,8	18,8	20,7	18,7	20,5	19,2	24,6	14,4	21,0	23,5	25,4	18,7	16,4	20,7	16,4
Sporadycznie	18,0	18,8	17,2	16,9	14,7	18,8	18,8	19,6	11,4	18,7	22,8	20,4	18,6	16,2	20,6	12,7	16,9	21,8	20,4	14,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Badani przedsiębiorcy również wskazali, że interwencje policji lub straży miejskiej na terenie, na którym prowadzi działalność gospodarczą zdarzają się rzadko (24,0% odpowiedzi „rzadko” i 37,3% odpowiedzi „bardzo rzadko”) lub wcale (26,0% odpowiedzi). Niespełna co dziesiąty badany (9,3%) uważał, że liczba tych interwencji nie jest ani duża ani mała. Jedynie 3,3% przedsiębiorców stwierdziło, że takie interwencje zdarzają się często. Wskazanie na częste interwencje policji można powiązać z konkretnymi Podobszarami. Odpowiedzi tej udzielali przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie Śródmieścia, Boguszowic Osiedla oraz Niewiadomia. Odpowiednio całkowity brak takich interwencji stwierdzili przedsiębiorcy z terenu Niedobczyc i Chwałowic.

Warto jednak wspomnieć, że działalności prowadzone przez badanych przedsiębiorców w znacznej większości nie działają późnym wieczorem i nocą, gdy ma miejsce większość interwencji.

Rysunek 44 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Natomiast analizując poszczególne podobszary rewitalizacji, podkreślić należy, że uczestnicy wywiadów mieli podzielone zdania na temat bezpieczeństwa podobszaru rewitalizacji. Część wskazywała na fakt, że rzeczywiście przemoc domowa występuje dosyć często, jednak rzadko przenoszona jest na podobszar rewitalizacji. Z drugiej strony, część uczestników podkreślała, że obawiają się pewnych grup społecznych, którzy wychodzą na ulice wieczorami. Uczestnicy podkreślali także potrzebę większej interwencji policji w tym zakresie. Tym samym podkreślano, że niewielka liczba funkcjonariuszy na osiedlu przekłada

się na niższy poziom bezpieczeństwa na podobszarze rewitalizacji. Także dzieci, które wzięły udział w wywiadach, nie czują się bezpiecznie w Boguszowicach. Wynika to przede wszystkim z nadużywania alkoholu i innych używek przez mieszkańców oraz przemocy w rodzinach i na ulicy. Dzieci stwierdziły także, że policja nie prowadzi działań prewencyjnych, tylko reaguje w sytuacji zagrożenia. Jest to za mało, aby zminimalizować występujące w Boguszowicach problemy społeczne. Również zdaniem młodych dorosłych zjawisko przemocy domowej występuje na podobszarze rewitalizacji na bardzo dużą skalę. Wyzwaniem jest także przemoc na ulicy, która spowodowana jest prowokowaniem takich sytuacji. Trudnością jest także to, że mieszkańcy nie reagują na negatywne zachowania społeczne. Policja bardzo często reaguje na takie sytuacje, jednak nie wszyscy funkcjonariusze podchodzą profesjonalnie do swojej pracy. To może przekładać się na pogłębianie problemów społecznych. Tego zdania są przede wszystkim młodzi dorośli. Seniorzy również zauważają problem przemocy na podobszarze rewitalizacji. Jednocześnie podkreślili, wbrew innym uczestników wywiadów, że policja jest skuteczna w Boguszowicach. Przedsiębiorcy starają się reagować na przemoc widoczną na ulicy, jednak nie są w stanie rozwiązać tych problemów samodzielnie. Ich jedyną możliwością jest powiadomienie odpowiednich służb i czekanie na interwencje. Policja interweniuje szybko i podejmuje możliwe kroki. Może nie są one wystarczające, jednak funkcjonariusze działają według prawa, dlatego przedsiębiorcy czują się bezpiecznie w Boguszowicach i tylko słyszeli o pojedynczych przypadkach zagrożenia w okolicy.

Bezrobotni uczestnicy wywiadu z Chwałowic ocenili także pracę służb porządkowych w okolicy. Zdania były jednak podzielone, ponieważ część osób potwierdziła że policja interesuje się sprawami mieszkańców i interweniuje odpowiednio szybko. Z drugiej strony, jeden z uczestników nie zauważa patroli na ulicach, przez co trudno ocenić mu funkcjonowanie policji. Zdaniem dzieci uczestniczących w wywiadzie podobszar rewitalizacji nie jest miejscem bezpiecznym, ponieważ występują bardzo duże problemy społeczne w Chwałowicach. Ich zdaniem widoczna jest także przemoc w rodzinach, która jest spowodowana nadużywaniem alkoholu. Jednocześnie, zdaniem dzieci Policja bardzo często patroluje okolicę i interweniuje w domach. Mieszkańcy nie mają problemów z powiadomieniem funkcjonariuszy i bardzo często reagują w takich przypadkach. Zdaniem młodych dorosłych natomiast poziom bezpieczeństwa w Chwałowicach zwiększył się w ostatnich latach. Oznacza to, że problemy społeczne zostały zminimalizowane i nie są już

tak bardzo widoczne na podobszarze rewitalizacji. Jednocześnie młodzi dorośli zgodnie stwierdzili, że problem przemocy domowej nie jest widoczny na podobszarze rewitalizacji. Obserwowana jest natomiast przemoc na ulicy, co wynika ze specyfiki środowiska. Powoduje to wzrost poczucia niebezpieczeństwa w górnej części Chwałowic. Z drugiej strony często widać funkcjonariuszy Policji, którzy reagują na wszystkie trudne sytuacje w Chwałowicach. Kwestia bezpieczeństwa oceniona została także przez przedsiębiorców, którzy wskazali na jej niski poziom. Ich zdaniem niebezpieczne sytuacje prowokowane są przez mężczyzn a policja nie reaguje na takie zdarzenia, ponieważ rzadko widać patrole w Chwałowicach. Uczestnicy potwierdzili także, że zjawisko przemocy w rodzinie występuje na podobszarze rewitalizacji. Innego zdania są seniorzy, którzy nie słyszeli o tego rodzaju problemach w okolicy. Uczestnicy czują się bezpiecznie, jednak pokreślili że wieczorem nie wychodzą na spacerdy dlatego nie mają poglądu na całą sytuację.

W Niedobczycach zdaniem osób bezrobotnych, problem przemocy występuje i często jest związany z nadużywaniem alkoholu. Mieszkańcy nie czują się bezpiecznie ze względu na rosnącą przemoc także na ulicach. Dzieci wskazały na podobne przyczyny występowania zjawiska przemocy ogółem: alkoholizm. Młodzi dorośli natomiast wskazali, że żadnej dzielnicy nie można uznać za bezpiecznej, jednak na ulicach widoczne są patrole policji. Seniorzy natomiast czują się bezpiecznie na podobszarze rewitalizacji.

Niewiadom to podobszar stosunkowo spokojny i bezpieczny, zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadów grupowych. Co prawda zdarzają się pojedyncze przypadki przemocy, jednak policja bardzo często patroluje okolice, co zwiększa poczucie bezpieczeństwa. Zdaniem dzieci najniebezpieczniej jest w przypadku odbywających się meczy piłkarskich, ponieważ kibice zachowują się bardzo agresywnie. Seniorzy podkreślili, że czują się bezpiecznie, ponieważ w ich okolicy nie ma problemów związanych z przemocą a policja bardzo często kontroluje podobszar.

Na podobszarze Paruszowiec-Piaski poziom bezpieczeństwa oceniony został przez uczestników wywiadów grupowych jako stosunkowo niski. Policja reaguje na zgłoszenia, jednak działa bardzo opieszale, co nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Uczestnicy jednak podkreślili, że teraz poziom bezpieczeństwa się zwiększa, ponieważ zwiększona została liczba patroli policyjnych.

Podobnie przedstawiają się opinie uczestników wywiadów grupowych w Śródmieściu. Bezrobotni wskazali, że dzielnica nie jest bezpieczna a zjawisko przemocy jest widoczne na podobszarze. Interwencje policji są częste, jednak funkcjonariusze przyjeżdżają po bardzo długim czasie, co uniemożliwia odpowiednie reakcje. Zdaniem młodych dorosłych, poziom niebezpieczeństwa zwiększa się wieczorem, ponieważ zmniejszają się kontrole funkcjonariuszy policji.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nikt nikogo nie zaczepia, chyba teraz więcej przemocy się w domu dzieje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja z Dzielnicowym mam do czynienia co jakiś czas, ale nie narzekam. Kilka razy wzywałam do kogoś policję i przyjeżdżali. Z Dzielnicowym można</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na pewno [występuje tutaj zjawisko przemocy].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: A ja się boję wracać do domu, jak kończę o 22 pracę to się boję.</i></p>	<p><i>zawsze porozmawiać, on się interesuje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jak jest alkohol to i jest przemoc.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [służby porządkowe] Oni są bo są, jak jest potrzeba to nie pomogą. Mówią, żeby być cicho.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja dawno [policji] nie widziałam.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Widzi się jak policja podjeżdża pod klatkę, czasami się to słyszy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [służby porządkowe] Ich jest za mało (...).</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jest trochę dużo wypadków na drogach, podobno też są nożownicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie czujemy się bezpiecznie.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie czujemy się bezpiecznie tutaj.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jak późno wracamy ze świetlicy to się boimy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Wieczorem się boję wychodzić z domu.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: No bo policja działa wtedy gdy już coś się dzieje i gdy jest zagrożenie. Bywa też tak, że</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: I ten [nadużywający alkoholu] Pan bije swoją</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Raczej nie reagują [mieszkańcy na przemoc], bo człowiek się boi o własne bezpieczeństwo</i></p>
		<p><i>Uczestnik FGI – dzieci:</i></p>

gdy się zadzwoni że coś się dzieje blisko posterunku to policja potrafi się nawet dwie godziny zbierać do danej sytuacji. Mój tata miał taką sytuację, że pijany pan prowadził auto i chyba ten pan stracił przytomność i jego auto blokowało drogę. Tata wtedy stał tam ponad trzy godziny aż to wszystko się wyjaśniło, a dwie godziny w tym czekał aż oni przyjadą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dużo tego [przemocy domowej].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wystarczy, że ktoś przyjdzie po pijanemu i leje babę, bo słabsza, a ta się boi to zgłosić na policję

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie, ludzie nie reagują, kiedyś reagowali.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [sąsiedzi] Nie reagują, bo się boją.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [czy policja reaguje w dobry sposób?] Różnie to

partnerkę.

Uczestnik FGI – dzieci: U moich sąsiadów ciągle coś się tłucze, dzieci płaczą a dorośli krzyczą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo to od 2015 jest odnotowany większy poziom bezpieczeństwa niż w poprzednich latach, to badania Rady Dzielnicy.

Wszystko jest na plus.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie, tu raczej nie ma [przemocy domowej].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja nie zaobserwowałem [przemocy domowej].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Czasami się kibice biją między sobą np. w parku.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: W nocy się nie czuje bezpiecznie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jak wracam do

[dlaczego ludzie się biją?] Bo za dużo piją i im się miesza w głowie.

Uczestnik FGI – dzieci: U nas też słyhać słowa – „ Nie bij mnie”. Tam jest małe dziecko i oni te dziecko biją jak są pijani. Albo rodzice też się biją czasami.

Uczestnik FGI – dzieci: Wieczorem nie jest bezpiecznie.

Uczestnik FGI – dzieci: Niekiedy niebezpiecznie jest gdy bezdomni śpią na klatce schodowej. Po 18tej wchodzi oni do naszej klatki i śpią w piwnicy.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak, często jest tu policja.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak. Sprawdzają tutaj teren. Patrol robią.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tego się nie mówi na zewnątrz, to jest wszystko w czterech ścianach. Nawet gdyby sąsiad, sąsiada słyszał że leje swoją żonę- nie

bywa, zależy na kogo się trafi, czasami tu u nas na komendzie jest ktoś kto naprawdę chce pomóc, zainteresuje się tematem, sprawdzi co się dzieje, a niektórzy olewają sprawę, bo lepiej nie wychylać nosa spoza komendy.

Uczestnik FGI – seniorzy: (..) a gdzie go nie ma (...) [problemu przemocy].

Uczestnik FGI – seniorzy: Policja jest skuteczna, tylko mają za mało tego sprzętu. Mają jeden radiowóz.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja zareagowałam [na bójkę] i zadzwoniłam na policję. I przyjechali. Ale już uciekli, i ten się już też pozbierał, i już go nie było.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja nie narzekam [na Komisariat]. W moim przypadku, dwa razy i dwa razy dość zareagowali.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Też wracam z popołudniowej zmiany, to

domu w nocy to się boję, siedzą na ławkach i piją alkohol. To w górnej części.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jak ktoś się głośno zachowuje i demoluje, to ludzie dzwonią, a policja interweniuje.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest, jest różnie [z przemocą domową], ale są interwencje.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Zdarza się [przemoc domowa], jak wszędzie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja nie widziałam [przemocy w rodzinie], nie słyszałam, nie miałam szczęścia.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja tak [czuję się bezpiecznie].

Uczestnik FGI – seniorzy: Policja jeździ, kontroluje.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja chodzę na 5 rano do pracy i powiem szczerze, że ja się

zareaguję.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: A skąd mamy wiedzieć jak często dochodzi do sytuacji, jeżeli nie jest zgłaszane nigdzie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Żadnej dzielnicy nie można uważać za bezpieczną.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na swojej dzielnicy tak. Gorzej z taką osobą obcą która, przejdzie wieczorem. Już będzie inaczej postrzegana, bo tutaj a tego się zna, tego się zna. No to przejdzie się normalnie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Są patrole- rano są patrole, w południe i na wieczór też są patrole. Przejeżdża radiowóz na około bloków.

Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz jest bezpiecznie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja się nie boję.

Uczestnik FGI – seniorzy: Czasem są [interwencje

raczej nie boje się. Nigdy jeszcze nie spotkałam się z czymś złym.

boję chodzić, bo już dwa razy rano mnie zaczepiali. Policji nie widać.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Mamy tymczasowy posterunek, ale tam nie można nic załatwić.

policji i straży miejskiej], ale jest to mało zauważalne, ale to nie oddziałuje na sąsiadów.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Teraz nie widać przemocy, kiedyś bardziej to było widoczne.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Są ludzie, którzy nie dzwonią, nie chcą się wtrącać.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jak zlikwidowali Posterunek jest lepiej.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja uważam, że jest bezpiecznie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Straży Miejskiej jest mało tu widać, rzadko tu jeżdżą.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Policja to jeździ na okrągło, kontrolują, sprawdzają.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No dosyć jest spokojnie. Czy wieczorem. Może od czasu do czasu jak lato to tam, młodzież coś tam na pewno nawywija.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy jest tu bezpiecznie?] - Był taki przypadek, że jeden z kimś zadarł i wtedy od niego inni wpadli z ceglami, pałami na niego. Siedzę sobie spokojnie na placu gdy wpada grupa 15tu, lub 20tu na tego jednego i człowiek nie wie czy wiać czy co robić. Tak to właśnie wygląda. Potrafią też przyjsć i potrzaskać okna.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja widziałam zjawisko przemocy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tutaj to nie widzimy przemocy domowej .Tu raczej nie ma.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja może domowej nie widziałam, ale zdarza mi się słyszeć przemoc psychiczną. Słyszę nieraz jak ktoś drze się z okna na kogoś, że jest tak lub owaki. Widziałam też sytuacje gdy kobieta mająca problemy chciał skakać z okna a jej dzieci na to patrzyły.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie, nie ma bezpieczeństwa w dzielnicy. Nie.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No widać patrole często gęsto i piesze.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja może domowej nie widziałam, ale zdarza mi się słyszeć przemoc psychiczną. Słyszę nieraz jak ktoś drze się z okna na kogoś, że jest tak lub owaki. Widziałam też sytuacje gdy kobieta mająca problemy chciał skakać z okna a jej dzieci na to patrzyły.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: A my się boimy na przykład. Moja córka się na przykład boi jak widzi pijaków, i płakała po ostatnim razie. Że już nie pójdzie na plac zabaw, muszę z nią iść na około. Albo na przykład przychodzą z piwem i siedzą jak- nie powiem kto. Jak się go wygania to, mówi że on ma prawo tu siedzieć. Ale nie z piwem bo dzieci widzą to. Zadzwoiłam na policję i przyjechali do pięciu minut wtedy i mandat 500 zł. A on go potargał przy nich.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Wydaje mi się, że raczej bardziej na podwórku [występuje przemoc]. Bardziej młodzież między sobą.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy mieszkańcy reagują?] - No to policja jest wzywana.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, interwencje policji są częste. U nas co chwilę widać jak jeżdżą.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jak są</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na minus 10</i></p>

mecze to później osoby jeżdżą po ulicach i napadają na ludzi.

Uczestnik FGI – dzieci: Ja nie czuję się bezpiecznie.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak. Często tutaj jeżdżą [policja].

Uczestnik FGI – dzieci: Ja tego nie widziałam aby reagowali, ale widzę jak jeżdżą i patrolują.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: W sumie tu jest bezpieczniej niż w samym centrum.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ja nie słyszałam [o przemocy domowej].

Czasem widać, ale tylko widać [policję].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie tylko przyjechać, pouczenie dać, bo to i tak nic nie da, bo grzeczni póki oni są a później robią to samo.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja czuję się bezpiecznie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest spokojnie.

Zwykle wzywamy policję i tyle.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Raz gdy była jedna akcja to 15 minut się na nich czekało. Nie spieszą się. Wychodzą z założenia, że skoro Paruszowiec to pewnie znowu jakaś blahostka. Natomiast jeśli na przykład grillujemy pod blokiem to są od razu. Podczas jednego grilla potrafią przyjechać dwa razy.

Uczestnik FGI – dzieci: Ja się czuję bezpiecznie tylko w domu.

Uczestnik FGI – dzieci: Koło placu zabaw się nie czuję bezpiecznie.

Uczestnik FGI – dzieci: Jak ktoś się nudzi to komuś dokucza.

Uczestnik FGI – dzieci: Na 70% jest bezpiecznie, a na 30 % nie. Uczestnik FGI – dzieci: Tak, ja cały czas [widzę policję]

Uczestnik FGI – dzieci: Tak

oceniam pracę policji i straży. Bo oni przyjeżdżają nie dość że po długim czasie-kiedyś była bójka taka, skopali jednego, ani pogotowia nie wezwali, nic nie zrobili normalnie przyjechali i pojechali.

Uczestnik FGI – dzieci: No są tutaj, bo ja słyszę z domu jak przeklinają.

Uczestnik FGI – dzieci: Chyba, że ktoś się klóci i bije to reagują.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak po połowie jest bezpiecznie.

Uczestnik FGI – dzieci: Jest bardzo mało policji, co widzę.

Uczestnik FGI – dzieci: Ja myślę, że tak. Matki boją się puszczać dzieci na miasto. Ja sam bym nie puścił.

Uczestnik FGI – dzieci: [z czego wynika brak poczucia bezpieczeństwa] Ogólnie, z braku Policji i porządku.

Uczestnik FGI – młodzi

Uczestnik FGI – seniorzy: W moim otoczeniu nie ma przemocy domowej.

Uczestnik FGI – seniorzy: Bardzo często tu są [policja].

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja z nimi nie mam kłopotu bo oni najwyżej tutaj tylko przejeżdżają. Widzi się tutaj i straż miejską i policję też się tutaj widzi.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: O tu tak [jest widoczne zjawisko przemocy].

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Fizyczna, pija i biją się. Domową ciężiej zauważyć, bo pracujemy i też nie wnikamy za bardzo w to co się dzieje u sąsiadów.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak, jest dużo interwencji. Nie mamy statystyk, ale jest to [przemoc] częste zjawisko.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: W dzień tak [jest bezpiecznie], ale w nocy to strach.

[widzimy poprawę jak przyjeżdża policja], bo to jest wtedy obrona.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tak, przemoc jest tutaj problemem.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Raczej domowa. Żeby ktoś kogoś zwił na zewnątrz to jeszcze się nie spotkałam.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale na przykład do domów dość często widać jak policja przyjeżdża i jak się pijani szarpią jeden z drugim. Policja musi wtedy trzymać faceta żeby się nie rzucił na babkę. Ja mam świetny punkt widokowy z balkonu.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ciężko powiedzieć [czy mieszkańcy reagują]. Ja myślę, że już jest raczej znieczulica na to.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Z policją to nieraz bywa tak, że przyjeżdża dopiero po godzinie gdy już

dorośli: Myślę, że to co można zauważyć to jest takie poczucie lekkiego niebezpieczeństwa wieczorem. Jest to spowodowane tym, że czujemy się iż jesteśmy w pustym mieście.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dodam tutaj, że kontrole policji tutaj wieczorem nie są widoczne właściwie. Dużo się dzieje a policji ani straży miejskiej nie ma.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Straży miejskiej też już od lat nie widzę. Straż miejska przez lata była i dawała jakieś poczucie bezpieczeństwa.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja myślę, że jeśli jest to ona [przemoc] jest bardzo mała. Ja na przykład nie mam żadnych sąsiadów.

Uczestnik FGI – seniorzy: O zmierzchu zwykle nikt w moim wieku nie wychodzi już na ulicę. To świadczy

jest po wszystkim i gdy wszyscy się już z powrotem kochają.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Moim zdaniem to troszkę się polepszyło. Pamiętam jeszcze parę lat temu to nawet z pizzą nie chcieli przyjechać bo mówili że bandytów omijają. Mówili że tu zostali pobici i okradzeni. Wiem, że kiedyś nawet ludzie się bali tu przejechać tak żeby się tu zatrzymać. Mojego syna też kiedyś koło piekarni zaczepiali mimo, że się tu wszyscy znają. Teraz jest już trochę spokoju bo niektórych pozamykali.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: U nas kiedyś było ich [policję] widać dwa razy dziennie jak objeżdżali. A teraz widać ich częściej bo nawet trzy lub cztery razy dziennie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Tzn. w porównaniu do innych dzielnic może tu nie jest tak bezpiecznie, ale nie

o tym, że jest to alarmujące.

Uczestnik FGI – seniorzy: Podsumowując nie ma reakcji służb porządkowych.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Straż miejska i policja to jeździ tutaj co 15 lub 20 minut. To jest spowodowane jakością lokali które mamy w centrum.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Przemocy to nie, ale ustawki na parkingu się odbywają. Walki bokserskie na świeżym powietrzu o 21wszej lub o 22giej można oglądać.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Straż miejska nawet gdyby chciała zareagować to nie ma dostatecznych uprawnień.

ma najgorzej.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Trudno powiedzieć [czy
występuje przemoc
domowa].*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Źle oceniam pracę policji.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
oczywiście, my reagujemy
jak widzimy, że coś tutaj*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Bardzo
niebezpieczny podobszar.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy To zależy o
jakiej sytuacji mówimy. Bo
jak na przykład mówimy o
sytuacji, gdzie dzieją się
dantejskie sceny, jak z filmu.
W parku naszym, ogólnym
tutaj na Piasku- to są takie
sceny, że normalny człowiek
nie przejdzie o zmroku już.
Są akcje jakieś, i się wzywa
Policje. To policja
przychodzi, obchodzi
dookoła i odjeżdża.*

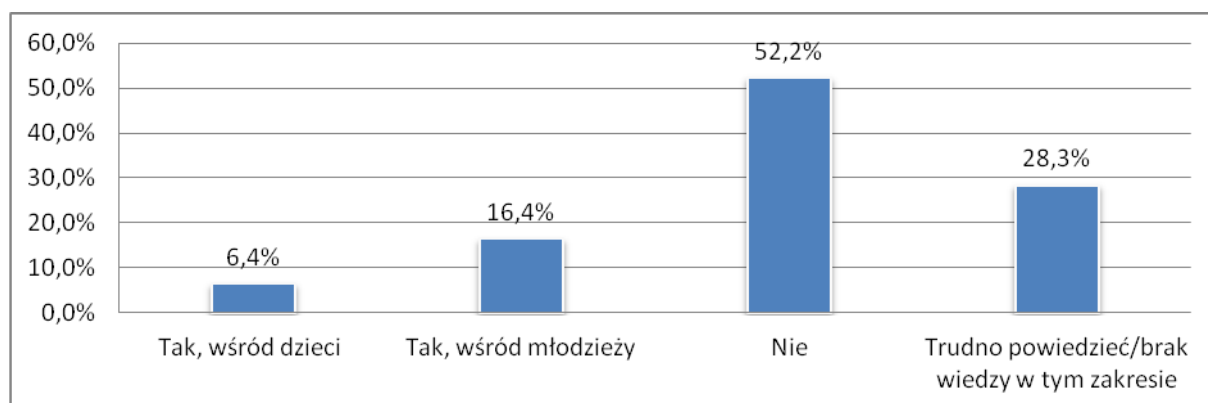
Źródło: uczestnicy wywiadu grupowego.

3.5 Wpływ problemów społecznych na dzieci

Ponad połowa badanych mieszkańców (52,2%) stwierdziła, że wśród dzieci i młodzieży w ich okolicy nie występują problemy społeczne. Zdaniem 16,4% mieszkańców problemy społeczne występują wśród dzieci, a 6,4% wskazało na występowanie takich problemów wśród dzieci. Osoby, które wskazały na występowanie tego typu problemów wymienili alkohol i inne używki, ryzykowne zachowania seksualne, ubóstwo, agresję i przemoc. Niektórzy respondenci wskazywali także na brak perspektyw związany ze złą sytuacją na rynku pracy. Jedynie w przypadku płci, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 45 Problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży

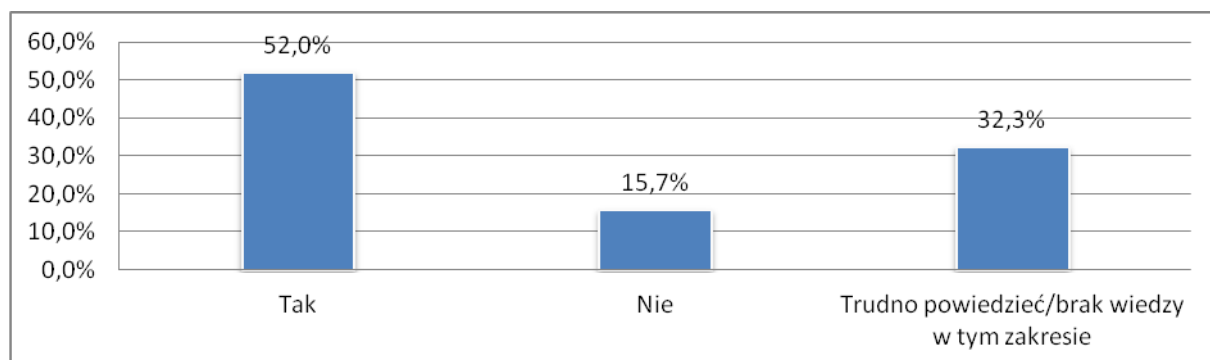

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem ponad połowy mieszkańców (52%) opieka sprawowana nad dziećmi i młodzieżą w ich okolicy sprawowana jest w sposób wystarczający. W opinii 15,7% mieszkańców opieka nad dziećmi i młodzieżą sprawowana jest w sposób niewystarczający. Respondentów, którzy wskazali na tego rodzaju problem poproszono o uzasadnienie. Wymieniane przez badanych sytuacje wskazywały przede wszystkim na brak czasu lub chęci rodziców do zajmowania się dziećmi, co powoduje, że są one zaniedbane i nie ma nad nimi kontroli, a w grupach rówieśniczych często zachowują się nieodpowiednio (używki, agresja, kradzieże, wulgarny język). Przeświadczenie o niewystarczającej opiece nad dziećmi i młodzieżą wyrazili głównie mieszkańcy podobszaru Paruszowiec-Piaski (31,7%). W przypadku wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu

rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁵⁶.

Rysunek 46 Ocena opieki sprawowanej nad dziećmi i młodzieżą w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁵⁶ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X41 - 1].

Tabela 25 Ocena opieki sprawowanej nad dziećmi i młodzieżą w miejscu zamieszkania – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	15,7	14,4	17,2	13,8	16,3	14,6	13,6	17,6	15,1	15,1	10,2	10,8	31,7	11,4	35,3	11,3	14,9	16,4	17,3	7,5
Tak	52,0	49,4	54,9	63,1	59,2	53,5	46,1	45,3	46,4	53,6	56,9	58,7	42,5	53,9	26,5	53,5	56,3	54,5	44,1	71,6
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	32,3	36,2	28,0	23,1	24,5	31,9	40,3	37,2	38,6	31,3	32,9	30,5	25,7	34,7	38,2	35,2	28,8	29,1	38,6	20,9

Odpowiedź	Liczba osób w gospodarstwie domowym							Stan cywilny					
	1	2	3	4	5	6	7	Kawaler/panna	Odmowa odpowiedzi	Rozwódnik/rozwódka	W związku nieformalnym	Wdowiec/wdowa	Żonaty/zamężna
Nie	15,8	14,9	17,8	15,0	15,2	20,0	0,0	7,4	100,0	7,7	20,9	20,2	15,6
Tak	42,1	47,2	58,7	59,5	69,7	60,0	100,0	63,8	0,0	76,9	48,4	38,1	52,3
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	42,1	37,9	23,5	25,5	15,2	20,0	0,0	28,7	0,0	15,4	30,8	41,7	32,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Wszyscy badani uczestnicy wywiadów pogłębionych są zgodni, że jeśli w rodzinie występują problemy społeczne takie jak bezrobocie, ubóstwo czy alkoholizm (szczególnie widoczny na terenie Paruszowiec-Piaski), ma to znaczny wpływ na wychowanie i rozwój dziecka. Dzieci obserwują problemy rodziców, słuchają krzyków, uczą się bezradności życiowej i uzależnienia od zasiłków. Respondenci wskazali jednak także, że problemem jest niski stopień „zaopiekowania się” dziećmi oraz „podrzucanie” dzieci do wychowania instytucjom publicznym – szkołom, świetlicom. Oczywiście taka sytuacja nie dotyczy wszystkich rodzin z terenu rewitalizacji, jest jednak stosunkowo powszechna. Przedstawiciele instytucji stwierdzili, że bardzo starają się zapewnić dzieciom właściwą opiekę podczas zajęć, pokazać im właściwe wzorce i zaciekać czymś innym niż problemy w domu i używki.

Boguszowice:

Respondent 16: Nagminnie dzieci są 'podrzucane' do Domu Kultury. Jeżeli patrząc na zajęcia rekreacyjne to rodzice wolą dać dziecku pieniądze i wysłać na dwie godziny do Domu Kultury niż spędzić z dzieckiem czas.

Respondent 2: Problemy dotyczą dzieci bo jak rodzice nadużywają alkoholu to dzieci na tym cierpią. Jeśli rodzice wyjeżdżają gdzieś za pracą i zostają dzieci to też.

Respondent 3: Ze strony rodziców ciężko odpowiedzieć bo nie każda rodzina jest w jakiś sposób dysfunkcyjna, aczkolwiek jest jakiś procent z tego że ci rodzice nie dają sobie rady z tymi dziećmi, nie potrafią ich wychować odpowiednio, nie uczą ich odpowiednio jakiś postaw, zachowują się w jakiś sposób w domu na co dzieciaki przenoszą to w środowisko gdzie uczestniczą w nim i widzą te problemy które są.

Respondent 10: Siłą rzeczy problemy dotyczą dzieci gdyż żyją w tej przestrzeni. My jesteśmy od tego (17-tka) aby te skutki negatywnych oddziaływań łagodzić przy dużej i fajnej współpracy ze szkołą. Na tyle na ile jest to możliwe w instytucjach na tyle te negatywne skutki są łagodzone a przede wszystkim bardzo szybko wychwytywane.

Chwałowice:

Respondent 4: Nie chciałabym tutaj nikogo skrzywdzić mówiąc, że dzieci nie mogą liczyć na właściwą opiekę i wychowanie, bo te dzieciaki się wychowują na podwórku, bo nie miałabym odwagi czegoś takiego powiedzieć. Tam jest taki wzorzec, podejrzewam, że w wielu miejscach tak jest i 30 lat temu wszędzie tak było, i wszyscy się wychowali, żyją, pełnią rolę

społeczne prawidłowo, więc nie powiem że nie. Powiem, że być może można go gdzieś tam wzmocnić angażując tych rodziców czy najpierw pokazując rodzicom, że można ten czas wolny spędzić aktywnie, kierunkowo i edukując te dzieciaki podczas zabawy, animacji.

Respondent 12: obecnie rodzice są tak zagonieni, że myślę że nie do końca mogą liczyć na odpowiednia opiekę, tego też nie zapewniają instytucje zajmujące się kultura.

Respondent 6: Jeśli chodzi na przykład o bezrobocie to na dzieciach się to odbija. To jest problem nie tylko rodziców, ale całej rodziny i te problemy dotyczą również dzieci.

Respondent 11: Większości przypadków myślę, że tak aczkolwiek jest dużo rodzin dysfunkcyjnych gdzie nie ma zapewnionych odpowiednich warunków do rozwoju i prawidłowego wychowania dzieci.

Niedobczyce:

Respondent 1: No dzieci wychowują się w tej dzielnicy niestety same. Taka jest prawda. Jeżeli rodzice nie mają ręki do tego, jak jest dziecko puszczane tak...

Respondent 11: Zdarza się, że nie do końca mogą liczyć na właściwe wychowanie, czasami jest potrzeba działania interwencyjnego.

Respondent 8: Wychowanie w dużym procencie stoi po stronie rodziców, takie też jest moje prywatne zdanie. Trudno mi się jest wypowiedzieć, mam nadzieję, że większość rodziców jest w stanie odpowiednio wychowanie zapewnić. Uważam, że szkoły, które są na terenie Niedobczyc starają się, dobrze współpracują z nami, starają się pomagać z pedagogami, bo też tam mam stały kontakt.

Niewiadom:

Respondent 15: Tak wynika to z tego co widzą i uczą się w domu.

Respondent 22: Wszystko zależy od rodziców, ale jeśli rodzice są niepełni to te możliwości są ograniczone. Chociaż z drugiej strony, te mamy, które tam są zapewniają dzieciom wszystko i mogą być przykładem dla rodzin pełnych. Tutaj też nie ma reguły.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Tak, dzieci są świadkami i bezpośrednio odczuwają problemy dorosłych, brak pracy – powoduje brak środków na własne potrzeby, alkohol – powoduje brak opieki

właściwej, wychowania dzieci, zły wzorzec do naśladowania, przemoc – dziecko również jest ofiarą. W dużym stopniu nie może, duża część rodzin jest niewydolna wychowawczo, potrzebują wsparcia pracownika socjalnego, kuratora sądowego, asystenta rodziny, często dzieci puszczane są samowolnie i wychowują się na podwórku.

Śródmieście:

Respondent 20: Nie zauważyłam tego problemu, w tym miejscu gdzie jestem.

Respondent 9: Lokalne problemy, czyli te problemy związane z alkoholem, z przemocą czasami, niestety też dotyczą dzieciaków. Jeśli chodzi o opiekę i wychowanie, to powiedzmy, do tych godzin, w których funkcjonuje szkoła, wszystko jest jak najbardziej w porządku, w szkołach funkcjonują na pewno jakieś świetlice, ale jeśli chodzi o godziny popołudniowe – wiem, że są świetlice środowiskowe, ale z tego co wiem, to jest tylko jedna taka Świetlica.

Respondent 1: To zależy od tego, w jakich rodzinach te dzieci przebywają, oczywiście, problemy zawsze dotyczą dzieci są ostatnim ogniwem w rodzinie, które odbiera wszystko co złe i również wszystko co dobre. Brakowałoby przede wszystkim świadomości, na każdym poziomie, finansowym, ta świadomość jednak wychowania dzieci, uczenia co jest dobre, wyposażania na przyszłość jest ważne.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

3.6 Problemy osób zadłużonych

3.6.1 Analiza problemów osób zadłużonych

Stosunkowo dużym problemem w gospodarowaniu zasobem mieszkaniowym Rybnika są zaległości w opłacie za czynsz mieszkańców. Zaległości zwiększyły się 2012 r. i na koniec 2016 r. wyniosły 27 398 486,81 zł. Przyczynami zwiększającego się zadłużenia mogą być niewielkie dochody gospodarstw domowych oraz rosnące koszty utrzymania mieszkania⁵⁷. Największą część zaległości stanowią zaległości powyżej 3 miesięcy. Miasto Rybnik prowadzi jednak szereg działań mających na celu pomoc osobom zadłużonym:

- Ulgi, rozłożenie na raty, odraczanie terminu spłaty oraz umarzanie zaległości z tytułu niewnoszonych opłat za czynsz.

---

⁵⁷ „Polityka mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+”, s. 38.

- Świadczenie rzeczowe na rzecz gminy – odpracowanie.
- Zamiana lokalu mieszkalnego.
- Przyznanie na wniosek najemcy dodatku mieszkaniowego⁵⁸.

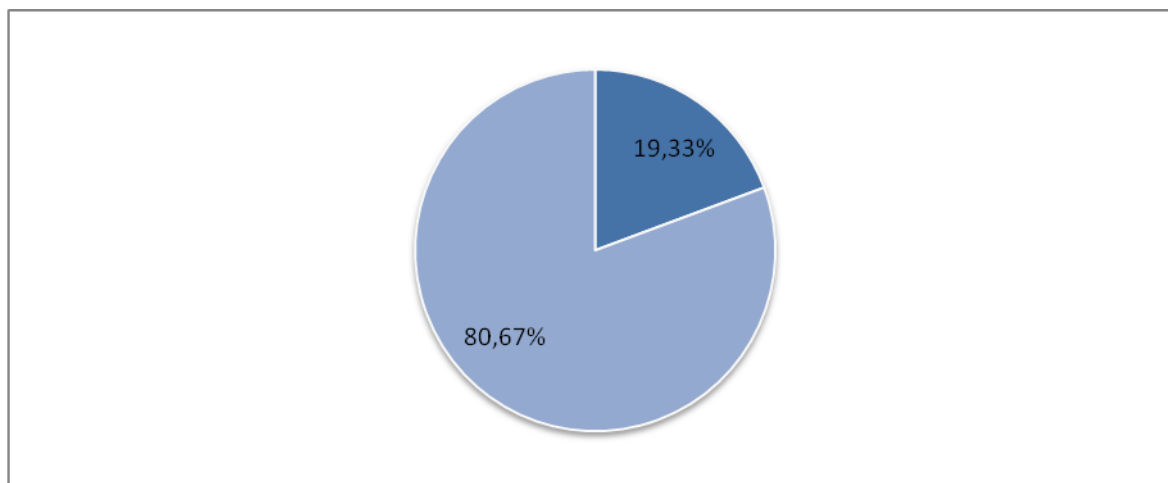
Tabela 26 Zaległości w opłacie za czynsz w zasobie komunalnym Rybnika (należność główna w zł)

	2012	2013	2014	2015	2016
Zaległość ogółem	24523476	26242590	27032389	27622298	27398487
Zaległość do 3 miesięcy	347888,3	347772,5	318153,2	318187,3	277579,5
Zaległość powyżej 3 miesięcy	24175593	25894818	26714235	27304111	27120907
Zaległość lokale komunalne	20277099	20969920	20998704	20834621	20118798
Zaległość lokale socjalne	4246377	5272670	6033685	6787678	7279689

Źródło: „Polityka Mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+”, s. 38.

Przedsiębiorcy uczestniczący w badaniu ankietowym zapytani zostali czy ich zdaniem istotnym problemem w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej respondenta jest zjawisko zadłużenia mieszkańców. Zdaniem zdecydowanej większości respondentów, zjawisko zadłużenia mieszkańców nie jest istotnym problemem (81% wskazań). Przeciwnego zdania było 19% ankietowanych, którzy zjawisko zadłużenia uważają za istotny problem.

Rysunek 47 Zjawisko zadłużenia mieszkańców jako istotny problemem w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej

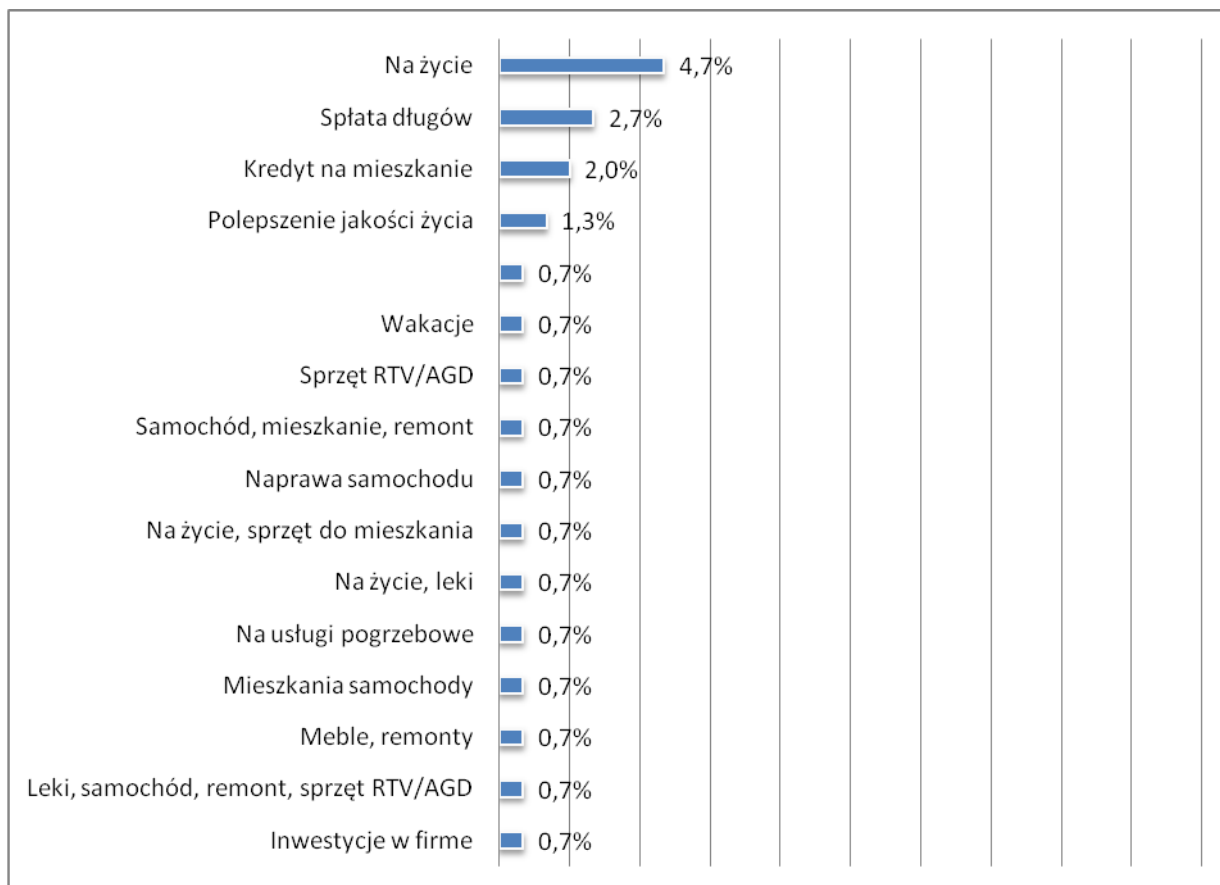
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Powody zadłużenia mieszkańców i zaciągania pożyczek i kredytów są bardzo różne, co wskazuje rozproszenie odpowiedzi przedsiębiorców. Najczęściej wskazywanym powodem brania pożyczki jest życie codzienne, tj. jedzenie, rachunki (4,7%). Stosunkowo często

⁵⁸ „Polityka mieszkaniowa Miasta Rybnika 2023+”, ss. 40-41.

wskazywano także spłatę długów (2,7%), kredyt na mieszkanie (2,0%) oraz polepszenie jakości życia (1,3%). Pojedyncze odpowiedzi respondentów wskazywały na zaciąganie kredytów i pożyczek na wakacje, remont i sprzęt do mieszkania, samochód i jego utrzymanie, inwestycje, usługi pogrzebowe oraz kosztowne leki.

Rysunek 48 Cele zaciąganych pożyczek i kredytów

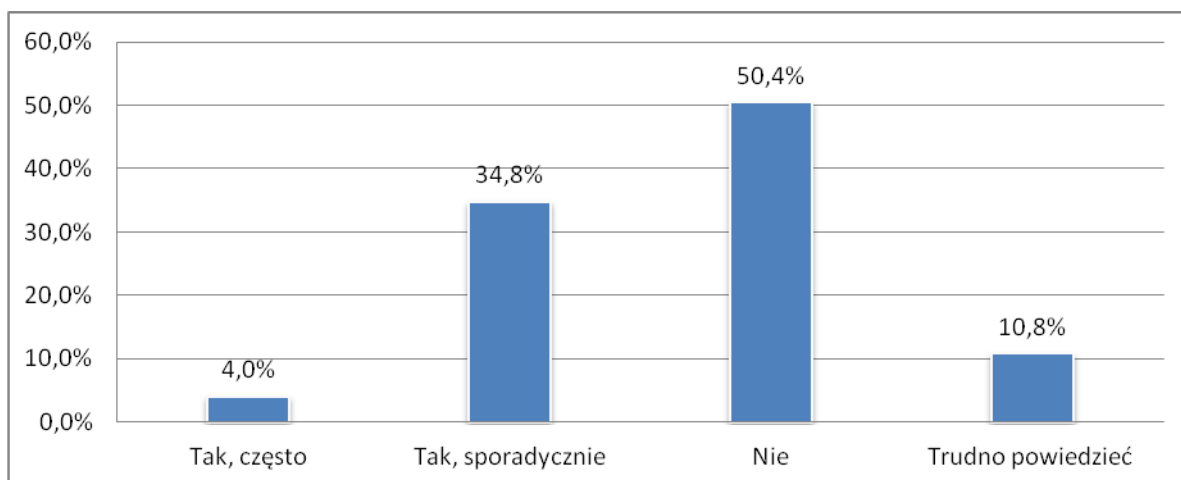

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Ponad jedna trzecia badanych mieszkańców miewa sporadycznie problemy z opłaceniem wszystkich rachunków (34,8%), a 4% badanych ma takie problemy często. Połowa respondentów (50,4%) nie miewa problemów z opłaceniem rachunków. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

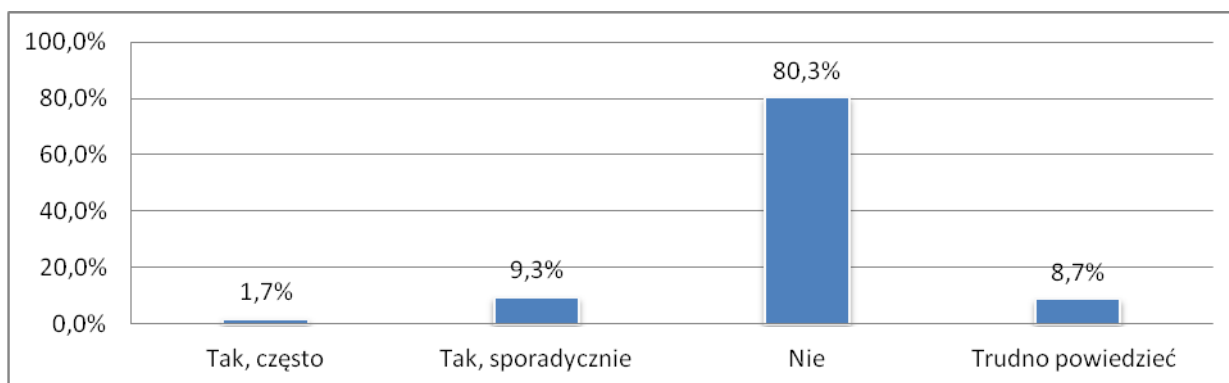
Rysunek 49 Problemy z opłaceniem wszystkich comiesięcznych rachunków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdecydowanej większości mieszkańców nie zdarzają się sytuacje, w których brakuje środków na zakup podstawowych produktów żywnościowych (80,3%). Jeden na dziesięciu badanych wskazał, że sporadycznie miewa takie trudności (9,3%), a 1,7% badanych często ma problem z zakupem żywności w związku z brakiem środków finansowych. Jedynie w przypadku wieku, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 50 Problemy z zakupem podstawowych produktów żywnościowych

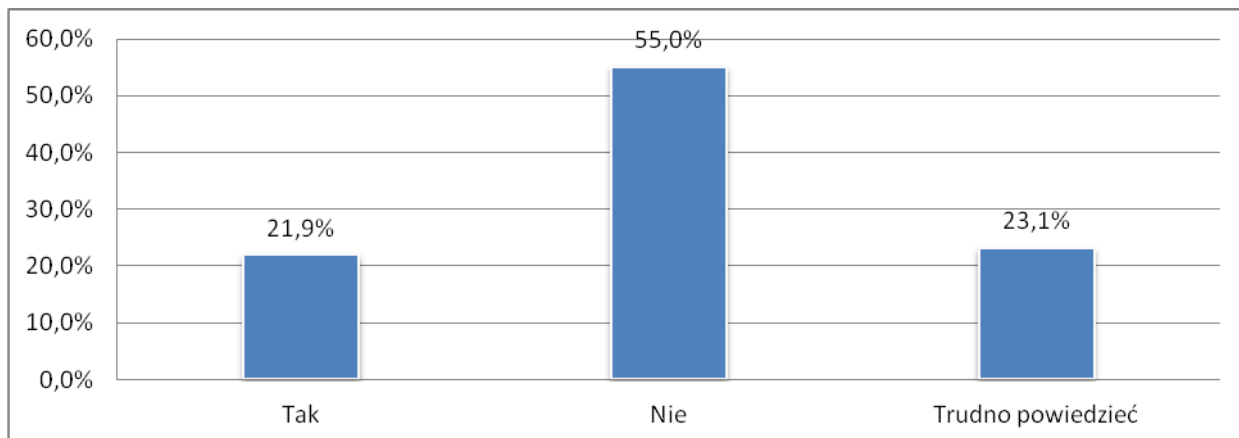

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Ponad połowa badanych nie może pozwolić sobie okazjonalnie na zakup produktów luksusowych (55%). Okazjonalnie produkty luksusowe kupuje co piąty badany (21,9%). Jedynie w przypadku wieku, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej,

statusu rodzinnego oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

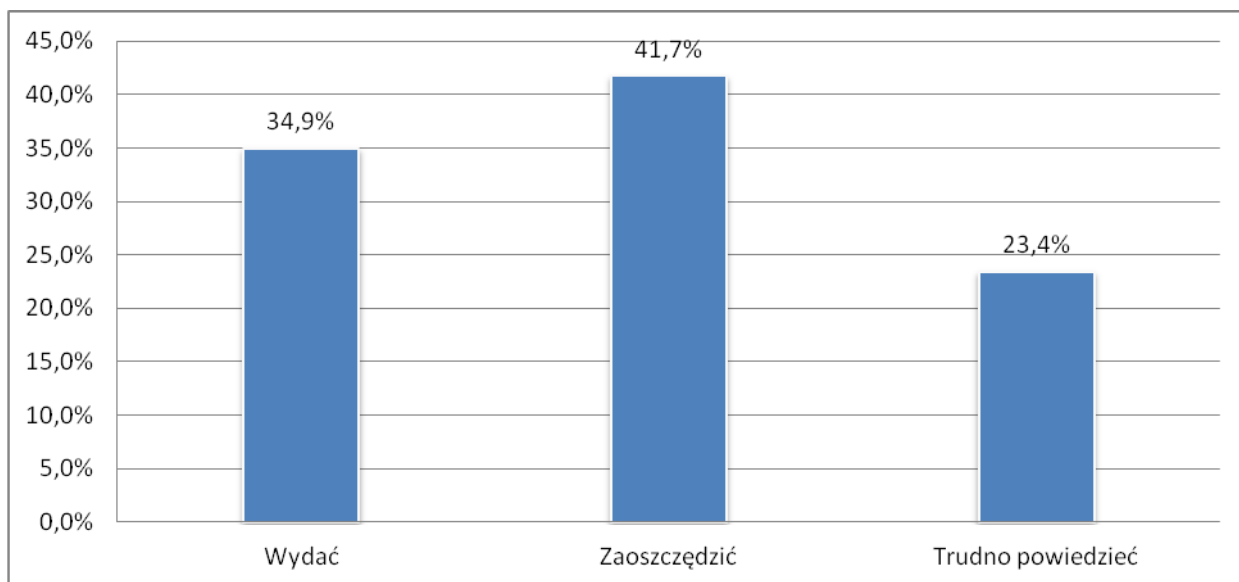
Rysunek 51 Okazjonalny zakup produktów luksusowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Ponad dwie piąte badanych nadwyżki finansowe woli zaoszczędzić aniżeli wydać. Przeciwną opinię wyraziło 34,9% respondentów. Jedynie w przypadku wieku, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 52 Cele przeznaczania nadwyżki budżetowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

3.6.2 Ocena problemów osób zadłużonych przez mieszkańców rewitalizacji

Uczestnicy wywiadów pogłębionych wszystkich podobszarów są zdania, że zadłużenie jest istotnym problemem części mieszkańców. Dotyczy osób ubogich, bezrobotnych, z problemem alkoholu czy niepełnosprawności. Głównie dotyczy jednak osób, które nie potrafią gospodarować domowym budżetem. Zadłużenie dotyczy szczególnie nieopłacania czynszu, co wiąże się także z eksmisjami. Duże zaległości w opłacaniu czynszu zgłoszono w Boguszowicach, Śródmieściu oraz Paruszowicach-Piaskach, gdzie zlokalizowane są mieszkania socjalne i gdzie mieszka wiele wyeksmitowanych z innych rejonów miasta rodzin. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej dał mieszkańcom szansę, by odrobić czynsz. Wykonują oni prace społeczne, za które dziennie spłacają około 100 zł, jest to więc alternatywa dla rodzin ubogich, bezrobotnych. Wiele osób, szczególnie tych posiadających wielotysięczne zadłużenie, nie stara się spłacać długów, licząc, że miasto dopełni obowiązku za nich.

Znaczna część badanych twierdzi, że pożyczki zaciągane są nie na spłatę zobowiązań, a na zachcianki – nowe sprzęty, samochody czy wakacje, ewentualnie spłatę poprzednich kredytów i tzw. chwilówek, co wiąże się ze spiralą kredytową i coraz większym zadłużeniem. Zdarza się także, że mieszkańcy decydują się na pożyczki na remonty czy inwestycje, takie kredyty są jednak systematycznie spłacane. Znacznie rzadziej zdarza się, że kredyty zaciągane są z powodu choroby, braku środków na jedzenie czy opłaty. Respondenci wskazali, że na terenie Niewiadoma i Śródmieścia szczególnie często pożyczki brane są na alkohol i inne używki.

Badani są zgodni, że dzięki pomocy społecznej, zasiłkom, dodatkom mieszkaniowym czy świadczeniu 500+ mieszkańcom nie brakuje pieniędzy na jedzenie. Ta potrzebę zaspokajają w pierwszej kolejności. Znacznie częściej zdarza się, że nie opłacają rachunków – wspomnianego wcześniej czynszu czy opłat za energię czy media. Problemem jest złe gospodarowanie pieniędzmi. Najpierw zaspokajane są przyjemności, dopiero później zaś opłacane są rachunki. Respondenci z Boguszowic-Osiedla wskazywali, że jest to po części problem pokoleniowy – osoby starsze nauczone są, że najpierw płaci się rachunki, zaś resztę przeznaczają na „życie” i przyjemności. Młodzi zaś działają odwrotnie, zaspokajając najpierw swoje zachcianki.

Badani są zgodni, że mieszkańcy Obszaru Rewitalizacji, którzy nie są obarczeni problemami społecznymi, często posiadają mniejsze lub większe oszczędności. Jednak osoby bezrobotne, nie potrafiące gospodarować budżetem, takich oszczędności nie mają.

Boguszowice:

Respondent 18: W Boguszowicach zadłużenia raczej nie ma. Wiadomo, są sporadyczne wypadki- ktoś korzysta z pożyczek. Z mojego doświadczenia, to bardzo rzadko, ale słyszę o takich przypadkach.

Respondent 15: Mamy grupy osób, które zalegają z opłatami czynszowymi i odpracowuje u nas zaległości. Jest to dość spora grupa, kilka osób cały czas odpracowuje. Jeśli nie mają na czynsz to wydaje mi się, że może brakować również na jedzenie.

Respondent 2: Starsze osoby były nauczone, że czynsz był najważniejszy, a teraz młodzież mówi, że mam kredyt, że mam to do zapłaty, to mam do kupienia itd. więc tu jest ten problem.

Respondent 3: Zadłużenie powstaje z panującego tu dużego bezrobocia, dużo ludzi nie pracuje, wiąże się to z tym że na przełomie lat 90 tych strasznie dużo ludzi wzięło odprawy górnicze z kopalni pobliskiej, jakby rezygnując z emerytury. Te pieniądze nagle zaczęły się tracić, te rodziny zaczęły ubożeć zaczęły się problemy, zaczął się alkohol w tamtych czasach i ja myślę, że to jest wynikiem tego.

Respondent 5: Tak, mieszkańcy mają problemy z opłaceniem rachunków i zakupem podstawowych produktów. Dzieje się to przez źle wydawane pieniądze. Przeznaczają pieniądze na coś, co jest zupełnie nie potrzebne, nie myślą o tym, że w pierwszej kolejności trzeba opłacić rachunki, a później żyć z tego co zostało. Mieszkańcy nie mają oszczędności.

Chwałowice:

Respondent 1: Mogę się wypowiedzieć na temat mieszkańców z mojej okolicy to są zazwyczaj pożyczki na jakieś drobne remonty, inwestycje, wymiana pieca, okien. Żeby brać pożyczki żeby to przepić czy przejeść to raczej nie.

Respondent 6:[Czemu się zadłużają] Po pierwsze nie chce im się. Po drugie nie mają środków, bo czasami opłaty przerastają zarobki lub dochody i ludzie muszą czasem czy teraz zapłacić to czy coś innego.

Respondent 8: A dlaczego zadłużenie to z powodu braku finansów w rodzinie, braku pracy i chęci większego posiadania.

Respondent 10: Długotrwałe ubóstwo wymusza zmianę stylu życia rodziny, powoduje wzrost poczucia beznadziejności i negatywnie wpływa na kierunek podejmowanych decyzji. Często może to oznaczać rezygnacje z zakupu niezbędnych dóbr jakimi są leki czy przybory szkolne dla dzieci, a w rezultacie powoduje pogłębianie się trudności, które wymagają kolejnych nakładów finansowych.

Niedobczyce:

Respondent 1: Tak mi się wydaje, że cele [zaciągania pożyczek] takie doraźne. Na przykład zepsuła się pralka- jest potrzebna pralka i to tak, ludzie nie oszczędzają, tylko jak jest możliwość, to zaciągają pożyczkę.

Respondent 3: Myślę, że jest sporym problemem. (...) myślę że sporo osób jest zadłużonych. Dlaczego? Ponieważ ludzie mają mało pieniędzy, przeznaczają je niezgodnie ze swoim zagospodarowaniem, nie potrafią rozporządzać dobrze budżetem, wydają pieniądze na używki i inne rzeczy.

Respondent 10: Jest mnóstwo ludzi zadłużonych. Najgorsze jest to, że Ci, co by mogli płacić, to nie płacą. Może ściągalność jest niemożliwa. (...) Ludzie nie płacą, bo wiedzą, że miasto i tak musi zagwarantować mieszkanie. A mieszkania nie są wcale brzydkie. Nie wiem, czemu nie można tego ściągnąć.

Respondent 9: Bardzo dużym problemem. Tak naprawdę zadłużenie powoduje, że jedni zadłużają się jeszcze bardziej, inni wchodzą w konflikt z prawem. To też wynika z obserwacji badań społecznych. Tam gdzie jest najwięcej komisów, skupów złomu tam też najwięcej jest problemów społecznych. Jedno za drugim pociąga.

Niewiadom:

Respondent 20: Ludzie biorą pożyczki na alkohol oraz na spłatę innych pożyczek np. Chwilówki.

Respondent 2: Wywodzi się to z pokolenia na pokolenie, są nauczeni tego z domu [braku oszczędzania].

Respondent 13: Zadłużenie jest spowodowane bezrobociem i piciem alkoholu.

Respondent 4: Ludzie nie oszczędzają bo nie są nauczeni takiej dobrej przedsiębiorczości.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 15: (...) w trakcie pracy zawodowej nie spotykam się z jakąś szczególnie dużą ilością tych osób, która jest zadłużona czy w pętach kredytowych są to raczej drobne długi, które są powodowane koniecznością zaspokojenia podstawowych potrzeb, natomiast występuje problem zadłużenia w czynszach i tu są podejmowane takie działania ze strony zakładu gospodarki mieszkaniowej.

Respondent 17: osoby które tam przychodzą to już przychodzą z jakimś zadłużeniem i te zadłużenie nadal narasta. Po pierwsze wynika to z braku ich świadomości tego, że mogą się starać np. o dodatek mieszkaniowy a po drugie nie zależy im na tym, po prostu żeby spłacać te zadłużenia.

Respondent 2: Uważam, że jest problem z opłacaniem rachunków, często zwracają się w tej kwestii o pomoc do Ośrodka Pomocy Społecznej, nie mają takich nawyków, że rachunki takie jak za energię, czynsz trzeba zapłacić w pierwszej kolejności. Myślę, że nie umieją oszczędzać, gdyż nie mają na tyle dużych dochodów, żeby mogli te pieniądze odłożyć.

Respondent 5: Wydaje mi się, że mieszkańcy mają problemy z prowadzeniem oszczędności. Większość osób w tej dzielnicy nie posiada oszczędności. Wyjątek stanowią domy jednorodzinne budowane na obrzeżach tej dzielnicy, natomiast większość osób wydaje mi się, że nie ma oszczędności ponieważ wszystkie dochody wystarczają wyłącznie na bieżące potrzeby.

Śródmieście:

Respondent 22: Na pewno jak w każdym rejonie i mieście jest to nieumiejętność wydawania finansów.

Respondent 32: Jest to wynikiem ich funkcjonowania w społeczeństwie. Mówimy o tej grupie wykluczonej społecznie. Nie mówimy o wszystkich mieszkańcach.

Respondent 25: Myślę że ludzie zaciągają, bo jest teraz moda na zaspokojenie potrzeb nawet jeśli nie ma się własnych możliwości zgodnie z przysłowiem postaw się a zastaw się, więc ludzie zaciągają na dobra wyższe, ale nie wszyscy, bo są osoby w trudnej sytuacji wkręcają się w pętle pożyczkowe z uwagi na brak środków finansowych i minimalnego wynagrodzenia.

Respondent 19: Wiele osób, z którymi ja pracuje są osobami, które są długotrwale bezrobotne, więc często mają problemy z opłacaniem rachunków, mają problemy z pozyskaniem środków na utrzymanie, często są to osoby, które sięgają po tzw. „chwilówki”, kredyty chwilowe, które zaciągają, nie mogą ich spłacać, mają wiele zadłużeń, które są w egzekucji komorniczej, także jest to bardzo poważny problem, który jest w środowiskach, w których pracuję.

Respondent 1: O tak, no nie mają z czego oszczędzać, nie mają z czego odłożyć, bardzo często trzeba pożyczać.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Zdaniem uczestników wywiadów grupowych z Boguszowic, w każdej grupie społecznej występują problemy związane z niezaspokajaniem podstawowych potrzeb życiowych. Bezrobotni uczestnicy wywiadu wskazali przede wszystkim na problemy osób starszych, które mają niskie emerytury lub renty i mogą mieć problemy z samodzielnym utrzymaniem. Również dzieci wskazały, że mieszkańcy Boguszowic mają problem z samodzielnym utrzymaniem lub nieopłacaniem rachunków. Młodzi dorośli wskazywali, że problemy z utrzymaniem bardzo często związane są z problemami społecznymi, tj. nadużywaniem alkoholu i zażywaniem substancji odurzających. Jednocześnie podkreślili, że mieszkańcy podobszaru mają problemy z oszczędzaniem. Na przyczyny pogłębiania się tego problemu wskazują przede wszystkim rosnące bieżące wydatki, które uniemożliwiają oszczędzanie. Przedsiębiorcy wskazali, że bardzo duża część mieszkańców Boguszowic ma problemy z utrzymaniem lub niepłacaniem rachunków. Bardzo duża część mieszkańców posiada kredyty na bieżące zobowiązania przez co nie ma możliwości oszczędzenie nawet najmniejszej sumy gotówki. Przedsiębiorcy twierdzą także, że problemy z utrzymaniem są widoczne wśród mieszkańców Boguszowic. Tym samym mieszkańcy nie mają skłonności do oszczędzania, ponieważ w pierwszej kolejności zaspokajają pierwsze potrzeby.

Zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadu z Chwałowic, problemy z utrzymaniem wynikają z nieodpowiedniego gospodarowania zasobem. Uczestnicy wskazywali, że część mieszkańców w pierwszej kolejności kupuje dobra luksusowe, a dopiero potem zastanawia się w jaki sposób opłacić wszystkie rachunki. Także dzieci uwagę zwróciły na problemy osób zadłużonych na podobszarze. Ich zdaniem natomiast wszystko jest bardzo drogie i to główna przyczyna nieopłacania rachunków. Potwierdzili to młodzi dorośli, których zdaniem rachunki

są bardzo wysokie, co nie pozwala na oszczędzanie. Także przedsiębiorcy potwierdzili, że mieszkańcy mają problem z utrzymaniem, jednak wiele z nich nie chce się do tego przyznać. Zdaniem seniorów problem zadłużenia nie dotyczy mieszkańców Chwałowic. Uczestnicy wskazali, że może występować pojedyncze przypadki nieopłacania rachunków, ale nie jest to główny problem podobszaru.

Mieszkańcom Niedobczyc trudno było ocenić stan zadłużenia na podobszarze oraz skłonność ludzi do oszczędzania. Ich zdaniem, mieszkańcy bardzo rzadko przyznają się do problemów związanych z utrzymaniem. Z drugiej strony, widać bardzo duży wzrost aktywności firm pożyczkowych. Może to świadczyć o zwiększających się potrzebach mieszkańców podobszaru, niewielkich zarobkach oraz chęci do zakupu luksusowych rzeczy.

Natomiast osoby bezrobotne z Niewiadomia nie były w stanie odnieść się do problemu zadłużenia mieszkańców, ponieważ ich ten problem nie dotyczy. Zdaniem dzieci, które wzięły udział w wywiadzie grupowym, mieszkańcy mają problemy finansowe. Podobnego zdania są seniorzy, którzy wskazywali na zwiększającą się liczbę udzielanych kredytów, nie tylko na podobszarze rewitalizacji, ale ogólnie. Natomiast bezrobotni zwrócili uwagę, że rzeczywiście problem zadłużenia mieszkańców jest widoczny, jednak wynika on przede wszystkim z niechęci ludzi do podejmowania pracy.

Problem zadłużenia i niewielkich oszczędności poruszony został także w trakcie wywiadów z mieszkańcami podobszaru Paruszowic-Piaski. Osoby bezrobotne zgodnie stwierdziły, że zadłużenia najczęściej wynikają ze złego gospodarowania zasobem finansowym oraz zbyt dużej pomocy instytucji pomocowych. Zdaniem dzieci, ludzie bardzo często mogliby zaoszczędzić, jednak środki finansowe przeznaczają na różnego rodzaju używki.

Zadłużenie jest istotnym problemem zdaniem uczestników wywiadów pogłębionych w Śródmieściu. Bezrobotni zauważyli, że w miejscu ich zamieszkania bardzo często pojawiają się informacje o zadłużeniach. Podobnego zdania są seniorzy, którzy również zauważają ogłoszenia ze spółdzielni świadczące o problemach mieszkańców.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy mieszkańcy mają problemy finansowe] Na pewno, chyba co drugi.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Widać to raczej nie, u mnie są takie dwie rodziny i po nich widać, że mają problemy. Są też takie rodziny, które żyją ponad stan. Wolą kupić nową kurtkę, zamiast zapłacić rachunki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie wiem [czy istotnym problemem są zadłużenia], bo ja nie mam.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: (...) ale każdy ma szansę z tego wyjść przecież. Zawsze jest rozwiązanie, tylko ludzie nie korzystają.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak. Dokładnie [wynika to ze złego gospodarowania].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Trochę jest, jest też dużo eksmisji i mieszkań socjalnych.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Pomoc jest wszędzie tylko trzeba chcieć.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Są tacy ludzie, oni nie mają pieniędzy, żeby zapłacić za gaz, za wodę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Czasem przychodzi gazetka ze spółdzielni i tam jest napisane ile dany blok zalega czynszu. Trochę tego tam jest.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Dużo ludzi to ukrywa i jest starszych, kiedyś pracowali i mają niską emeryturę, rentę i nie mogą się z tego utrzymać. Młodzi mają lepiej bo weszło to 500+.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Za drogie to wszystko jest.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No na pewno mają problem z zakupem podstawowych dóbr i opłatami.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, starszym jest ciężko, ceny poszły do góry.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja uważam, że ciężko jest z tym oszczędzaniem.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mają, ale raczej nic więcej nam nie wiadomo.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Niektórzy mają takie problemy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Rachunki są bardzo wysokie.</i></p>	<p><i>Sąsiad się przecież nie przyzna.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Czasami ktoś pyta moich rodziców czy mu pożyczą 10 lub 20 złotych.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: W naszym bloku, na przykład nie ma, nawet</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Może jakby człowiek więcej zarabiał, to by oszczędził.</i></p>

<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Niektórzy ludzie nie mają pieniędzy i są biedni.</i></p>	<p><i>mieszkania wszyscy mają zapłacone.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie [ludzie nie mają problemów finansowych].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Oj tak, duże [problemy z oszczędzaniem], każdy człowiek w Polsce ma problem, jest rodzina do utrzymania, na czynsz, na auto idzie, dzieci trzeba wyżywić.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Ale tu raczej zadłużenia nie ma..</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie [ludzie nie mają problemów aby zapłacić rachunki].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest duży [problem z oszczędzaniem], ktoś chce odłożyć, a tu się auto zepsuje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jest dużo ludzi, którzy nie chcą pomocy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Niektórzy tak a niektórzy nie [potrafią oszczędzać].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Chyba w większości [ludzie w Boguszowicach mają długi].</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Oficjalnie nikt się do tego nie przyzna. A powiedzmy szczerze z takiej wypłaty jak tu robi jedna osoba na całą rodzinę. To z czego oni mają kupić powiedzmy telewizor coś takiego. No to muszą wziąć na remont albo na coś ten kredyt. Tylko że tego nikt nie powie oficjalnie</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Na kredytach się żyje.</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Teraz tak- jest tu dużo mieszkań socjalnych. Więc to też ukazuje że te rodziny nie wywodzą się powiedzmy z zamożnych rodzin, tylko są to biedniejsze rodziny.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: [zadłużenie] Uwidacznia się to na przykład dużą liczbą osób które, odrabiają czynsz. Żeby to zadłużenie jakoś odrobić. Jest sporo takich osób.</i></p>		
<p><i>Uczestnik FGI –</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – młodzi</i></p>

*przedsiębiorcy: Nie wierzę
żeby ktoś sobie z oszczędności
kupił samochód czy cokolwiek.
To wszystko idzie na kredyt.*

*dorośli: Tak to widać, ale
nikt się tym nie chwali.*

*Uczestnik FGI – młodzi
dorośli: I dużo ludzi się
zadłuża, bo woli iść wsiąść
ten kredyt- chwilówkę,
pożyczkę zamiast tutaj
poprosić o pomoc, gdzie
panie siedzą i jest po prostu
wyśmiewany.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Nie wiem, trudno nam
powiedzieć, bo my nie robimy
długów.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Niektórzy emeryci też mają
długi.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Jest grupa ludzi, którzy są
gorzej sytuowani, mają małe
emerytury. Dużo jest takich
ludzi, bez wsparcia od dzieci.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Tak, widać, ale ludzie się
wstydzą.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Dużo ludzi
bierze pożyczki.*

To są takie problemy jak

zawsze, ale tego nie widać. Sąsiad się przecież nie pochwali wszystkim, że nie płaci rachunków

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Trzeba jeszcze tych ludzi podzielić na tych, którzy biorą pożyczki na zachcianki (...) i na tych, którzy nie mają za co żyć. To jest studnia bez dna.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Teraz może mniej biorą, bo jest 500+. Mają dwójkę, trójkę dzieci i nie muszą brać żadnych pożyczek.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tego my nie wiemy.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Wydaje mi się że tak [mieszkańcy mają problemy finansowe].</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Ludzie są tu zadłużeni. Wystarczy spojrzeć na statystyki i na to ile ludzi ma kredyty. A jeszcze te para</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie są pozadłużani. Tak samo ja jestem zadłużona. Jednak to nie jest tak, że siedzę na laurach, tylko staram się choćby na lewo coś dorobić. Ja już kilka lat odrabiam swój czynsz.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja znam takie osoby które mają fury a nie</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Zadłużenie jest istotnym problemem. U nas jest blok zadłużony na 30 000. Ja też jestem zadłużona- to się przyznam, nie mam szans żeby to spłacić.</i></p> <p><i>- Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Pewnie. Jeśli komuś nie starcza do pierwszego to co ma</i></p>

banki ukrywają ile oni udzielają kredytów.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oj, tak [jest problem z utrzymaniem mieszkańców]. Jest to spowodowane tym, że ludzie nie chcą podejmować pracy.

pląca za mieszkanie.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie płacą bo wiedzą, że i tak nikt ich nie ruszy. Problemem jest to, że na przykład jeśli ktoś mieszka na socjalu to wie, że mieszkaniówka i tak im pomoże i na przykład zrobi jakiś remoncik lub coś innego da. A inni się starają płacić i poproszą o pomoc bo ziemia się zapada to im powiedzą, że nie dostana bo mają na przykład tylko odpryski farby.

Uczestnik FGI – dzieci: [niektórzy] Muszą pożyczać pieniądze.

Uczestnik FGI – dzieci: Nie mają [pieniędzy], bo przepijają swoją pensję.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie wiem jak tu na Piaskach bo na Paruszowcu to większość jest ludzi którzy mają bardzo duże zadłużenia. I takich właśnie wyrzucają na jeszcze gorsze warunki.

oszczędzać?

Uczestnik FGI – dzieci: Jak chodzimy na boisko, to widać na placu zabaw biednych ludzi.

Uczestnik FGI – dzieci: Oni chyba wolą piwo niż coś do jedzenia.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: - Myślę, że jak ktoś ma tutaj takie problemy to nie jest to kwestia złego działania miasta. To wynika albo z beznadziejnych przepisów albo z nieporadności danej osoby. Także tutaj Rybnikowi nic nie można zarzucić.

Uczestnik FGI – seniorzy: Chciałabym powiedzieć, że ludzie chyba mają duże problemy. Bo na przykład ja mieszkam w blokach cztero piętrowych i u nas w klatce schodowej co chwile jest ogłoszeni e ze spółdzielni mieszkaniowej że nasz dom jest zadłużony. W tej chwili jest nawet informacja o tym, że nasz dom jest zadłużony na 70 tysięcy. Ludzie nie płacą

<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na familokach [zadłużenie to problem]. Nasze prawo im trochę na to pozwala. Bo mimo że mają zadłużenie i niszczą te mieszkania to jak na przykład zepsuje im się bojler to ZGIM w ręce bierze i leci i im montuje. To się nigdy nie skończy dopóki oni nie nauczą się szanować tych rzeczy.</i></p>	<p><i>bo nie mają na czynsze. To jest nie tylko w moim domu, ale tak samo jest w sąsiednich blokach.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja myślę, że tak [mają problemy finansowe]. Pytanie tylko ile z tego wynika z faktycznego problemu finansowego, a ile wynika z tego jak te pieniądze są wydawane.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Zadłużenie zawsze jest problemem. Nie możemy mówić o tym, że mieszkaniec Śródmieścia jest mniej lub bardziej zadłużony. Zadłużenie jest to taka forma każdego określenia indywidualnie. Trudno mi powiedzieć czy zadłużenie ma jakikolwiek wpływ. Jeden jest zadłużony mniej a drugi więcej.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: U nas w bloku pięciu mieszka i dwóch tylko ma prąd.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Wydaje mi się, że z tych osób które nie są w stanie robić oszczędności to może 10% ma faktycznie jakieś problemy. Natomiast reszta wynika z mentalności i z podejścia do wydatków i do schematów życia.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Oszczędności na pewno nie mają.</i></p>	
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Każdy żyje skromnie</i></p>	

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Bardziej to mi się wydaje, że to nie jest kwestia takich opłat stałych jak, media i tak dalej. Bo jak państwo tutaj mówią, większość tych rzeczy pokrywa opieka społeczna. To są bardziej, wydaje mi się pożyczki, w takich firmach typowo, para bankowych. Które oferują szybkie pożyczki, bez przedstawienia jakichkolwiek dochodów, itd. I to są pożyczki które są brane, w mojej ocenie typowo na konsumpcję.

Źródło: uczestnicy wywiadu grupowego.

3.7 Podsumowanie problemów przez mieszkańców obszaru rewitalizacji

Zdecydowanie najczęściej wymienianym przez uczestników wywiadów pogłębionych problemem na wszystkich podobszarach rewitalizacji był alkoholizm. Jest to problem występujący szczególnie wśród osób bezrobotnych. Stosunkowo często wiąże się nim agresja i przemoc domowa. Problem alkoholizmu występuje nie tylko w domu, w rodzinach, ale także na zewnątrz, co jest szczególnie zauważalne na terenie Śródmieścia. Tam też poważnym problemem są osoby bezdomne, które nie chcą zmienić swojego stylu życia. Problemem jest także bezradność wychowawcza, która szczególnie często zauważana jest na obszarze Boguszowic, Paruszowiec-Piaski oraz Śródmieścia. Na wszystkich podobszarach długotrwałym problemem jest także bezrobocie.

Zdecydowana większość badanych zaznaczyła, że powodem bezrobocia nie jest brak miejsc pracy, a niechęć do podejmowania zatrudnienia i uzależnienie od pomocy społecznej. Kwota świadczeń pomocowych jest na tyle wysoka, że bezrobotni nie mają motywacji do podjęcia pracy. Z tego wynika nadmiar wolnego czasu, zaś z nadmiarem wolnego czasu często związany jest alkoholizm. Problemy w rodzinie, takie jak ubóstwo czy alkoholizm, powodują bezradność życiową i bezradność w kwestii opiekuńczo-wychowawczej. Powodem problemów jest także brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Zdaniem badanych, organizacja zajęć mogłaby powstrzymać mieszkańców przed spożywaniem alkoholu czy wandalizmem. Szczególnym powodem problemów na terenie dzielnicy Paruszowiec-Piaski jest nagromadzenie osób korzystających z pomocy społecznej, obarczonych problemami społecznymi. Osoby te bardzo często nie mają motywacji, by zmienić styl życia i postawy życiowe.

By przeciwdziałać problemom, badani proponują przede wszystkim profilaktykę wśród dzieci i młodzieży – taka propozycja pojawiła się na wszystkich podobszarach rewitalizacji. Dzieci i młodzież to grupa, która jeszcze nie powieliła złych nawyków, można więc wskazać im prawidłowe normy i wartości. W ramach przeciwdziałania i zapobiegania respondenci z podobszarów Boguszowice, Niewiadom, Paruszowiec-Piaski oraz Śródmieście wskazywali na potrzebę aktywizacji młodzieży, która nie ma miejsca, w którym bezpiecznie może spędzać czas wolny. Ważna jest także aktywizacja dorosłych obarczonych problemami, choć badani zdawali sobie sprawę, że jest to znacznie trudniejsze niż działania prewencyjne wśród młodzieży. Jeden z respondentów wskazał, że w Boguszowicach w tej kwestii prężnie

działają lokalne instytucje, m.in. Ośrodek Kultury oraz szkoły. Badani z terenu dzielnic Paruszowiec-Piaski oraz Śródmieścia zwracali także uwagę na potrzebę ograniczenia zasiłków pieniężnych i postulowali za wprowadzeniem pomocy, która udzielana będzie dopiero wtedy, gdy dana osoba wykaże zaangażowanie.

Boguszowice:

Respondent 19: Żeby dzieci miały od dzieciństwa kluby zainteresowań, żeby mogli coś porobić. W taki sposób żeby przeciwdziałać w zarodku. W dzisiejszych czasach narkotyków, należy im pokazać, że jest coś lepszego.

Respondent 13: (...) W szkole jest bardzo dużo spotkań z różnymi ludźmi, z pedagogami z psychologami, ale jeszcze żeby tak dotrzeć do rodziny, to może jakieś spotkania dla tych rodzin, nawet dziadków, którzy sobie nie radzą i nie potrafią zabezpieczyć dzieci.

Respondent 8; Jakies spotkania organizować w Domach Kultury, przy parafii, spotkania integracyjne.

Respondent 15: Jak najwięcej pracy u podstaw, czyli zaczynamy od małych dzieci w wieku przedszkolnym. Przede wszystkim edukacja. Pokazywać dzieciom przez dobre przykłady jak można z tego kręgu ubóstwa i przemocy wyjść.

Respondent 10: Tutaj byłby potrzebny taki animator społeczny, który chodziłby w środowisku, miał łatwość nawiązywania kontaktów społecznych, sugerowania ludziom co mogą zrobić bez podpowiadania co i to jest też pole do działania dla miasta bo my nie jesteśmy już tego w stanie zrobić.

Respondent 5: Przyczyny tych problemów według mnie to lenistwo, cwaniactwo.

Chwałowice:

Respondent 12: (...) najbardziej odczuwalnym zjawiskiem jest bezrobocie osób tam mieszkających. Myślę, że to wynika z niechęci do pracy.

Respondent 7: Przemoc domowa na pewno i alkoholizm jak najbardziej. Dzieci z biednych rodzin są bardzo skryte, ciężko do nich dotrzeć. Może ma to podłoże głębiej psychiczne, że coś złego dzieje się w domu.

Respondent 8: [przeciwdziałanie problemom] Ja myślę, że maksymalna ilość szkoleń, może nie tylko samych szkoleń, bo to jest taka bariera społeczna, w którą ludzie nie bardzo chcą iść, ale w połączeniu z jakąś rozrywką, jakimiś festynami i od razu z szkoleniami.

Respondent 13: Ludzie nie chcą podjąć zatrudnienia z wygody. Żerują na instytucjach pomocowych.

Respondent 11: Myślę, że stworzyć kompleksowe programy i projekty, które pozwoliłyby uporać się nie tylko z wybranym problemem, ale popatrzyć na całą swoją sytuację życiową i to wszystko wziąć pod uwagę w rozwiązywaniu problemów.

Niedobczyce:

Respondent 3: Na pewno duże bezrobocie, bieda, ubóstwo, problemy z używkami, problemy z alkoholem, różne substancje odurzające.

Respondent 11: Trudno mi powiedzieć, dlaczego pojawia się ten problem. Chyba to jest walka z czasem, nudą.

Respondent 5: Wychodzenie z takich rodzin patologicznych, czyli brak wzorców, niskie wykształcenie też powoduje to, że ci ludzie nie potrafią sobie normalnej pracy znaleźć i to ma też wpływ na jakość ich życia.

Respondent 8: (...) pewnych grup i pewnych osób już chyba nie zmienimy, tylko te następne pokolenia, może poprzez pokazanie tym młodym ludziom, którzy tam zamieszkują i od małego zainteresowanie czymś innym. Żeby nie było tego czasu na nudę i sięganie po proste środki.

Niewiadom:

Respondent 8: Nadużywania alkoholu to powoduje agresję.

Respondent 22: Wiodącym problemem jest nieporadność życiowa i alkohol. Stało się tak przez zamknięcie kopalni, z której zrobiono muzeum, nie oferując w zamian jakichś miejsc pracy.

Respondent 19: Myślę, że zgłoszone powinny być takie osoby do Ośrodka Pomocy Społecznej a uzależnione do Miejskiej Komisji celem odbycia leczenia odwykowego.

Respondent 1: W dzielnicy, działa Industrialne Centrum Kultury, które próbuje wszelkimi sposobami aktywizować lokalną społeczność, cały czas w zasadzie tam się coś dzieje, ale z tego co wiem, ludzie nie za bardzo korzystają z tej kultury.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 21: Myślę że bezrobocie rozwiązałyby część kłopotów. Z własnych obserwacji widzę, jak osoby mający pracę inaczej egzystują w tej lokalnej społeczności.

Respondent 18: Tak jak już wcześniej mówiłam jest to gdzieś tam związane z tym dziedziczeniem tych wszystkich problemów. Myślę, że to osoby nie mają odpowiedniego wzorca, one nie widziały tych pozytywów w swoim życiu w domu rodzinnym i teraz niestety jest to powielane.

Respondent 2: Istotnym problemem w dzielnicy Paruszowiec-Piaski jest ubóstwo, problem bezrobocia i pewnego rodzaju bezradność w prowadzeniu gospodarstwa czy w opiece nad dziećmi. Przyczyną występowania tych problemów jest niskie wykształcenie, brak motywacji do zmiany swojej sytuacji, właśnie dziedziczenie tych problemów i problem nadużywania alkoholu.

Respondent 5: Moim zdaniem najdotkliwiej jest odczuwalny problem uzależnienia od alkoholu, ponieważ to właśnie to generuje pozostałe problemy i zabiera motywację do zmiany i to jest to, co najbardziej rzuca się w oczy. Myślę że jedną z przyczyn jest to, że osoby, które tam mieszkają często nie są tam z wyboru, a z konieczności, ponieważ zostały eksmisję z innych mieszkań.

Respondent 8: Myślę, że władze miasta mają duże możliwości, sama ta rewitalizacja to już jest coś i widać, że ludzie tutaj się zbierają i to z tygodnia na tydzień jest więcej ludzi. Ja myślę, że miasto, władze miasta ma tutaj wyłączność, tylko on może przeciwdziałać.

Śródmieście:

Respondent 31: Z tego co widzę to alkoholizm, ale wiem że dopalacze też, tylko nie są tak bardzo odkryte jak alkoholizm, ale jeśli chodzi o dopalacze to też trzeba tym ludziom pomóc.

Respondent 19: Myślę, że miasto mogłoby bardziej uświadamiać młodzież i rodziców, podejmować jakieś próby działania w kierunku szkół, a także rodziców, szkół, są takie szkoły dla rodziców też, że rodzice mogliby np. przez sąd dla nieletnich być skierowani na takie konsultacje, wykłady, które może uświadamiały by rodzicom, jak dostrzec to, że dziecko sięga po takie używki (...).

Respondent 18: (...) najpilniej wymaga tutaj rozwiązanie problemu zatrudnienia i aktywizacji młodych ludzi, bo to jest najważniejsze.

Respondent 3: Bezdomni, którzy są na tyle mobilni, elastyczni i nie można ich za bardzo ani zliczyć czy skumulować w jednym miejscu.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Uwzględniając wypowiedzi uczestników wywiadów grupowych, zaznaczyć należy, że w przypadku Boguszowic, podkreślono przede wszystkim problem związany z uzależnieniami od narkotyków, który jest przyczyną występowania i pogłębiania kolejnych wyzwań społecznych. Problem związany z uzależnieniami dotyczy całych rodzin i od wielu lat zwiększa się. Problemem jest także uzależnienie od alkoholu, które jednak powiązane jest z innymi uzależnieniami. Narastanie problemów prowadzi do sytuacji, gdzie mieszkańcy nie czują się bezpiecznie, ponieważ pojawia się przemoc domowa, która przenosi się także na cały podobszar rewitalizacji. Również dzieci biorące udział w wywiadach podkreśliły widoczny problem z zażywaniem narkotyków lub innych używek. Problemy nadużywania alkoholu dotyczą jednak nie tylko dorosłych. Najmłodszy uczestnicy wywiadów mieli do czynienia także z uczniami pijącymi alkohol. Co więcej, dzieci zauważają na co dzień inne problemy społeczne, które dotyczą przede wszystkim przemocy – zarówno wśród dzieci i młodzieży, a także dorosłych. Zażywanie narkotyków i nadużywanie alkoholu to główne problemy zauważalne także przez grupę młodych dorosłych, którzy podkreślali że bardzo często są to problemy dziedziczne, spowodowane brakiem innych wzorców. Zdaniem seniorów alkoholizm to największy problem wśród młodzieży, który bardzo często wiąże się z nadużywaniem innych używek. Zdaniem przedsiębiorców alkoholizm to główny problem Boguszowic, który należy rozwiązać w pierwszej kolejności.

Na podobszarze Chwałowic występuje również duża skala problemów społecznych, co podkreślano było zwłaszcza przez dzieci uczestniczące w wywiadzie. Wskazywały one na widoczną przemoc na ulicy, przez co nie czują się bezpiecznie. Widoczne są także problemy z nadużywaniem alkoholu, które mogą być przyczyną pogłębiania się pozostałych problemów społecznych. Problemy z alkoholem i innymi używkami dotyczy także młodzieży, która spotyka się w miejscach publicznych. Zdaniem młodych dorosłych, problemy społeczne są rozwiązywane i ich skala zmniejszyła się w ostatnich latach. Jednak patologie społeczne mogą być spowodowane niskimi zarobkami w Chwałowicach i brakiem środków

finansowych na utrzymanie rodziny. W części Chwałowic widoczne są problemy z nadużywaniem alkoholu, które dotyczą przede wszystkim dorosłych mieszkańców podobszaru. Również młodzież nadużywa alkoholu, co można zauważyć spacerując np. po parku lub rynku. Problemy społeczne dostrzeżone zostały także przez przedsiębiorców, którzy wskazywali na dużą liczbę osób spędzających czas na ulicach, którzy zaczepiają lokalnych mieszkańców. W ten sposób prowokowane są niebezpieczne sytuacje, co przekłada się na niższe poczucie bezpieczeństwa. Seniorzy także potwierdzili, że skala problemów w Chwałowicach zmniejszyła się w ostatnich latach. Co prawda występują problemy społeczne, jednak nie stanowią one tak dużego problemu jak w innych dzielnicach.

Problemy społeczne są także bardzo widoczne na podobszarze Niedobczyc. Osoby bezrobotne wskazały przede wszystkim na bezrobocie i alkoholizm. Problemy z nadużywaniem alkoholu dotyczą głównie grup społecznych, w tym młodzieży, która często spożywa alkohol w miejscach publicznych. Dzieci natomiast zauważyły problem z przemocą na ulicach. Podobnego zdania są przedsiębiorcy, natomiast seniorzy wskazali na problemy występujące w okolicach familoków.

Wszyscy uczestnicy wywiadów grupowych zgodnie podkreślili, że nadużywanie alkoholu to główny problem społeczny widoczny na podobszarze rewitalizacji Niewiadom. Problem został zauważony także przez dzieci, co oznacza że nadużywanie alkoholu widoczne jest także w miejscach publicznych. Z tym wyzwaniem powiązane są inne problemy, tj. przede wszystkim bezrobocie.

Największym problemem społecznym na podobszarze rewitalizacji Paruszowiec-Piaski jest również alkoholizm, zdaniem wszystkich uczestników wywiadów grupowych. Podkreślić należy także problem związany z wandalizmem, na to zwrócili uwagę bezrobotni, dzieci, młodzi dorośli i seniorzy.

Szereg problemów został zauważony także przez mieszkańców Śródmieścia. Uczestnicy wywiadów wskazywali na alkoholizm, bezrobocie, nadużywanie substancji psychoaktywnych oraz bezdomność. Warto podkreślić także problemy dostrzeżone przez seniorów, które dotyczą przede wszystkim osób samotnych i z niepełnosprawnościami.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Szczerze, to chyba za dużo narkotyków. To jest jedyny problem, od tego zaczynają się wszystkie problemy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jest trochę dużo wypadków na drogach, podobno też są nożownicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No problemów społecznych tu jest dużo. Bezrobocie, alkoholizm i brak aktywności mieszkańców.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna [kogo ten problem dotyczy] Matek z dziećmi (...).</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: [kogo się boicie?] Starsi mężczyźni.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jest tu Orlik i rury ciepłownicze i tam się młodzież spotyka, bardzo się boję tamtędy chodzić. Dopalacze i narkotyki i alkohol tam spożywają.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna kogo ten problem dotyczy](...) całych rodzin.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ja mam takiego sąsiada alkoholika, ciągle hałasuje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Są problemy społeczne.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci Tak, występują problemy społeczne.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: U mnie na klatce są dziewczyny [młodzież] które palą papierosy cały czas.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Moi sąsiedzi się kłóca.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci [kogo to dotyczy?] dorosłych i dzieci.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja uważam, że większy problem to niskie wynagrodzenia, które dostają osoby mieszkające w górnej części Chwałowic. To są największe problemy, stąd biorą wszystkie patologie.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Bójki są.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci Jeśli chodzi o narkotyki i o inne używki to na pewno jest to częściej spotykane u nas niż gdzie indziej.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tam [w górnej części Chwałowic] jest bardzo dużo osób, które siedzą pod blokiem i piją alkohol. To widać. Tam jest</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Za dużo piją.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci U nas w bramie na przykład mieszkają tacy ludzie, którzy często piją alkohol. Jak już się napiją to zaczynają się tam awantury. Inna Pani gdy ją mąż pobił to poszła spać do piwnicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tam [w górnej części Chwałowic] jest bardzo dużo osób, które siedzą pod blokiem i piją alkohol. To widać. Tam jest</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To [problemy społeczne] jest bardziej utajnione, nie tak jak kiedyś.</i></p>
		<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Powiedzmy szczerze- w tym regionie</i></p>

Uczestnik FGI – dzieci U mnie w bramie mieszka taki Pan przy którym policja znajduje narkotyki. On jest niebezpieczny dla otoczenia. Gdy ktoś mu podpadnie to zaczyna ich bić.

Uczestnik FGI – dzieci A koło moich bloków uczniowie z tej szkoły palą i piją alkohol.

Uczestnik FGI – dzieci Jeszcze jednym miejscem gdzie piją to jest scena w parku. Tam najczęściej wieczorami są osoby w moim wieku. Tam dużo osób zbiera się w tym parku i czują się pełnoletni i uważają, że im wszystko wolno.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli Generalnie z pokolenia na pokolenie bardzo często pojawia się tu alkoholizm. Rodzice piją więc dzieci powielają ten błąd życiowy rodziców i też piją, czasami to jest fascynacja – koledzy, tak samo z narkotykami.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli Albo chcą też uciec od

szkoła podstawowa i to może źle wpływać na dzieci.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To widać [nadużywanie alkoholu przez młodzież], np. w parku, na rynku, w barach.

Uczestnik FGI – seniorzy: Już mniej ich widać [problemów społecznych], przynajmniej chowają się.

Uczestnik FGI – seniorzy: Aż tak rażącej biedy to nie ma.

Uczestnik FGI – seniorzy: Piją piwo. Rzadko, kiedy, żeby widziała żeby pili wódkę.

wszędzie piją i pić będą. Są ludzie, którzy piją i nie chcą od tego odejść. Czyli idzie do roboty, wraca z roboty i pije. A jak mają robotę to i w robocie w niektórych jeszcze.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Alkoholizm widać. Bo jest to na ulicach tutaj gdzieś stoją przy sklepach. Tak, więc jest to bardziej na zewnątrz.

Uczestnik FGI – seniorzy: W tych mieszkaniach socjalnych jest problem.

J Uczestnik FGI – seniorzy: a tylko ze słyszenia, wiem, że jest alkoholizm. W tych starych blokach, w Familokach, tam mieszkają ci, którzy nie płacili i różnie to wygląda, ale ja tylko powtarzam co słyszałam.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Alkoholizmu trochę jest. Niektórzy ludzie są aż tak pijani, że się wywracają

problemów (...).

Uczestnik FGI – seniorzy Tak, tak. [alkoholizm] Jest to największy problem u młodzieży.

Uczestnik FGI – seniorzy Mnie się też wydaje, że to nie sam alkohol. Na pewno jakieś tam używki też wchodzi w grę.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy Znaczy się że piją? No przecież na każdym skwerku to widać.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy Alkoholizm to też widać- chodzi taka para, nie wiem- ojciec z córką, i w tych krzakach naprzeciwko stoją i piją tam. A ona później chodzi po sklepach, że jej brakuje na chleb, na bułkę.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Generalnie [problem z alkoholem dotyczy] osób, które mają problemy ze znalezieniem pracy.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Piją no to widać słyszeć.</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Alkoholizm. Narkotyki. Lenistwo. Rozboje. Wandalizm</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tu na Dworcowej dużo takich alkoholików.</i>
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ale to widać przecież na ulicy jak ludzie chodzą, czy w sklepie, przecież wiadomo jak kupuje ktoś. U</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na każdą klatkę w bloku jest przynajmniej kilkanaście</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tych alkoholików. To najbardziej bulwersuje ludzi.</i>

nas tego nie ma na ośrodku ale powiedzmy we sklepach jest bo widać że ludzie kupują, czy piwo czy wódkę. To na pewno spożywają ten alkohol, a jakich tam ilościach to nie można powiedzieć

Uczestnik FGI – dzieci: Na przykład pod naszym balkonem często rano się pijacy klóćą. Jest sporo takich sytuacji.

Uczestnik FGI – dzieci: (...) albo nieraz się biją.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Bieda i pijaństwo.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Fakt jest być może ten problem to właśnie nadużywanie alkoholu.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie no ja widzę tylko dorosłych. Nie wiem może ktoś inny widzi takich bardziej z młodzieży, nie ja widzę dorosłych. No to jest ich sprawa, są dorośli piją za swoje i wszystko nie. Tylko przy okazji czasami są tacy nieuprzejmi na przykład

Uczestnik FGI – młodzi

takich osób.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No, nie pracują. Potem efektem tego jest okradanie piwnic, szopek, strychów. Kradną buty i wszystkiego innego co popadnie, aby tylko opchnąć i mieć na alkohol, lub na narkotyki.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Raczej pokoleniami. Zwykle jest tak, że na przykład ojciec pił a dzieci to widziały i potem te dzieci robią to samo. Wtedy też zaczynają się kradzieże. W większości przypadków jest właśnie tak, że te dzieci się napatrzyły i to powielają

Uczestnik FGI – dzieci: Tak, są problemy społeczne.

Uczestnik FGI – dzieci: Zawsze tam [na placu zabaw] siedzi taki Pan i pije wódkę (...).

Uczestnik FGI – dzieci: [dorośli] Piją alkohol przy dzieciach.

Uczestnik FGI – dzieci: Ja widziałem jak przy gimnazjum ktoś palił papierosy.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak, czasem ludzie są agresywni.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wielokrotnie dochodziło tam do może niepoważnych ale wandalicznych incydentów.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jeżeli jako problem społeczny potraktujemy starzenie się społeczeństwa to jak najbardziej to.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja zauważam to, że zamiast pójść gdzieś do klubu to piją gdzieś po bramach.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest bardzo wiele ludzi starych, niedołączonych, pozbawionych zupełnie opieki których dzieci są gdzieś w świecie. Mi się wydaje, że palącym problemem dla Rybnika byłoby zrobienie domu dla ludzi zupełnie

dorośli: Taka dzielnica jest, człowiek wie, odkąd pamiętam wszyscy pili, piją i pewnie pić będą. Bo oni sami ludzie nie chcą robić.

Uczestnik FGI – seniorzy: Niewiadom to jest tak sypialnia dla Rybnika.

Uczestnik FGI – seniorzy: Narkotyków tu nie widzę

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Bezrobocie, alkoholizm.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oczywiście. To jest dziedziczne. Rodzic pije to dziecko pije.

Uczestnik FGI – dzieci: U nas palą chłopacy, tam cały czas palą fajki i piją piwo a są niepełnoletni, często tam policja przyjeżdża.

Uczestnik FGI – dzieci: Też często się włamują do mieszkań jak są tacy pijani.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja jestem z dzielnicy Piaski bo ta dzielnica dzieli się na dwie części. Co do bezrobocia to szczerze mówiąc nie wiem. Bo jeżeli komuś się nie powodzi i nie pracuje to nie jest moja sprawa. Jeżeli chodzi o bezdomność to nie wydaje mi się aby tutaj było to jakimś problemem. Natomiast na pewno jest tu alkoholizm i wandalizm. Moim zdaniem dużo osób tu mieszkających nadużywa alkoholu i wiadomo że to się też przekłada na rodzinę. Są też popijawy w parku, a to przekłada się na syf który pozostaje po takich imprezach. To też przekłada się na poczucie

niepełnosprawnych i chorych. Uważam że trzeba bardzo popierać hospicjum domowe bo taka inicjatywa powstała.

Uczestnik FGI – seniorzy: Boję się agresji młodych ludzi. To jest kwestia wychowania w rodzinie i odnoszenia się do starszych ludzi.

Uczestnik FGI – seniorzy: Właśnie na ławkach pod blokiem siedzą i pija a obok bawią się dzieci.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Na przykład problem bezdomnych.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Bezrobocie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jest bardzo widoczny w centrum [problem nadużywania alkoholu].

bezpieczeństwa.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Te familoki to jest spora generalizacja.

Wynika to głównie z tego, że są to mieszkania socjalne i mieszkają tam osoby zadłużone i często jest tam alkoholizm. Niestety często tak to właśnie wygląda. Bo na przykład o godzinie 12tej z piweczkiem mają sielankę.

Uczestnik FGI – seniorzy: (...) polega to w większości na chuligaństwie (...)

Uczestnik FGI – seniorzy: Wyrwali ławki, ławki były na dachu.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Z tego co ja zauważyłem do tej pory, kilka lat spędzając tutaj, na Paruszowcu-Piaski, prowadząc firmę. I obcując z ludźmi, którzy tutaj mieszkają, to takim myślę, że głównym problemem jest jednak problem z alkoholem. Tych ludzi z alkoholizmem jest dosyć

dużo.

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: No i
narkotyki. Można
powiedzieć, że używki
ogólnie. Alkoholizm wśród
ludzi starszych, narkotyki
wśród ludzi młodych. Czy
tam dopalacze, czy jak to się
tam teraz nazywa? To jest
jedna z głównych przyczyn,
która degraduje tą
dzielnicę, od wewnątrz.*

Źródło: uczestnicy wywiadu grupowego.

4 Działalność instytucji pomocowych

4.1 Formy wsparcia instytucjonalnego

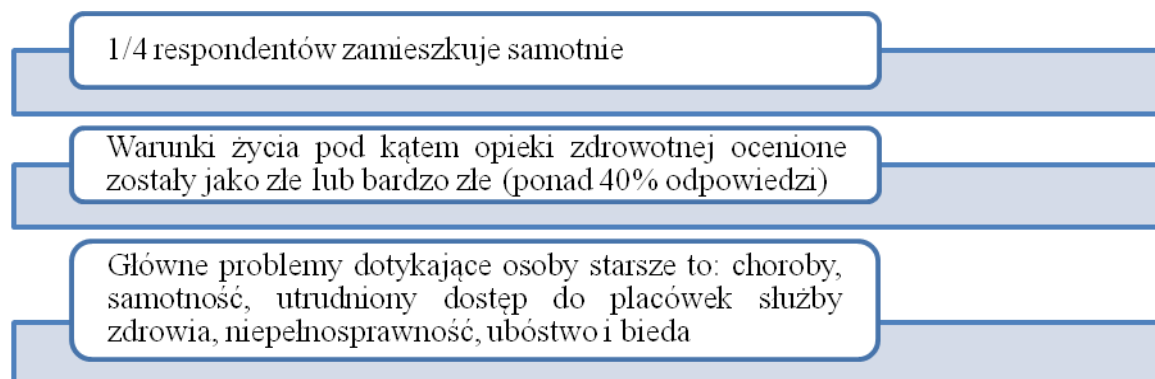
4.1.1 Problemy demograficzne

Pomoc osobom starszym polega przede wszystkim na wspieraniu najbliższej rodziny, usług opiekuńczych, rehabilitacji środowiskowych domów samopomocy, wsparciu organizacji pozarządowym oraz umieszczeniu w domu lub zakładzie opiekuńczo-leczniczym:

- Osoby pozostające w rodzinie – wsparcie 167 rodzin.
- Osoby samotne – wsparcie 266 osób.
- Diady – wsparcie 461 rodzin⁵⁹.

Władze miasta oraz podmioty zaangażowane w proces rozwiązywania problemów społecznych, podejmują liczne działania mające na celu zminimalizowania tych negatywnych zjawisk. Przede wszystkim podejmowany był program badań środowiska seniorów, którego celem było rozpoznanie wyzwań wynikających z sytuacji demograficznej⁶⁰. Efektem prowadzonych prac był raport⁶¹, który ujawnił takie aspekty jak:

Rysunek 53 Diagnoza sytuacji osób starszych

Źródło: „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 34-37.

⁵⁹ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 10.

⁶⁰ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 37.

⁶¹ W Rybniku prowadzony był program badań środowiska seniorów, tj. badanie: „Diagnoza sytuacji osób starszych w Rybniku i Wodzisławiu Śląskim”, przeprowadzone przez Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS w ramach projektu „Party Senior Spacja – program partycypacyjny seniorów z terenu Rybnika i Wodzisławia Śląskiego”, grudzień 2012.

4.1.2 Bezdomność

W Rybniku funkcjonuje Zespół ds. Bezdomności, który pomaga osobom bezdomnym na terenie miasta. W Rybniku znajdują się placówki, wspierające osoby bezdomne:

- Bezdomni mężczyźni mogą skorzystać z pomocy takich placówek jak:
  - o Schroniska Św. Brata Alberta w Przegędzy przy ul. Mikołowskiej 78.
  - o Schroniska - "Dom Nadziei" w Rybniku przy ul. Sportowej 136 /1.
  - o Schronisko im. św. Jana Pawła II w Rybniku przy ul. 3 Maja 48b.
  - o Mieszkania chronionego o charakterze rotacyjnym na terenie miasta Rybnika.
- Bezdomne kobiety mogą skorzystać z pomocy takich placówek jak:
  - o Schroniska "Przytulisko dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi" prowadzonego przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii w Rybniku przy ul. Chrobrego 16.
  - o Centrum Matki z Dzieckiem "Maja" w Raciborzu przy ul. Sempołowskiej 5.
  - o Schroniska - "Dom Nadziei" w Rybniku przy ul. Sportowej 136 /1.
  - o Mieszkania chronionego o charakterze rotacyjnym na terenie miasta Rybnika.

W Rybniku realizowany jest także „Indywidualny Program wychodzenia z bezdomności dla kobiet z miasta Rybnika na lata 2015-2023”, którego celem „podniesienie funkcjonowania społecznego, zawodowego, integracja społeczna bezdomnych kobiet wymagających pełnego włączenia w życie społeczne”⁶².

W 2016 r. 509 osób bezdomnych objęto wsparciem. Praca prowadzona była w terenie oraz na podstawie wywiadów środowiskowych. Skierowanie do schronisk otrzymało:

- 97 mężczyzn do Schroniska Św. Brata Alberta (organ prowadzący: Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Przegędzy Koło Rybnickie).
- 75 mężczyzn do Schroniska im. Jana Pawła II w Rybniku (organ prowadzący: Stowarzyszenie im. Św. Jana Pawła II – pomoc potrzebującym – Bank Drugiej Ręki).
- 85 mężczyzn, 23 kobiety do schroniska „Dom Nadziei” (organ prowadzący: Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczyńne – oddział terenowy w Rybniku - Niewiadom).

---

⁶² „Indywidualny Program wychodzenia z bezdomności dla kobiet z miasta Rybnika na lata 2015-2023”, s. 9.

- 8 kobiet z 3 dzieci do Schroniska Centrum Matki z Dzieckiem „Maja” w Raciborzu (organ prowadzący: Stowarzyszenie Przyjaciół Człowieka „Tęcza”).
- Obsługiwanie 2 mieszkań chronionych dla mężczyzn, w których przebywało 10 osób oraz 2 mieszkań dla kobiet (13 kobiet i 6 dzieci)⁶³.

4.1.3 Problemy rodzin

Pomoc i wsparcie rodzin prowadzone jest m.in. przez asystenturę rodzinną. W 2016 r. wsparciem asystentów objętych zostało 146 rodzin, w których było 558 osób i wychowało się 214 dzieci, 24 dzieci przebywało w pieczy zastępczej⁶⁴. Należy także podkreślić, że:

- Nadzór kuratorski ds. rodzin i nieletnich objął wsparcie 69 rodzin.
- Nadzór kuratorski ds. karnych objął wsparcie 10 rodzin.
- 9 rodzi umieszczono w placówkach całodobowych⁶⁵.

W dokumencie pn. „*Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+*”, zdefiniowane zostały świadczenia pieniężne i inne rodzaj pomocy, które pozwalają ubogim osobom poprawę materialnych warunków życia. Na ten cel przeznaczone są:

Zasilki stałe	<ul style="list-style-type: none"> •Przyznawane osobom pełnoletnim, samotnie gospodarującym, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy, jeżeli dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej. •Największe natężenie problemów występuje w dzielnicach Paruszowiec-Piaski i Boguszowice Osiedle i Grabownia.
Zasilki okresowe	<ul style="list-style-type: none"> •Przyznawane osobom samotnie gospodarującym, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. •Największe natężenie problemów występuje w dzielnicach Paruszowiec-Piaski i Boguszowice Osiedle i Niewiadom.
Zasilki celowe	<ul style="list-style-type: none"> •Przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, na pokrycie wydatków powstałych w wyniku wydarzenia losowego lub związanych z klęską żywiołową/ekologiczną. •Największe natężenie problemów występuje w dzielnicach Paruszowiec-Piaski i Boguszowice Osiedle i Niewiadom.
Pomoc w zakresie dożywiania dzieci	<ul style="list-style-type: none"> •Zapewnienie posiłku osobom jego pozbawionym. •Największe natężenie problemów występuje w dzielnicach Paruszowiec-Piaski i Boguszowice Osiedle i Niewiadom

Źródło: „*Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+*”, s. 42-46.

⁶³ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 10.

⁶⁴ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 8.

⁶⁵ Sprawozdanie z działalności za rok 2016, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, s. 8.

4.1.4 Niepełnosprawność

Na rzecz osób z niepełnosprawnościami podejmowane są działania zarówno ze strony Powiatowego Urzędu Pracy, jak i Urzędu Miasta. Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku realizuje działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez: organizację warsztatów, giełd pracy, udzielanie wsparcia pracodawcom i niepełnosprawnym, poradnictwo zawodowe, wypłacanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej⁶⁶.

W Rybniku realizowany jest także „Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami dla miasta Rybnika na lata 2017-2020”, który stanowi część polityki społecznej miasta. Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami realizowane są przez miasto samodzielnie (Urząd Miasta, jednostki organizacyjne, placówki oświatowe oraz instytucje kultury) lub we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wsparcie organizowane jest w postaci dotacji na powierzenie realizacji zadań publicznych z zakresu niepełnosprawności, likwidowanie barier architektonicznych, zwiększanie dostępności miasta dla osób z niepełnosprawnościami, stosowanie udźwiękowienia przejść dla pieszych, oznaczenia przejść dla pieszych inną fakturą, dostosowanie chodników do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, tworząc miejsca parkingowe dla osób z niepełnosprawnościami, projekty miękkie (np. „Przedszkole równych szans” i promocję zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych) i rehabilitację.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą także ubiegać się o dofinansowanie ze środków PFRON w zakresie:

- Turnusy rehabilitacyjne (tj., uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych).
- Usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika (tj. dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika).
- Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze
- Likwidacja barier architektonicznych (tj. inwestycje lub czynności mające na celu udostępnienie przestrzeni architektonicznej osobom niepełnosprawnym)
- Likwidacja barier w komunikowaniu się (tj. umożliwienie osobie niepełnosprawnej porozumiewanie się poprzez dokonanie odpowiednich inwestycji).

---

⁶⁶ http://www.pup-rybnik.pl/dla_niepelnosprawnych/uslugi_dla_niepelnosprawnych.html.

- Likwidacja barier technicznych (tj. inwestycje s sprzęt techniczny pozwalający osobie niepełnosprawnej na samodzielne funkcjonowanie).
- Sport, kultura i rekreacja (ćwiczenia i gry służące podnoszeniu sprawności fizycznej, wyjazdy poza miejsce stałego miejsca zamieszkania)⁶⁷.

Należy także podkreślić, że Miasto Rybnik prowadzi konkursy grantowe w obszarze działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. W ramach konkursu na rok 2018 wspierane będą takie zadania publiczne Miasta Rybnika jak:

- Organizowanie imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych dla osób niepełnosprawnych o charakterze integracyjnym, umożliwiającym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, w tym organizacja Dnia/Dni Osób Niepełnosprawnych.
- Realizacja przedsięwzięć, mających na celu rehabilitację zawodową oraz społeczną osób niepełnosprawnych, w tym organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów, warsztatów, grupowych i indywidualnych zajęć, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby.
- Rozwój i promowanie twórczości i osiągnięć osób niepełnosprawnych.
- Prowadzenie kampanii społecznych na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich dyskryminacji oraz prowadzenie kampanii, mających na celu zmianę postrzegania przez osoby niepełnosprawne swoich możliwości i szans na podjęcie zatrudnienia, a tym samym wpływających na wzrost ich samooceny.
- Opracowywanie lub wydawanie publikacji, wydawnictw ciągłych oraz wydawnictw zwartych, stanowiących zamkniętą całość, dotyczących problematyki związanej z niepełnosprawnością i/lub kierowanych do osób niepełnosprawnych, w tym publikowanych drukiem powiększonym, pismem Braille'a lub publikowanych w tekście łatwym do czytania.
- Inwentaryzacja dostępności obiektów użyteczności publicznej pod kątem ich dostosowania i występujących barier dla osób niepełnosprawnych.
- Szkolenia w zakresie skutecznej i konstruktywnej komunikacji z osobami niepełnosprawnymi dla różnych grup.

---

⁶⁷ <http://www.pomocspoleczna.rybnik.pl/dofinansowania-dla-osob-niepelnosprawnych-ze-srodkow-pfron,m,7>.

- Działalność samopomocowa organizowana przez osoby niepełnosprawne oraz organizacja grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja działań wspierających otoczenie osób niepełnosprawnych.
- Realizacja działań na rzecz osób autystycznych.
- Aktywizacja osób z niepełnosprawnością ruchową⁶⁸.

W Rybniku funkcjonują także Warsztaty Terapii Zajęciowej, które wspierają osoby z niepełnosprawnościami:

- Warsztat Terapii Zajęciowej nr 1 „Przystań” (organ prowadzący: Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligektualną Koło w Rybniku):
  - o Celem WTZ jest wsparcie osób potrzebujących w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej.
  - o Terapia realizowana jest w 9 pracowniach: technicznej, ceramicznej, plecionkarstwa, witrażu i biżuterii artystycznej, komputerowej, plastycznej, gospodarstwa domowego, tkactwa i rękodziela włókienniczego, krawiectwa, haftu i koronkarstwa.
  - o Działalność poza warsztatowa dotyczy:
    - organizowania terapii psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej, rehabilitacji ruchowej, treningu zawodowego zajęć dodatkowych.
    - Organizowania zajęć dodatkowych: programy wiedzy prawnej i obywatelskiej, programy mające na celu zaktywizowanie sprawniejszych uczestników Warsztatu do pomocy osobom wymagającym wsparcia, treningi związane z nabywaniem umiejętności pracy biurowej, terapie w zakresie rehabilitacji społecznej⁶⁹.
- Warsztatu Terapii Zajęciowej nr 2 „Latarnia” (organ prowadzący: Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligektualną Koło w Rybniku):
  - o Celem WTZ jest wsparcie 39 osób niepełnosprawnych intelektualnie.
  - o Terapia realizowana jest w 8 pracowniach: ceramicznej, wikliniarskiej, rękodziela, krawieckiej, komputerowej z recyklingiem, gospodarstwa domowego, techniczno-stolarskiej, biura uczestnika.
  - o Działalność poza warsztatowa dotyczy:

---

⁶⁸ <https://www.rybnik.eu/mieszkaj/aktualnosc/aktualnosc/konkursy-grantowe-1/>.

⁶⁹ <http://www.wtzprzystan.pl/>.

- Organizowania loterii, kiermaszów wyborów festynów, dni otwartych⁷⁰.

Podsumowując formy wsparcia instytucjonalnego, podkreślić należy że w Rybniku osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć duże na wsparcie i dofinansowanie ze strony Urzędu, jak i innych placówek wsparcia.

4.1.5 Przemoc w rodzinie

W Rybniku realizowany jest „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021”⁷¹, którego celem jest pomóc osobom w trudnej sytuacji życiowej. W ramach Programu realizowane są takie zadania jak:

- Prowadzenie działań skierowanych do osób doświadczających przemocy.
- Prowadzenie oddziaływań wobec osób stosujących przemoc.
- Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na poszerzenie świadomości mieszkańców Miasta Rybnika na temat przemocy w rodzinie.

W mieście funkcjonuje podmioty, które zajmują się kwestiami osób dotkniętych przemocą w rodzinie:

Zespół Interdyscyplinarny
Zespół ds. Przemocy OPS w Rybniku
Dzielnicowi Komendy Miejskiej Policji
Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii w Rybniku

Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się m.in. diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie na terenie Miasta rybnika, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, inicjowaniu interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, inicjowaniem działań w stosunku do osób stosujących przemoc. Zespół prowadzi także działalność korekcyjno-edukacyjną w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

⁷⁰ <http://latarnia.habar.com.pl/strony/onas/PokazOnas.php3>.

⁷¹ „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021”.

Programy organizowane są dla sprawców przemocy domowej, jednak nie przynoszą one zamierzonych celów, ze względu na ich realizację w zaledwie 3-6% przypadków⁷².

Zespół ds. Przemocy OPS w Rybniku to główny koordynator prac grup roboczych działających w ramach procedury, a OPS zapewnia obsługę Zespołu Interdyscyplinarnego i organizację grup roboczych⁷³.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii w Rybniku stanowi formę pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Celem Ośrodka jest przeciwdziałanie powstawania i rozszerzania zjawisk niepożądanych (np. alkoholizm, przemoc w rodzinie) oraz pomoc w formie przyznania noclegu kobietom i kobietom z dziećmi⁷⁴.

Natomiast formą wsparcia rodzin doświadczających przemocy jest procedura „Niebieska Karta”, która może zostać założona przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii w Rybniku, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia oraz Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Założenie „Niebieskiej Karty” stwarza obowiązek systematycznego monitorowania sytuacji w danej rodzinie i udzielenia pomocy w trakcie comiesięcznych wizyt policyjnych. W rozdziale Analiza problemów społecznych szczegółowo opisane zostały problemy związane z oceną bezpieczeństwa zamieszkania, w tym przemocą domową.

Inną formą wsparcia osób pozostających w trudnej sytuacji życiowej jest przyznanie noclegu w schronisku „Przytulisko” dla kobiet i kobiet z dziećmi. Nocleg organizowany jest Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii w Rybniku, który dysponuje 24 miejscami noclegowymi dla mieszkanki miasta Rybnik. Maksymalny czas pobytu w schronisku wynosi 3 miesiące a pomoc świadczona jest bezpłatnie⁷⁵.

4.2 Ocena działań instytucji pomocowych

Należy podkreślić, że na obszarze rewitalizacji działają instytucje pomocowe, m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Interwencji Kryzysowej, Centrum Kultury, policja, szkoły, świetlice, rady dzielnic. Zdecydowana większość uczestników wszystkich badań bardzo dobrze oceniła pracę tych instytucji. Instytucje pomocowe oferują różnorodne formy pomocy,

---

⁷² „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 96.

⁷³ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, s. 97.

⁷⁴ <http://www.oikip.rybnik.pl/osrodek.html>.

⁷⁵ <http://www.oikip.rybnik.pl/schronisko-dla-kobiet/>.

finansową, materialną, ale także psychologiczną czy szkoleniową. Na terenie Chwałowic, zdaniem badanych, oferta jest jednak niedostateczna, brakuje animatorów ulicy, osób, które „wyłapią” osoby potrzebujące wsparcia.

Z drugiej strony, w ostatnich latach znacznie zwiększyła się liczba projektów finansowanych z Unii Europejskiej, których celem jest wsparcie osób wykluczonych społecznie. Mnogość projektów sprawiła, że brakuje już chętnych do udziału w nich, a ludzie są „przesyceni”. Problemem instytucji w ogóle jest fakt, iż osoby wykluczone nie chcą wsparcia w postaci szkolenia czy terapii, nie chcą znaleźć pracy czy wyjść z nałogu, przez co pomoc im jest bardzo utrudniona. Oczekują jedynie wsparcia finansowego, które pozwoli im żyć jak dotychczas.

Działalność grup samopomocowych została wskazana na kilku Podobszarach rewitalizacji. Ich funkcjonowanie jest szczególnie widoczne na terenie Śródmieścia i Boguszowic-Osiedla, część respondentów wskazywało także na ich działalność na terenie Niewiadomia i Chwałowic, zaś nikt nie potrafił wskazać konkretnych stowarzyszeń czy grup na terenie Niedobczyc i Paruszowca-Piasków. Wśród wskazanych grup wymieniono: grupy AA (Anonimowych Alkoholików) działające głównie przy parafiach, grupę „Co dwie baby to nie jedna”, Stowarzyszenie 17-stka oraz Integrum w Boguszowicach-Osiedlu, oraz ogólnie ujęte instytucje znajdujące się na ulicy Chrobrego w Śródmieściu (Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii, Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku, Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze).

Większość uczestników wywiadów pogłębionych była zgodna, że instytucje współpracują ze sobą, dzięki czemu możliwe jest kompleksowe wsparcie osób wykluczonych. Jedynie badani z terenu Niewiadomia i Niedobczyc wskazali na brak dialogu i informowania się o „codziennych” działaniach oraz fakt, że współpraca odbywa się jedynie przy wspólnie prowadzonych projektach.

Utrudnieniem w prowadzeniu współpracy jest fakt chronienia danych osobowych, przez co niemożliwe jest przekazywanie sobie danych przez telefon. Pracownicy instytucji zobligowani są do wystosowywania oficjalnych pism, co wydłuża proces interwencji i działa na niekorzyść pokrzywdzonych.

Boguszowice:

Respondent 15: Wiem, że jest ośrodek Integrum, który zajmuje się problemami z alkoholizmem. Jest także grupa nieformalna kobiet, które się spotykają; one są osobami wykluczonymi, są to kobiety niepracujące po 50.

Respondent 16: Ludzie (...) oczekują że ktoś znajdzie im pracę. Oni by się chcieli zatrudnić, natomiast 17-stka próbuje powoli wtłoczyć do głowy żeby się przekwalifikowali, i że naprawdę muszą coś ze sobą zrobić. Klub oferuje kursy przekwalifikujące. Również pomoc w zakresie treningu osobistego, umiejętności miękkich podczas rozmów. Wykonują w dużej mierze robotę Urzędu Pracy.

Respondent 2: Do nich również my odsyłamy, jak mamy zgłaszane osoby biedne to im zgłaszamy żeby sprawdzali pod kątem czy się kwalifikują i czy jest możliwość pomocy. Współpraca taka jest chociażby pomiędzy Radą Dzielnicy, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją.

Respondent 4: Instytucje działają, jak najbardziej działają, pewnie nie są wystarczające w każdej dziedzinie ale pozytywnie oceniam ofertę pomocy do osób wykluczonych społecznie.

Respondent 6: W przypadku Boguszowic bardzo dobrze udało nam się nawiązać fajny system współpracy. Znamy się z pracownikami socjalnymi, Policjantami, ze szkołami, jak chcemy rozwiązać jakiś problem to mówimy o tym, a nie wysyłamy pismo, jest fajna współpraca, skuteczna. Stowarzyszenia mają łatwiej.

Chwałowice:

Respondent 14: Ja mogę powiedzieć to co ja widzę, czyli... no my ściśle współpracujemy z zespołem interdyscyplinarnym do spraw przemocy, oni proponują i pomoc zarówno psychologiczną, jakieś tam terapie pomocowe, dla rodziny, więc wiem, że na to ludzie zgłaszają się z tego, biorą te kontakty, zgłaszają się i też potem sprawdzają czy oni tam chodzą, więc no ludzie z tego na pewno w jakiś sposób korzystają.

Respondent 2: Współpraca istnieje między dyrekcją szkół, przedszkoli, radą dzielnicy i te punkty, które są w przychodni jeśli chodzi o opiekę społeczną i to nam wystarcza.

Respondent 11: Myślę, że skuteczne jest streetworking, animatorzy ulicy i tego u nas brakuje natomiast Ośrodki, jak i wsparcie w instytucjach państwowych, Ośrodkach Pomocy Społecznej są niezbędne.

Respondent 5: Powiem tak, byłam kilka lat w tym zespole dyscyplinarnym i mając porównanie gdzieś w innych dzielnicach, muszę przyznać, że naprawdę Chwałowicach jest rewelacyjnie, fantastyczna grupa, współpraca szkół, policji, opieki społecznej, kuratorów, naprawdę bardzo pozytywnie i też to są opinie osób, które w tych grupach są.

Niedobczyce:

Respondent 1: W dzielnicy Niedobczyce nie ma takiej grupy wsparcia, co jest szkodą właśnie dla tych osób, bo jest na prawdę trudno takim osobom z Niedobczyc jechać do Chwałowic czy jechać gdzieś do Centrum, żeby porozmawiać o swoich problemach.

Respondent 2: Najskuteczniejsze formy wsparcia, to myślę, że przede wszystkim jakiś opiekun, który opiekuje się czy rodziną, czy daną osobą, który potrafi wskazać jakieś dobre wyjście, rozwiązania, takie indywidualne podejście człowieka do danego problemu, danej rodziny.

Respondent 5: No średnio oceniam [działanie instytucji], bo jakoś tak mimo, że jest tego dużo, oferta jest dobra, bogata nawet, to efektów brakuje, gdzieś tam na jakimś obszarze to kuleje.

Niewiadom:

Respondent 22: Instytucje dobrze działają, tak jak w innych dzielnicach. Ich działania są skuteczne, celne, diagnoza jest dobrze postawiona. Poza finansowym wsparciem, jest też ważne wsparcie psychologiczne dla kobiet, które doświadczają przemocy. Obiady dla dzieci, bo często jest tak, że to jest ich jedyny posiłek. Świetlice, żłobki powinny być znacznie dłużej czynne, bo w domach dzieci z rodzin problemowych na pewno zadań domowych nie robią.

Respondent 1: No tu w sumie nie mam zdania, nie orientuje się, czy w dzielnicy jakieś grupy wsparcia są, jak to tam działa, to raczej w centrum jakieś.

Respondent 9: Jeśli chodzi o AA to nie bardzo innej też nie tylko w Domu Nadziei.

Respondent 10: Bardzo dobrze jest możliwości dużo zależy kto jak chce dać sobie pomoc jest pomoc rewelacyjna.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Działania są dobre o szerokim wachlarzu np. działania Ośrodka Pomocy Społecznej z różnymi działaniami pomocowymi (dla niepełnosprawnych, bezdomnych, ofiar przemocy, ubogich, bezradnych), OIKiP z wsparciem psychologicznym i schronieniem, świetlica środowiskowa, są to instytucje działające na rzecz wszystkich grup społecznych.

Respondent 18: Ja myślę, że jest wystarczająca, śmiem twierdzić tak dlatego, że nie umiemy znaleźć kompletu osób do tego projektu, więc oferta jest duża, a ludzie są już przesyleni tymi projektami, bo tych projektów i te oferty ośrodków i innych instytucji, bo ich też jest bardzo dużo szczególnie też na tej dzielnicy.

Respondent 21: To jest właśnie to, że na różnego typu terapie, czy skierowania do psychologów musimy kierować w inne miejsca.

Respondent 14: Istnieje współpraca pomiędzy instytucjami. W naszym obrębie rada dzielnicy współpracuje ze strażą miejską, z policją, policja współpracuje z dyrektorem szkoły. To nie jest tak że to są odrębne jednostki, one naprawdę współpracują ze sobą, kontaktują się ze sobą. np. co się dzieje na terenie szkoły poza godzinami pracy szkoły Pan Dyrektor o tym wie.

Śródmieście:

Respondent 25: Trudne pytanie ważne jest profilaktyka na szczeblu szkolno-przedszkolnym są to działania, które pomogą w prawidłowym funkcjonowaniu i powstrzymaniem się od uzależnień.

Respondent 32: Za dobra [pomoc], za dużo rozdaje OPS a te osoby nie są ukierunkowane na prawidłowe otrzymywanie tej pomocy tylko na trwonienie, sprzeniewierzają te środki.

Respondent 3: Tutaj jest na pewno słaba sprawa, bo współpracy nie ma jeżeli chodzi o OPS to tylko w niektórych kwestiach, jeżeli jest jakiś wspólny projekt to owszem lub jak jest chęć współpracy niektórych pracowników to owszem. Jeżeli chodzi o mnie to ja np. nie potrafię współpracować z punktem, który jest w Śródmieściu, może pojawia się jakaś rywalizacja czy niechęć.

Respondent 8: W centrum miasta znajduje się Ośrodek Pomocy, OIK, czyli Ośrodek Interwencji Kryzysowej, jest placówka dla matek samotnie wychowującej dzieci, są ośrodki

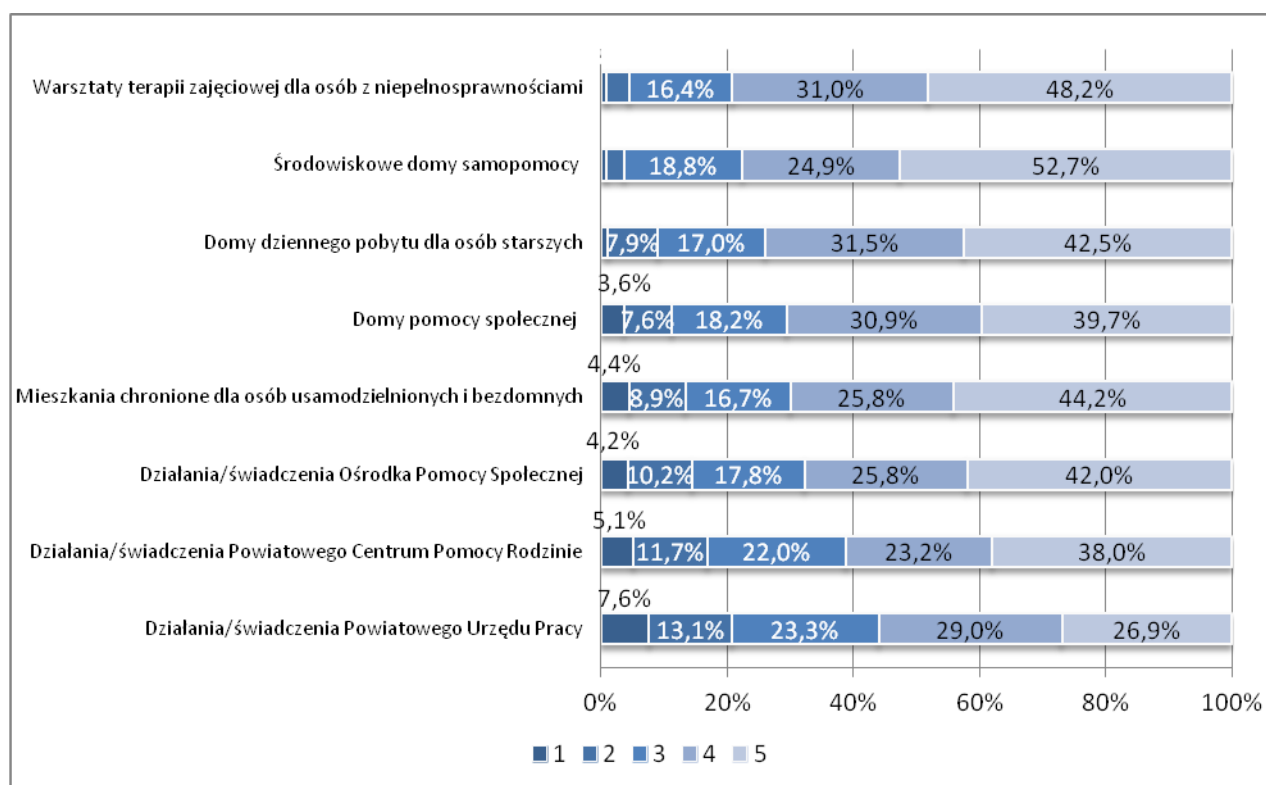

społeczne, które zajmują się osobami wykluczonymi, jest też noclegownia tutaj niedaleko dla osób bezdomnych, także myślę, że osoby, które potrzebują pomocy, tą pomoc uzyskują.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Natomiast najwyższa skuteczność form wsparcia z uwzględnieniem potrzeb okolicy, w której mieszka respondent, biorący udział w badaniu PAPI, została odnotowana w przypadku warsztatów terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami, gdzie oceny 4 lub 5 wskazała zdecydowana większość badanych (79,2%). Kolejnymi pod względem liczby pozytywnych ocen kategoriami były środowiskowe domy samopomocy (77,6%), domy dziennego pobytu dla osób starszych (74%) oraz domy pomocy społecznej (70,6%). Najniżej ocenioną formą pomocy było działanie i świadczenia powiatowego urzędu pracy, gdzie jedynie niespełna połowa respondentów oceniła tę formę pomocy pozytywnie (45,9%). W przypadku pozostałych kategorii pozytywne oceny stanowiły powyżej 50% wskazań. Test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie w przypadku wszystkich analizowanych aspektów.

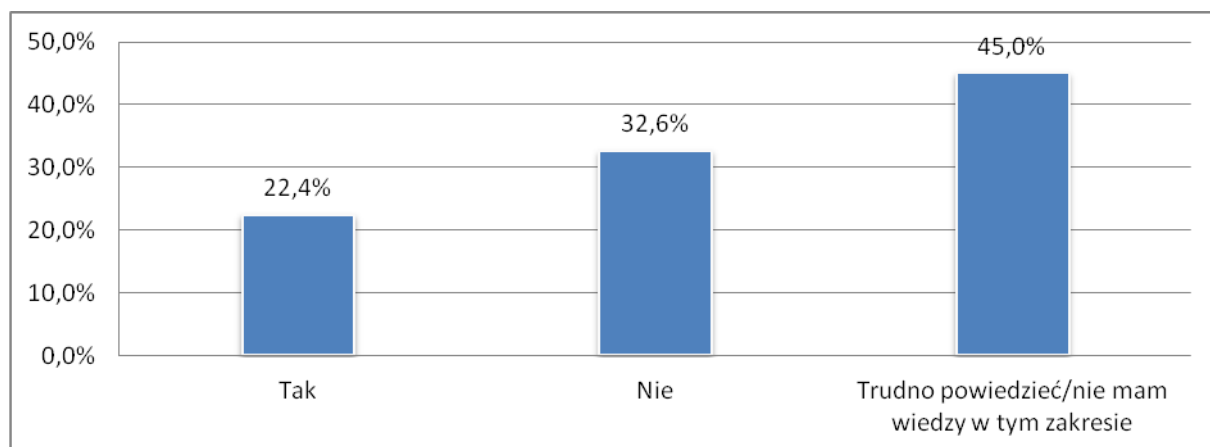
Rysunek 54 Ocena poniższych form wsparcia w kontekście okolicy miejsca zamieszkania respondenta (Skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność, a 5 bardzo wysoką skuteczność)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Blisko połowa respondentów nie ma wiedzy w zakresie funkcjonowania w okolicy ich miejsca zamieszkania samopomocowych grup wsparcia (45%). W przypadku jednej trzeciej badanych (32,6%) deklarują oni, że tego rodzaju grupy nie funkcjonują w okolicy ich miejsca zamieszkania. Na istnienie samopomocowych grup wsparcia w okolicy miejsca zamieszkania wskazało 22,4% badanych. Spośród wymienianych przez badanych form pomocy pojawiły się: AA, grupy wspierające finansowo, klub 17, DDA, OPS, Przystanek Nadziei. Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia pozwalających przezwyciężyć problemy społeczne potwierdzili głównie respondenci z terenu podobszaru Niewiadom i Śródmieście (kolejno 29,3% oraz 26,9%). Jedyne w przypadku liczby osób w gospodarstwie domowym test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁷⁶.

Rysunek 55 Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁷⁶ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X16 - 1].

Tabela 27 Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia pozwalających przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	32,6	32,0	33,3	25,6	28,3	35,4	37,7	34,6	34,9	28,3	38,3	26,9	35,9	31,2	32,4	36,6	32,2	23,6	35,8	22,4
Tak	22,4	22,2	22,6	25,6	25,0	17,4	22,1	21,8	15,7	22,9	22,2	29,3	17,4	26,9	38,2	22,6	22,5	27,3	19,8	22,4
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	45,0	45,8	44,1	48,8	46,7	47,2	40,3	43,6	49,4	48,8	39,5	43,8	46,7	41,9	29,4	40,8	45,3	49,1	44,4	55,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Nieco inaczej przedstawia się rozkład odpowiedzi uczestników wywiadu grupowego. Bezrobotni uczestnicy wywiadów z podobszaru Boguszowice, neutralnie ocenili funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Rybniku. Jednak ich zdaniem, przepisy czasem utrudniają zarówno funkcjonowanie ośrodka, jak i pomoc osobom potrzebującym. Głównym problemem jest brak środków finansowych, co nie pozwala na objęcie wsparciem większej grupy społecznej. Część bezrobotnych uczestników negatywnie oceniła jednak działalność OPS, ze względu na zbyt duże wymagania i prowadzenie działań tylko zachowawczych a nie takich, których celem jest rzeczywiście zminimalizowanie lub rozwiązanie problemów mieszkańców podobszaru rewitalizacji. Młodzi dorośli uczestniczący w wywiadach podkreślili, że w Boguszowicach funkcjonuje duża liczba instytucji pomocowych, np. OPS, stowarzyszenia, kościoły, które wspierają osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Jednak trudno uczestnikom ocenić ich działalność. Młodzi dorośli zwrócili uwagę na problem z wydawaniem uzyskanych środków pomocowych na alkohol lub inne używki, co tylko pogłębia problemy społeczne na podobszarze. Przedsiębiorcy pozytywnie ocenili pomoc instytucji pomocowych, podkreślając że mogą liczyć zarówno na wsparcie finansowe, jak i psychologiczne. Jednak część społeczeństwa nie chce korzystać z pomocy społecznej i przez to część problemów pogłębia się wśród osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na podobszarze rewitalizacji Chwałowice natomiast działają instytucje pomocowe, jednak nie wszyscy bezrobotni uczestnicy wywiadu korzystali z ich oferty, dlatego trudno ocenić działalność. Jedna z uczestniczek wskazała, że korzystała kiedyś z pomocy i wywiązywali się oni ze swoich działań. Dlatego pozytywnie ocenia ich funkcjonowanie w Chwałowicach. Także młodym dorosłym trudni było ocenić działalność pomocy. Wskazali, że takie placówki wsparcia funkcjonują, np. świetlica, jednak nie korzystają z takiej pomocy. Jednak przedsiębiorcy podkreślili, że dużo jest mieszkańców wykorzystujących działalność tych instytucji. Osoby takie traktują pomoc jako źródło dochodu a nie formę jednorazowego wsparcia. Działalność instytucji pomocowych zauważona została także przed seniorów, którzy wzięli udział w badaniu. Podkreślili oni, że w Chwałowicach funkcjonuje świetlica, rada dzielnicy oraz caritas.

Odmiennego zdania byli młodzi dorośli mieszkańcy podobszaru rewitalizacji Niedobczyce negatywnie ocenili funkcjonowanie działalności instytucji pomocowych. Ich zdaniem bardzo duża część osób korzystających z pomocy jej nadużywa. W związku z tym, należy

wprowadzić uregulowania, które pozwolą nad sprawowaniem kontroli nad wszystkimi osobami pobierającymi zasiłki. Z tym zdaniem nie zgodzili się natomiast seniorzy, którzy podkreślili, że instytucje pomocowe prężnie działają w Niedobczycach i należy ocenić to bardzo pozytywnie. Osoby bezrobotne natomiast bez problemów wskazały instytucje pomocowe na podobszarze rewitalizacji. Należy jednak podkreślić, że jeden z bezrobotnych uczestników wskazał (podobnie jak młodzi dorośli), że często pomoc, np. z Ośrodka Pomocy Społecznej, jest za duża. Powoduje to sytuację, że osoby potrzebujące nie chcą poprawić swoich warunków materialnych i życiowych.

Zdania mieszkańców Niewiadomia na temat działalności instytucji pomocowych były podzielone. Bezrobotni wskazywali na większą potrzebę pomocy oferowanej przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Część młodych dorosłych natomiast wskazywała, że pomoc jest zbyt duża, co powoduje nadużycia ze strony osób pobierających zasiłki. Jest to zdanie zbieżne z uczestnikami z podobszaru Niedobczyce. Podobnego zdania są przedsiębiorcy, którzy podkreślili że instytucje pomocowe powinny także egzekwować od swoich podopiecznych. Osoby bezrobotne wskazały na funkcjonowanie instytucji pomocowych. Jednak zdania na temat oceny działań takich instytucji były podzielone. Część bezrobotnych wskazała, że pracownicy instytucji działają w celu pomocy osobom potrzebującym i ocenili wykonywane zadania pozytywnie. Z drugiej strony, wskazano na konieczność zwiększenia działań w tym zakresie ze względu na dużo większe potrzeby osób pobierających zasiłki.

Mieszkańcy podobszaru Paruszowiec-Piaski mieli podzielone zdanie na temat instytucji pomocowych. Część bezrobotnych wskazała, że działają bardzo dobrze, jednak z drugiej strony reagują tylko w momencie zgłoszenia. Brakuje im własnej inicjatywy aby rozwiązać problem ludzi, którzy wstydzą się poprosić o pomoc. Pozostali uczestnicy bardzo często podkreślali, że osoby korzystające z pomocy zbyt często wykorzystują otrzymywane zasiłki do realizacji własnych potrzeb. Brakuje kontroli nad wydawanymi środkami i egzekwowania zasad przez osoby pobierające świadczenia. Seniorom natomiast bardzo trudno było się odnieść do tego zagadnienia, ze względu na niekorzystanie z pomocy społecznej. Przedsiębiorcy podkreślili, podobnie jak pozostali uczestnicy, że instytucje pomocowe działają bardzo prężnie. Natomiast problemy wynikają z tego, że bardzo często mieszkańcy zgłaszają się do takich instytucji tylko w celu uzyskania zasiłków. Są wówczas bardzo roszczeniowi i nie chcą zmieniać swojej sytuacji życiowej a oczekują wsparcia ze strony instytucji zewnętrznych.

Urząd Pracy pozytywnie oceniony został przez przedsiębiorców i młodych dorosłych, z podobszaru Śródmieścia. Ich zdaniem, instytucja funkcjonuje bardzo dobrze i nastawiona jest na pomoc osobom, które rzeczywiście tej pomocy potrzebują. Osoby bezrobotne pozytywnie ocenili także działalność OPS i PCK. Należy jednak zaznaczyć, że część seniorów zwróciła uwagę, że nie wiedzieliby do kogo zwrócić się o pomoc w przypadku trudnej sytuacji życiowej.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja jestem bardzo zadowolona, bo mi dużo pomogli.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jak kiedyś korzystałam, to byłam bardzo zadowolona. Nie mogłam narzekać.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja wiem tylko o świetlicy, która się zajmuje dziećmi. Przynajmniej te dzieci mają szansę na odrobienie lekcji i na ciekawe zajęcia, zjedzą podwieczorek.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ale Ośrodki Pomocy mają teraz takie duże wymagania (...).</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie [którzy dostają zasiłki] się wstydzą, ale to przecież nie jest nic straszego</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jeszcze przy Kościele jest, ale nie dotyczy obszaru rewitalizacji.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Może mają za mało środków (...).</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mi się wydaje, że jest świetlica.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: OPS ma teraz tak program Alternatywa 2 i o ile wiem, tam trzeba ludzi siłą zaganiać.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na pewno mamy sporo tych instytucji, i kościół i OPS, my jako stowarzyszenie, całe osiedle oblegane, a jak to nie mnie oceniać.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Moim zdaniem jest średnio. Za dużo jest cwaniaków, którzy to wykorzystują.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie z pokolenia na pokolenie bazują na wsparciu z OPS, nie chcą nawet iść do pracy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To i tak nie ma sensu, bo nawet gdyby ci ludzie dostali bon, to i tak kasa idzie na picie, nawet to nie wchodzi w grę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Dużo ludzi, którzy nie powinni dostawać – dostają.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak,</i></p>
	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy:</i></p>	

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Może mają za mało środków (...).

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja mówię na własnym przykładzie, i mojej rodziny. Jest pomoc. I finansowa i wsparcie jest nawet takie psychologiczne z tego ci wiem. I praca i jeszcze, jeżeli trzeba jakiegoś adwokata- coś w takim stylu, to też jest pomoc.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Działa. I z tego co wiem, jeżeli ktoś – tylko trzeba się tam ruszać. Bardzo dużo tu jest takich, co mówi że jest źle, kiepsko ale tam nie pójdzie.

Instytucja pomocowa- to jest właśnie tu, w świetlicy działają.

Uczestnik FGI – seniorzy: Caritas też.

są miejsca i osoby, które pomagają ludziom.

Uczestnik FGI – dzieci: Opieka społeczna.

Uczestnik FGI – dzieci: Na przykład oni biorą takie dzieci gdzie jest problem. Biorą też dzieci bezdomne.

Uczestnik FGI – dzieci: Tak, ludzie dorośli mogą dostać tutaj pomoc.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja miałam taką sytuację- bo tu jest tak zwana opieka, czyli mamy mogą przychodzić o dodatek, na przykład o dopłaty za obiady w szkole itd. Są takie sytuacje że przychodzą osoby pijane. Dlaczego te panie nie zareagują? Tylko oni zostawiają wypisane jakieś tam formularze na zapomogę pieniężną. A przychodzi pijany!

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie funkcjonuje tak jak powinno. Doczepiają się ludzi tych którzy,

rzeczywiście mają biedę.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Opieka jest w Rybniku, jest
też Ośrodek Dziennego
pobytu dla
niepełnosprawnych.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Bardzo dobrze [to
funkcjonuje]*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Trudno
powiedzieć, z OPS na pewno
korzystają.*

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Akurat działa OPS Rybnik- pracownicy socjalni sami tu przyjeżdżają i sami się interesują tym, nawet nie trzeba jeździć do Rybnika do OPS-u . Pracownicy socjalni są tu często gęsto. Tak że oceniam to bardzo dobrze</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: W kierunku zasiłków na przykład [OPS powinien robić więcej] bo tak samo mamy rachunki do płacenia, więc zasiłki jakieś mogły by być Może tak może</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oni [instytucje pomocowe] reagują. Bardzo szybko nawet. Reagują czasem nawet szybciej niż policja.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: (...)Nawet w sytuacji gdy kobieta z opieki idzie przez plac i widzi, że coś się dzieje i widzi na przykład brudne dziecko to nie reaguje. Tylko idzie pod konkretny adres który ma wskazany i tym się zajmuje. Nie patrzy ona na to co się</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jeżeli chodzi o tę pomoc- jeżeli chodzi o jedzenie, czy tam coś to, muszę ich pochwalić, bo to dają. My mamy PCK blisko. Robią na przykład warsztaty dwa razy w roku- i prezent jest i poczęstunek. Ale jeżeli chodzi o pieniądze, które mają przeznaczyć- alkoholikom owszem dają, a jak już jest ktoś kto stracił pracę, to oni dają ale musi być jeden warunek- bo jest coś takiego, jeżeli się nie jest zarejestrowany w urzędzie</i></p>

za dużo ująłem może nie za dużo, każdy by chciał.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na przykład jak człowiek który jest chory, coś mógłby dostać na leczenie albo coś takiego. Nie chodzi o zdrowych ludzi bo zdrowy może iść do pracy nie powiem że nie, ale jest dużo ludzi takich chorych

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jeśli chodzi o tą placówkę (OPS), to jest dużo lepiej zorganizowane i dużo lepiej funkcjonuje niż reszta placówek. Ja myślę że to jest chyba najlepsza placówka, spośród tutaj na Rybniku

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: No nieraz te 500+ jest wykorzystywane jako sposób na życie. Ja osobiście mieszkałem kiedyś w innym miejscu, poznałem taką rodzinę, to byli sąsiedzi piętro wyżej, nawet z tym chłopaczkiem pracowałem. No to był to taki sposób na życie jego. On mówi po co on ma tam robić jak ma tam prawie

dzieje dookoła. Tak ja to widzę.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jak dla mnie to jest wystarczające. Sama też korzystam z pomocy społecznej i uważam, że robią dla mnie tyle ile mogą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wydaje mi się, że tą pomoc otrzymują głównie osoby bezrobotne które od rana do wieczora siedzą z piwem w parku.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Gdy oni dostają jakiś zasitek albo coś innego to nikt nie sprawdza na co oni to wydają.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Finansowe wsparcie idzie zawsze na coś innego niż na to na co ma iść.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja uważam, że za mało to nadzorują. Bo ktoś wystarczy że napisze iż coś potrzebuje i opieka daje i

pracy- bo ktoś nie chce, to jest do tego zmuszany żeby coś dostać. Jakies pieniądze alb coś, bo sobie myślą że robią na lewo. A ja w urzędzie pracy nie chcę być, bo mi po prostu nie dają takiej satysfakcji że pracę mi znajdują, ino szukają byle czego.

Uczestnik FGI – dzieci: Są tutaj tacy ludzie, którzy mają problemy, ale mało ich jest.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jeżeli chodzi o urząd pracy to mój mąż brał udział w programie dofinansowania. Gdy przyjechaliśmy to on był bezrobotny i założył działalność gospodarczą korzystając

z dofinansowania. Wtedy urząd pracy był bardzo pomocny i trzeba im to przyznać. Panie które tam były to przeprowadziły nas przez ten proces bezboleśnie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Mi się wydaje, że najlepsza jest właśnie taka pomoc gdy ktoś

trzy tysiące od państwa, bo jeszcze miał małe dziecko to dostawał jeszcze po tysiąc złotych dodatkowo przez rok. Na dwoje już miał po pięćset, później mu dopłacali do mieszkania, itd. Mówi po co ma robić. Uważam że to jest dobre że państwo planuje, itd. ale też nie wiem, może w formie jakiś tam bonów czy coś, czy na jakies towary dla dzieci. To było by mądrzejsze niż oni im kasę dają.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie mam styczności z tym.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja znam. Powiem, że różnie to wygląda. Gdy ktoś nie ma dzieci to ta pomoc społeczna jest zerowa. Tylko proponują im pracę. Gdy te osoby nie podejmują pracy to jedynie może kupią im węgiel na zimę i to jest wszystko. Natomiast tam gdzie są dzieci to jest większa pomoc i kontrola

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Za dużo rozdaje, a za mało wymaga. To nie tylko tu, to w całej Polsce.

jest czysta że dała. Ale nikt tego nie kontroluje czy ktoś ma choćby fakturę za ten węgiel.

Uczestnik FGI – seniorzy: – my się za bardzo tym nie interesujemy

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja uważam, że jest jeszcze jeden szeroki problem, o którym ludzie nie chcą mówić. Ja uważam że dużą winą jest, jestem świadoma tego co mówię i tego że możecie się państwo ze mną nie zgodzić.

Uważam że, nasza opieka społeczna- zrobiła swoje, ponieważ, tutaj jest duże bezrobocie na własne życzenie. I to na własne życzenie, z naciskiem na własne życzenie, polega na ty że ci ludzie nie muszą, bo wyciągają ręce. I to są takie długo trwali klienci opieki społecznej. I Ok. jak się ludziom pomaga, po to ta opieka jest. Tylko uważam że to powinno nieść za sobą jakieś daleko idące

przyjdzie do domu i coś zrobi.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie każdy jednak tego chce bo się wstydzą. Za mało rozreklamowane to jest bo każdy myśli, że to trzeba zapłacić.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja nie wiedziałabym do kogo się zwrócić. Jest brak popularyzacji tego typu instytucji.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Z urzędem pracy współpracujemy ściśle i wydaje mi się, że jeśli chodzi o ten urząd to jest w porządku. Niekiedy tylko widzę tam dużą kolejkę.

Inne instytucja starają się pomóc na tyle, ile im gmina pozwoli

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ta pomoc idzie do marginesu społecznego, gdzie jest dużo alkoholu. Ludzie, którzy naprawdę potrzebują często nie dostają pomocy. Margines społeczny dostaje bez gadania zasiłki, a rzetelni ludzie nie dostają pomocy. Słabi ludzie tu zginą, margines przetrwa

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jest coś takiego jak kontrakty socjalne, ale to powinno być bardziej egzekwowane. Można pomagać, ale to nie może być wieloletnie utrzymywanie takich osób

konsekwencje, typu- nie wiem nie merytorycznie do tego podchodzę. Powiedzmy pół roku, i wtedy powiedzmy musisz jakoś człowieku to odpracować, bo pracy jest sporo. Rozumiecie w sensie- coś za coś. I stąd tu się to wzięło, w tej dzielnicy jest tego sporo. Bo to tak nie do końca jest przemyślana ta pomoc. I Niestety nie w tym kierunku to powinno iść.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Dostają makarony, czy jakieś tam inne rzeczy. A oni przychodzą i sprzedają to za wódkę. Ja bym takich facetów, którzy tak robią, dała na przykład do jakiejś roboty. Żeby oni za darmo tego nie dostawali, ale żeby mogli to jakoś odpracować. Żeby nie dawać takim ludziom za darmo wszystkiego. Bo oni się nauczyli. I tak żaden nie będzie pracował, później jest taka patologia.

Uczestnik FGI –

*przedsiębiorcy: W tej
dzielnicy jest,
stowarzyszenie- Uskrzydleni
i to stowarzyszenie wspiera
bardzo dzieci, zwłaszcza z
rodzin zagrożonych Tm
wykluczeniem społecznym. I
to do tego stopnia że po
pierwsze, rodzice mają a
komfort, że dzieci mają
odrobione zadania, mają
gorące posiłki. Mają
wyjścia do kin, wyjazdy na
wszelkiego rodzaju
wycieczki itd. Właśnie w
takiej świetlicy tutaj
siedzimy teraz. Więc ja
uważam, że to jest duża
pomoc. Ale też zrobiła się z
tego właśnie przechowalnia.*

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

Uczestnicy zogniskowanych wywiadów grupowych zostali poproszeni także o ocenę programu 500+. Z jednej strony bezrobotni uczestnicy wywiadów z Boguszowic zauważyli, że program ten wpłynął negatywnie na lokalny rynek pracy, ponieważ zmniejszyła się liczba pracowników. Z drugiej jednak strony, pozostali uczestnicy wskazywali na pozytywne aspekty programu, tj. możliwość skorzystania z płatnych zajęć pozalekcyjnych, wyjazdy na szkolne wycieczki, itd. Natomiast zdaniem seniorów program 500+ nie przynosi zamierzonych efektów, ponieważ środki przeznaczone są najczęściej na używki dla rodziców. Dzieci bardzo rzadko korzystają z dodatkowych funduszy, co podkreślili także młodzi dorośli. Przedsiębiorcy natomiast są zdania, że sytuacja mieszkańców zmieniła się dzięki programowi 500+, co widać przede wszystkim w sklepach, ale także dzieci mogą uczestniczyć w koloniach lub pójść na basen.

W przypadku podobszaru Niedobczyce, zdanie na temat programu 500+ mieli tylko młodzi dorośli, którzy z jednej strony wskazali że program przyczynił się do poprawy sytuacji życiowej większej części mieszkańców. Z drugiej strony, program spowodował także sytuację, że część osób nie chce pracować ze względu na otrzymywanie dodatkowych środków finansowych.

Również młodzi dorośli z podobszaru Niewiadom podkreślili, że program 500+ pozytywnie wpływa na sytuację społeczną dzieci. Z drugiej strony, ich zdaniem nie wszystkie osoby powinny otrzymać dodatkowe wsparcie, ponieważ część środków przeznaczana jest na potrzeby rodziców a nie dzieci. Podobnego zdania są seniorzy, którzy wzięli udział w wywiadach grupowych.

Zdaniem mieszkańców podobszaru Paruszowiec-Piaski, program 500+ jest potrzebny, jednak nie jest on dobrze zorganizowany. Bezrobotnym uczestnikom nie podoba się fakt, że środki nie są przeznaczane na pierwsze dziecko. Natomiast, zdaniem młodych dorosłych, jest zbyt duża swoboda wydawania otrzymywanych środków.

W przypadku Śródmieścia natomiast tylko bezrobotni mieszkańcy mieli zdanie na temat programu 500+. Ich uwaga została zwrócona na pozytywne aspekty programu. Z drugiej jednak strony, należałoby wprowadzić ograniczenia dla osób zarabiających zbyt dużo. Ich zdaniem, takie osoby samodzielnie potrafią utrzymać rodzinę i nie potrzebują wsparcia ze strony rządu.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja nie korzystam, bo nie mam dzieci, ale widzę jak się zrobiło mało pracowników na rynku pracy. Osoby, które kiedyś pracowały za najniższą stawkę dzisiaj już nie muszą pracować (...).</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Cwaniakują, żeby nie płacić składek. Potrzeba im niskiego dochodu do 500 Plus, żeby dostawali.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: A to nie wiem, bo się na tym nie znam, nie mam.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy:</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Niektórzy co mają więcej dzieci na pewno się pozwalniali. Z tego powodu że jak przeliczyli sobie, że na pierwsze dziecko nie dostaną, to przelicznik 500+, opieka i tak dalej.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale widać że dzieci</i></p>

500 Plus, moje dziecko nie pojechałoby na obóz, na kolonię, nie kupiłabym mu różnych rzeczy. Teraz chodzi na zajęcia, na kurs tańca.

Uczestnik FGI – seniorzy: Rodziny mają większe środki na picie.

Uczestnik FGI – seniorzy: A dzieci mało z tego korzystają [z programu 500+].

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak, bardzo zmieniła się sytuacja ludzi w Boguszowicach.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: I dzieci mogą pojechać na kolonię. Mogą pojechać na basen, nawet na ubranie coś lepszego.

No dla młodych, którzy mało zarabiają, jest to bardzo duży plus.

są trochę lepiej poubierane, i tak dalej. Jeżdżą na więcej jakiś wycieczek.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Część rodzin się polepszyło, tym co miało polepszyć, rzeczywiście w dobrej stronie. A ci co w cudzy słowu- patologia i im się to przysługuje, no to widać że to wcale nie poszło na dzieci. Więcej imprez, więcej mająco picia, i tak dalej.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mało ludzi ale na pewno jest to przydatne, ale uważam że większość środowiska nie powinno dostawać.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja akurat nie mam dziecka, ale uważam że jest to</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Pomaga, ale jest niesprawiedliwy. Tak jak w moim przypadku gdy mam jedno dziecko to ono nie dostaje. Powinno się dawać na przykład po 200złoty ale dla każdego dziecka. Najgorzej to mnie</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: - Powiem panu, jest to bardzo pomocne. Ale ograniczyła bym to do – nie powiem bo ja też mogę kiedyś zarabiać 10000, ale to kiedyś. Na przykład ci co mają firmę i zarabiają powyżej 10 tys., powinien być</p>

bardzo duże wsparcie, dla takiej matki te 500+.

Uczestnik FGI – seniorzy: Dla pewnego kręgu osób to jest bardzo dobra rzecz.

Uczestnik FGI – seniorzy: Bardzo dobra rzecz to jest. A opieka społeczna już doszła do tego, że ci którzy źle wykorzystują te pieniądze to tym osobom za te pieniądze wykupują obiady i dają im towar. Więc takie osoby nie dostają pieniędzy aby mogli przepić. Wiemy, że bardzo dużo ludzi pospłacało sobie długie z tego programu. Niektórzy pokupowali nawet byle jakie auta aby mogli gdzieś z dziećmi jeździć.

denerwuje gdy widzę jak po 18tym gdy ludzie dostają te pieniądze to piją przez dwa lub trzy dni a potem nie mają ani cukru ani mąki. Szlak mnie trafia na takie coś. Niektórzy żyją sobie z tego 500+ i nic nie robią.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja na przykład cenię sobie 500+. Wiele razy mi to pomogło. Pomogło mi na przykład przy skończeniu remontu. Dziś nie muszę myśleć o tym, że nie zjemy lepszej szynki. Trzy lub cztery lata temu moje dzieci mogły widzieć parówki raz na miesiąc.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: No tak, tylko że państwo dało, swobodę wydawania tych pieniędzy. (...) źle to zrobiło w mojej ocenie. Pieniądze nie są celowo wydawane na dzieci, tylko każdy rodzic ma prawo, dysponować tymi pieniędzmi, w taki sposób, jaki chce.

jakiś limit i oni nie powinni tego dostać.

5 Uczestnictwo mieszkańców w życiu społecznym

5.1 Specyfika kontaktów sąsiedzkich

Zagadnienie związane ze specyfiką kontaktów sąsiedzkich skorelowane jest z grupą ekonomiczną mieszkańców Rybnika. Oznacza to, że w zależności od wieku inaczej ocenione zostały relacje z sąsiadami. Z raportu z badań „*Diagnoza sytuacji osób starszych w Rybniku i Wodzisławiu Śląskim*”, przeprowadzić w 2012 r. przez Centrum rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS wynika, że 63% respondentów zna prawie wszystkich sąsiadów w swoim miejscu zamieszkania:

- 75% respondentów wskazało, że kontakty sąsiedzkie ograniczają się do mówienia „dzień dobry”.
- 65% ankietowanych odbywa krótkie rozmowy tylko z najbliższymi sąsiadami.
- 46% uczestników badania dogląda mieszkania najbliższych sąsiadów podczas ich nieobecności.
- 54% respondentów zaprasza najbliższych sąsiadów do domów.
- 25% ankietowanych spędza z najbliższymi sąsiadami czas wolny⁷⁷.

Opinie mieszkańców na temat możliwości otrzymania pomocy od sąsiadów w przypadku życiowych problemów były jednak bardzo zróżnicowane. Jedna trzecia respondentów nie miała zdania w tym temacie (33,83%). Podobna liczba badanych stwierdziła, że w tego typu sytuacjach mogłaby liczyć na sąsiadów (35,64%). Niewiele mniejszy odsetek respondentów stwierdził, że nie mógłby liczyć na pomoc sąsiadów w przypadku życiowych trudności (30,53%). Istnienie możliwości liczenia na wsparcie sąsiadów najczęściej potwierdzali mieszkańcy podobszaru Paruszowiec-Piaski (nieco ponad 40%). Jedynie w przypadku liczby osób w gospodarstwie domowym oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁷⁸.

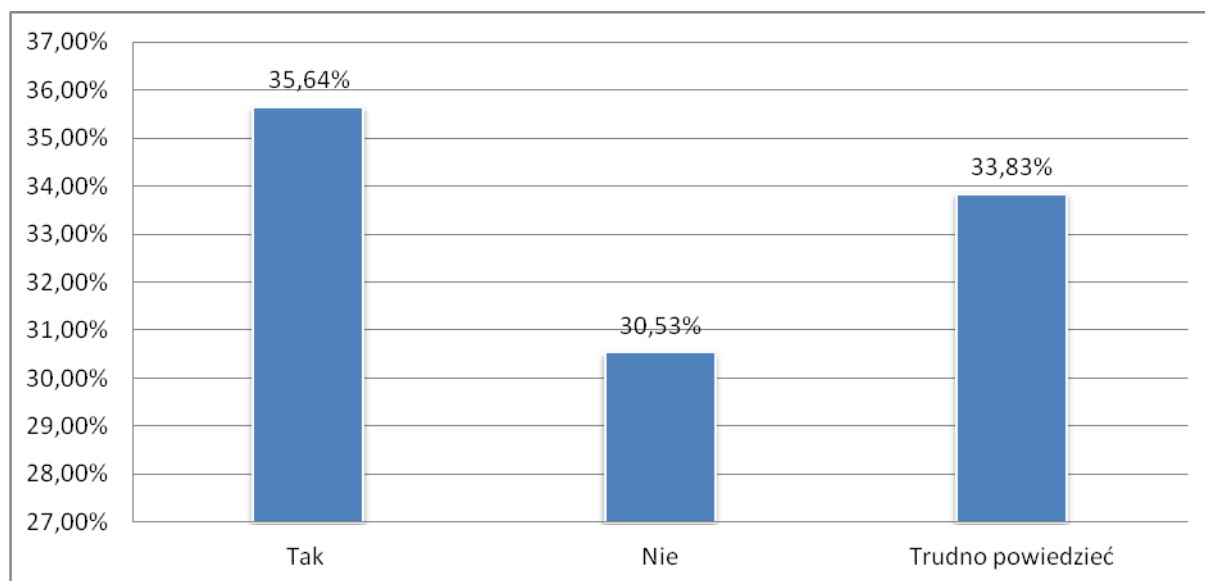
---

⁷⁷ „*Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+*”, s. 39.

⁷⁸ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X17 - 1].

Rysunek 56 Ocena wsparcia sąsiadów w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Tabela 28 Ocena wsparcia sąsiadów w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba)

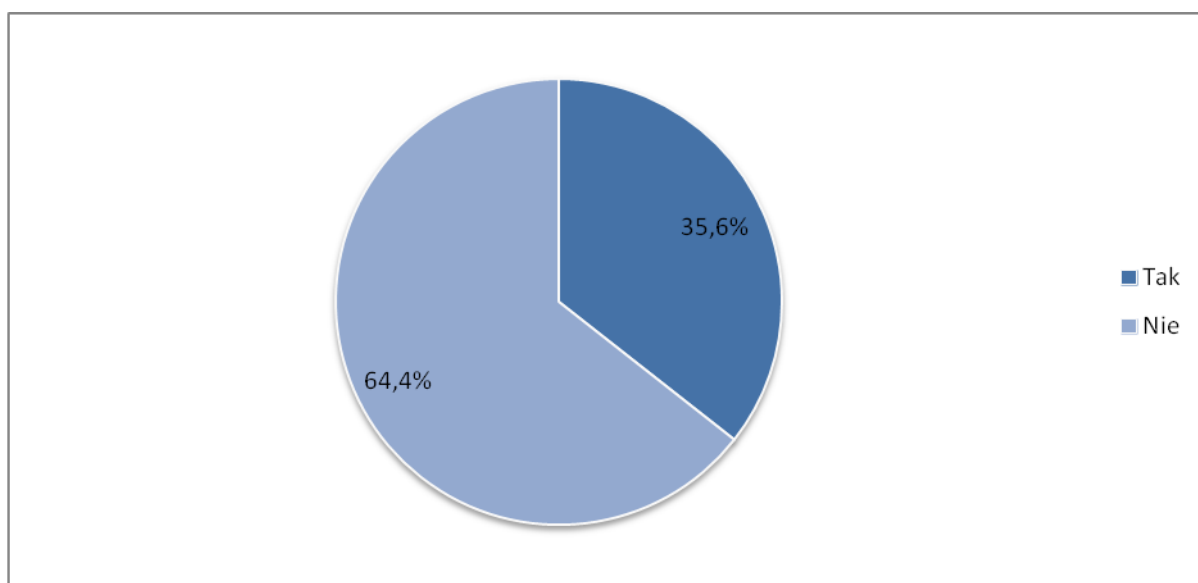
Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	30,6	29,9	31,2	28,7	23,9	32,6	31,9	33,2	31,9	27,7	29,9	29,9	31,7	31,7	35,3	26,8	27,1	32,7	34,7	32,9
Tak	35,6	37,5	33,5	35,0	36,4	32,6	29,4	39,4	30,4	32,5	37,2	35,9	40,2	37,8	29,4	40,8	33,8	34,6	38,6	31,3
Trudno powiedzieć	33,8	32,6	35,3	36,3	39,7	34,8	38,7	27,4	37,7	39,8	32,9	34,2	28,1	30,5	35,3	32,4	39,1	32,7	26,7	35,8

Odpowiedź	Liczba osób w gospodarstwie domowym							Stan cywilny					
	1	2	3	4	5	6	7	Kawaler/panna	Odmowa odpowiedzi	Rozwodnik/rozwódka	W związku nieformalnym	Wdowiec/wdowa	Żonaty/zamężna
Nie	32,5	30,4	30,0	30,7	24,2	40,0	100,0	30,9	50,0	30,8	25,3	31,0	31,0
Tak (Na czym polega to wsparcie?)	41,2	33,6	33,5	39,2	39,4	60,0	0,0	36,2	0,0	23,1	23,1	45,2	36,3
Trudno powiedzieć	26,3	36,0	36,1	30,1	36,4	0,0	0,0	33,0	50,0	46,2	51,6	23,8	32,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI.

Większość badanych mieszkańców jest zdania, że mieszkańcy w pobliżu ich miejsca zamieszkania nie zawiązują między sobą żadnej formy wspólnot (64,4%). Pozostała część respondentów (35,6%) uznała, że tego rodzaju inicjatywy są podejmowane. Badani, którzy odpowiedzieli twierdząco wskazali na koła emerytów, koło wędkarskie, wspólnoty sąsiedzkie, klub modelarzy, harcerze, rada osiedla, związek emerytów, caritas, klub żeglarski, kopalniana orkiestra dęta, klub malarzy amatorów, wspólnota „RAZEM”, klub karciarzy, koło gospodyń, szkoła tenisa. Zawiązywanie wspólnot między mieszkańcami najczęściej potwierdzali mieszkańcy podobszaru Chwałowice (26,5%)⁷⁹.

Rysunek 57 Zawiązywanie wspólnot między mieszkańcami (np. wspólnoty, grupy zainteresowań, grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu, bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁷⁹ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X18 - 1].

Tabela 29 Zawiązywanie wspólnot między mieszkańcami – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania					Sytuacja zawodowa							
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczni/Student
Nie	42,5	40,9	44,3	34,3	42,4	38,2	41,6	48,3	43,4	33,7	41,9	41,3	49,7	44,9	50,0	38,0	41,0	45,5	48,6	20,9
Tak	22,0	22,5	21,4	26,9	23,4	22,2	18,8	20,4	21,7	26,5	18,6	22,2	18,6	24,6	23,5	19,7	23,0	23,6	20,1	25,4
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	35,5	36,6	34,3	38,8	34,2	39,6	39,6	31,3	34,9	39,8	39,5	36,5	31,7	30,5	26,5	42,3	36,0	30,9	31,3	53,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem badanych, biorących udział w wywiadach pogłębionych, podobszarami, w których więzi sąsiedzkie są najsilniejsze, są Chwałowice oraz w nieco mniejszym stopniu Paruszowiec-Piaski. Zdecydowana większość mieszkańców dobrze się zna, pomaga sobie w codziennych zakupach, opiece nad dzieckiem czy pracach remontowych. Oprócz tego spotykają się na kawę, spędzają razem czas w ogródkach. Na terenie Boguszowic-Osiedla i Niewiadomia kontakt z sąsiadami zależy od konkretnego budynku i charakteru osób go zamieszkujących. Badani wskazywali, że znacznie silniejsze więzi tworzą się między długoletnimi sąsiadami, którzy dzielą przestrzeń od kilkunastu lub nawet kilkudziesięciu lat. Na brak więzi sąsiedzkich wskazywali mieszkańcy Śródmieścia – z powodu anonimowości panującej w blokach oraz dużej rotacji mieszkańców, sąsiedzi nie znają się i nie pomagają sobie. Ewentualne zainteresowanie się pojawia się w sytuacji zakłócania porządku lub widocznych problemów (alkoholizmu, przemocy).

Boguszowice:

Respondent 19: Ja jestem w dobrej sytuacji. Starsi, którzy mieszkają już po 30 lat, to zawsze pomogą i udzielą pomocy. Paru młodych też się znajdzie.

Respondent 18: Różnie bywa. W jednych budynkach jest tak, że sąsiedzi trzymają się razem i sobie pomagają. W innych jedni kładą kłody pod nogi i donoszą na wszystkie instytucje, jakie są. Różnie to bywa. Ale większość sobie pomaga.

Respondent 17: Są tzw. wspólnoty mieszkaniowe. To już zależy od bloku. Razem dbają o swoje ogródki, są bloki, które dbają o parkingi, drzewa swoje srokowsko, na pewno są takie wspólnoty.

Respondent 10: W takich trudnych sytuacjach tak. Jak jest kryzys to ludzie potrafią się solidaryzować a szkoda że tej solidarności i takiej zwykłej sympatii i życzliwości nie demonstrują równie często gdy komuś nic nie zagraża.

Respondent 2: Są przypadki, że sąsiedzi mogą liczyć na wsparcie sąsiadów np. poprzez opiekę nad mieszkaniem, zrobieniem zakupów, opłatą rachunków, wśród tych starszych osób pomoc ta jest. Czy wśród tych młodszych to nie wiem, czy tak jest ale są pomoce sąsiedzkie.

Chwałowice:

Respondent 14: Chwałowice są chyba najbardziej zgraną dzielnicą w Rybniku. Widać to po takich podstawowych rzeczach, jak jakieś przemarsze 11 listopada czy tam różne święta. Oni mogą się zjednoczyć, oni się mogą zebrać. Teraz tam, aż huczy o szkodach górniczych. Mieszkańcy umieją się zebrać, pomóc jeden drugiemu.

Respondent 10: Sąsiedzi wolą lepiej nie widzieć by nie mieć po prostu problemów.

Respondent 11: Myślę że tak, te więzi sąsiedzkie są zachowane i to jest też element tradycji.

Niedobczyce:

Respondent 2: Nie ... myślę, że nie. Tak, jak mówię, każdy umywa od tego ręce, bo nikt nie chce stwarzać sobie kolejnych problemów prawda?

Respondent 3: Myślę, że w mojej okolicy, akurat tutaj ja mieszkam jest tak, że sąsiedzi mogą na siebie liczyć, ale jest to związane z tym, że sąsiedzi, którzy koło nas mieszkają są długoletnimi sąsiadami i często jest też z niektórymi łączą nas więzy krwi.

Respondent 10: Może najbliżsi mogą liczyć na pomoc. Dzisiaj jest walka o pieniądź. Każdy jest zapatrzony w pracę. To nie są czasy, kiedy żona była w domu, a mąż pracował.

Respondent 9: Tak, są takie grupy, zresztą, co roku organizujemy Dzień Sąsiada, przy SP 21. Taka grupa powstała, i powstają grupy nieformalne, które też się rozwijają.

Niewiadom:

Respondent 1: To zależy, ale raczej każdy żyje swoim życiem i nie chce za bardzo się w czyjeś sprawy wtrącać.

Respondent 5: Są ludzie co pomagają i są tacy co przechodzą obojętnie nie chcą mieć z tymi ludźmi nic wspólnego.

Respondent 14: [O wspólnotach sąsiedzkich] Jest Dom Kultury, są spotkania, omawiają problemy i budżet obywatelski.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 17: Niekiedy mi się wydaje, że właśnie sąsiedzi specjalnie nie zauważają, że się coś złego dzieje i nie chcą pomóc. Myślę, że jest po połowie jest tak i tak i są tacy co chętnie

pomogą i są tacy co się odwrócą głową. No pewnie jak wszędzie. Myślę, że jest to bardziej pomoc usługowa, np. opieka przy dzieciach, na pewno nie finansowa.

Respondent 21: Formalnie działa Magiczna Silesia. Tak żeby mieszkańcy sami od siebie, to raczej mieszkańcy robią coś nieformalnie. Miejsca przy budynkach, kawałek ogródka, ławka postawiona żeby w miarę to wyglądało. To są takie miejsca.

Respondent 1: Zdarza się, że można liczyć jak również to że sądzi nie dostrzegają problemów i nie chcą pomagać najbliższym sąsiadom.

Respondent 14: Słyszałam kiedyś od pań tam mieszkających które mieszkają w tej dzielnicy od zawsze, po pracowały kiedyś na hucie Silesii, że wprowadza się tam bardzo dużo młodych małżeństw, mające problem z alkoholem to między nimi nie ma żadnych kontaktów, jeżeli jest to agresja. Bo z jednej strony jest zwracanie uwagi na coś czego nie wolno, a z drugiej strony jest atak.

Śródmieście:

Respondent 25: W dzisiejszych czasach jest co raz większa anonimowość. Ludzie nie interesują się problemami sąsiadów.

Respondent 1: Niektórzy sąsiedzi, którzy są bardziej zaprzyjaźnieni ze sobą, zapewne pomagają sobie, ale bywa i także w bloku, w jakimś mieszkalnym budynku ludzie zupełnie się nie znają, więc trudno wtedy liczyć na pomoc, aczkolwiek w sytuacjach zagrażających życiu, kiedy człowiek pójdzie do sąsiada, to sąsiad mu pomoże.

Respondent 17: Nie jest to wiadome, że są jakieś zintegrowane grupy pomocy sąsiedzkiej, ja mogę powiedzieć na temat swoich sąsiadów, że mogę na nich na pewno liczyć, ale to jak powiedziałem wcześniej, ludzie raczej wolą nie wtrącać się w sprawy swoich sąsiadów.

Respondent 3: Tak, ci którzy tu mieszkają od dawna to jest taka sieć współpracy sąsiedzkiej, ale Ci którzy chwilowo tylko są to oni nie czują potrzeby integracji z mieszkańcami i żyją sobie każdy w swoim gospodarstwie.

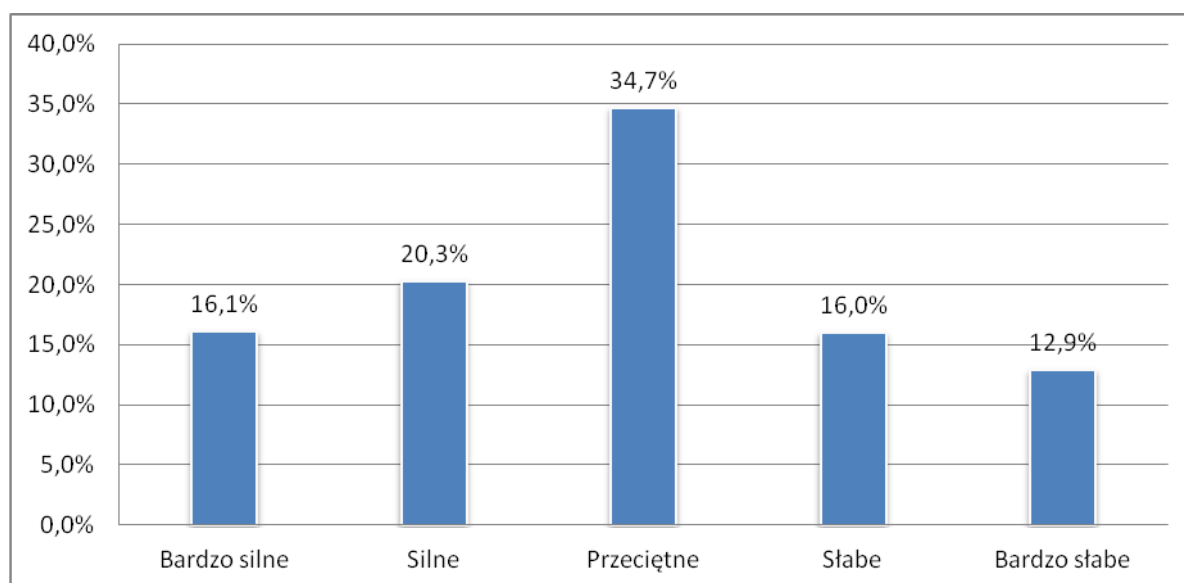
Respondent 11: Są różnego rodzaju wspólnoty np. mieszkaniowa, ale nie uważam, żeby to była wspólnota sąsiedzka, nie ma więzi, ludzie się znają (...). Związane jest to z pewną mobilnością, brakiem możliwości zacieśnienia więzi, zapuszczenia korzeni.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

5.2 Ocena funkcjonowania wsparcia sąsiedzkiego i troska o podobszar

Zdaniem najliczniejszej grupy badanych mieszkańców więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich na terenie ich dzielnicy są przeciętne (34,7%). Jeden na pięciu badanych uznał, że tego rodzaju więzi w ich dzielnicy są silne (20,3%), a 16,3% badanych stwierdziła, że nawet bardzo silne. Podobna liczba respondentów wskazała, że więzi te są słabe (16%). Mniejszy odsetek badanych uznał, że więzi wspólnot sąsiedzkich w ich dzielnicy są bardzo słabe (12,9%). Najlepiej siłę więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich ocenili mieszkańcy podobszaru Niewiadom, jednakże na terenie pozostałych podobszarów różnice te nie były znaczne⁸⁰.

Rysunek 58 Siła więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁸⁰ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X23 - 1].

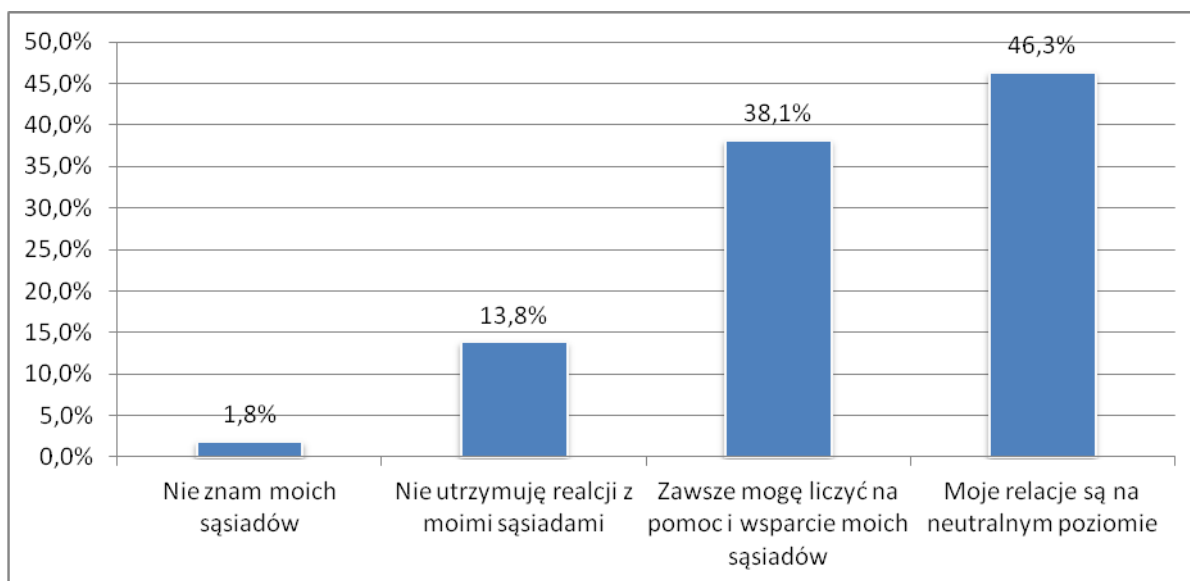
Tabela 30 Siła więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania							Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Bardzo silne	16,1	15,5	16,7	13,1	13,6	17,4	17,5	17,6	18,1	9,0	16,8	19,2	15,0	18,6	8,8	11,3	17,1	14,5	17,6	11,9
Silne	20,3	22,3	18,0	23,8	20,1	17,4	18,8	20,7	18,1	22,3	21,6	20,4	19,2	20,4	20,6	33,8	18,7	20,0	20,1	17,9
Przeciętne	34,7	35,0	34,3	36,3	39,1	36,8	39,0	29,1	32,5	39,2	38,3	33,5	34,1	30,5	32,4	33,8	37,4	34,5	30,4	40,3
Słabe	16,0	14,6	17,6	16,9	15,2	11,8	16,2	17,6	19,3	15,7	12,6	12,0	20,4	16,2	14,7	11,3	14,4	20,0	17,3	22,4
Bardzo słabe	12,9	12,5	13,3	10,0	12,0	16,7	8,4	15,1	12,0	13,9	10,8	15,0	11,4	14,4	23,5	9,9	12,4	10,9	14,6	7,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Blisko połowa badanych mieszkańców swoje relacje z sąsiadami określiłaby jako neutralne (46,3%). W opinii blisko dwóch piątych badanych (38,1%) zawsze mogą oni liczyć na pomoc i wsparcie sąsiadów. Nieco ponad jedna dziesiąta respondentów nie utrzymuje relacji ze swoimi sąsiadów (13,8%). Zdecydowana mniejszość mieszkańców w ogóle nie zna swoich sąsiadów (1,8%). Jedynie w przypadku statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

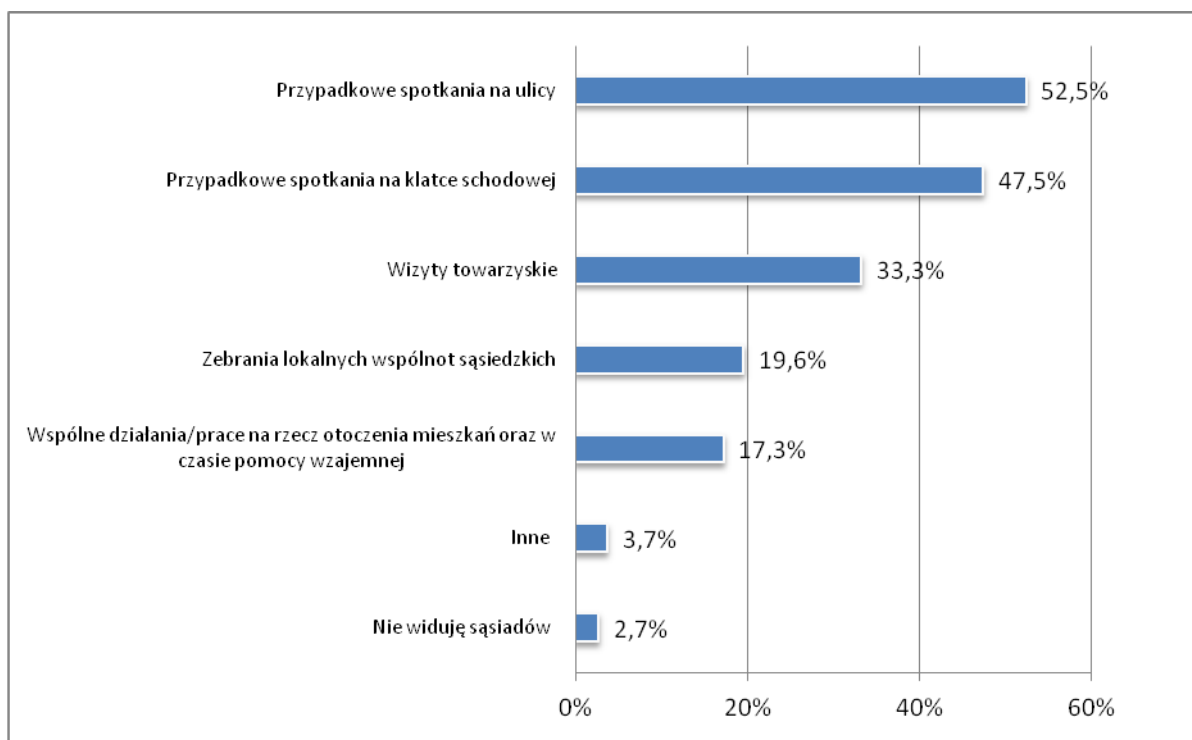
Rysunek 59 Ocena relacji z sąsiadami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Połowa badanych mieszkańców spotyka się z sąsiadami podczas przypadkowych spotkań na ulicy (52,5%). Blisko połowa respondentów wskazała na kontakty sąsiedzkie podczas przypadkowych spotkań na klatce schodowej (47,5%). Jeden na trzech respondentów spotyka się z sąsiadami podczas wizyt towarzyskich (33,3%). Jeden na pięciu badanych ma kontakt z sąsiadami podczas zebrań lokalnych wspólnot sąsiedzkich (19,6%). Podobna liczba respondentów wskazała na utrzymywanie relacji z sąsiadami w ramach wspólnych działań/prac na rzecz otoczenia mieszkań oraz w czasie pomocy wzajemnej (17,3%). Zdecydowana mniejszość respondentów wcale nie widuje sąsiadów (2,7%). Wśród odpowiedzi „inne” badani wskazywali przede wszystkim na różne aspekty pomocy sąsiedzkiej, w tym przede wszystkim: pomoc finansową, pomoc w drobnych sprawach takich jak opieka nad dziećmi, odbiór przesyłki, a także na kontakty towarzyskie, wspólne wyjścia, spotkania itp. Jedynie w przypadku wieku, miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 60 Sytuacje spotykania się z sąsiadami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Bezrobotni mieszkańcy podobszaru rewitalizacji podkreślali, że nie mogą liczyć na wsparcie sąsiadów, ponieważ każdy jest skupiony na własnych problemach. Uczestnicy wywiadów nie czują także życzliwości ze strony sąsiadów a tym bardziej poczucia wspólnoty. Także dzieci podkreślają, że mieszkańcy nie zwracają uwagi na swoich sąsiadów. Jednocześnie zwróciły uwagę, że warto byłoby prowadzić działania mające na celu zwiększenie integracji wśród mieszkańców Boguszowic. Taka postawa wpływa także na ogólne przyzwolenie nie dbania o podobszar rewitalizacji i nie interesowania się sprawami lokalnymi. Młodzi dorośli również zgadzają się ze stwierdzeniem, że mieszkańcy nie chcą sobie pomagać. Więzy sąsiedzkie rozwijają się tylko w przypadku bliskich znajomych, pozostali mieszkańcy rzadko kiedy zwracają uwagę na problemy innych ludzi. Co prawda funkcjonują w okolicy domy i lub wspólnoty sąsiedzkie, jednak nie przynoszą one widocznych korzyści dla całego społeczeństwa. Również seniorzy nie zauważyli integracji społecznej wśród mieszkańców Boguszowic. Przedsiębiorcy mają mieszane odczucia odnośnie do oceny wsparcia sąsiadów. Z jednej strony podkreślili, że mogą liczyć na pomoc najbliższych sąsiadów, jednak większość z nich zajęta jest swoimi problemami i nie interesuje się życiem okolicy.

Mieszkańcy Chwałowic wskazali, że więzi sąsiedzkie nie są tak silne jak kiedyś, jednak większość uczestników wywiadu może liczyć na pomoc swoich sąsiadów. Młodzi dorośli wskazali, że mogą liczyć na swoich sąsiadów, jednak trudno ocenić im sytuację w pozostałych częściach podobszaru. Wskazali bowiem, że każdy mieszkaniec interesuje się przede wszystkim swoimi problemami i nie ma czasu na pomoc innym. Seniorzy potwierdzili, że mogą liczyć na pomoc swoich sąsiadów i sami pomagają innym. W okolicy istnieją także wspólnoty mieszkaniowe, które integrują lokalnych mieszkańców.

Trudno o jednoznaczną opinię wszystkich mieszkańców podobszaru na temat funkcjonowania wsparcia sąsiedzkiego. Z jednej strony seniorzy z Niedobczyc wskazali na fakt, że osoby starsze częściej mają ze sobą kontakty i mogą na siebie liczyć. Z drugiej strony bezrobotni z tego podobszaru podkreślili, że mieszkańcy nie nawiązują relacji sąsiedzkich, ponieważ każdy jest zaangażowany we własne problemy. Dzieci natomiast były zgodne, wskazując na dobre relacje sąsiedzkie wszystkich mieszkańców podobszaru. Mieszkańcy bloków wspólnie wykonują pracę wokół miejsca zamieszkania, co pozwala na ich większą integrację. Należy jednak podkreślić, że młodzi dorośli wskazali że cała dzielnica jest bardzo podzielona. To nie pozwala na pełną integrację wszystkich mieszkańców.

Mieszkańcy Niewiadomia również ocenili swoje relacje z sąsiadami. Zdaniem bezrobotnych każdy jest skoncentrowany na własnych problemach dlatego trudno liczyć na wsparcie sąsiadów. Natomiast seniorzy podkreślili, że znają się w swoim kręgu mieszkańców, dlatego mogą liczyć na pomoc w trudnej sytuacji życiowej. Również dzieci wskazały, że nie wszystkie osoby zaangażowane są pomoc sąsiedzką. Przejawia się to przede wszystkim brakiem zainteresowania problemami podobszaru i celowe zaśmiecanie okolicy.

Mieszkańcy Paruszowca-Piaski różnie ocenili swoje relacje sąsiedzkie, w zależności od analizowanej grupy. Z jednej strony, osoby bezrobotne stwierdziły, że czasem można mówić o solidarności sąsiadów. Część mieszkańców pomaga sobie nawzajem i wspólnie wykonuje prace porządkowe wokół miejsca zamieszkania. Podobnego zdania są młodzi dorośli. Podkreślili jednak, że mogą liczyć tylko na wsparcie niektórych sąsiadów. Z drugiej strony, seniorzy nie czują poczucia wspólnoty w miejscu swojego miejsca zamieszkania.

Solidarność sąsiedzka raczej nie istnieje, zdaniem uczestników wywiadów grupowych w Śródmieściu. Zdarzają się pojedyncze przypadki wspólnego dbania o podobszar, jednak większość osób koncentruje się na własnych problemach. Takiego zdania są bezrobotni oraz

młodzi dorośli, którzy podkreślili, że każdy żyje własnym życiem i rozwiązuje własne problemy. Zdaniem przedsiębiorców natomiast, pogorszenie relacji sąsiedzkich to problem nie tylko Śródmieścia czy Rybnika. Są one widoczne we wszystkich miastach w Polsce.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie są tak zapatrzeni w siebie. Jeden przed drugim drzwi zamyka.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Są jeszcze tacy ludzie, ja się staram żyć zaradnie, żeby nie potrzebować takiej pomocy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy sąsiedzi sobie pomagają?] To zależy jaki sąsiad, jaki stopień znajomości.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja nie czuję tu życzliwości czy poczucia wspólnoty.</i></p>	<p><i>Myślę jednak, że w razie czego można liczyć na pomoc sąsiada.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, np. jak wyjeżdżają na wakacje, to jeden drugiemu pilnuje mieszkania.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ja miałam taką sytuację, że jak szłam sobie na przystanek to widziałam jak starsza kobieta źle się poczuła i zaśląbla. Ja miałam już autobus i już nie mogłam jej pomóc. Szło tam kilka osób młodszych i starszych i oni obojętnie omijali tą Panią. Udawali, że nie widzą tej Pani.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: U nas też można iść, coś pożyczyć - żarówkę, gwoźdź, nawet ci najstarsi chętnie pomagają</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie, mieszkańcy nie trzymają się ze sobą.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mieszkańcy Boguszowic to nie jest zgrana ekipa.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Pół na pół, zależy od sytuacji. Dzisiaj jest duża znieczulica, każdy patrzy tylko na swoje problemy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak, mieszkańcy pomagają sobie nawzajem.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tu się bardziej tworzą grupy moim zdaniem. Są takie osoby które jeżeli nie znają kogoś to go</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: U mnie w bloku sobie wzajemnie pomagamy, np. robimy zakupy sąsiadce. Pożyczamy sobie np. mikser. W bloku mieszkają osoby cały czas te same i znamy się bardzo</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: U nas w bloku ciągle sprzątają plac. Moja mama z innymi mami sprzątają razem.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: W blokach na przykład też są takie dyżury i sprzątają.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Cała dzielnica jest</i></p>

zaczepiają. Ja też miałam taką sytuację, że szłam sobie ulicą i osoba której nie znałam zaczęła mnie wyzywać. Zatrzymałam się i spytałam co chce i powiedziałam, że go nie znam. On powiedział, że też mnie nie zna, ale mój styl chodzenia i styl bycia mu przeszkadza.

Uczestnik FGI – dzieci: Można byłoby założyć taki kącik na przykład o nazwie – „ Pomagamy sobie” gdzie moglibyśmy mówić o swoich problemach.

Uczestnik FGI – dzieci: Mieszkańcy nie troszczą się o Boguszowice.

Uczestnik FGI – dzieci: Wyrzucają śmieci byle gdzie. Zamiast śmieci wrzucać do kosza to wrzucają je byle gdzie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To zależy od sąsiadów, niektórzy sąsiedzi pomogą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [wspólnoty sąsiedzki]

dobrze.

Uczestnik FGI – seniorzy: W moim bloku tak [jest integracja].

Uczestnik FGI – seniorzy: Mogę [liczyć na innych], i na mnie też mogą liczyć

podzielona, że jeden z drugimi ciężko jest. Jest i granica mentalna, jest jakieś tam inne stare zawieje, to jeszcze między sobą w dzielnicy też. Blok z tym blokiem nie gada bo to tacy a tacy.

A Uczestnik FGI – młodzi dorośli: le tu nie ma co tak naprawdę integrować.

Uczestnik FGI – seniorzy: Sąsiedzi zawsze przyjdą podlać kwiatki.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ci starsi ludzie trzymają się razem, a młodzi już nie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest taki rodzinny grill, raz w roku we wrześniu są spotkania.

Na Niedobczyckiej tak robią.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: To jest różnie. Ludzie, którzy mieszkają razem w bloku od 30 to są zżyci. Natomiast, jak ktoś jest nowy to już jest gorzej. Ludzie teraz się mniej przejmują, interesują się

Dla siebie mają korzyść, ale dla innych już nie.

Uczestnik FGI – seniorzy: No niestety są bardzo duże problemy ludzie jedni z drugim nie utrzymują żadnych kontaktów, nawet choćby sobie dwóch facetów, dwie rodziniki zrobili sobie grilla, mało co się spotyka aby tak razem sobie posiedzieli.

Uczestnik FGI – seniorzy: Brak integracji w społeczeństwie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Mi się sąsiedzi zmieniają tak często, że nie zdążę ich poznać, już są następni.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Czasy też były inne. Teraz człowiek jest zagoniony i żyje dla siebie. Ma tam jakieś swoje grono- ale ja tam na przykład z sąsiadami, to jest tylko na dzień dobry. Ale nie ma tam jakiegoś odwiedzania.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Mimo

tylko pracą.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Kiedyś w parku były imprezy integracyjne, każdy przychodził i się integrował.

wszystko, były małe dzieci, było więcej czasu. Teraz nie wiem, czemu tak jest ta człowiek zagoniony, albo mniej sił jest.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No wie pan nam trudno powiedzieć, nasi sąsiedzi to ten blok i takich kontaktów nie utrzymujemy z mieszkańcami osiedla.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Czasem tak [istnieje solidarność sąsiadów].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: - Raczej nie można liczyć na sąsiadów.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Raczej nie [nikt by nie pomógł]- wie pan to jest problem chyba całej ludzkości, bo widać w telewizji ta znieczulica nie tylko tu w Niewiadomiu może panuje ale raczej wszędzie. Człowiek leżący na ulicy to nie musi być koniecznie pijany prawda a może być poważnie chory i każdy obchodzi obojętnie i nie powinno tak być ale ze środków masowego przekazu to widać jak wszędzie ludzie reagują</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Pomagają. Akurat teraz w bloku jest solidarność. Niedawno zrzucaliśmy się na przykład na kosiarkę. Moja mama kwiatki sadziła przed blokiem i na to też się składaliśmy. Tak więc w takich kwestiach możemy na siebie liczyć.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Zdarza się, że mieszkańcy sobie pomagają to, ale bardzo mało razy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: To zależy od sąsiada, bo jeden pomoże a</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak pół na pół [sąsiedzi sobie pomagają].</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak, pomagają sobie nawzajem.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: My się na Piaskach troszczymy.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie, nie troszczą się, na placu zabaw są śmieci, papierki, mało jest sprzątane. Nikt nie sprząta po psie.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Każdy żyje własnym życiem. Widziałam jak chodziły dziwne osoby koło dworca i nikt nie dzwonił na policję ani nic.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Sąsiedzi się ze sobą nie znają.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Stosunki międzyludzkie w naszym</i></p>

drugi przejdzie obojętnie tak jakby nic się nie działo.

Uczestnik FGI – dzieci: Starają się. Większość osób reaguje. Ostatnio dwójka chłopców się szarpała i pani która obok przechodziła to próbowała ich uspokoić.

Uczestnik FGI – dzieci: Nie wszyscy [dbają o okolicę], ale są takie przypadki. Są tacy sąsiedzi którzy są w porządku i starają się pomagać.

Zdarzają się takie osoby. Większość jednak osób idąc podwórkiem i nie dostrzega pełno śmieci dookoła.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na pewno [można liczyć na pomoc sąsiadów]. Ale tak aby się ktoś dopytywał to gdzie, nie ma takiej możliwości.

Uczestnik FGI – seniorzy: To jest stare osiedle. Ludzie tu się znają jak tyse konie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Tutaj mieszkają całe rodziny. To się budowało w latach 60tych i na nowe kopalnie tu

troszczą się.

Uczestnik FGI – dzieci: Pijani ludzie niszczą kwiaty, śmieć. Nie segregują śmieci.

- My mamy plac zabaw, tam jest taki domek i ludzie po nim piszą.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: U nas na pewno nie można liczyć na wsparcie sąsiadów.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To też zależy tak naprawdę od tego co sobie człowiek z ludźmi wypracuje.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie czujemy poczuci wspólnoty.

państwie zdecydowanie się zmieniły. Przedtem na klatce schodowej lub w bloku wszyscy się znali, a teraz już nie.

ludzie przyjeżdżali rodzinnie.

Tu jest tak właśnie rodzinnie.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

5.3 Aktywność społeczna mieszkańców

Aktywność społeczna mieszkańców może zostać przeanalizowana na podstawie frekwencji wyborczej. Frekwencja w wyborach w Rybniku kształtuje się na podobnym poziomie jak dla całego województwa śląskiego. Najwyższą frekwencją charakteryzowały się wybory prezydenckie w 2015 r.:

- Frekwencja w wyborach Prezydenta RP 2015 r. (I tura) – 55,63% (średnia dla województwa 55,13%).
- Frekwencja w wyborach do Sejmu i Senatu 2011 r. – 47,49% (średnia dla województwa 49,50%).
- Frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego 2014 – 24,34% (średnia dla województwa 23,75%).
- Frekwencja w wyborach do samorządu (wybór burmistrza 2014 r. I tura) – 39,98% (średnia dla województwa 43,38%)⁸¹.

Najniższą frekwencję odnotowano w poniższych obwodach wyborczych:

- północna część dzielnicy Boguszowice Osiedle.
- południowa część dzielnicy Niedobczyce⁸².

Aktywność społeczna to także funkcjonowanie w organizacjach pozarządowych i zaangażowanie mieszkańców w ich działalność. Z „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku” wynika, że w Rybniku funkcjonują 343 stowarzyszenia i fundacje⁸³. Największa liczba organizacji pozarządowych posiada swoją siedzibę na obszarze centralnym miasta (w okolicach dzielnicy Śródmieście).

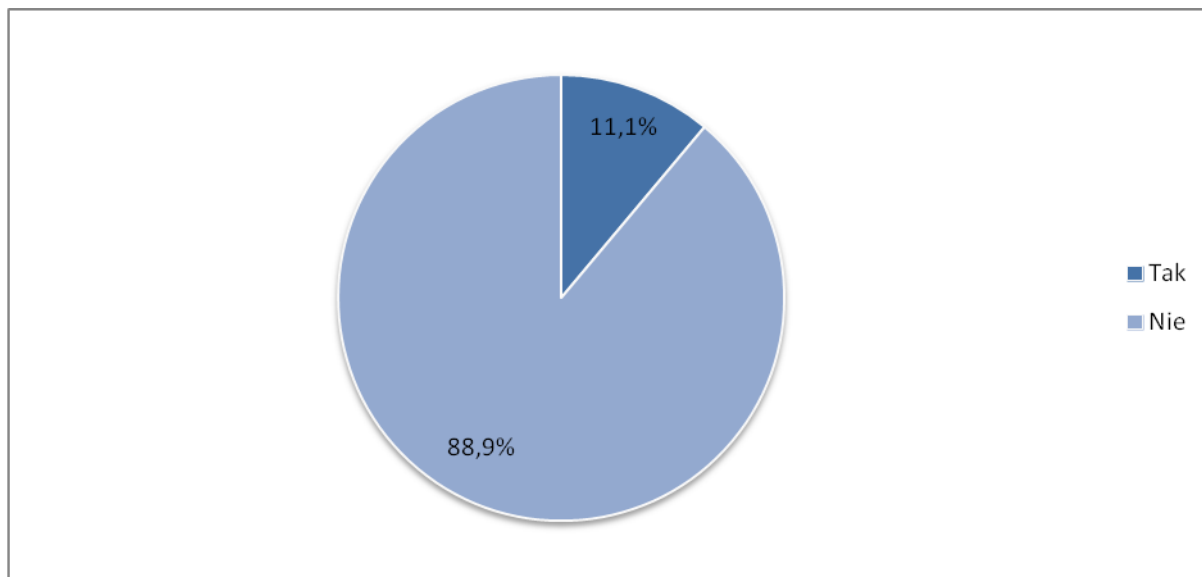
⁸¹ Wszystkie dane dotyczące dzielnic wykorzystane zostały z „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

⁸² „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, ss. 64-67.

⁸³ Wszystkie dane dotyczące dzielnic wykorzystane zostały z „Lokalnego Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

Ponad jedna dziesiąta badanych mieszkańców jest członkiem jakiejś organizacji pozarządowej (11,1%). Zdecydowana większość mieszkańców biorących udział w badaniu nie jest członkiem żadnej organizacji pozarządowej (88,9%).

Rysunek 61 Członkostwo w organizacji pozarządowej (np. stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym, kluby sportowe itp.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Warto także przeanalizować frekwencję w budżecie obywatelskim, który odzwierciedla zaangażowanie mieszkańców w sprawy społeczne. Frekwencja w głosowaniach w latach 2015-2016 r. w Rybniku wyniosła kolejno 11% i 11,76%.

Frekwencja w podziale na poszczególne dzielnice prezentowała się następująco: Boguszowice Osiedle – 7%, Boguszowice Stare – 12%, Chwałęcice – 18%, Gotartowice – 20%, Grabownia – 27%, Kłokocin – 10%, Ligota-Ligocka Kuźnia – 9%, Maroko-Nowiny – 6%, Niedobczyce – 8%, Ochojec – 21%, Orzepowice – 7%, Rybnicka Kuźnia – 11%, Smolna – 3%, Stodoły – 10%, Wielopole – 9%, Zamysłów – 8%⁸⁴.

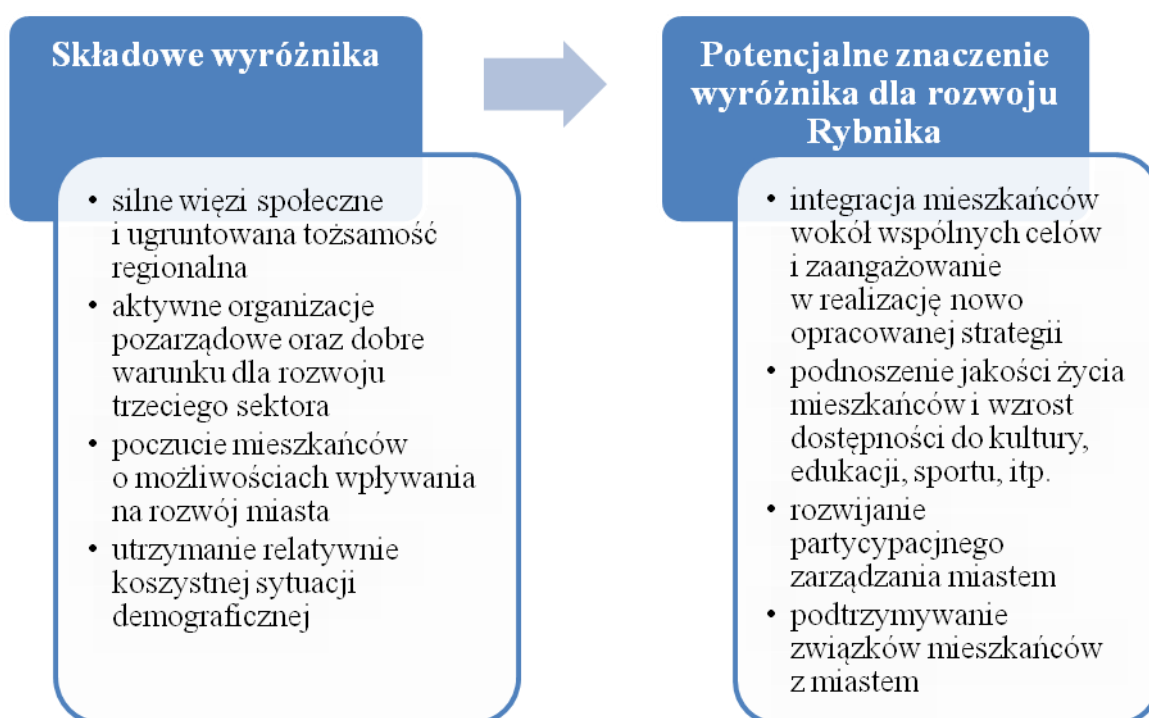
Z kolei jak wynika z badań przeprowadzonych na potrzeby raportu „Diagnoza sytuacji osób starszych w Rybniku i Wodzisławie Śląskim” aktywność społeczna mieszkańców miasta różni się w zależności od ich wieku a seniorzy nie są zaangażowani w działalność społeczną. Zgodnie z zapisami Diagnozy:

- 51% respondentów nigdy nie uczestniczyło w działalności społecznej.

⁸⁴ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”.

- 29% ankietowanych było zaangażowanych w działalność gospodarczą raz w miesiącu lub rzadziej.
- 20% uczestników badania uczestniczyło w działalności społecznej częściej niż raz w miesiącu.
- 64% seniorów nie korzysta z żadnych usług oferowanych przez organizacje pozarządowe⁸⁵.

Wysoki poziom kapitału społecznego i podstawy społeczeństwa obywatelskiego zostały szczegółowo opisane w dokumencie pn. „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”⁸⁶. Do głównych składowych wyróżników należy zaliczyć przede wszystkim:

Źródło: „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”, s. 13.

5.3.1 Aktywizacja społeczna mieszkańców

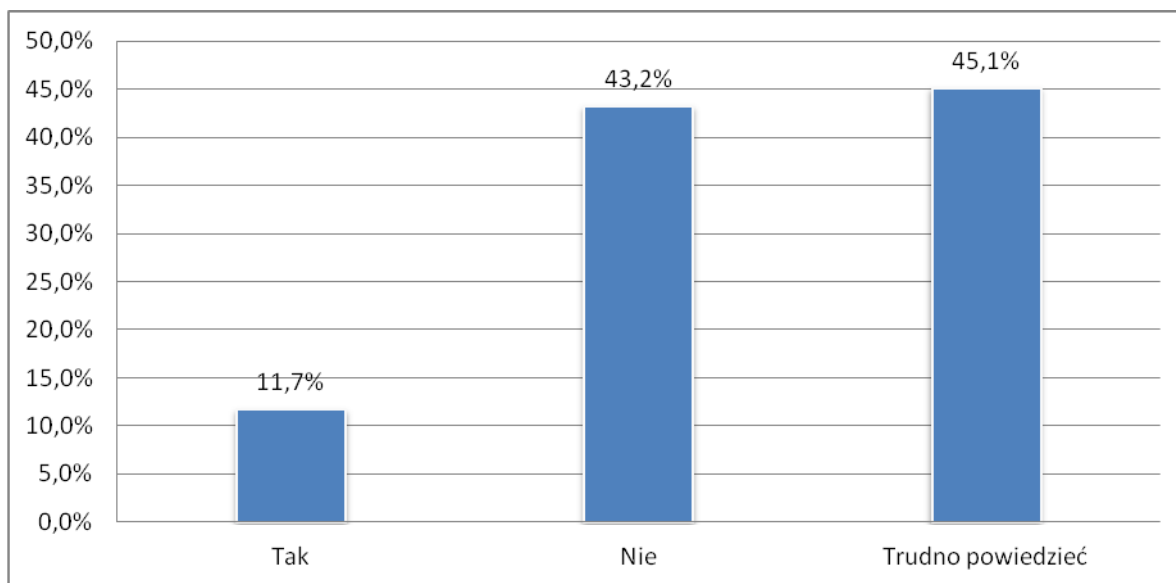
Blisko połowa badanych nie potrafi odpowiedzieć na pytanie o podejmowanie aktywnych działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej (45,1%). Podobna liczba respondentów deklaruje, że nie podejmuje takich działań (43,2%). Aktywnie na rzecz rozwoju społeczności lokalnej działa nieco ponad jedna dziesiąta respondentów (11,7%). Podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej potwierdzone zostało głównie przez mieszkańców

⁸⁵ „Polityka Społeczna Miasta Rybnika 2023+”, ss. 39-40.

⁸⁶ „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”.

z terenu podobszarów Chwałowice i Niewiadom. Najgorzej kwestia ta prezentuje się w przypadku podobszaru Paruszowiec-Piaski. Jedyne w przypadku wieku, miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁸⁷.

Rysunek 62 Podejmowanie aktywnych działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁸⁷ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X26 - 1].

Tabela 31 Podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej – korelacje (w procentach)

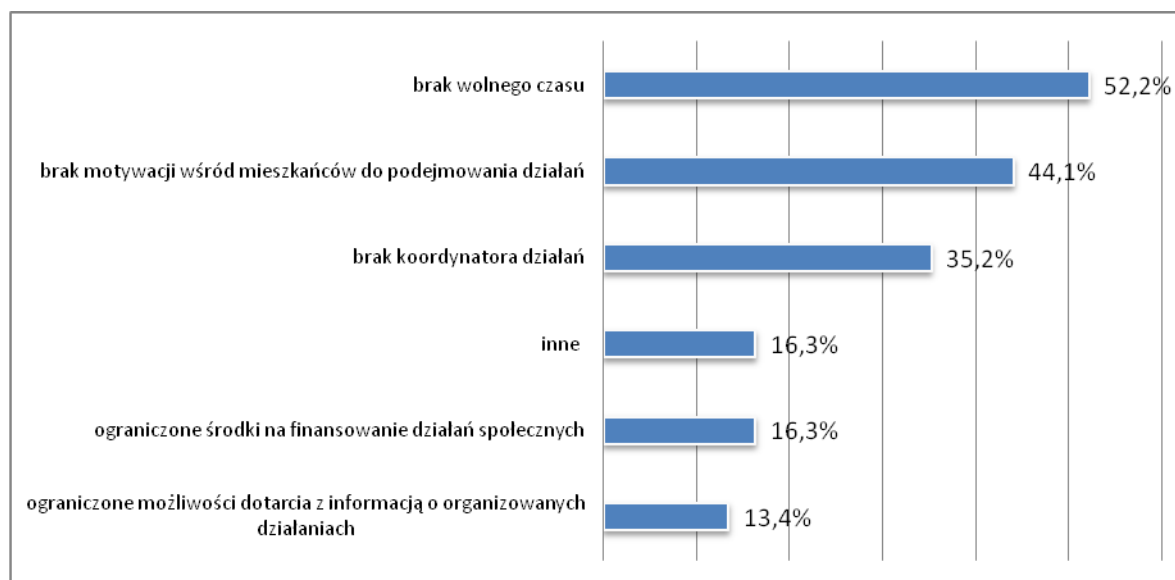
Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Tak	11,7	11,9	11,5	12,5	15,2	10,4	9,8	10,9	7,8	15,7	13,8	15,0	6,0	12,0	5,9	7,0	11,5	27,3	10,3	14,9
Nie	43,2	43,2	43,2	51,9	45,7	41,0	37,0	41,6	44,6	51,2	40,1	25,7	59,9	37,7	44,1	40,8	41,9	36,4	43,8	56,7
Trudno powiedzieć	45,1	44,9	45,3	35,6	39,1	48,6	53,2	47,5	47,6	33,1	46,1	59,3	34,1	50,3	50,0	52,2	46,6	36,4	45,9	28,4

Odpowiedź	Liczba osób w gospodarstwie domowym							Stan cywilny					
	1	2	3	4	5	6	7	Kawaler/panna	Odmowa odpowiedzi	Rozwodnik/rozwódka	W związku nieformalnym	Wdowiec/wdowa	Żonaty/zamężna
Tak	7,9	11,0	11,3	14,4	24,3	20,0	0,0	12,8	50,0	7,7	12,1	7,1	12,1
Nie	55,3	41,8	41,3	41,2	42,4	60,0	0,0	59,5	50,0	53,8	50,5	51,2	39,0
Trudno powiedzieć	36,8	47,2	47,4	44,4	33,3	20,0	100,0	27,7	0,0	38,5	37,4	41,7	48,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem badanych mieszkańców głównymi przyczynami braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne jest brak wolnego czasu (52,2%). Znaczna część badanych uważa, że przyczyny braku aktywności w tym zakresie należy szukać w braku motywacji do podejmowania działań (44,1%). Zdaniem nieco ponad jednej trzeciej respondentów wpływ na brak zaangażowania w sprawy lokalne ma także brak koordynatora działań (35,2%). Mniejsza liczba badanych wskazała na przyczyny związane z ograniczonymi środkami finansowymi na działania społeczne (16,3%) oraz ograniczonymi możliwościami dotarcia z informacją o organizowanych działaniach (13,4%). Wśród odpowiedzi „inne” badani wskazali na brak celu, brak jasno sprecyzowanych korzyści płynących z takiego działania, brak motywacji, a także ogólna niechęć społeczna do tego typu działań, w związku z przekonaniem, że jest to zadanie władz, egoizm, brak sił fizycznych i zdrowia. Główną przyczynę braku zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne, tj. brak wolnego czasu, wskazywali głównie mieszkańcy podobszaru Niedobczyce. Warto jednak zauważyć, że szczególnie wysoki udział tego typu odpowiedzi przypadł na osoby bezrobotne (64,7%) i niepracujące zawodowo (66,2%). Jedynie w przypadku płci, wieku, miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁸⁸.

Rysunek 63 Główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁸⁸ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X27 - 1].

Tabela 32 Główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania					Sytuacja zawodowa							
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
brak motywacji wśród mieszkańców do podejmowania działań	44,1	45,3	42,8	45,6	48,4	38,9	43,5	43,6	43,4	42,8	31,1	52,7	65,3	29,3	41,2	26,8	44,1	45,5	46,2	52,2
brak wolnego czasu	52,2	53,0	51,3	57,5	56,0	58,3	55,2	44,1	43,4	59,6	68,3	42,5	41,9	57,5	64,7	66,2	54,5	61,8	42,6	55,2
brak koordynatora działań	35,2	31,6	39,2	24,4	35,9	29,9	40,3	39,7	29,5	25,9	26,3	47,9	50,3	31,1	29,4	28,2	33,1	32,7	42,2	26,9
ograniczone środki na finansowanie działań społecznych	16,3	13,1	19,9	14,4	14,1	12,5	17,5	19,3	18,7	17,5	7,8	10,8	27,5	15,6	14,7	9,9	15,1	16,4	19,8	14,9
ograniczone możliwości dotarcia z informacją o organizowanych działaniach	13,4	13,3	13,6	9,4	9,8	9,0	11,7	19,6	11,4	13,3	11,4	16,8	13,2	14,4	5,9	12,7	11,5	10,9	17,6	11,9
inne	16,3	16,3	16,3	14,4	16,3	18,8	12,3	17,9	22,9	12,7	16,2	14,4	16,2	15,6	11,8	15,5	17,1	7,3	17,9	13,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Uczestnicy wywiadów pogłębionych zapytani o instytucje społeczne, kulturalne i edukacyjne, których celem jest aktywizacja lokalnych mieszkańców w każdym wieku, potwierdzili ich funkcjonowanie na terenie wszystkich podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Różny jest jednak odzew na proponowane działania. Na terenie Chwałowic i Niedobczyc mieszkańcy dość chętnie włączają się w działania, przychodzą na organizowane wydarzenia, coraz więcej osób włącza się także w ich organizację. Problem niskiej frekwencji w zajęciach i wydarzeniach zgłaszany był na terenie Boguszowic-Osiedla, Niewiadomia, Paruszowca-Piasków oraz Śródmieścia. Powodem takiej sytuacji jest niechęć do wyjścia z domu, angażowania się. Na obszarze Paruszowca wielu mieszkańców woli spożywać alkohol niż zaangażować się w działania społeczne, zaś mieszkańcy Śródmieścia nie czują się związani z otoczeniem. Na wszystkich Podobszarach rewitalizacji działają animatorzy środowiska lokalnego, jednak bardzo często respondenci mieli problem z ich wskazaniem. Animatorami zdecydowanie najczęściej są osoby związane z instytucjami kultury, i edukacji, stowarzyszeniami, a także z Radami Dzielnic. Są to osoby prężnie działające na rzecz środowiska lokalnego, nawiązujące kontakt nie tylko z uczestnikami zajęć, ale także z innymi mieszkańcami, dzięki czemu powoli przekonują ich do włączenia i integracji.

Bardzo optymistycznym jest fakt, że na terenie Śródmieścia, Paruszowca-Piaski oraz Niewiadomia animatorami zostały także osoby ze środowisk problemowych, osoby uczestniczące w projektach rewitalizacyjnych, które zaangażowały się na tyle, że same zaczęły wyciągać pomocną rękę do innych.

Boguszowice:

Respondent 19: Jest 17-stka- klub stowarzyszenie, Klub Maszkieciarnia. Dzieje się. W kościele, są różne grupy, oazy i dla średniego wieku i dla starszych, są organizowane wyjazdy. Jest tego tutaj trochę.

Respondent 16: Pani dyrektor świetnie buduje bliskość emocjonalną. W dużej mierze wychowuje. Do niej wszyscy mówią ciociu. Ma dobry kontakt z dziećmi, nieomalże rodzinny. Tak samo z rodzicami- pani dyrektor utrzymują bardzo bliskie związki emocjonalne ucząc ich otwartości. Na pewno takie osoby są bardzo potrzebne. To jest społeczny animator z ducha.

Respondent 10: Działają street workerzy którzy mają bardzo ograniczoną grupę odbiorców – dzieci i młodzież ale nie ma już pracy ze starszymi . Mamy Klub Integracji Społecznej gdzie

ten dorosły może skorzystać z różnych form wsparcia. Brakowało by takiej osoby która nie byłaby przywiązana do jednego miejsca tylko taki wolny strzelec.

Respondent 4: Myślę, że mieszkańcy nie mają chęci podjęcia aktywności. Jest także niska świadomość, że mogłoby to przynieść jakieś efekty, mieszkańcy nie myślą w ten sposób po prostu.

Respondent 17: Jedyna grupa, która jest wykluczona to są mężczyźni. Projekty do kobiet, dzieci, osób po 50 roku życia są organizowane. Ale grupa bez wsparcia to mężczyźni w wieku produkcyjnym. To właśnie ci, którzy siedzą w tej piwnicy, a przestali być górnikami. Do tej grupy należy skierować dużą kampanie świadomościową. Najlepiej byłoby znaleźć dla nich prace. Ale nie jesteśmy w stanie postawić dla nich fabryki.

Chwałowice:

Respondent 14: Rada dzielnicy jest tak prężnie działająca, że umieją ich tam szybko skupić. Kościół tam też fajnie pracuje. Jest tam teraz nowy proboszcz i super się z nim współpracuje. Do każdej instytucji co się nie zajrzy, to tam to dobrze gra. Szkoła wie o wielu rzeczach, problemach, prosi tam, żeby jakieś prelekcje robić.

Respondent 1: Myślę, że tak, u nas ostatnio zaczęło osiedle aktywować, działać przez ten program rewitalizacji. Była wycieczka w góry, ognisko, choinka wspólna, coś się zaczyna dziać.

Respondent 6: Bywa tak, że gdy ktoś już chce napisać dany projekt, to wszyscy mówią, że pomogą. A potem okazuje się że się z tego wycofują z różnych powodów.

Respondent 3: To jest problem w dużych aglomeracjach to jest normalne, że ludzie nie są aktywni społecznie, nie chodzą na zebrania, z wygody, nie podejmują p rac społecznych, mało kto chce się angażować.

Niedobczyce:

Respondent 3: Myślę, że przede wszystkim ludziom powinno się chcieć, ludzie powinni czuć odpowiedzialność za te miejsce, powinni czuć się związani korzeniami z tym miejscem, a jeśli czują się odpowiedzialni za to miejsce, to też będą działać chętnie w jego celu i na jego korzyść.

Niewiadom:

Respondent 22: Brak integracji dzielnicy i takie rozwarstwienie społeczne. I w dalszym ciągu ICK nie przyciąga tak jakby mógł. Gdyby pan pojechał i zobaczył wydarzenia jakie tam są to zauważyłby pan, że większość osób jakie tam są to są osoby z poza Niewiadomia.

Respondent 1: No to nie ma takiej osoby, życia społecznego to nie, jedynie są instruktorzy w Domach Kultury, którzy prowadzą jakieś zajęcia dla dzieci, ale tak, żeby się coś na ulicach działo, to nie.

Respondent 7: Zachęcają ale ludzie są leniwi, jest tyle młodzieży którzy mogliby pójść do pracy zmienić coś, ale im się nie chce bawić, wolą pieniądze od rodziców wyciągać, przehulać i tyle.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 21: Mentalność tych ludzi. Moim zdaniem Paruszowiec-Piaski ma bardzo duży potencjał. Natomiast tak długo dopóki te osoby będą tu mieszkać. Pozbyliśmy się z dzielnicy kilki czarnych owiec, ale to jest nadal za mało. Mentalność ludzi blokuje.

Respondent 19: Przyzwyczajenie do obecnego stanu, alkoholizm, mieszkańcy często wolą spożywać alkohol w swoim gronie niż coś robić dla siebie, społeczeństwa, okolicy. Z drugiej strony być może jest za mało działań mających na celu wyrwać te osoby z takiej monotonii, życia codziennego. Więcej działań na szerszą skalę może przyniosłoby większe efekty takiej aktywizacji mieszkańców.

Respondent 14: Mamy „Magiczną Silesię” na Przemysłowej to jest takie miejsce w którym coś się dzieje. Mamy harcówkę to takie miejsca gdzie można przyjść i są różnego rodzaju spektakle, zajęcia dla dzieci, warsztaty.

Respondent 20: Tak działają [animatorzy], natomiast sporo osób nie wie o ich działaniu, działalność nie jest odpowiednio nagłośniona, a wiem jednak od osób, które z nimi współpracują wiem, że ta współpraca układa się pomyślnie.

Respondent 1: Animatorzy podejmują działania aby zaktywizować mieszkańców. Są to działania nastawione na integrację Działania te zmierzają do tego aby mieszkańcy sami określili swoje potrzeby, realizowali je i osiągnęli cele.

Śródmieście:

Respondent 1: Natomiast dużo widzi się różnych ogłoszeń, które obiecują pewne jakby to powiedzieć...które obiecują, że coś się zmieni w naszym życiu, że dostaniemy pracę, że możemy się aktywizować, dużo się słyszy o aktywizacji osób 50+, ale jakoś nie widzę tego efektów. Nie znam nikogo, kto by taką pomoc otrzymał i był z niej zadowolony.

Respondent 24: Nie chcą ludzie się rozwijać nie widzą problemów uzależnienia i innych problemów.

Respondent 2: Nie utożsamiają się z środowiskiem, czyli nie poczuwają się do miejsca gdzie są. Dziś mieszkają tu, jutro tam. Nie mają przywiązania. Może, aż za bardzo instytucje podejmują działania.

Respondent 3: Współpracuję z liderami, którzy wyłonili się podczas tych inicjatyw i dalej prowadzą jakieś działania dla grup w śródmieściu. (...) teraz ta możliwości udziału w inicjatywach ich wyłoniła i są to ludzie, którzy działają na rzecz seniorów oraz na rzecz aktywizacji historyczno-tożsamościowej. Środowisko mam się uaktywniło - wśród młodzieży i dzieci jest najwięcej takich liderów szkolnych, przedszkolnych, np. pedagogów, czy [osób] działających w zakresie animacji.

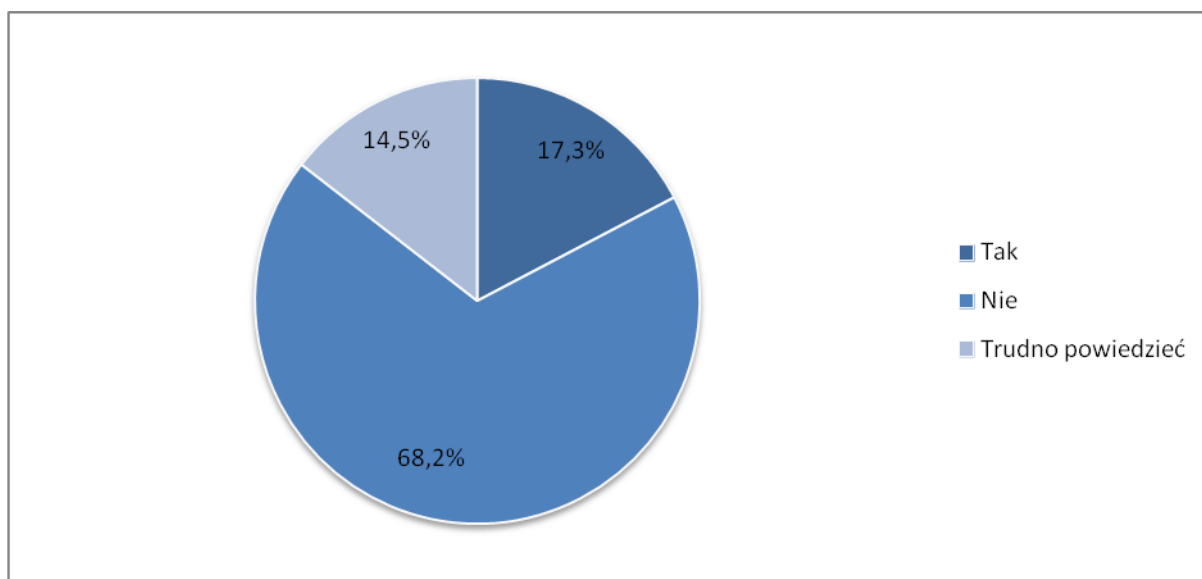
Respondent 5: Myślę, że działają lokalni animatorzy, natomiast należy ich działania promować, informować o ich możliwościach, o tym gdzie przebywają, czym się zajmują, co mogą zrobić.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

5.3.2 Liderzy i animatorzy życia społecznego

Większość respondentów (mieszkańców) nie potrafi wskazać osób z okolicy, które można nazwać liderami/animatorami życia społecznego (68,2%). Niespełna jedna piąta respondentów zna takie osoby (17,3%). Część badanych (14,5%), nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie. Jedynie w przypadku sytuacji zawodowej test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

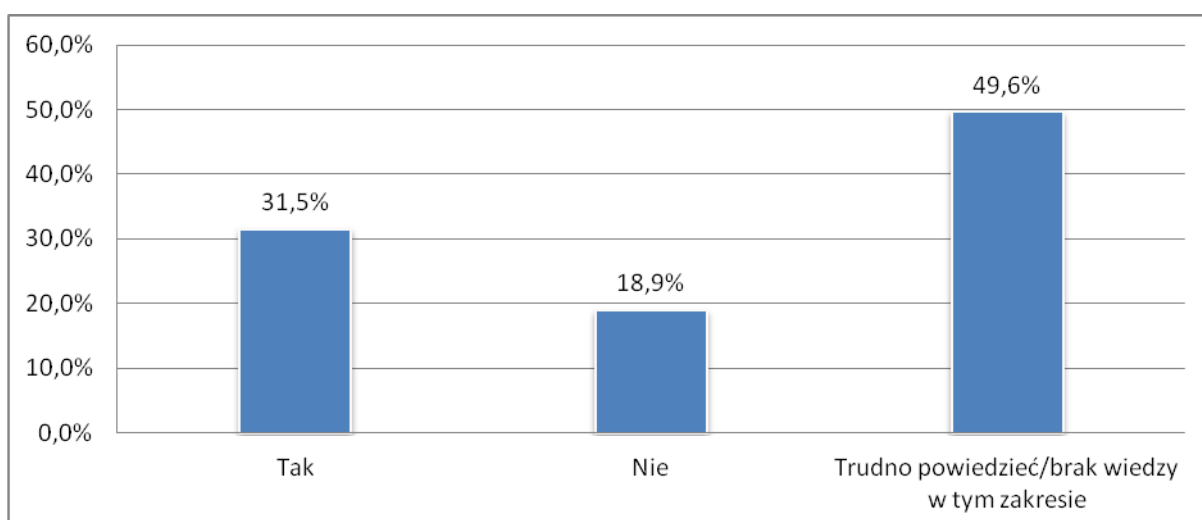
Rysunek 64 Wskazanie osób z okolicy, które nazwać można liderami/animatorami życia społecznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

W opinii blisko jednej trzeciej badanych mieszkańców (31,5%) na obszarze ich dzielnicy zamieszkania działają animatorzy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. W opinii 18,9% mieszkańców nie ma tego rodzaju animatorów w ich dzielnicy. Badani wskazują, że zajmują się przede wszystkim zabawą i edukacją oraz różnymi formami aktywizacji poprzez zajęcia teatralne, taneczne i innego rodzaju działalność artystyczną. Jedynie w przypadku wieku, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 65 Działalność animatorów czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Również uczestnikom wywiadów grupowych trudno było wskazać liderów i animatorów życia społecznego. Nie wszyscy bezrobotni uczestnicy wywiadu grupowego z Boguszowic spotkali się z działalnością lokalnych animatorów, którzy mogliby zaktywizować mieszkańców dzielnicy. Ich działalność widoczna jest przede wszystkim na festynach czy innych wydarzeniach kulturalnych. Oferta skierowana jest przede wszystkim do dzieci, co zostało pozytywnie ocenione przez uczestników wywiadów. Seniorzy natomiast stwierdzili, że dyrektor domu kultury to odpowiednia osoba, która jest swego rodzaju animatorem lokalnej działalności. Działalność animatorów w domu kultury została zauważona także przez przedsiębiorców. Ich zdaniem funkcjonują także inne organizacje, które mają swoich animatorów lokalnych, jednak trudno wskazać konkretne osoby zajmujące się tym aspektem.

Zdaniem młodych dorosłych z Chwałowic, animatorzy lokalni funkcjonują w ramach domu kultury, którzy organizują czas wolny dla dzieci – zwłaszcza w okresie letnim. Działalność animatorów potwierdzona została także przez przedsiębiorców, którzy spotkali się z taką pracą. Animatorzy organizują spotkania, festyny, wigilie, teatry w domu kultury. Seniorzy również spotkali się z działalnością animatorów lokalnych. Podkreślili przede wszystkim obecność klubu seniorów i organizowanych wydarzeniach w ramach jego funkcjonowania.

Mieszkańcy Niedobczyc pozytywnie ocenili działalność lokalnych liderów i animatorów, wskazując na stowarzyszenia i grupy, które działają najprężniej na podobszarze rewitalizacji.

Zdanie na temat lokalnych animatorów i liderów na podobszarze Niewiadom mieli tylko osoby bezrobotne oraz przedsiębiorcy. Zdaniem osób bezrobotnych brakuje w okolicy działalności właśnie takich jednostek, które mogłyby przyczynić się do rozwoju podobszaru. Natomiast przedsiębiorcy wskazali na większą aktywność lokalnej społeczności.

Mieszkańcom Paruszowca-Piasków trudno było ocenić działalność animatorów i lokalnych liderów na podobszarze rewitalizacji. Osoby bezrobotne wskazały, że spotykają się w ramach rewitalizacji i zachęcają mieszkańców do działania w tym zakresie. Osoby dorosłe natomiast nie miały wiedzy na temat funkcjonowania takich jednostek

Mieszkańcy Śródmieścia zastanawiali się także nad działalnością liderów oraz animatorów życia społecznego. Zdaniem osób bezrobotnych organizowane są zajęcia dla dzieci, jednak ograniczają się one tylko do tygodnia pracy/szkoły. Z drugiej strony wskazane zostały

instytucje, w ramach których funkcjonują osoby, których można nazwać liderami i animatorami życia społecznego.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No, tam działają trochę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dom Kultury tak, zwłaszcza dla małych dzieci na wakacje, wycieczki, tańce, wyjazdy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Grupy – to jest tylko świetlica, Słoneczna Gromada.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie spotkałem się z taką działalnością.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Ja chciałam powiedzieć, że mamy tutaj w Chwałowicach, przewodniczącą naszą. Prężny klub seniorów. I pani Irena, organizuje wycieczki, wczasy- jedno dniowe, trzy dniowe.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna Bardziej na sportowo jest Traf.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [widać pozytywne oddziaływanie animatorów?] Dla dzieci tak.</i></p>	<p><i>Przewodniczącą naszą. Prężny klub seniorów. I pani Irena, organizuje wycieczki, wczasy- jedno dniowe, trzy dniowe.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna Stowarzyszenie Nie dla Nudy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Tak dyrektor domu kultury. Bardzo aktywna i przyjemna.</i></p>	<p><i>Spotkania takie były takie ogólne. Jesteśmy wszystkie wdzięczne. Bo nas jest sto ludzi- uczestników.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: A to się dzieje tutaj w tym ośrodku [dom kultury].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No tu są panie w tym Domu Kultury też. Po nazwiskach nie znam.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oj dużo robią, spotkania, festyny, Wigilie, teatry w Domu Kultury.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: No jest teraz, klub siedemnastka-, działamy z nim. No teraz jedyne co, to ci animatorzy ulicy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak osobiście nie znam, ale wiem, że tutaj działają i organizują tutaj właśnie.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ostatnio DK dla dzieci na boisku robił takie fajne plenery</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: W Domu Kultury są, ale dla nas nic nie robią.</i></p>

malarskie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: W ramach rewitalizacji też dużo robią.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No oprócz ośrodka, w którym się znajdujemy i Domu Kultury to nie [ma animatorów].</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak. Są przecież fundacje, stowarzyszenia, Kopalnia Ignacy też coś organizuje, ale tak jak mówiliśmy wcześniej – ludziom się nie chce. Starsi wolą siedzieć w domu, a młodzi zazwyczaj chcą coś w zamian.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jest u nas prowadzona rewitalizacja. My się spotykamy teraz we wtorki. Byłam właśnie takim liderem, bo lider to jest osoba która zachęca innych do działania. W trakcie działania wychodzą rzeczy które są niezorganizowane i mimo wysiłku wychodzi że to ja dałam płamę.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Moim zdaniem to jest też wina zbyt małego nagłośnienia tego. Tutaj nadal wiele ludzi nie wiem, że są na przykład spotkania. Nie wiedzą, że te spotkania nie są dla młodzieży lecz dla nas wszystkich.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Myślę, że my nic o tym nie wiemy.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: - Jeżeli chodzi w tygodniu, to są, bo moje dziecko chodzi ku Bazylice tam jest świetlica dla dzieci, ale to jest tylko dla dzieci. Tam się uczą, bawią wszystko jest połączone. Ale w sobotę i niedzielę to nie ma nic.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Osoby które angażują się w halo! Rybnik.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tak. Tutaj trzeba wskazać bibliotekę miejską. Biblioteka organizuje bardzo ciekawe wykłady na przeróżne tematy dla ludzi w każdym wieku. Jest to prowadzone przez gości, którzy przyjeżdżają z zewnątrz. To jest naprawdę coś świetnego. Tutaj chyba jednak też informacja trochę kuleje. Z drugiej jednak strony gdyby informacja była</i></p>

<p><i>dorośli: No właśnie ludzie nie wiedzą nic.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: W mojej ocenie dużo dla dzielnicy robi pan Andrzej Osieciński. Jest to złoty człowiek w mojej ocenie.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Rada dzielnicy jest również bardzo aktywna. Można zobaczyć tylko i wyłącznie na inwestycję które się dzieją.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak. Mamy tu panią Anię która, jest ja uważam dziewczyna orkiestra . Jest cudowna. No naprawdę, potrafi tak ciągnąć ludzi za sobą w fajny sposób. Przy tym wszystkim mając naprawdę dobre pomysły, tutaj na dzielnicę.</i></p>	<p><i>lepsza to by się tam nie dało wejść.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: No właśnie powiedziałam, że jest uniwersytet trzeciego wieku i rada seniorów.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Przy parafiach też dużo robi się dla seniorów.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: - Jest chyba stowarzyszenie senioralne przy urzędzie miasta, uniwersytet trzeciego wieku. Oni są w centrum miasta i działalność ich jest według programu który w gazecie rybnickiej się przewija. Jest on nawet ciekawy i wypełnia pewne luki. Według mnie jest to i tak za mało żeby ten rynek i to Śródmieście ożywić.</i></p>
--	--

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

6 Uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym

6.1 Działania kulturalno-edukacyjne na podobszarach rewitalizacji

W Rybniku oferta kulturalna jest rozwinięta, jednak oceniana jest różnorodnie w zależności od podobszaru rewitalizacji. Ogółem na terenie Rybnika w 2016 r. znajdowało się:

- 21 bibliotek, 6 centrów, domów i ośrodków kultury, 3 kina, 2 muzea⁸⁹.

W ostatnich latach zmniejszyła się liczba grup artystycznych w Rybniku - w 2016 r. funkcjonowało 60 grup, z czego największą część stanowiły grupy taneczne. Liczba członków grup artystycznych kształtowała się jednak na podobnym poziomie i na koniec 2016 r. wyniosła 1015 osób. W ramach działalności centrów, domów i ośrodków kultury organizowanych jest coraz więcej imprez (591 w roku 2012 i 981 w roku 2016), a tym samym zwiększa się liczba uczestników (130484 w 2012 r. i 205444 w 2016 r.). Co więcej, dynamicznie zwiększyła się w latach 2012-2016 liczba kół/klubów i sekcji (z 36 w 2012 r. do 98 w 2016 r.).

Tabela 33 Działalność kulturalno-edukacyjna w Rybniku

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	Rybnik	6 411	6 704	6 669	6 631
	województwo śląskie	5 466	5 575	5 565	5 608
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	Rybnik	197	199	204	186
	województwo śląskie	190	188	179	171
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - imprezy	Rybnik	bd	591	650	981
	województwo śląskie	bd	20 051	22 798	25 260
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - uczestnicy	Rybnik	bd	130 484	164 099	205 444
	województwo śląskie	bd	3 393 271	4 202 144	3 948 569
Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice - liczba uczestników imprez na 1000 mieszkańców	Rybnik	bd	926	1 171	1 472
	województwo śląskie	bd	734	915	865
grupy artystyczne	Rybnik	bd	74	68	60
	województwo śląskie	bd	1 690	1 757	1 854
członkowie grup artystycznych	Rybnik	bd	1 012	1 018	1 015
	województwo śląskie	bd	32 222	32 060	35 189

⁸⁹ Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
kół / klubów / sekcji	Rybnik	bd	36	54	98
	województwo śląskie	bd	1 873	2 146	2 916
członkowie kół / klubów / sekcji	Rybnik	bd	727	984	1 561
	województwo śląskie	bd	45 936	53 393	62 949

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W opinii większości badanych, w ich dzielnicach organizowane są wydarzenia kulturalno-edukacyjne, przy czym 35,3% badanych uważa, że takich wydarzeń jest wystarczająco dużo, zaś 36,0% jest zdania, iż tego rodzaju imprez jest zbyt mało. Mniejszość badanych uważa, że w ich dzielnicach nie są organizowane wydarzenia kulturalno-rozrywkowe (6,1%). Różnorodność odpowiedzi zależy m.in. od znajomości repertuaru i zainteresowania daną kategorią wydarzeń. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania oraz problemu nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 66 Organizowanie wydarzeń kulturalno-edukacyjne (np. koncerty, spektakle, spotkania informacyjne, kursy pierwszej pomocy itp.)

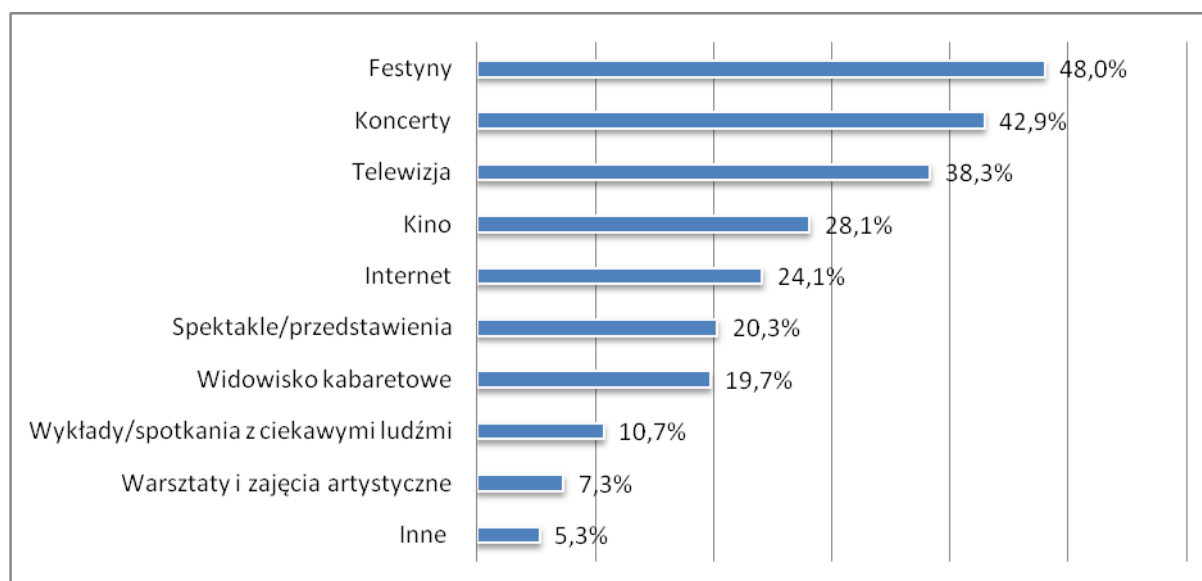

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Badanych poproszono o wskazanie, jakie formy uczestnictwa w kulturze preferują. Blisko połowa respondentów wskazała na festyny (48,0%), gdzie można spędzić czas z rodziną. Drugim w kolejności rodzajem wydarzeń o charakterze kulturalno-rozrywkowym są koncerty (42,9%). Podobna liczba badanych (38,3%) preferuje spędzanie czasu w domu oglądając telewizję. Do najmniej popularnych form uczestnictwa w kulturze należą warsztaty i zajęcia artystyczne (7,3%) oraz wykłady i spotkania z ciekawymi ludźmi (10,7%). Wśród odpowiedzi

„inne” respondenci wskazywali, iż żadne, a także część badanych wymieniła galerie sztuki i wystawy. Festyny, jako najbardziej preferowana forma uczestnictwa w kulturze, wymieniana była głównie przez mieszkańców podobszaru Niedobczyce. Biorąc pod uwagę podział na grupy wiekowe, wariant ten wybierały zazwyczaj osoby w wieku 50-59 lat. Jedynie w przypadku płci, wieku, miejsca zamieszkania, sytuacji zawodowej oraz statusu rodzinnego test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁹⁰.

Rysunek 67 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁹⁰ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X32 - 1].

Tabela 34 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze – korelacje (w procentach)

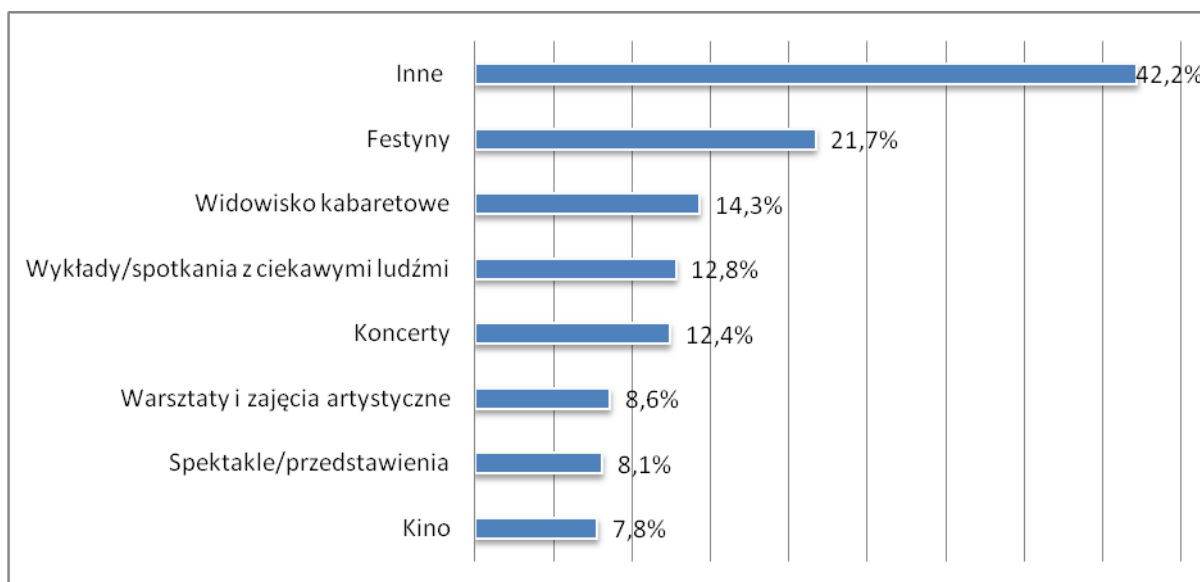
Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Spektakle/przedstawienia	20,3	19,1	21,6	14,4	23,9	27,1	16,9	19,8	17,5	15,7	22,8	20,4	24,6	21,0	17,6	18,3	22,5	18,2	20,1	11,9
Koncerty	42,9	40,9	45,1	51,9	42,9	45,8	43,5	37,4	33,1	44,6	44,3	48,5	39,5	47,3	26,5	39,4	49,1	40,0	34,7	56,7
Festyny	48,0	48,3	47,7	40,0	45,1	48,6	53,9	50,3	40,4	42,2	56,3	51,5	53,3	44,3	50,0	64,8	47,7	45,5	48,0	32,8
Kino	28,1	29,4	26,7	45,6	34,8	30,6	24,7	17,3	30,1	24,7	22,2	33,5	28,1	29,9	29,4	33,8	32,2	29,1	17,9	43,3
Widowisko kabaretowe	19,7	18,0	21,6	12,5	23,4	25,0	24,7	16,8	12,7	19,9	22,8	31,7	10,2	21,0	17,6	21,1	21,4	27,3	16,7	16,4
Telewizja	38,3	38,3	38,3	21,3	31,0	43,1	46,8	44,1	43,4	34,9	40,1	39,5	35,3	36,5	29,4	35,2	37,2	43,6	43,2	25,4
Internet	24,1	20,3	28,4	48,1	30,4	22,9	16,9	13,7	26,5	22,3	25,1	30,5	18,6	21,6	29,4	22,5	25,9	30,9	13,4	58,2
Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi	10,7	11,0	10,4	8,1	8,2	11,8	13,0	11,7	9,6	7,2	16,2	7,2	9,6	14,4	23,5	2,8	10,8	10,9	12,2	4,5
Warsztaty i zajęcia artystyczne	7,3	7,6	7,0	8,8	9,2	6,9	3,9	7,3	7,2	6,0	13,2	3,6	7,2	6,6	11,8	2,8	7,4	10,9	7,3	6,0
Inne	5,3	5,5	5,1	2,5	2,7	3,5	1,3	10,3	6,0	6,0	3,0	0,6	9,6	6,6	2,9	2,8	2,3	1,8	11,2	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Na obszarze rewitalizacji działają liczne instytucje kulturalno-rekreacyjne: kino, teatr, hala sportowa, basen kryty, siłownie, do tego na każdym podobszarze funkcjonuje Rada Dzielnicy oraz Dom Kultury (wyjątek w tej kwestii stanowi podobszar Paruszowiec-Piaski). Instytucje te oferują raczej wystarczającą liczbę zajęć i wydarzeń, jednak mieszkańcy oczekiwali organizacji większej liczby festynów dla rodzin z dziećmi oraz innych wydarzeń na świeżym powietrzu – kwestia ta poruszana była przez respondentów z Boguszowic-Osiedla, Chwałowic, Niewiadomia oraz Niedobczyc.

W opinii blisko ponad jednej piątej badanych (21,7%) w ich dzielnicy brakuje festynów. Część badanych (14,3%) uważa, że powinno być więcej widowisk kabaretowych. Podobny odsetek badanych wskazał również na brak wykładów i spotkań z ciekawymi ludźmi (12,8%) oraz koncertów (12,4%). W opinii mniejszości badanych brakuje warsztatów i zajęć artystycznych (8,6%), spektakli i przedstawień (8,1%) oraz kin (7,8%). Wśród odpowiedzi „inne” badani wskazywali, że jest wystarczająca liczba tego rodzaju imprez. Część respondentów wymieniła imprezy dla młodzieży, programy dla rodzin, spektakle dla dzieci oraz organizację galerii sztuki, wystaw. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 68 Deficyt wydarzeń kulturalnych w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Wywiady z przedstawicielami lokalnych instytucji wskazały, że każdy z Podobszarów zgłosił niedobór zajęć dla jakiejś grupy mieszkańców: Boguszowice nie mają wystarczającej liczby działań skierowanych do seniorów, Chwałowice i Śródmieście niedostatecznie aktywizują dorosłych, zaś Niedobczyce, Paruszowiec-Piaski oraz Niewiadom oczekiwałyby więcej zajęć dla dzieci i całych rodzin.

Jak wspomniano, na terenie Paruszowca-Piaski od dłuższego czasu nie funkcjonuje Dom Kultury. Zdaniem osób działających w lokalnych instytucjach jest to bardzo niekorzystne dla mieszkańców, którzy szczególnie potrzebują szeroko zakrojonych działań aktywizacyjnych i integracyjnych. Mimo, iż na tym terenie mają miejsce działania aktywizujące, są one rozproszone, zaś skupienie ich w jednym miejscu mogłoby wpłynąć na większą frekwencję.

Boguszowice:

Respondent 17: W centrum jest ich po prostu więcej. Ale nasz Dom Kultury również aktywnie działa - mają imprezy. Rada Dzielnicy również organizuje koncerty, festyny. (...) Chyba nie brakuje niczego. Trzeba się zapytać mieszkańców. Wiem, że imprezy są w Domu Kultury, koncerty, zajęcia dla seniorów, młodzieży, są kluby szachowe, wędkarskie. Jeżeli ktoś jest zainteresowany, to znajdzie. Mamy basen kryty, halę sportową, siłownię.

Respondent 15: Każda grupa społeczna ma inne pragnienia, ale najczęściej powtarzającym się są wydarzenia plenerowe, typu festyny, coś na świeżym powietrzu, jakieś koncerty.

Respondent 1: Dom Kultury robi dużo dla młodzieży, na przykład kółka zainteresowań, ale działania powinny również być skierowane na seniorów.

Respondent 3: Myślę, że tutaj prężnie działa Dom Kultury, bardzo dużo jest tam działań edukacyjnych, kulturalnych, aczkolwiek najbardziej brakuje w tej dzielnicy kina, bo kiedyś w tym Domu Kultury wyświetlali filmy, ale wiele lat temu zrezygnowano z tego, a to jest taka forma, która powinno się wrócić, to by mogło przyciągnąć ludzi do Domu Kultury.

Chwałowice:

Respondent 6: Wydaje mi się, że jak na Chwałowice to jest dosyć sporo takich wydarzeń kulturalnych. Duży wpływ ma tutaj Dom Kultury, który dosyć intensywnie działa. Organizują oni jakieś kina, festyny w okresie wakacji letnich, lub festyny z okazji świąt narodowych.

Respondent 13: Dom Kultury działa prężnie, ale na tym by się to skończyło... Wydarzenia są, ale nie zbyt dużo... brakuje przede wszystkim festynów koncertów, jakichś pikników rodzinnych.

Respondent 4: W całej dzielnicy na pewno tak, bo i Dom Kultury działa świetnie, ale nie docierają tam zawsze mieszkańcy familoków, no i staramy się wspólnie organizować jakieś rzeczy na terenie obszaru rewitalizowanego, konkursy pozwalają też na to, mieszkańcy mogą organizować je sami.

Respondent 8: Są tacy [animatorzy], znam takich i uważam, że dwoją się i troją, natomiast podejście do tych animatorów pozostałego społeczeństwa jeszcze na bardzo niskim poziomie.

Niedobczyce:

Respondent 2: Bardzo fajne by było więcej takich spotkań dla takich mam siedzących w domu, wychowujących jeszcze takie maluszki, mamy i te dzieci mogłyby się tam gdzieś spotkać, czy jakiś taki fajny plac zabaw zrobić, bo w niektórych dzielnicach w okolicy Niedobczyc kilka lat już czekają na taki plac zabaw i nie mogą się doczekać.

Respondent 1: W Niedobczycach jest tylko Dom Kultury, który działa dosyć prężnie, ale wydaje mi się że na taką dużą dzielnicę, jest to i tak za mało.

Respondent 4: Minusem planowania miejskiego jest jedno, że my jako różne instytucje zaczynamy robić w tym samym momencie imprezy, czyli jak jest Mikołaj, to jest we wszystkich dzielnicach i na rynku i one się powielają i w tych samych momentach jest przeładowanie za duże.

Respondent 8: Myślę, że w okresie letnim tak – tam się dzieje. No w zimę wszędzie jest posucha po części, tyle co ewentualnie w tym Domu Kultury to się wybierze. W lato dokładnej liczby nie znam, ale jest tam na pewno kilka imprez w parku Czempieła.

Respondent 10: Ludzie mają dużo pretensji do Domu kultury, że organizuje tylko orkiestrę dętą. Są organizowane festyny w niedziele, a w poniedziałek ludzie idą do pracy, o 21-22 imprezy się kończą. Jest monotonia. Jest ciągle to samo.

Niewiadom:

Respondent 7: Jest ok niczego nie brakuje.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 21: Były festyny głównie dla najmłodszych, dla dzieci z okazji Dnia Dziecka, zakończenia lata. W czerwcu na Piaskach - na Błoniach, za przedszkolem, obok toru rolkowego - było zorganizowane kino w plenerze. Była Industriada na Paruszowcu.

Respondent 5: Zdecydowanie jest za mało takich wydarzeń, nie ma tam żadnego ośrodka, który taką organizacją wydarzeń by się zajmował, nie ma wydarzeń skierowanych do osób starszych, ani dla dzieci, ani z zakresu szkoły, nie ma żadnych przedstawień teatralnych, spektaklów, jak również jest słaby dostęp do sztuki filmowej i muzyki.

Respondent 17: Ja myślę, że jest ich wystarczająca ilość, tylko nie ma po prostu miejsca jednego miejsca, gdzie by się to wszystko odbywało. Jest dużo takich małych rzeczy, która się dzieje, ale fajnie jakby było to w jednym miejscu, a wynika to po prostu z braku Domu Kultury, którego tam nie ma, by to wszystko mogło się odbywać.

Śródmieście:

Respondent 23: Liczba wydarzeń jest co raz mniejsza niż 5, 6, 10 lat temu brakuje koncertów trzeba jechać do Ostrawy na festiwale.

Respondent 20: Moim zdaniem jest szereg takich imprez kulturalnych, sportowych, także myślę, że tutaj te instytucje działają na wysokim poziomie. Są różne przeglądy jeżeli chodzi o jakieś spektakle, kino, ostatnio też był maraton.

Respondent 16: Myślę, że miasto Rybnik może się pochwalić tym, że kultura tu „żyje”. Wszelkiego rodzaju kabarety, teatry. Dość spora część ludzi promuje miasto. Często widzi się afisze, plakaty w okolicach przystanków komunikacji miejskiej. Miasto żyje kulturą.

Respondent 3: (...) część uważa, że ciągle za mało, ale to chyba dlatego, że to na ich podwórku się nie dzieje, że nie mogą zejść 10 kroków tylko trzeba gdzieś pójść. Ale w Śródmieściu takie wydarzenia są na bieżąco organizowane, najczęściej przez miasto dla wszystkich mieszkańców.

Respondent 8: Myślę, że jest dobra, ale mogłaby być lepsza w tych kwestiach, które powiedziałem, więc koncerty, jakieś kabarety, teatry... jeśli byłoby tego więcej, to myślę, że byłby na to popyt.

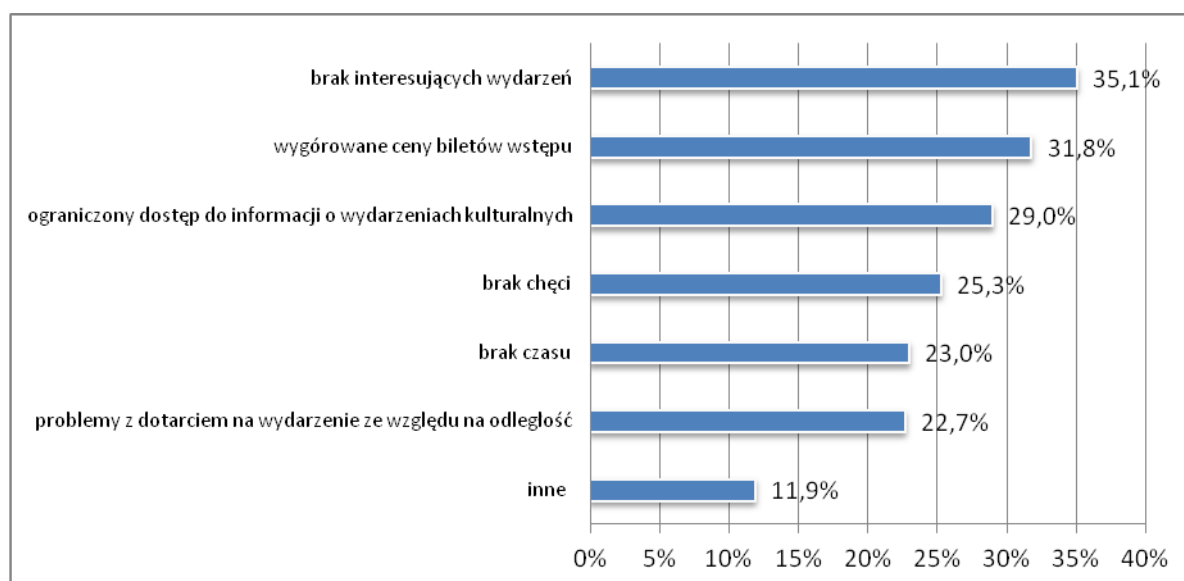
Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

6.2 Czynniki zachęcające i zniechęcające z korzystania z oferty kulturalnej oraz sposoby informowania o ofercie

W odpowiedzi na pytanie o czynniki, które zdaniem badanych zachęcają do udziału w wydarzeniach kulturalnych mieszkańcy biorący udział w ankiecie wskazali przede wszystkim na szeroką ofertę, cenę oraz lokalizację w pobliżu domu. Zdaniem niektórych badanych istotna jest także systematyczność oferty. W opinii mieszkańców Rybnika nie bez znaczenia jest także to, aby zapraszać znanych wykonawców oraz organizować tego rodzaju wydarzenia na świeżym powietrzu. Często pojawiającym się elementem w odpowiedziach respondentów była także reklama, która powinna służyć odpowiednio wczesnemu poinformowaniu o danym wydarzeniu.

Przedstawiciele lokalnych instytucji i przedsiębiorstw wskazali, że czynnikiem zdecydowanie najbardziej zachęcającym do korzystania z oferty kulturalnej jest otrzymywanie czegoś „za darmo”. Mieszkańcy całego obszaru rewitalizacji znacznie chętniej uczestniczą w wydarzeniach bezpłatnych, na których dodatkowo jest coś rozdawane – darmowe jedzenie, napoje, nagrody wygrywane w konkursach.

Zdaniem badanych mieszkańców, do najważniejszych czynników ograniczających udział w wydarzeniach kulturalnych należy brak interesujących wydarzeń (35,1%), wygórowane ceny biletów wstępu (31,8%) oraz ograniczony dostęp do informacji o wydarzeniach kulturalnych (29%). Niewiele mniejsza część badanych wskazała także na czynniki takie jak: brak chęci (25,3%), brak czasu (23%) oraz problemy z dotarciem na wydarzenie ze względu na odległość (22,7%). Wśród odpowiedzi „inne” badani wskazywali na: ograniczenia zdrowotne, strach przed ludźmi lub wychodzeniem samotnie na tego typu wydarzenia, w obawie o własne bezpieczeństwo, opieka nad dziećmi i brak czasu. Jedynie w przypadku wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Przedstawiciele instytucji także wskazali, że kwestia finansowa to czynnik najbardziej zniechęcający do korzystania z oferty kulturalnej. Mieszkańcy nie chcą płacić za kulturę, nawet jeśli nie są to wysokie sumy. Innymi zniechęcającymi czynnikami są: ogólna niechęć do wychodzenia z domu, obawa przed obowiązkiem zaangażowania się, obawa przed osobami, które także będą uczestniczyć w wydarzeniu (osoby pod wpływem alkoholu, agresywne), oddalenie wydarzenia (nawet niewielkie) od miejsca zamieszkania oraz niechęć do monotonności i powtarzalności wydarzeń.

Osoby reprezentujące lokalne instytucje wskazywały, że metody informowania mieszkańców o ofercie kulturalnej są bardzo szerokie. Informacje przekazywane są za pomocą ogłoszeń na tablicach, plakatów, ogłoszeń w lokalnej prasie i radio, ogłoszeń podczas mszy, za pomocą stron internetowych, portali społecznościowych oraz innych metod. Wydaje się więc, że informacje powinny dotrzeć do każdego, korzystającego lub nie z oferty. Mimo to, wielu badanych wskazało, że informacji o ofercie lokalnych instytucji jest za mało, że nie docierają one do wszystkich mieszkańców, szczególnie zaś do osób nie korzystających z komputera i Internetu.

Według słów respondentów, infrastruktura kulturalna o najlepszym stanie technicznym znajduje się na terenie Śródmieścia i Niewiadomia. Są to budynki wyremontowane, dostosowane do lokalnych potrzeb, umożliwiające organizację zajęć dla wszystkich grup wiekowych. Instytucje na terenie Chwałowic i Niedobczyc są w stanie dość dobrym,

ale mogłyby być w lepszym, wymagają dostosowania do osób niepełnosprawnych i matek z małymi dziećmi. W najgorszym stanie znajduje się Dom Kultury w Boguszowicach-Osiedlu – placówka nie posiada dobrej jakości sprzętu i nagłośnienia, przez co przy okazji każdego wydarzenia musi wynajmować zewnętrzną firmę, która się tym zajmuje i dysponuje odpowiedniej jakości sprzętem.

Boguszowice:

Respondent 16: Jest ich dużo, jeśli chodzi o promocje to naprawdę jest potężna. To są spoty radiowe, rozsyłamy notatki prasowe (...) jest aplikacja KIWI w której można poczytać o imprezach w pobliżu. Jesteśmy na rybnik.eu, wrzucamy wpisy, jesteśmy na plakatach wielkoformatowych, oczywiście na naszej stronie internetowej, mamy facebooka, który jest prężnie prowadzony jak na dom kultury, mamy kanał na youtube, są informacje w autobusach, oprócz tego jest parafia, plakaty we wszystkich instytucjach kultury i oświaty na terenie, ulotki, jeździmy do zakładów pracy.

Respondent 15: Mamy projektory, które są z zeszłej epoki. One są analogowe, a teraz kopie są cyfrowe. Na tą chwilę, filmy, które są w multipleksach, mogą wyświetlać tylko Rybnickie Centrum Kultury, które przez kilka lat starało się o dotację z Urzędu Miasta, aby kupić projektory, które odtwarzają dzisiejsze filmy.

Respondent 2: Sposób informowania o tych wydarzeniach jest wystarczający, są ogłoszenia w lokalnej prasie rybnickiej, w internecie, Dom Kultury ma swoją stronę internetową, więc to jest.

Respondent 7: Zachęcać może to, że ludzie lubią dostawać pewne rzeczy za darmo, więc takie darmowe wejścia do domu kultury, basen. Zniechęcić może to, że np. musieliby w czymś wziąć aktywny udział i tu znowu byłby potrzebne osoby które zajmowały by się zmianą świadomości.

Chwałowice:

Respondent 6: Są plakaty, są też informacje przez Internet. Także informacje raczej są powszechne. Jest też tak zwana poczta pantoflowa. Więc myślę, że raczej jest wystarczające.

Respondent 2: Najbardziej niedofinansowany jest Dom Kultury Chwałowice jeśli chodzi o remonty, ale w ciągu najbliższego roku ta sytuacja ma się poprawić. Można by zagospodarować teren od strony północnej tego Domu Kultury, potrzeba tylko środków.

Respondent 4: Jako animator mogę się wypowiedzieć na temat Domu Kultury w Chwałowicach, która jest bardzo przyjazną przestrzenią, nową i też nie trąci takim przysłowiowym Domem Kultury i nie ma co oszukiwać, tam jak się wchodzi jest przyjemnie, jasno, czyściutko i fajnie.

Niedobczyce:

Respondent 4: [Czynnik zniechęcający] że muszą za to zapłacić, z drugiej strony to są osobiste rzeczy, bo tam chodzi jakaś pani albo pan i go nie lubią lub taka powtarzalność i mówienie, że od lat jest to samo na przykład piknik, że od zawsze się w ten sam sposób odbywa, a też dużo kosztuje.

Respondent 11: W Niedobczycach jest Dom Kultury, nie kojarzę innej instytucji. Z tego co widzę, Dom Kultury jest dobrze wyposażony. Mają dobre nagłośnienie w tej sali do przedstawień. Myślę, że jest OK.

Respondent 5: No, nie ma porównania, raczej. Jest tam Dom Kultury, ale nie zdarzyło mi się, żeby jakiś fajny plakat widzieć, jak ktoś się tym interesuje, to może wie, natomiast dla takiego szarego przechodnia po prostu stoi budynek. Nie są te inicjatywy na tyle reklamowane, żeby większość miała informacje na ten temat.

Niewiadom:

Respondent 22: Zaplecze zabytkowej kopalni Ignacy oceniam bardzo dobrze, chociaż są tam jeszcze budynki, które są remontowane. ICK jest remontowane i będzie w mojej ocenie bardzo dobrze wyposażone.

Respondent 1: Moim zdaniem tylko pogoda może zniechęcić, bo tak repertuar jest i program jest naprawdę fajny, ale to, albo się ludziom nie chce, albo pogody nie ma fajnej, bo tak niczego nie brakuje.

Respondent 13: Jest dobra informacja o wydarzeniach jest dla mnie wszystko ok., infrastruktura jest też dobra.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 21: Przez Internet na pewno tak. To, co robi Magiczna Silesia, znajduje się na portalach społecznościach. Młodzi ludzie czerpią informacje z Internetu. Ciężko jest z plakatami. Nie zauważyłem niczego specjalnego.

Respondent 18: No na samej dzielnicy Paruszowiec nie ma takich instytucji, więc te wszystkie działania animacyjne odbywają się na podwórkach.

Respondent 1: Stan jest dobry, większość instytucji przeszła remonty.

Śródmieście:

Respondent 1: Jest tych wydarzeń mnóstwo, z tym, że nie wszystkie są dostępne, ponieważ za niektóre trzeba płacić, więc osoby, które nie mają na to pieniędzy, nie pójdą na takie przedstawienia.

Respondent 25: Dla mnie tak, bo pozyskuję informacje z internetu, ale mało informacji jest w wersji papierowej, radio też promuje imprezy.

Respondent 3: Ta infrastruktura jest rozwinięta i jest na wysokim poziomie.

Respondent 12: Na pewno te instytucje są unowocześnione, ale jest problem z parkingami. Często są problemy z zaparkowaniem samochodu podczas takich eventów.

Respondent 11: Zachęcać może to że jest coś bezpłatne, skorzysta wtedy więcej osób, atrakcyjność, ale to jest kwestia indywidualna, zależy od preferencji, miejsca, łatwości dostępu. Zniechęcające są koszty.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

6.3 Ocena oferty kulturalno-edukacyjno-sportowej

Bezrobotni uczestnicy wywiadów grupowych z podobszaru Boguszowice pozytywnie ocenili ofertę kulturalną Rybnika. Podkreślili, że organizowane są festyny, przedstawienia i inne spotkania dla dzieci i właśnie na tę grupę społeczną nastawiona jest oferta kulturalna. Oferta przygotowana jest także dla dorosłych, którzy mogą swobodnie korzystać z organizowanych zajęć, np. ceramiki. Zajęcia nie są drogie, dlatego każdy mieszkaniec podobszaru rewitalizacji może sobie pozwolić na uczestnictwo. Co prawda większy nacisk powinien zostać położony na pracę z młodzieżą, jednak cała oferta oceniona została pozytywnie. Dzieci, które wzięły

udział w wywiadach, również brały udział w festynach i piknikach rodzinnych, organizowanych w Boguszowicach. Najmłodszy uczestnicy bardzo pozytywnie ocenili organizowanie takich wydarzeń i chętnie będą uczestniczyć w kolejnych imprezach. Jednocześnie wskazali na konieczność poszerzenia oferty kulturalnej, ponieważ obecnie imprezy odbywają się tylko z okazji np. dnia dziecka czy rozpoczęcia wakacji i brakuje regularnych wydarzeń, które zachęciłyby wszystkich mieszkańców do uczestniczenia i integracji. Również zdaniem młodych dorosłych w Boguszowicach organizowanych jest coraz więcej imprez kulturalnych, co ocenione zostało bardzo pozytywnie. Jednocześnie uczestnicy podkreślili, że należy rozszerzyć ofertę kulturalną, ponieważ na pewno duża część mieszkańców chętnie będzie z niej korzystać. Również zdaniem seniorów oferta kulturalna Boguszowic uległa poprawie w ostatnich latach. Szczególną uwagę zwrócili oni na działalność Domu Kultury, który organizuje wydarzenia kulturalne w okolicy. Wskazano przede wszystkim na organizowane zajęcia dla osób starszych, tj. joga, szachy i koła zainteresowań. Jednak zdaniem seniorów należy rozszerzyć ofertę kulturalną dla tej grupy społecznej. Większość przedsiębiorców stwierdziła, że liczba wydarzeń kulturalnych jest wystarczająca, ponieważ korzystają także z otwartych spotkań/imprez w całym Rybniku. Na uwagę zasługuje przede wszystkim Dom Kultury, który rozwija swoją ofertę kulturalną.

Oferta kulturalna w Chwałowicach jest zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadu słabo rozwinięta. Organizowane są wydarzenia dla dzieci i młodzieży, jednak ich liczba nie jest wystarczająca. Należy poszerzyć ofertę, organizując festyny czy pikniki dla rodzin. W ten sposób lokalni mieszkańcy mogliby się zintegrować. Dzieci potwierdziły, że w Chwałowicach jest niewiele wydarzeń kulturalnych, a bardzo chętnie skorzystałyby z takiej możliwości. Oferta kulturalna w Chwałowicach zdaniem młodych dorosłych jest rozwijana. Organizowane są wydarzenia dla dzieci i młodzieży, a starsi mają możliwość uczestniczenia w zajęciach fitness lub grupach szachowych. Ich zdaniem wydarzeń kulturalnych w okolicy jest dużo, a liczba ta jest wystarczająca. Potwierdzają to przedsiębiorcy, którzy również wskazali na wystarczającą liczbę wydarzeń kulturalnych. Jednak mieszkańcy nie są zainteresowani udziałem w organizowanych wydarzeniach, co wiąże się ze stosunkowo niewielką frekwencją. Zdaniem seniorów oferta przygotowana jest dla wszystkich mieszkańców Chwałowic, za mało jest natomiast wydarzeń skierowanych stricte do najstarszej grupy mieszkańców. Latem organizowane są festyny, jednak takich imprez mogłoby być znacznie więcej.

Zdaniem części bezrobotnych mieszkańców Niedobczyc, oferta kulturalna Domu Kultury jest za mała. Inni mówią natomiast, że Dom Kultury organizuje różne zajęcia, jednak mieszkańcy nie chcą w nich uczestniczyć – były to między innymi zajęcia z rękodzieła. Znacznie chętniej mieszkańcy uczestniczą w festynach organizowanych na świeżym powietrzu. Dzieci potwierdziły zdanie osób bezrobotnych, według nich na terenie podobszaru rewitalizacji organizowanych jest za mało wydarzeń – są to jedynie festyny organizowane dwa-trzy razy do roku, podczas którego są także atrakcje dla dzieci. Młodzi dorośli wskazali, że oprócz wspomnianych festynów, są jedynie płatne zajęcia, droższe niż na terenie innych dzielnic. Oprócz tego organizowana jest szkołka piłkarska dla chłopców. Seniorzy wskazywali także na wydarzenia organizowane przez Radę Dzielnic, natomiast przedsiębiorcy wskazali na koncerty, które są jednak słabo reklamowane, stąd mają niską frekwencję.

Na terenie Niewiadomia, podobnie jak w Niedobczycach, organizowanych jest sporo festynów. Oprócz tego Dom Kultury organizuje zajęcia, głównie jednak dla dzieci i młodzieży. Oprócz tego dzieci wskazywały także na zajęcia taneczne i zajęcia z piłki nożnej, zaś młodzież wskazywała na możliwość korzystania z basenu czy sali gimnastycznej. Seniorzy wskazywali dodatkowo na organizowane przez Dom Kultury koncerty, działalność Rady Dzielnic oraz Rady Parafialnej, a także koło seniora, gdzie osoby w wieku emerytalnym mogą się integrować. Najmniejsza wiedza o ofercie kulturalnej na terenie Niewiadomia mieli przedsiębiorcy – nie potrafili wskazać właściwie żadnych wydarzeń kulturalnych.

Mieszkańcom Paruszowca-Piasków brakuje większej liczby festynów, a także koncertów, szczególnie tych, na których występują gwiazdy większego formatu. Zdecydowanie częściej są natomiast organizowane zajęcia dla dzieci, w tym zajęcia z rękodzieła. Zdania dzieci są podzielone – jedne uważają, że zajęć jest za mało i nikt się nimi nie zajmuje inne natomiast twierdzą, że jest ich za dużo. Młodzi dorośli są zgodni – dzielnica nie organizuje dla nich żadnych zajęć, a organizowane festyny skierowane są raczej do dorosłych i emerytów niż do młodzieży. Seniorzy wskazali na większą liczbę wydarzeń, organizowanych także przez Radę Dzielnic, spotykają się oni na festynach czy zajęciach, m.in. z okazji Dnia Kobiet. Przedstawiciele przedsiębiorców wskazali na brak zajęć oraz szczególnie doskwierający brak klubu sportowego, który gromadziłby dzieci i młodzież.

Zdaniem osób bezrobotnych, na terenie Śródmieścia niewiele jest wydarzeń i zajęć kulturalnych, szczególnie tych bezpłatnych. Organizowane festyny oraz kabaretony są płatne, nie każdego stać na zakup biletu. Nieco więcej organizowanych jest wydarzeń dla dzieci. Dzieci także wskazały na małą liczbę wydarzeń, większym entuzjazmem wykazali się młodzi dorośli, którzy wskazali na świetnie zorganizowane koncerty majowe oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturę sportową. Seniorzy wspomnieli o radzie seniorów, która działa na ich rzecz oraz funkcjonującym uniwersytecie trzeciego wieku, który pozwala na edukację i rozwój seniorów.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja jestem zaskoczona, jak ciekawe są oferty naszego Domu Kultury. To są naprawdę fajne rzeczy, przedstawienia.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Przedszkole organizuje co roku "swój dzień", wtedy dzieci mają rozrywkę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Dom Kultury mało robi.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja, jako bezdzietna dorosła też znajduję dużo rzeczy dla siebie. Na przykład zajęcia z ceramiki. Zawsze to chciałam robić. Oferta jest bardzo dostępna.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Gdyby to [rozszerzona oferta kulturalna] było na terenie Dzielnicy, to byśmy chętnie przychodziły.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Robią, mało, w sensie dużo, ale płatne.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, 5-10 zł takie jedne zajęcia wychodzą.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie, nie ma czegoś takiego [jak oferta kulturalna dla osób dorosłych].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Były takie warsztaty rękodzieła, za darmo i nikt nie przyszedł. Nawet dzieci nie chciały przyjść.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Przydałoby się więcej rzeczy dla młodzieży.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [jakie działania należy podjąć?] Warto zainwestować w miejsca dla dzieci.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: My prowadzimy podobne działania od 6 lat i zainteresowanie jest takie samo. Jeżeli jest festyn w parku i piwo do kupienia, to wtedy przyjdą. Jeżeli są jakieś zabawy dla dzieci, to są.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Czasami są festyny.</i></p>		

<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Na przykład na dzień dziecka był piknik rodzinny.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: [mieszkańcy] Razem się umawiają i sprzątają dzielnicę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: My się staramy zrobić co możemy, ale nie mamy sposobu, żeby tych ludzi wyciągnąć z domu. Na festyn w parku przyjdą.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Moim zdaniem powinno być tego więcej, bo są tylko przy takich okazjach jak dzień dziecka, lub na rozpoczęcie wakacji. Moim zdaniem powinno też być takie coś bez jakiegoś święta. Problemem jednak jest to, że na takich imprezach znajduje się alkohol. Gdy są takie pikniki rodzinne i rodzina idzie z dzieckiem to inni piją tam alkohol.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Czasami są pikniki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Myśmy tu kiedyś więcej mieli, teraz trzy festyny są w parku na rok i tyle.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Koncertów jest coraz więcej.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie ma dużo wydarzeń dla mieszkańców.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie za często [odbywają się imprezy kulturalne].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tak, chociaż myślę, że [wydarzeń kulturalnych] mogłoby być trochę więcej, ale idzie w dobrym kierunku.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Czasami w szkole są dla uczniów, bardziej w mieście się dzieje, nie tutaj.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Latem jak jest ciepło są czasami nawet trzy festyny.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Czasami są festyny.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Są szachy dla starszych, jest fitness.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: [latem] Atrakcje są dla dzieci.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz zaczął działać Dom Kultury, ale tak wcześniej to nic się nie działo.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Oferta jest tak bogata, że wystarczy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Dom Kultury organizuje takie wydarzenia.</i></p>
	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest tego bardzo dużo. Filmy, kabarety, kursy, lekcje śpiewu, muzyki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ale powinno ich [wydarzeń] być więcej.</i></p>
	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Spotkania emerytów, moja babcia tam chodzi, jest też biblioteka i tam są spotkania. Jeżdżą na</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Festyny jeżeli już, to</i></p>

<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz się trochę ruszyło.</i></p>	<p><i>wycieczki, organizują Dzień Kobiet, Sylwestra. Wspólne wyjazdy na Święta.</i></p>	<p><i>są w parku. Ale to nie są jakieś sąsiedzkie.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Raz w tygodniu chodzimy na jogę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Bardzo dużo jest dla seniorów, nauka na komputerze. Są dla dzieci, różne tańce, śpiewanie. No dla dorosłych też są takie spotkania, raz w tygodniu są wyświetlane filmy. Jest spotkanie przy kawie i ciastku.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tylko powiedzmy, tutaj cenowo, a na przykład w Chwałowicach są inne ceny. Niektórzy wolą wysłać dziecko poza rejon niż tu, bo tu cena też zabija swoje.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Są różne koła zainteresowań.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Ale mało [jest takich wydarzeń kulturalnych]. W zeszłym roku było mało.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Początek lata, jeden w środku i zakończenie lata. W sumie tu są trzy festyny.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Festyny organizują. W parku, co najmniej dwa razy w roku, jakiś tam festyn jest. Na pewno od tego roku kościół zaczął robić coś fajnego.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu jest odpowiednio dużo [wydarzeń kulturalnych].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tak, bo jak festyn, to tylko piwo.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No te spotkanie przy moście- teraz już się zaczęło, jest coś fajnego zorganizowane. No i wiem że tu w Domu Kultury też są organizowane różne fajne rzeczy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu się organizuje w Domu Kultury, jest taka grupa dla starszych, robimy sobie wycieczki. Mamy takie swoje środowisko. Nasze dzieci mają przykład i myślę, że będą kiedyś też aktywne. Ale żaden zakład</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mało jest organizowanych koncertów typowo jakiś gwiazd. A zresztą kto by tu chciał przyjechać?</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jak dla mnie – wystarczająco [ocena oferty kulturalnej].</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale to tylko dla chłopców [są szkoły piłkarskie].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Przydało by się, pewnie że by się przydało [poszerzyć ofertę kulturalną].</i></p>		<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Gdyby nie Dom Kultury, to nie było by nic.</i></p>

pracy nie chce dać dotacji, trzeba wszystko samemu.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest festyn przy kościele.

Uczestnik FGI – seniorzy: Orkiestry są dwa razy w roku w parku.

Uczestnik FGI – seniorzy: Rada Dzielnicy też coś organizuje.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No, Dom Kultury trochę się stara, są jakieś zajęcia, bardziej dla dzieci.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie, teraz w ogóle nie ma [wydarzeń kulturalnych].

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No tam [dom kultury] są jakieś koncerty, ale są słabo rozreklamowane.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tam [w domu kultury] bardziej raczej, dla młodzieży. Ale jest dużo różnych koncertów</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: To co jest organizowane, to jest głównie organizowane przez</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mi brakuje festynów.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja bym chciała koncertów na które przyjeżdżałyby jakieś wielkie gwiazdy. To, że</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Bo to jest teatr, żeby sobie pooglądać. Ale żeby coś robili dla nas to nie ma nic. Tak tam czasem dają coś wygrać, jakiś bilet za darmo, ale to trzy osoby. Nic nie robią takiego, żeby coś</i></p>

<p>dom kultury, albo przez kopalnie Ignacy.</p>	<p>gdzieś czasem cyrk</p>	<p>robić w weekend.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: W lato są festyny.</p>	<p>przyjedzie to jest jednak za mało. Gdy były tu koncerty i festyny, to bardzo dużo osób fajnie się tutaj bawiło. Nie było ani awantur ani żadnych spięć. Pamiętam u nas jak były duże koncerty. Były też konkursy wianków.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie, nie ma wystarczającej liczby wydarzeń kulturalnych.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: W wakacje są dosyć często. Praktycznie co tydzień są jakieś festyny lub coś podobnego.</p>	<p>było ani awantur ani żadnych spięć. Pamiętam u nas jak były duże koncerty. Były też konkursy wianków.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No jest tam robione od czasu do czasu coś dla dzieci, ale mogło być tego więcej.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: To jest zawsze jakaś forma rozrywki i dobrze, że w ogóle coś takiego tutaj się dzieje.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Fajnie było, gdy ostatnio z rewitalizacji była magiczna silesia i był tam teatrzyk. Jakaś muzyka tam wtedy grała i to już było fajne, że to ruszyło.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Są festyny, ale są też płatne. Co roku są te kabarety. No to, to jest. Jest to płatne. Nie jest drogie, ale jest. Korzystam z tego co roku, jak jest pogoda oczywiście. Na rynku są, ale jeszcze mogli by zrobić, jak jest wszędzie Sylwester.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Chodzi tam dużo osób.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Chętnie zaprowadzałam tam moje dzieci, bo tam były dla nich zajęcia. Dzieciaki coś tam lepiły, malowały na jakiejś folii i same mogły się sprawdzić w różnych tematach.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Tak, odbywają się imprezy i wydarzenia dla mieszkańców.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Jest klub piłki nożnej. Wiem też, że w domu kultury są organizowane zajęcia taneczne.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Tak [są wydarzenia kulturalne].</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Mało jest tych wydarzeń.</p>
<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dużo się dzieje, bo jest tutaj basen, jest sala gimnastyczna w tym zakresie.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Co pół roku [są festyny].</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mieliliśmy fantastyczne koncerty majowe. Uważam, że były</p>
<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Obszaru kultury, jest tego znacznie mniej. Zwłaszcza od strony biblioteki i tego centrum.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci:</p>	

<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Tu się nic nie dzieje. Przez wiele lat nic się tu nie dzieje. W tej chwili, gdy już to odbudowali, to są też już imprezy.</i></p>	<p><i>Mało jest [takich wydarzeń].</i></p>	<p><i>one fantastycznie zrobione. Ja się dowiedziałem o tym z tego, że kiedyś gdy przyjechałem do domu, to po prostu usłyszałem, że na rynku coś się dzieje. Zastanawiam się właśnie dlaczego one były tak mało wypromowane.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jest rada dzielnicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Te Panie [ze świetlicy] siedzą w pokoju, nic z nami nie robią, nie pilnują. Ciągle siedzimy i się nudzimy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: - Ja mogę powiedzieć jedno słowo-sport. Nie jestem jakimś wielkim sportowcem, ale uważam, że sport to jest rozwiązanie na wiele problemów. Mogę to powiedzieć na następujących przykładach. Ludzie chodzą na jogging, używają tej ścieżki do biegania. Tutaj trzeba pochwalić urząd miasta, bo to był świetny pomysł. Na pewno ich to sporo kosztowało, zwłaszcza że musieli wywłaszczyć trochę gruntów, które tam były.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Chyba więcej nie ma.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie prawda, jest za dużo zajęć!</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nic się nie dzieje.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jakieś koło seniorów działa jeszcze w domu kultury.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Może raz w roku jakiś festyn się odbywa.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale to jest dla emerytów.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Dużo teraz działa się pod względem imprez w centrum kultury.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale żeby coś się działo tutaj to nic się nie dzieje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ma festynów.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jest jeszcze rada parafialna.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ma festynów.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Kiedyś były tutaj nawet koncerty.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Centrum kultury i dom kultury robią coraz więcej koncertów, lub pogadanek.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Biblioteka organizuje</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Kulturalnych w Rybniku jest zawsze bardzo</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Są koncerty i grille organizowane przez Ośrodek.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Biblioteka organizuje</i></p>	
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak, mało [jest wydarzeń kulturalnych].</i></p>		

<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja nic nie słyszałam o festynach.</i></p>	<p><i>wydarzenia kulturalne.</i></p>	<p><i>dużo. Jeśli chodzi o kulturę to ja uważam, że zawsze się znajdzie coś.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Czytanie książek, bajek dla dzieci.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz będziemy mieć spotkanie 9 tego z poezją.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jest uniwersytet trzeciego wieku, który naprawdę bardzo dużo robi. Jest też rada seniorów która też bardzo dużo robi.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Więcej na dzień kobiet się spotykamy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Rada dzielnicy robi festyn.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Brakuje skutecznej informacji.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Za mało jest wydarzeń kulturalnych.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Zdecydowanie za mało.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Brakuje skutecznej informacji.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nic się nie dzieje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Co roku jest organizowany piknik rodzinny, organizowany przez radę dzielnicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Poza świetlicą to nie wiele się</i></p>

dzieje.

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: No i tutaj
mamy festyn, co roku.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: My tutaj
mamy w bibliotece, prężnie
działający program dla
seniora z Internetem. Senior
w Internecie. Wszędzie są
ogłoszenia.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: - Tego nie
ma. Żadnego klubu
sportowego. Jest boisko, a
nie ma żadnego klubu.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Fakt jest
taki że organizacja takich
klubów czy takich innych
instytucji wiąże się na
pewno z jakimiś pieniędzmi.
Ta dzielnica nie ma
pieniędzy na to, żeby
rodzice płacili składki, na
to, żeby ich dziecko
wybiegało w stroju, w
korkach itd. Tylko musiało
by być zapewnione przez ten
klub.*

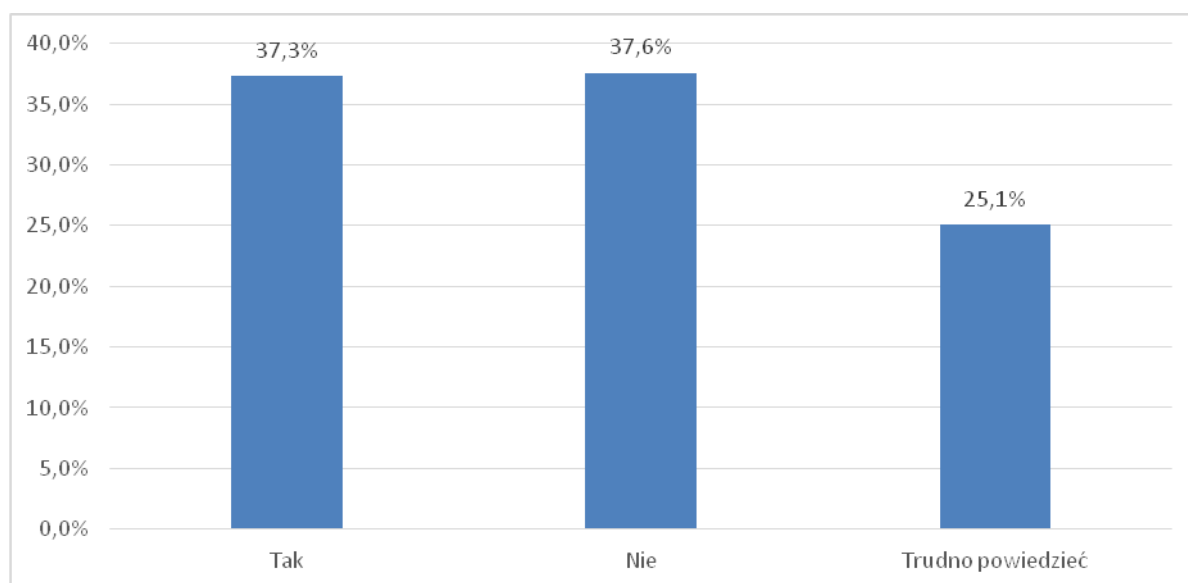
Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

6.4 Informowanie o wydarzeniach na obszarze rewitalizacji

Blisko dwie piąte respondentów jest zdania, że informacje o organizowanych wydarzeniach kulturalnych na terenie miasta są wystarczająco dostępne (37,3%). Taka sama liczba badanych jest przeciwnego zdania, a jeden na czterech mieszkańców nie ma zdania w tym temacie (25,1%). Najgorzej dostępność informacji o wydarzeniach kulturalnych ocenili mieszkańcy podobszaru Niedobczyce (37,6%). Niezadowolenie z tej kwestii dotyczy w znacznej mierze osób bezrobotnych (47,1%)⁹¹.

Rysunek 70 Dostępność informacji o organizowanych wydarzeniach kulturalnych w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

⁹¹ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X36 - 1].

Tabela 35 Dostępność informacji o organizowanych wydarzeniach kulturalnych w miejscu zamieszkania

Odpowiedź	Płeć			Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa					
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Nie	37,6	39,4	35,6	41,3	34,3	36,8	39,0	37,4	32,5	38,0	41,9	38,3	38,3	36,5	47,1	39,4	35,1	38,2	38,9	40,3
Tak	37,3	36,2	38,6	37,5	38,0	43,1	41,5	32,7	42,8	41,5	34,1	36,6	31,1	37,7	23,5	32,4	41,2	45,5	32,5	40,3
Trudno powiedzieć	25,1	24,4	25,8	21,3	27,7	20,1	19,5	29,9	24,7	20,5	24,0	25,1	30,6	25,7	29,4	28,2	23,7	16,4	28,6	19,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Nieco inaczej przedstawia się rozkład odpowiedzi, w zależności od miejsca zamieszkania uczestników wywiadów grupowych. Bezrobotni uczestnicy z Boguszowic stwierdzili, że informacje o organizowanych wydarzeniach dla mieszkańców są promowane, jednak na bardzo małą skalę. Mieszkańcy dowiadują się o festynach z plakatów w autobusie lub rozwieszonych na przystankach autobusowych. Niestety nie wszyscy korzystają z komunikacji publicznej, co może przekładać się na niewielką frekwencję na takich wydarzeniach. Akcja promocyjna prowadzona jest także za pośrednictwem portali społecznościowych, jednak nie powinien być to jedyny kanał komunikacji z mieszkańcami. Bezrobotni uczestnicy nie spotkali się z ulotkami informacyjnymi na temat organizowanych imprez otwartych, a właśnie takie działania mogłyby zachęcić mieszkańców do skorzystania z oferty miasta. Dzieci również dowiadują się o wydarzeniach w Boguszowicach z plakatów oraz portali społecznościowych. Wskazali oni także na lepsze sposoby informowania mieszkańców o wydarzeniach kulturalnych w okolicy, np. powiadomieni smsem przez Urząd, rozwieszanie ogłoszeń w sklepach, informacje przekazywane na godzinie wychowawczej w szkole. Młodzi dorośli również nie zauważyli innych sposobów informowania o wydarzeniach kulturalnych, jak portale społecznościowe, plakaty oraz poczta pantoflowa. Ich zdaniem są to wystarczające sposoby dotarcia do wszystkich mieszkańców. Seniorzy również dowiadują się o wydarzeniach przede wszystkim za pomocą poczty pantoflowej, ale wskazywali także na konieczność umieszczania takich informacji na tablicach ogłoszeń. Przedsiębiorcy czerpią informacje o imprezach kulturalnych z ogłoszeń i plakatów. Jeden z uczestników potwierdził także rozdawanie ulotek na temat oferty kulturalnej w Boguszowicach. Jednak nie są to wystarczające działania, aby zachęcić większą liczbę mieszkańców do skorzystania z udziału w imprezach kulturalnych.

O wydarzeniach organizowanych w dzielnicy bezrobotni uczestnicy z Chwałowic wywiadu dowiadują się przede wszystkim ze strony internetowej, plakatów i ulotek przygotowanych przez dom kultury lub portali społecznościowych. Dzieci dowiadują się o organizowanych wydarzeniach z plakatów, ulotek, strony internetowej oraz gazet. Jednak ich zdaniem nie są to wystarczające działania, ponieważ wiadomości nie docierają do wszystkich mieszkańców podobszaru. Młodzi dorośli wskazali, że nie wiedzą o większości organizowanych wydarzeń kulturalnych, co jest spowodowane niedostatecznym informowaniem mieszkańców. Takie informacje umieszczane są na portalach społecznościowych oraz w specjalnie przeznaczonych do tego gablotach, np. przed biblioteką.

Podobnego zdania są przedsiębiorcy, którzy o wydarzeniach kulturalnych dowiadują się z tablicy ogłoszeń oraz gazet. Seniorzy o organizowanych wydarzeniach dowiadują się przede wszystkim z plakatów i ogłoszeń oraz gazet. Ich zdaniem nie ma możliwości aby przeoczyć informacje o wydarzeniach kulturalnych.

Mieszkańcy Niedobczyc o wydarzeniach kulturalnych dowiadują się przede wszystkim z plakatów, komunikatów w komunikacji miejskiej, ogłoszeń w radio, ogłoszeń przekazywanych w kościele, prasy oraz portali społecznościowych prowadzonych przez lokalne instytucje. Dzieci dodały także, że o wydarzeniach dowiadują się z tablicy ogłoszeń znajdującej się obok Domu Kultury oraz z rozdawanych ulotek. Popularnym i widocznym miejscem jest także lokalny market, na którego ścianie znajdują się ogłoszenia. Młodzi dorośli wskazali, że o wydarzeniach dowiadują się głównie od innych osób, te zaś informacje czerpią z wcześniej wymienionych źródeł. Przedsiębiorcy wskazali, że informacje umieszczone są głównie w Internecie, co może być problematyczne dla osób, które nie potrafią się nim posługiwać. Nie dostrzegli oni innych form komunikacji.

Osoby bezrobotne z terenu Niewiadomia wskazały, że o wydarzeniach kulturalnych dowiadują się z plakatów wywieszonych m.in. na słupie ogłoszeniowym koło Domu Kultury oraz z rozdawanych ulotek. Oprócz tego informacje o wydarzeniach przekazywane są przez sąsiadów czy znajomych. Dzieci o wydarzeniach dowiadują się albo od rodziców, albo z plakatów wywieszonych na ścianie Kopalni Ignacy. Młodzi dorośli o wydarzeniach dowiadują się z biblioteki lub z internetu, ich zdaniem brakuje jednak jednego „centrum informacji”, które zbierać będzie informacje o wszystkich wydarzeniach w dzielnicy i całym mieście. Seniorzy i przedsiębiorcy potwierdzili słowa poprzednich respondentów, wskazując na źródła internetowe, plakaty ogłoszeniowe oraz pocztę pantoflową.

Osoby bezrobotne z terenu Paruszowca-Piasków wskazały, że o wydarzeniach kulturalnych dowiadują się głównie z portali społecznościowych (Facebook), nie każdy jednak posługuje się Internetem i ma konto na tym portalu. Dzieci o wydarzeniach dowiadują się od kolegów, z rozdawanych ulotek lub wywieszonego na rynku plakatu oraz wspomnianego Facebooka. Młodzi dorośli wskazali, że nie widzieli żadnych plakatów ogłoszeniowych, być może jednak są one zrywane ze ścian i słupów. Seniorzy o zajęciach kulturalnych dowiadują się z ogłoszeń w prasie, Internecie, biblioteki czy ogłoszeń w kościele.

Mieszkańcy Śródmieścia wskazują na problem z informowaniem o wydarzeniach. Osoby bezrobotne oraz seniorzy stwierdzili, że powinno być znacznie więcej plakatów, dobrym pomysłem byłyby także reklamy ruchome, podczipione do samochodów, które docierałyby do znacznie większej liczby mieszkańców. Dzieci częściej spotykają się z ogłoszeniami i plakatami, co może wynikać z faktu, iż spędzają więcej czasu na zewnątrz. Seniorzy zaproponowali także reklamę medialną jako trafną formę informowania o wydarzeniach kulturalnych.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja się dowiaduje z plakatów w autobusie.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ze strony internetowej.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No plakaty, w radiu, Kościół w gazecie pisze też.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Można dowiedzieć się też z Internetu, z Facebooka.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Wiszą plakaty, dzieci przynoszą ulotki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nawet w autobusach na komunikatach pokazują, no i FB.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ale takich imprezowych [ulotek] nie rozdają, tylko plakaty.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, dużo też pocztą pantoflową wiadomości się roznosi.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Dają takie ulotki.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Trochę trzeba szukać [informacji o organizowanych imprezach].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Na słupach są plakaty.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Koło domu kultury są tablice i tam też czasami wieszają.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Są plakaty, albo chodzą jacyś ludzie i mówią o tym.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ulotki też wrzucają do skrzynki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak [mieszkańcy są dobrze poinformowani o tym, że coś się dzieje w okolicy].</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: [jak poinformować mieszkańców o wydarzeniach kulturalnych?]Mogliby mówić</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: I na stronie internetowej Rybnika też piszą.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Pantoflowo więcej. Bo któraś z młodych na Internecie zobaczy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Niezbyt dobre [informowanie o wydarzeniach na</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Niezbyt dobre [informowanie o wydarzeniach na</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Pantoflowo więcej. Bo któraś z młodych na Internecie zobaczy.</i></p>

<p>nauczyciele w szkole na lekcji wychowawczej.</p>	<p>podobszarze]. Ja nie słyszałam o większości rzeczy.</p>	<p>Ewentualnie w Biedronce. No i jedna od drugiej. Albo dzwonią sobie. Na Biedronce to, jest chyba jedyne ogłoszenie.</p>
<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ma możliwości aby ktoś przeoczył wydarzenie kulturalne.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Z gablotki przed biblioteką [dowiaduję się o wydarzeniach].</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie widziałam żeby były jakieś plakaty porozwieszane informacyjne.</p>
<p>Uczestnik FGI – seniorzy: [jak najskuteczniej poinformować mieszkańców o organizowanych wydarzeniach] Na tablicach ogłoszeń powinny widnieć takie informacje.</p>	<p>Uczestnik FGI – seniorzy: Są plakaty, ogłoszenia są.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Zazwyczaj plakat wisi przed Domem Kultury i na Biedronce.</p>
<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Można przegapić takie ogłoszenia.</p>	<p>Uczestnik FGI – seniorzy: Gazeta Rybnicka.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ma takiej.</p>
<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: [jak informowani są mieszkańcy o wydarzeniach] Ulotki roznoszą. Plakaty jakieś, tam na słupach.</p>	<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Z tablicy ogłoszeń, z Gazety Rybnickiej i z Nowin.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mamy tu radio lokalne dziewięćdziesiątka- też mogło by być puszczone, czy w gazecie Rybnickiej.</p>
	<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Raczej tak [są to wystarczające sposoby informowania], są tablice przy przystankach, z dzielniczy zawsze są ogłoszenia.</p>	<p>Uczestnik FGI – seniorzy: Plakaty są.</p>
		<p>Uczestnik FGI – seniorzy: W gazecie są, dają takie wkładki do środka.</p>
		<p>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: To wszystko jest w Internecie, nie ma plakatów, ulotek. Nie wszyscy</p>

ludzie potrafią korzystać z Internetu i szukać informacji.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ogłoszenia są.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Głównie przez facebook’a.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No mogło by być więcej takich plakatów, albo reklam, które „jeżdżą”. Mogliby zrobić taką reklamę, tydzień wcześniej czy dwa i jeździć z głośnikiem.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Plakaty.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie każdy facebook’a ma. Powinien być jakiś wielki plakat. Tam gdzie z silesii jest ten wielki plakat to gdzieś pod spodem powinna być informacja o tym, że są organizowane warsztaty.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Głównie z afiszy, albo z tablicy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tu koło Domu Kultury jest taki duży słup ogłoszeniowy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: W sklepach, lub w szkołach też można byłoby zostawiać ulotki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Są takie tablice i tam są plakaty.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ulotki też noszą przed imprezami.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mamy też radio 90tkę.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Słabo mieszkańcy są informowani.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: To jest w sumie mała dzielnica, to wieści się rozchodzą i z tych plakatów.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Od kolegów.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Uważam, że powinna być informacja medialna.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Zawsze wiszą jakieś kartki, albo plakaty na kopalni albo na przystankach. Ludzie też między sobą mówią o takich rzeczach.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ulotki.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Gazeta Rybnicka, która wychodzi raz w miesiącu ma odpowiednie informacje. Jednak czasem jest tak, że coś tam pisze o tym, że coś dzieje się dzisiaj albo że było wczoraj i już jest po.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tak. Też [w Internecie]. Na przykład gdy kopalnia coś organizuje to są informacje na</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Na rynku jest taki słup i są plakaty.</i></p>	

<i>stronie kopalni.</i>	<i>Facebooku.</i>	<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Za dawnych czasów były afisze. Dzieci dzisiaj tak pięknie rysują i malują. Da dziecku niech coś o tym narysuje i powiesi. Dlaczego nie może być swobody wieszania informacji o tym, że dzieje się taka lub inna akcja?</i>
<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja w sumie z biblioteki, jest tu centrum informatyczne, jak dla mnie jedyne w mieście.</i>	<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Może i gdzieś pojawiają się plakaty, ale zawsze znajdzie się ktoś taki kto je zerwie.</i>	
<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Przydało by się takie centrum informacji.</i>	<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na Paruszowcu nie było żadnych plakatów.</i>	
<i>Uczestnik FGI – seniorzy: W Internecie jest na stronie centrum kultury.</i>	<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Na Piaskach też nie było.</i>	
<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Są też informacje na tablicach ogłoszeń oraz na sklepie.</i>	<i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Może na sklepie jakieś plakaty [by się przydały]. Może sprawdziłaby się jakaś lokalna gazetka, lub coś takiego.</i>	
<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jak ktoś jest zainteresowany imprezami, to na pewno będzie wiedzieć.</i>	<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Z ogłoszenia.</i>	
<i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Na pewno przez Internet.</i>	<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Czasami proboszcz coś ogłosi.</i>	
<i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Radio, strona Rybnika, gazety.</i>	<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jak ktoś chodzi do biblioteki to czyta.</i>	
<i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Poczta pantoflowa też.</i>	<i>Uczestnik FGI – seniorzy: Gazeta Rybnicka dobrze</i>	

reklamuje.

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Ale jest ta
informacja. Co więcej
można zrobić- jest to
w Internecie ogłoszone.*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Są
ogłoszenia, plakaty w
szkole. Są takich miejscach
jak piekarnia, sklepy.*

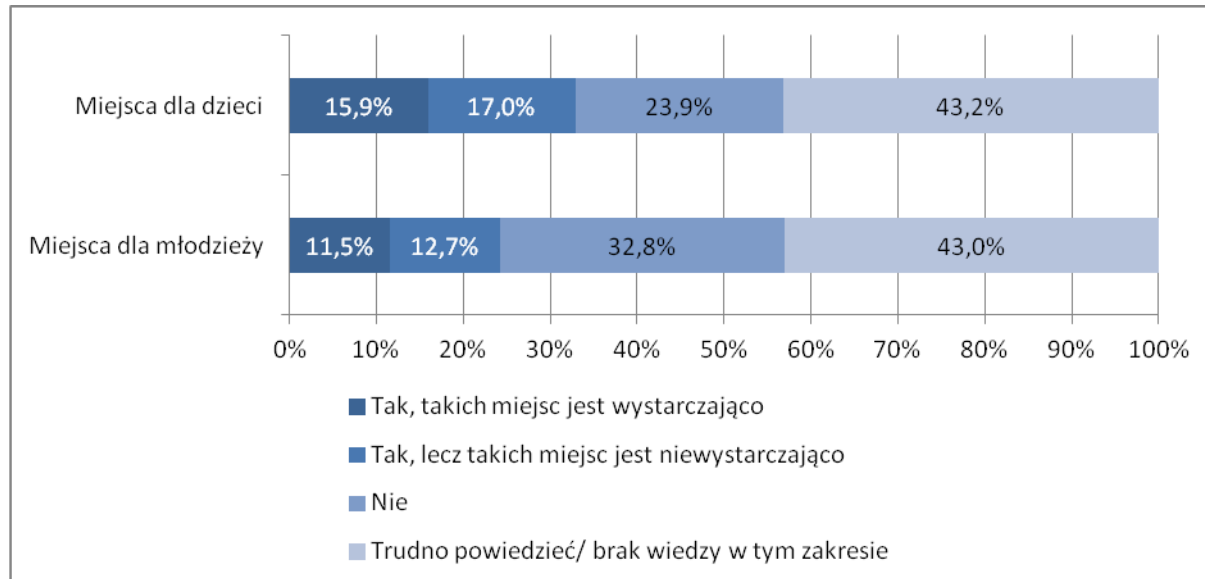
Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

7 Problemy społeczne młodych mieszkańców podobszarów rewitalizacji

7.1 Spędzanie czasu wolnego przez dzieci

Ponad dwie piąte badanych nie potrafiło wskazać jednoznacznej odpowiedzi na pytanie o to, czy w okolicy miejsca zamieszkania występują przestrzenie pozwalające na aktywne spędzanie czasu przez dzieci i młodzież (43,0%). W przypadku miejsc dla dzieci, jedna trzecia badanych uważa, że takie miejsca są (32,9%) przy czym 17,0% respondentów uważa, że jest ich za mało. W odniesieniu do miejsc dla młodzieży, blisko jedna czwarta respondentów uważa, że takie przestrzenie są w okolicy ich miejsca zamieszkania (24,2%), przy czym 12,7% badanych uważa, że jest ich za mało. W przypadku miejsca zamieszkania, wieku, płci, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 71 Miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

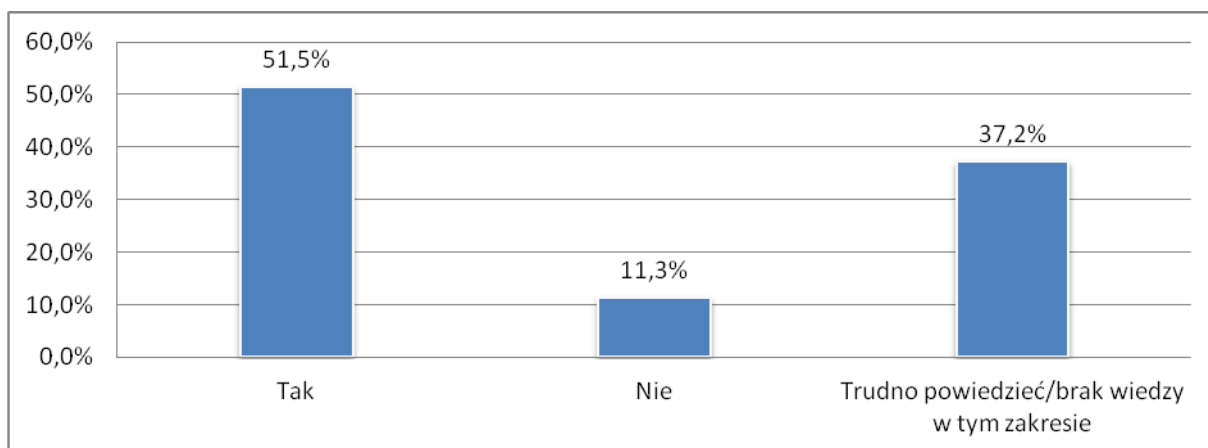
Badanych, którzy zasygnalizowali taki problem poproszono o wskazanie jakiego rodzaju miejsc brakuje dla dzieci. Zdaniem respondentów przede wszystkim brakuje placów zabaw,

aquaparku, basenu, boisk, lodowiska, klubów komputerowych, ścianek wspinaczkowych, plenerowych siłowni, oraz zajęć w domu kultury.

W przypadku miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży w opinii badanych brakuje przede wszystkim skateparków, świetlic, kawiarni, siłowni, boisk, wiat, w których można by usiąść i schronić się przed deszczem oraz spotkać ze znajomymi, kręgielni, kortów tenisowych, klubów sportowych, dyskoteki, klubu oraz zajęć w domu kultury.

Ponad połowa badanych uznała, że na terenie ich dzielnicy występują miejsca, gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży (51,5%). Przeciwnego zdania było 11,3% mieszkańców. Zdaniem badanych do takich miejsc należą przede wszystkim świetlice szkolne, dom kultury oraz harcówka. Jedynie w przypadku wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 72 Zorganizowane miejsca dla dzieci i młodzieży do spędzania wolnego czasu w miejscu zamieszkania (np. świetlice, biblioteki)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadu grupowego z Boguszowic, na podobszarze rewitalizacji są zorganizowane miejsca, gdzie dzieci mogą spędzać czas wolny. Należy jednak podkreślić, że oferta skierowana jest przede wszystkim dla dziewczynek, które mogą korzystać z zajęć Domu Kultury, tj. zajęcia tańca czy śpiewu. Oferta powinna być rozszerzona dla chłopców, którzy bardzo chętnie spędzą czas np. w szkółce piłkarskiej. Jednocześnie dzieci, które wzięły udział w wywiadach, wskazywały, że pomimo tego, że w Boguszowicach są miejsca do spędzania czasu wolnego przez dzieci, bardzo często

są one oblegane przez osoby nietrzeźwe. Dlatego dzieci czas wolny spędzają najczęściej w domu lub klubie, gdzie można porozmawiać ze znajomymi i odpocząć. Młodzi dorośli natomiast zwrócili uwagę, że dzieci najczęściej spędzają czas wolny w domu, przed komputerem. Zdaniem seniorów w Boguszowicach są place zabaw dla najmłodszych, jednak brakuje miejsc wypoczynku dla młodzieży.

Bezrobotni uczestnicy z Chwałowic zgodnie stwierdzili, że dzieci i młodzież nie mają wystarczającej liczby miejsc do spędzania czasu wolnego. Sytuacja poprawia się latem, ponieważ otwierany jest wówczas basen i dzieci korzystają z otwartego boiska. Zdaniem uczestników, na boisku nie ma zorganizowanej małej architektury i brakuje huśtawek i piaskownicy dla najmłodszych mieszkańców podobszaru. Jednak poza tymi miejscami trudno wskazać inne przykłady. Ich zdaniem należy stworzyć place zabaw dla dzieci lub specjalny tor do jeżdżenia na rolkach. Dzieci najbardziej lubią spędzać czas wolny w okolicy miejsca zamieszkania. Wskazali oni także na brak przygotowanych miejsc do spędzania czasu wolnego dla najmłodszych, tj. parków, atrakcji, małej architektury. Zdaniem młodych dorosłych dzieci spędzają czas wolny przede wszystkim w domu kultury, na placu zabaw, a młodzież w parku lub na boisku i na basenie. Ich zdaniem jest wystarczająca liczba miejsc dla wszystkich grup społecznych. Przedsiębiorcy wskazali, że oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci jest słabo rozwinięta w Chwałowicach. Ich zdaniem jest niewiele placów zabaw i boisk. Innego zdania są seniorzy, którzy wskazali, że dzieci i młodzież mają gdzie spędzać czas wolny, tj. boiska, szkoła, miejsce do siatkówki. Jednak dzieci nie są chętne do spędzania czasu wolnego poza domem, ponieważ, zdaniem seniorów, za dużo czasu spędzają przed komputerem.

Zdaniem osób bezrobotnych z Niedobczyc dzieci i młodzież nie mają miejsca, w którym mogą spędzić czas, obecnie jednak budowany jest plac zabaw, sytuacja ta może się więc zmienić. Dzieci wskazały, że najchętniej spędzają czas na podwórku, bawiąc się w parku i na boisku, chciałyby jednak mieć basen. Młodzi dorośli wskazali, że owszem, istnieje orlik, jednak jest on bardzo oblegany, trzeba więc robić zapisy, żeby móc z dzieckiem pokopać piłkę. Także seniorzy wskazali na boisko, dodatkowo wspomnieli także o zajęciach w domu kultury, z których młodzież rzadko korzysta.

Wszyscy uczestnicy wywiadów grupowych z Niewiadomia są zgodni, że na terenie ich miejsca zamieszkania brakuje miejsc aktywizacji dzieci i młodzieży. Jedynym takim

miejszem jest plac zabaw oraz boisko, znajdują się one jednak w jednej części podobszaru. Dodatkowo w Domu Kultury organizowane są zajęcia, m.in. z modelarstwa, nie każdy jest jednak zainteresowany taką formą spędzania czasu. Seniorzy dodali, że duża część dzieci i młodzieży spędza czas wolny poza terenem Niewiadomia, gdzie dostępna jest większa liczba atrakcji i wydarzeń.

Także uczestnicy mieszkający na terenie podobszaru Paruszowiec - Piaski zgodnie stwierdzili, że brakuje oferty kulturalnej na podobszarze, w szczególności dla młodzieży. Osoby bezrobotne wskazały, że dzieci i młodzież mogą się bawić w parku, niestety nie mają dobrego placu zabaw oraz żadnego boiska (mimo iż mieszkańcy bardzo się o to starali). Dzieci grają więc w piłkę między blokami. Dzieci wskazały, że czas wolny spędzają jeżdżąc na rolkach i rowerze. Seniorzy dodali jednak, że o ile latem dzieci i młodzież mogą spędzać czas na świeżym powietrzu, zimą nie mają miejsca, w którym mogły się gromadzić, przez co spędzają cały czas w domu.

Osoby bezrobotne oraz młodzi dorośli ze Śródmieścia wskazali, że jedyne miejsce, gdzie dzieci mogą spędzać czas, znajduje się przy Bazylice. Dzieci stwierdziły, że czas wolny spędzają na boisku lub w bibliotece na komputerze (ewentualnie grając na komputerze w domu). Nikt jednak nie wymienia miejsc dla młodzieży – seniorzy przyznali, że jest to duży problem i o ile ktoś nie lubi jeździć na rowerze, to nie ma żadnej alternatywnej formy spędzania czasu wolnego.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Są zajęcia na świetlicy.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oj z tym jest problem [miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie, nie mają gdzie spędzać czasu wolnego w okolicy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Są boiska.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Dzieci grają na boisku, a tak to nie ma.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Siedzą w parku cały czas.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, ale dla chłopaków brakuje. W domu kultury są zajęcia tańca, śpiewu, a nie ma dla chłopaków nic. Przydałby się jakiś klub</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jest basen w lato, ale teraz nie mają</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Czekamy aż zrobią plac zabaw</i></p>

sportowy, żeby mieli gdzie pograć w piłkę.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna:
Tylko na to wszystko trzeba mieć pieniądze, niby nie są drogie te zajęcia, ale jak ktoś ma dwójkę, trójkę dzieci to już jest gorzej.

Uczestnik FGI – dzieci:
Niedaleko parku, gdzie powinno być zielono i miło, to leżą jakieś stare ubrania, puszki i butelki po alkoholu.

Uczestnik FGI – dzieci:
Spędzam czas wolny w restauracji. Na przykład idę z kolegami.

Uczestnik FGI – dzieci:
Ja swój wolny czas spędzam z mamą w domu.

Uczestnik FGI – dzieci:
Jest też klub.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Dzieci siedzą w domu i grają, a jak są niegrzeczne to za karę są zmuszane do wyjścia, Internet też zrobił swoje.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Kiedyś było więcej dzieci na

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [co należy zrobić aby poszerzyć ofertę dla dzieci?] To zależy od wieku.

Dla małych dzieci plac zabaw z piaskownicą, tego jest mało, tego nie ma.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [co należy zrobić aby poszerzyć ofertę dla dzieci?] Jest następna kategoria wiekowa, dzieci by pewnie chętnie pojeździły na rolkach.

Uczestnik FGI – dzieci:
Tu nic nie ma.

Uczestnik FGI – dzieci:
Na szczęście jest basen, ale on tylko w lato. Tak to jest nuda straszna.

Uczestnik FGI – dzieci:
W Rybniku jest fajnie, a my tu nie mamy fajnych atrakcji.

Uczestnik FGI – dzieci:
Jakby były parki to byśmy tam chodziły.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
W Domu Kultury, ale

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Już zaczynają coś budować, skatepark chyba, dużo ludzi młodych na to czeka

Uczestnik FGI – dzieci:
Na podwórku [najchętniej spędzam czas wolny].

Uczestnik FGI – dzieci:
Na orliku [najchętniej spędzam czas wolny].

Uczestnik FGI – dzieci:
Powinno być więcej takich miejsc.

Uczestnik FGI – dzieci:
Basenu [brakuje] zamiast tego boiska. Tam był już basen ale go zlikwidowali

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Właśnie jesteśmy w trakcie walczenia o miejsce na Orlik. Ale Orlik jest wynajmowany, i jeżeli chce się tam iść z dziećmi, żeby sobie dzieci rzeczywiście pobiegały trzeba się umawiać. Jest tam ktoś kto to przyjmuje. Są zajęcia sportowe danych klubów, klubików dla

dworze, widziały co mają robić to dzieci.

z wolnym czasem, grały w piłkę, a teraz wolą siedzieć przed komputerem i grać w gry.

Uczestnik FGI – seniorzy: Place zabaw są, dzieci jest dużo. Ale dla młodzieży 14-letniej brakuje, np. na rolkach mogliby pojeździć, wspaniale to jest i sama bym pojeździła. Boisko jest, ale oni wolą grać na telefonach.

Uczestnik FGI – seniorzy: Dla takiej młodzieży mało jest [miejsc do spędzania czasu wolnego].

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ludzie się spotykają na terenie naszego liceum, grają.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mamy dużo placów zabaw.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest też basen, non stop otwarty w lato.

Uczestnik FGI – seniorzy: Dzieci mają, mają [gdzie spędzać czas wolny].

Uczestnik FGI – seniorzy: Przy gimnazjum, jest duże boisko z kortem.

Uczestnik FGI – seniorzy: Bardzo trudno wysłać dzieci na podwórko, wolą siedzieć przy komputerze, niż grać w piłkę. Jak za naszych czasów.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jest tylko jeden [plac zabaw]. Koło szkoły też korzystają.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: [jak dzieci

dzieci, ale nie wszystkie dzieci lubią chodzić na zajęcia i tam spotykać się i tam kopać piłkę.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Właśnie mówiliśmy że nie ma.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest orlik.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest boisko.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest też jakiś plac zabaw, ale tam chyba remontują.

B Uczestnik FGI – seniorzy: Boisko jest, ale jest ciągle rewitalizowane.

Uczestnik FGI – seniorzy: W Domu Kultury czasami są imprezy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Są boiska, jest klub sportowy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Są dwa Orliki.

spędzają czas wolny?]
 Na rowerze, albo w ogródku.
 Powinni zrobić huśtawki i
 piaskownice.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No latem w pobliżu jest plac zabaw.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mamy tutaj tor na rolki. Ale młodzież nie chce wychodzić. Głównie dzieci bawią się tu w parku.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: No jest ten tutaj przy Bazylice. Ale tam nie wszystko mogą robić.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mini park tutaj jest. Niewielki plac zabaw. W Domu Kultury są zajęcia dla dzieci i młodzieży.</i></p>	<p><i>Obiecano nam kiedyś rozbudowę placu zabaw. Mamy bardzo skromny plac zabaw. Dzieci jest mnóstwo i one się nudzą na tym placu zabaw. Gdy ostatnio kobieta robiąc wywiad zapytała</i></p>	<p><i>są te takie – no nie pojedzie, bo małe dziecko jest i już nie przejedzie.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jest kilka takich miejsc [gdzie można spędzić czas wolny].</i></p>	<p><i>dzieciaka gdzie się bawi to usłyszała, że nawet po śmietnikach lata, bo tutaj nie ma nic.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ja na boisku, lub w miejskiej bibliotece na komputerze.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Tutaj park.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Walczono tutaj nawet o piaskownicę i się nie udało. U nas nie</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tutaj faktycznie teraz jest park nad nacyną. Tam są boiska i młodzież spędza tam czas bo to widać. Za moich czasów tego nie było.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Boisko szkolne.</i></p>	<p><i>ma kompletnie nic. Fajnie by było gdyby zrobiono choćby mini boisko dla dzieciaków.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mniejsze dzieci, jeszcze nie młodzież też przy bazylice mają skwer i plac zabaw. To jest tam fajnie zrobione i dzieci są tam często. Za mało mam</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Plac zabaw.</i></p>	<p><i>Mamy dość duży park. Chłopcy u nas w piłkę grają między blokami przy</i></p>	
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie brakuje. Przy szkole są trzy place zabaw.</i></p>	<p><i>między blokami przy</i></p>	
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Jedyny pomysł jaki przychodzi mi do głowy to jest zrobienie czegoś z parkiem. Niby jest</i></p>	<p><i>między blokami przy</i></p>	

w porządku i da się tam posiedzieć. ale są osoby które nie czują się tam bezpiecznie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Nie ma gdzie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Tu w domu kultury jest wiele kółek zainteresowań. Jest na przykład modelarstwo na bardzo wysokim poziomie.

Uczestnik FGI – seniorzy: Poza Niewidom. Jadą na przykład na lodowisko do Pszowa, na basen poza Niewidom. Jedyne na dole jest boisko do piłki nożnej.

Uczestnik FGI – seniorzy: Przy szkole są dwa boiska. Tam w okresie letnim grają.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja słyszałam, że z tym jest problem. Ewentualnie na swojej posesji.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie ma parków, nie ma zieleni. Brakuje placów zabaw, a miejsca jest dużo, można by było wykorzystać te wolne miejsca.

ruchliwej drodze, gdzie do późna jeżdżą samochody. Stamtąd też są wiecznie przeganiani, tak więc boisko by im się bardzo przydało.

Uczestnik FGI – dzieci: Można jeździć na rolnkach i rowerze.

Uczestnik FGI – dzieci: Jest plac zabaw.

Uczestnik FGI – dzieci: Można jeździć na rolnkach na parkingu.

Uczestnik FGI – dzieci: Mogliby zbudować kort.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Niby jest jakiś plac zabaw. Ale tam zawsze się znajdzie ktoś kto siedzi tam z papierosem i kręci się na karuzeli. Potem właśnie myślą dzieci, że nie pójda tam, bo pewnie znów siedzi tam nie wiadomo kto.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jeżeli chodzi o dzieci i o Piaski, to placów zabaw na Piaskach jest bardzo dużo.

Uczestnik FGI – młodzi

znajomych w tej grupie wiekowej więc też trudno mi powiedzieć.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie w Śródmieściu. W Śródmieściu nadal nie ma nic.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja myślę, że z tym jest teraz trochę gorzej.

Uczestnik FGI – seniorzy: To jest problem.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jeśli chodzi o gry i zabawy na świeżym powietrzu, to nie bardzo. Chyba, że ktoś lubi wycieczki rowerowe i jeździ na rowerze to warunki są.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Widać na to zapotrzebowanie.

Strzałem w dziesiątkę było to co jest za kampusem między ulicą Kotucza a Rudzką. W niedziele, w majowe i czerwcowe weekendy to jest tam bardzo dużo ludzi. To boisko jest tam wykorzystane i bardzo

dorośli: Młodzież tutaj tak naprawdę to nie ma co robić.

Uczestnik FGI – seniorzy: tu przecież jest blisko las fajne ścieżki są.

dużo młodych ludzi tam jest. Gdyby gdzieś jeszcze udało się stworzyć tego typu teren to na pewno byłoby dobrze.

Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz latem tak [dzieci mają gdzie spędzać czas wolny], ale zimą nie ma nic.

Uczestnik FGI - przedsiębiorcy: - Jedyna alternatywa tego spędzania czasu wolnego to tutaj gdzie siedzimy, od 11 do 18 są dzieci.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

7.2 Integracja międzypokoleniowa

Trudno mówić o integracji międzypokoleniowej pomiędzy mieszkańcami obszaru rewitalizacji. Wynika to zarówno ze zmieniającego się trybu życia wszystkich mieszkańców, jak i koncentrowania się na własnych problemach. Co prawda w Rybniku organizowane są spotkania oraz festiwale sztuki, której celem jest integracja międzypokoleniowa np. poprzez dziedzictwo industrialne. Z drugiej strony, mieszkańcy obszaru rewitalizacji wyraźnie wskazali na brak występowania integracji międzypokoleniowej. Młodzież bardzo często nie jest nauczona współpracy z osobami starszymi. Tylko nieliczne grupy wskazały, że pomagają osobom starszym i/lub spędzają z nimi czas wolny.

W przypadku uczestników wywiadu grupowego z Boguszowic, wszystkie grupy wskazały na brak integracji międzypokoleniowej. Seniorzy podkreślili, że problem dotyczy w ogóle integracji, jednak zdaniem dzieci osoby młode nie są chętne do niesienia pomocy osobom starszym. Tego samego zdania są młodzi dorośli.

Mieszkańcy Chwałowic, biorący udział w wywiadach podkreślili natomiast, że integracja międzypokoleniowa występuje w niektórych rodzinach. Jednak bardzo dużo zależy od wychowania dzieci i młodzieży oraz wzorców przekazywanych przez rodziców. Bezrobotni wskazali, że tylko u części dzieci zauważyć można chęć do integracji międzypokoleniowej. Seniorzy natomiast podkreślili, że w ich miejscu zamieszkania integracja międzypokoleniowa występuje.

Integracja międzypokoleniowa nie występuje także na podobszarze Niedobczyc, zdaniem uczestników wywiadów grupowych. Podkreślili to przede wszystkim bezrobotni, młodzi dorośli, przedsiębiorcy i seniorzy. Młodzi dorośli zwrócili także uwagę na problem integracji społecznej w ogóle, ze względu na koncentrowanie się mieszkańców wyłącznie na swoich problemach.

Zdaniem mieszkańców podobszaru Niewiadom, trudno jednoznacznie ocenić integrację międzypokoleniową. Osoby bezrobotne i przedsiębiorcy zwróciły uwagę na fakt, że bardzo dużo zależy od wychowania dzieci. Seniorzy natomiast podkreślili, że integracja jest widoczna w rodzinach pomiędzy osobami młodszymi i starszymi. Niestety nie ma to przełożenia na integrację na podobszarze rewitalizacji, ponieważ młodzi ludzie bardzo często wyśmiewają się z osób starszych.

Na podobszarze Paruszowiec-Piaski występuje integracja międzypokoleniowa, jednak zależy to od miejsca zamieszkania. Dzieci pomagają osobom starszym i takie wzorce wynoszą z domów. Młodzi dorośli wskazali natomiast, że w ich otoczeniu widoczna jest integracja międzypokoleniowa, jednak wynika to przede wszystkim z dobrych relacji sąsiedzkich.

Mieszkańcy Śródmieścia mają różne zdanie na temat występowania integracji międzypokoleniowej. Dzieci stwierdziły, że integracja ma miejsce nawet w przypadku gdy pomogą osobom starszym wnieść zakupy do mieszkania. Młodzi dorośli natomiast nie zauważają problemów związanych z integracją wiekową. Z drugiej strony, zauważono że mieszkańcy integrują się przede wszystkim podczas organizacji np. wspólnych wydarzeń. Osoby starsze natomiast nie zauważają integracji międzypokoleniowej.

Boguszowice

*Uczestnik FGI – dzieci:
Ja miałam taką sytuację, że jak szłam sobie na przystanek to widziałam jak starsza kobieta źle się poczuła i zasłabła. Ja miałam już autobus i już nie mogłam jej pomóc. Szło tam kilka osób młodszych i starszych i oni obojętnie omijali tą Panią. Udawali, że nie widzą tej Pani.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Chyba niekoniecznie [młodzież integruje się z osobami starszymi], nie będzie dużo takich osób.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Brak integracji w społeczeństwie*

Chwałowice

*Uczestnik FGI – bezrobotni:
To zależy co dzieci wynoszą z domu, niektórzy nawet nie potrafią powiedzieć Dzień Dobry, a z drugiej strony są też takie dzieci, które już z daleka się kłaniają, nawet parę razy dziennie.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Te osoby młodsze i starsze się integrują przez wspólne spędzanie czasu, ale też takie rzeczy- kup mi alkohol, kup mi papierosy.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
W moim bloku tak [jest integracja między młodymi a dorosłymi].*

Niedobczyce

*Uczestnik FGI – bezrobotni:
Nie, nie za bardzo [nie ma integracji]. Kto by z mamą chciał gdzieś wyjść.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To jest główna bolączka- brak integracji społecznej.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie ma za bardzo, nie widać tego[integracji międzypokoleniowej].

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Ci starsi ludzie trzymają się razem, a młodzi już nie*

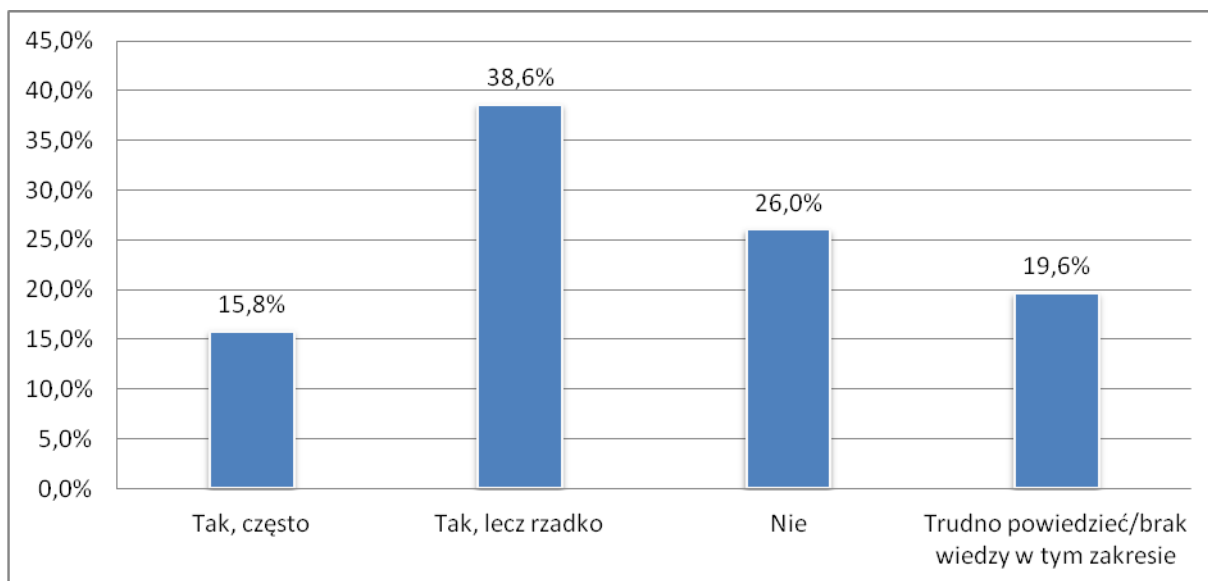
Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p><i>Uczestnik FGI – bezrobotni: Zależy od rodziny [integracja międzypokoleniowa].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Ja chodziłam do DPS i pomagaliśmy starszym Panom.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Można pomóc starszej sąsiadce wnieść zakupy.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak, ale to zależy od rodziny [integracja międzypokoleniowa].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wydaje mi się, że to zależy od ludzi [integracja międzypokoleniowa].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Myślę, że tutaj nie ma problemu z taką integracją wiekową.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: To jest już inne pokolenie.</i></p>	<p><i>Ja zupełnie nie mam problemów z sąsiadami.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: A ja myślę, że brakuje jakiejś idei.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Rodzinnie tak. Ale pomiędzy innymi to już widać, że jest to zmiana pokoleniowa. Jak idzie taki młody i sąsiadowi powie dzień dobry to wiadomo, że z takiego jeszcze coś będzie. Ale gdy idzie taki młody i jeszcze się śmieje bo ktoś jest kulawy, lub ktoś idzie z laską to już wiadomo, że z niego nic nie będzie.</i></p>	<p><i>Spora część osób mnie jeszcze pamięta gdy wróciłam tu jako już dorosła osoba. Ale ja jestem otwartą osobą. Więc ja ze staruszkami też się dogadam. Sąsiedzi nas kochają bo kupiliśmy mieszkanie po totalnej patologii i oni nas teraz lubią. Tak więc to zależy od ludzi. Ja kompletnie nie mam problemu z tymi starszymi sąsiadami.</i></p>	<p><i>Zazwyczaj ludzie łączą się wraz z jakimś pomysłem. Może paradoksalnie jest za dobrze aby się w czymś łączyli.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Boję się agresji młodych ludzi. To jest kwestia wychowania w rodzinie i odnoszenia się do starszych ludzi.</i></p>

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

W opinii dwóch piątych badanych młodzież i dzieci na terenie ich dzielnicy spędzają wspólnie czas, ale odbywa się to rzadko (38,6%). Zdaniem ponad jednej czwartej badanych osób (26%) dzieci i młodzież nie spędzają razem czasu. Mniejszość respondentów uważa, że dzieci i młodzież często spędzają czas razem (15,8%). Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej oraz posiadania

dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

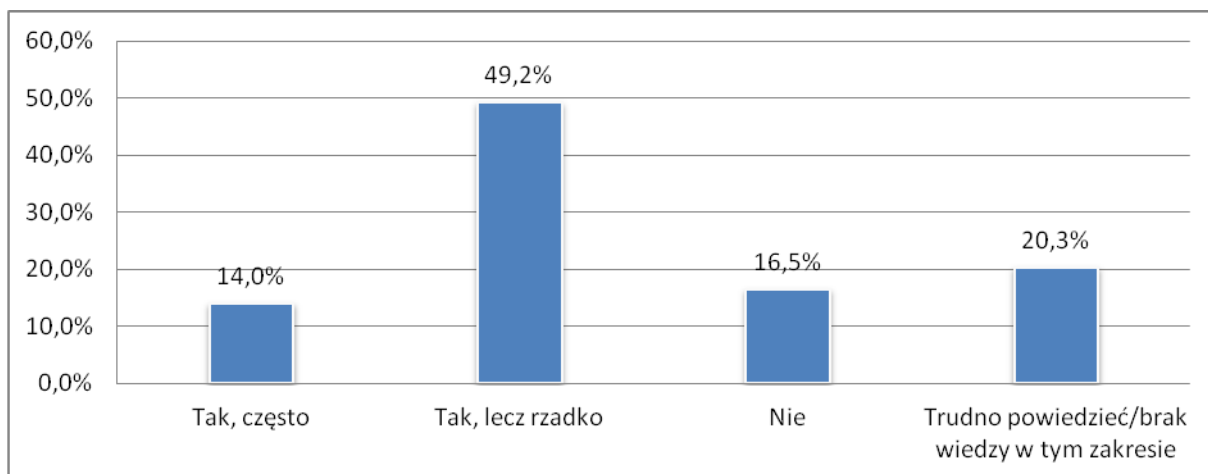
Rysunek 73 Wspólne spędzanie czasu przez dzieci i młodzież w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem blisko połowy badanych lokalna młodzież i dzieci spędzają czas wspólnie z osobami dorosłymi, ale dzieje się to rzadko (49,2%). Jedynie 14,0% respondentów uważa, że dzieci i młodzież często spędzają czas z osobami dorosłymi. W opinii 16,5% badanych dzieci i młodzież nie spędzają czasu z osobami dorosłymi.

Rysunek 74 Wspólne spędzanie czasu przez dzieci i młodzież z osobami dorosłymi w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Integracja wśród najmłodszych mieszkańców podobszaru oceniona została pozytywnie przez uczestników wywiadów grupowych w Boguszowicach (w przeciwieństwie do relacji

sąsiedzkich). Zdaniem bezrobotnych uczestników, integracji sprzyjają przede wszystkim placówki edukacyjne. To tam dzieci spędzają najwięcej czasu i nawiązują kontakt z pozostałymi. W ten sposób chętniej się integrują i spędzają wspólnie czas także po szkole. Zdaniem przedsiębiorców relacje wśród dzieci i młodzieży są na wyższym poziomie niż więzi sąsiedzkie osób dorosłych. Przyczynia się do tego przede wszystkim szkoła oraz wspólne zainteresowania uczniów.

Bezrobotni uczestnicy wywiadu z Chwałowic nie ocenili stopnia integracji dzieci i młodzieży, ze względu na brak wiedzy na ten temat. W przypadku oceny integracji dzieci z dorosłymi, wskazano na bardzo duży wpływ wychowania i wzorców wynoszonych z domu. Dzieci natomiast stwierdziły, że wszyscy mieszkańcy podobszaru integrują się, np. podczas sprzątania Chwałowic.

Zdaniem wszystkich badanych grup z Niedobczyc, dzieci, te młodsze, integrują się na podwórku czy w szkole, znacznie gorzej jest jednak w przypadku młodzieży. Jak wskazali seniorzy, jedynie grupa ministrantów, która trenuje piłkę nożną, jest ze sobą zgrana i spotyka się także między treningami.

Badani przedsiębiorcy wskazali, że dzieci i młodzież na terenie Niewiadoma jest dość zintegrowana, co jest szczególnie widoczne na terenie familoków. Oprócz integracji rówieśniczej, badani dostrzegają także integrację dzieci i młodzieży z osobami dorosłymi.

Osoby bezrobotne wskazały, że jest pewna grupa osób na terenie podobszaru Paruszowiec - Piaski, które integrują się i chcą włączać się w działania na rzecz dzielnicy, istnieje jednak podział między „starymi” a „nowymi” mieszkańcami. Podział ten nie istnieje jednak między dziećmi, które integrują się na podwórku. Podział na starszych i młodszych dostrzegają także młodzi dorośli oraz seniorzy. Uważają, że ludzie boją się integrować, boją się, że zostaną oszukani. Dzieci twierdzą natomiast, że integracja między rówieśnikami nie zachodzi.

Osoby bezrobotne z podobszaru Śródmieście wskazały, że integracja występuje między dziećmi do trzynastego roku życia, potem różnica wieku i charakterów staje się zbyt duża. Młodzi dorośli oraz seniorzy wskazali, że funkcję integrującą pełnią lokalne instytucje i wydarzenia, między innymi Halo! Rybnik, WOŚP oraz wolontariat działający na rzecz seniorów.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: U nich jest lepiej, bo się spotkają w szkole.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: To zależy, co dzieci wynoszą z domu, niektórzy nawet nie potrafią powiedzieć</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, integrują. Teraz to widać jak jest ciepło.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: To zależy od rocznika, młodszy ok, a starsi to już nie.</i></p>	<p><i>Dzień Dobry, a z drugiej strony są też takie dzieci, które już z daleka się kłaniają, nawet parę razy dziennie.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Dzieci powiedzmy jeszcze się tam łączą.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba przedsiębiorcy: Mi się wydaje że jest. Widzę czasami jak chłopcy poubierani w stroje piłkarskie, idą sobie gdzieś grać w piłkę. No to myślę że takie coś.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mi się wydaje, że więcej jest dzieci kulturalnych. Dużo jest też takich nastolatków z papierosami, którzy się buntują, mają wszystko gdzieś.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ale to jest integracja z tymi dziećmi, w klasach młodszych. W starszych już jest gorzej. Bo dzieci te starsze chodzą tu do szkoły. Jedyne taka szkoła w której starsze dzieciaki są to jest tu na Rymerze. To się może bardziej tu widzi, że ta rywalizacja jest. A w podstawówce te młodsze nie mają problemów.</i></p>
		<p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: Jedyne grupa ministrantów, oni zdobyli pierwsze miejsce jako drużyna, mają trenera.</i></p>

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmięcie
<p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: W familokach tak [ludzie są zgrani]. Z pokolenia na pokolenie tam idzie. Także ludzie przesiedleni z socjalu się integrują.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Na boisku szkolnym, jak grają. Widać też dorosłych z młodzieżą.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mamy taką małą grupkę ludzi, którym na przykład proponuję, że w ramach rewitalizacji zbudujemy sobie śmietnik i oni się ze mną za to wezmą. Ale to jest tylko garstka ludzi. Większość to chce brać, ale nie dawać.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ci starsi, którzy mieszkają tutaj od wtedy, gdy powstawały fabryki, to są ogólnie w porządku, pogadają z nami i jest dobrze. Moje dzieci gdy wychodzą na dwór to często opowiadają, że mają nowych znajomych. Między dziećmi nie ma jakiś tam kłótni i dzieciaki cieszą się, że mogą się ze sobą bawić.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Nie [młodzież i dzieci to nie jest zgrana ekipa], wcale.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wymiana pokoleniowa mi się wydaje. Wprowadzają się teraz ludzie młodszy i jest duże rozgraniczenie wiekowe. Młodzi</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mi się wydaje że tak do trzynastego roku życia, to się dogadują. Ale powyżej to już ty jesteś za smarkaty dla mnie.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Myślę, że przez halo Rybnik łączą się te pokolenia starszych i młodszych.</i></p> <p><i>Uczestnik FGI – seniorzy: To jest co prawda garstka, ale jednak integrują się niektórzy w taki sposób że chcą pomagać starszym. Jest taka specjalna grupa wolontariatu. To widać też przy akcjach typu WOŚP. Jednak są to małe i sporadyczne grupki bo oni wiecznie nie mają czasu.</i></p>

ludzie nie ufają zbyt nikomu dookoła. Starsi też zresztą nie ufają. Widzą, że jest teraz dużo oszustw. Każdy się boi że jak się otworzy na kogoś to zaraz ten ktoś go wykorzysta, oszuka i zabierze mu wszystkie pieniądze.

*Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Raczej każdy sobie. Ja bym się nie spodziewała, że te osoby nadużywające alkoholu miały chęci robić coś dla wspólnoty. Oni nawet jak mają kosz to butelkę rozwalą, lub zostawią obok kosza. Więc czego tu można oczekiwać.*

*Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Wydaje mi się, że to zależy od ludzi. Ja zupełnie nie mam problemów z sąsiadami. Spora część osób mnie jeszcze pamięta, gdy wróciłam tu jako już dorosła osoba. Ale ja jestem otwartą osobą. Więc ja ze staruszkami też się dogadam. Sąsiedzi nas lubią, bo kupiliśmy mieszkanie po osobach sprawiających problemy i oni nas teraz lubią. Tak więc to zależy od ludzi. Ja kompletnie*

nie mam problemu z tymi starszymi sąsiadami.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
No różnie czasami jedni się odezwą.*

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

Wielu respondentów ze wszystkich podobszarów, uczestniczących w wywiadach pogłębionych, wskazało, że w obecnych czasach brak integracji nie tylko między dziećmi i młodzieżą a dorosłymi, ale także między rówieśnikami. Nie wszyscy byli jednak takimi pesymistami, część badanych wskazała, że taka integracja, przynajmniej częściowa, występuje. Dzieci i młodzież integrują się głównie w szkole, ale także na placach zabaw, boiskach oraz w placówkach kulturalnych – domach kultury i świetlicach. W Boguszowicach miejscem integracji najczęściej bywa park, w Chwałowicach integracja przebiega między poszczególnymi grupami dzieci i młodzieży z familoków, zaś w Niedobczycach na orliku. Na terenie Niewiadomia i Śródmieścia znaczna część dzieci i młodzieży spędza czas przed komputerem, co niestety utrudnia integracje z rówieśnikami.

Boguszowice:

Respondent 2: Dzieci i młodzież integrują się. W Domu Kultury jest coś takiego tworzone, taki kącik dla teczki i Stowarzyszenie 17-tka, to tam jest integracja i dzieci i młodzieży. Natomiast młodzież nie integruje się z dorosłymi, nie zauważam tego.

Respondent 3: Wydaje mi się, że kiedyś młodzież i dzieci byli ze sobą bardziej związani, że gdy jednemu coś nie szło, to kilku było go wstanie wyciągnąć z tych problemów. Dziś mam wrażenie, że jest inaczej, że jeśli ktoś się potknie, to reszta po nim przejdzie.

Respondent 6: Zdarza się, ale nie jest to częste. Przy jakimś projekcie realizowanym przez nas integrują się, ale nie jest to coś stałego.

Chwałowice:

Respondent 4: Tak, mocno zauważam integrację dzieci i młodzieży, bo oprócz tego, że odkryłam, że są górne i dolne to są jeszcze prawe i lewe familoki. Jak cośmy robili po jednej stronie, to dzieciaki z drugiej strony nie przychodziły albo przychodził jeden i pytał, kiedy będzie u nich. Teraz jak ich gdzieś zabieramy, to jakby zaczynają się poznawać, ale nie

wiem jak będzie długo to trwało, mają mocne poczucie, jest to na pewno przestrzeń do działania.

Respondent 2: Jest zauważalna integracja dzieci i młodzieży, ja udostępniam nasze pomieszczenia harcerzom którzy się rozbudowują, idzie to w dobrym kierunku. Myślę, że jeśli chodzi o integracje młodzieży z dorosłymi, to jest to różnie, ale chciałbym żeby było lepiej.

Niedobczyce:

Respondent 8: Funkcjonują między sobą, ale czy iskrzy czy się wahają tego nie widać. Ja przynajmniej tego nie widzę.

Respondent 4: Jednak różnica pokoleń i mają inne potrzeby i do tej młodzieży trudno dotrzeć, my mamy różne oferty dla dzieci i dorosłych, ale trudno nam trafić do młodzieży i to co mamy do zaoferowania nie do końca ich interesuje.

Respondent 9: Nie ma z tym problemu, szybko się integrują szczególnie to widać na boisku orlikowym. Tam są dzieci z wszystkich terenów Niedobczyc.

Niewiadom:

Respondent 8: Tak one się wspierają, a tu są rodziny wielodzietne, one się integrują.

Respondent 1: Nie, teraz każdy przed komputerem siedzi, nie widzi się dzieci na ulicach, na jakiś placach, nie.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 16: Znam fajne mamy i tatusiów, którzy się faktycznie integrują ale to są sporadyczne rodzinne sytuacje.

Respondent 1: Można zauważyć integrację dzieci i młodzieży zarówno podczas zajęć na świetlicy jak i na lokalnym podwórku.

Respondent 10: Chyba nie, bo nawet u nas niektóre dzieci się nie integrują ze sobą, myślę że na swoich podwórkach też może być z tym problem. Myślę, że ten brak integracji może wynikać z tego że ty jesteś z takiej rodziny a ja z takiej.

Śródmieście:

Respondent 31: Ciężko.....są komputery laptopy i nie jest to teraz tak jak kiedyś....że grali w piłkę razem.

Respondent 3: Nie, nie można. Śródmieście ma kilka szkół, może w środowisku szkolnym ta integracja występuje, ale między szkołami to już niekoniecznie.

Respondent 6: Wszystko zależy od środowiska. Na pewno to nie jest zjawisko na wielką skalę.

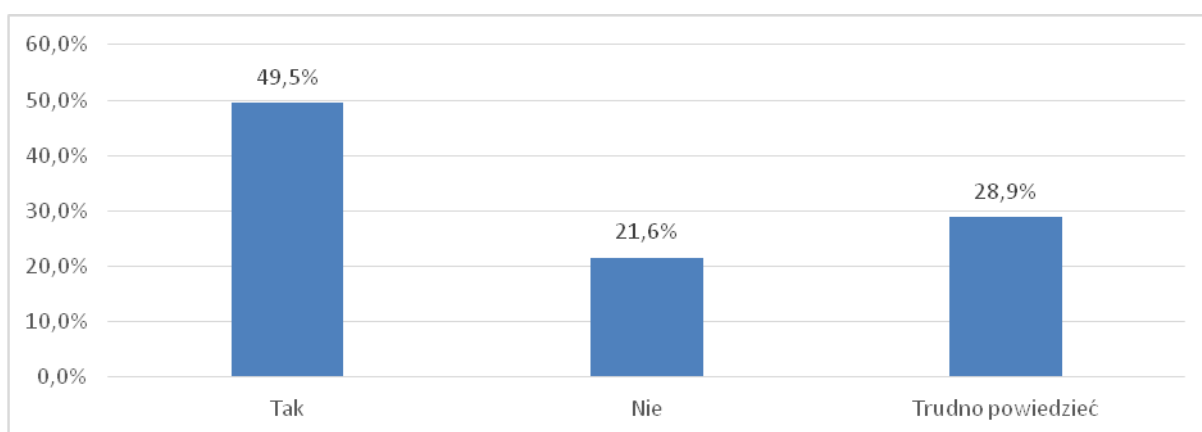
Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

8 Aktywny wypoczynek na podobszarach rewitalizacji

8.1 Miejsca i formy spędzania czasu wolnego przez mieszkańców

Zdaniem połowy badanych (49,5%) na terenie ich dzielnicy występuje wystarczająca liczba miejsc do odpoczynku. W opinii ponad jednej piątej respondentów (21,6%) miejsc takich jest zbyt mało. Respondenci wskazujący na braki wymieniali przede wszystkim ławki, siłownie plenerowe oraz tereny zieleni. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

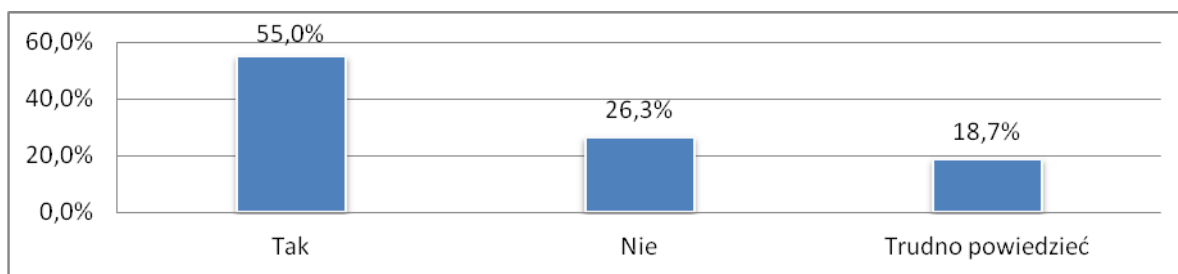
Rysunek 75 Ocena liczby miejsc do odpoczynku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Ponad połowa badanych (55,0%) potrafiła wskazać miejsce w okolicy, gdzie wypoczywa najchętniej. Wśród wymienianych przestrzeni znalazły się: park, zalew, las, działki, basen, staw, okolice hałd, Radlin, Błonie oraz Nowiny. Jedynie pojedynczy badani wskazywali na obszar centrum jako ulubione miejsce spędzania czasu wolnego. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, statusu rodzinnego, oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

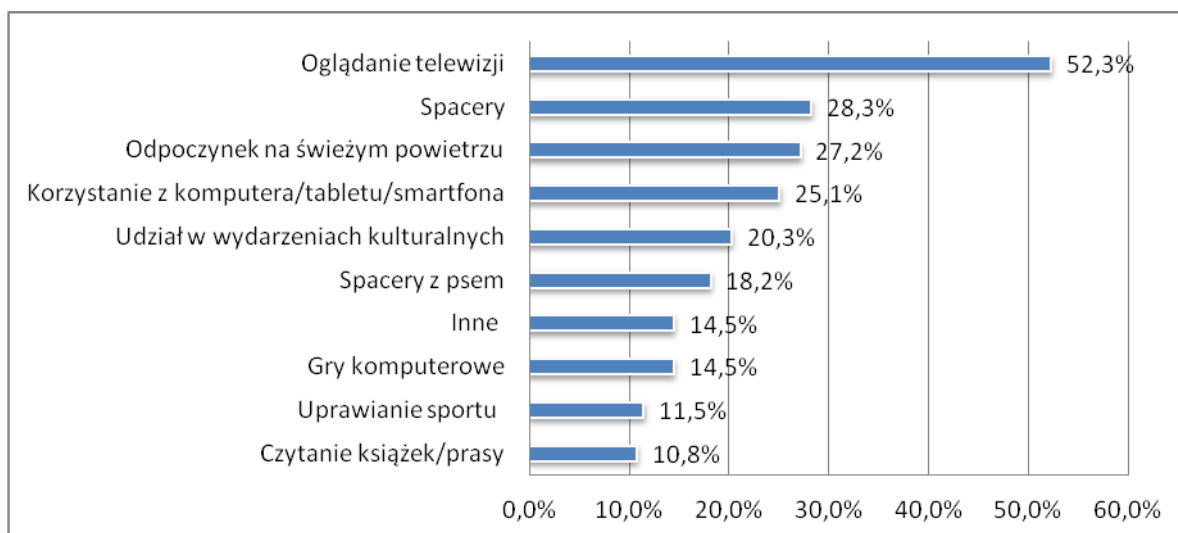
Rysunek 76 Możliwość wskazania miejsc w okolicy do wypoczyniania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

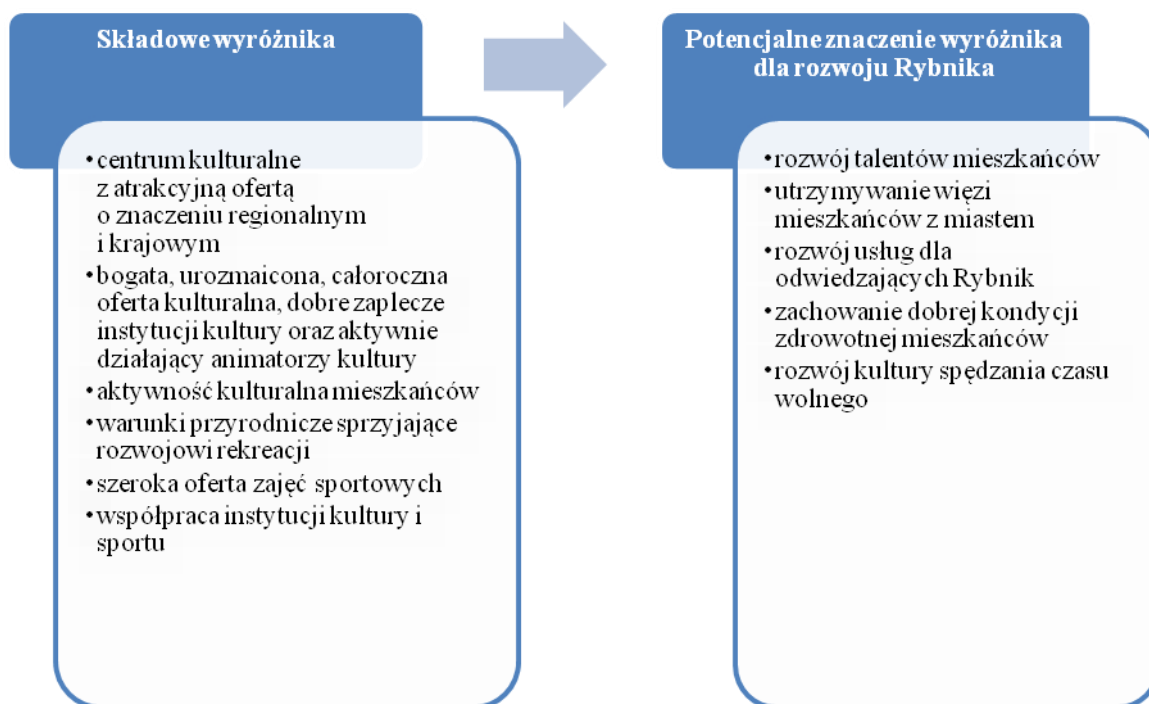
W opinii badanych osób najpopularniejszą formą wypoczynku wśród mieszkańców dzielnicy jest oglądanie telewizji (52,3%). Znaczna część badanych uważa, że popularnymi formami wypoczynku są również: spacer (28,3%), odpoczynek na świeżym powietrzu (27,2%) oraz korzystanie z komputera/tabletu/smartfona (25,1%). Do najmniej popularnych form spędzania czasu wolnego należą czytanie książek i prasy (10,8%) oraz uprawianie sportu (11,5%). Wśród odpowiedzi „inne” wskazywano przede wszystkim na spędzanie czasu na działce, picie piwa, uprawę ogródka, wędkowanie, plotkowanie, biesiadowanie zakupy, hobby (np. numizmatyka, filatelistyka), podróże. Jedynie w przypadku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 77 Najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Wysoka dostępność zróżnicowanych usług czasu wolnego została szczegółowo opisana w dokumencie pn. „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”⁹². Z analizy źródeł wtórnych wynika, że do głównych składowych wyróżników należy zaliczyć przede wszystkim:

Źródło: „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”, s. 13.

8.2 Miejsca aktywności dla dzieci i młodzieży

Głównymi miejscami aktywności dzieci i młodzieży są place zabaw oraz boiska. Są to jednak miejsca, z których można korzystać jedynie przy ładnej pogodzie, w okresie wiosna-jesień. Przez cały rok, szczególnie jednak zimą i jesienią część dzieci i młodzieży gromadzi się w placówkach kulturalnych – domach kultury, świetlicach czy bibliotekach. Część dzieci jeździ także na zajęcia dodatkowe, które wypełniają im czas wolny. Respondenci z podobszarów Boguszowice, Chwałowice, Niedobczce oraz Niewiadom wskazali, że miejsc integracji jest jednak za mało. Aktywizacja, szczególnie dla młodzieży, powinna wyjść „na zewnątrz”, gdyż znaczna część osób młodych spędza czas na ławkach, nie mając miejsca, gdzie można spokojnie porozmawiać i spędzić czas w grupie znajomych. Śródmieście oraz Paruszowiec-Piaski mają więcej miejsc rekreacji, dzieci i młodzież mogą jeździć na rolkach i rowerach, korzystać z terenów zielonych.

⁹² „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”.

Boguszowice:

Respondent 14: Wysiadują przed klatkami i włóczą się po całej dzielnicy nie wiedząc co z sobą zrobić.

Respondent 16: Jeżeli chodzi o instytucje, to Dom Kultury i Klub 17-stka. Do tego biblioteki, które organizują wydarzenia. Są takie placówki. Oprócz tego są place zabaw. Będziemy starać się rozbudowywać obecne place zabaw i aktywizować mieszkańców, żeby się tym zajmowali.

Respondent 17: Jest kilka miejsc, np. park, specjalny tor dla osób, które jeżdżą na rolkach, rowerach, jest plac zabaw. Przy targowisku siłownia na powietrzu, naprawdę dobrze to wygląda.

Respondent 6: Bardzo dużo w ramach Budżetu Obywatelskiego powstało takich miejsc. Powstała siłownia zewnętrzna, ludzie lubią spacerować po parku, gdzie mamy fajny plac zabaw, też z budżetu obywatelskiego.

Chwałowice:

Respondent 5: Na pewno park, przy domu kultury i na pewno szkoły, popołudniami dużo dzieciaków i młodzieży spędza czas na szkolnym boisku czy na schodach tej szkoły.

Respondent 9: Myślę, że boiska. Basen tu jest w Chwałowicach a brakuje ścieżek rowerowych i boisko do siatkówki.

Niedobczyce:

Respondent 11: Jest kilka miejsc. Dużo popularnością cieszy się orlik przy ulicy Górnośląskiej. Mało jest placów zabaw. Jest jeden plac w parku Czempieła i to w sumie tyle. Tych miejsc brakuje.

Respondent 5: Myślę, że faktycznie brakuje takiego miejsca, gdzie ta młodzież mogłaby się spotkać i zająć czymś konstruktywnym, może się to wiązać też właśnie z ofertą tego Domu Kultury, ale żeby coś tam było konkretnie zorganizowanego, teraz właśnie Skate Park, czy coś tam robią. Natomiast no, dlatego problemowe młodzieży, czegoś takiego by brakowało.

Niewiadom:

Respondent 20: Prócz placu zabaw

Respondent 19: Nie ma takiego miejsca. Przydałaby się jakąś świetlica.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Młodzież posiada tor rolkowy jedyne takie miejsce które przychodzi mi do głowy ale należy pamiętać, że nie dla każdego młodego człowieka jest to atrakcja i nie każdy posiada niezbędny sprzęt aby z niego korzystać, młodzi mają place zabaw jednakże nie są najlepiej wyposażone. Jest również świetlica środowiskowa. Brakuje boisk, siłowni, wyposażenia parku.

Respondent 6: Na pewno nie ma takich miejsc, tym bardziej w takim okresie (zima) w lato są na Paruszowcu jakieś huśtawki, jest tam coś zrobione, no ale nie ma nic zrobionego dla dzieci i młodzieży. Brakuje placów zabaw, bo dzieci tutaj trochę jest, na pewno siłownie o które żeśmy wnioskowali, bo te siłownie to jest dla dzieci, dla dorosłych, dla młodzieży i każdy by z tego skorzystał.

Respondent 17: Tak jest tam w trakcie ulepszania tor rolkowy, otworzyli również plac zabaw na ul. Ogrodowskiego, myślę, że jest tam możliwość aktywnego spędzenia czasu, tętnia będzie powstawać więc są tam takie możliwości, pojawiają się takie możliwości.

Śródmieście:

Respondent 13: Tak, bardzo dużo dały te bulwary nad rzeką Nacyna, ja jeżdżę dziennie na rowerze i widzę bardzo dużo dzieci i młodzieży na rolkach, na rowerach, jak jest weekend to nawet rowerem nie można przejechać swobodnie bo jest tyle ludzi i park nad Nacyną też jest oblegany.

Respondent 20: Znaczący, tutaj mamy na myśli również różnego typu boiska sportowe. Takie imprezy sportowe no to są, są organizowane również takie zajęcia plastyczne, o których też słyszałam niedawno. Są takie też zajęcia na tym tutaj basenie, na MOSIRze, także myślę, że tych zajęć jest dużo, w zależności od poszczególnych zainteresowań.

Respondent 6: Najchętniej wybierany park tematyczny, brakuje placu zabaw dla dzieci takiego z prawdziwego zdarzenia, o dużej przestrzeni i z ciekawymi urządzeniami.

Miejsca wypoczynku mieszkańców i sposoby spędzania wolnego czasu

Mieszkańcy Boguszowic-Osiedla swój czas wolny bardzo lubią spędzać w parku. Jest to miejsce, z którym się utożsamiają, powinno więc zostać wyremontowane i dostosowane do potrzeb i oczekiwań mieszkańców. Spora część mieszkańców spędza czas wolny w domu, jeśli jednak z niego wychodzą, chcą spędzać czas na świeżym powietrzu. W tym celu, oprócz spacerów po parku, grillują w ogródkach, siadają na ławkach. Na dłuższy odpoczynek udają się do turystycznych miejscowości – Wisły czy Ustronia.

Badani mieli trudność ze wskazaniem miejsca odpoczynku w Chwałowicach. Twierdzili, że zdecydowana większość mieszkańców by odpocząć wyjeżdża poza dzielnicę. Na jej terenie nie ma miejsc odpoczynku i aktywizacji dla dzieci i młodzieży. Ewentualną rozrywką są spacerowanie oraz korzystanie z odkrytego basenu.

Mieszkańcy Niedobczyc i Niewiadomia podkreślili, że nie mają miejsca, w którym mogliby odpocząć. Podobnie jak mieszkańcy Chwałowic, chętnie wyjeżdżają poza dzielnicę i miasto, ewentualnie spacerują, spędzają czas w parku lub robią grilla w ogródku.

Mieszkańcy Śródmieścia mają zapewnionych bardzo dużo miejsc odpoczynku zlokalizowanych na terenie podobszaru oraz atrakcji, takich jak: spacerowanie po parku, jazda na rowerze itd. Ponadto mieszkańcy Śródmieścia korzystają z atrakcji zlokalizowanych na terenie innych dzielnic Rybnika: odkrytego basenu, czy spływu kajakowego. Oprócz tego, lubią spędzać czas w zaciszu własnego domu.

W przeciwieństwie do nich, mieszkańcy Paruszowca-Piasków nie potrafili wskazać miejsc rekreacji zlokalizowanych na terenie podobszaru, a park znajdujący się na tym terenie, ich zdaniem wymaga odnowy. Jak wynika z wypowiedzi uczestników badania, mieszkańcy znaczną część czasu wolnego spędzają głównie na ławkach, spożywając alkohol.

Boguszowice:

Respondent 16: Z naszej diagnozy w ramach projektu wyszło nam, że dla wszystkich- park jest najistotniejszy. Oni się z nim identyfikują. Gdyby on został zmodernizowany to poczuliby się, że ktoś robi coś dla mieszkańców. Obecnie tam pełno szkła i śmieci. Można by z tego zrobić perelkę miejską.

Respondent 3: Mieszkańcy najchętniej wypoczywają poprzez wystawianie krzeseł, stolików przed klatki, przed blok, niejednokrotnie urządzając grilla, tak to wygląda tutaj.

Respondent 9: Wyjeżdża każdy gdzieś na wczasy, Wisła, Ustroń , każdy jest już zmotoryzowany. Ludzie bardziej wyjeżdżają żeby wypocząć, bo gdzie tu pójdzie, kiedyś jeszcze był staw ale już go nie ma.

Respondent 7: Jest basen , dom kultury , stowarzyszenie 17 ale przydałby by się jeszcze takie miejsca jak klubokawiarnia żeby młodzież mogła się gdzieś spotykać zamiast parków , gdzie palą papierosy, piją piwo. Miejsca w których można by pokazywać różne formy spędzania wolnego czasu.

Chwałowice:

Respondent 3: W dzielnicy korzystają bardzo umiarkowanie, np. jak jest mecz piłkarski, to jest bardzo mało ludzi. Dzieci znajdują sobie zajęcia, grają w różne gry, mamy też basen odkryty, ale tylko w okresie letnim.

Respondent 5: Jak jest ciepło to w tym parku jest naprawdę sporo ludzi można zauważyć i na placach zabaw gdzie tu na osiedlach są, czy przy kopalni czy na górnych Chwałowicach dużo osób spaceruje, basen.

Respondent 2: Ta górna część Chwałowic powinna być dofinansowana z każdej strony, żeby młodzież nie nudziła się, nie kombinowała była zajęta nie tylko zajęciami w szkole ale żeby sama się organizowała, a my im w tym pomożemy jakby coś powstało np. boisko profesjonalne.

Respondent 1: Bardzo dużo ludzi jeździ na rowerach , szlaki rowerowe też tu są , które się przecinają to jest taki główny wypoczynek dla mieszkańców. Bardzo nie ma gdzie pospacerować bo wszędzie dookoła te hałdy. W okresie zimowym praktycznie w ogóle się z domu nie wychodzi bo o 17 nic już nie widać przez smog.

Niedobczyce:

Respondent 1: Odpoczywają w swoich domach, rzadko kiedy wychodzą na spacer, bo na prawdę nie ma gdzie, nie ma gdzie, szczególnie na osiedlu.

Respondent 8: Nie wiem czy dwa w tym momencie... chyba 2 bardziej. Takim miejscem powinien być park Czempieła, ale potrzebne byłby jakieś nakłady finansowe, żeby

go podrasować. Można by zrobić rzeczywiście fajne miejsce dla ludzi. Na Wrębowej co pozostaje, no ławeczka pod blokiem. Każdy ma tam jakiś swój ogród. I ta reszta gdzie są domki.

Respondent 4: Na tą ofertę mieszkańcy na pewno bardzo narzekają, że nie ma basenu, że gdziekolwiek chcą pojechać to jest daleko i wszystko się dzieje po za Niedobczycami ale z drugiej strony jest ta oferta z domu kultury, gdzieś gdzie te wakacje są organizowane, gdzie można wyjechać. W moim odczuciu jest podobnie jak na każdej innej dzielnicy.

Niewiadom:

Respondent 3: Lepiej wyjechać bo tu jest brudno.

Respondent 4: Parki i bary...każdy wybiera to co lubi.

Respondent 1: No jest jeden park przy Domu Kultury, ale to głównie tam ludzie piją alkohol, nie ma.... Na dole w Niewiadomiu w ogóle nie ma takiego miejsca, żeby sobie usiąść pogadać.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 16: Przed swoją klatką, na podwórku, na krzeselku, ze swoim grillem nawet jeżeli mają piękny staw, polane, to nie ma tam ławki żeby usiąść. Tężnia, tor rolkowy może to wszystko zmienić.

Respondent 3: W okolicy nie ma ofert miejsc wypoczynku. Trudno powiedzieć w jaki sposób mieszkańcy najchętniej wypoczywają, widzę że najczęściej przy alkoholu w pobliskim parku.

Respondent 14: Błonia, bardzo dużo ludzi chodzi do lasu na spacer, plac zabaw, tereny wokół tężni, toru rolkarskiego tu się najczęściej ludzi spotyka.

Śródmieście:

Respondent 11: Zależy co kto jak wypoczywa. Mamy gdzie spacerować, gdzie jeździć na rowerze, mamy gdzie iść się opalać, jest 1 basen na którym jest dość tłoczono, jest gdzie popływać na kajakach, żagłówkach – aktywnie spędzać można. A nieaktywnie to w domu.

Respondent 5: Mieszkańcy podczas wypoczynku korzystają z zasobów infrastruktury dzielnicy, przed budynkami też spędzają czas, korzystają z parków, jeżdżą na rowerach, na basen.

Respondent 23: Po za kąpieliskiem nie ma tak nic baza hotelowa jest uboga w Rybniku Zalew Rybnicki powinien być zagospodarowany też jako kąpielisko i jakaś baza hotelowa a tam nic nie ma.

8.3 Odpoczynek osób dorosłych

Miejsca przeznaczone do odpoczynku dla osób dorosłych, ocenione zostały przez uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego. Zdaniem uczestników z podobszaru Boguszowice, na podobszarze rewitalizacji jest znacznie mniej miejsc do spędzania czasu wolnego dla dorosłych niż dla dzieci. Bezrobotni uczestnicy wywiadów grupowych podkreślili, że gdyby nie posiadali prywatnej działki, trudno byłoby im znaleźć odpowiednie miejsce dla siebie. W okolicy brakuje przede wszystkim miejsc, gdzie można zorganizować grilla i spotkać się ze znajomymi. Młodzi dorośli zauważyli, że idealnymi terenami do aktywnego spędzania czasu wolnego są: siłownia tzw. „pod chmurką”, park i orliki. Seniorzy natomiast wskazywali, że brakuje im miejsc na spokojny odpoczynek i spotkania z przyjaciółmi. Również młodzież nie ma zorganizowanego miejsca do spędzania czasu wolnego, zdaniem seniorów. Dlatego właśnie pogłębiają się problemy społeczne wśród osób młodych, którzy próbują sobie samodzielnie zorganizować czas wolny. Seniorzy wskazali także na potrzebę wybudowania tężni w okolicy, np. w miejscu zasypanego basenu. W ten sposób przygotowane zostałyby miejsca dla seniorów, którzy mogliby spędzać tam czas wolny. Zdaniem przedsiębiorców, na podobszarze rewitalizacji, zorganizowanych jest niewiele miejsc do spędzania czasu wolnego dla mieszkańców. Uczestnicy również podkreślili funkcjonowanie Domu Kultury, który organizuje koncerty, jednak jego oferta mogłaby być szersza.

Problem ze wskazaniem miejsc do odpoczynku dorosłych mieli bezrobotni uczestnicy wywiadu z Chwałowic. Ich zdaniem, w Chwałowicach brakuje takich miejsc i jedynymi możliwościami są: ogródki, wyjazd na działkę lub zakupy w centrum miasta. Brakuje także kawiarni i miejsc do spotkań ze znajomymi i przyjaciółmi. Również zdaniem dzieci brakuje miejsc do odpoczynku dla dorosłych. Zdaniem dzieci, rodzice spędzają czas wolny w domach lub u znajomych. Podobnego zdania są przedsiębiorcy, którzy podkreślili, że w okolicy nie ma miejsc do spacerowania, skwery są niewielkie co nie pozwala na spędzanie czasu wolnego poza domem. Zdaniem przedsiębiorców, w Chwałowicach powinno być więcej parków, ścieżek rowerowych, wybiegów dla osób oraz terenów zieleni. Seniorzy czas wolny starają

się spędzać na świeżym powietrzu, tj. na spacerach lub placach zabaw. Ich zdaniem także brakuje kawiarenki, gdzie mogliby spędzać czas wolny ze znajomymi.

Osoby bezrobotne z obszaru Niedobczyc czas spędzają w parku, na ławce przed blokiem, ewentualnie uprawiają Nordic-walking, stwierdziły jednak, że szczególnie mała oferta prezentowana jest dla dzieci i młodzieży, którzy nie mają co robić, nie mają swojego miejsca. Młodzi dorośli wskazali, że brakuje miejsc zielonych oraz placów i huśtawek, a mieszkańcy wypoczywają głównie w domu. Seniorzy podkreślali braki w infrastrukturze rekreacyjnej na terenie podobszaru. Przedsiębiorcy wskazali, że czas wolny mieszkańcy Niedobczyc spędzają poza dzielnicą, jadą do galerii handlowej lub poza Rybnik.

Osoby bezrobotne z podobszaru Niewiadom, wskazały, że czas wolny mieszkańcy spędzają na jedzeniu i piciu – czy to w restauracjach, czy barach, czy przed blokiem. Zdaniem młodych-dorosłych niewiele jest miejsc do spędzania czasu wolnego, być może park może być takim miejscem. Przydałoby się jednak miejsce, które będzie służyć cały rok, np. centrum gier dla rodzin.

Mieszkańcy Paruszowca-Piasków spędzają czas głównie na placu zabaw, na działkach, latem spędzają czas na basenie odkrytym. Młodzi dorośli dodali, że takim miejscem jest też tężnia oraz park, w którym można posiedzieć na ławkach. Seniorzy, przedsiębiorcy oraz młodzi dorośli wskazują, że na terenie dzielnicy znajduje się wiele niezagospodarowanych miejsc z potencjałem, które mogłyby służyć jako miejsca odpoczynku i rekreacji.

Osoby bezrobotne z terenu Śródmieścia chciałyby, aby w okolicy powstał park lub plac zabaw, na którym można spędzać czas, w tej chwili mieszkańcy spędzają czas w domu, przed telewizorem. Młodzi dorośli, seniorzy oraz przedsiębiorcy wskazali, że latem jest więcej miejsc gdzie można spędzać czas, jednak zimą i jesienią pozostają jedynie kawiarnie, na które jednak nie wszystkich stać.

Boguszowice				Chwałowice				Niedobczyce			
<i>Uczestnik</i>	<i>FGI</i>	–	<i>osoba</i>	<i>Uczestnik</i>	<i>FGI</i>	–	<i>osoba</i>	<i>Uczestnik</i>	<i>FGI</i>	–	<i>osoba</i>
<i>bezrobotna:</i>	<i>Mam działkę.</i>			<i>bezrobotna:</i>	<i>Ja mam ogródek, to jest luksus, mam gdzie zrobić grilla, posiedzieć. Tak to poza</i>			<i>bezrobotna:</i>	<i>My chodzimy na kijki.</i>		
<i>Uczestnik</i>	<i>FGI</i>	–	<i>osoba</i>					<i>Uczestnik</i>	<i>FGI</i>	–	<i>osoba</i>
<i>bezrobotna:</i>	<i>Basen by się przydał.</i>							<i>bezrobotna:</i>	<i>Na ławce przed</i>		

<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [pomysł na spędzanie wolnego czasu] Takie miejsca, na grilla.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [miejsce do aktywnego spędzania czasu wolnego] Siłownia pod chmurką.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Park, ale się sypie cały, nie ma ogrodzenia, tam psy chodzą, ludzie niszczą.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [pomysł na spędzanie wolnego czasu] Takie miejsca, na grilla.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Basenu nie mamy otwartego, kiedyś był.</p> <p>Uczestnik FGI – seniorzy: Nie ma lokalu , aby usiąść naturalnie napić się kawy czy coś, tak jak tutaj usiąść.</p> <p>Uczestnik FGI – seniorzy: Przede wszystkim tutaj na górze jest siłownia, My mieszkamy na starym osiedlu i tam nie ma nic, tam zabrano taki ładny teren byleż szkoły, tam można by było coś takiego utworzyć dla starszych ludzi. Starsi ludzie nie</p>	<p>miasto, albo do centrum na jakieś zakupy.</p> <p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie ma czegoś takiego tu [jak kawiarnie].</p> <p>Uczestnik FGI – dzieci: Nasi rodzice u swoich znajomych spędzają czas wolny.</p> <p>Uczestnik FGI – dzieci: Dorośli nie mają wystarczająco miejsca, żeby spędzać tu czas wolny.</p> <p>Uczestnik FGI – seniorzy: Tak, chodzimy na spacer. Z wnukami na place zabaw- które są bardzo fajne. Fajnie zrobione.</p> <p>Uczestnik FGI – seniorzy: Ale przydała by się może taka kawiarenka.</p> <p>Uczestnik FGI – seniorzy: Ale Dom Kultury, też organizuje jakieś, takie: teraz byliśmy niedawno, dwa tygodnie temu w teatrze. To znaczy Dom Kultury- przyjeżdża tam teatr, który pani też organizuje. Były bilety, dla</p>	<p>swoim blokiem</p> <p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Poza parkiem nie ma innej oferty.</p> <p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Zamiast placów zabaw budują parkingi, szkoda po prostu dzieci, ale auta są najważniejsze.</p> <p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Brak tu warunków, jest ograniczone, dzieci się bawią między autami.</p> <p>Uczestnik FGI – dzieci: W parku spędzają czas wolny.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: No latem się widzi, że są spacer, dzieci gdzieś tam biegają.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tylko brakuje tych placów zabaw dla małych dzieciaków, żeby gdzieś wyjść na basen, nawet huśtawek, ławek nie ma.</p> <p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Zielonego miejsca</p>
--	---	--

przyjdą tutaj bo nie mają siły, tam z chęcią by poszli.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ta młodzież wieczorami nie ma co robić. Ja widzę tam nawet obok nas na placach zabaw piją, dewastują, a ja się człowiek odezwie no to jest wtedy źle.

Uczestnik FGI – seniorzy: [tężnie] mogłyby powstać w miejsce zasypanego basenu, aby częściej ludzie chodzili do parku.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Dom Kultury. Ponoć działa prężnie, ale jakoś tak kuleje.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ale jest też tutaj- w niedziele te przedstawienia, to ludzie tutaj przychodzą z wnukami.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ale ogólnie nie ma gdzie spędzić czasu.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: No to właśnie [jest jeszcze] Maszkieciarnia.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ale tak na przykład, jak kiedyś my mieliśmy, basen- tutaj był

nas wszystkich

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Na przykład ja jako mieszkanka mogę powiedzieć, że nie ma tu gdzie iść na spacer. Są takie małe skwery, ale to za mało i z dziećmi małymi nie ma gdzie wychodzić. Ja na kijki muszę wyjeżdżać na Kozie Góry. Wszystko jest poniszczone przez ciężarowe samochody. Koło Domu Kultury jest trochę miejsca, ale to i tak za mało.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie ma placów dla dzieci.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tam gdzie hałdy są byłoby fajnie coś zrobić.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: W Chwałowicach oprócz Domu Kultury nic nie ma.

brakuje.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: A jaka tu jest oferta do wypoczynku?

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [mieszkańcy wypoczywają] W domu.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest tyle ludzi, a nie ma ani integracji społecznej ani nic.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ja uważam, że w tej części dzielnicy coś jeszcze jest, to od torów do granicy z Rybnikiem nie ma nic. Pustka, żadnego miejsca dla młodzieży, nie ma miejsca gdzie się można spotkać.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jedyne park i tężnia, ale to nie w Niedobczycach.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie ma takich miejsc, bardzo brakuje.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie, to trzeba do centrum pojechać.

Uczestnik FGI – seniorzy:

w Boguszowicach.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy:
[jest basen na kopalni] No ale tak, na wolnym powietrzu by się przydał. My z małymi dziećmi, w każdą wolną chwilę się szło na basen, bo blisko, na miejscu. Koc , jedzenie się wzięło i było fajnie. Dzieci bardzo to uwielbiają.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy:
W parku też coś tam mają. Nie ma tam cudów, ale coś tam jest.

Ludzie najczęściej siedzą przed telewizorem.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie ma placów zabaw, ścieżki rowerowej.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu nic nie ma.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Albo się jedzie do Rybnika do galerii, albo się jedzie gdzieś za miasto.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Siedzą w domu, albo pod blokiem.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Restauracja.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Spędzamy czas głównie na placu.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: - Jak by był fajny plac zabaw, to bym go spędzała z dziećmi na placu zabaw. Jak by były jakieś spotkania na przykład towarzyskie dla kobiet, to by też było fajne.
Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Można się kawy napić. Co tam dalej, piwo, tam jeszcze drinki.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mi to by się podobało na przykład kino pod chmurką. Można byłoby poukładać leżaki i na familoku ustawić jakiś rzutnik i byłoby super.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: siedzę przed telewizorem bo nie ma gdzie iść.
Uczestnik FGI – dzieci: Szczerze mówiąc to wszędzie [można odpocząć]. Gdzie się nie spojrzy to są ławki, albo miejsca gdzie można usiąść.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Siedzimy sobie	

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Nie ma miejsc do spędzania czasu wolnego.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Nie wiem- chyba w parku.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Jakieś centrum gier by się przydało, jakaś informatyczna salka. Coś na tej zasadzie, ogólnie dostępna dla całych rodzin, bo tego na pewno brakuje. Przydała by się nie tyle kawiarenka, tylko jakieś centrum z grami, coś takiego, żeby z dzieciakiem podejść.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli:
Klub no na pewno by się przydało. Gdzieś tam z jakimś bufetem.

Uczestnik FGI – seniorzy:
Od czasu do czasu gdzieś się wyjedzie lub wyjdzie. Ale głównie to w domu.

Uczestnik FGI – seniorzy: *Może takie miejsce zrobić ogniskowo grillowe. Tylko żeby nie było to zaraz przejęte przez nieodpowiednich ludzi.*

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy:

na działkach, lub jedziemy na basen. Przy trzepakach są też huśtawki gdzie dzieci się huśtają, a my sobie siedzimy. I to tyle. Czasem pójdzie się gdzieś na spacer. Mimo wszystko nie zamieniłabym tego naszego małego osiedla na żadne inne.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: - *Jedynie ta tężnia tutaj.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: *Ławki w parku nie są do użytku.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: *Tutaj przydałaby się rewitalizacja terenów zielonych. Mamy piękny staw ale nic tutaj nie jest zrobione przy nim.*

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: *Molo jest zasłonięte i się nie wchodzi na nie bo jest niebezpieczne. Zamiast to rozebrać, albo zbudować nowe to woleli taśmę czerwoną powiesić.*

Uczestnik FGI – młodzi

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: *Co by tu mogło powstać? Dużo rzeczy. Park jakiś taki fajny, ciekawy. Żeby sobie można było iść, siąść na ławce, były by piękne drzewa. A tak nie ma nic. Wszystko przy drodze- zaśmierzdiane, kurzu pełno. Jak chce się siąść na ławce- to szmatę trzeba ze sobą nosić. Ścierać.*

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: *To chyba przy Bazylice z dziećmi na placu zabaw. Bo tak to nie mają gdzie iść.*

Nie ma miejsca do wypoczynku.

*Uczestnik FGI – przedsiębiorcy:
Tu ludzie nie spacerują, bo nie
ma gdzie. Przecież nie będą
chodzić przy ulicy.*

*dorośli: Miejsc jest dużo,
ale są one
niezagospodarowane. A gdy
jest coś zagospodarowane
to bardzo szybko jest
dewastowane i niszczone.
Też jest to że tereny zielone
są zaniedbane. Tutaj jest
zieleń, ale połowa parku na
przykład jest wyjeżdżona
przez auta. Śmieci jeszcze
od Sylwestra leżą.*

*Uczestnik FGI – seniorzy: –
dorośli my tu mamy
cały program na cały rok,
wszystkie wycieczki*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
tu jest dużo prywatnych
domów , maja ogródki,
każdy w swoim zakresie*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
my np. chodzimy bardzo
dużo do lasu,*

*Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Mamy
stawy. Jakby to fajnie
zagospodarować. Latem
jakieś tam budki z jakimś
żarłem że tak powiem.
Jakieś tam łódeczki.*

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

9 Znaczenie Internetu w życiu mieszkańców podobszarów rewitalizacji

Internet ma coraz większe znaczenie nie tylko dla mieszkańców Rybnika, ale także dla przedsiębiorców prowadzących własną działalność gospodarczą. Jak wynika z zaprezentowanych poniżej danych, coraz więcej mieszkańców województwa śląskiego posiada w domu komputer i/lub dostęp do Internetu. Także biblioteki publiczne zwiększają dostęp do Internetu dla mieszkańców miasta. Internet wykorzystywany jest także przez przedsiębiorców funkcjonujących w Rybniku, jednak potencjał ten nie jest w pełni wykorzystywany.

Tabela 36 Społeczeństwo informacyjne w Rybniku

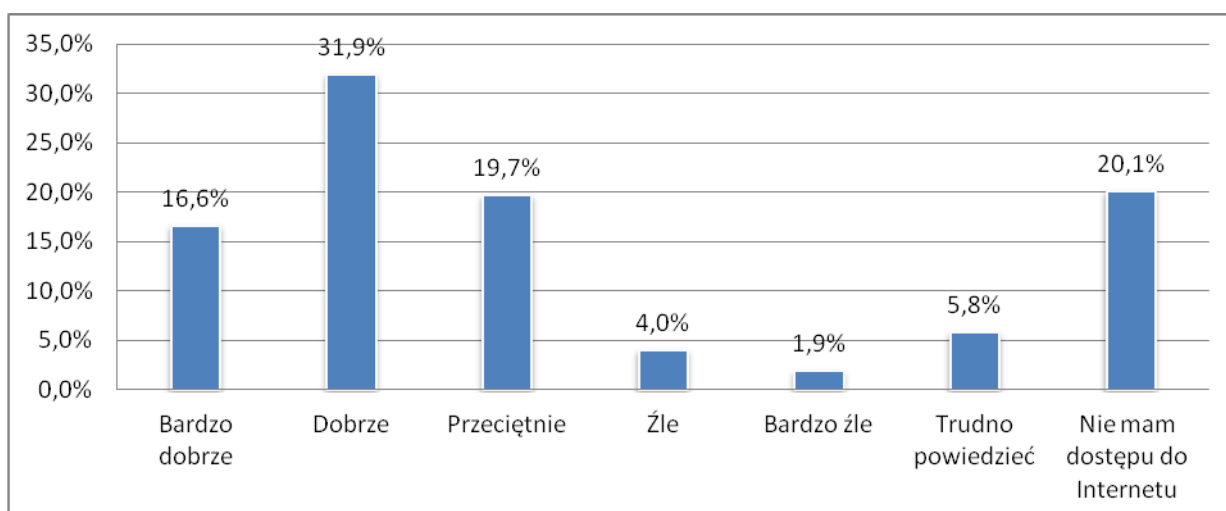
Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
biblioteki publiczne - komputery użytkowane w bibliotece ogółem	Rybnik	bd	67	77	101
	województwo śląskie	bd	4 236	4 727	5 249
biblioteki publiczne - komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	Rybnik	bd	31	34	37
	województwo śląskie	bd	1 918	2 296	2 499
Wyposażenie w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w % ogółu gospodarstw domowych - komputer osobisty (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	67,2	69,6	73,6	76,4
Wyposażenie w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w % ogółu gospodarstw domowych - komputer osobisty z dostępem do Internetu (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	64,1	67,9	72,5	75,5
Wyposażenie w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w % ogółu gospodarstw domowych - komputer osobisty z szerokopasmowym dostępem do Internetu (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	bd	49,7	51,5	45,9
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora niefinansowego wykorzystujące komputery (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	97,2	96,5	96,2	95,5
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora niefinansowego posiadające dostęp do Internetu (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	95,8	94,9	93,8	94,8
Wykorzystanie technologii	Rybnik	bd	bd	bd	bd

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora niefinansowego posiadające stronę internetową (w %)	województwo śląskie	67,7	73,7	67,0	68,1
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora niefinansowego wykorzystujące internet w kontaktach z administracją publiczną (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	90,4	93,4	93,4	96,4
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora finansowego wykorzystujące komputery (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	100,0	98,1	99,1	100,0
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora finansowego posiadające dostęp do Internetu (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	100,0	97,1	98,2	100,0
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora finansowego posiadające stronę internetową (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	80,4	83,8	85,1	80,7
Wykorzystanie technologii informacyjno-telekomunikacyjnych w przedsiębiorstwach - przedsiębiorstwa sektora niefinansowego wykorzystujące internet w kontaktach z administracją publiczną (w %)	Rybnik	bd	bd	bd	bd
	województwo śląskie	98,1	96,2	96,3	99,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

W przypadku badanych mieszkańców, blisko połowa dobrze (31,9%) lub bardzo dobrze (16,6%) ocenia dostęp do Internetu w swoim miejscu zamieszkania. Jeden na pięciu badanych ocenia dostęp do sieci przeciętnie (19,7%), a podobna liczba badanych nie posiada dostępu do Internetu wcale (20,1%). Zdecydowana mniejszość respondentów dostęp do Internetu ocenia źle (4%) lub bardzo źle (1,5%). W przypadku wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

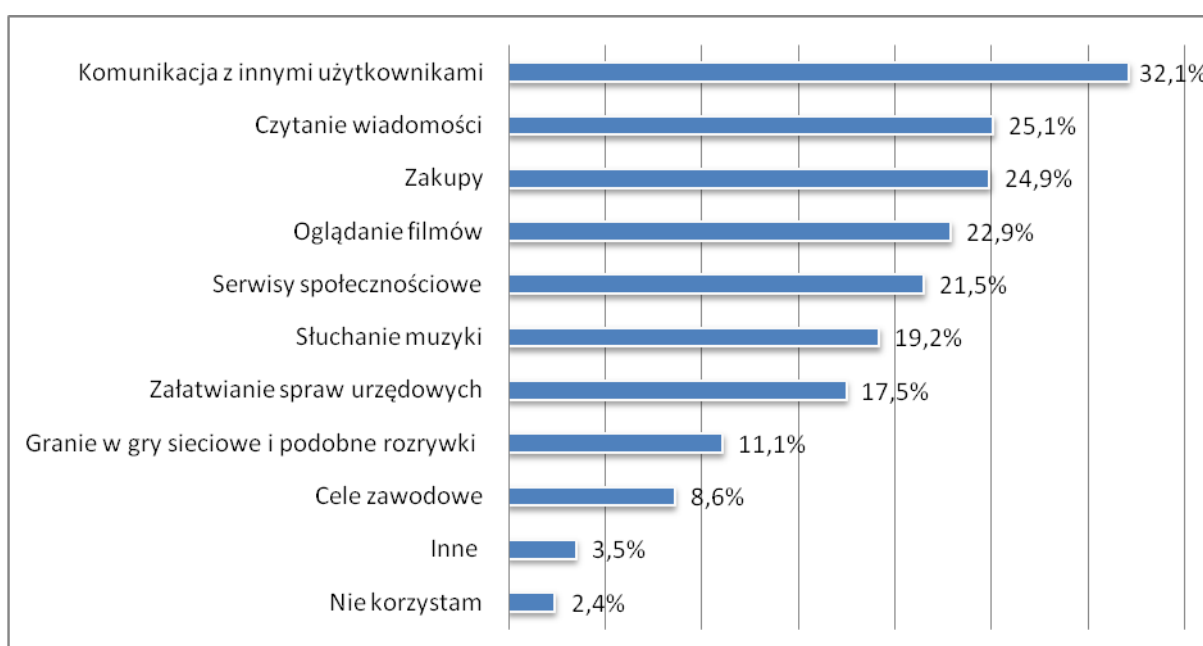
Rysunek 78 Ocena dostępu do Internetu (w miejscu zamieszkania)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Respondenci Internet wykorzystują przede wszystkim do komunikacji z innymi użytkownikami (32,1%), czytania wiadomości (25,1%) oraz zakupów (24,9%). Zdecydowanie mniej popularne jest korzystanie z Internetu w celach zawodowych (8,6%) oraz do grania w gry sieciowe (11,1%). W przypadku płci, wieku miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 79 Możliwości wykorzystywania Internetu przez mieszkańców obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Dostęp do Internetu oceniony został także przez uczestników wywiadu grupowego. Wśród grupy osób bezrobotnych z Boguszowic podkreślano przede wszystkim niewielką liczbę zajęć komputerowych np. dla seniorów, którzy mogą mieć problem w posługiwaniu się Internetem. Co więcej, w domu kultury znajdują się wyłącznie trzy komputery, co znacznie utrudnia swobodne korzystanie z Internetu. Zwłaszcza w przypadku, gdzie stosunkowo duża część mieszkańców nie potrafi obsługiwać komputera. Najmłodszy uczestnicy wywiadów wskazali natomiast, że nie mają problemu z dostępem do Internetu, ponieważ korzystają albo z laptopa albo z telefonu. Internet wykorzystywany jest przede wszystkim do portali społecznościowych, kontaktowania się ze znajomymi oraz oglądania bajek lub filmów. Młodzi dorośli również nie mają problemów z dostępem do Internetu, który wykorzystują przede wszystkim do gier i oglądania filmów. Seniorzy również nie mają problemów z dostępem do Internetu, jednak bardzo chętnie skorzystaliby z programów szkoleniowych przeznaczonych dla ich grupy wiekowej. Pomogłoby to w swobodnym poruszaniu się po Internecie i w wyszukiwaniu potrzebnych informacji. Tylko przedsiębiorcy zauważyli problem z dostępem do Internetu, który wynika ze słabego sygnału. Internet wykorzystywany jest przede wszystkim do portali społecznościowych, wyszukiwanie potrzebnych informacji, czytanie książek, oglądanie filmów i gry.

Dostęp do Internetu na podobszarze Chwałowic nie jest utrudniony. Dzieci wskazały, że bardzo często korzystają z Internetu na telefonie komórkowym, aby pooglądać wideo lub posłuchać piosenek. Młodzi dorośli natomiast wskazali, że dostęp do Internetu nie jest ograniczony, jednak nie działa on poprawnie we wszystkich miejscach. Część seniorów korzysta także z Internetu i ich zdaniem nie ma problemu z dostępem. Komputer wykorzystywany jest przede wszystkim do czytania głównych wiadomości oraz szukania informacji.

Mieszkańcy Niedobczyc bardzo często korzystają z Internetu i nie zgłaszają problemów związanych z jego dostępnością. Internet wykorzystywany jest do różnych celów, w zależności od grup biorących udział w wywiadach. Przede wszystkim dzieci z podobszaru korzystają z Internetu, w celu sprawdzenia portali społecznościowych, grania z innymi uczestnikami oraz rozwiązywania niektórych zadań. Również młodzi dorośli potwierdzili, że nie mają problemów z dostępem do Internetu w miejscu zamieszkania. Internet ma dla nich duże znaczenie, ponieważ przeglądają fora internetowe oraz przeglądają prasę bieżącą. Seniorzy natomiast wskazywali na możliwość płacenia rachunków przez Internet.

Z dostępem do Internetu nie mają także problemów mieszkańcy Niewiadomia. Większość osób wykorzystuje Internet do korzystania z portali społecznościowych, słuchania muzyki lub oglądania filmików. Bezrobotni wskazali, że zasięg na podobszarze rewitalizacji jest odpowiedni i nie ma zakłóceń ani barier w dostępie do Internetu. To zdanie potwierdzili także seniorzy, którzy wskazali że każdy mieszkaniec może mieć dostęp do Internetu. Zdaniem przedsiębiorców Internet wykorzystywany jest głównie przez dzieci i młodzież, którzy za jego pomocą komunikują się między sobą, słuchają muzyki i oglądają filmy.

Internet wykorzystywany jest najczęściej do portali społecznościowych przez dzieci z podobszaru Paruszowiec-Piaski. Dorośli natomiast szukają pożądaných informacji. Żaden uczestnik nie zgłosił problemów z dostępem do Internetu. Osoby bezrobotne wskazały, że dostęp do Internetu jest bardzo ważny. Młodzi dorośli natomiast wykorzystują Internet do przeglądania wiadomości lokalnych i ogólnopolskich. W ten sposób traktują Internet jako źródło informacji o tym co się dzieje nie tylko na podobszarze rewitalizacji, ale w całym mieście.

Internet bardzo często wykorzystywany jest także przez mieszkańców Śródmieścia. Osoby bezrobotne korzystają z Internetu przede wszystkim do płacenia rachunków oraz czytania wiadomości lokalnych. Dzieci natomiast najczęściej grają w gry internetowe oraz oglądają filmy w Internecie. Należy jednak podkreślić, że młodzi dorośli wskazali na problemy z dostępem do Internetu, ze względu na nieodpowiedni zasięg. Podobnego zdania są seniorzy, których zdaniem lepszy zasięg jest w galeriach handlowych niż w domu.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tu jest w domu kultury i tylko trzy komputery.</i>	<i>Uczestnik FGI – dzieci: Możemy oglądać filmiki.</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie ma problemy z dostępem do Internetu.</i>
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Dużo ludzi nie potrafi korzystać z komputera i Internetu.</i>	<i>Uczestnik FGI – dzieci: Puszczamy piosenki.</i> <i>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: W przestrzeni publicznej jest gorzej,</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Na pewno dużo korzystają z Internetu, bo ciągle twarze w telefonie</i>
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Kiedyś były</i>	<i>Internet w Domu Kultury słabo działa, często jest</i>	<i>Uczestnik FGI – dzieci: Korzystamy z Internetu.</i>

zajęcia komputerowe dla seniorów w Domu Kultury.	niedostępny. Jest to na bardzo niskim poziomie.	Uczestnik FGI – dzieci: Kiedyś były zajęcia komputerowe dla seniorów w Domu Kultury.	Uczestnik FGI – dzieci: Codziennie korzystamy z Internetu.
Uczestnik FGI – dzieci: Ja korzystam na laptopie i telefonie.	Uczestnik FGI – seniorzy: Nie ma problemu, ale ja nie chcę Internetu.	Uczestnik FGI – dzieci: Sprawdzam co ktoś do mnie napisał i mu odpisuję.	Uczestnik FGI – dzieci: Na facebooka wchodzę.
Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [wykorzystywanie Internetu] Gry.	Uczestnik FGI – seniorzy: Robię sobie przelewy, czytam Rybnik.com.pl., jakieś wiadomości. I co potrzebuję, to też.	Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [wykorzystywanie Internetu] Filmy, portale społecznościowe (...).	Uczestnik FGI – dzieci: Do gier.
Uczestnik FGI – seniorzy: Tak, korzystamy [z Internetu].		Uczestnik FGI – młodzi dorośli: [wykorzystywanie Internetu] Tak, u nas, jest kiepski zasięg.	Uczestnik FGI – dzieci: Do pisania.
Uczestnik FGI – seniorzy: Chcielibyśmy się podszkolić.		Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To nie jest niczyja wina- to jest ten budynek, taki specyficzny.	Uczestnik FGI – dzieci: Internet może pomóc w niektórych zadaniach.
			Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Chyba, że jest burza to wtedy zacina.
			Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Bardzo, bardzo tutaj działa.
			Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Do sprawdzania co się dzieje w szkole, albo jakie są zebrania
			Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Gazety się czyta. Fora społecznościowe.
			Uczestnik FGI – seniorzy: Ja w ograniczonym zakresie [korzystam z Internetu].
			Uczestnik FGI – seniorzy:

Był kabel, ale został przy okazji robienia placu zabaw, niechcąc ucięty..

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Jakieś przepisy się szuka na ciasta, na różne takie do gotowania.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Filmy, książki. e-dzienniki, gry.

Ja płace rachunki przez internet.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest bardzo dobry [dostęp do Internetu].

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Najlepszy zasięg w okolicy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: My mamy światłowody.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ja już mam troszkę latek, to jakoś to mnie nie ciągnie.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie ma problemów.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oczywiście, to jest normalne, że korzystamy z Internetu
Uczestnik FGI – dzieci: My nie mamy problemu z Internetem.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: My tutaj mamy tyldę, więc problemów nie ma.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Przelewy, płatności czasami coś tam sobie jakieś wiadomości pooglądam, jak nie zdarzę w telewizji zobaczyć
Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie raczej nie ma problemu z Internetem, bo jest zasięg, tak że nie powinno być.	Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak [korzystamy z Internetu]. Bez Internetu to ani rusz.	Uczestnik FGI – dzieci: Gram w gry, oglądam filmiki na Internecie.
Uczestnik FGI – seniorzy: Mi się wydaje, że dzisiaj gdy ktoś chce mieć dostęp do Internetu to po prostu go ma. Kwestia jeszcze tylko tego za ile.	Uczestnik FGI – dzieci: Prawie wszyscy [korzystają z Internetu].	Uczestnik FGI – dzieci: Czasami jak nie umiem rozwiązać zadania domowego, to sprawdzam w Internecie.
Uczestnik FGI – seniorzy:	Uczestnik FGI – dzieci: Instagram.	
	Uczestnik FGI – dzieci:	

Oprócz tego w domu kultury jest miejsce gdzie można przyjść i korzystać z Internetu.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie, nie ma problemu

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Młodzież przez jakieś komunikatory, muzyka, filmiki.

WhatsUp.

Uczestnik FGI – dzieci: Twitter.

Uczestnik FGI – dzieci: Messenger.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Czasem szuka się informacji o tym co się dzieje. Jedynie z Internetu można się czegoś dowiedzieć na przykład o tym że coś jest dla dzieci robione.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jako źródło informacji. Do wysyłania maili, robienia opłat. Oglądam też seriale na Internecie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie ma problemów [z dostępem do Internetu].

Uczestnik FGI – seniorzy: No oczywiście, korzystamy z Internetu

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Dostępność Internetu jest bardzo dobra. Tym bardziej że tutaj swoją

Uczestnik FGI – młodzi dorośli.: Z tym miejskim kiejsko z zasięgiem.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: W domu też nie jest łatwo o Internet. Jeżeli ktoś nie ma w domu normalnego telefonu, czyli nie może korzystać z telekomunikacji polskiej albo Netii lub nie ma normalnego łącza, a w wielu mieszkaniach nie ma jeszcze normalnego łącza to jedynym możliwym Internetem jest Rybnet lub Leon.

Uczestnik FGI – seniorzy: Mi głównie chodzi o bank bo to nie wymaga wychodzenia i nie ma wtedy opłat w moim banku. Też czasami szukam informacji na przykład gdy idę do teatru na jakiś koncert lub na spektakl to chcę się czegoś o tym dowiedzieć i szukam recenzji. Czytam też o tym co się dzieje w Rybniku. Z tym, że w tym celu rzadziej korzystam bo wole informacje gazetowe. Może powodem też jest to, że mam Internet

siedzibę ma firma która
oferuje Internet
światłowodowy. Ma tutaj
światłowód bardzo
rozwinęty.

mobilny i tam jest ograniczona
ilość czasowo. Staram się
ograniczać aby zostało
mi właśnie na ten bank i aby
mi nie wyłączyło.

Uczestnik FGI – seniorzy:
Za mały bo jest tylko plus. Gdy
moja córka przyjeżdża do mnie
a ja w domu nie mam
podłączonego Internetu to ona
idzie do Plazy albo do Fokusa
bo jedynie tam jest zasięg bez
ograniczenia.

Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Ja nie mam
problemów.

Uczestnik FGI –
przedsiębiorcy: Nie ma
problemu.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

10 Przedsiębiorczość na podobszarach rewitalizacji

10.1 Rozwój działalności gospodarczej

W latach 2010-2016 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON utrzymywała się na podobnym poziomie (13360 w 2010 r. i 13790 w 2016 r.). Podkreślić należy, że w Rybniku odnotowano szybszy wzrost liczby przedsiębiorstw niż w całym województwie śląskim⁹³. Największą część firm stanowiły mikroprzedsiębiorstwa a ich udział zwiększał się od 2010 r. Analizując grupy rodzajów działalności wg PKD, w 2016 r. najwięcej podmiotów funkcjonowało w obszarze „pozostała działalność” (77,85%)⁹⁴. Podsumowując liczbę podmiotów gospodarczych dla całego miasta, wskaźniki przedstawiają się następująco:

- Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności – w latach 2010-2016 wskaźnik zwiększył się i utrzymał na podobnym poziomie jak dla całego województwa śląskiego (tj. wartości w 2016 r.: 102 podmioty na 1000 ludności w przypadku Rybnika i 99 podmiotów na 1000 ludności w województwie śląskim).
- Podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym – w latach 2010-2016 wskaźnik zwiększył się, jednak pozostaje na niższym poziomie niż dla całego województwa śląskiego (tj. 165,7 podmiotów na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2016 r. w Rybniku i 158,7 podmiotów na 100 mieszkańców w 2016 r. w województwie śląskim).
- Podmioty nowo zarejestrowane – wzrost liczby zarejestrowanych nowych podmiotów do 998 firm (w porównaniu do 979 w 2012 r.).

W poniższej tabeli zaprezentowano podmioty wg sekcji PKD w latach 2010-2016. Jak wynika z analizy danych, w 2016 r. najwięcej przedsiębiorstw odnotowano w sekcji G, tj. „handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”. Z drugiej strony, podkreślić należy, że sekcja ta odnotowała największy spadek liczby przedsiębiorstw

---

⁹³ W latach 2010-2016 w Rybniku wzrost ten wyniósł 5,4% w stosunku do roku 2010. Natomiast w województwie śląskim odnotowano wzrost tylko o 3,4%. Należy podkreślić, że w Polsce dynamika podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 8,4%.

⁹⁴ Zgodnie z nazewnictwem BDL/GUS „pozostała działalność” to niesklasyfikowana działalność w ramach „rolnictwo, leśnictwo i rybactwo” (sekcja A – w przypadku Rybnika sekcja stanowiła 0,77% ogółu podmiotów) oraz „przemysł i budownictwo” (sekcja B, C, D, E, F – w przypadku Rybnika sekcje te stanowiły 21,38% ogółu podmiotów).

w porównaniu do roku 2010. Największy wzrost liczby podmiotów (w stosunku do roku 2010) zaobserwowano w sekcji M (działalność profesjonalna i naukowa).

Tabela 37 Podmioty wg sekcji PKD

Sekcja	2010	2012	2014	2016
ogółem	13 360	13 375	13 628	13 790
A	100	99	96	107
B	7	9	11	17
C	1 082	1 100	1 119	1 127
D	11	16	18	15
E	34	38	42	38
F	1 771	1 755	1 750	1 751
G	4 210	4 065	3 971	3 868
H	812	807	789	761
I	463	471	475	454
J	297	321	356	418
K	457	452	442	407
L	359	422	477	521
M	1 122	1 160	1 267	1 339
N	325	348	368	370
O	37	34	34	35
P	579	490	519	522
Q	646	704	728	776
R	280	310	326	341
S i t	768	774	840	890
U	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

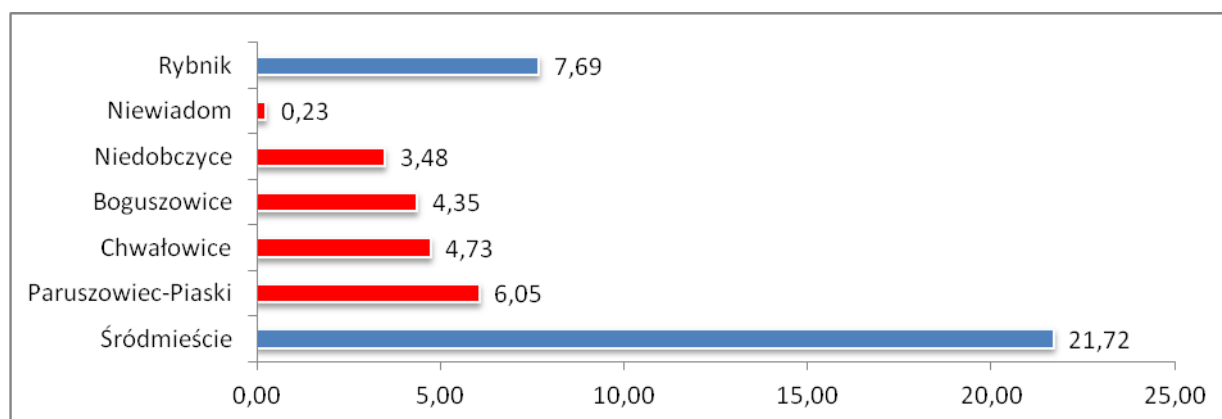
W przypadku analizy osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Rybniku, podkreślić należy, że zmniejszyła się ich liczba w latach 2010-2016 (z poziomu 10 074 w 2010 r. do 9 973 w 2016 r.). Jednak w przeliczeniu na 1000 ludności wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą pozostał na takim samym poziomie jak w 2010 r. Analizując wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, utrzymuje się on na podobnym poziomie jak w województwie śląskim (10,9 w 2010 r. i 11,4 w 2016 r.). Najniższy wskaźnik dot. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców występuje w dzielnicach:

- Kłokocin (3,5).
- Grabownia (4,2).
- Stodoły (4,4).
- Boguszowice Osiedle (4,6).
- Radziejów (4,7).

- Chwałowice (5,2).
- Niedoczyce (5,3)⁹⁵.

Poza obszarem Śródmieścia cały obszar rewitalizacji charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wg rejestru REGON na 100 mieszkańców. Wysoki poziom koncentracji aktywności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zauważalny jest przede wszystkim w rejonie targowiska. Najniższy wskaźnik odnotowano na podobszarze Niewiadom.

Rysunek 80 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg rejestru REGON na 100 mieszkańców

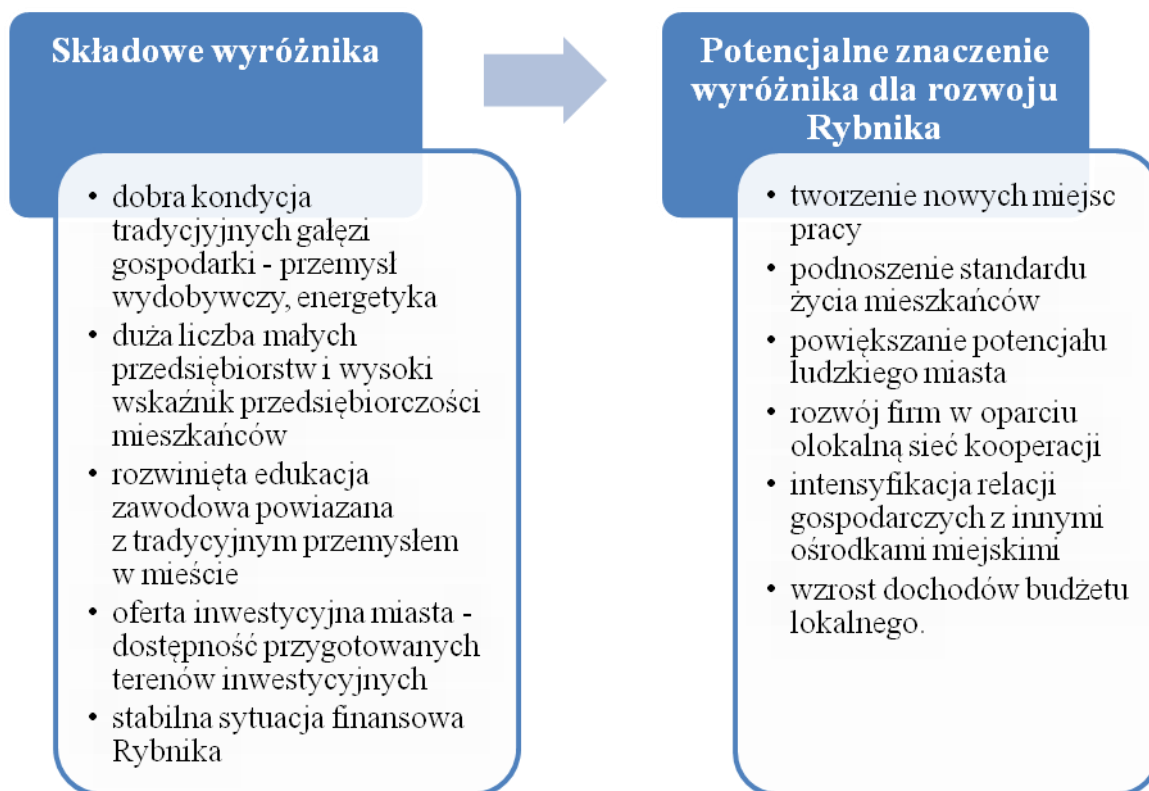
Źródło: „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 166.

Korzystne perspektywy rozwoju gospodarczego natomiast zostały szczegółowo opisane natomiast w dokumencie pn. „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”⁹⁶. Z analizy źródeł wtórnych wynika, że do głównych składowych wyróżników należy zaliczyć przede wszystkim:

⁹⁵ „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku”, s. 125.

⁹⁶ „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”.

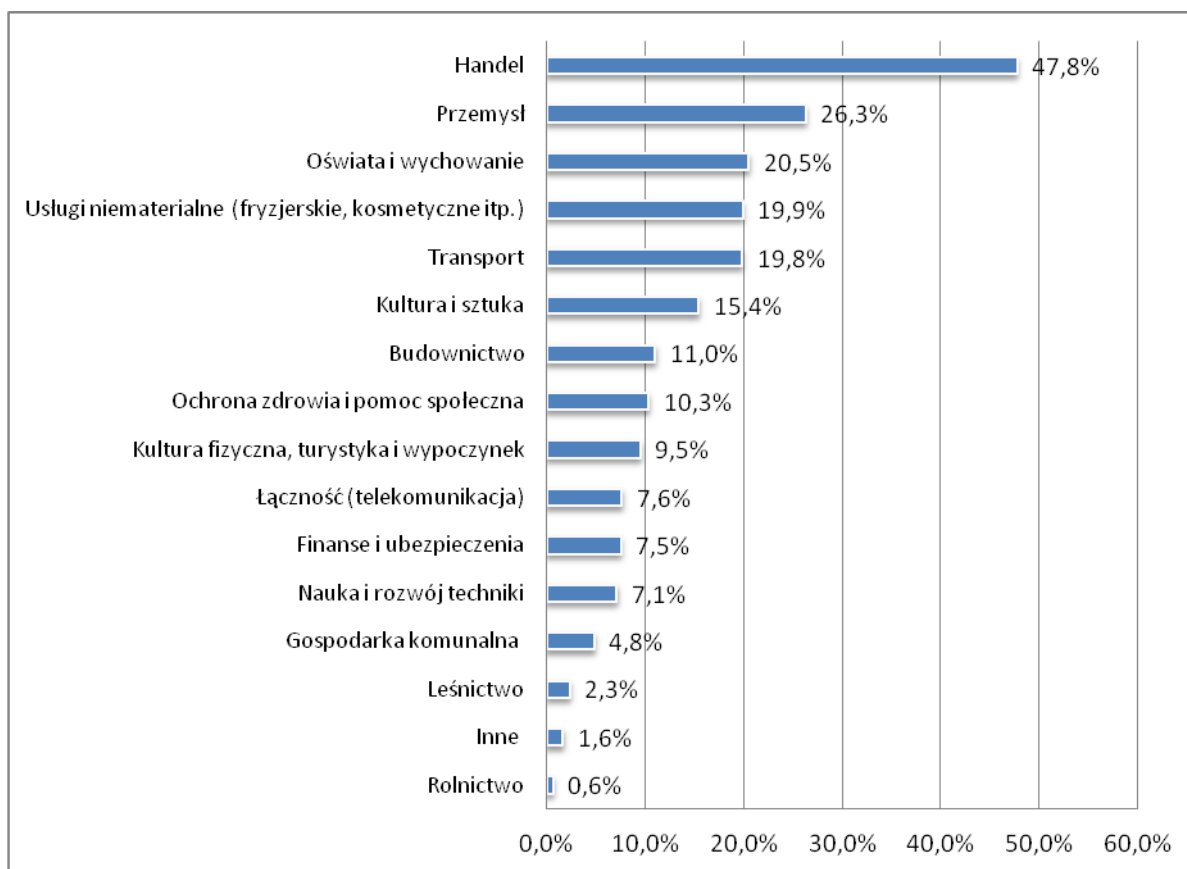

Źródło: „Strategia Zintegrowanego Rozwoju Miasta Rybnika do 2020 r.”, s. 12.

Również mieszkańców poproszono o wskazanie jakie branże dominują na terenie ich dzielnicy. Zdecydowanie najczęściej wskazywanym rodzajem działalności gospodarczej był handel (47,8%). Znaczny odsetek badanych wskazał również na przemysł (26,3%), oświatę i wychowanie (20,5%), usługi niematerialne (19,9%) oraz transport (19,8%). Do najrzadziej wskazywanych działalności należało rolnictwo (0,6%), leśnictwo (2,3%) oraz gospodarka komunalna (4,8%). Wśród odpowiedzi „inne” badani wskazywali na: produkcję grzejników, tartak, produkcję betonu oraz brak takiego rodzaju branży. W przypadku płci, wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym oraz posiadania dzieci test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

Rysunek 81 Dominujące branże na terenie obszaru prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

10.2 Zakładanie własnej działalności gospodarczej

W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki dotyczące zakładania nowej działalności gospodarczej z uwzględnieniem rodzaju działalności. Jak wynika z analizy danych, w 2016 r. założonych zostało mniej przedsiębiorstw niż w roku 2010. Największa część nowo założonych firm prowadzi działalność w obszarze tzw. „pozostałej działalności”.

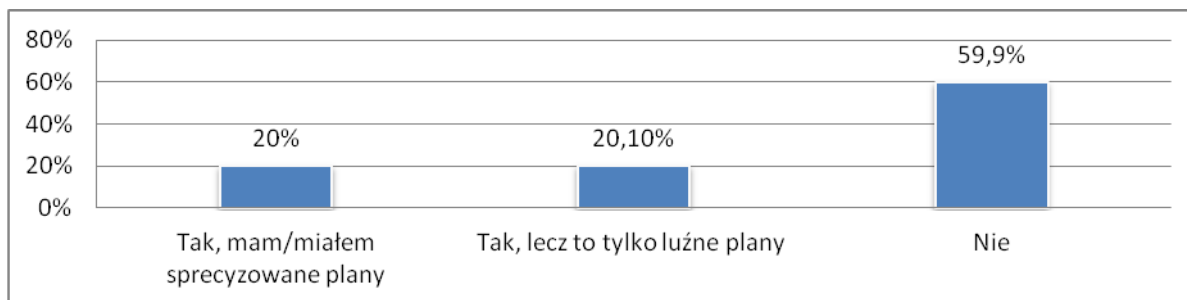
Tabela 38 Podmioty nowo zarejestrowane wg rodzaju działalności

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
ogółem	Rybnik	1 466	979	1 025	998
	województwo śląskie	46 390	38 320	36 859	34 617
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Rybnik	11	9	6	10
	województwo śląskie	361	325	308	246
przemysł i budownictwo	Rybnik	332	192	212	201
	województwo śląskie	10 342	7 632	7 890	7 835
pozostała działalność	Rybnik	1 123	778	807	787
	województwo śląskie	35 687	30 363	28 661	26 536

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Przedstawione powyżej dane mogą przekładać się na poziom przedsiębiorczości mieszkańców Rybnika. Jak wynika z badań, tylko jeden na pięciu badanych mieszkańców myślał o założeniu działalności gospodarczej i były to sprecyzowane plany w tym zakresie (20%). Taka sama liczba respondentów planowała również założenie własnej działalności gospodarczej, ale były to jedynie „luźne” plany. Większość badanych zadeklarowała, że nie rozważali oni zakładania własnej działalności gospodarczej (59,9%).

Rysunek 82 Plany założenia działalności gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Respondenci, którzy myśleli o założeniu własnej działalności gospodarczej wskazali na takie branże jak: handel obwoźny, sklep spożywczy, salon fryzjerski, firmę budowlaną, firmę transportową, rękodzieło artystyczne, mechanikę samochodową, usługi kurierskie, pralnie chemiczną, księgowość, myjnie samochodową, doradztwo personalne i coaching, zakład kosmetyczny, sklep odzieżowy, kawiarnię, kiosk, zakład stolarski, usługi rehabilitacyjne, biuro projektowe, cukiernię, usługi zegarmistrzowskie, warsztat szklarski, lombard, zakład pogrzebowy, warzywniak, szkołę językową, usługi elektryczne oraz usługi informatyczne. Natomiast osoby, które zadeklarowały, że nie chcą zakładać własnej działalności gospodarczej wskazały przede wszystkim na czynniki takie jak obawa przed ryzykiem, brak potrzeby oraz posiadanie dobrej pracy, którą lubią. Sprecyzowane plany w zakresie założenia działalności gospodarczej potwierdzili głównie mieszkańcy podobszaru Niewiadom (blisko 29%).

W przypadku miejsca płci, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie⁹⁷.

⁹⁷ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X20 - 1].

Tabela 39 Plany założenia działalności gospodarczej – korelacje (w procentach)

Odpowiedź	Płeć		Wiek					Miejsce zamieszkania						Sytuacja zawodowa						
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	Boguszowice	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowice-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowice-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)	Osoba bezrobotna	Osoba niepracująca zawodowo	Osoba pracująca	Osoba samozatrudniona	Rencista/Emeryt	Uczeń/Student
Tak, mam/miałem sprecyzowane plany	20,0	16,8	23,6	18,8	22,8	23,6	14,9	19,8	13,9	15,4	26,4	28,7	10,8	25,1	20,6	15,3	13,5	85,5	20,3	13,4
Tak, lecz to tylko luźne plany	20,1	18,0	22,4	27,4	18,5	28,5	16,9	15,7	11,4	22,5	29,3	31,7	12,0	13,5	26,5	19,8	22,8	9,1	15,1	32,9
Nie	59,9	65,2	54,0	53,8	58,7	47,9	68,2	64,5	74,7	62,1	44,3	39,6	77,2	61,4	52,9	64,9	63,7	5,5	64,6	53,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Zdaniem uczestników wywiadów pogłębionych, na terenie Śródmieścia i częściowo także Niedobczyc, znacznym utrudnieniem w zakładaniu własnej działalności gospodarczej są wysokie koszty wynajmu lokalu. Koszty te są także duże, że czasem przewyższają zyski i zniechęcają do podejmowania wysiłku. Dodatkowo duże nasycenie rynku powoduje trudności w zaprezentowaniu przygotowanej oferty, ponieważ na rynku znajdują się podobne produkty. Podkreślić należy, że problemem Podobszaru Paruszowiec jest zła opinia o dzielnicy, przez co inwestorzy (oraz mieszkańcy) boją się zakładać na tym terenie swoją działalność.

Wśród bardziej ogólnych problemów wymieniono brak kwalifikacji i umiejętności przedsiębiorczych, a także strach przed założeniem własnej działalności gospodarczej. Poza tym, zdaniem uczestników wywiadów pogłębionych, ogromną konkurencją są duże markety, które gromadzą wiele produktów w jednym miejscu i oferują niższe ceny.

Trudno jednoznacznie wskazać na branże, które miałyby największą szansę rozwoju w Rybniku. Należy jednak podkreślić, że w 2016 r. najwięcej nowych przedsiębiorstw założonych zostało w sekcji G (tj. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). W ramach sekcji G, największą aktywność nowych przedsiębiorstw odnotowano w dziale 47, tj. handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi. W poniższej tabeli przedstawione zostały podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD w porównaniu do liczby firm w całym województwie śląskim. Jak wynika z analizy danych, liczba podmiotów nowo zarejestrowanych zmniejszyła się w całym województwie śląskim. Oznacza to, że od 2010 r. zakładanych jest coraz mniej działalności gospodarczych. Tendencja ta jest także widoczna w Rybniku.

Tabela 40 Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD

Wskaźnik	Nazwa	2010	2012	2014	2016
ogółem	Rybnik	1 466	979	1 025	998
	województwo śląskie	46 390	38 320	36 859	34 617
Sekcja A	Rybnik	11	9	6	10
	województwo śląskie	361	325	308	246
Sekcja B	Rybnik	1	1	0	2
	województwo śląskie	50	52	37	47
Sekcja C	Rybnik	105	59	81	69
	województwo śląskie	4 157	2 910	3 022	2 803
Sekcja D	Rybnik	5	4	0	2
	województwo śląskie	34	94	50	44
Sekcja E	Rybnik	1	0	3	1
	województwo śląskie	148	148	130	97
Sekcja F	Rybnik	220	128	128	127
	województwo śląskie	5 953	4 428	4 651	4 844
Sekcja G	Rybnik	378	249	262	267
	województwo śląskie	13 971	10 740	9 500	8 023
Sekcja H	Rybnik	59	42	48	44
	województwo śląskie	2 286	1 776	2 080	2 427
Sekcja I	Rybnik	51	47	48	32
	województwo śląskie	1 853	1 370	1 287	1 137
Sekcja J	Rybnik	50	33	39	58
	województwo śląskie	1 626	1 354	1 352	1 651
Sekcja K	Rybnik	42	42	44	21
	województwo śląskie	1 967	1 607	1 388	1 138
Sekcja L	Rybnik	26	25	24	32
	województwo śląskie	1 136	1 005	898	985
Sekcja M	Rybnik	115	89	103	95
	województwo śląskie	4 134	3 277	3 779	3 749
Sekcja N	Rybnik	49	34	53	43
	województwo śląskie	1 482	1 481	1 572	1 465
Sekcja O	Rybnik	2	0	1	1
	województwo śląskie	17	5	5	10
Sekcja P	Rybnik	196	92	44	32
	województwo śląskie	1 519	3 052	1 435	1 355
Sekcja Q	Rybnik	67	49	43	50
	województwo śląskie	1 968	1 779	1 694	1 541
Sekcja R	Rybnik	19	19	19	28
	województwo śląskie	746	568	597	665
Sekcja S i T	Rybnik	69	57	79	64
	województwo śląskie	2 980	2 349	3 070	1 766
Sekcja U	Rybnik	0	0	0	0
	województwo śląskie	2	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS.

Także uczestników wywiadów pogłębionych poproszono o wskazanie branż, które miały szansę na przetrwanie na lokalnym rynku. Respondenci zwrócili szczególną uwagę na: gastronomię, budownictwo, farmakologię i usługi kulturalne i rekreacyjne. Mieszkańcy

Boguszowic podkreślili także, że problem w rozwoju przedsiębiorczości na ich podobszarze związany jest bardzo często z zaniedbanymi lokalami, które nie zachęcają inwestorów do otworzenia własnej działalności gospodarczej.

Boguszowice:

Respondent 3: Proces lokalnej przedsiębiorczości utrudnia moim zdaniem tak naprawdę brak miejsc dobrych, które by gwarantowały sukces. Lokale często są bardzo zaniedbane, są w zasobach ZGM, często jest tak że jakby chciało się otworzyć jakąś działalność, to trzeba wydać niemałe pieniądze na remont, doposażenie tego pomieszczenia, ponieważ są w bardzo złym stanie technicznym, a przede wszystkim one nie są ogrzewane, więc tutaj wiąże się problem z ogrzewaniem.

Chwałowice:

Respondent 10: Chwałowice kojarzą się przede wszystkim z KWK, nie jest tu łatwo prowadzić cokolwiek. Sklep jeden główny, czyli Biedronka pokonała już wszystkie małe sklepiki osiedlowe.

Niedobczyce:

Respondent 2: Powiem pani, że utrudnia. Wie pani co, opłaty są bardzo duże i to później myślę, że to składka ubezpieczeniowa ZUS.

Respondent 6: Jeżeli już miałyby się jakaś branża przyjąć, to chyba jakaś usługa... stomatologia, fryzjerstwo.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 21: Na dobrą sprawę w promieniu kilkuset metrów mamy duże zakłady: Tenneco, Purm. Tam rotacja pracowników jest i gdyby młodzi byli zainteresowani to prędzej czy później dostaliby tę robotę. Natomiast z drugiej strony nie ma żadnej chęci [ze strony potencjalnych pracowników].

Respondent 6: Nie wiem czy tu na Paruszowcu mają szansę się przyjąć jakieś branże, ale przepuszczam, że byłoby potrzebnych kilka takich działalności gospodarczych których brakuje tj, szewca, bliżej apteki, poczty, którą nam zabrali. Dziwne, że taka poczta została zabrana, bo na tyle mieszkańców. Bankomatu brakuje.

Śródmieście:

Respondent 16: Myślę, że problemem jest biurokracja, załatwianie różnych pozwoleń, to może ludzi zniechęcać do zakładania działalności gospodarczej. Same miasto Rybnik wspiera i oferuje dużo możliwości dla przedsiębiorców.

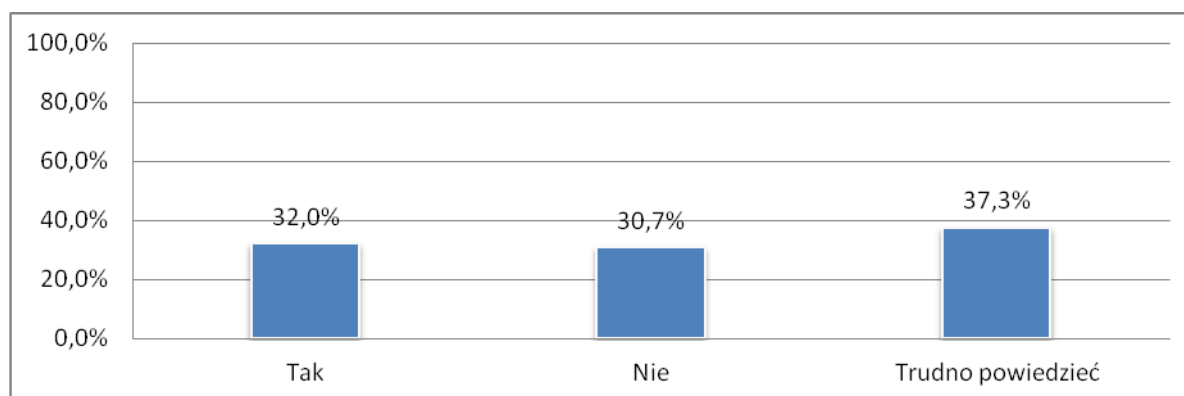
Respondent 2: Doskonale się rozwijają branże gastronomiczne a czy one się przyjmą to nie wiem. Wysokie są czynsze w mieście więc to jest problem dla podjęcia własnej działalności gospodarczej. To są przewyższające koszty utrzymania niż zysku. Proces rozwoju lokalnej przedsiębiorczości utrudniają koszty związane z utrzymaniem takiej działalności.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

Natomiast zdaniem niespełna co trzeciego badanego przedsiębiorcy (32,0%) można wymienić branże, które mają szansę na rozwój w dzielnicy, na której przedsiębiorcy prowadzą swoje działalności gospodarcze. Kolejne 30,7% respondentów uważało, że nie jest to możliwe, zaś 37,3% nie miało na ten temat zdania. Branże te najchętniej wymieniały osoby, które prowadziły działalność gospodarczą krócej niż rok (50,0%) – były to osoby, które przed wejściem na rynek dokonały analizy otoczenia i zapotrzebowań mieszkańców. Natomiast 26,83% przedsiębiorców prowadzących firmę dłużej niż rok podjęło się wymienienia rozwojowych się wymienienia rozwojowych branży w Rybniku.

Wśród branż, które mają szansę na rozwój, wymieniono: sklepy spożywcze, sklepy monopolowe, apteki, restauracje, usługi fryzjerskie, stacje benzynowe, miejsca rozrywki, warsztaty samochodowe, kino, siłownię, dom weselny, usługi pogrzebowe oraz sklep całodobowy.

Rysunek 83 Branże, które mają szansę rozwoju na terenie prowadzenia działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

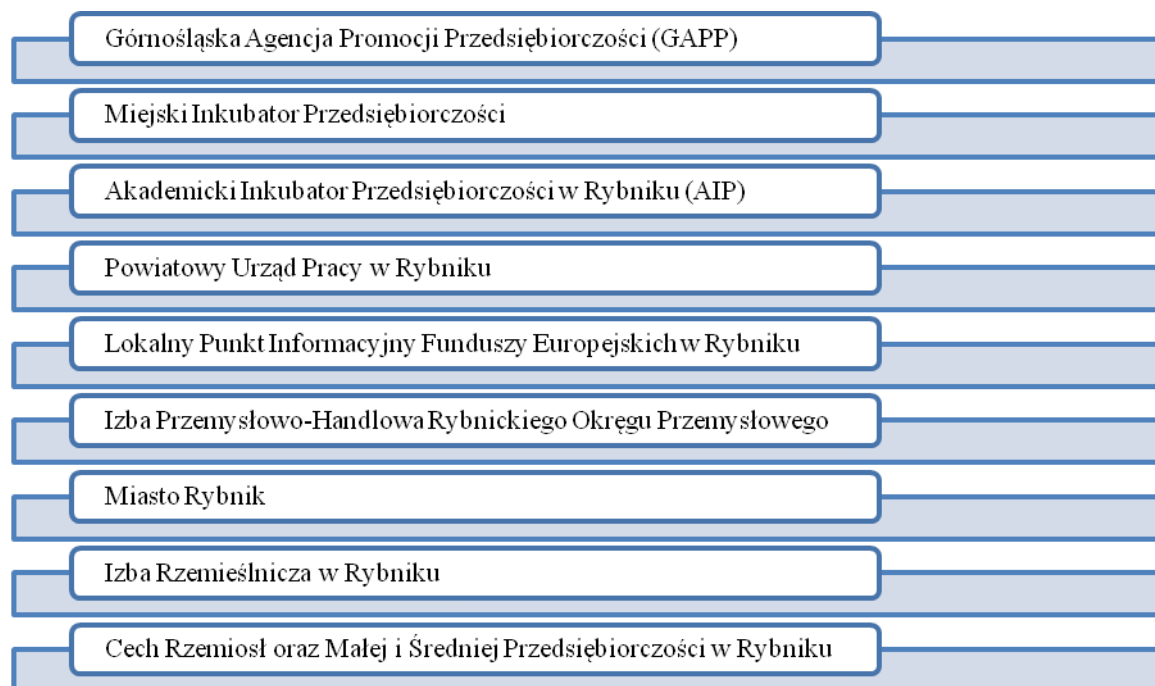

10.3 Formy wsparcia dla przedsiębiorców

Przedsiębiorcy z obszaru Rybnika mogą liczyć na różnorodne formy wsparcia swojej działalności. Działania rybnickich podmiotów wspierających regionalny biznes i rozwój opierają się na poniższych celach:

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości poprzez tworzenie warunków do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej, w szczególności wspierania MŚP.
- inicjowanie zmian stanu prawnego sprzyjającego rozwojowi MŚP, w tym dotyczących dostępu do środków finansowych pochodzących z kredytów i pożyczek oraz poręczeń kredytowych.
- wspieranie inwestycji umożliwiających finansowanie działalności gospodarczej na dogodnych warunkach, w ramach realizowanych programów rządowych.
- wyrównywanie warunków wykonywania działalności gospodarczej ze względu na obciążenia publicznoprawne.
- ułatwienie dostępu do informacji, szkoleń i doradztwa.
- wspieranie instytucji i organizacji działających na rzecz przedsiębiorców,
- promowanie współpracy MŚP z innymi przedsiębiorcami polskimi i zagranicznymi.

Rysunek 84 Instytucje oferują wsparcie dla przedsiębiorców

Źródło: opracowanie własne.

Górnośląska Agencja Promocji Przedsiębiorczości (GAPP)

Celem funkcjonowanie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości (GAPP) jest:

1. Podejmowanie działań wspierających działalność innowacyjną.
2. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju zasobów ludzkich.
3. Wspieranie przedsiębiorczości oraz wzrostu konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw.
4. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju i promocji regionu⁹⁸.

GAPP oferuje kompleksowe usługi dla przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw, polegające na udostępnianiu infrastruktury technicznej stwarzającej dogodne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta Rybnika. GAPP jest jednostką zarządzającą Rybnickim Inkubatorem Technologicznym⁹⁹.

Miejski Inkubator przedsiębiorczości

Należy także podkreślić funkcjonowanie Rybnickiego Inkubatora Technologicznego (RIT), zarządzanego przez Górnośląską Agencję Promocji Przedsiębiorczości (GAPP).

RIT stanowi nieruchomość biurową położoną w centralnej części Rybnika przy ul. Jankowickiej 23/25. Na działce powierzchni 0,9115 ha znajduje się trzy segmentowy budynek biurowy o powierzchni użytkowej wynoszącej ok. 4 900 m², kompleks garażowy, a także parkingi i obiekty małej architektury¹⁰⁰.

RIT powstał w ramach projektu "Rybnicki Inkubator Technologiczny", który został zrealizowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego - Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006, Działanie 1.3: "Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm" w okresie od 22 września 2005 roku do grudnia 2007 roku.

Rysunek 85 Logo RIT

Źródło:

<http://www.gapr.pl/pl/top>

⁹⁸ <https://www.gapp.pl/>.

⁹⁹ <https://www.gapp.pl/>.

¹⁰⁰ http://www.gapr.pl/pl/top/o_rybnickim_inkubatorze140.

W dniu 26.11.2007 r. dokonano oficjalnego otwarcia Rybnickiego Inkubatora Technologicznego¹⁰¹.

Rybnicki Inkubator Przedsiębiorczości został zatwierdzony do realizacji przez Ministra Gospodarki i Pracy dnia 30 czerwca 2005 roku, natomiast 22 września nastąpiło podpisanie umowy o dofinansowanie projektu pomiędzy GAPP, a Agencją Rozwoju Przemysłu.SA. Partnerami projektu RIT są:

1. Górnośląska Agencja Przekształceń Przedsiębiorstw SA.
2. Gmina Rybnik będąca sygnatariuszem porozumienia w sprawie utworzenia i rozpoczęcia działalności RIT, zawartego w Rybniku w dniu 3 stycznia 2005 roku.
3. Politechnika Śląska w Gliwicach jako Centrum Kształcenia Inżynierów, którego rolą jest opiniowanie planów rozwoju, ocena realizacji przedsięwzięć, świadczenie usług dla przedsiębiorców oraz udostępnianie swoich laboratoriów oraz bibliotek.
4. Izba Przemysłowo-Handlowa Rybnickiego Okręgu Przemysłowego, której rolą jest konsultowanie etapów tworzenia i rozwijania RIT, wspólne pozyskiwanie inwestorów oraz podejmowanie działań zmierzających do stworzenia korzystnych warunków prowadzenia działalności przedsiębiorcom¹⁰².

RIT oferuje kompleksowe usługi dla przedsiębiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), polegających na udostępnianiu infrastruktury technicznej stwarzającej dogodne warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na terenie miasta Rybnika. Oferta RIT skierowana do przedsiębiorców to:

1. 2 400 m² powierzchni biurowej oraz ponad 500 m² powierzchni piwnicznej.
2. Miejsca parkingowe (ok. 60).
3. Łącza internetowe i telefoniczne.
4. 2 sale konferencyjne (duża – ok. 60 osób; mała – ok. 25). Dodatkowo duża sala jest wyposażona w 11 stanowisk komputerowych.
5. Specjalistyczne usługi doradcze, szkoleniowe i informacyjne z zakresu zarządzania projektami innowacyjnymi, poszukiwania partnerów technologicznych, marketingu, finansów, własności przemysłowej i technik produktywności.
6. Promocję firm działających w inkubatorze.

---

¹⁰¹ M. Michalska, G. „Innowacyjność w województwie śląskim na przykładzie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2015 r.

¹⁰² M. Michalska, G. „Innowacyjność w województwie śląskim na przykładzie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2015 r.

7. Pomoc w pozyskaniu zewnętrznego finansowania, w tym pożyczek Funduszu Pożyczkowego.
8. Dostęp do laboratoriów, technologii, ekspertów i bibliotek Politechniki Śląskiej
9. punkt gastronomiczny.
10. Sprzyjające środowisko innych, niekonkurujących ze sobą przedsiębiorców z inkubatora.
11. Obsługę administracyjno-biurową firm w Inkubatorze.

Rysunek 86 Rybnicki Inkubator Technologiczny

Źródło: <http://www.gapr.pl>

RIT to w pełni zmodernizowany budynek biurowy oferujący korzystne warunki do rozwoju szeroko rozumianej działalności gospodarczej, głównie firmom z regionu województwa śląskiego, a zwłaszcza przedsiębiorstwom z sektora MŚP. Budynek samego Inkubatora Technologicznego położony jest w centralnej części Rybnika.

Powierzchnia użytkowa RIT przeznaczona do wynajmu wynosiła 2934 m² i stanowiła 59,9% łącznej powierzchni użytkowej budynku biurowego. Powierzchnia wynajęta ogółem w latach: 2013, 2014, 2015 wynosiła odpowiednio: 2 548 m², 2 426 m², 2 404 m² i stanowiła: 86,8%, 82,7% i 81,9% powierzchni użytkowej przeznaczonej do wynajmu. Powierzchnia wynajęta przedsiębiorcom innowacyjnym w ww. okresie wynosiła odpowiednio: 1 178 m², 991 m² i 1 041 m², co stanowiło: 46,2%, 40,8% i 43,3% powierzchni wynajętej ogółem¹⁰³.

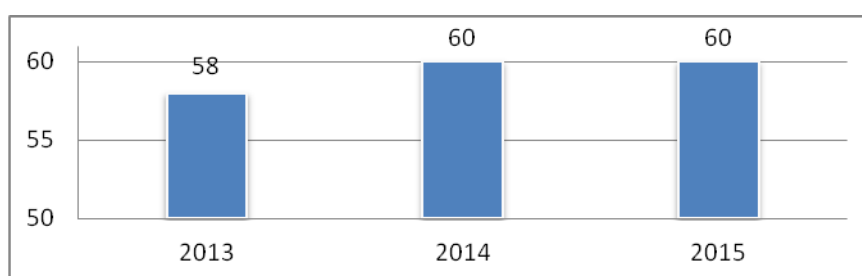
Liczba najemców RIT w latach: 2013, 2014 i 2015 wynosiła odpowiednio: 58, 60 i 60, w tym odpowiednio: 12, 13 i 16 przedsiębiorców (20,7%, 21,7%, 26,7%) wykorzystujących w działalności nowe technologie; głównie w zakresie usług. Przedmiotem działalności firm

---

¹⁰³ M. Michalska, G. „Innowacyjność w województwie śląskim na przykładzie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2015 r.

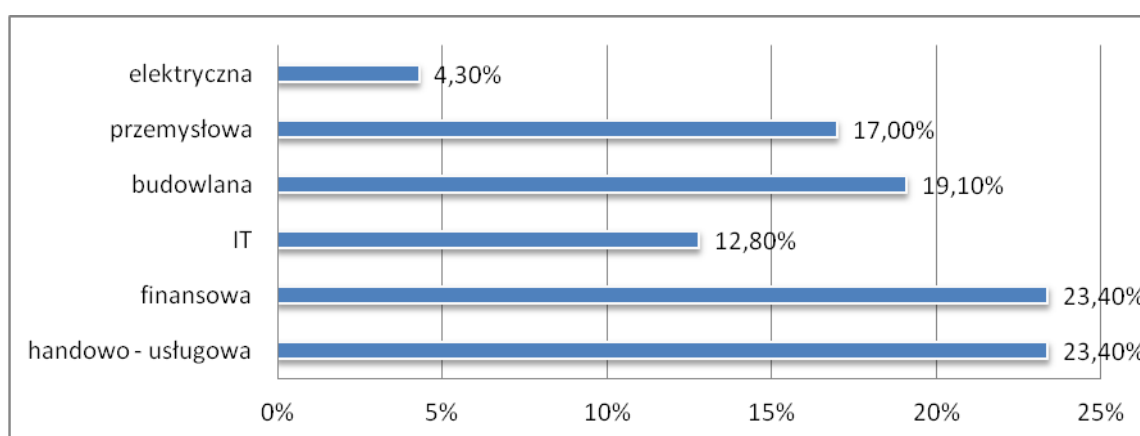
innowacyjnych było m.in.: projektowanie stron internetowych, tworzenie innowacyjnych platform handlowych w Internecie oraz oprogramowania na potrzeby rynków finansowych i branży medycznej, pozycjonowanie stron w serwisach internetowych, projektowanie sieci komputerowych i teletechnicznych oraz wykonywanie projektów automatyki i sterowania opartych na nowych technologiach. Inkubator w Rybniku skupia się więc na wspieraniu małych firm z branży handlowo-usługowej (sklepy, edukacja), finansowej (księgowość, doradztwo podatkowe, ubezpieczenia) czy IT (oprogramowanie, zarządzanie stronami internetowymi).¹⁰⁴

Rysunek 87 Liczba najemców RIT w latach 2013 – 2015

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 88 Branże firm zlokalizowanych w RIT

Źródło: M. Michalska, G. „Innowacyjność w województwie śląskim na przykładzie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2015 r.

Efektom i rezultatem funkcjonowania RIT jest:

1. Udostępnienie nowoczesnych powierzchni dla małych i średnich przedsiębiorstw, które dopiero wchodzi na rynek pracy i rozwijają się, co przyczynia się do wzrostu

¹⁰⁴ M. Michalska, G. „Innowacyjność w województwie śląskim na przykładzie Górnośląskiej Agencji Promocji Przedsiębiorczości”, Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2015 r.

wartości inwestycji lokalnych w grupie MŚP i wzrostu wartości sprzedaży firm działających w RIT.

2. Stworzenie warunków do rozwoju zdywersyfikowanej działalności gospodarczej, co ma niewątpliwie swoje odbicie w zmniejszeniu poziomu bezrobocia przez stworzenie nowych miejsc pracy.
3. Rewitalizacja zdegradowanego majątku po byłym przedsiębiorstwie państwowym, jak również przywrócenie funkcjonalności obiektom od dawna niewykorzystanym.
4. Istotne korzyści społeczno-gospodarcze dla subregionu rybnickiego, w którym dotychczas dominowało górnictwo i struktury z nim związane.

Rybnicki Inkubator jest również szansą dla absolwentów wyższych uczelni, którzy nie posiadają doświadczenia zawodowego i z tego też powodu brakuje dla nich odpowiednich ofert na rynku pracy.

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Rybniku (AIP)

Inkubatory AIP to jedna z najstarszych i najbardziej doświadczonych instytucji otoczenia biznesu w Polsce. Od 2004 roku wspierają przedsiębiorców we wprowadzaniu nowych firm na rynek krajowy oraz rynki zagraniczne¹⁰⁵.

Obecnie AIP w Rybniku realizuje projekt „Akademia Biznesu”. Jest to cykl warsztatów biznesowych, które prowadzoną są przez osoby od lat związane z biznesem. Celem projektu jest przekazanie wiedzy z zakresu zarządzania projektami biznesowymi, po to aby absolwenci mogli efektywniej działać i realizować swoje cele zarówno zawodowe jak i biznesowe. Projekt Akademii Biznesu jest bezpłatny i jest realizowany w ramach działań statutowych Inkubatora AIP¹⁰⁶.

AIP Rybnik oferuje m.in.:

1. Spotkania mentorskie.
2. Doradztwo biznesowe.
3. Spotkania rozwojowe.
4. Obsługa księgową i prawną.

---

¹⁰⁵ <http://www.aiprybnik.pl/>

¹⁰⁶ http://www.aiprybnik.pl/akademia_biznesu

5. Wynajem biur, sal konferencyjnych¹⁰⁷.

Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku

Powiatowy Urząd Pracy w Rybniku (PUP) udziela pomocy pracodawcom w pozyskaniu odpowiednich pracowników na wolne stanowiska pracy. Instytucja oferuje m.in. następujące formy wsparcia dla pracodawców zatrudniających osoby bezrobotne zarejestrowane w PUP Rybnik:

1. Zorganizowanie i sfinansowanie szkoleń dla pracowników.
2. Zorganizowanie i sfinansowanie staży dla absolwentów (stażyści wykonują pracę na rzecz pracodawcy, za co otrzymują stypendium wypłacane przez powiatowy urząd pracy).
3. Pomoc doradców w zakresie selekcji i rekrutacji kandydatów do zatrudnienia spośród zarejestrowanych bezrobotnych.
4. Częściowa refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia nowych miejsc pracy,
5. Organizacja prac interwencyjnych¹⁰⁸.

Pracodawcy, którzy poszukują pracowników, **mogą liczyć na pomoc doradców zawodowych** Powiatowego Urzędu Pracy. Doradcy, pomagając pracodawcom w doborze kadr mogą korzystać z testów psychologicznych – co jest szczególnie przydatne w doborze kandydatów do pracy na stanowiska wymagające szczególnych predyspozycji psychofizycznych. Ponadto, PUP oferuje możliwość zorganizowania stażu lub szkolenia dla kandydatów do pracy. Co więcej, Urząd Pracy w Rybniku stworzył Platformę Poradnictwa Zawodowego¹⁰⁹.

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Rybniku

Lokalny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich w Rybniku zajmuje się udzielaniem informacji przedsiębiorcom na temat dostępności środków unijnych na realizację projektów rozwojowych i inwestycji. Punkt Informacyjny oferuje także usługi rozliczania projektów unijnych, które są już w fazie realizacji.

---

¹⁰⁷ <http://www.aiprybnik.pl/>

¹⁰⁸ <http://www.pup-rybnik.pl/>

¹⁰⁹ <http://www.pup-rybnik.pl>

Izba Przemysłowo-Handlowa Rybnickiego Okręgu Przemysłowego

Izba Przemysłowo-Handlowa Rybnickiego Okręgu Przemysłowego jest samorządową organizacją podmiotów gospodarczych zrzeszającą zarówno firmy kilkuosobowe jak i duże zakłady przemysłowe różnych branż. Terenem działania Izby jest obszar województwa śląskiego. Izba reprezentuje swoich członków na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami. Izba powstała 10 kwietnia 1990 roku z inicjatywy przedsiębiorców z regionu. Celem funkcjonowania Izby jest przede wszystkim:

1. Reprezentowania interesów firm członkowskich wobec władz lokalnych i centralnych,
2. Pomocy w rozwiązywaniu problemów¹¹⁰.

Do głównych zadań Izby należy natomiast:

1. Reprezentowanie interesów firm członkowskich w zakresie ich działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej lub usługowej wobec organów państwowych i samorządu terytorialnego.
2. Tworzenie warunków współpracy gospodarczej i handlowej swoich członków z podmiotami gospodarczymi w kraju i za granicą.
3. Promocja firm członkowskich.
4. Wszechstronny rozwój kształcenia zawodowego, z powołaniem własnych szkół włącznie.
5. Pomoc członkom Izby w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, technicznych, prawnych i organizacyjnych.
6. Wspieranie i tworzenie inicjatyw gospodarczych zmierzających do poprawy ochrony środowiska naturalnego.
7. Pomoc w rozstrzygnięciu sporów majątkowych między podmiotami gospodarczymi poprzez Sąd Koleżeński.
8. Kształtowanie i upowszechnianie zasad etyki w działalności gospodarczej.
9. Delegowanie swoich przedstawicieli, na zaproszenie organów państwowych, do uczestnictwa w pracach instytucji doradczo-opiniotwórczych w sprawach działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej i usługowej¹¹¹.

---

¹¹⁰ <https://izbaph.rybnik.pl>

¹¹¹ <https://izbaph.rybnik.pl>

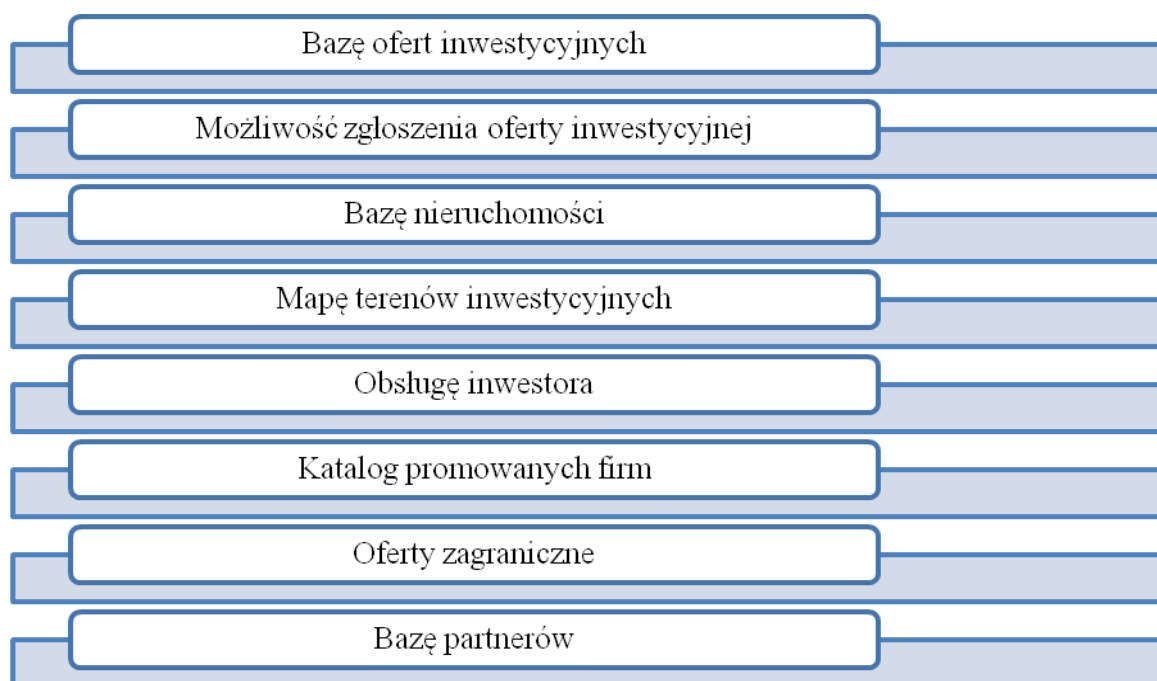

Najciekawszym działaniem prowadzonym przez Izbę są „Śniadania Biznesowe”. Celem tych spotkań jest wymiana doświadczeń i informacji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Spotkania są platformą wymiany poglądów i dobrych praktyk, które zostały już zastosowane przez przedsiębiorców i mogą być pomocne koleżankom i kolegom przy rozwiązywaniu problemów związanych z przepisami w prowadzeniu działalności gospodarczej¹¹².

Miasto Rybnik

Rybnik aktywnie wspiera rozwój gospodarczy i biznesowy regionu. W tym celu została stworzona platforma internetowa „Rybnik dla biznesu” (<https://biznes.rybnik.eu/>).

Rysunek 89 Oferta portalu Miasta Rybnika

Źródło: <https://biznes.rybnik.eu>

¹¹² <https://izbaph.rybnik.pl>.

Izba Rzemieślnicza w Rybniku

Powołanie Izby Rzemieślniczej nastąpiło na podstawie oddolnej inicjatywy rybnickich rzemieślników, którzy uwzględnili potrzebę powołania Izby Rzemieślniczej w Rybniku. Do zadań Izby Rzemieślniczej w Rybniku należy m.in.:

1. Organizowanie egzaminów czeladniczych i mistrzowskich.
2. Doradztwo, pomoc i organizowanie szkoleń, seminariów, wykładów i warsztatów dla rzemieślników i przedsiębiorców z różnych branż.
3. Informowanie na temat obowiązujących przepisów podatkowych.
4. Udzielanie informacji z zakresu prawa pracy i przepisów bhp.
5. Refundacja wynagrodzeń oraz składek na ubezpieczenia społeczne od pracowników młodocianych¹¹³.

Cech Rzemiosł oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości w Rybniku

Organizacja samorządu gospodarczego zrzesza członków z takich branż jak: budowlana, drzewna, fryzjerska, motoryzacyjna, rzemiosł różnych i spożywcza. Głównym celem Cechu jest wspieranie rzemiosła i handlu regionu rybnickiego. Poprzez współpracę z jednostkami samorząd terytorialnego prowadzi działalność szkoleniową i kursową oraz oferuje:

1. Uzyskanie kwalifikacji zawodowych (czeladniczych i mistrzowskich).
2. Nieodpłatne doradztwo podatkowe, prawne, BHP, ubezpieczeniowe.
3. Promowanie wyrobów i usług rzemieślniczych na rynku krajowym i zagranicznym.
4. Kursy kwalifikacyjne, pedagogiczne, konkursy dla rzemieślników i uczniów oraz inne wg. potrzeb.
5. Wyjazdy integracyjne¹¹⁴.

Podsumowanie

Jak wynika z analizy danych zastanych, W Rybniku organizowane są różne formy wsparcia dla przedsiębiorców. Specjalna platforma internetowa dla inwestorów i przedsiębiorców, prowadzona przez Urząd Miasta w Rybniku pozwala na odnalezienie kluczowych informacji na temat przedsiębiorczości. Co więcej, w mieście funkcjonują takie podmioty jak: Agencja, Inkubator, Punkt Informacyjny, Izby oraz Cech, które działają na rzecz wsparcia

---

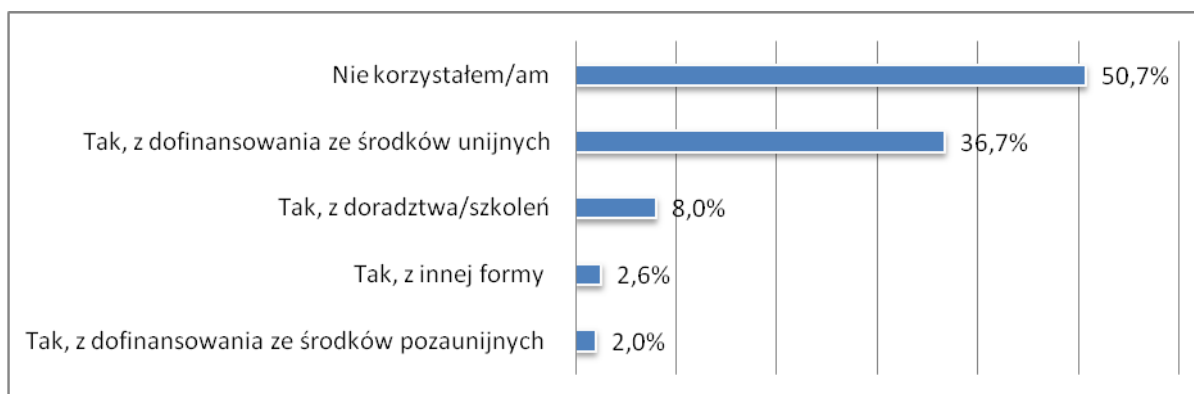
¹¹³ <http://www.izbarybnik.pl/>

¹¹⁴ <https://biznes.rybnik.eu/partnerzy/36/>

przedsiębiorców. W związku z tym, warunkiem do rozwoju przedsiębiorczości w Rybniku są bardzo dobre, a przedsiębiorcy mogą liczyć na wsparcie różnych podmiotów, w zależności od profilu prowadzonej działalności firmy.

Należy jednak podkreślić, że nie wszyscy przedsiębiorcy zdają sobie sprawę z funkcjonowania podmiotów wspierających lokalnych przedsiębiorców. Odzwierciedleniem tego problemu mogą być wyniki badań, w których odnotowano, że połowa badanych przedsiębiorców (50,7%) nigdy nie korzystała z form wsparcia dla prowadzenia działalności. 36,7% osób skorzystało z dofinansowania ze środków unijnych, 8,0% z doradztwa lub szkoleń, 2,0% z dofinansowania ze środków pozaunijnych, zaś 2,6% z innej formy, jaką był kredyt w banku. Jedynie w przypadku płci oraz wieku test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie¹¹⁵.

Rysunek 90 Korzystanie z form wsparcia dla prowadzenia działalności

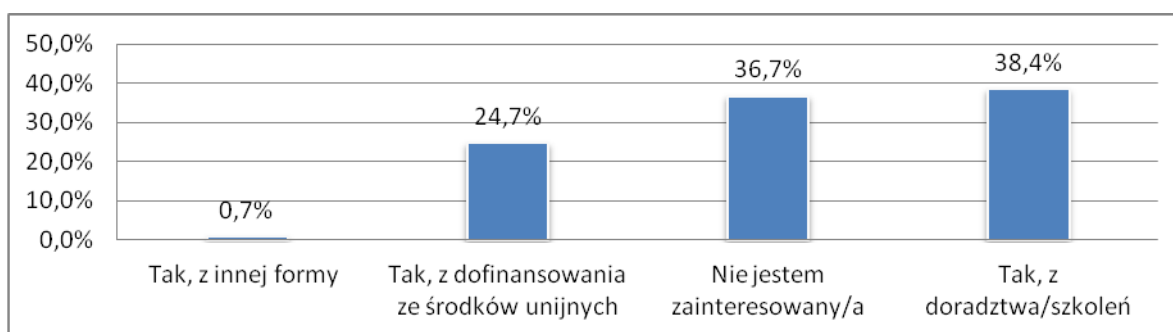

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Badania wśród przedsiębiorców potwierdziły natomiast, że 38,4% respondentów zainteresowana jest formą wsparcia w postaci doradztwa lub szkolenia. Niespełna co czwarty badany (24,7%) zainteresowany jest dofinansowaniem ze środków unijnych, zaś jedynie 0,7% inną formą wsparcia. Aż 36,7% osób nie jest zainteresowana skorzystaniem z jakichkolwiek form wsparcia działalności gospodarczej.

¹¹⁵ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X18 - 2].

Rysunek 91 Zainteresowanie skorzystaniem z form wsparcia działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

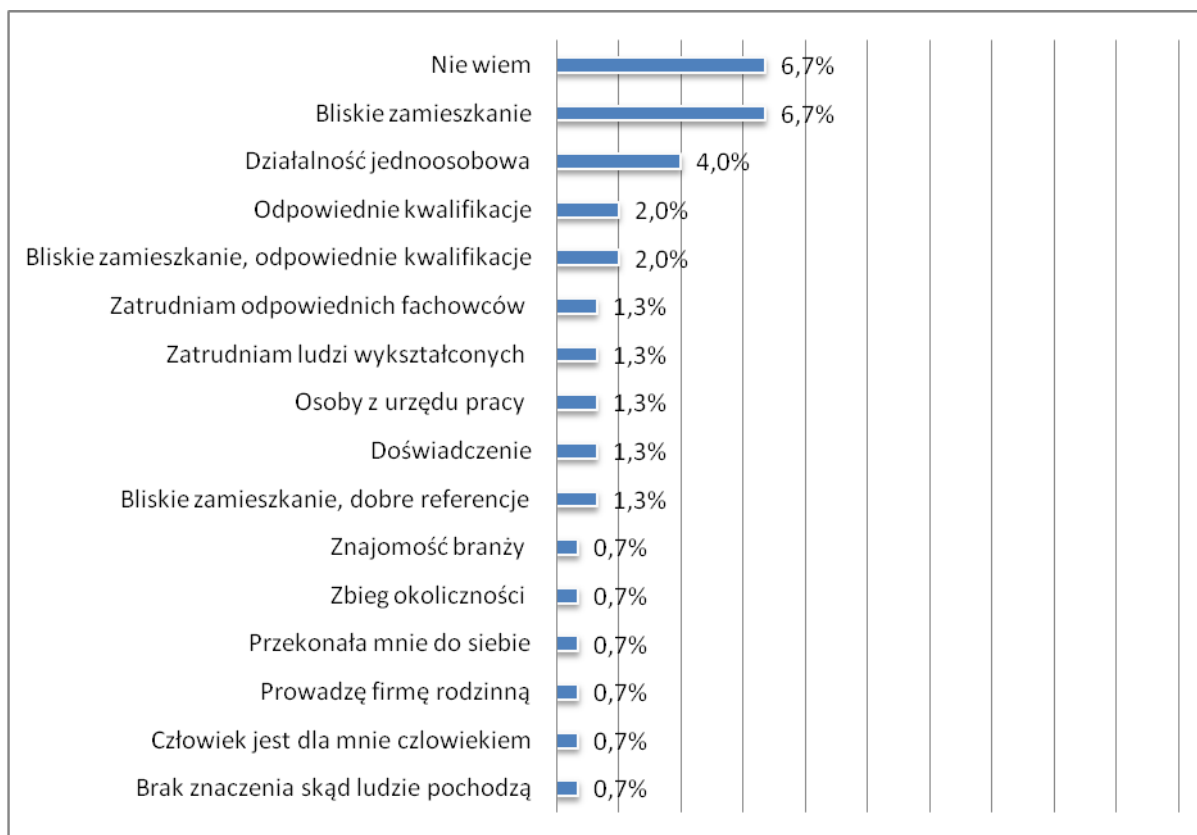
10.4 Ocena prowadzenia działalności gospodarczej i branż rozwojowych na obszarze rewitalizacji

Warto zaznaczyć, że przedsiębiorcy, którzy wzięli udział w badaniu (26,7%) zatrudniają osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji. 12,0% zatrudnia jedynie osoby spoza tego obszaru, zaś aż 61,3% respondentów prowadzi jednoosobową działalność lub nie było w stanie odpowiedzieć na to pytanie. Jedynie w przypadku zainteresowania rejestracją działalności w miejskim inkubatorze przedsiębiorczości test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie¹¹⁶.

---

¹¹⁶ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X17 - 2].

Rysunek 92 Zatrudnianie pracowników z obszaru rewitalizacji – znaczenie bliskości miejsca zamieszkania dla pracodawców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Część przedsiębiorców zatrudniła osoby z obszaru rewitalizacji z powodu bliskiego zamieszkania. Innym ważnym składnikiem były także odpowiednie kwalifikacje oraz dobre referencje przyszłych pracowników. Czynniki powiązane z kwalifikacjami i referencjami było wykształcenie, doświadczenie oraz znajomość branży. Niewielki odsetek respondentów zatrudnił osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji z polecenia urzędu pracy lub w wyniku zbiegu okoliczności.

Respondenci zostali także poproszeni o wskazanie najważniejszych czynników dla rozwoju jednoosobowych działalności gospodarczych na terenie dzielnic obszaru rewitalizacji, są dobra lokalizacja, co oznacza bliskość centrum, dobre skomunikowanie z innymi dzielnicami oraz funkcjonowanie parkingów (17,2%), reklama, w tym także reklama internetowa (11,9%), zadowolenie klienta (9,9%) oraz dobra jakość oferowanych produktów

i usług (9,3%). Jedynie w przypadku okresu dotychczasowej działalności test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie¹¹⁷.

Pozostałe czynniki przedstawia poniższa tabela:

Tabela 41 Najważniejsze czynniki dla rozwoju jednoosobowych działalności gospodarczych

Czynniki	Ocena
dobra lokalizacja	17,2%
reklama	11,9%
zadowolenie klienta	9,9%
dobra jakość produktów i usług	9,3%
stali klienci	5,3%
dostępne środki na rozwinięcie firmy	4,6%
motywacja	4,6%
dotacje UE	4,0%
marketing szeptany	4,0%
obniżenie kosztów utrzymania firmy	4,0%
szeroka oferta produktów	3,3%
dlugie otwarcie	3,3%
stosunek jakości do ceny	2,6%
odpowiednie zarządzanie firmą	2,0%
odpowiednia branża	2,0%
pomysł na firmę	1,3%
dobry kontakt z ludźmi	1,3%
szkolenia, rozwój	1,3%
sprzedaż internetowa	1,3%
brak konkurencji	1,3%
wyrobienie marki	0,7%
Brak zdania	6,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Zdecydowana większość badanych przedsiębiorców uważa, że ich przedsiębiorstwo rozwija się, lecz w niewielkim stopniu (43,3%), lub nie rozwija się, ale pozostaje na stałym poziomie (42,0%). Skrajnych odpowiedzi, tj., iż przedsiębiorstwo rozwija się bardzo szybko oraz że poziom rozwoju firmy spada, udzieliło odpowiednio 4,7% i 10,0% respondentów. Rozkład odpowiedzi może świadczyć o niewielkiej przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze rewitalizacji.

¹¹⁷ Szczegółowe wyniki testu chi-kwadrat dostępne są w aneksie statystycznym [pytanie X14 - 2].

Rysunek 93 Rozwój firmy wg przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji

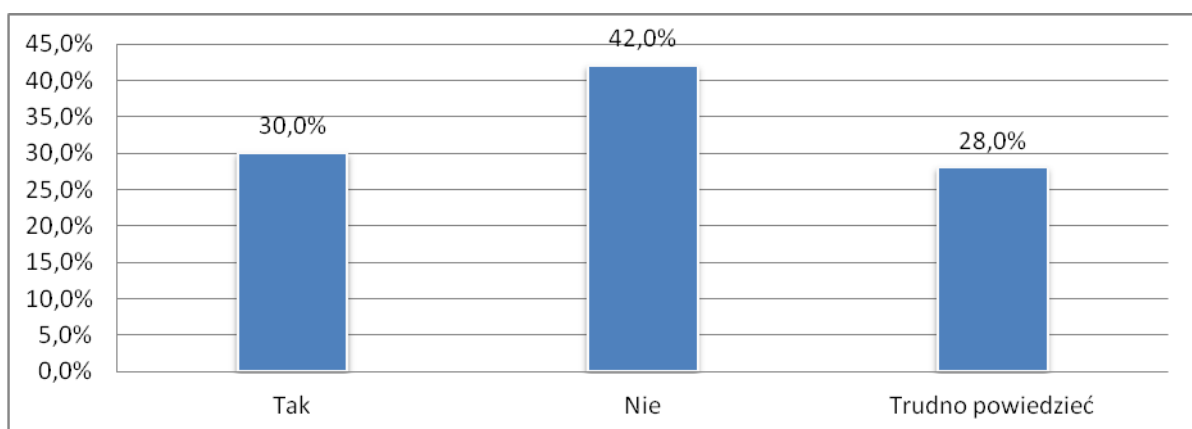
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Przedsiębiorcy byli podzieleni w kwestii wskazania głównych barier rozwoju swojej działalności. Potrafiło je wskazać jedynie 30,0% badanych. Pozostałe osoby albo nie potrafiły tego zrobić (42,0%) albo nie miały na ten temat zdania (28,0%).

Wśród głównych barier wskazano:

- Brak pieniędzy klientów.
- Duże sklepy i markety.
- Zła lokalizacja, oddalenie od centrum miasta.
- Duża konkurencja.
- Brak zainteresowania usługą lub produktem.
- Brak środków na rozwój.
- Wysokie koszty utrzymania firmy.

Rysunek 94 Główne bariery dla rozwoju swojej działalności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

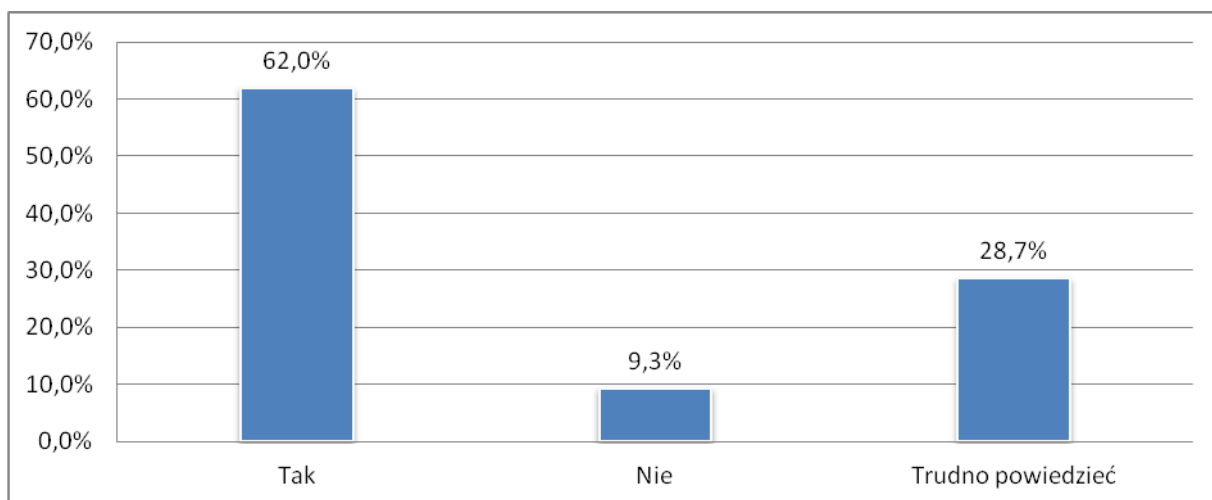
Zdaniem 62,0% przedsiębiorców, dzielnice w której prowadzą swoje działalności gospodarcze, stwarza dobre warunki do prowadzenia własnej firmy. Niespełna co dziesiąty badany (9,3%) jest przeciwnego zdania, zaś 28,7% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Na podstawie odpowiedzi badanych można stworzyć ranking, gdzie warunki prowadzenia własnej działalności są najlepsze:

- Boguszowice (80,0% odpowiedzi „tak”).
- Chwałowice (72,0% odpowiedzi „tak”).
- Paruszowiec-Piaski (68,0% odpowiedzi „tak”).
- Śródmieście (60,0% odpowiedzi „tak”).
- Niewiadom (52,0% odpowiedzi „tak”).
- Niedobczyce (40,0% odpowiedzi „tak”).

Warto także zaznaczyć, że mężczyźni znacznie częściej niż kobiety wskazywali na dobre warunki panujące na terenie dzielnicy (odpowiednio 71,25% i 51,43%), co może świadczyć o tym, iż kobiety są bardziej ostrożne w ocenie lokalnego rynku.

Rysunek 95 Ocena dobrych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w dzielnicy respondenta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z przedsiębiorcami.

Nieco innego zdania byli uczestnicy wywiadów grupowych, którzy wskazali na trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji. Zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadów, trudno prowadzić działalność gospodarczą na podobszarze Boguszowic, ponieważ inne problemy społeczne mogą hamować rozwój lokalnych firm (np. kradzieże, narkotyki, przemoc). Młodzi dorośli natomiast podkreślili, że działalność gospodarcza dobrze rozwija się w Boguszowicach. Jednak wszystko zależy od branży

w której działa firma. Największe szanse na powodzenie mają sklepy spożywcze. Proces rozwoju lokalnej przedsiębiorczości utrudnia jednak wysoka cena czynszu. Wysoki czynsz lokali to także problem zauważony przez seniorów. Ich zdaniem właśnie to może być przyczyną pozostawiania pustych lokali w Boguszowicach i zamykania działalności gospodarczej. Działalność gospodarcza oceniona została także przez przedsiębiorców uczestniczących w wywiadach. Ich zdaniem, Boguszowice nie stwarzają odpowiednich warunków do prowadzenia własnej działalności, ponieważ czynsze są bardzo wysokie. Zdaniem przedsiębiorców trudno wskazać na branże, które mogłyby się rozwijać w Boguszowicach. Zdaniem uczestników w okolicy jest dużo salonów fryzjerskich, kwiaciarni, aptek.

Bezrobotnym uczestnikom wywiadu Chwałowic natomiast bardzo trudno było ocenić warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Jednak ich zdaniem brakuje podstawowych usług w okolicy, które mogłyby zostać dobrze przyjęte przez mieszkańców, tj. fryzjer, kosmetyczka, krawiec, kawiarnie. Otoczenie do prowadzenia działalności gospodarczej zostało ocenione również przez młodych dorosłych. Ich zdaniem Chwałowice to nie jest dobre miejsce na otwarcie własnej firmy. Największym problemem jest brak miejsca na prowadzenie własnej działalności. Także przedsiębiorcy potwierdzili powyższe opinie. Ich zdaniem w Chwałowicach nie prowadzi się dobrze biznesu. Nowe firmy bardzo szybko zamykają działalność gospodarczą, ze względu na brak zainteresowania wśród lokalnej społeczności. Seniorom trudno było ocenić warunki do prowadzenia działalności gospodarczej, jednak podkreślili oni, że nowe sklepy bardzo często zamykane się po bardzo krótkim czasie od otwarcia.

Podobnie jak w przypadku podobszaru Boguszowice, bezrobotni z Niedobczyc wskazali, że to nie jest podobszar na którym dobrze prowadzi się działalność gospodarczą. Z drugiej strony podkreślili także braki widoczne na podobszarze rewitalizacji, tj. branże które mogą przyjąć się w Niedobczycach. Również dzieci podzielili zdanie osób bezrobotnych, jednak na przyczyny trudnego prowadzenia biznesu wskazali włamanie, które ograniczają rozwój działalności gospodarczej. Zdaniem seniorów, Niedobczyce to osiedle, na który mieszkają przede wszystkim osoby starsze, dlatego firmy nie utrzymują się w tym miejscu. Natomiast przedsiębiorcy wskazali na brak środków finansowych, który uniemożliwia rozwój firm w okolicy.

Zdania mieszkańców podobszaru Niewiadom na temat prowadzenia działalności gospodarczej w okolicy były podobne. Przedsiębiorcy wskazali, że nie ma problemów z prowadzeniem firmy w Niewiadomiu, co podkreślili także dzieci i bezrobotni. Seniorzy zwrócili tylko uwagę, że jedyną przeszkodą mogą być niewystarczające środki finansowe przedsiębiorców. W przypadku wskazywania na branże rozwojowe na podobszarze, szczególną uwagę należy zwrócić na usługi.

Mieszkańcy podobszaru Paruszowiec-Piaski mieli podzielone zdania na temat prowadzenia działalności gospodarczej w okolicy oraz branż rozwojowych. Osoby bezrobotne wskazały, że nowe firmy nie utrzymują się długo, co może być spowodowane stosunkowo niewielkim podobszarem i tym samym bliskością wszystkich usług. Młodzi dorośli natomiast wskazali na widoczne problemy społeczne w okolicy, które mogą warunkować rozwój przyszłej działalności gospodarczej. Jednocześnie młodzi dorośli podkreślili, że kluczem do sukcesu jest dobry pomysł na działalność gospodarczą oraz lokalizacja. Jeżeli odpowiednio przemyślane zostaną te dwa czynniki, to na podobszarze można prowadzić działalność gospodarczą.

Jak słusznie zauważyli przedsiębiorcy ze Śródmieścia, na podobszarze trudno o założenie firmy produkcyjnej, ze względu na brak możliwości rozwoju (pod względem rozbudowy). Brakuje bowiem terenów inwestycyjnych. Dlatego należy zastanowić się nad innymi usługami, które mogą być realizowane na tym podobszarze. Szczególna uwaga powinna zostać zwrócona na usługi i handel. Należy także zaznaczyć, że bezrobotnym uczestnikom wywiadów trudno było ocenić warunki do założenia działalności gospodarczej.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tu jest dużo punktów gastronomicznych, knajpy, są dwa kebaby, więc z tego typu to nie [to nie są branże rozwojowe].</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czy dobrze prowadzi się biznes?] Trzeba trafić, to zależy od branży.</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oj, chyba nie ma tu dobrych warunków.</i>
<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Trzy salony fryzjer, fryzjerskie są obok siebie,</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: [czego brakuje na podobszarze?] Podstawy jak kosmetyczka,</i>	<i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tu nie ma gdzie się napić kawy, herbaty, zjeść Hot-Doga.</i>
		<i>Uczestnik FGI – dzieci:</i>

tak samo z kwaciarniami. krawiectwo.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Nie, [przedsiębiorcy] raczej nie mają takich problemów ze znalezieniem klientów.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Najbardziej to spożywka się tutaj przyjmuje, jak wszędzie, fryzjer też ok, markety się utrzymują.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Zależy jaki czynsz mają, czy wysoki czy niski, więcej płacą za czynsz niż zarabiają.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nikt nie chce lokale stoją puste, nie opłaca się interesu prowadzić.

Uczestnik FGI – seniorzy: Sklepy zamykają.

Uczestnik FGI – seniorzy: [dzierżawcy] chcieliby aby wynajęcie było tanie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: no nie za bardzo [dobre warunki]. No

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tu słabo, lepiej w centrum, było by dokładanie do interesu, albo znikome zarobki.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dużo jest tych negatywnych czynników, najbardziej to brak miejsca, jest strasznie dużo bloków.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tu wszystko jest.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oj chyba nie prowadzi się tu dobrze biznesu.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie, tu się nic nie opłaca, dlatego tu nic nie ma. Ludzie wyjeżdżają i nie kupują tu w Chwałowicach.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ludzie jeżdżą do marketów, hipermarketów. Co jest otworzone to upada.

Uczestnik FGI – seniorzy: Czasami widać, otwierają sklep, po miesiącu, dwóch

Nie jest łatwo prowadzić tu firmę.

Uczestnik FGI – dzieci: Bo łatwo idzie ją okraść.

Uczestnik FGI – dzieci: Bo chociaż jeździ tu dużo policji to i tak ta policja za bardzo nie reaguje.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dobry pomysł musiałby być.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Sklepów tu jest mnóstwo, barów tu jest mnóstwo.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jakiś salonik prasowy, z jakąś kawą, ciastkiem. Taka kawiarenka. Że jak się przyjdzie nie będzie piwa, alkoholu tylko typowo kawa, ciastka.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest mało firm, bo są starzy ludzie, emeryci, młodzi uciekają stąd.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jest parę firm, ale to często

na przykład, czynsze za zamykają.

lokal są kolosalne. Na początku, na rozwój no to ok.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Lokale są do wynajęcia, ale takie ceny że ciężko, temu co zaczyna płacić takie krocie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Najbardziej mi się wydaje ten czynsz. Cokolwiek się tutaj ostatnio otworzyło, to tylko na krótko.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Salonów fryzjerskich jest u nas sporo. To musiała by być ogromna siła przebicia. Bo jest ich sporo.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Kwaciarni, jest sporo, aptek, jest sporo.

Uczestnik FGI – seniorzy: Raczej żadne [branże nie mają szansy przyjąć się w Chwałowicach].

Uczestnik FGI – seniorzy: [dlaczego nie rozwija się lokalna działalność?] Ludzie są nauczeni jeździć do Rybnika. Są też ludzie starsi którzy mają swoje w autobusach. Po prostu jedzie, za jednym razem do miasta i kupuje to co potrzeba

też jest rodzinie. Oni już mają pracowników.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ale trudno powiedzieć co by to miało być.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Może po prostu brak funduszy [utrudnia rozwój przedsiębiorczości].

Niewiadom

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Usługi, usługi [branża, która ma szansę się rozwinąć].

Uczestnik FGI – osoba

Paruszowiec-Piaski

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Akurat gdy niedawno ktoś otworzył tutaj sklep to nie działało to zbyt długo. To by musiało być coś co by naprawdę się utrzymało.

Śródmieście

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: A to nie wiem w tym temacie jak wyglądają warunki do założenia działalności

bezrobotna: Może takich Kolejny sklep spożywczy, lub z sklepów przemysłowych, prasą to raczej już nie. To by tutaj nie ma żadnego. musiało być coś zupełnie Śrubkę kupić czy, to tu nie innego. Na przykład ma nic takiego. ciucholand.

Uczestnik FGI – dzieci: Uczestnik FGI – osoba Niewiadom to jest mała bezrobotna: Ja już nawet o dzielnica i tutaj wszędzie tym kiedyś myślałam. Tu są jest blisko. Myślę, że tu nie ludzie zamożniejsi, ale też są ma problemu z takimi właśnie biedniejsi. Tak więc sprawami [jak prowadzenie myślę, że z tym ciucholandem działalności gospodarczej]. to by może i się udało.

Uczestnik FGI – dzieci: Uczestnik FGI – osoba Myślę, że nie [ma bezrobotna: Fryzjera mamy, problemów z prowadzeniem aptekę mamy. Myślę, że tutaj firmy]. Tutaj właśnie wszystko jest i jest tego otworzyli niedawno wystarczająco. Jakby tutaj restaurację i jest w zbudowali kolejną biedronkę porządku. to wszystko inne by się momentalnie pozamykało.

Uczestnik FGI – seniorzy: Uczestnik FGI – młodzi Każdy biznes byłby tu dobry tylko musi być odbiór. dorośli: Wszystkie decyzje tutaj musimy brać właśnie

Uczestnik FGI – seniorzy: przez pryzmat takich ludzi. Pomyśl to jest jedna rzecz, ale utrzymać potem biznes Rozmawialiśmy z żoną kiedyś to jest problem. o otwarciu nawet kawiarni i musieliśmy patrzeć na to przez

Uczestnik FGI – seniorzy: pryzmat tego aby nie Jeżeli chodzi o Niewiadom zamieniło się to w taką to tu jest 4000 osób. Duża lokalną „mordownię”.

część osób stąd pracuje w Uczestnik FGI – młodzi

gospodarczej.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Największe wzięcie to mają banki, para banki.

Uczestnik FGI – dzieci: Tu można łatwo mieć firmę, mój tata ma.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wszystko zależy od typu działalności gospodarczej

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja mogę powiedzieć coś podobnego na swoim przykładzie. Ja założyłem działalność gospodarczą na początku tego roku kalendarzowego.

Spotkałem się z bardzo miłym i rzetelnym przyjęciem w urzędzie.

Wszystko załatwiłem bez problemu. Prowadzę działalność która nie wymaga biura ani żadnych specjalnych pozwoleń, ani współpracy z urzędem miasta lub z władzami miasta.

innej części Rybnika lub poza Rybnikiem. Oni korzystają z zakupów lub usług tam gdzie pracują. Tutaj jak na taka dzielnicę to i tak sklepów jest już sporo. Może jakaś produkcyjna firma mogłaby tu być. Pytanie tylko czy znaleźliby pracowników, a mi się wydaje że nie. Te osoby co już mają pracę to wydaje mi się, że by jej nie zmienili

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Oczywiście, że tak [są dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej]. Teren jest, ludzi są. U nas nawet ludzie z innych dzielnic otwierają swoje działalności

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu można wszystko otworzyć, np. sklep rybny.

dorośli: Czyli można otworzyć kawiarnię, ale pod warunkiem, że piwo kosztowałoby tam 6zł. Bo wtedy wiadomo że przyjdą tam ludzie od okazji a nie przesiadywać w niej całymi dniami. Niestety mieszają się tutaj dwa różne światy. Jeden z drugim często walczą bo jedni chcą spokoju i czystości a drugim nie zależy. My oboje z mężem ciężko pracujemy i czasem zastanawiamy się skąd ci inni ludzie mają pieniądze na picie i na to wszystko.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Tak, są dobre warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Dla chcącego nic trudnego. Trzeba mieć pomysł, samozaparcie i troszeczkę samoorganizacji. Mi się wydaje, że to nie jest zależne od lokalizacji tylko od ludzi i od tego co ofiarowują i jak czymś zarządzają.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Zakupy raczej robimy

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie wiem jak to wygląda.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Może i chęci by były. Tylko tak jak powiedziałem na wstępie, że Śródmieście to nie jest centrum w którym mogłyby powstawać jakieś firmy które zatrudniałyby więcej ludzi. To się wszystko odbywa być może w otoczeniu Śródmieścia. Tu jest przede wszystkim handel i to co powiedziałem że w przyszłości będą potrzebne różnego rodzaju inne obiekty służące przede wszystkim starszemu społeczeństwu.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Trzeba sobie od razu odpowiedzieć na pytanie jaką działalność można w centrum prowadzić. Usługi, handel i ewentualnie stworzyć warunki do Hi-Techu. Natomiast wszelkie inne usługi typu przetwórstwo

w większych sklepach. Z usług też raczej korzystamy w mieście.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Są też piękne ścieżki rowerowe i wypożyczalnia rowerów można byłoby zrobić. Jeżeli kogoś nie stać na rower lub ma dziecko które zaraz z rowerka wyrośnie to mógłby wynająć sobie rower. Moim zdaniem taka wypożyczalnia przy tym potencjale ścieżek rowerowych. U nas w lesie są piękne ścieżki do jeżdżenia.

Uczestnik FGI – seniorzy: Ciężko powiedzieć, my już na biznes za starzy

Uczestnik FGI – seniorzy: Tu wszystkiego jest dużo

Uczestnik FGI – seniorzy: Brakuje kawiarenek.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: To zależy, dlatego że my prowadzimy naszą firmę, jest to firma która obsługuje klientów z całego Rybnika i okolic również. Innych miast również. Gdy byśmy byli zlokalizowani

lub produkcja to absolutnie nawet nie możemy na ten temat rozmawiać. Bo do tego nie możemy stworzyć tutaj warunków. Tu trzeba byłoby stworzyć dobrą infrastrukturę telekomunikacyjną aby ci ludzie mogli pracować w centrum Rybnika i współpracować z innymi ośrodkami.

*typowo w okolicy Familoków
to na pewno śmiem twierdzić
że mielibyśmy problem z
kradzieżami lub dewastacją,
czy jakimiś innymi próbami.*

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

11 Potencjały obszaru rewitalizacji

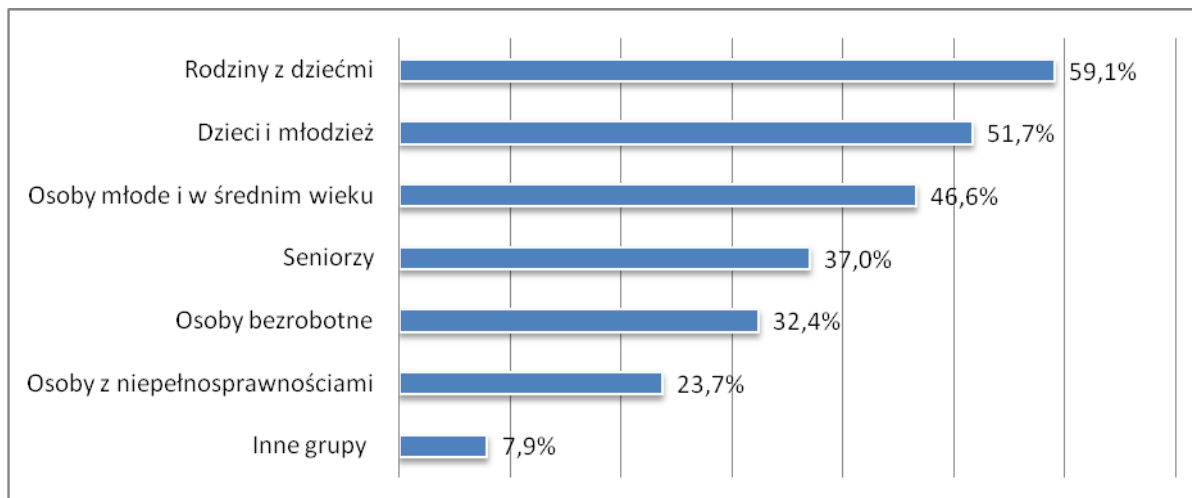
11.1 Atuty i potencjały podobszarów rewitalizacji

Badanych mieszkańców poproszono o wskazanie jakie są główne atuty poszczególnych podobszarów wyznaczonych do rewitalizacji (fragmentów dzielnic, które zamieszkują). Respondenci wskazywali przede wszystkim na aspekty związane z lokalizacją (tereny zieleni, dużo przestrzeni, cisza), ekonomią (niski czynsz, łatwość znalezienia pracy), kontaktami społecznymi (relacje sąsiedzkie), infrastrukturą (bliskość punktów handlowo-usługowych, dostępność usług medycznych, edukacyjnych).

Respondentów poproszono również o wskazanie działań, które powinny zostać zrealizowane, aby wykorzystać potencjał ich dzielnicy. Zdaniem badanych do najważniejszych propozycji, które powinny zostać zrealizowane w ich dzielnicy należą przede wszystkim możliwości związane z poprawą infrastruktury mieszkaniowej tj. termomodernizacja i remonty, rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym budowa ścieżek rowerowych, stworzenie miejsc do aktywnego spędzania czasu, budowa placów zabaw, zadbanie o przestrzenie publiczne, w tym ulic, chodników i podwórz. Do rzadziej wskazywanych działań należą: budowa parkingów, dofinansowanie istniejących firm, aktywizacja społeczna i integracja sąsiedzka, ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, walka ze smogiem, ograniczenie ruchu samochodów.

W opinii większości badanych działania rewitalizacyjne powinny zostać skierowane przede wszystkim do rodzin z dziećmi (59,1%). Znaczna część badanych wskazała również na grupy takie jak: dzieci i młodzież (51,7%) oraz osoby młode i w średnim wieku (46,6%). Zdecydowanie najmniej wskazań dotyczyło osób z niepełnosprawnościami (23,7%). Jedynie w przypadku wieku, miejsca zamieszkania, liczby osób w gospodarstwie domowym, sytuacji zawodowej, statusu rodzinnego, posiadania dzieci oraz problemów nadmiernego zadłużenia test niezależności chi kwadrat wskazuje na występowanie zależności istotnej statystycznie.

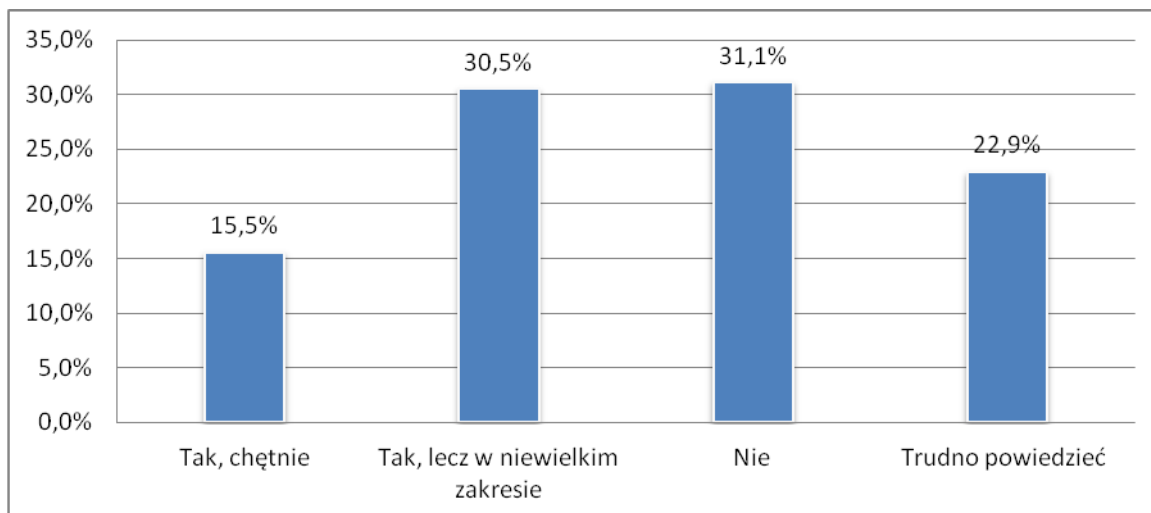
Rysunek 96 Grupy, do których powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Blisko połowa badanych mieszkańców chciałaby włączyć się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w okolicy ich miejsca zamieszkania (46%), przy czym 30,5% badanych deklaruje, że wolałaby uczestniczyć raczej w niewielkim zakresie. Jest to atut mieszkańców obszaru rewitalizacji, ponieważ może przyczynić się do szybkiego rozwoju obszaru. Blisko jedna trzecia badanych deklaruje brak zainteresowania takimi inicjatywami.

Rysunek 97 Chęć włączenia się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania PAPI z mieszkańcami.

Atutem Boguszowic-Osiedla jest duża powierzchnia terenów zielonych, park, w którym znajduje się scena oraz lokalne, prężnie działające instytucje. Dzielnica ta w ciągu ostatnich lat bardzo się zmieniła pod względem poziomu aktywności społecznej oraz pod względem

wizualnym. Atutem Chwałowic jest duża liczba miejsc pracy, dobre skomunikowanie z resztą miasta, szczególnie zaś z centrum oraz dobrze działające instytucje edukacyjne i kulturalne. Potencjałem Niedobczyc jest park, w którym mieszkańcy spędzają czas wolny, prowadzące aktywizację dom kultury oraz świetlica, a także oddalenie od centrum, dzięki czemu mieszkańcy mogą cieszyć się spokojem. Atutem Niewiadoma jest z pewnością zabytkowa Kopalnia Ignacy, która stanowi część Industrialnego Centrum Kultury. Potencjałem Paruszowca-Piasków jest przede wszystkim duża powierzchnia terenów zielonych, parki, kilka dużych zakładów pracy zapewniających zatrudnienie oraz dobra lokalizacja. Atutem Śródmieścia jest centralna lokalizacja, nagromadzenie placówek kulturalnych, edukacyjnych i handlowych, miejsc rekreacji i ogólna samowystarczalność dzielnicy.

Boguszowice:

Respondent 14: Zielono kolorowo, ale mało miejsc do wypoczynku.

Respondent 17: Na pewno można się pochwalić, jaką drogę przeszły Boguszowice przez ostatnie 20 lat. Pod względem infrastruktury, drogi chodniki wyglądają lepiej. Powstał park, siłownie, nowe budynki- odmalowane, odnowione. Teraz są inne Boguszowice niż były 15 lat temu. Ta dzielnica wygląda bardzo ładniej, bardziej kolorowo. Jest zadbana.

Respondent 3: Pytanie czy ta dzielnica ma potencjał. Przede wszystkim gdyby udało się zrewitalizować park można by zmienić trochę błędne myślenie ludzi, że Boguszowice to dzielnica, która jest bardzo niebezpieczna, ten park mógłby wciągnąć tak trochę innych mieszkańców Rybnika, bo jakby był na tyle rozbudowany, żeby przyciągnąć ich to by mogło być potencjałem i ludzie, którzy mogliby się zaangażować w zrewitalizowanie tego parku, mówię tu o mieszkańcach, można coś zrobić własnymi rękami, niekoniecznie sięgać po środki finansowe, tylko stworzyć z tego jakiś projekt lokalny.

Respondent 13: wykorzystać w ten sposób żeby ludzie wiedzieli że są potrzebni że ta dzielnica to nie jest jakiś odrzut od Rybnika, że są dobrą dzielnicą i żeby się zmieniło zdanie na temat tej dzielnicy.

Chwałowice:

Respondent 3: Komunikacja jest dobra, dojazd do centrum miasta jest, miejsca pracy są: jest kopalnia, przedsiębiorstwa różne i małe firmy.

Respondent 4: Potencjał można zwiększyć poprzez inwestowanie w ludzi, pokazując im fajne wzorce, że się da. Nikt nie zamknie im tej kopalni, nie będą zastanawiać się, co z tym bezrobociem teraz zrobić. Są na takim poziomie stabilności, że mogą się zastanawiać jak mogłoby im być tam fajnie i jak mogą tą przestrzeń upiększyć czy zorganizować czas wolny, czy nauczyć się lobbować, bo być może, że tam tego placu zabaw niema to wynika z tego, że nikt wcześniej nie wychodził albo nie byli odpowiednio zmotywowani i nie wiedzieli gdzie, może nie umieli napisać pisma.

Niedobczyce:

Respondent 5: No park, tam nawet jest dość fajnie, bo tam te familoki, jakby tak to wszystko odnowić, to może być urokliwa jest tam w miarę spokojnie, nie ma tam zgiełku dużego miasta, więc to też jest atut, mają tam ten Dom Kultury, mają Świetlicę Środowiskową, jest dużo placówek oświatowych na miejscu, więc to też na pewno.

Niewiadom:

Respondent 13: Są dobre połączenia komunikacyjne z miastem.

Respondent 2: Kopalnia Ignacy.

Respondent 11: Kopalnia Ignacy po rewitalizacji organizuje festyny i boisko są.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 19: Atutem jest lokalizacja dzielnicy z dużą ilością terenów zielonych, bliskość centrum miasta oraz duże firmy dające spore zatrudnienie.

Respondent 3: Nie ma żadnych atutów okolicy, nie można jej zareklamować. Okolica ta ma jednak potencjał, jest w okolicy park, który można by wykorzystać poprzez zrobienie boiska czy kortów.

Respondent 14: Naszym atutem jest las, staw. Niektóre dzielnice są zabudowane blokowiskami i betonem a my mamy bardzo dużo wolnej przestrzeni, ścieżki rowerowe, które są połączone z innymi częściami naszego miasta. Myślę że jesteśmy bardzo atrakcyjną dzielnicą.

Śródmieście:

Respondent 31: Mamy lasy, mamy ładne obszary gdzie są wody, bardzo ładne....nad wodą można pograć w siatkówkę.

Respondent 2: Atut - mamy wszystko blisko, mamy dostęp kulturalny, możemy się spotykać społecznie, kulturalnie, wszystko się skupia w tym śródmieściu, więc to jest nasz atut, wszystko w zasięgu ręki.

Respondent 11: Dostęp do wszelkich instytucji, placówek handlowych, kulturalnych. Mamy dużo szkół, przedszkoli, być może nie ma takiego spokoju z uwagi na komunikację, brak ciszy.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębionego.

11.2 Grupy potrzebujące działań rewitalizacyjnych

Znaczna część badanych ze wszystkich Podobszarów stwierdziła, że działania rewitalizacyjne powinny być skierowane do wszystkich mieszkańców, nie zaś do konkretnych grup, dzięki czemu nastąpi ich integracja, a każda z grup poczuje się ważna. Oprócz tego, na każdym Podobszarze zgłaszano także potrzebę większego wsparcia młodzieży, która często jest pomijana w organizacji zajęć. Działania dla dzieci i młodzieży są inwestycją w przyszłość obszaru, dzięki którym można zapobiec dziedziczeniu problemów. Respondenci z terenu Boguszowic Osiedla oraz Paruszowca-Piasków wskazywali także na potrzebę wsparcia seniorów, organizacji im zajęć aktywizujących i integrujących, dzięki którym wyjdą z domu i zrobią coś dla siebie.

Boguszowice:

Respondent 16: Myślę o mężczyznach, to jest faktyczny target. Kobiety mają poczucie, że lepiej byłoby gdyby siedziały w domu. Często są rodziny wielodzietne, więc może faktycznie dać im posiedzieć w domu. Jeżeli czują, że jest to coś, z czego nie chcą rezygnować. Było dużo ofert żeby wyszły z domu, a one nadal nie chcą, więc może dać im na chwilę spokój i faktycznie zobaczyć czy panowie nie chcieliby coś ze swoim życiem zrobić.

Respondent 1: Ja tą rewitalizację widzę bardziej w unowocześnianiu zamieszkania, remont chodników, u nas infrastruktura brzydka jest. Także w seniorów, przydałaby się namiastka Klubu dla Seniora.

Respondent 5: Działania skierować należy do młodych ludzi wchodzących w dorosłe życie, młodych rodziców, żeby pokazać im, że można żyć inaczej, że można normalnie pracować, normalnie wychowywać dziecko.

Respondent 6: Ku grupie najbardziej problemowej między 25-50 r.ż. to jest grupa, która wymaga wsparcia. Z perspektywy wychowawcy bardziej oplaca się pracować z tymi młodszymi ludźmi, niż z seniorami. Ciężiej zmienić seniora.

Chwałowice:

Respondent 2: Rewitalizacja powinna przede wszystkim dotyczyć terenów osiedla familoki i terenów rekultywowanych. My tracimy, kurczymy się poprzez rekultywacje odpadów węglowych i te tereny nie powracają do nas, na nich się już nic nie tworzy, są to martwe tereny.

Respondent 6: Ku seniorom. Może też ku dzieciom, żeby zauważały inne sposoby funkcjonowania. Chyba te dwie grupy najbardziej.

Niedobczyce:

Respondent 4: Jak dla mnie to już nie dla tych dorosłych tylko dla młodzieży bo najmniej działań skierowanych jest do młodzieży.

Respondent 5: Bardziej na młodszych, natomiast nie tylko młodzież stricte, ale raczej na młode rodziny, młode małżeństwa z dziećmi, tutaj w tym kierunku bym poszła.

Niewiadom:

Respondent 19: Od dzieci przedszkolnych do gimnazjum.

Respondent 11: Do wszystkich mieszkańców.

Paruszowiec-Piaski:

Respondent 1: Młodzież i seniorzy.

Respondent 10: Myślę że mogłyby być działania skierowane na różne grupy i dla starszych, młodzieży i dorosłych i mogłyby być imprezy które by integrowały wszystkich.

Respondent 12: Ja myślę, że działania rewitalizacyjne należą się dzieciakom. Jeżeli do nich dotrze dobrze skonstruowany program, jeżeli oni się dowiedzą skąd pochodzą, budowanie

dumy z pochodzenia, przynależności do konkretnego środowiska i budowanie szacunku dla tego co było, i dla tego co będzie, to n pewno zaowocowało by w przyszłości, to to jest ten moment integracji.

Śródmieście:

Respondent 5: Działania rewitalizacyjne należy skierować do osób uzależnionych od alkoholu, do osób pozostających bez pracy, do dzieci i młodzieży.

Respondent 22: Do wszystkich grup społecznych

Respondent 4: Mi się wydaje, że młodzież, dla 30sto latków, którzy mają swoje dzieci.

Respondent 3: Dzieci i młodzież bo to jest grupa w która warto i trzeba inwestować.

Źródło: uczestnicy wywiadu pogłębianego.

11.3 Obszar rewitalizacji jako miejsce dobre do życia

Bezrobotnym uczestnikom wywiadów grupowych z Boguszowic bardzo trudno było wskazać atuty podobszaru. Ich zdaniem większość ludzi szuka innego miejsca zamieszkania niż Boguszowice, co związane jest z występowaniem problemów społecznych w okolicy. Bardzo trudno jest zachęcić potencjalnych mieszkańców do wyboru Boguszowic jako przyszłego miejsca zamieszkania, pomimo rozwoju rynku nieruchomości w okolicy. Dzieci, biorące udział w wywiadach, podkreśliły, że Boguszowice to dobre miejsce zamieszkania, ponieważ są tu dobrze wyposażone place zabaw, miejsce na pikniki i dobrze funkcjonujący dom kultury. Z drugiej jednak strony, dzieci wskazały że nie będą mieszkać w Boguszowicach, gdy już się usamodzielnią. Seniorzy natomiast wskazali na takie atuty podobszaru rewitalizacji jak: dobra komunikacja, placówka wsparcia dziennego 17-tka, coraz lepsza oferta kulturalna. Przedsiębiorcy wskazali, że pomimo powszechnego przekonania, że Boguszowice to obszar niebezpieczny, są oni zadowoleni z miejsca zamieszkania w tym miejscu. Atutami są przede wszystkim rozwój dzielnicy, bliskość szkół, przedszkoli, sklepów, dostępność komunikacyjna.

Atutami podobszaru, zdaniem bezrobotnych uczestników wywiadu z Chwałowic, są przede wszystkim: stosunkowo niewielki obszar, który pozwala na większą integrację lokalnej społeczności niż w przypadku pozostałych dzielnic oraz dostępność do placówek edukacyjnych. Co więcej, ceny mieszkań są też stosunkowo niskie, co może zachęcić

potencjalnych mieszkańców do wybrania Chwałowic jako miejsca zamieszkania. Najmłodszy uczestnicy wywiadu podkreślili natomiast, że atutami Chwałowic jest szkoła, gdzie mogą spędzać także czas wolny. Inne wskazania dotyczyły basenu, świetlicy i siłowni. Bliskość placówek edukacyjnych wskazali także młodzi dorośli, którzy podkreślili, że jest to największy atut Chwałowic. Na dobrym poziomie jest także komunikacja miejsca a wszystkie usługi zlokalizowane są w pobliżu miejsca zamieszkania. Z drugiej jednak strony, młodzi dorośli nie chcą mieszkać w Chwałowicach w przyszłości, co jest spowodowane występowaniem patologii społecznych. Jednak swoją decyzję uzależniają od przyszłego miejsca pracy. Według przedsiębiorców trudno wskazać na atuty Chwałowic, ponieważ brakuje miejsc zagospodarowanych. Tym samym nie jest to dobre miejsce do zamieszkania. Atuty wskazane przez seniorów to: spokojne otoczenie, organizowane zajęcia dla osób starszych, inwestycje.

Mieszkańcy podobszaru Niedobczyce wskazywali również na atuty i potencjały okolicy, z jednoczesnym wskazaniem wymaganych działań w celu zachęcenia mieszkańców do pozostania w Niedobczycach. Osoby bezrobotne wskazały przede wszystkim na bliskość do wszystkich punktów usługowych, edukacyjnych oraz teren zieleni. Z drugiej strony wandale zniszczyli małą architekturę, co zniechęca do spędzania czasu wolnego na świeżym powietrzu. Dzieci wskazywały na *skatepark* i boisko, jako największe atuty podobszaru.

Największym atutem podobszaru Niewiadom jest kopalnia, która stanowi zabytek podobszaru Niewiadom. Dzieci natomiast podkreśliły zajęcia w domu kultury, a seniorzy cichą okolicę. Dzieci wskazały, że chciałyby pozostać w Niewiadomie jak podrosną, natomiast przedsiębiorcom trudno było wskazać potencjały okolicy, które mogłyby zachęcić do pozostania na podobszarze rewitalizacji.

Niewiele uczestników wywiadów grupowych z podobszaru Paruszowiec-Piaki chce pozostać na podobszarze rewitalizacji. Co prawda część uczestników wskazała na atuty i potencjały, które należy wykorzystać do rozwoju podobszaru, jednak nie wiążą oni swojej przyszłości z dzielnicą. Do głównych atutów podobszaru należą: odpowiednia lokalizacja, bliskość placówek edukacyjnych, bliskość usług, obecność terenów zieleni. Jeden z przedsiębiorców podkreślił natomiast, że podobszar stanowi najpiękniejszą dzielnicę w Rybniku.

Głównym atutem Śródmieścia jest natomiast jego lokalizacja. Uczestnicy wywiadów grupowych podkreślali bliskość wszystkich usług, placówek edukacyjnych oraz innych

dzielnic. Osoby bezrobotne wskazały rynek, jako główny atut podobszaru. Dzieci natomiast wskazały na place zabaw oraz boiska, a młodzi dorośli podkreślili lokalizację Śródmieścia.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Zostają tylko ci, którzy się przyzwyczaili.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mały obszar i wszyscy się tu znajdują, kojarzą.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Mamy troszeczkę fajnego, zielonego parku. Jest blisko. Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nie jest źle, bo jest ładnie i zielono.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Powstają teraz luksusowe apartamenty, ja się tak zastanawiam kto to kupi</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Wszystko jest pod ręką, przedszkole, szkoła.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, ale potrzebny jest remont w parku.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Tak, bardzo trudno [wskazać atuty Boguszowic].</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Cena mieszkania jest niska.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Wszystko jest zniszczone. Oprócz ławek i paru huśtawek to nie ma nic. Nawet toalety nie ma.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Nikt nowy nie chce tu przyjść mieszkać.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mi się najbardziej podoba teren szkoły, boisko, lubię się tam bawić. Basen też jest fajny.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Jakies przyrządy do ćwiczenia mogliby postawić, trzeba troszeczkę to zainwestować.</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Są tu różne fajne place. Miesiąc temu na górnym placu zabaw zrobili jeszcze jedną piaskownicę, huśtawki, koniki, zbudowali nową zjeżdżalnię i tam jest teraz kolorowo.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mi się podoba, że wybudowali świetlice, tu się można bawić i przychodzić odrabiać lekcje.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Plusem tej dzielnicy jest to, że mamy bezproblemowy i szybki dojazd do centrum. Też można powiedzieć, że Orlik. Jest dostępny dla każdego</i></p>
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mi się podoba to, że tam niedaleko koło fali za garażami jest łąka. Co lato z koleżankami robimy sobie tam piknik i moczymy nogi w rzeczce która tam przepływa.</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mi się najbardziej podoba teren szkoły, boisko, lubię się tam bawić. Basen też jest fajny.</i></p>	
<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Mi</i></p>	<p><i>Uczestnik FGI – dzieci: Moi</i></p>	

najbardziej podoba się ogródek przed domem kultury..

Uczestnik FGI – dzieci: Dobrze się tu żyje.

Uczestnik FGI – dzieci: Ja się stąd wyprowadzę.

Uczestnik FGI – dzieci: Jest 17-tka.

Uczestnik FGI – dzieci: Są imprezy i festyny.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: My kiedyś mieszkaliśmy w innej dzielnicy. I o Boguszowicach zawsze się słyszało jakieś tam niedobre rzeczy. Ale się mieszka fajnie.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie można powiedzieć że się źle mieszka. No praca jest, są te duże sklepy, i kopalnia i różne tam jeszcze zakłady..

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Blisko do szkoły, blisko do przedszkola, sklepy pod nosem. Do autostrady- z dwóch różnych stron. Bardzo fajnie.

zdaniem fajnie jest na siłowni, na świetlicy i na basenie.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest blisko do szkoły, czy do liceum czy do podstawówki, są przedszkola. Na szczęście nie trzeba dojeżdżać.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Komunikacja miejska jest dobrze rozwinięta i tania.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Wszędzie jest blisko.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mamy gdzie spędzać wolny czas i się rozwijać. Dom Kultury, boiska, w straży pożarnej działa drużyna młodzieżowa i jest super.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mi się podoba fakt, że jest dużo parków, dużo zieleni, to mi wystarcza.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja bym tu nie został, bo jest smog i po

dziecka. Uczestnik FGI – dzieci: Plac zabaw.

Uczestnik FGI – dzieci: Ten skatepark dopiero budują. On jest gotowy tylko trzeba go rozłożyć.

Uczestnik FGI – dzieci: Fajne boisko

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Familoki zabytkowe.

Uczestnik FGI – seniorzy: Nie jest to atrakcyjne miejsce.

Uczestnik FGI – seniorzy: Teraz nie ma kopalni, a powietrze jest jeszcze gorsze.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jak trzeba szukać pracy, to wyjeżdżają.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tak, cisza to zaleta.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Niedobczyce mają trzy kościoły, więcej atutów ja nie widzę.

drugie alkoholizm wśród młodzieży. Jeżeli miałbym tu założyć rodzinę, to nie chciałbym, żeby moje dziecko miało kontakt z patologiami.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Ja bym nie chciała mieszkać w innej dzielnicy. Mi się tu podoba.

Uczestnik FGI – seniorzy: Bo jest fajnie. Dużo się tu robi, ale jest straszny smog.

Uczestnik FGI – seniorzy: Spokój okolicy.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja nic nie widzę takiego.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu nie ma nic, co kopalnie obejrzyć, hołdy zwiedzić? Tam jest niezdrowo i niebezpiecznie. Kopalnie można raz obejrzyć, ale to co drugi raz.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Nie, nie jest [to dobre miejsce do zamieszkania]. Nie ma nic

ciekawego. Fajnie jest pojechać do Rybnika, ale tu nie ma zupełnie nic.

Niewiadom	Paruszowiec-Piaski	Śródmieście
<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Kopalnia - No zabytek tak, jest tam te wieża widokowa</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Myślę, że nie [chcą tu mieszkać]. Oni [dzieci i młodzież] chcą stąd wyjeżdżać.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: - Rynek najbardziej bym oceniła na plus. Bo na przykład jest zawsze ładnie wystrojony, w lato są fajne kwiaty wystawione i zrobione pięknie.</p>
<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Teraz już tyle wyjechało, a ci młodszy dorastają, na pewno nie będą tutaj siedzieć w Polsce. Każdy będzie szukał coś lepszego. Wszędzie tak jest, nie tylko w Niewiadomie. Stara się tam gdzie lepiej jest. Młodzież ma szansę jechać i jakoś prędzej się dorobi.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Oni chcą się stąd wynieść. Mój mąż jest z drugiego końca Polski i też przeklina dzień kiedy tu przyjechał. Nawet sam widok tych bloków co tu są i ludzi to go odstrasza. Gdyby tylko trafiła się okazja to chętnie by się stąd wyniósł.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Do wielu miejsc jest tu blisko.</p> <p>Uczestnik FGI – dzieci: Mi się podoba, że są fajne place zabaw i jest dużo boisk. Ogólnie tu jest fajnie.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Ja uwielbiam zajęcia w domu kultury.</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Ludzie stąd chcą się wyprowadzać.</p>	<p>Uczestnik FGI – dzieci: Budynek są nowoczesne.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Chciałabym tu mieszkać [w przyszłości].</p>	<p>Może nawet nie poza Rybnika, ale gdzieś bliżej centrum. Młodzi chcą stąd wyjeżdżać za granicę.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest bardzo kompaktowe, prawie wszędzie można dojść piechotą.</p>
<p>Uczestnik FGI – dzieci: Ja też nie chce się wyprowadzać.</p>	<p>Ludzie stąd chętnie by się powyprowadzali.</p>	<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mieszkając w Śródmieściu można sobie wszystko załatwić bez korzystania z komunikacji</p>
<p>Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Aktywizacja tego sportu, myślę że to jest dobra inwestycja</p>	<p>Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Moim zdaniem to, że wszędzie jest blisko.</p>	

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Powiem szczerze, że ja jak najszybciej i jak najdalej stąd wyjechać. Zresztą taki mam zamiar.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: To nie jest zła dzielnica.

Uczestnik FGI – seniorzy: Spokój.

Uczestnik FGI – seniorzy: Cisza.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jeżeli chodzi o osiedle tutaj to jest blisko szkoła i są blisko sklepy. Komunikacja też nie jest najgorsza.

Uczestnik FGI – seniorzy: Jak będzie ktoś miał dobrą pracę w pobliżu to zostanie tutaj, ale jak chce czegoś poszukać to musi stąd wyjechać.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Cisza i spokój.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Tu nic nie ma i nic się nie dzieje, to jest przyjemne.

Do szkoły jest blisko, do przedszkola jest blisko.

Uczestnik FGI – osoba bezrobotna: Familoki są urodziwe i mają swój urok.

Sklepy większe nie są daleko. Blisko jest las gdzie można pójść na spacer.

Lokalizację mamy dość dobrą. Szkoda tylko, że jest o nas taka zła opinia.

Uczestnik FGI – dzieci: Plac zabaw.

Uczestnik FGI – dzieci: Nie, nic nie ma.

Uczestnik FGI – dzieci: Mieszkam tu bo jest blisko szkoła.

Uczestnik FGI – dzieci: Mieszkam tu bo mi się podoba.

Uczestnik FGI – dzieci: Nie będę tu mieszkać w przyszłości

Uczestnik FGI – dzieci: Ja chce wyjechać tam gdzie jest bezpiecznie, jest zdrowe powietrze.

Uczestnik FGI – młodzi

miejskiej i bez samochodu.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Jest cicho.

Uczestnik FGI – seniorzy: Że jest ładne.

Uczestnik FGI – seniorzy: Mamy o tyle dobrze, że „Fokus” i „Plaza” [galerie handlowe] są blisko. To, że te markety są w centrum to jest dobre. Są one duże, czyste.

Uczestnik FGI – seniorzy: Komunikacja jest bardzo dobra i autobusów jest bardzo dużo i wszyscy na zakupy tutaj przyjeżdżają.

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Też centra handlowe w centrum przyciągają dużą ilość osób, które przyjeżdżają do Rybnika z pozostałych dzielnic. To powoduje że jest większe zainteresowanie sklepami lub punktu położonego w centrum.

dorośli: Miejsce to ma potencjał, tylko ten potencjał trzeba wykorzystać.

Uczestnik FGI – młodzi dorośli: Mogłaby to być dzielnica do której ludzie z Rybnika mogliby przyjeżdżaliby odpocząć i pospacerować. Są tutaj tereny zielone. Przecież to błonie, miejsce do spacerów dla rodzin. Robić ścieżki rowerowe, miejsca przelotowe dla rowerów. My tutaj wróciliśmy bo w Krakowie życie jest trzy razy droższe. Mamy możliwość pracy z domu. Ja też chciałam tu wrócić bo tu się wychowałam. A ta dzielnica zawsze mi się kojarzy z fajnym miejscem do wypoczynku bo jest tu zielono i jest gdzie z dzieckiem wyjść. Niestety tutejsza patologia to jest minus który jakoś trzeba przeżyć, bo poza tym jest tu bardzo zielono. Pomimo tego, że tu jest tak jak na wiosce i trochę swojsko to

jest tu tylko 5 minut jazdy samochodem do miasta. Człowiek się tu czuje jak na uboczu dzięki lasom i terenom zielonym.

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Teraz na pewno wielki plus będzie tężnia.*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Blisko lasu*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Wszędzie blisko*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Przede wszystkim mogłaby być lepsza i może trochę tańsza [komunikacja miejska]*

*Uczestnik FGI – seniorzy:
Jeżeli będą mieli tu pracę taką odpowiednio płatną to może i tak, zostaną*

Uczestnik FGI – przedsiębiorcy: Ja uważam że jest to jest najpiękniejsza dzielnica w Rybniku. Jest staw. Tylko trzeba o to jakoś zadbać, trzeba wkóło zrobić.

Uczestnik FGI –

przedsiębiorcy: Fakt jest taki że ta dzielnica, to jest ten największy plus, właśnie ta natura. I bardzo dużo ludzi z innych dzielnic czy śródmieście, czy centrum przyjeżdża.

Źródło: uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego.

12 Newralgiczne miejsca na podobszarach rewitalizacji – podsumowanie problemów i potencjałów

Na obszarze rewitalizacji zorganizowane zostały spotkania konsultacyjne i spacerowe badawcze, które stanowiły podsumowanie występowania problemów społeczno-gospodarczych. W ich trakcie przedstawione zostały główne wnioski wyciągnięte na podstawie analizy źródeł wtórnych w sferze społecznej i gospodarczej oraz omówione zostały wyniki przeprowadzonych badań. W trakcie spotkań przeznaczony został także czas na dyskusję. Mieszkańcy zastanawiali się przede wszystkim nad głównymi problemami na poszczególnych podobszarach.

Boguszowice	Chwałowice	Niedobczyce
Data spotkania: 7 maja 2018 roku o godz. 16:00 w siedzibie Rady Dzielnicy przy ul. Patriotów 12.	Data spotkania: 15 maja 2018 r. o godzinie 17.00	Data spotkania: 17 maja 2018 roku o godz. 17:00 w Domu Kultury.
Goście specjalni: przewodniczący rady Boguszowic Osiedla i przewodniczący zarządu, mieszkańcy podobszaru.	Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.	Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.
Przebieg spotkania: Uczestnicy spotkania z zainteresowaniem zapoznali	Przebieg spotkania: Uczestnicy spotkania byli niezwykle zaangażowani w dyskusję i obiecali przekazać wyniki badań innym mieszkańcom dzielnicy w celu rozszerzenia zakresu	Przebieg spotkania: Uczestnicy aktywnie brali udział w spotkaniu. Mieszkańcy zaangażowali się w dyskusję na temat wyników przeprowadzonych

się z przedstawionymi wynikami, angażując się w rozmowę i biorąc aktywny udział w dyskusji. Wszyscy uczestnicy spotkania zgodnie stwierdzili, że wyniki przeprowadzonych badań są zadowalające i przedstawiają rzeczywisty stan analizowanych aspektów społecznych w Boguszowicach.

Data spaceru badawczego: 23 maja 2018 roku.

Goście specjalni: pani Vice-dyrektor Gimnazjum nr 5, mieszkańcy podobszaru.

proowanej dyskusji i badań. zaangażowania mieszkańców dzielnicy w życie lokalnej społeczności.

Data spaceru badawczego: 21 maja 2018 roku

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

badań.

Data spaceru badawczego: 18 maja 2018 roku

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

Niewiadom

Paruszowiec-Piaski

Śródmieście

Data spotkania: *się 16 maja 2018 roku o godzinie 17:30 w Zabytkowej Kopalni „Ignacy”*

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

Przebieg spotkania: Na spotkaniu poruszono kwestie bezrobocia, ubóstwa i przestępstw, a uczestnicy chętnie angażowali się dyskusję.

Data spaceru badawczego: 24

Data spotkania: *22 maja 2018 roku o godz. 17:00*

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

Przebieg spotkania: Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z aspektami problemowymi, które dotyczą lokalnej społeczności.

Data spaceru badawczego: 22 maja 2018 roku o godz.

Data spotkania: *17 maja 2018 roku o godz. 17:00 w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Konstantego Prusa w Rybniku.*

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

Przebieg spotkania: *Uczestnicy spotkania byli zainteresowani wynikami badań desk research,*

maja 2018 roku

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

18:30

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

aktywnie uczestnicząc w zainicjowanej dyskusji.

Data spaceru badawczego: 25 maja 2018 roku

Goście specjalni: mieszkańcy podobszaru.

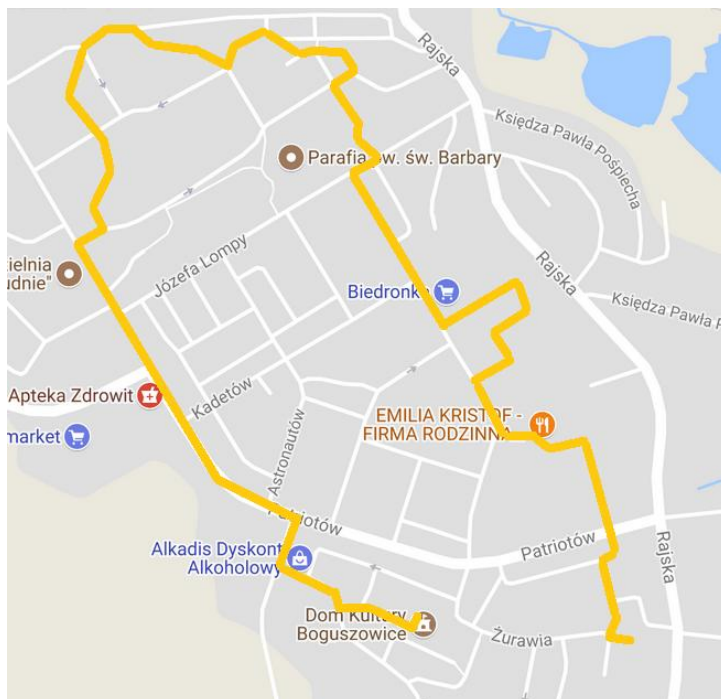
Na poniższych rysunkach przedstawiono mapy i trasy spacerów badawczych.

Boguszowice:

Rysunek 98 Trasa spaceru badawczego w Boguszowicach

Trasa spaceru badawczego:

1. plac szkoły SP18;
2. miejsce po starym barze "Kormoran";
3. schody koło kościoła;
4. boisko;
5. centrum Boguszowic;
6. niezagospodarowana przestrzeń przy ul. Patriotów, która jest częściowa zalesiona;
7. ścieżka prowadząca w las, zlokalizowana na przeciwko sklepu Alkadis;
8. stary budynek po dawnej Biedronce;
9. Dom Kultury oraz Plenerowa Biblioteka Miejska.

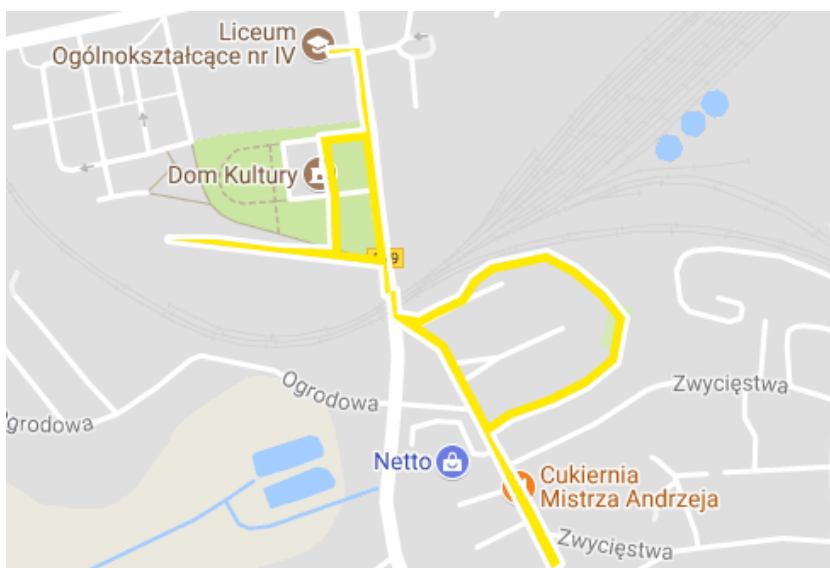
Źródło: Google Maps.

Chwałowice:

Rysunek 99 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Chwałowice

Trasa spaceru badawczego:

1. basen;
2. trasa prowadząca wzdłuż torów,
3. boiska i palce zabaw oraz okoliczny bar.

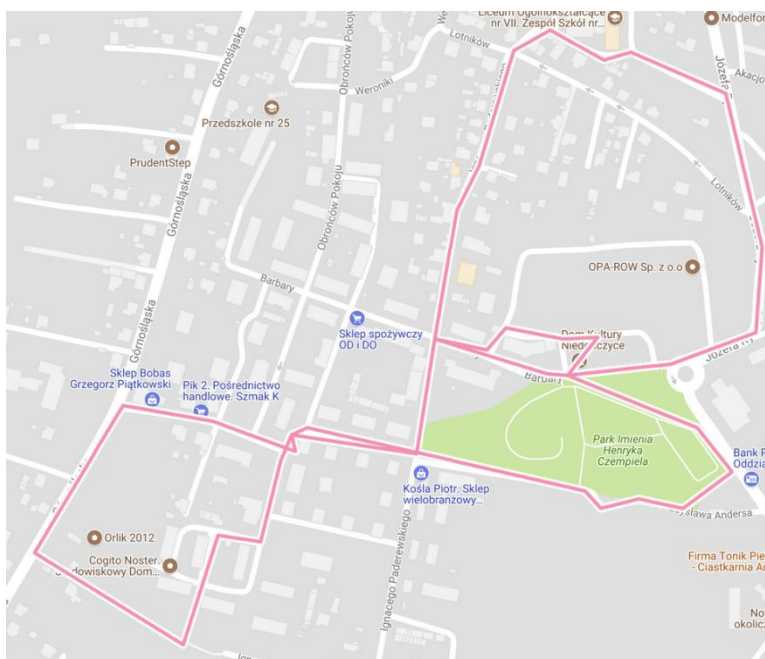
Źródło: Google Maps.

Niedobczyce:

Rysunek 100 Trasa spaceru badawczego w Niedobczycach

Trasa spaceru badawczego:

1. Park Czempieła;
2. osiedle przy ul. Andersa;
3. boisko „Orlik”;
4. SP 21;
5. ul. Górnośląska;
6. ul. Lotników i dawny bar Górnik.

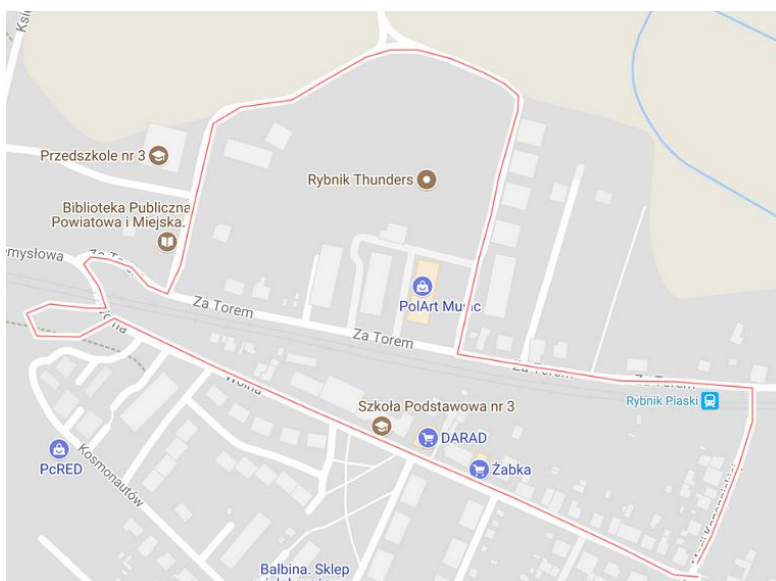
Źródło: Google Maps.

Paruszowiec-Piaski:

Rysunek 101 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Paruszowiec-Piaski

Trasa spaceru badawczego:

1. Spacer odbywał w okolicach osiedla familoków, niezagospodarowanych łąk oraz boiska.

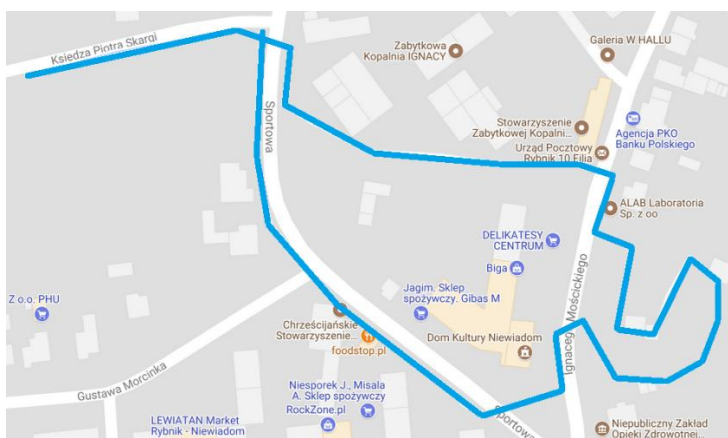
Źródło: Google Maps.

Niewiadom:

Rysunek 102 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Niewiadom

Trasa spaceru badawczego:

1. Spacer rozpoczął się pod Domem Nadziei.

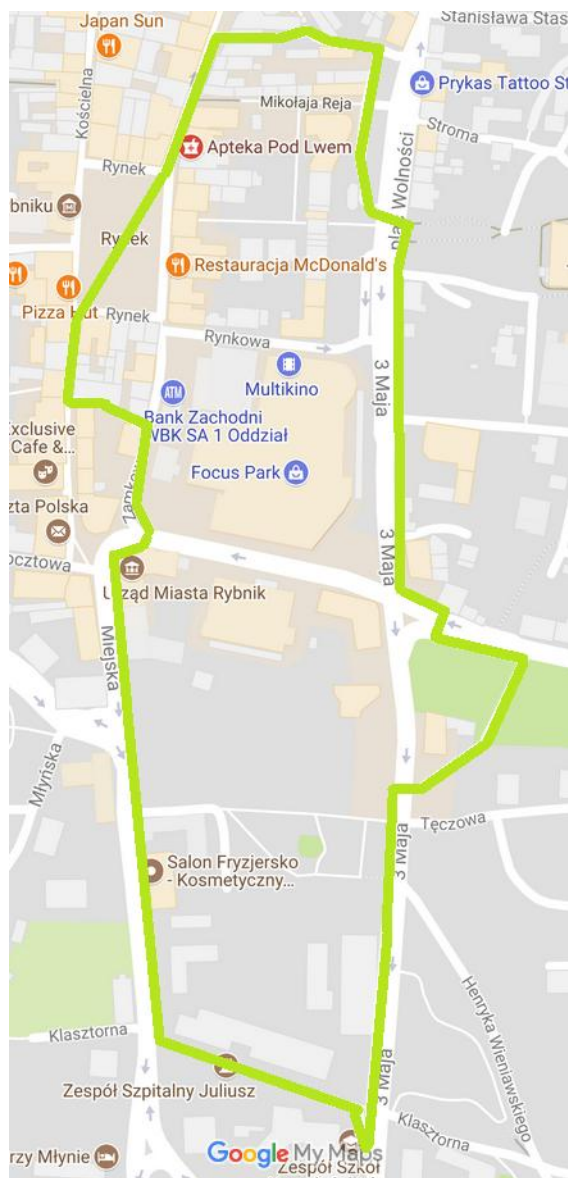
Źródło: Google Maps.

Śródmieście

Rysunek 103 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Śródmieście

Trasa spaceru badawczego:

1. Uczestnicy zwiedzili park, Teatr Ziemi Rybnickiej, uliczkę zlokalizowaną między kamienicami oraz rynek.

Źródło: Google Maps.

Boguszowice

Uczestnicy spotkań i spacerów zwracali uwagę na podobne problemy występujące na wszystkich podobszarach rewitalizacji. Zdaniem mieszkańców Boguszowic, niezbędne jest zorganizowanie miejsca przeznaczonego dla ludzi młodych oraz rozszerzenie oferty aktywizującej młodzież. Brakuje także miejsc przeznaczonych do uprawiania sportów oraz typowych obiektów sportowych. Szczególna uwaga została zwrócona także na konieczność rewitalizacji i budowy nowych placów zabaw. W trakcie dyskusji poruszony został także

problem niedostatecznego doświetlenia miasta (np. omawiane w trakcie spaceru badawczego schody koło kościoła). W kwestii dostępnej oferty aktywizującej mieszkańców, uczestnicy badania zauważyli, że są organizowane różnego rodzaju wydarzenia i spotkania, oceniając je dobrze. Ich zdaniem, ich liczba jednakże się zmniejszyła względem lat poprzednich. Dodano także, że zwiększenie ich liczby bądź wydłużenie czasu trwania pozytywnie wpłynęłoby na mieszkańców, którzy chętnie uczestniczą w wydarzeniach rozrywkowych. Zaproponowano większy udział Domu Kultury.

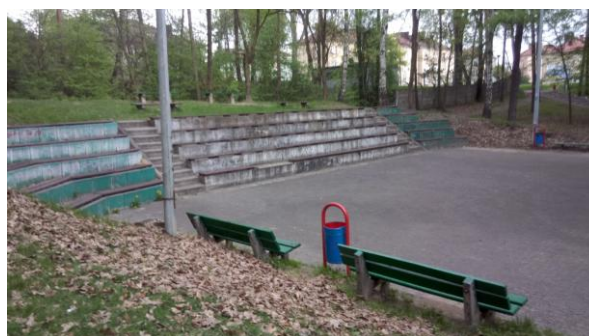
Uczestnicy spaceru stwierdzili, że w Boguszowicach czują się bezpiecznie i bardzo dobrze im się tutaj mieszka. Ich zdaniem, postrzeganie Boguszowic przez pozostałe dzielnice jako najniebezpieczniejszą w Rybniku jest błędne i bardzo stereotypowe. Zauważyli oni, że nie jest właściwe wskazywanie poszczególnych dzielnic jako bardziej niż inne niebezpiecznych gdyż prowadzić to może do dalszego tworzenia szkodliwych stereotypów.

Omawiając przestrzeń miejską, uczestnicy badania zgodnie stwierdzili, że zasoby naturalne pełnią istotną rolę w Boguszowicach. Wskazywali oni na parki, dodając jednocześnie, że rewitalizacja terenów zielonych jest niezbędna w celu wpłynięcia na jakość życia na tym obszarze, uwagę zwracając szczególnie na elementy małej architektury, dróżki i chodniki, estetykę terenów.

Mieszkańcy uwagę zwrócili na degradację terenów, które w przeszłości były zagospodarowane bądź w przeszłości powstały plany ich zagospodarowania, w szczególności dyskutując na temat zlikwidowanego basenu oraz braku parkingu.

Mieszkańcy Boguszowic uważają, że dzielnica ma wielki potencjał i pręźnie się rozwija, poprawia się jej przestrzeń i tym samym staje się coraz bardziej atrakcyjna.

Rysunek 104 Newralgiczne miejsca na podobszarze Boguszowice

Źródło: opracowanie własne.

Chwałowice

Mieszkańcy Chwałowic szczególną uwagę zwrócili na zagospodarowanie terenu miejsca swojego zamieszkania. Zdaniem uczestników spaceru niewątpliwie pozytywny wpływ na życie mieszkańców miałyby zagospodarowanie terenów zielonych, ulepszenie przestrzeni, rewitalizacja obiektów, inwestycje poczynione w kontekście elementów małej architektury-ławki, śmietniki, klomby, altany, których brakuje mieszkańcom. Teren ten charakteryzuje się dużym, niewykorzystanym potencjałem. Zdaniem uczestników, rewitalizacja przestrzeni miałaby wielki wpływ na życie całych rodzin.

Zauważanym przez uczestników badania problemem jest niszczenie obiektów przez dzieci, które wynika z braku miejsc przeznaczonych dla młodych mieszkańców dzielnicy, przyzwolenie na chuligańskie zachowania, brak oferty skierowanej do dzieci i młodzieży w celu ich aktywizacji i zapewnienia możliwości aktywnego spędzenia czasu wolnego.

Uczestnicy spaceru uwagę zwrócili na niezagospodarowane, zdegradowane tereny, które charakteryzują się wysokim potencjałem. Jednakże mieszkańcy omówili również niepostępowy charakter dzielnicy, zamkniętą na zmiany lokalną społeczność.

Znaczącym problemem jest bardzo zły stan budynków mieszkalnych- brak centralnego ogrzewania, nieremontowane budynki, wilgoć w mieszkaniach oraz w piwnicach, wykazując wielkie potrzeby względem zasobów mieszkaniowych.

Pomimo tego, mieszkańcy zauważają, że pewne zmiany zachodzą już w miejscu ich zamieszkania, omawiając szanse rozwoju miejsca swego zamieszkania, wykazując swoje zaangażowanie w poprawę życia mieszkańców Chwałowic.

Rysunek 105 Newralgiczne miejsca na podobszarze Chwałowice

Źródło: opracowanie własne.

Niedobczyce

Uczestnicy badania jednoznacznie uznali park oraz przyległe tereny za niebezpieczne. Ich zdaniem teren jest niezagospodarowany, niezachęcający do spędzania wolnego czasu, ponadto ma on złą opinię wśród mieszkańców podobszaru. Z uwagi na wysoki poziom patologii społecznych występujących na tym terenie, uczestnicy spaceru omijają park bądź spędzają w nim czas wyłącznie w określonych godzinach – powszechną wiedzą jest, że bezpieczne spędzenie czasu na tym terenie możliwe jest jedynie przed zapadnięciem zmierzchu. Młode osoby stwierdziły, że spożywany jest tu w nadmiarze alkohol oraz zauważono problem z narkotykami oraz agresywnym zachowaniem.

Pomimo dostępności miejsc przeznaczonych dla młodzieży, takich jak boisko Orlik, są one zaniedbane i zdaniem mieszkańców niebezpieczne. Młodzież nie wykorzystuje obiektu sportowego pomimo jego potencjału.

Zdaniem uczestników obserwowanym problemem są niezagospodarowane, zdegradowane tereny oraz opuszczone lokale, które nie zostają wykorzystane. Mieszkańcy zauważyli niedostatek usług na terenie ich zamieszkania, wskazując, że opuszczony salon fryzjerski mógłby zostać użyty jako lokal usługowy bądź sklep.

Uczestnicy zapytani zostali o miejsca bezpieczne, w których mieszkańcy spędzać mogą swój wolny czas, jednak mieli oni problem ze wskazaniem takiego miejsca co wynikać może z niedostatku miejsc i oferty aktywizacji i integracji mieszkańców dzielnicy.

Rysunek 106 Newralgiczne miejsca na podobszarze Niedobczyce

Źródło: opracowanie własne.

Paruszowiec-Piaski

Uczestnicy badania stwierdzili, że w przeszłości jakość życia w analizowanym podobszarze była wyższa, obecnie notując wyższy poziom niebezpieczeństwa, przestępczości i zagrożeń wynikających z agresywnych zachowań, powszechnego spożywania używek (nadużywanie alkoholu) i wypadków z dzielnicy. Mieszkańcy zauważyli jednakże, że w ostatnim okresie jakość życia w pewnym stopniu się poprawiła. Uczestnicy zauważyli zbyt niską liczbę interwencji policji, wyrażając również obawy przed samodzielną ingerencją w rozwiązanie zidentyfikowanych problemów.

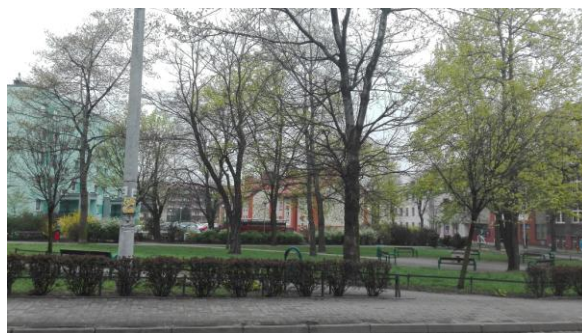
Zdaniem mieszkańców warunki mieszkaniowe są zdecydowanie lepsze niż w przypadku dzielnicy Chwałowice. Pomimo pewnego zawilgocenia terenu podjęto kroki mające na celu poprawę infrastruktury a w 2015 roku przeprowadzono remont budynków osiedla. Mieszkańcy nie odnotowali znaczących problemów, choć oczekiwaliby poprawy w kwestii ogrzewania.

Na terenie osiedla znajdują się miejsca rekreacji, takie jak plac zabaw, a stan terenów zielonych jest dobry z uwagi na wspólne wysiłki mieszkańców osiedla. Na jakość życia pozytywnie wpływają zadbane ogrody, co więcej, planowane są dalsze prace mające na celu zwiększenie estetyki terenu.

Zdaniem uczestników badania można byłoby polepszyć poziom bezpieczeństwa na osiedlowych drogach.

Omawiając niezagospodarowane łąki, uczestnicy spaceru zauważyli możliwości stworzenia miejsc wpływających na integrację i aktywizację mieszkańców, szczególną uwagę zwracając na elementy małej architektury, takie jak ławki, ścieżki, ogródki, wyznaczone miejsca na grill, wiaty, altanki.

Uczestnicy spaceru zauważyli istotną zmianę w zagospodarowaniu terenu względem lat poprzednich oraz potencjał dalszych zmian dążących do polepszenia jakości życia na osiedlu Paruszowiec-Piaski.

Źródło: opracowanie własne.

Niewiadom

Uczestnicy spaceru zauważyli problem związany z niezagospodarowanymi lokalami i miejscami, jak również licznymi pustymi mieszkaniami, pomimo względnie dobrego ich stanu. Wyludnienie związane jest z wysokimi, zdaniem mieszkańców, cenami mieszkań. Nie zauważono istotnych problemów bądź potrzeb względem zasobów mieszkaniowych i ich stanu – uczestnicy nie zauważyli problemów związanych z ich stanem.

Mieszkańcy chętnie spędzają czas w zorganizowanych w tym celu miejscach, wymieniając tereny zielone, siłownię na wolnym powietrzu, park, tereny zalesione (jednakże zdaniem mieszkańców jedynie w dzień ponieważ po zmroku jest tam niebezpiecznie) i budynki użyteczności publicznej, takie jak kościół. Wykazano natomiast niedostateczną liczbę miejsc parkingowych. Poruszono kwestię bezpieczeństwa- ponieważ Niewiadom kibicuje innej drużynie sortowej aniżeli reszta Rybnika, wpływ ma to na poziom bezpieczeństwa jak również jest powodem części szpecących elewacje budynków graffiti.

W zakresie oferty kulturalnej nie wykazano istotnych potrzeb, zauważając inicjatywy Domu Kultury. W kontekście oceny dzielnicy jako centrum miasta Rybnik zauważono jednak niedostateczne zasoby w postaci braku środków finansowych, brak restauracji.

Poruszono temat związany z komunikacją i dostępnością komunikacyjną dzielnicy. Zdaniem uczestników spaceru, problemem nie jest dojazd do centrum Rybnika, a do szpitala w Wodzisławiu Śląskim, gdzie spora część mieszkańców ze względu na lokalizację dzielnicy się leczy. Zauważono problem lokalizacji przystanków ze względu na długie ciągi barierek, które po części blokują do nich dostęp, oraz z uwagi na fakt, że pasażerowie kupując bilety wydłużają postój autobusu, co stwarza zagrożenie wtórne (wyprzedzanie autobusu).

Uczestnicy spaceru zauważyli również pozytywne zmiany zachodzące w dzielnicy, jak również mają wiedzę dotyczącą planów dalszego usprawnienia przestrzeni publicznej, infrastruktury i polepszenia jakości życia na tym terenie. W kwestii przekraczania poziomu hałasu żaden z badanych nie zauważył problemu. Wskazano również, że aktualnie jest większe zainteresowanie dzielnicą po zmianie prezydenta miasta, a potencjał terenu może zostać wykorzystany w przyszłości. Wskazano również na potencjał turystyczny, szczególnie w kontekście kopalni Ignacy.

Rysunek 108 Newralgiczne miejsca na podobszarze Niewiadom

Źródło: opracowanie własne.

Śródmieście

W trakcie spaceru mieszkańcy dzielnicy Śródmieście zauważyli szereg problemów bądź możliwości wpłynięcia na polepszenie jakości życia na omawianym terenie. Wśród nich wymienić należy:

- Pas rowerowy na ulicy Chrobrego, od ulicy 3 Maja;
- Wywożenie śmieci z parkingu przez ulicę Dworek, która nie jest do tego przystosowana- wybrana powinna być inna trasa;
- Elementy małej architektury – brak koszy na śmieci, szczególnie na ulicy Raciborskiej;
- Niewłaściwe zachowanie młodzieży, wandalizm;
- Powrót do wydarzeń „pod wierzbą” – organizowane koncerty i wydarzenia kulturalne, które w bardzo znaczącym stopniu pozytywnie wpływały na poziom integracji i aktywizacji lokalnej społeczności.

Zauważono również różnicę pomiędzy stanem przestrzeni miejskiej w porównaniu do lat poprzednich – zdaniem uczestników badania w przeszłości miejsce to charakteryzowało się lepiej zagospodarowanymi i bardziej zadbanymi terenami zielonymi – jako przykład podano nasadzenia kwiatów i zwisające donice, podnoszące poziom estetyki w Śródmieściu.

Zdaniem uczestników spaceru poziom hałasu, szczególnie w weekendy oraz w godzinach nocnych, jest znacznie przekroczony. Mieszkańcy czują się bezradni pomimo podjętych prób interwencji w tym zakresie, choć zauważają możliwość poprawy sytuacji.

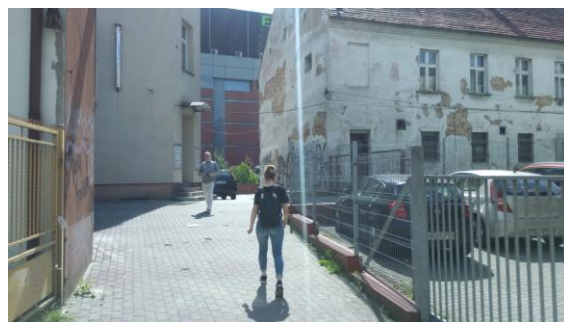
Podczas spaceru badawczego zwrócono uwagę na problem związany z nadużywaniem alkoholu, który przełożenie ma na poziom bezpieczeństwa. Zdaniem uczestników, na poprawę sytuacji wpływ miałoby prawidłowe oświetlenie terenów. Badani dodali, że w centrum dzielnicy czują się oni bezpiecznie, jednak poziom bezpieczeństwa jest niższy w przypadku dalszych terenów Śródmieścia.

Respondenci badania uwagę zwrócili także na duży poziom zróżnicowania pomiędzy rewitalizowanymi terenami a terenami zdegradowanymi w dzielnicy – pomimo uznania dzielnicy za wizytówkę, część terenów i infrastruktury, zdaniem mieszkańców, zdecydowanie odbiega od standardów charakteryzując się bardzo złym stanem, wymagając natychmiastowej ingerencji.

Zdaniem uczestników spaceru, zdecydowanym atutem Śródmieścia jest Teatr Ziemi Rybnickiej, przyciągający znaczną liczbę mieszkańców miasta, jak również szeroka oferta kulturalna, przykładem czego jest cykl Rybnicka Jesień Kabaretowa.

Mieszkańcy uważają, że Śródmieście cechuje się dużym potencjałem a zauważone problemy mogą zostać rozwiązane.

Rysunek 109 Newralgiczne miejsca na podobszarze Śródmieście

Źródło: opracowanie własne.

13 Wnioski i rekomendacje wraz ze wskazaniem wskaźników monitoringu

Problemy społeczne

Działania oddolne w zakresie zmniejszenia skali problemu uzależnień

W ramach przeprowadzonych badań zidentyfikowano istotny problem związany z nadużywaniem alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych. Prócz działań z zakresu leczenia uzależnień tego typu oraz reintegracji społecznej osób zmagających się z tym problemem niezbędne jest zatrzymanie niebezpiecznego procesu dziedziczenia niekorzystnych wzorców. Badania przeprowadzone z dziećmi z terenu podobszarów rewitalizacji jednoznacznie wskazują na silne narażenie tej grupy społecznej na niekorzystny wpływ osób dorosłych nadużywających ww. substancji w miejscach publicznych oraz ryzyko wyniesienia niekorzystnych wzorców zaobserwowanych w miejscu zamieszkania (zarówno ze strony sąsiadów, jak i niekiedy samych rodziców). Proces dziedziczenia niekorzystnych wzorców jest zjawiskiem powszechnym, a kompleksowe działania rewitalizacyjne powinny skupić się właśnie na wsparciu tej grupy społecznej, co pozwoli na osiągnięcie pozytywnych efektów w dłuższej perspektywie czasowej.

Przeprowadzone badania na grupie dzieci z podobszarów rewitalizacji jednoznacznie wskazują na obserwowanie przez nich niekorzystnych sytuacji w okolicy miejsca zamieszkania. Często zachowań tych nie rozumieją, lecz będąc na nie narażone w dłuższej perspektywie czasowej można spodziewać się kontynuowania przez nie zachowań których są świadkami. Należy więc zapewnić im (od najmłodszych lat) możliwość spojrzenia z innej perspektywy, piętnując tego typu niekorzystne zachowania, przedstawiając przy tym zakres konsekwencji. Rekomenduje się organizację szeregu działań – pogadank, wykładów i konkursów. Działania te należy rozpocząć już od początkowych lat nauki w szkole podstawowej, dostosowując przekaz względem określonych grup wiekowych uczniów. Działania tego typu powinny zostać przeprowadzone przez praktyków w tej dziedzinie, m.in. psychologów czy też lekarzy.

Działania te wpisują się w cel strategiczny D.2 i D.3 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 4 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku:

Ograniczenie skali problemów społecznych oraz włączenie społeczne osób z grup wykluczonych.

Tabela 42 Wskaźniki monitoringu dot. działań oddolnych w zakresie zmniejszenia skali problemu uzależnień

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	Liczba zorganizowanych inicjatyw (pogadek, wykładów, konkursów) zaadresowanych do dzieci i młodzieży	Rosnąca ↑
	liczba dzieci i młodzieży objętych projektem	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób uzależnionych od alkoholu	Malejąca ↓
	liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

Poprawa bezpieczeństwa

Przeprowadzone badania wykazały powszechny problem związany z zachowaniami przemocowymi na terenie podobszarów rewitalizacji. Problem ten szczególnie uwidocznił się w wywiadach przeprowadzonych z dziećmi mieszkającymi na ww. podobszarach. Powszechność tego problemu i narażenie najmłodszych na widok takich zjawisk w prosty sposób doprowadzi do odziedziczenia niekorzystnych wzorców w przyszłości. W celu kompleksowej poprawy sytuacji w perspektywie długookresowej należy więc zadbać o ograniczenie dziedziczenia tego typu zachowań. Działania te należy rozpocząć już od początkowych lat nauki w szkole podstawowej, dostosowując przekaz względem określonych grup wiekowych uczniów. Działania tego typu powinny zostać przeprowadzone przez praktyków w tej dziedzinie, m.in. psychologów czy też lekarzy. Ponadto, w zakres prowadzonych wydarzeń należy zawrzeć cykl tematyczny nastawiony na zmianę poglądów w zakresie zgłaszania policji/straży miejskiej niepokojących zachowań o charakterze przemocowym. Dzieci z badanych podobszarów narażone są na przyjęcie niepoprawnych przekonań o zgłaszaniu tego typu zdarzeń (utożsamiając je z „donosami” czy innymi pejoratywnymi cechami). Uświadomienie im potrzeby zgłaszania i reagowania na napotykaną zachowania przemocowe z jednej strony doprowadzi do doraźnego ograniczenia tego zjawiska, a z drugiej utrwali w ich przekonaniu naganny charakter zachowań przemocowych, nie doprowadzając do dziedziczenia niekorzystnych wzorców.

Działania te wpisują się w cel strategiczny C.4 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 8 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Podniesienie atrakcyjności dzielnicy dla dotychczasowych i potencjalnych mieszkańców i przedsiębiorców.

Tabela 43 Wskaźnik monitoringu dot. poprawy bezpieczeństwa

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	Liczba zorganizowanych inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie zachowaniom przemocowym.	Rosnąca ↑
	Liczba dzieci uczestniczących w zorganizowanych wydarzeniach dot. przeciwdziałania zachowaniom przemocowym.	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba ofiar przemocy.	Malejąca ↓
	liczba interwencji policji/straży miejskiej.	Malejąca ↓
	liczba przestępstw ogółem na 10 tys. mieszkańców	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i rozwój przedsiębiorczości lokalnej

Rozwój kompetencji miękkich

Osoby długotrwale bezrobotne poprzez wieloletni brak aktywności na rynku pracy często posiadają przekonanie, że do pracy się już nie nadają, a mimo posiadanych umiejętności zawodowych, nie poradzą sobie w kontaktach z klientem. Z tego względu rekomenduje się organizację kursów z zakresu kompetencji miękkich, dotyczących kontaktu z klientem oraz autoprezentacji.

Tego typu działania są szczególnie istotne w przypadku osób posiadających wykształcenie zawodowe w kierunku nieprzydatnym na obecnym rynku pracy. Wzrost kompetencji miękkich, a wraz z tym pewności siebie, zwiększy prawdopodobieństwo podjęcia dalszych działań w zakresie kompetencji twardych, mających na celu przebranzowienie się osób długotrwale bezrobotnych.

Działania te wpisują się w cel strategiczny A.2 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 9 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i cel 4: Ograniczenie skali problemów społecznych oraz włączenie społeczne osób z grup wykluczonych.

Tabela 44 Wskaźniki monitoringu dot. rozwoju kompetencji miękkich

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	Liczba zorganizowanych kursów kompetencji miękkich dla osób bezrobotnych.	Rosnąca ↑
	liczba osób bezrobotnych objętych projektem	Rosnąca ↑
	liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych projektem	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób bezrobotnych w wieku 25 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

Organizacja zindywidualizowanych programów aktywizacji zawodowej

Ze względu na charakter lokalnego rynku pracy, w tym stosunkowo wysoki udział osób bezrobotnych posiadających umiejętności i doświadczenie nieposzukiwane obecnie przez pracodawców, niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowych działań z zakresu przebranżowienia się tychże osób. Działania te jednak traktować należy jako proces długotrwały, który poprzedzony powinien zostać wskazanym wcześniej działaniem z zakresu rozwoju kompetencji miękkich, zwiększając chęć samych bezrobotnych do podjęcia działań aktywizacyjnych.

Na przykładzie innych miast, o zbliżonej charakterystyce, można wskazać na niski poziom skuteczności programów aktywizacji zawodowej o charakterze grupowym. Oferty kursów i szkoleń w oparciu o zamknięty katalog często spotykają się z niechęcią osób bezrobotnych, a narzucone im ramy nie pozwalają wybrać drogi, która by ich interesowała. Tym samym rekomenduje się przeprowadzenie wstępnej fazy aktywizacji zawodowej, polegającej na rozpoznaniu potrzeb i zainteresowań osób bezrobotnych. Zaleca się udział w tym etapie zarówno doradców zawodowych, jak i psychologów i trenerów rozwoju osobistego. Dopiero w oparciu o przeprowadzony w ten sposób szczegółowy wywiad należy ustalić zakres kursów i szkoleń zawodowych dla poszczególnych beneficjentów działania. Zaleca się organizację ww. kursów i szkoleń z wykorzystaniem kontraktów socjalnych, zawartych z osobami bezrobotnymi uczestniczącymi w działaniu.

Działania te wpisują się w cel strategiczny A.2 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ + oraz cel 9 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i cel 4: Ograniczenie skali problemów społecznych oraz włączenie społeczne osób z grup wykluczonych.

Tabela 45 Wskaźniki monitoringu dot. organizacji zindywidualizowanych programów aktywizacji zawodowej

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	Liczba zorganizowanych inicjatyw w ramach przedmiotowego projektu	Rosnąca ↑
	liczba osób bezrobotnych objętych projektem	Rosnąca ↑
	liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych projektem	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób bezrobotnych w wieku 25 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

Program wsparcia samozatrudnienia

Przeprowadzone badania wykazały z jednej strony istnienie dużego zainteresowania założeniem własnej działalności gospodarczej przez Rybniczanki (w tym sprecyzowane plany, uwzględniające rodzaj i typ działalności), a z drugiej strony silne przeświadczenie mieszkańców podobszarów rewitalizacji o wysokim ryzyku prowadzenia własnej działalności, które bezpośrednio wpływa na brak decyzji o rozpoczęciu tego typu działalności. Z tego względu rekomenduje się prowadzenie działań pozwalających przekazać mieszkańcom aktualną wiedzę z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. Badani mieszkańcy ww. podobszarów często wskazywali na strach przed założeniem działalności gospodarczej, wynikający m.in. z rad znajomych czy rodziny, nie mając potwierdzenia w samych działaniach. Z tego względu rekomenduje się umożliwienie pozyskania zainteresowanym mieszkańcom kompleksowej wiedzy z zakresu pozyskiwania środków, zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Pierwszym działaniem w tym zakresie powinno być opracowanie kompleksowego informatora, uwzględniającego powyższe kwestie. Ze względu

na charakter analizowanego obszaru, nie zaleca się kolportażu informatora wyłącznie w formie elektronicznej, lecz wydania również wersji książkowej. Uzupełnieniem tego działania powinna być organizacja cyklicznych spotkań w postaci szkoleń i warsztatów z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, prowadzone przez praktyków, z możliwością zadawania pytań przez samych zainteresowanych. Cennym uzupełnieniem powyższych działań byłoby również uruchomienie programu pożyczkowego dla osób zakładających działalność gospodarczą. Przeprowadzona analiza wykazała małą liczbę możliwych do wykorzystania funduszy pożyczkowych. Ponadto, w przypadku wprowadzenia ww. działań, zaleca się nieograniczanie grupy docelowej wyłącznie do osób bezrobotnych. Taka praktyka jest co prawda powszechna w dotychczas realizowanych działaniach (również w pozostałej części kraju), lecz znacząco ogranicza potencjalną liczbę beneficjentów (co w konsekwencji prowadzi do ograniczenia liczby miejsc pracy, które mogłyby w przyszłości zagwarantować rozwijające się podmioty gospodarcze).

Działania te wpisują się w cel strategiczny A.2 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 9 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców oraz rozwój warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.

Tabela 46 Wskaźniki monitoringu dot. programu wsparcia samozatrudnienia

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	liczba osób bezrobotnych objętych projektem	Rosnąca ↑
	Liczba zorganizowanych inicjatyw w ramach przedmiotowego projektu	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób bezrobotnych w wieku 25 roku życia w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	Liczba osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Malejąca ↓
	liczba nowoutworzonych podmiotów gospodarczych	Rosnąca ↑
	liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób	Rosnąca ↑

Źródło: opracowanie własne.

Zwiększenie zaangażowania w życie lokalne wraz z rozwojem oferty rekreacyjno-kulturalnej

Czas wolny i integracja międzypokoleniowa

Znaczna część badanych ze wszystkich Podobszarów stwierdziła, że działania rewitalizacyjne powinny być skierowane do wszystkich mieszkańców, nie zaś do konkretnych grup, dzięki czemu nastąpi ich integracja, a każda z grup poczuje się ważna. Stwierdzono również potrzebę skierowania działań ku takim grupom, jak dzieci i młodzież oraz seniorzy. Z tego względu rekomenduje się utworzenie miejsc pozwalających na integrację mieszkańców podobszarów rewitalizacji. W miejscach tych zaleca się cykliczne prowadzenie wydarzeń skupiających się na integracji międzypokoleniowej, np. w formie otwartych wykładów starszych mieszkańców Rybnika. Dzielenie się doświadczeniami życiowymi pomoże z jednej strony "poczuć się potrzebnym" osobom starszym, narażonym na zjawisko wykluczenia społecznego, a z drugiej pozwoli na pozyskanie cennej wiedzy przez dzieci i młodzież. Forma wydarzeń może obejmować zarówno wykłady, jak i luźne pogadanki. Zaleca się zaangażowanie w tego typu wydarzenia animatorów pomagających w ich organizacji i prowadzeniu. Ze względu na zgłaszane podczas badań problemy we właściwym informowaniu o organizowanych wydarzeniach kulturalnych, zaleca się uprzednie przeprowadzenie kampanii promocyjnej tych wydarzeń, skupiając się głównie na nośnikach tradycyjnych, które pozwolą dotrzeć do osób dorosłych i starszych.

Działania te wpisują się w pole strategiczne B (Rybnickie enklawy ożywienia społecznego) Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 2 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Zwaloryzowane i wykorzystywane społecznie, kulturalnie i gospodarcze. dziedzictwo kulturowe dzielnic i miasta.

Tabela 47 Wskaźniki monitoringu dot. czasu wolnego i integracji międzypokoleniowej

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	liczba uczestników wydarzeń	Rosnąca ↑
	liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo lub wzmacniających tożsamość	Rosnąca ↑
	Liczba/powierzchnia przebudowanych lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych, które otrzymały nowe funkcje	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	Liczba osób odwiedzających w ciągu roku obiekty dziedzictwa kulturowego objęte wsparciem w ramach działań rewitalizacyjnych	Rosnąca ↑
	liczba osób uzależnionych od alkoholu	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

Propagowanie sportu wraz z integracją międzypokoleniową

Znaczna część badanych ze wszystkich Podobszarów stwierdziła, że działania rewitalizacyjne powinny być skierowane do wszystkich mieszkańców, nie zaś do konkretnych grup, dzięki czemu nastąpi ich integracja, a każda z grup poczuje się ważna. Zgodnie z celem strategicznym D.1 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ istotnym aspektem jest „propagowanie zdrowego stylu życia, czyli świadomego zachowania sprzyjającego utrzymaniu i ochronie zdrowia, umożliwiającego ludziom zwiększenie kontroli nad własnym zdrowiem oraz kształtowanie innych środowiskowych i osobniczych czynników prowadzących do zdrowia”¹¹⁸. Z tego względu, łącząc obie potrzeby, rekomenduje się utworzenie ogólnodostępnych obiektów rekreacyjno-sportowych. Obiekty powinny być wyposażone m.in. w boisko, bieżnię lekkoatletyczną, urządzenia do ćwiczeń itp. Ogólnodostępny charakter takich obiektów pozwoli na korzystanie z nich przez różne grupy wiekowe i ich integrację. Możliwe będzie również organizowanie cyklicznych wydarzeń sportowych na poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Powszechne wykorzystanie obiektów (stwarzając poczucie integracji we wspólnotę mieszkańców) pozwala sądzić, że w oparciu o samodyscyplinę mieszkańców obiekty te nie zostaną zniszczone, a efekty powstania tego typu obiektów przyczynią się do osiągnięcia wartości dodanej w postaci spadku aktów wandalizmu w otoczeniu miejsc zamieszkania.

¹¹⁸ „Polityka społeczna Miasta Rybnika 2023+” (2016 r.), s. 150.

Działania te wpisują się w cel strategiczny D.1 oraz A. 1 Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 3 Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Rybnika do 2020 roku: Rozwój funkcji rekreacyjnych i usług czasu wolnego przy wykorzystaniu naturalnego potencjału obszaru.

Tabela 48 Wskaźniki monitoringu dot. propagowania sportu wraz z integracją międzypokoleniową

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	liczba nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych i infrastruktury czasu wolnego	Rosnąca ↑
	liczba zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych i infrastruktury czasu wolnego	Rosnąca ↑
	liczba uczestników wydarzeń sportowych	Rosnąca ↑
	liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo lub wzmacniających tożsamość	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób uzależnionych od alkoholu	Malejąca ↓
	. Liczba klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych działających na obszarze rewitalizacji	Rosnąca ↑

Źródło: opracowanie własne.

Rozwój działań animacyjnych

Przeprowadzone badania wykazały, że 75% mieszkańców podobszarów rewitalizacji ogranicza kontakty sąsiedzkie do mówienia „dzień dobry”, a jedynie 25% ankietowanych spędza z najbliższymi sąsiadami czas wolny. Ponadto, szczególnie niski poziom zaangażowania w życie lokalne wykazują seniorzy (51% respondentów nigdy nie uczestniczyło w działalności społecznej). Większość badanych mieszkańców nie potrafi również wskazać osób z okolicy, które można nazwać liderami/animatorami życia społecznego (68,2%). z tego względu rekomenduje się organizację konkursu (dla fundacji, ngo, animatorów lokalnych i innych zainteresowanych) w zakresie organizacji drobnych działań animacyjnych, mających na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie lokalne. Zwycięskie projekty zostałyby dofinansowane, a wnioskodawcy byłiby odpowiedzialni za ich wdrożenie. Przykłady projektów: wspólne sąsiedzkie malowanie części wspólnych budynków, organizacja podwórkowych wydarzeń rekreacyjno-kulturalnych, organizacja „podwieczorków” integrujących sąsiadów, wspólne malowanie murali itp.

Działania te wpisują się w pole strategiczne B (Rybnickie enklawy ożywienia społecznego) Polityki Społecznej Miasta Rybnika 2023+ oraz cel 2 Lokalnego Programu Rewitalizacji

Miasta Rybnika do 2020 roku: Zwaloryzowane i wykorzystywane społecznie, kulturalnie i gospodarcze dziedzictwo kulturowe dzielnicy i miasta

Tabela 49 Wskaźniki monitoringu dot. rozwoju działań animacyjnych

Rodzaje wskaźników	Wskaźnik	Tendencja
Wskaźniki produktu (projektowe)	liczba inicjatyw promujących lokalne dziedzictwo lub wzmacniających tożsamość	Rosnąca ↑
	liczba uczestników wydarzeń	Rosnąca ↑
	Liczba nowych usług opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych skierowanych do grup defaworyzowanych i problemowych	Rosnąca ↑
Wskaźniki rezultatu (ewaluacji LPR)	liczba osób uzależnionych od alkoholu	Malejąca ↓

Źródło: opracowanie własne.

14 Możliwości finansowania projektów i przedsięwzięć

14.1 Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)

Działanie 1.4. Młodzież solidarna w działaniu

Celem działania jest zdobywanie i doskonalenie przez osoby do 29 r.ż. umiejętności społecznych ważnych na rynku pracy. Realizacja przez miasto Rybnik projektów wpisujących się w ten cel może być istotna z punktu widzenia procesu rewitalizacji: przewidziane do dofinansowania projekty powinny obejmować wsparcie kompetencji społecznych młodych ludzi, zwiększające ich szanse na rynku pracy, dzięki kształtowaniu postaw prospołecznych, w tym wspieraniu inicjatyw młodzieżowych (poprzez m.in.: działalność w organizacjach pozarządowych na rzecz wspólnot lokalnych).

Działanie 2.5 Skuteczna pomoc społeczna

Obszar rewitalizacji wyróżnia się na tle innych obszarów różnorodnymi problemami społecznymi. Ich rozwiązanie wymaga podjęcia kompleksowych działań mających na celu zmianę tej sytuacji. Tym samym, realizacja projektów wpisujących się w działanie powinna być istotna ze względu na możliwość podjęcia takich przedsięwzięć jak działania edukacyjne na rzecz kluczowych pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej, wdrożenie usprawnień organizacyjnych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej przez nakierowanie działań na poprawę obsługi klienta, wypracowanie i upowszechnienie modelu współpracy instytucji zatrudnienia socjalnego z innymi podmiotami realizującymi usługi społeczne czy szkolenia specjalizacyjne z organizacji pomocy społecznej dla osób kierujących schroniskami dla osób bezdomnych.

Działanie 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych

Miasto Rybnik w ramach działania może wdrażać projekty dotyczące m. in. monitoringu działań jednostek administracji rządowej i samorządowej pod kątem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami oraz wypracowania i upowszechniania, we współpracy z partnerami społecznymi, modelu wsparcia osób niepełnosprawnych w środowisku pracy.

Działanie 2.7 Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym

W ramach działania możliwy jest do realizacji projekt dotyczący kompleksowych działań na rzecz poprawy wykształcenia i zatrudnienia członków społeczności romskiej, a także działania na rzecz likwidacji barier, które utrudniają zatrudnianie Romów i integrację ze społecznością większościową.

Działanie 2.8 Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym

Działanie zakłada realizację następujących celów:

- Podniesienie kompetencji przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego i kadr systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej,
- Standaryzacja jakości usług asystenckich i opiekuńczych dla osób o różnym stopniu niesamodzielności oraz wsparcie procesu deinstytucjonalizacji,
- Rozwój form mieszkalnictwa wspomaganego na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych.

Grupą docelową podejmowanych działań są m. in. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, jednak efekty realizowanych przedsięwzięć będą również odczuwalne dla społeczności lokalnych z obszaru rewitalizacji.

Działanie 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Celem działania jest rozwój u uczniów kluczowych, niezbędnych na rynku pracy umiejętności, obejmujących m. in. przedsiębiorczość czy umiejętność rozwiązywania problemów. Realizacja projektów wpisujących się w te cele może wpłynąć na wyrównanie szans dzieci i młodzieży z obszarów zdegradowanych oraz z rodzin borykających się z problemami.

Działanie 2.14 Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Cele szczegółowe, jakie obejmuje ww. działanie to zwiększenie dostępu osób dorosłych do różnych form uczenia się przez całe życie oraz zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług z zakresu całościowego doradztwa edukacyjno-zawodowego. Realizacja projektów wpisujących się w działanie może pozwolić na zwiększenie stopnia zaradności wśród

uczniów oraz pomoc w wychodzeniu z ubóstwa, poprzez np. udzielanie doradztwa oraz umożliwienie kształcenia się i uczenia dla wszystkich grup wiekowych.

Działanie 2.15 Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Miasto Rybnik może realizować działania mające na celu przygotowanie rozwiązań w zakresie angażowania pracodawców w organizację praktycznej nauki zawodu poprzez m. in. opracowanie ram jakości staży i praktyk dla uczniów realizujących kształcenie praktyczne w przedsiębiorstwach, z uwzględnieniem europejskich ram staży zawodowych, opracowanie modelowych programów praktycznej nauki zawodu dla zawodów na poziomie kwalifikacji technika, wypracowanie modelu zachęt dla pracodawców angażujących się w proces kształcenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia praktycznego oraz ewaluację wypracowanych rozwiązań w zakresie praktycznej nauki zawodu. Możliwe jest także zrealizowanie przedsięwzięcia mającego na celu monitorowanie losów absolwentów szkół zawodowych.

Działanie 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji istotne może być podjęcie przedsięwzięć wpisujących się we wdrażanie w administracji publicznej rozwiązań poprawiających efektywność zarządzania usługami dziedzinowymi w zakresie gospodarowania lokalami użytkowymi: wdrażanie rozwiązań w jednostkach samorządu terytorialnego, poprawiających dostęp do usług administracyjnych oraz informacji o lokalach użytkowych i nieruchomościach gruntowych przeznaczonych pod inwestycje, poprawa obsługi klienta z wykorzystaniem m.in. narzędzi zarządzania satysfakcją; doskonalenie kompetencji kadr samorządowych m.in. w zakresie zarządzania samorządowym zasobem nieruchomości, zasobem nieruchomości Skarbu Państwa, obsługi klienta, zarządzania satysfakcją, orzecznictwa; wsparcie administracji samorządowej w zakresie opracowania planów wykorzystania zasobu nieruchomości, zagospodarowania pustostanów, skutecznej realizacji umów najmu i dzierżawy, elektronizacji procesu świadczenia usług i ewidencji nieruchomości oraz usprawnienia procesu współpracy i kontroli zarządców zasobów nieruchomości.

Działanie 5.2 Działania projakościowe i rozwiązania organizacyjne w systemie ochrony zdrowia ułatwiające dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych

Celem działania jest wdrożenie działań projakościowych i rozwiązań organizacyjnych w systemie ochrony zdrowia ułatwiających dostęp do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług zdrowotnych. W kontekście procesu rewitalizacji warto nadmienić, że w ramach działania możliwa jest realizacja projektów mających na celu wsparcie deinstytucjonalizacji opieki nad osobami zależnymi, poprzez rozwój alternatywnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi (w tym starszymi) oraz szkolenia dla pracowników administracyjnych i zarządzających podmiotami leczniczymi, służące poprawie efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju zdolności analitycznych i audytu wewnętrznego w jednostkach systemu ochrony zdrowia.

14.2 Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ)

Poddziałanie 1.3.2 Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym

W ramach poddziałania o wsparcie ubiegać mogą się podmioty będące dostawcami usług energetycznych, działające na rzecz spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych. Zakres udzielanego wsparcia powinien wynikać z planów gospodarki niskoemisyjnej. W zakresie poddziałania możliwe jest przeprowadzenie tzw. głębokiej modernizacji budynków, jednak zastrzeżono, że audyt energetyczny stanowi wydatek niekwalifikowalny.

Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu

Nadrzędnym celem podjętych interwencji ma być poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji na obszarach, gdzie występują ponadnormatywne poziomy stężenia PM10. Zapewnienie efektywności przebiegać ma poprzez zastępowanie indywidualnych źródeł ciepła wykorzystywaniem ciepła systemowego z efektywnych systemów ciepłowniczych. Realizacja działania ma szansę przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji. W ramach działania wsparcie finansowe może zostać skierowane do przedsiębiorców, ale także do jednostek samorządu terytorialnego oraz działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych, spółdzielni mieszkaniowych oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będących przedsiębiorcami.

Działanie 1.6 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe

1.6.1 Źródła wysokosprawnej kogeneracji

1.6.2 Sieci ciepłownicze i chłodnicze dla źródeł wysokosprawnej kogeneracji

O wsparcie w ramach wskazanych poddziałań ubiegać się mogą przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego oraz ich jednostki organizacyjne, podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego nie będące przedsiębiorcami, spółdzielnie mieszkaniowe oraz podmioty będące dostawcami usług energetycznych działające na rzecz jednostek samorządu terytorialnego. Premiowane będą projekty o największym potencjale redukcji dwutlenku węgla na jednostkę dofinansowania, umożliwiające jednocześnie największą redukcję emisji pyłów do powietrza. Tym samym, realizacja projektów w ramach wskazanych poddziałań ma szansę przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarze rewitalizacji.

1.7 Kompleksowa likwidacja niskiej emisji na terenie województwa śląskiego

1.7.1 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych w województwie śląskim

1.7.2 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu w województwie śląskim

1.7.3 Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w województwie śląskim

Wsparcie skierowane będzie na realizację kompleksowego programu, w którym projekty częściowe realizowane przez poszczególnych beneficjentów będą skorelowane z projektami wspieranymi ze środków w RPO. Program kompleksowej likwidacji niskiej emisji realizowany będzie głównie na obszarach o dużych skupiskach budynków mieszkalnych wielorodzinnych. W poszczególnych miastach będą realizowane wszystkie uzasadnione energetycznie, ekologicznie i ekonomicznie inwestycje o zakresie określonym przez dopuszczalne typy projektów niniejszego działania służące likwidacji niskiej emisji, w szczególności zmniejszenia emisji PM10. Wsparcie projektów pozwoli na zmniejszenie poziomu emisji dwutlenku węgla przy uwzględnieniu jak najniższego kosztu. Warunkiem uzyskania wsparcia jest posiadanie przygotowanych uprzednio planów gospodarki

niskoemisyjnej. Dokumentem takim może być lokalna strategia odnosząca się do kwestii związanej z zapewnieniem lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz przyczyniająca się do osiągnięcia celów pakietu energetyczno-klimatycznego.

Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach

W ramach działania możliwe jest uzyskanie wsparcia na inwestycje infrastrukturalne: adaptację, budowę, przebudowę i rozbudowę sieci transportu miejskiego, w tym m. in. budowę, przebudowę i rozbudowę węzłów przesiadkowych. Podjęcie takich działań uznać można za istotne, zwłaszcza w kontekście problemów komunikacyjnych, zgłaszanych przez mieszkańców niektórych z podobszarów obszaru rewitalizacji.

14.3 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego (RPO WŚL)

Poddziałanie 4.1.2 Odnawialne źródła energii – RIT

Działanie zakłada budowę i przebudowę infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych. Cel szczegółowy, obejmujący zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych może pomóc w przyczynieniu się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Poddziałanie 4.3.2 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej - RIT

Zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym może przyczynić się do realizacji celów procesu rewitalizacji. W ramach poddziałania możliwa jest modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych, likwidacja niskiej emisji poprzez wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła lub podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła oraz budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

Poddziałanie 7.1.2 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarach rewitalizowanych – RIT

W ramach poddziałania możliwa jest realizacja projektów zakładających wdrożenie instrumentów i usług rynku pracy:

- służących indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej,

- skierowanych do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji,
- służących zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców.

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach poddziałania skierowane są do osób powyżej 30 r. ż., które pozostają bezrobotne bądź nieaktywne zawodowo.

Poddziałanie 8.1.2 Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat – RIT

Wsparcie przewidziane jest na tworzenie i funkcjonowanie podmiotów opieki nad dziećmi do lat 3, w tym żłobków, klubów dziecięcych i punktów dziennej opieki, tworzenie nowych miejsc opieki w podmiotach opieki nad dzieckiem do lat 3 już istniejących, tworzenie i rozwijanie miejsc opieki nad dziećmi w innych formach opieki wymienionych w ustawie o opiece nad dziećmi do lat 3 oraz pokrycie kosztów związanych z bieżącym świadczeniem usług opieki nad dziećmi do lat 3 dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji, dla których obowiązek opieki nad dziećmi stanowi barierę w dostępie do rynku pracy.

Poddziałanie 9.1.2 Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – RIT

Celem szczegółowym poddziałania jest wzmocnienie aktywności społecznej i zawodowej społeczności lokalnych zamieszkujących obszary zdegradowane i peryferyjne. Przykładowe projekty, realizowane w ramach tego poddziałania dotyczyć mogą programów na rzecz wzmacniania potencjału społecznego i zawodowego lokalnych społeczności uwzględniające specyfikę terytorium i zamieszkujących je społeczności, z uwzględnieniem działań opartych o samopomoc i wolontariat, środowiskowych, prozatrudnieniowych oraz edukacyjnych. Działania kulturalne mogą być realizowane wyłącznie jako wsparcie uzupełniające.

Poddziałanie 9.2.2 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych – RIT

Jako cele szczegółowe poddziałania należy wymienić wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu oraz wzrost dostępności do usług zdrowotnych w regionie. W ramach podejmowanych działań można wskazać m. in. przedsięwzięcia w zakresie podniesienia jakości i dostępności usług wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej, wspierające proces deinstytucjonalizacji, działania na rzecz rozwoju usług świadczonych w mieszkaniach chronionych i wspomaganych skierowanych do osób

zagrożonych ubóstwem lub wykluczonych, wspierających proces ich integracji społecznej i zawodowej, działania na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych z uwzględnieniem pierwszeństwa w kierunku środowiskowej formuły świadczenia, w tym prowadzone w miejscu zamieszkania oraz przedsięwzięcia w zakresie deinstytucjonalizacji usług zdrowotnych służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia osób zagrożonych z uwzględnieniem pierwszeństwa w kierunku środowiskowej formuły świadczenia, w tym prowadzone w miejscu zamieszkania.

Poddziałanie 10.2.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych – RIT

Celem szczegółowym poddziałania jest zapewnienie lepszego dostępu do usług społecznych dla osób

wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. W ramach realizacji tego celu możliwe jest pozyskanie wsparcia na typy projektów zakładające roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach w celu adaptacji ich na mieszkania socjalne, wspomagane i chronione oraz na potrzeby utworzenia centrów usług społecznościowych.

Poddziałanie 10.3.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych - RIT

Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny, wskazywana jako cel szczegółowy poddziałania, osiągnięta zostanie poprzez dopuszczenie do realizacji i współfinansowania projektów zakładających roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach przemysłowych, powojkowych, popegeerowskich lub pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zagospodarowywanie przestrzeni miejskich, w tym roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach w zdegradowanych budynkach, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia

Poddziałanie 11.1.2 Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – RIT

Celem poddziałania jest wzrost dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej. Zostanie to osiągnięte poprzez dofinansowanie przedsięwzięć zakładających realizację projektów

mających na celu zapewnianie dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, zwiększenie liczby miejsc wychowania przedszkolnego oraz podniesienie jakości edukacji.

Poddziałanie 11.4.2 Kształcenie ustawiczne – RIT

W ramach poddziałania możliwe jest zrealizowanie następujących typów projektów:

- szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji w obszarze umiejętności ICT i znajomości języków obcych.
- programy walidacji i certyfikacji kompetencji uzyskanych poza projektem w zakresie ICT i języków obcych.

Poddziałanie 12.1.2 Infrastruktura wychowania przedszkolnego – RIT

Zakładany cel - zwiększona liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego - zostanie osiągnięty przez dofinansowanie przedsięwzięć zmierzających do przebudowy lub budowy przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych form wychowania przedszkolnego wraz z zapewnieniem niezbędnego wyposażenia, w tym przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Poddziałanie 12.2.2 Infrastruktura kształcenia zawodowego – RIT

W ramach poddziałania możliwa jest przebudowa, budowa lub remont laboratoriów, sal do praktycznej nauki zawodu wraz z zapewnieniem wyposażenia, w tym przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych, co pozwoli na uzyskanie efektu w postaci zwiększenia kompetencji uczniów szkół kształcących w zawodach.

14.4 Środki Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK)

Pożyczka rewitalizacyjna

Zakres projektów możliwych do wsparcia obejmuje kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, które wynikają bezpośrednio z obowiązujących Programów rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą obejmować m.in.:

- przekształcanie zdegradowanych i nieużytkowanych obiektów przemysłowych, w których będą mogły mieścić się: galerie, teatry, sale koncertowe, kina, centra konferencyjne, kawiarnie, księgarnie, biblioteki multimedialne itp.; dopuszcza się możliwość stworzenia w odnowionych obiektach przestrzeni dla działalności komercyjnej, tj. powierzchnie biurowe czy punkty handlowo-usługowe;
- odnowę powojkowych i poprzemysłowych obszarów, w celu wykreowania tam nowych funkcji: edukacyjnych, kulturalnych, gospodarczych rekreacyjnych i sportowych;
- odnowę miast w zakresie rewitalizacji obszarów starych i zdegradowanych, charakteryzujących się brakiem dostępu do wysokiej jakości usług, powierzchni biurowej czy infrastruktury rekreacyjno-sportowej, w tym:
  - o rewitalizację obszarów miejskich, z włączeniem zdegradowanych centrów małych miast, zdewastowanych dzielnic większych miast oraz zdegradowanej lub zdekapitalizowanej infrastruktury miejskiej, w szczególności w odniesieniu do budynków o wartości historycznej, bądź architektonicznej;
  - o inwestycje ukierunkowane na polepszenie bezpieczeństwa publicznego oraz inwestycje w podstawową infrastrukturę techniczną i społeczną (z wykorzystaniem PPP).

Wsparcie będą mogły uzyskać również projekty wynikające bezpośrednio z Gminnego Programu Rewitalizacji dla danego obszaru, na którym realizowany jest Projekt.

Bezwrotne wsparcie budownictwa

Wsparcie może być przeznaczone na:

- utworzenie lokali mieszkalnych na wynajem o ograniczonym czynszu, w tym lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- utworzenie mieszkań chronionych,
- zakup byłych mieszkań zakładowych,
- utworzenie noclegowni lub ogrzewalni,
- utworzenie schronisk dla bezdomnych,
- zwiększenie powierzchni użytkowej noclegowni i schronisk dla bezdomnych,
- dostosowanie noclegowni i schronisk dla bezdomnych i ogrzewalni,
- utworzenie tymczasowych pomieszczeń.

W ramach programu finansowane mogą być następujące przedsięwzięcia:

- budowa budynku w tym rozbudowa lub nadbudowa,
- remont lub przebudowa budynku niemieszkalnego lub części takiego budynku,
- lub przebudowa budynku mieszkalnego albo części takiego budynku, jeżeli ze względu na zły stan techniczny, został wyłączony z użytkowania albo zakazano jego użytkowania,
- zmiana sposobu użytkowania budynku albo części takiego budynku, wymagająca dokonania remontu lub przebudowy,
- remont lub przebudowa budynku istniejącej noclegowni, schroniska dla bezdomnych lub ogrzewalni,
- kupno lokali mieszkalnych, budynku mieszkalnego albo udziału we współwłasności budynku mieszkalnego,
- kupno lokali mieszkalnych, budynku mieszkalnego albo udziału we współwłasności budynku mieszkalnego połączone z ich remontem,
- pokrycie przez beneficjenta wsparcia części kosztów przedsięwzięcia realizowanego przez towarzystwo budownictwa społecznego albo spółkę gminną, polegającego na tworzeniu lokali mieszkalnych przeznaczonych na wynajem przez gminę albo związek międzygminny z prawem do podnajmu,
- pokrycie przez beneficjenta wsparcia części kosztów przedsięwzięcia polegającego na tworzeniu lokali mieszkalnych na wynajem o ograniczonym czynszu powstających w wyniku realizacji inwestycji przez inwestora innego niż gmina lub związek międzygminny.

Finansowe wsparcie można łączyć z finansowaniem ze środków Unii Europejskiej, z tym, że finansowe wsparcie nie przysługuje na dofinansowanie tych kosztów przedsięwzięcia, które są już współfinansowane ze środków UE.

14.5 Emisja obligacji przychodowych

Emisja obligacji przychodowych stanowi jeden z instrumentów zwrotnych zarządzania długiem publicznym. Obligacje przychodowe dają możliwość elastycznego dostosowywania emisji do bieżących potrzeb oraz terminów ich spłaty. Obligacje pozwalają na zaciągnięcie zobowiązań długoterminowych (do 25 lat). Ponadto, specyfika obligacji przychodowych, pozwala na przesunięcie ciężaru wykonania pewnych czynności zazwyczaj leżących

po stronie finansowanego, na podmiot finansujący. Rolę tę pełni agent emisji, tj. bank obejmujący obligacje. Procedura przygotowania emisji obligacji przychodowych jest krótsza oraz mniej sformalizowana od procedury ubiegania się o udzielenie kredytu.

15 Załącznik 1 – wzory narzędzi badawczych

15.1 Wzór kwestionariusza wywiadu bezpośredniego z mieszkańcami obszaru rewitalizacji (PAPI)

Dzień dobry, Nazywam się _____ i na zlecenie Miasta Rybnik realizuję badanie dotyczące problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. Badanie jest poufne, a opracowane na jego podstawie raporty będą wykorzystane do projektowania działań w ramach rewitalizacji miasta, dlatego uprzejmie prosimy o wzięcie udziału w badaniu.
Panel pytań – problemy społeczne (np. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, alkoholizm)
1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana/Pani dzielnicy? (skala od 1-5, gdzie 1 oznacza brak problemów, a 5 najwyższe natężenie problemów)
a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5
2. Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)
a) Dzieci i młodzież b) Osoby młode i w średnim wieku c) Osoby bezrobotne d) Rodziny z dziećmi e) Seniorzy f) Osoby z niepełnosprawnościami g) Inne grupy (Jakie?)..... h) Nie dotyczy (brak problemów)
3. Czy Pana/Pani zdaniem, problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani miejsca zamieszkania mają charakter długotrwały?
a) Tak b) Nie c) Trudno powiedzieć

4. Jak ocenia Pan/Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? (skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu, a 5 bardzo wysokie natężenie problemu)	
Problem społeczny	Skala występowania (1-5)
Bezrobocie	
Ubóstwo	
Zadłużenie	
Przestępczość	
Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym	
Bezdomność	
Alkoholizm	
Narkomania	
Przemoc w rodzinie	
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	
Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi	
Wandalizm	
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (np. Internetu)	
Starzenie się społeczeństwa	
Migracje mieszkańców do innych miast (polskich i za granicę)	
Inne? (Jakie?).....	
5. Jakie są Pana/Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów? (proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi)	
a) niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego b) niewystarczająca liczba pracowników socjalnych c) niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami d) brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców (w tym bierność zawodowa) e) niedostateczne działania władz miasta f) niedostateczne działania informacyjne g) zbyt łatwy dostęp do alkoholu h) powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych i) zbyt mała liczba miejsc pracy j) zbyt mała liczba patroli policji k) zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej l) inne (jakie?).....	
Panel pytań – przemoc domowa i uzależnienia	
6. Jakie formy przemocy Pana/Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana/Pani dzielnicy?(proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi)	
a) Związana z naruszaniem nietykalności fizycznej, np. pobicie b) Związana z groźbami, straszeniem, szantażowaniem c) Związana z celowym niszczeniem czyjejś własności, kradzieżą d) Związana z niewywiązywania się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich e) Inne formy (Jakie?).....	

7. Czy był/a Pan/Pani świadkiem (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy):		
a) Przemocy domowej		
b) Przemocy wśród dzieci i młodzieży		
c) Przemocy w miejscu publicznym		
d) Nie byłem świadkiem powyższych wydarzeń		
8. Czy dotychczas był/a Pan/Pani zmuszony/a reagować w związku z zaobserwowanym zachowaniem przemocowym?		
a) Tak (w związku z jaką formą przemocy?).....		
b) Nie reagowałem dotychczas na tego typu zdarzenia		
c) Nie byłem dotychczas świadkiem tego typu wydarzeń		
9. Czy padł/a Pan/Pani ofiarą przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów?		
a) Tak		
b) Nie		
c) Trudno powiedzieć		
10. Czy Pana/Pani zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w Pana/Pani dzielnicy?		
a) Tak (Czy do tej pory miał/a Pan/Pani okazję zareagować na tego typu sytuację?).....		
b) Nie		
c) Trudno powiedzieć		
11. Czy czuję się P. bezpiecznie w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania, dzielnicy i miście?		
Najbliższe sąsiedztwo miejsca zamieszkania	Dzielnica	Miasto
a) Zdecydowanie tak	a) Zdecydowanie tak	a) Zdecydowanie tak
b) Raczej tak	b) Raczej tak	b) Raczej tak
c) Raczej nie	c) Raczej nie	c) Raczej nie
d) Zdecydowanie nie	d) Zdecydowanie nie	d) Zdecydowanie nie
e) Trudno powiedzieć	e) Trudno powiedzieć	e) Trudno powiedzieć
12. Jak często na terenie Pana/Pani miejsca zamieszkania dochodzi do interwencji policji/straży miejskiej?		
a) Bardzo często		
b) Często		
c) Sporadycznie		
d) Rzadko		
e) Bardzo rzadko		
f) Nie dotyczy (zjawisko nie występuje)		
g) Nie wiem		
13. Czy był/a Pan/Pani świadkiem nadużywania w okolicy miejsca zamieszkania:		
Alkoholu?	Innych środków psychoaktywnych?	
a) Tak, wielokrotnie	a) Tak, wielokrotnie	
b) Tak, sporadycznie	b) Tak, sporadycznie	
c) Nie	c) Nie	
14. Czy był/a Pan/Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania?		
a) Tak – picia alkoholu (w jakim wieku były te osoby?).....		
b) Tak-palenia papierosów (w jakim wieku były te osoby?).....		
c) Tak – używania narkotyków (w jakim wieku były te osoby?).....		
d) Nie		

Panel pytań – systemy wsparcia

15. Jakie ocenia Pan/Pani poniższe formy wsparcia (w kontekście okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania)? (Skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność, a 5 bardzo wysoką skuteczność)

	Ocena (1-5)	Ewentualne uwagi respondenta (np. jeśli chciałby wyrazić swoją opinię o którejś z poniższych form wsparcia)
Środowiskowe domy samopomocy (<i>przeznaczone są dla osób, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym</i>)		
Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami		
Mieszkania chronione dla osób usamodzielnionych i bezdomnych		
Domy dziennego pobytu dla osób starszych		
Domy pomocy społecznej (inaczej „dom spokojnej starości)		
Działania/świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej		
Działania/świadczenia Powiatowego Urzędu Pracy		
Działania/świadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie		
Inne (Jakie?).....		

16. Czy na terenie Pana/Pani miejsca zamieszkania funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)?

- a) Tak (Jakiego typu?).....
 b) Nie
 c) Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie

17. Czy w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba) może Pan/Pani liczyć na wsparcie sąsiadów?

- a) Tak (Na czym polega to wsparcie?).....
 b) Nie
 c) Trudno powiedzieć

18. Czy w Pana/Pani okolicy miejsca zamieszkania mieszkańcy zawierają między sobą jakieś formy wspólnot? (np. wspólnoty, grupy zainteresowań, grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu, bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia)

- a) Tak (Jaka jest ich rola?).....
 .....
 b) Nie
 c) Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie

Panel pytań – przedsiębiorczość

19. Czy Pana/Pani zdaniem można wskazać jakąś główną (najważniejszą) barierę utrudniającą znalezienie i utrzymanie zatrudnienia na terenie Pana/Pani dzielnicy?

- a) Tak (Jaka to bariera?).....
.....
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

20. Czy myślał/a Pan/Pani o założeniu własnej działalności gospodarczej?

- a) Tak, mam/miałem sprecyzowane plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?).....
- b) Tak, lecz to tylko luźne plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?).....
- c) Nie (Dlaczego?).....
.....

21. Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)

- a) Przemysł
- b) Budownictwo
- c) Rolnictwo
- d) Leśnictwo
- e) Transport
- f) Łączność (telekomunikacja)
- g) Handel
- h) Gospodarka komunalna (działania dotyczące zaspokajania potrzeb ludności, np. wydawanie decyzji administracyjnych, ciepłownictwo, gazownictwo, składowanie odpadów itp.)
- i) Nauka i rozwój techniki
- j) Oświata i wychowanie
- k) Kultura i sztuka
- l) Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
- m) Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek
- n) Usługi niematerialne (fryzjerskie, kosmetyczne itp.)
- o) Finanse i ubezpieczenia
- p) Inne – jakie? .....

22. Czy wg Pana/Pani na terenie Pana/Pani dzielnicy ludzie często podejmują pracę nierejestrowaną (praca na czarno)?

- a) Tak
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

Panel pytań – zaangażowanie w życie lokalne

23. Jak silne Pana/Pani zdaniem są więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich na terenie Pana/Pani dzielnicy?

- a) Bardzo silne
- b) Silne
- c) Przeciętne
- d) Słabe
- e) Bardzo słabe

24. Jak określiłby/aby Pan/Pani swoje relacje z sąsiadami?

- a) Nie znam moich sąsiadów
- b) Nie utrzymuje relacji z moimi sąsiadami
- c) Moje relacje są na neutralnym poziomie
- d) Zawsze mogę liczyć na pomoc i wsparcie moich sąsiadów

25. W jakich sytuacjach spotyka się Pan/Pani z sąsiadami?
<ul style="list-style-type: none"> a) Przypadkowe spotkania na klatce schodowej b) Przypadkowe spotkania na ulicy c) Zebrania lokalnych wspólnot sąsiedzkich d) Wizyty towarzyskie e) Nie widuję sąsiadów f) Wspólne działania/prace na rzecz otoczenia mieszkań oraz w czasie pomocy wzajemnej g) Inne (Jakie?).....
26. Czy podejmuje Pan/Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej?
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Jakie to działania?)..... b) Nie (Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem obecnie utrudniają podejmowanie tego typu działań?)..... c) Trudno powiedzieć
27. Jakie są Pana/Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawę lokalne?
<ul style="list-style-type: none"> a) brak motywacji wśród mieszkańców do podejmowania działań b) brak wolnego czasu c) brak koordynatora działań d) ograniczone środki na finansowanie działań społecznych e) ograniczone możliwości dotarcia z informacją o organizowanych działaniach f) inne (Jakie?).....
28. Czy potrafi Pan/Pani wskazać osoby z okolicy, które nazwać można liderami/animatorami życia społecznego?
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Kim są?)..... b) Nie (<i>przejdźcie do pytania 30</i>) c) Trudno powiedzieć (<i>przejdźcie do pytania 30</i>)
29. W czym przejawia się ich aktywność?
<p>.....</p> <p>.....</p>
30. Czy jest Pan/Pani członkiem jakiejś organizacji pozarządowej? (np. stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym, kluby sportowe itp.)
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Jakiej?)..... b) Nie
Panel pytań – uczestnictwo w kulturze
31. Czy w Pana/Pani dzielnicy organizowane są wydarzenia kulturalno-edukacyjne? (np. koncerty, spektakle, spotkania informacyjne, kursy pierwszej pomocy itp.)
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak, jest ich wystarczająco b) Tak, lecz jest ich zbyt mało c) Nie są organizowane d) Trudno powiedzieć

<p>32. Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana/Pani preferuje? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)</p> <p>a) Spektakle/przedstawienia b) Koncerty c) Festyny d) Kino e) Widowisko kabaretowe f) Telewizja g) Internet h) Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi i) Warsztaty i zajęcia artystyczne j) Inne (Jakie?).....</p>
<p>33. Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)</p> <p>a) Spektakle/przedstawienia b) Koncerty c) Festyny d) Kino e) Widowisko kabaretowe f) Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi g) Warsztaty i zajęcia artystyczne h) Inne (Jakie?).....</p>
<p>34. Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem zachęcają do udziału w wydarzeniach kulturalnych?</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>35. Jakie czynniki ograniczają Pana/Pani udział w wydarzeniach kulturalnych?</p> <p>a) brak czasu b) brak chęci c) wygórowane ceny biletów wstępu d) problemy z dotarciem na wydarzenie ze względu na odległość e) ograniczony dostęp do informacji o wydarzeniach kulturalnych f) brak interesujących wydarzeń g) inne (Jakie?).....</p>
<p>36. Czy wg Pana/Pani informacje o organizowanych wydarzeniach kulturalnych na terenie Pana/Pani miasta są wystarczająco dostępne?</p> <p>a) Tak b) Nie c) Trudno powiedzieć</p>

Panel pytań – problemy społeczne młodych mieszkańców

37. Czy w Pana/Pani opinii, dzieci i młodzież posiada w okolicy miejsca, gdzie może aktywnie spędzać czas?

Dzieci	Młodzież
a) Tak, takich miejsc jest wystarczająco (Z jakich miejsc najchętniej Pana/Pani zdaniem korzystają?).....	a) Tak, takich miejsc jest wystarczająco (Z jakich miejsc najchętniej Pana/Pani zdaniem korzystają?)..... .....
b) Tak, lecz takich miejsc jest niewystarczająco (jakich miejsc brakuje?).....	b) Tak, lecz takich miejsc jest niewystarczająco (jakich miejsc brakuje?)..... ....
c) Nie(jakich miejsc brakuje?).....	c) Nie(jakich miejsc brakuje?)..... ....
d) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	d) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

38. Czy Pana/Pani zdaniem młodzież i dzieci na terenie Pana/Pani dzielnicy spędzają wspólnie czas?

- a) Tak, często
- b) Tak, lecz rzadko
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

39. Czy Pana/Pani zdaniem lokalna młodzież i dzieci spędzają czas wspólnie z osobami dorosłymi?

- a) Tak, często
- b) Tak, lecz rzadko
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

40. Czy Pana/Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana/Pani dzielnicy występują problemy społeczne? (możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi)

- a) Tak, wśród dzieci (Jakie?).....
- b) Tak, wśród młodzieży (Jakie?).....
- c) Nie
- d) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

41. Czy Pana/Pani zdaniem, nad dziećmi i młodzieżą z terenu Pana/Pani dzielnicy jest sprawowana wystarczająca opieka?

- a) Tak
- b) Nie (Dlaczego?).....
.....
- c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

42. Czy na terenie Pana/Pani dzielnicy występują miejsca, gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży? (np. świetlice, biblioteki)

- a) Tak (Jakiego typu?).....
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie

43. Czy wg Pana/Pani wiedzy, na obszarze Pana/Pani dzielnicy działają animatorzy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży?
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Czym się zajmują?)..... b) Nie c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie
Panel pytań – rekreacja
44. Czy na terenie Pana/Pani dzielnicy jest wystarczająca liczba miejsc do odpoczynku?
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak b) Nie (Jakich miejsc brakuje?)..... c) Trudno powiedzieć
45. Czy jest Pan/Pani w stanie wskazać miejsce w okolicy, gdzie najchętniej Pan/Pani wypoczywa?
<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Jakie to miejsce?)..... b) Nie c) Trudno powiedzieć
46. Jakie są Pana/Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana/Pani dzielnicy? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)
<ul style="list-style-type: none"> a) Spacerowanie b) Spacerowanie z psem c) Odpoczynek na świeżym powietrzu d) Udział w wydarzeniach kulturalnych e) Oglądanie telewizji f) Korzystanie z komputera/tabletu/smartfona g) Gry komputerowe h) Czytanie książek/prasy i) Uprawianie sportu (jakich najczęściej?)..... j) Inne (Jakie?).....
Panel pytań – dostęp do Internetu
47. Jak ocenia Pan/Pani swój dostęp do Internetu (w miejscu zamieszkania)?
<ul style="list-style-type: none"> a) Bardzo dobrze b) Dobrze c) Przeciętnie d) Źle e) Bardzo źle f) Trudno powiedzieć g) Nie mam dostępu do Internetu (<i>przejdźcie do pytania 49</i>)
48. Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet? (proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi)
<ul style="list-style-type: none"> a) Cele zawodowe b) Granie w gry sieciowe i podobne rozrywki c) Czytanie wiadomości d) Słuchanie muzyki e) Oglądanie filmów f) Zakupy g) Załatwianie spraw urzędowych h) Komunikacja z innymi użytkownikami i) Serwisy społecznościowe j) Inne (Jakie?)..... k) Nie korzystam

Panel pytań – materialne warunki życia	
49. Czy zdarzyło się Panu/Pani mieć problemy z opłaceniem wszystkich comiesięcznych rachunków?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak, często b) Tak, sporadycznie c) Nie d) Trudno powiedzieć
50. Czy zdarzyły się Panu/Pani sytuacje, w których brakuje środków na zakup podstawowych produktów żywnościowych?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak, często b) Tak, sporadycznie c) Nie d) Trudno powiedzieć
51. Czy może sobie Pan/Pani pozwolić na okazjonalny zakup produktów luksusowych? (def. Produkty charakteryzujące się wysoką jakością i ceną, nie będące niezbędne do życia, np. nowy samochód, markowe perfumy, zegarek uznanej marki)	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak b) Nie c) Trudno powiedzieć
52. Czy ewentualne nadwyżki finansowe woli Pan/Pani wydać czy zaoszczędzić?	<ul style="list-style-type: none"> a) Wydać b) Zaoszczędzić c) Trudno powiedzieć
53. Jak Pan/Pani ogólnie ocenia swoje warunki mieszkaniowe?	<ul style="list-style-type: none"> a) Bardzo dobrze b) Dobrze c) Przeciętnie d) Źle e) Bardzo źle f) Trudno powiedzieć
Panel pytań – potencjały obszaru rewitalizacji	
54. Proszę wskazać, jakie Pana/Pani zdaniem są główne atuty terenu Pana/Pani dzielnicy (dlaczego warto żyć na tym obszarze).	<p>.....</p> <p>.....</p>
55. Jakie działania powinny Pana/Pani zdaniem zostać zrealizowane, aby wykorzystać potencjał Pana/Pani dzielnicy?	<p>.....</p> <p>.....</p>
56. Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne? (możliwość wskazania kilku odpowiedzi)	<ul style="list-style-type: none"> a) Dzieci i młodzież b) Osoby młode i w średnim wieku c) Osoby bezrobotne d) Rodziny z dziećmi e) Seniorzy f) Osoby z niepełnosprawnościami g) Inne grupy (Jakie?).....

57. Czy chciałby/alaby Pan/Pani włączyć się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? (pytanie o opinię, nie stanowi deklaracji udziału)		
a) Tak, chętnie b) Tak, lecz w niewielkim zakresie c) Nie d) Trudno powiedzieć		
Metryczka		
58. Płeć a) Kobieta b) Mężczyzna	59. Wiek a) 18-29 b) 30-39 c) 40-49 d) 50-59 e) 60 lat i powyżej	60. Miejsce zamieszkania a) Boguszowice Osiedle, b) Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice), c) Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce), d) Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom), e) Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski), f) Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście).
61. Liczba osób w gospodarstwie domowym (w tym respondent)		62. Sytuacja zawodowa a) Uczeń/Student b) Rencista/Emeryt c) Osoba pracująca (zatrudniona na etacie lub w na podstawie umów cywilno-prawnych (np. umowa zlecenia lub umowa o dzieło) d) Osoba samozatrudniona e) Osoba bezrobotna f) Osoba niepracująca zawodowo
63. Status rodzinny a) Kawaler/panna b) Żonaty/zamężna c) W związku nieformalnym d) Rozwodnik/rozwódka e) Wdowiec/wdowa f) Inna odpowiedź (jaka?) .... g) Odmowa odpowiedzi		64. Czy posiada Pan/i dzieci do 18 r.ż.? a) Tak (ile?) ..... w jakim wieku? ..... b) Nie c) Odmowa odpowiedzi
65. Czy zмага się Pan/Pani z problemem nadmiernego zadłużenia? (możliwość odmowy odpowiedzi)		
a) Tak (na jakie cele zaciągnięte zostały zobowiązania?)..... ..... b) Nie c) Odmowa odpowiedzi		

15.2 Wzór kwestionariusza wywiadu bezpośredniego z przedsiębiorcami z obszaru rewitalizacji (PAPI)

Dzień dobry, Nazywam się _____ i na zlecenie Miasta Rybnik realizuję badanie dotyczące problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. Badanie jest poufne, a opracowane na jego podstawie raporty będą wykorzystane do projektowania działań w ramach rewitalizacji miasta, dlatego uprzejmie prosimy o wzięcie udziału w badaniu.
Panel pytań – problemy społeczne
1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana/Pani miejsca prowadzenia działalności gospodarczej? (skala od 1-5, gdzie 1 oznacza brak problemów, a 5 najwyższe natężenie problemów)
a) 1 b) 2 c) 3 d) 4 e) 5
2. Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy? (można wskazać kilka odpowiedzi)
a) Dzieci i młodzież b) Osoby młode i w średnim wieku c) Osoby bezrobotne d) Rodziny z dziećmi e) Seniorzy f) Osoby z niepełnosprawnościami g) Inne grupy (Jakie?)..... h) Nie dotyczy (brak problemów)
3. Czy Pana/Pani zdaniem, problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani miejsca prowadzenia działalności gospodarczej mają charakter długotrwały?
a) Tak b) Nie c) Trudno powiedzieć

4. Jak ocenia Pan/Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? (skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu, a 5 bardzo wysokie natężenie problemu)

Problem społeczny	Skala występowania (1-5)
Bezrobocie	
Ubóstwo	
Zadłużenie	
Przestępczość	
Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym	
Bezdomność	
Alkoholizm	
Narkomania	
Przemoc w rodzinie	
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	
Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi	
Wandalizm	
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (np. Internetu)	
Starzenie się społeczeństwa	
Migracje młodych mieszkańców do innych miast (polskich i za granicę)	
Inne? (Jakie?).....	

5. Jakie są Pana/Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów? (proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi)

- m) niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego
- n) niewystarczająca liczba pracowników socjalnych
- o) niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami
- p) brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców (w tym bierność zawodowa)
- q) niedostateczne działania władz miasta
- r) niedostateczne działania informacyjne
- s) zbyt łatwy dostęp do alkoholu
- t) powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych
- u) zbyt mała liczba miejsc pracy
- v) zbyt mała liczba patroli policji
- w) zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej
- x) inne (jakie?).....

6. Czy Pana/Pani zdaniem istotnym problemem dzielnicy w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą jest zjawisko zadłużenia mieszkańców?

- a) Tak (na jakie cele Pana/Pani zdaniem zaciągane są pożyczki i kredyty?).....
- b) Nie
- c) Trudno powiedzieć

Panel pytań – przemoc domowa i uzależnienia	
7. Jak często na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą dochodzi do interwencji policji/straży miejskiej w związku z występowaniem zjawisk przemocy?	<ul style="list-style-type: none"> a) Bardzo często b) Często c) Ani często, ani rzadko d) Rzadko e) Bardzo rzadko f) Nie dotyczy (brak interwencji)
8. Czy był/a Pan/Pani świadkiem nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak, wielokrotnie b) Tak, sporadycznie c) Nie
9. Czy był/a Pan/Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak – picia alkoholu (w jakim wieku były te osoby?)..... b) Tak-palenia papierosów (w jakim wieku były te osoby?)..... c) Tak – używania narkotyków (w jakim wieku były te osoby?)..... d) Nie
Panel pytań – przedsiębiorczość	
10. Czy Pana/Pani zdaniem można podać bariery, które utrudniają okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Jakie to czynniki?)..... ..... b) Nie c) Trudno powiedzieć
11. Czy dzielnica w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą stwarza dobre warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak b) Nie (Dlaczego?)..... c) Trudno powiedzieć
12. Czy Pana/Pani zdaniem można wymienić branże, które mają szanse rozwoju na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Jakie?)..... ..... b) Nie c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie
13. Czy wg Pana/Pani na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą ludzie podejmują pracę „na czarno”?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak (Dlaczego podejmują ten rodzaj zatrudnienia?)..... ..... b) Nie c) Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie
14. Co Pana/Pani zdaniem jest najważniejsze dla rozwoju jednoosobowych działalności gospodarczych na terenie dzielnicy, w której Pan/Pani prowadzi działalność gospodarczą?	<p>.....</p> <p>.....</p>
15. Czy uważa Pan/Pani, że Pana/Pani firma się rozwija?	<ul style="list-style-type: none"> a) Tak, bardzo b) Tak, lecz w niewielkim stopniu c) Nie, lecz pozostaje na stałym poziomie rozwoju d) Nie, poziom rozwoju firmy spada

16. Czy potrafi Pan/Pani wskazać główne bariery dla rozwoju swojej działalności?		
a) Tak (Jakie?).....		
b) Nie		
c) Trudno powiedzieć		
17. Czy zatrudnia Pan/Pani osoby z obszarów rewitalizacji? (ankieter posiada spis/mapę obszaru)		
a) Tak (Czy zatrudnienie wynika z faktu bliskiego zamieszkania czy z innego?).....		
b) Nie (Dlaczego?).....		
c) Trudno powiedzieć/prowadzę jednoosobową działalność		
18. Czy kiedykolwiek korzystał/a Pan/Pani z jakichś form wsparcia dla prowadzenia działalności?		
a) Tak, z dofinansowania ze środków unijnych		
b) Tak, z dofinansowania ze środków pozaunijnych (Jakich?).....		
c) Tak, z doradztwa/szkoleń		
d) Tak, z innej formy (Jakiej?).....		
e) Nie korzystałem/am		
19. Czy jest Pan/Pani zainteresowana skorzystaniem z jakiejś formy wsparcia działalności?		
a) Tak, z dofinansowania ze środków unijnych		
b) Tak, z dofinansowania ze środków pozaunijnych (Jakich?).....		
c) Tak, z doradztwa/szkoleń		
d) Tak, z innej formy (Jakiej?).....		
e) Nie jestem zainteresowany/a		
Metryczka		
20. Płeć	21. Wiek	22. Miejsce prowadzenia działalności gospodarczej
a) Kobieta	a) 18-19 lat	a) Boguszowice Osiedle,
b) Mężczyzna	b) 20-29	b) Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice),
	c) 30-39	c) Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce),
	d) 40-49	d) Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom),
	e) 50-59	e) Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski),
	f) 60 lat i powyżej	f) Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście).
23. Liczba pracowników (w tym respondent)	24. Okres dotychczasowej działalności	
.....	a) Do roku	
	b) 1-5 lat	
	c) 6-10 lat	
	d) Powyżej 10 lat	
25. W przypadku jednoosobowych działalności: Czy byłby/aby Pan/Pani zainteresowany/a rejestracją swojej działalności w miejskim inkubatorze przedsiębiorczości?		
a) Tak		
b) Nie (Dlaczego?).....		

c) Trudno powiedzieć
26. Czy wcześniej prowadził Pan/Pani działalność w innym miejscu?
a) Tak (Gdzie?).....
b) Nie
27. Branża/charakter działalności.....

15.3 Wzór scenariusza pogłębionego wywiadu indywidualnego (IDI)

Uwagi dla moderatora!

- Proszę pamiętać, że głównym celem rozmowy jest uzyskanie wiedzy na temat problemów społeczno-gospodarczych w mieście Rybnik, w szczególności w zakresie obszarów objętych rewitalizacją.
- Proszę dać respondentom możliwość rozwinięcia swojej odpowiedzi. Proszę unikać przerywania wypowiedzi, ale zadbać o to, aby każdy z uczestników spotkania miał możliwość wypowiedzenia się.
- Jeśli jakiś (nieuwzględniony w scenariuszu) poruszony przez badanego wątek okaże się interesujący i **ściśle powiązany z głównym celem rozmowy** – proszę go rozwinąć i włączyć do dyskusji na dany temat również pozostałe osoby.

Dzień dobry,

Nazywam się _____ i na zlecenie Miasta Rybnik realizuję badanie dotyczące problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. Badanie jest poufne, a opracowane na jego podstawie raporty będą wykorzystane do projektowania działań w ramach rewitalizacji miasta, dlatego uprzejmie prosimy o wzięcie udziału w badaniu.

1. Płeć a) Kobieta b) Mężczyzna	1. Wiek a) 18-19 lat b) 20-29 c) 30-39 d) 40-49 e) 50-59 f) 60 lat i powyżej	2. Miejsce zamieszkania/dzielnica do której odnoszą się odpowiedzi a) Boguszowice Osiedle, b) Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice), c) Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce), d) Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom), e) Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski), f) Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście).
--	---	---

L.p.	Pytanie
1.	Jak ocenia Pan/Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana/Pani miejsca zamieszkania? (<i>instrukcja dla moderatora: w przypadku pracowników sklepów, punktów usługowych, OPS, PCPR, czy przedstawicieli organizacji pozarządowych należy zastosować sformułowanie „dzielnica objęta badaniem (wskazana w metryczce)</i>) Jakich grup społecznych dotyczą te problemy? Czy Pana/Pani zdaniem, problemy te mają charakter długotrwały? Czy występuje zjawisko dziedziczenia tych problemów?
2.	Które z problemów społecznych są Pana/Pani zdaniem najdotkliwiej odczuwane w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? Jakie są przyczyny występowania tych problemów? Które z nich wymagają najpilniejszej interwencji? I w jaki sposób należy im przeciwdziałać? Czy władze miasta mają w tym zakresie duże możliwości? W jaki sposób można zwiększyć świadomość mieszkańców dotyczącą konieczności rozwiązywania problemów społecznych?
3.	Czy zadłużenie jest istotnym problemem mieszkańców Pana/Pani okolicy? Dlaczego? Na jakie cele zaciągane są Pana/Pani zdaniem pożyczki? Czy lokalni mieszkańcy mają problemy z opłacaniem rachunków i zakupem podstawowych produktów? Jeśli tak, to dlaczego? Czy mają problem z prowadzeniem oszczędności?
4.	Czy w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania można zaobserwować zjawisko przemocy (w tym domowej)? Jakiego rodzaju to przemoc i kiedy do niej dochodzi? Który jej rodzaj jest najdotkliwszy? Czy mieszkańcy reagują na to zjawisko?

5.	Jak wygląda kwestia przemocy domowej w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? Czy współwystępuje ona z innymi problemami? Jakie są Pana/Pani zdaniem potrzeby osób jej doznających? Czy ktoś reaguje na to zjawisko, stara się pomóc?
6.	Czy Pana/Pani okolicę uznać można za bezpieczną? Czy interwencje policji i straży miejskiej są częstym zjawiskiem?
7.	Czy w Pana/Pani okolicy zauważyć można problem nadużywania alkoholu lub innych środków psychoaktywnych? Czy problem ten dotyczy również nieletnich? Jeśli tak, w jakim wieku młodzież zaczyna sięgać po tego typu używki? Czy Pana/Pani zdaniem łatwy dostęp do tych środków jest przyczyną występowania problemów społeczno-gospodarczych?
8.	Jak Pan/Pani ocenia działania instytucji pomocowych? Jakie formy wsparcia instytucjonalnego są Pana/Pani zdaniem najskuteczniejsze? Jak Pan/Pani ocenia ofertę pomocy kierowaną do osób wykluczonych społecznie? Czy istnieje i jak Pan/Pani ocenia współpracę pomiędzy instytucjami działającymi w tym zakresie? Czy i jak działają samopomocowe grupy wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)?
9.	Czy w Pana/Pani okolicy sąsiedzi mogą w przypadku życiowych trudności liczyć na wsparcie sąsiadów? Jak się ono przejawia? Czy istnieją w okolicy zintegrowane wspólnoty sąsiedzkie? Jaka jest ich rola?
10.	Co utrudnia okolicznym mieszkańcom podjęcie pracy? Czy Pana/Pani okolica stwarza odpowiednie warunki do założenia działalności gospodarczej? Jakie branże mają szansę się przyjąć? Co utrudnia proces rozwoju lokalnej przedsiębiorczości?
11.	Czy istotnym problemem w Pana/Pani okolicy jest podejmowanie pracy "na czarno"? Dlaczego ludzie podejmują tę formę zatrudnienia?
12.	Jakie są Pana/Pani zdaniem główne bariery utrudniające rozwój aktywności społecznej mieszkańców na obszarze Pana/Pani miejsca zamieszkania? Czy aktualnie działające instytucje podejmują wystarczające działania w celu aktywizacji społecznej mieszkańców Pana/Pani okolicy?
13.	Czy i jak działają w okolicy lokalni animatorzy życia społecznego?
14.	Czy w Pana/Pani okolicy organizowana jest wystarczająca liczba wydarzeń kulturalno-edukacyjnych? Które są najlepsze, a których brakuje? Czy można wskazać czynniki zachęcające i zniechęcające mieszkańców do brania udziału w tego typu wydarzeniach? Czy sposób informowania o planowanych wydarzeniach jest wystarczający? Jak Pan/Pani ocenia ofertę instytucji kulturalnych na terenie miasta? (np. Dom Kultury, Muzeum, Biblioteka Publiczna, Teatr) Jak sytuacja ta wygląda w przypadku dzielnicy? Jak Pan/Pani ocenia stan infrastruktury kulturalnej w mieście wraz z jej wyposażeniem?
15.	Czy w Pana/Pani opinii, dzieci i młodzież posiada w okolicy miejsca, gdzie może aktywnie spędzać czas? Które z nich są najczęściej wybierane, a jakich miejsc brakuje? Czy można zauważyć działalność animatorów czasu wolnego?
16.	Czy zauważyć można integrację dzieci i młodzieży? Czy młodzież integruje się z osobami dorosłymi?
17.	Czy lokalne problemy społeczne dotyczą również dzieci? Czy Pana/Pani zdaniem, dzieci i młodzież z okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania może liczyć na właściwą opiekę i wychowanie? Jeśli nie, czego brakuje w tym zakresie?
18.	Jak ocenia Pan/Pani ofertę dostępnych miejsc wypoczynku w Pana/Pani okolicy? W jaki sposób lokalni mieszkańcy najchętniej wypoczywają?
19.	Jakie są główne atuty Pana/Pani okolicy? W jaki sposób można wykorzystać jego potencjał? Ku jakim grupom społecznym skierować należy działania rewitalizacyjne?
Bardzo dziękuję za rozmowę	

Wzór scenariusza zogniskowanego wywiadu grupowego (FGI)

Dzień dobry,
Nazywam się _____ i na zlecenie Miasta Rybnik realizuję badanie dotyczące problemów społeczno-gospodarczych obszarów rewitalizacji. Badanie jest poufne, a opracowane na jego podstawie raporty będą wykorzystane do projektowania działań w ramach rewitalizacji miasta, dlatego uprzejmie prosimy o wzięcie udziału w badaniu. Informuję jednocześnie, że nasze spotkanie zostanie nagrane w celu sporządzenia transkrypcji i analizy jego wyników na potrzeby raportu.

Obszar badawczy	Orientacyjny czas poświęcony na zagadnienie	Pytania kluczowe
Powitanie uczestników i zaprezentowanie celów badania	5 minut	-
Dyskusja na temat problemów społecznych obserwowanych na obszarach rewitalizacji	10 minut	<p>Jak oceniają Państwo skalę problemów społecznych na obszarze Państwa dzielnicy? Jakich grup społecznych dotyczą te problemy? Czy Państwa zdaniem, problemy te mają charakter długotrwały? Czy występuje zjawisko dziedziczenia tych problemów?</p> <p>Które z problemów społecznych są Państwa zdaniem najdotkliwiej odczuwane na terenie Państwa dzielnicy? Czy zadłużenie jest istotnym problemem mieszkańców Państwa dzielnicy?</p> <p>Czy na terenie Państwa dzielnicy zauważyć można problem nadużywania alkoholu lub innych środków psychoaktywnych? Czy problem ten dotyczy również nieletnich?</p>
Analiza problematyki związanej z występowaniem zjawiska przemocy domowej i uzależnień	10 minut	<p>Czy na terenie Państwa dzielnicy można zaobserwować zjawisko przemocy (w tym domowej)? Jakiego rodzaju to przemoc i kiedy do niej dochodzi? Który jej rodzaj jest najdotkliwszy? Czy mieszkańcy reagują na to zjawisko?</p> <p>Czy Państwa dzielnicę można uznać za bezpieczną? Czy interwencje policji i straży miejskiej są częstym zjawiskiem?</p>
Rozmowa na temat oferowanych systemów wsparcia i potrzebach z tym związanych	10 minut	<p>Jak Państwo oceniają działania instytucji pomocowych? Jakie formy wsparcia instytucjonalnego są Państwa zdaniem najskuteczniejsze? Jak Państwo oceniają ofertę pomocy kierowaną do osób wykluczonych społecznie? Czy istnieje i jak Państwo oceniają współpracę pomiędzy instytucjami działającymi w tym zakresie?</p> <p>Czy w Państwa dzielnicy sąsiedzi mogą w przypadku życiowych trudności liczyć na wsparcie sąsiadów? Czy istnieją w okolicy wspólnoty sąsiedzkie?</p>
Ocena stanu przedsiębiorczości lokalnej i aspektów z tym związanych	10 minut	<p>Co utrudnia okolicznym mieszkańcom podjęcie pracy? Czy Państwa dzielnica stwarza odpowiednie warunki do założenia działalności gospodarczej? Jakie branże mają szansę się przyjąć? Co utrudnia proces rozwoju lokalnej przedsiębiorczości? Czy istotnym problemem jest</p>

Obszar badawczy	Orientacyjny czas poświęcony na zagadnienie	Pytania kluczowe
		podejmowanie pracy "na czarno"?
Ocena funkcjonowania aktywności społecznej na obszarach rewitalizacji	10 minut	<p>Jakie są Państwa zdaniem główne bariery utrudniające rozwój aktywności społecznej mieszkańców Państwa dzielnicy? Czy aktualnie działające instytucje podejmują wystarczające działania w celu aktywizacji społecznej mieszkańców?</p> <p>Czy i jak działają w okolicy lokalni animatorzy życia społecznego?</p>
Dyskusja nad stanem uczestnictwa mieszkańców obszarów rewitalizacji w kulturze	10 minut	Czy w Państwa dzielnicy organizowana jest wystarczająca liczba wydarzeń kulturalno-edukacyjnych? Czy sposób informowania o planowanych wydarzeniach jest wystarczający?
Rozmowa na temat problemów społecznych młodych mieszkańców	5 minut	Czy w Państwa opinii, dzieci i młodzież posiada na terenie Państwa dzielnicy, gdzie może aktywnie spędzać czas? Czy zauważyć można integrację dzieci i młodzieży? Czy młodzież integruje się z osobami dorosłymi? Czy lokalne problemy społeczne dotyczą również dzieci? Czy dzieci i młodzież z Państwa dzielnicy miejsca zamieszkania może liczyć na właściwą opiekę i wychowanie?
Ocena dostępnych form rekreacji na obszarach rewitalizacji	10 minut	Jak oceniają Państwo ofertę dostępnych miejsc wypoczynku na obszarze Państwa dzielnicy? W jaki sposób lokalni mieszkańcy najchętniej wypoczywają?
Ocena dostępności Internetu i form jego wykorzystania	5 minut	Jak Państwo oceniają dostęp do Internetu na terenie Państwa dzielnicy? W jaki sposób Internet jest wykorzystywany przez mieszkańców?
Dyskusja na temat materialnych warunków życia mieszkańców obszarów rewitalizacji	10 minut	Czy lokalni mieszkańcy mają problemy z opłacaniem rachunków i zakupem podstawowych produktów? Czy mają problem z prowadzeniem oszczędności?
Identyfikacja i wskazanie możliwości wykorzystania potencjałów i atutów obszarów rewitalizacji	10 minut	Jakie są główne atuty Państwa dzielnicy? W jaki sposób można wykorzystać ten potencjał?
Podsumowanie	5 minut	-

16 Spis tabel

Tabela 1 Miejsce zamieszkania respondentów – struktura próby badawczej wykorzystana w badaniu PAPI.....	12
Tabela 2 Wiek respondentów – struktura próby badawczej wykorzystana w badaniu PAPI ..	13
Tabela 3 Ocena skali problemów społecznych – korelacje (w procentach)	18
Tabela 4 Dane demograficzne.....	28
Tabela 5 Zameldowania i wymeldowania w mieście Rybnik	30
Tabela 6 Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały - odpływ mieszkańców Rybniku ze wskazaniem gminy docelowej. Główne gminy (powyżej 1% udziału w ogóle odpływu ludności, 2016 r.).....	31
Tabela 7 Migracje wewnętrzne na pobyt stały ludności z uwzględnieniem wieku i płci migrantów, Rybnik 2017 r.	32
Tabela 8 Wskaźniki dotyczące mieszkalnictwa	37
Tabela 9 Ogólna ocena warunków mieszkaniowych –korelacje (w procentach)	40
Tabela 10 Dane dotyczące pomocy z powodu bezdomności w Rybniku	44
Tabela 11 Formy przyznawania pomocy w Rybniku, w podziale na przyczyny przyznania wsparcia	46
Tabela 12 Bezrobocie rejestrowane w Rybniku	50
Tabela 13 Bariery utrudniające znalezienie i utrzymanie zatrudnienia – korelacje (w procentach).....	55
Tabela 14 Praca nierejestrowana – korelacje (w procentach).....	58
Tabela 15 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy– korelacje (w procentach)74	
Tabela 16 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych - korelacje (w procentach).....	80
Tabela 17 Pomoc i wsparcie przyznane z uwagi na alkoholizm i narkomanię.....	82
Tabela 18 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca zamieszkania - korelacje (w procentach)	85
Tabela 19 Pomoc i wsparcie przyznane z uwagi na przemoc w rodzinie	91
Tabela 20 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania – korelacje (w procentach)	93
Tabela 21 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy) – korelacje (w procentach).....	95

<i>Tabela 22 Ofiary przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów-korelacje (w procentach)</i>	98
<i>Tabela 23 Zmiana (r/r) w zakresie liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz w zakresie wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (w %)</i>	104
<i>Tabela 24 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej – korelacje (w procentach) ....</i>	108
<i>Tabela 25 Ocena opieki sprawowanej nad dziećmi i młodzieżą w miejscu zamieszkania – korelacje (w procentach)</i>	123
<i>Tabela 26 Zaległości w opłacie za czynsz w zasobie komunalnym Rybnika (należność główna w zł)</i>	127
<i>Tabela 27 Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia pozwalających przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)</i>	171
<i>Tabela 28 Ocena wsparcia sąsiadów w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba)</i>	186
<i>Tabela 29 Zawiązywanie wspólnot między mieszkańcami – korelacje (w procentach)</i>	188
<i>Tabela 30 Siła więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich – korelacje (w procentach)</i>	193
<i>Tabela 31 Podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej – korelacje (w procentach)</i>	206
<i>Tabela 32 Główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne – korelacje (w procentach)</i>	208
<i>Tabela 33 Działalność kulturalno-edukacyjna w Rybniku</i>	218
<i>Tabela 34 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze – korelacje (w procentach)</i>	221
<i>Tabela 35 Dostępność informacji o organizowanych wydarzeniach kulturalnych w miejscu zamieszkania</i>	242
<i>Tabela 36 Społeczeństwo informacyjne w Rybniku</i>	285
<i>Tabela 37 Podmioty wg sekcji PKD</i>	295
<i>Tabela 38 Podmioty nowo zarejestrowane wg rodzaju działalności</i>	298
<i>Tabela 39 Plany założenia działalności gospodarczej – korelacje (w procentach)</i>	300
<i>Tabela 40 Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD</i>	302
<i>Tabela 41 Najważniejsze czynniki dla rozwoju jednoosobowych działalności gospodarczych</i>	318
<i>Tabela 42 Wskaźniki monitoringu dot. działań oddolnych w zakresie zmniejszenia skali problemu uzależnień</i>	360

Tabela 43 Wskaźnik monitoringu dot. poprawy bezpieczeństwa	361
Tabela 44 Wskaźniki monitoringu dot. rozwoju kompetencji miękkich	362
Tabela 45 Wskaźniki monitoringu dot. organizacji zindywidualizowanych programów aktywizacji zawodowej	363
Tabela 46 Wskaźniki monitoringu dot. programu wsparcia samozatrudnienia	364
Tabela 47 Wskaźniki monitoringu dot. czasu wolnego i integracji międzypokoleniowej.....	366
Tabela 48 Wskaźniki monitoringu dot. propagowania sportu wraz z integracją międzypokoleniową	367
Tabela 49 Wskaźniki monitoringu dot. rozwoju działań animacyjnych	368

17 Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Rybniku.....	10
Rysunek 2 Ocena skali problemów społecznych na obszarze miejsca zamieszkania (skala od 1-5, gdzie 1 oznacza brak problemów, a 5 najwyższe natężenie problemów)	17
Rysunek 3 Ocena skali występowania poniższych problemów społecznych w miejscu zamieszkania (skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu, a 5 bardzo wysokie natężenie problemu)	19
Rysunek 4 Ocena skali problemów społecznych na obszarze miejsca prowadzenia działalności gospodarczej.....	21
Rysunek 5 Ocena skali występowania poniższych problemów społecznych w okolicy miejsca zamieszkania.....	22
Rysunek 6 Główne przyczyny występowania wskazanych problemów.....	24
Rysunek 7 Główne przyczyny występowania wskazanych problemów w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej	26
Rysunek 8 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji.....	27
Rysunek 9 Wskaźnik obciążenia demograficznego na obszarze rewitalizacji.....	29
Rysunek 10 Dynamika zmian liczby mieszkańców ogółem w okresie 2005-2015, Rybnik i wybrane dzielnice, w %.....	31
Rysunek 11 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - ubóstwo jako przyczyna korzystania z pomocy społecznej	35
Rysunek 12 Problemy mieszkalnictwa w Rybniku	36
Rysunek 13 Składowe wyróżniki warunków zamieszkania w Rybniku	38
Rysunek 14 Ocena warunków mieszkaniowych	39
Rysunek 15 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – liczba rodzin otrzymujących dodatki mieszkaniowe na 100 mieszkańców.....	42
Rysunek 16 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – liczba lokali socjalnych na 100 mieszkańców.....	43
Rysunek 17 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - przyczyny korzystania z pomocy społecznej	48
Rysunek 18 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - niepełnosprawność jako powód przyznania wsparcia z pomocy społecznej	50
Rysunek 19 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 1.	52

<i>Rysunek 20 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 2.</i>	52
<i>Rysunek 21 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – bezrobocie cz. 3.</i>	53
<i>Rysunek 22 Bariery utrudniające znalezienie i utrzymanie zatrudnienia</i>	54
<i>Rysunek 23 Bariery utrudniające okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy</i>	56
<i>Rysunek 24 Przykłady barier utrudniających okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy – pytanie otwarte (nie sumuje się do 100%)</i>	57
<i>Rysunek 25 Podejmowanie pracy nierejestrowanej przez mieszkańców obszaru rewitalizacji (praca na czarno)</i>	57
<i>Rysunek 26 Podejmowanie pracy nierejestrowanej przez mieszkańców obszaru rewitalizacji (praca na czarno)</i>	59
<i>Rysunek 27 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy</i>	73
<i>Rysunek 28 Grupy społeczne, których dotyczą wskazane problemy</i>	75
<i>Rysunek 29 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych</i>	79
<i>Rysunek 30 Ocen długotrwałego charakteru występowania problemów społecznych w miejscu prowadzenia działalności</i>	81
<i>Rysunek 31 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji - alkoholizm jako przyczyna korzystania z pomocy społecznej</i>	83
<i>Rysunek 32 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca zamieszkania</i>	84
<i>Rysunek 33 Nadużywanie alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca prowadzenia działalności gospodarczej</i>	86
<i>Rysunek 34 Stosowanie środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania (pytanie wielokrotnego wyboru)</i>	87
<i>Rysunek 35 Stosowanie środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca prowadzenia działalności gospodarczej</i>	87
<i>Rysunek 36 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania</i>	92
<i>Rysunek 37 Formy przemocy występujące w miejscu zamieszkania (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy)</i>	94
<i>Rysunek 38 Reagowanie na zachowania przemocowe</i>	96
<i>Rysunek 39 Ofiary przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów</i>	97
<i>Rysunek 40 Ocena konieczności reagowania na sygnały przemocy domowej występujące w miejscu zamieszkania</i>	99
<i>Rysunek 41 Reagowanie na sytuacje przemocowe przez uczestników badania</i>	99

<i>Rysunek 42 Konieczność reagowania na sygnały przemocy domowej występujące w miejscu zamieszkania</i>	100
<i>Rysunek 43 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej w miejscu zamieszkania</i>	107
<i>Rysunek 44 Częstotliwość interwencji policji/straży miejskiej w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej</i>	109
<i>Rysunek 45 Problemy społeczne występujące wśród dzieci i młodzieży</i>	121
<i>Rysunek 46 Ocena opieki sprawowanej nad dziećmi i młodzieżą w miejscu zamieszkania</i> ..	122
<i>Rysunek 47 Zjawisko zadłużenia mieszkańców jako istotny problemem w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej</i>	127
<i>Rysunek 48 Cele zaciąganych pożyczek i kredytów</i>	128
<i>Rysunek 49 Problemy z opłaceniem wszystkich comiesięcznych rachunków</i>	129
<i>Rysunek 50 Problemy z zakupem podstawowych produktów żywnościowych</i>	129
<i>Rysunek 51 Okazjonalny zakup produktów luksusowych</i>	130
<i>Rysunek 52 Cele przeznaczania nadwyżki budżetowej</i>	130
<i>Rysunek 53 Diagnoza sytuacji osób starszych</i>	157
<i>Rysunek 54 Ocena poniższych form wsparcia w kontekście okolicy miejsca zamieszkania respondenta (Skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność, a 5 bardzo wysoką skuteczność)</i>	169
<i>Rysunek 55 Funkcjonowanie samopomocowych grup wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)</i>	170
<i>Rysunek 56 Ocena wsparcia sąsiadów w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba)</i>	185
<i>Rysunek 57 Zawiązywanie wspólnot między mieszkańcami (np. wspólnoty, grupy zainteresowań, grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu, bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia)</i>	187
<i>Rysunek 58 Siła więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich</i>	192
<i>Rysunek 59 Ocena relacji z sąsiadami</i>	194
<i>Rysunek 60 Sytuacje spotykania się z sąsiadami</i>	195
<i>Rysunek 61 Członkostwo w organizacji pozarządowej (np. stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym, kluby sportowe itp.)</i>	203
<i>Rysunek 62 Podejmowanie aktywnych działań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej</i>	205
<i>Rysunek 63 Główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne</i>	207

Rysunek 64 Wskazanie osób z okolicy, które nazwać można liderami/animatorami życia społecznego	213
Rysunek 65 Działalność animatorów czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania	213
Rysunek 66 Organizowanie wydarzeń kulturalno-edukacyjne (np. koncerty, spektakle, spotkania informacyjne, kursy pierwszej pomocy itp.).....	219
Rysunek 67 Preferowane formy uczestnictwa w kulturze	220
Rysunek 68 Deficyt wydarzeń kulturalnych w miejscu zamieszkania	222
Rysunek 69 Czynniki ograniczające udział w wydarzeniach kulturalnych respondentów	227
Rysunek 70 Dostępność informacji o organizowanych wydarzeniach kulturalnych w miejscu zamieszkania	241
Rysunek 71 Miejsca do spędzania czasu wolnego dla dzieci	250
Rysunek 72 Zorganizowane miejsca dla dzieci i młodzieży do spędzania wolnego czasu w miejscu zamieszkania (np. świetlice, biblioteki).....	251
Rysunek 73 Wspólne spędzanie czasu przez dzieci i młodzież w miejscu zamieszkania	262
Rysunek 74 Wspólne spędzanie czasu przez dzieci i młodzież z osobami dorosłymi w miejscu zamieszkania	262
Rysunek 75 Ocena liczby miejsc do odpoczynku	270
Rysunek 76 Możliwość wskazania miejsc w okolicy do wypoczyniania	271
Rysunek 77 Najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców	271
Rysunek 78 Ocena dostępu do Internetu (w miejscu zamieszkania)	287
Rysunek 79 Możliwości wykorzystywania Internetu przez mieszkańców obszaru rewitalizacji	287
Rysunek 80 Charakterystyka podobszarów rewitalizacji – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą wg rejestru REGON na 100 mieszkańców.....	296
Rysunek 81 Dominujące branże na terenie obszaru prowadzenia działalności gospodarczej	298
Rysunek 82 Plany założenia działalności gospodarczej.....	299
Rysunek 83 Branże, które mają szanse rozwoju na terenie prowadzenia działalności	304
Rysunek 84 Instytucje oferują wsparcie dla przedsiębiorców	305
Rysunek 86 Rybnicki Inkubator Technologiczny	308
Rysunek 87 Liczba najemców RIT w latach 2013 – 2015.....	309
Rysunek 88 Branże firm zlokalizowanych w RIT	309
Rysunek 89 Oferta portalu Miasta Rybnika	313

Rysunek 90 Korzystanie z form wsparcia dla prowadzenia działalności	315
Rysunek 91 Zainteresowanie skorzystaniem z form wsparcia działalności.....	316
Rysunek 92 Zatrudnianie pracowników z obszaru rewitalizacji – znaczenie bliskości miejsca zamieszkania dla pracodawców	317
Rysunek 93 Rozwój firmy wg przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji	319
Rysunek 94 Główne bariery dla rozwoju swojej działalności	319
Rysunek 95 Ocena dobrych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w dzielnicy respondenta.....	320
Rysunek 96 Grupy, do których powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne	330
Rysunek 97 Chęć włączenia się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w miejscu zamieszkania	330
Rysunek 98 Trasa spaceru badawczego w Boguszowicach	346
Rysunek 99 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Chwałowice	347
Rysunek 100 Trasa spaceru badawczego w Niedobczycach.....	347
Rysunek 101 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Paruszowiec-Piaski.....	348
Rysunek 102 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Niewiadom	348
Rysunek 103 Trasa spaceru badawczego na terenie podobszaru Śródmieście	349
Rysunek 104 Newralgiczne miejsca na podobszarze Boguszowice	350
Rysunek 105 Newralgiczne miejsca na podobszarze Chwałowice.....	352
Rysunek 106 Newralgiczne miejsca na podobszarze Niedobczyce.....	353
Rysunek 107 Newralgiczne miejsca na podobszarze Paruszowiec-Piaski	355
Rysunek 108 Newralgiczne miejsca na podobszarze Niewiadom	356
Rysunek 109 Newralgiczne miejsca na podobszarze Śródmieście	358

18 Aneks statystyczny

18.1 Przedsiębiorcy

		X20:Płeć	X21:Wiek	X22:Miejsce prowadzenia działalności gospodarczej	X24:Okres dotychczasowej działalności	X25:W przypadku jednoosobowych działalności:Czy byłby aby Pan Pani zainteresowany a rejestracją swojej działalności w miejskim inkubatorze przedsiębiorczości	X26:Czy wcześniej prowadził Pan Pani działalność w innym miejscu
X1:Jak ogólnie ocenia Pan Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana Pani miejsca prowadzenia działalności gospodarczej	χ^2	4,733	14,312	22,396	17,155	6,522	5,321
	p-value	0,316	0,575	0,319	0,144	0,589	0,256
X2 1:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: Dzieci i młodzież	χ^2	3,108	1,816	3,637	1,866	2,415	0,593
	p-value	0,078	0,769	0,603	0,601	0,299	0,441
X2 2:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: Osoby młode i w wieku średnim	χ^2	0,000	2,429	4,393	3,222	3,631	0,000
	p-value	1,000	0,657	0,494	0,359	0,163	1,000
X2 3:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: Osoby bezrobotne	χ^2	3,200	2,604	3,955	0,430	2,774	0,000
	p-value	0,074	0,626	0,556	0,934	0,250	1,000
X2 4:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te	χ^2	0,010	2,666	3,247	5,224	1,030	1,812
	p-value	0,921	0,615	0,662	0,156	0,597	0,178

problemy:: Rodziny z dziećmi							
X2 5:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: Seniorzy	χ^2	0,000	2,155	7,280	2,688	0,240	0,091
	p-value	1,000	0,707	0,201	0,442	0,887	0,763
X2 6:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: osoby z niepełnosprawnościami	χ^2	0,870	3,511	11,319	0,970	2,778	0,000
	p-value	0,351	0,476	0,045	0,808	0,249	1,000
X2 7:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: inne	χ^2	0,000	1,411	4,054	5,389	2,597	0,796
	p-value	1,000	0,842	0,542	0,145	0,273	0,372
X2 7:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy::Inne:jakie	χ^2	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-
X2 8:Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy:: nie dotyczy:brak problemów	χ^2	0,803	2,594	6,738	3,686	3,186	0,078
	p-value	0,370	0,628	0,241	0,297	0,203	0,780
X3:Czy Pana Pani zdaniem:problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani miejsca prowadzenia działalności gospodarczej mają charakter długotrwały	χ^2	1,339	1,632	10,847	6,165	3,644	0,498
	p-value	0,512	0,990	0,370	0,405	0,456	0,780
X4 1:Jak ocenia Pan/Pani	χ^2	2,185	18,526	9,939	3,465	0,337	2,199

brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym							
X4 6:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: bezdomność	χ^2	6,684	9,760	34,620	8,672	15,066	1,454
	p-value	0,083	0,637	0,003	0,468	0,020	0,693
X4 7:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: alkoholizm	χ^2	1,907	14,963	38,539	15,625	6,981	3,998
	p-value	0,753	0,527	0,008	0,209	0,539	0,406
X4 8:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: narkomania	χ^2	2,617	16,432	56,055	7,990	10,713	2,540
	p-value	0,455	0,172	0,000	0,535	0,098	0,468
X4 9:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: przemoc w rodzinie	χ^2	5,054	7,429	30,325	6,986	5,818	0,785
	p-value	0,168	0,828	0,011	0,639	0,444	0,853

X4 10:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: problemy opiekuńczo wychowawcze	χ^2	1,661	19,145	28,748	9,004	5,675	2,406
	p-value	0,798	0,261	0,093	0,703	0,684	0,661
X4 11:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: brak integracji z osobami niepełnosprawnymi	χ^2	3,736	22,564	37,043	16,640	8,911	1,778
	p-value	0,443	0,126	0,012	0,164	0,350	0,776
X4 12:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: wandalizm	χ^2	4,996	23,225	72,164	16,405	6,154	14,802
	p-value	0,288	0,108	0,000	0,173	0,630	0,005
X4 13:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: brak dostępu do nowoczesnych technologii:np: Internetu	χ^2	3,328	21,836	16,295	13,358	8,523	0,756
	p-value	0,344	0,039	0,363	0,147	0,202	0,860

X4 14:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: starzenie się społeczeństwa	χ^2	6,632	7,742	20,059	13,024	10,154	3,564
	p-value	0,157	0,956	0,454	0,367	0,254	0,468
X4 15:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania: Migracje młodych mieszkańców do innych miast polskich i za granicę	χ^2	4,270	20,319	36,113	17,232	7,349	1,241
	p-value	0,371	0,206	0,015	0,141	0,500	0,871
X4 16:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: inne	χ^2	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-
X4 16:Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania:: inne:jakie	χ^2	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-
X5 1:Jakie są Pana Pani	χ^2	0,075	1,099	8,250	1,475	2,754	1,314

zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego	p-value	0,785	0,894	0,143	0,688	0,252	0,252
	χ^2	0,452	1,507	3,917	4,622	0,412	0,000
X5 2:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów: niewystarczająca liczba pracowników socjalnych	p-value	0,501	0,825	0,561	0,202	0,814	1,000
	χ^2	7,164	5,417	9,090	1,679	1,641	4,919
X5 3:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::niewystarczająca oferta wsparcia dla osób rodzin z problemami	p-value	0,007	0,247	0,106	0,642	0,440	0,027
	χ^2	0,030	2,991	4,131	3,284	0,335	0,000
X5 4:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców:w tym bierność zawodowa	p-value	0,863	0,559	0,531	0,350	0,846	1,000
	χ^2	0,287	7,332	7,905	5,934	0,624	0,522
X5 5:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::niedostateczne	p-value	0,592	0,119	0,162	0,115	0,732	0,470

działania władz miasta							
X5 6:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::niedostateczne działania informacyjne	χ^2	0,487	0,371	8,152	2,174	2,415	0,000
	p-value	0,485	0,985	0,148	0,537	0,299	1,000
X5 7:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::zbyt łatwy dostęp do alkoholu	χ^2	0,053	1,790	12,338	3,486	0,204	0,000
	p-value	0,817	0,774	0,030	0,323	0,903	1,000
X5 8:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych	χ^2	1,277	2,101	13,492	2,309	0,970	0,000
	p-value	0,258	0,717	0,019	0,511	0,616	1,000
X5 9:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::zbyt mała liczba miejsc pracy	χ^2	0,000	5,551	7,286	0,779	0,089	0,131
	p-value	1,000	0,235	0,200	0,855	0,957	0,717
X5 10:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::zbyt mała liczba patroli policji	χ^2	0,220	6,255	15,583	9,404	1,919	0,000
	p-value	0,639	0,181	0,008	0,024	0,383	1,000

X5 11:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej	χ^2	0,670	2,252	4,222	5,631	2,385	0,000
	p-value	0,413	0,689	0,518	0,131	0,303	1,000
X5 12:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::inne	χ^2	0,000	24,445	10,135	1,138	1,922	0,000
	p-value	1,000	0,000	0,071	0,768	0,383	1,000
X5 12:Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów::inne:jakie	χ^2	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-
X6:Czy Pana Pani zdaniem istotnym problemem dzielnicy w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą:jest zjawisko zadłużenia mieszkańców	χ^2	1,002	4,664	8,855	9,145	10,032	0,587
	p-value	0,801	0,968	0,885	0,424	0,123	0,899
X6:Czy Pana Pani zdaniem istotnym problemem dzielnicy w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą:jest zjawisko zadłużenia mieszkańców::cele	χ^2	16,867	48,676	73,440	47,859	29,072	17,371
	p-value	0,394	0,922	0,685	0,479	0,615	0,362
X7:Jak często na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność	χ^2	1,894	16,969	32,104	12,087	9,486	1,993
	p-value	0,755	0,388	0,042	0,439	0,303	0,737

gospodarczą dochodzi do interwencji policji straży miejskiej w związku z występowaniem zjawisk przemocy							
X8:Czy był a Pan Pani świadkiem nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą	χ^2	0,021	16,454	14,034	5,448	4,068	8,477
	p-value	0,990	0,036	0,171	0,488	0,397	0,014
X9:Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą	χ^2	0,762	13,333	17,907	6,711	4,683	2,564
	p-value	0,858	0,345	0,268	0,667	0,585	0,464
X9:Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą::w jakim wieku były te osoby	χ^2	10,629	22,928	48,960	38,125	18,907	12,900
	p-value	0,475	0,996	0,703	0,248	0,651	0,300
X10:Czy Pana Pani zdaniem można podać bariery:które utrudniają okolicznym	χ^2	3,143	7,220	5,735	2,523	0,955	2,121
	p-value	0,208	0,513	0,837	0,866	0,917	0,346

mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy							
X10:Czy Pana Pani zdaniem można podać bariery:które utrudniają okolicznym mieszkańcom podjęcie i utrzymanie pracy::jakie to czynniki	χ^2	8,615	24,581	43,489	17,332	19,317	1,667
	p-value	0,474	0,925	0,536	0,923	0,373	0,996
X11:Czy dzielnica w której Pan Pani prowadzeni działalność gospodarczą stwarza dobre warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej	χ^2	8,896	9,954	15,139	6,970	3,002	1,362
	p-value	0,012	0,268	0,127	0,324	0,557	0,506
X11:Czy dzielnica w której Pan Pani prowadzeni działalność gospodarczą stwarza dobre warunki do prowadzenia własnej działalności gospodarczej::dlaczego	χ^2	5,933	30,510	17,119	6,735	11,837	0,638
	p-value	0,204	0,016	0,645	0,875	0,159	0,959
X12:Czy Pana Pani zdaniem można wymienić branże:które mają szanse rozwoju na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą	χ^2	3,945	4,651	14,601	3,004	7,686	0,209
	p-value	0,139	0,794	0,147	0,808	0,104	0,901

X12:Czy Pana Pani zdaniem można wymienić branże:które mają szanse rozwoju na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą::jakie	χ^2	38,554	97,836	166,732	95,422	84,208	21,796
	p-value	0,197	0,978	0,342	0,497	0,046	0,913
X13:Czy wg Pana Pani na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą ludzie podejmują pracę:na czarno:	χ^2	10,288	10,569	10,855	11,277	6,166	3,915
	p-value	0,016	0,566	0,763	0,257	0,405	0,271
X13:Czy wg Pana Pani na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą ludzie podejmują pracę:na czarno:: dlaczego podejmują ten rodzaj zatrudnienia	χ^2	10,656	31,280	50,346	42,691	32,647	9,761
	p-value	0,473	0,925	0,653	0,120	0,067	0,552
X14:Co Pana Pani zdaniem jest najważniejsze dla rozwoju jednoosobowych działalności gospodarczych na terenie dzielnicy:w której Pan Pani prowadzi działalność gospodarczą	χ^2	64,439	310,411	397,352	302,984	150,459	59,011
	p-value	0,803	0,327	0,205	0,000	0,474	0,913
X15:Czy uważa Pan Pani:że Pana Pani firma się rozwija	χ^2	1,615	19,990	11,433	5,246	10,004	5,617
	p-value	0,656	0,067	0,721	0,812	0,124	0,132

X16:Czy potrafi Pan Pani wskazać główne bariery dla rozwoju swojej działalności	χ^2	0,644	10,586	15,410	5,123	6,226	0,845
	p-value	0,725	0,226	0,118	0,528	0,183	0,655
X16:Czy potrafi Pan Pani wskazać główne bariery dla rozwoju swojej działalności::jakie	χ^2	27,226	84,533	135,771	78,457	60,448	33,734
	p-value	0,398	0,919	0,347	0,464	0,197	0,142
X17:Czy zatrudnia Pan Pani osoby z obszarów rewitalizacji	χ^2	0,851	7,402	8,771	3,745	15,926	1,843
	p-value	0,654	0,494	0,554	0,711	0,003	0,398
X17:Czy zatrudnia Pan Pani osoby z obszarów rewitalizacji:: czy zatrudnienie wynika z faktu bliskiego zamieszkania czy innego	χ^2	14,488	52,144	101,247	47,578	26,787	9,522
	p-value	0,562	0,856	0,055	0,490	0,728	0,890
X17:Czy zatrudnia Pan Pani osoby z obszarów rewitalizacji:: dlaczego	χ^2	6,362	11,727	30,583	12,885	9,870	0,543
	p-value	0,384	0,983	0,436	0,798	0,627	0,997
X18:Czy kiedykolwiek korzystał a Pan Pani z jakichś form wsparcia dla prowadzenia działalności	χ^2	18,134	27,023	15,265	17,127	12,971	3,531
	p-value	0,001	0,041	0,761	0,145	0,113	0,473
X18:Czy kiedykolwiek korzystał a Pan Pani z jakichś form wsparcia dla prowadzenia działalności::jakich	χ^2	5,469	52,030	6,083	3,025	7,340	0,543
	p-value	0,065	0,000	0,808	0,806	0,119	0,762

X19:Czy jest Pan Pani zainteresowana skorzystaniem z jakiejś formy wsparcia działalności	χ^2	9,020	10,557	21,109	9,348	14,226	6,314
	p-value	0,061	0,836	0,391	0,673	0,076	0,177
X19:Czy jest Pan Pani zainteresowana skorzystaniem z jakiejś formy wsparcia działalności::jakich	χ^2	0,000	3,188	5,034	1,597	5,034	0,000
	p-value	1,000	0,527	0,412	0,660	0,081	1,000

18.2 Mieszkańcy

		X58 Pleć	X59 Wiek	X60 Miejsce zamieszkania	X61 Liczba osób w gospodarstwie domowym liczba	X62 Sytuacja zawodowa	X63 Status rodzinny	X64 Czy posiada Pan i dzieci do 18 r ż	X65 Czy zмага się Pan Pani z problemem nadmiernego zadłużenia
X1 Jak ogólnie ocenia Pan Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana Pani dzielnicy skala od 1 5 gdzie 1 oznacza brak problemów a 5 najwyższe natężenie problemów	χ^2	2,279	30,654	22,711	29,406	42,777	35,561	8,684	33,402
	p-value	0,685	0,015	0,303	0,205	0,002	0,061	0,370	0,000
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Dzieci i młodzież	χ^2	0,000	6,971	9,307	2,671	6,850	6,891	0,252	5,520
	p-value	1,000	0,137	0,097	0,849	0,232	0,331	0,882	0,063
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Osoby młode i w średnim wieku	χ^2	0,305	11,180	44,020	14,129	18,982	15,129	8,692	8,075
	p-value	0,581	0,025	0,000	0,028	0,002	0,019	0,013	0,018
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Osoby bezrobotne	χ^2	0,000	8,969	13,647	9,468	4,906	7,576	1,459	0,734
	p-value	1,000	0,062	0,018	0,149	0,428	0,271	0,482	0,693
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Rodziny z dziećmi	χ^2	1,362	0,968	24,082	2,749	11,049	3,105	8,955	2,790
	p-value	0,243	0,915	0,000	0,840	0,050	0,796	0,011	0,248

X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Seniorzy	χ^2	0,212	4,998	10,208	12,144	6,823	3,507	9,070	0,027
	p-value	0,645	0,287	0,070	0,059	0,234	0,743	0,011	0,986
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Osoby z niepełnosprawnościami	χ^2	0,448	2,500	6,415	0,925	4,190	7,471	3,786	3,007
	p-value	0,504	0,645	0,268	0,988	0,522	0,280	0,151	0,222
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne grupy Jakie	χ^2	0,009	4,852	8,227	5,974	5,800	2,948	4,514	0,587
	p-value	0,925	0,303	0,144	0,426	0,326	0,815	0,105	0,746
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Nie dotyczy brak problemów	χ^2	0,680	7,822	6,331	11,945	9,163	8,176	2,822	12,170
	p-value	0,410	0,098	0,275	0,063	0,103	0,226	0,244	0,002
X2 Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne grupy Jakie _inna	χ^2	9,868	49,800	71,197	79,664	39,225	24,674	17,244	18,207
	p-value	0,628	0,402	0,153	0,251	0,983	1,000	0,838	0,793
X3 Czy Pana Pani zdaniem problemy społeczne występujące na obszarze Pana Pani miejsca zamieszkania mają charakter długotrwały	χ^2	0,295	8,218	42,268	14,925	17,879	13,552	3,809	7,018
	p-value	0,863	0,412	0,000	0,246	0,057	0,330	0,433	0,135
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę	χ^2	5,077	13,384	62,498	33,292	23,753	45,509	12,432	13,775

występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Bezrobocie	p-value	0,280	0,645	0,000	0,098	0,253	0,005	0,133	0,088
	χ^2	6,105	21,269	146,625	38,595	28,919	37,912	5,751	20,015
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Ubóstwo	p-value	0,191	0,168	0,000	0,030	0,089	0,035	0,675	0,010
	χ^2	18,724	22,350	96,009	36,937	41,407	25,731	15,300	18,119
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Zadłużenie	p-value	0,001	0,132	0,000	0,044	0,003	0,367	0,054	0,020
	χ^2	0,976	25,506	80,198	32,706	27,230	29,688	16,591	15,737
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	p-value	0,913	0,061	0,000	0,110	0,129	0,195	0,035	0,046

Przestępczość									
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym	χ^2	9,373	20,235	43,984	41,812	20,021	40,559	11,932	8,050
	p-value	0,052	0,210	0,002	0,014	0,457	0,019	0,154	0,429
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	4,284	28,783	102,533	28,761	31,131	30,836	5,675	11,322
	p-value	0,369	0,025	0,000	0,229	0,053	0,159	0,684	0,184
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	1,474	24,193	125,830	52,402	25,924	24,039	4,367	11,823
	p-value	0,831	0,085	0,000	0,001	0,168	0,459	0,823	0,159
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	8,899	35,738	90,581	51,828	32,984	36,082	6,185	15,609

występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Narkomania	p-value	0,064	0,003	0,000	0,001	0,034	0,054	0,627	0,048
	χ^2	21,484	28,143	57,929	32,367	42,090	54,440	7,786	18,965
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Przemoc w rodzinie	p-value	0,000	0,030	0,000	0,118	0,003	0,000	0,455	0,015
	χ^2	2,350	16,966	39,134	48,848	29,766	31,960	5,325	22,611
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Problemy opiekuńczo wychowawcze	p-value	0,672	0,388	0,006	0,002	0,074	0,128	0,722	0,004
	χ^2	2,049	16,480	81,743	25,688	25,500	27,925	3,919	5,138
występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo	p-value	0,727	0,420	0,000	0,369	0,183	0,263	0,864	0,743

wysokie natężenie problemu Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi									
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	3,405	30,566	19,654	19,050	36,161	30,110	10,988	9,565
Wandalizm	p-value	0,492	0,015	0,480	0,749	0,015	0,181	0,202	0,297
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	4,116	29,740	59,393	31,457	37,784	30,503	7,648	15,385
Brak dostępu do nowoczesnej technologii np Internetu	p-value	0,391	0,019	0,000	0,141	0,009	0,169	0,469	0,052
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu	χ^2	1,470	27,967	89,187	55,566	32,474	20,805	9,020	13,199
Starzenie się społeczeństwa	p-value	0,832	0,032	0,000	0,000	0,039	0,650	0,341	0,105

X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Migracje mieszkańców do innych miast polskich i za granicę	χ^2	10,312	19,042	82,321	42,744	29,782	29,331	9,293	4,902
	p-value	0,035	0,266	0,000	0,011	0,073	0,208	0,318	0,768
X4 Jak ocenia Pan Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu a 5 bardzo wysokie natężenie problemu Inne jakie	χ^2	4,256	22,261	20,994	32,243	33,469	45,146	5,253	8,925
	p-value	0,372	0,135	0,398	0,121	0,030	0,006	0,730	0,349
Inne jakie odp	χ^2	6,937	38,034	34,674	58,564	72,162	109,231	8,300	12,651
	p-value	0,435	0,098	0,484	0,046	0,000	0,000	0,873	0,554
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego	χ^2	2,373	2,424	51,517	5,602	17,942	6,421	0,715	1,831
	p-value	0,123	0,658	0,000	0,469	0,003	0,378	0,700	0,400
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę	χ^2	0,270	6,415	48,504	11,358	4,679	7,380	5,825	0,101
	p-value	0,603	0,170	0,000	0,078	0,456	0,287	0,054	0,951

wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi niewystarczająca liczba pracowników socjalnych									
X5 Jakże są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi niewystarczająca oferta wsparcia dla osób rodzin z problemami	χ^2	1,186	0,487	22,742	12,555	6,935	6,781	3,505	6,110
	p-value	0,276	0,975	0,000	0,051	0,225	0,342	0,173	0,047
X5 Jakże są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców w tym bierność zawodowa	χ^2	0,000	1,808	2,134	9,192	1,509	5,365	4,066	3,729
	p-value	0,983	0,771	0,830	0,163	0,912	0,498	0,131	0,155
X5 Jakże są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi niedostateczne działania władz miasta	χ^2	0,166	5,432	22,231	12,141	3,956	16,289	7,970	3,319
	p-value	0,684	0,246	0,000	0,059	0,556	0,012	0,019	0,190
X5 Jakże są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi niedostateczne działania informacyjne	χ^2	0,001	4,179	33,370	4,280	1,351	2,746	3,114	4,410
	p-value	0,982	0,382	0,000	0,639	0,930	0,840	0,211	0,110

X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi zbyt łatwy dostęp do alkoholu	χ^2	3,985	2,840	32,808	7,347	8,640	7,809	0,338	0,597
	p-value	0,046	0,585	0,000	0,290	0,124	0,252	0,845	0,742
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych	χ^2	0,014	2,525	27,084	13,319	2,755	5,024	1,810	3,645
	p-value	0,905	0,640	0,000	0,038	0,738	0,541	0,404	0,162
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi zbyt mała liczba miejsc pracy	χ^2	0,001	7,859	4,203	11,765	3,419	14,541	2,394	1,980
	p-value	0,970	0,097	0,521	0,067	0,636	0,024	0,302	0,372
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi zbyt mała liczba patroli policji	χ^2	3,274	1,736	3,640	11,906	8,093	13,088	1,947	0,393
	p-value	0,070	0,784	0,602	0,064	0,151	0,042	0,378	0,821
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej	χ^2	0,122	5,265	13,718	12,919	0,919	4,538	4,112	0,624
	p-value	0,727	0,261	0,018	0,044	0,969	0,604	0,128	0,732

X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi inne jakie	χ^2	3,279	9,485	9,103	2,536	3,040	17,124	0,667	6,164
	p-value	0,070	0,050	0,105	0,864	0,694	0,009	0,716	0,046
X5 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów proszę wskazać maksymalnie 4 odpowiedzi inne jakie _inna	χ^2	22,928	95,360	100,070	80,109	114,515	184,155	15,461	23,788
	p-value	0,241	0,066	0,341	0,993	0,084	0,000	1,000	0,965
X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Związana z naruszanie nietykalności fizycznej np pobicie	χ^2	0,255	0,547	8,489	13,525	13,654	6,134	3,253	8,540
	p-value	0,614	0,969	0,131	0,035	0,018	0,408	0,197	0,014
X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Związana z groźbami straszaniem szantażowaniem	χ^2	0,015	0,860	4,641	3,567	1,709	5,824	1,337	0,440
	p-value	0,901	0,930	0,461	0,735	0,888	0,443	0,512	0,803
X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Związana z celowym niszczeniem czyjejs własności kradzieżą	χ^2	3,804	6,795	15,457	6,330	11,464	11,191	0,889	3,843
	p-value	0,051	0,147	0,009	0,387	0,043	0,083	0,641	0,146

X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Związana z niewywiązywania się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich	χ^2	1,011	4,861	51,063	3,248	2,739	5,570	1,398	2,044
	p-value	0,315	0,302	0,000	0,777	0,740	0,473	0,497	0,360
X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Inne formy jakie	χ^2	3,142	9,346	9,141	9,990	12,808	9,427	1,709	13,193
	p-value	0,076	0,053	0,104	0,125	0,025	0,151	0,425	0,001
X6 Jakie formy przemocy Pana Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi Inne formy jakie _inna	χ^2	9,742	23,253	74,944	42,676	27,970	24,650	7,962	24,112
	p-value	0,083	0,277	0,000	0,063	0,309	0,742	0,633	0,007
X7 Czy był a Pan Pani świadkiem w kontekście miejsca zamieszkania dzielnicy Przemocy domowej	χ^2	0,000	1,771	8,929	8,654	0,782	10,767	0,115	16,011
	p-value	1,000	0,778	0,112	0,194	0,978	0,096	0,944	0,000
X7 Czy był a Pan Pani świadkiem w kontekście miejsca zamieszkania dzielnicy Przemocy wśród dzieci i młodzieży	χ^2	2,568	4,930	4,429	11,031	7,344	8,298	0,836	0,272
	p-value	0,109	0,295	0,489	0,087	0,196	0,217	0,659	0,873
X7 Czy był a Pan Pani świadkiem w kontekście miejsca zamieszkania dzielnicy Przemocy w miejscu	χ^2	2,055	0,437	18,567	10,819	9,165	8,339	3,261	0,511
	p-value	0,152	0,979	0,002	0,094	0,103	0,214	0,196	0,774

publicznym									
X7 Czy był a Pan Pani świadkiem w kontekście miejsca zamieszkania dzielnicy Nie byłem świadkiem powyższych wydarzeń	χ^2	0,013	2,718	14,865	25,777	7,582	10,953	0,949	3,712
	p-value	0,908	0,606	0,011	0,000	0,181	0,090	0,622	0,156
X8 Czy dotychczas był a Pan Pani zmuszony a reagować w związku z zaobserwowanym zachowaniem przemocowym	χ^2	6,687	13,883	25,464	37,092	18,710	18,897	10,945	2,901
	p-value	0,035	0,085	0,005	0,000	0,044	0,091	0,027	0,575
X8 Czy dotychczas był a Pan Pani zmuszony a reagować w związku z zaobserwowanym zachowaniem przemocowym _Tak w związku z jaką formą przemocy	χ^2	13,492	53,687	77,064	78,590	51,716	51,761	16,139	36,481
	p-value	0,411	0,409	0,145	0,460	0,884	0,990	0,933	0,083
X9 Czy padł a Pan Pani ofiarą przemocy ze strony rodziny znajomych nieznajomych bądź sąsiadów	χ^2	0,869	11,818	24,414	11,994	12,602	13,812	8,917	7,569
	p-value	0,647	0,159	0,007	0,446	0,247	0,313	0,063	0,109
X10 Czy Pana Pani zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w Pana Pani dzielnicy	χ^2	6,895	18,599	16,612	22,197	23,144	14,858	9,926	5,769
	p-value	0,032	0,017	0,083	0,035	0,010	0,249	0,042	0,217
X10 Czy Pana Pani zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w Pana Pani dzielnicy _Tak Czy do tej pory miał a Pan Pani okazję zareagować na tego	χ^2	31,384	128,313	158,453	339,632	120,542	160,201	37,960	67,016
	p-value	0,214	0,053	0,045	0,000	0,712	0,392	0,928	0,079

typu sytuację									
X11 Czy czuję się P bezpiecznie w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania dzielnicy i mieście Najbliższe sąsiedztwo miejsca zamieszkania	χ^2	5,107	24,735	60,700	19,998	27,425	26,817	9,643	6,432
	p-value	0,276	0,075	0,000	0,697	0,124	0,313	0,291	0,599
X11 Czy czuję się P bezpiecznie w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania dzielnicy i mieście Dzielnica	χ^2	1,655	28,245	52,873	19,931	32,428	30,548	8,763	23,853
	p-value	0,799	0,030	0,000	0,701	0,039	0,167	0,363	0,002
X11 Czy czuję się P bezpiecznie w najbliższym sąsiedztwie miejsca zamieszkania dzielnicy i mieście Miasto	χ^2	8,046	35,092	48,767	24,259	34,387	23,845	10,758	18,021
	p-value	0,090	0,004	0,000	0,447	0,024	0,470	0,216	0,021
X12 Jak często na terenie Pana Pani miejsca zamieszkania dochodzi do interwencji policji straży miejskiej	χ^2	6,898	34,511	156,836	56,640	36,377	41,904	7,755	23,906
	p-value	0,330	0,076	0,000	0,016	0,196	0,230	0,804	0,021
X13 Czy był a Pan Pani świadkiem nadużywania w okolicy miejsca zamieszkania Alkoholu	χ^2	0,734	8,383	112,785	29,894	9,497	18,965	0,984	13,163
	p-value	0,693	0,397	0,000	0,003	0,486	0,089	0,912	0,011
X13 Czy był a Pan Pani świadkiem nadużywania w okolicy miejsca zamieszkania Innych środków psychoaktywnych	χ^2	1,739	6,053	84,833	21,560	8,030	8,768	2,843	4,679
	p-value	0,419	0,641	0,000	0,043	0,626	0,723	0,584	0,322
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem	χ^2	2,896	3,389	11,308	4,347	0,685	6,893	1,202	9,468

stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Tak picia alkoholu w jakim wieku były te osoby	p-value	0,089	0,495	0,046	0,630	0,984	0,331	0,548	0,009
	χ^2	0,027	7,928	13,887	3,353	4,808	7,069	0,390	7,145
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Tak palenia papierosów w jakim wieku były te osoby	p-value	0,869	0,094	0,016	0,763	0,440	0,315	0,823	0,028
	χ^2	0,596	3,851	21,015	5,742	5,246	2,281	4,944	7,544
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Tak używania narkotyków w jakim wieku były te osoby	p-value	0,440	0,427	0,001	0,453	0,387	0,892	0,084	0,023
	χ^2	0,209	6,977	14,476	2,016	4,039	4,955	0,616	8,574
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Nie	p-value	0,647	0,137	0,013	0,918	0,544	0,550	0,735	0,014
	χ^2	17,785	44,207	85,646	64,479	34,927	118,961	26,141	28,674
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Tak picia alkoholu w jakim wieku były te osoby _inna	p-value	0,166	0,770	0,044	0,864	0,999	0,002	0,455	0,326
	χ^2	10,411	57,883	173,417	65,110	79,194	72,154	15,855	38,013
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca	p-value	0,660	0,267	0,000	0,851	0,111	0,665	0,940	0,060
	χ^2								

zamieszkania Tak palenia papierosów w jakim wieku były te osoby_inna									
X14 Czy był a Pan Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania Tak używania narkotyków w jakim wieku były te osoby_inna	χ^2	1,969	11,406	39,015	24,552	25,187	9,016	14,987	14,105
	p-value	0,742	0,784	0,007	0,430	0,194	0,998	0,059	0,079
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Środowiskowe domy samopomocy ocena	χ^2	16,511	29,739	69,933	22,454	50,783	30,920	6,373	15,278
	p-value	0,002	0,019	0,000	0,552	0,000	0,156	0,606	0,054
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Środowiskowe domy samopomocy ewentualne uwagi respondenta	χ^2	102,117	387,822	515,438	541,005	454,472	1174,126	98,298	206,669
	p-value	0,450	0,710	0,364	0,972	0,948	0,000	1,000	0,396
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza	χ^2	7,852	27,401	67,196	38,215	27,327	32,561	8,661	10,668
	p-value	0,097	0,037	0,000	0,033	0,126	0,114	0,372	0,221

bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami ocena									
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami ewentualne uwagi respondenta	χ^2	99,961	417,113	510,440	1545,163	631,718	390,768	108,571	195,736
	p-value	0,511	0,316	0,424	0,000	0,000	1,000	1,000	0,611
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Mieszkania chronione dla osób usamodzielnionych i bezdomnych ocena	χ^2	2,318	35,540	86,367	48,510	42,088	49,407	7,807	4,574
	p-value	0,677	0,003	0,000	0,002	0,003	0,002	0,453	0,802
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Mieszkania chronione dla osób	χ^2	133,518	554,042	670,832	1002,042	769,818	1075,683	138,125	291,906
	p-value	0,447	0,209	0,376	0,000	0,002	0,000	1,000	0,115

usamodzielnionych i bezdomnych ewentualne uwagi respondenta									
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	3,683	40,705	60,494	37,077	40,923	28,826	12,743	3,763
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Domy dziennego pobytu dla osób starszych ocena	p-value	0,451	0,001	0,000	0,043	0,004	0,227	0,121	0,878
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	81,458	325,434	425,340	588,007	443,674	755,109	87,049	164,564
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Domy dziennego pobytu dla osób starszych ewentualne uwagi respondenta	p-value	0,558	0,650	0,418	0,006	0,205	0,000	1,000	0,561
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	15,078	44,262	65,581	36,506	40,890	22,339	14,636	14,726
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Domy pomocy społecznej inaczej dom spokojnej starości ocena	p-value	0,005	0,000	0,000	0,049	0,004	0,559	0,067	0,065
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	117,913	431,101	586,955	740,583	543,934	465,315	122,325	227,226
	p-value	0,459	0,888	0,469	0,152	0,887	1,000	1,000	0,612

Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Domy pomocy społecznej inaczej dom spokojnej starości ewentualne uwagi respondenta									
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	1,206	16,102	71,229	37,751	29,532	27,671	7,470	10,902
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej ocena	p-value	0,877	0,446	0,000	0,037	0,078	0,274	0,487	0,207
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	156,316	640,208	783,737	2129,229	790,051	897,153	159,138	311,949
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej ewentualne uwagi respondenta	p-value	0,478	0,318	0,456	0,000	0,393	0,815	1,000	0,490
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	6,208	31,876	71,719	24,156	81,958	26,959	5,594	29,388
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania	p-value	0,287	0,045	0,000	0,765	0,000	0,625	0,848	0,001

świadczenia Powiatowego Urzędu Pracy ocena									
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania świadczenia Powiatowego Urzędu Pracy ewentualne uwagi respondenta	χ^2	120,563	482,285	604,222	717,013	875,986	408,852	621,767	247,821
	p-value	0,494	0,513	0,501	0,587	0,000	1,000	0,000	0,351
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania świadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie ocena	χ^2	9,115	29,304	90,885	25,607	23,933	26,149	7,069	25,430
	p-value	0,058	0,022	0,000	0,373	0,245	0,346	0,529	0,001
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Działania świadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie ewentualne uwagi respondenta	χ^2	91,017	375,769	459,865	337,504	431,676	278,002	91,857	206,502
	p-value	0,509	0,379	0,493	1,000	0,824	1,000	1,000	0,122
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe	χ^2	1,394	17,848	57,259	17,877	16,224	19,628	4,955	25,233

formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania									
	Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Inne jakie ocena	p-value	0,925	0,597	0,000	0,960	0,908	0,926	0,894
X15 Jakie ocenia Pan Pani poniższe formy wsparcia w kontekście okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania	χ^2	18,544	80,509	123,563	87,627	86,572	57,147	20,562	51,305
Skala od 1 do 5 gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność a 5 bardzo wysoką skuteczność Inne jakie ewentualne uwagi respondenta	p-value	0,614	0,588	0,104	0,996	0,905	1,000	0,998	0,154
Inne jakie Inne jakie	χ^2	69,801	281,799	372,397	350,594	372,572	298,934	69,099	151,544
	p-value	0,518	0,526	0,252	0,556	0,250	0,260	0,542	0,276
X16 Czy na terenie Pana Pani miejsca zamieszkania funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne np grupy AA itp	χ^2	0,322	10,177	18,497	26,270	14,273	12,776	1,288	9,010
	p-value	0,851	0,253	0,047	0,010	0,161	0,386	0,863	0,061
X16 Czy na terenie Pana Pani miejsca zamieszkania funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne np grupy AA itp	χ^2	51,755	227,508	280,687	388,077	302,775	362,617	55,220	134,235
jakiego typu	p-value	0,483	0,168	0,181	0,002	0,035	0,025	1,000	0,025
X17 Czy w przypadku życiowych	χ^2	1,751	15,067	8,371	11,640	15,426	20,876	4,122	18,523

trudności np brak środków finansowych choroba może Pan Pani liczyć na wsparcie sąsiadów	p-value	0,417	0,058	0,593	0,475	0,117	0,052	0,390	0,001
	χ^2	197,031	713,276	928,401	1289,803	896,701	1058,352	203,663	337,407
X17 Czy w przypadku życiowych trudności np brak środków finansowych choroba może Pan Pani liczyć na wsparcie sąsiadów _Tak Na czym polega to wsparcie	p-value	0,169	0,522	0,213	0,000	0,478	0,627	1,000	0,776
	χ^2	1,163	12,775	12,690	13,506	22,733	19,267	0,946	3,937
X18 Czy w Pana Pani okolicy miejsca zamieszkania mieszkańcy zawiązują między sobą jakieś formy wspólnot np wspólnoty grupy zainteresowań grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia	p-value	0,559	0,120	0,241	0,333	0,012	0,082	0,918	0,415
	χ^2	206,530	858,646	1025,837	1049,750	1043,858	1170,910	212,263	369,215
X18 Czy w Pana Pani okolicy miejsca zamieszkania mieszkańcy zawiązują między sobą jakieś formy wspólnot np wspólnoty grupy zainteresowań grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia _Tak Jaka jest ich rola	p-value	0,437	0,146	0,443	1,000	0,295	0,859	1,000	0,905
	χ^2	0,366	7,157	15,446	32,725	13,863	11,096	5,593	3,385
X19 Czy Pana Pani zdaniem można wskazać jakąś główną najważniejszą barierę utrudniającą znalezienie i	p-value	0,833	0,520	0,117	0,001	0,179	0,521	0,232	0,496
	χ^2	0,366	7,157	15,446	32,725	13,863	11,096	5,593	3,385

utrzymanie zatrudnienia na terenie Pana Pani dzielnicy									
X19 Czy Pana Pani zdaniem można wskazać jakąś główną najważniejszą barierę utrudniającą znalezienie i utrzymanie zatrudnienia na terenie Pana Pani dzielnicy _Tak jaka to bariera	χ^2	145,830	656,728	848,569	966,787	957,335	926,483	173,439	306,121
	p-value	0,689	0,149	0,034	0,196	0,000	0,526	1,000	0,552
X20 Czy myślał a Pan Pani o założeniu własnej działalności gospodarczej Tak mam miałem sprecyzowane plany Jakiego rodzaju działalności dotyczyły	χ^2	186,783	585,392	724,141	785,463	1207,103	1778,254	652,426	311,960
	p-value	0,011	0,430	0,502	0,981	0,000	0,000	0,000	0,179
X20 Czy myślał a Pan Pani o założeniu własnej działalności gospodarczej Tak lecz to tylko luźne plany Jakiego rodzaju działalności dotyczyły	χ^2	165,869	587,835	709,171	1015,492	724,365	887,229	638,185	287,020
	p-value	0,028	0,047	0,114	0,000	0,055	0,015	0,000	0,180
X20 Czy myślał a Pan Pani o założeniu własnej działalności gospodarczej Nie Dlaczego	χ^2	271,568	955,124	1230,202	976,470	1168,518	1049,308	279,156	500,593
	p-value	0,005	0,010	0,000	1,000	0,019	1,000	1,000	0,007
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Przemysł	χ^2	0,000	0,672	261,647	19,274	4,700	6,489	1,014	1,183
	p-value	1,000	0,955	0,000	0,004	0,454	0,371	0,602	0,554
X21 Jakie branże dominują na	χ^2	0,102	12,878	36,682	18,597	10,101	12,005	12,427	1,896

terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Budownictwo	p-value	0,749	0,012	0,000	0,005	0,072	0,062	0,002	0,388
	χ^2	0,074	1,695	8,050	3,453	3,282	1,839	0,019	1,200
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Rolnictwo	p-value	0,785	0,792	0,153	0,750	0,657	0,934	0,991	0,549
	χ^2	9,662	24,958	56,681	6,777	11,573	6,359	0,066	2,509
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Leśnictwo	p-value	0,002	0,000	0,000	0,342	0,041	0,384	0,967	0,285
	χ^2	1,254	2,621	37,572	7,678	5,592	11,747	9,991	1,046
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Transport	p-value	0,263	0,623	0,000	0,263	0,348	0,068	0,007	0,593
	χ^2	0,752	9,196	23,782	3,418	4,676	10,401	5,795	0,150
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Łączność komunikacja	p-value	0,386	0,056	0,000	0,755	0,457	0,109	0,055	0,928
	χ^2	0,134	4,432	20,164	8,140	9,069	9,370	0,046	4,846
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Handel	p-value	0,715	0,351	0,001	0,228	0,106	0,154	0,977	0,089
	χ^2	2,999	7,528	41,464	6,059	4,496	2,781	0,412	1,060
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Gospodarka komunalna	p-value	0,083	0,110	0,000	0,417	0,480	0,836	0,814	0,589
	χ^2								

X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Nauka i rozwój techniki	χ^2	1,514	3,597	42,887	5,428	8,634	3,167	1,038	2,821
	p-value	0,219	0,463	0,000	0,490	0,125	0,788	0,595	0,244
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Oświata i wychowanie	χ^2	0,039	7,158	16,595	17,683	2,240	9,294	0,945	0,116
	p-value	0,843	0,128	0,005	0,007	0,815	0,158	0,623	0,944
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Kultura i sztuka	χ^2	0,101	10,557	78,782	9,113	6,328	10,294	2,954	1,533
	p-value	0,750	0,032	0,000	0,167	0,276	0,113	0,228	0,465
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	χ^2	0,000	2,834	11,148	5,476	1,332	1,281	0,313	0,817
	p-value	1,000	0,586	0,049	0,484	0,932	0,973	0,855	0,665
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Kultura fizyczna turystyka i wypoczynek	χ^2	1,495	5,458	31,783	6,735	8,057	8,011	1,651	2,027
	p-value	0,221	0,243	0,000	0,346	0,153	0,237	0,438	0,363
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Usługi niematerialne fryzjerskie kosmetyczne itp	χ^2	6,794	7,593	8,191	5,124	18,727	12,213	1,163	3,514
	p-value	0,009	0,108	0,146	0,528	0,002	0,057	0,559	0,173
X21 Jakie branże dominują na	χ^2	0,001	4,333	38,826	3,834	5,040	3,573	0,165	3,281

terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Finanse i ubezpieczenia	p-value	0,981	0,363	0,000	0,699	0,411	0,734	0,921	0,194
	χ^2	0,001	2,745	5,062	14,432	4,226	2,854	0,376	1,220
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie	p-value	0,979	0,601	0,408	0,025	0,517	0,827	0,828	0,543
	χ^2	6,515	25,983	58,041	138,401	32,770	39,273	5,770	18,497
X21 Jakie branże dominują na terenie Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie _inna	p-value	0,688	0,891	0,092	0,000	0,913	0,934	0,997	0,423
	χ^2	9,780	19,648	29,435	34,044	28,755	21,739	7,836	1,823
X22 Czy wg Pana Pani na terenie Pana Pani dzielnicy ludzie często podejmują pracę nierejestrowaną praca na czarno	p-value	0,008	0,012	0,001	0,001	0,001	0,041	0,098	0,768
	χ^2	4,117	18,372	18,970	17,896	24,571	28,572	5,205	14,695
X23 Jak silne Pana Pani zdaniem są więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich na terenie Pana Pani dzielnicy	p-value	0,390	0,303	0,524	0,808	0,218	0,237	0,735	0,065
	χ^2	0,960	9,907	20,511	13,962	10,980	52,460	7,391	14,116
X24 Jak określiliby aby Pan Pani swoje relacje z sąsiadami	p-value	0,811	0,624	0,153	0,732	0,754	0,000	0,286	0,028
	χ^2	0,954	3,371	11,741	11,594	2,069	9,451	0,011	6,473
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Przypadkowe spotkania na klatce schodowej	p-value	0,329	0,498	0,039	0,072	0,839	0,150	0,995	0,039
	χ^2	0,027	2,905	39,761	13,220	18,148	13,697	1,967	3,768

Pan Pani z sąsiadami Przypadkowe spotkania na ulicy	p-value	0,869	0,574	0,000	0,040	0,003	0,033	0,374	0,152
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Zebrania lokalnych wspólnot sąsiedzkich	χ^2	0,101	11,734	6,964	10,708	8,159	18,282	2,248	3,602
	p-value	0,751	0,019	0,223	0,098	0,148	0,006	0,325	0,165
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Wizyty towarzyskie	χ^2	0,244	4,970	10,758	3,638	9,143	11,974	2,088	6,222
	p-value	0,621	0,290	0,056	0,726	0,103	0,063	0,352	0,045
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Nie widuję sąsiadów	χ^2	0,471	14,994	24,685	2,501	16,613	48,677	2,306	0,987
	p-value	0,493	0,005	0,000	0,868	0,005	0,000	0,316	0,610
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Wspólne działania prace na rzecz otoczenia mieszkań oraz w czasie pomocy wzajemnej	χ^2	6,180	4,966	9,900	3,548	3,720	5,651	2,025	2,001
	p-value	0,013	0,291	0,078	0,738	0,590	0,463	0,363	0,368
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Inne Jakie	χ^2	0,105	5,781	13,958	11,890	5,903	27,446	0,732	3,952
	p-value	0,746	0,216	0,016	0,064	0,316	0,000	0,693	0,139
X25 W jakich sytuacjach spotyka się Pan Pani z sąsiadami Inne Jakie _inna	χ^2	26,133	111,061	141,190	157,610	90,429	329,787	29,341	53,155
	p-value	0,456	0,300	0,237	0,449	0,997	0,000	0,995	0,429
X26 Czy podejmuje Pan Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Tak Jakie to działania	χ^2	0,020	3,330	12,637	8,412	16,804	5,335	0,924	2,321
	p-value	0,887	0,504	0,027	0,209	0,005	0,502	0,630	0,313

X26 Czy podejmuje Pan Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Nie Jakie czynniki Pana Pani zdaniem obecnie utrudniają podejmowanie tego typu działań	χ^2	0,000	8,416	46,813	9,062	6,561	20,367	2,706	4,909
	p-value	1,000	0,077	0,000	0,170	0,255	0,002	0,258	0,086
X26 Czy podejmuje Pan Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Trudno powiedzieć	χ^2	0,006	14,118	33,589	8,814	11,519	20,850	1,234	4,000
	p-value	0,936	0,007	0,000	0,184	0,042	0,002	0,540	0,135
X26 Czy podejmuje Pan Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Tak Jakie to działania _inna	χ^2	114,725	459,709	580,496	767,758	622,043	901,132	121,735	223,725
	p-value	0,490	0,495	0,428	0,021	0,085	0,000	1,000	0,604
X26 Czy podejmuje Pan Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej Nie Jakie czynniki Pana Pani zdaniem obecnie utrudniają podejmowanie tego typu działań _inna	χ^2	86,079	347,245	539,313	348,706	393,142	507,358	83,519	156,740
	p-value	0,329	0,179	0,000	1,000	0,654	0,243	1,000	0,602
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne brak motywacji wśród mieszkańców do podejmowania działań	χ^2	0,520	3,160	61,655	12,814	11,208	13,404	0,293	0,180
	p-value	0,471	0,531	0,000	0,046	0,047	0,037	0,864	0,914
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem	χ^2	0,243	14,913	41,360	12,715	23,206	2,232	7,799	4,323

główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne brak wolnego czasu	p-value	0,622	0,005	0,000	0,048	0,000	0,897	0,020	0,115
	χ^2	5,927	14,913	44,094	10,637	12,245	19,025	1,248	3,596
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne brak koordynatora działań	p-value	0,015	0,005	0,000	0,100	0,032	0,004	0,536	0,166
	χ^2	8,069	5,085	29,004	6,974	5,673	7,223	2,438	4,040
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne ograniczone środki na finansowanie działań społecznych	p-value	0,005	0,279	0,000	0,323	0,339	0,301	0,295	0,133
	χ^2	0,002	18,750	2,912	12,394	8,577	5,512	8,759	0,152
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne ograniczone możliwości dotarcia z informacją o organizowanych działaniach	p-value	0,963	0,001	0,714	0,054	0,127	0,480	0,013	0,927
	χ^2	0,000	3,493	7,432	1,434	5,096	1,486	0,743	0,119
X27 Jakie są Pana Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne inne Jakie	p-value	1,000	0,479	0,190	0,964	0,404	0,960	0,690	0,942
	χ^2	65,668	245,808	353,332	362,033	333,997	393,077	70,189	129,489

główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne inne Jakiej inna	p-value	0,385	0,598	0,067	0,714	0,221	0,286	1,000	0,398
	χ^2	6,396	14,657	18,478	22,227	19,097	10,736	10,542	5,048
X28 Czy potrafi Pan Pani wskazać osoby z okolicy które nazwać można liderami animatorami życia społecznego	p-value	0,041	0,066	0,047	0,035	0,039	0,552	0,032	0,282
	χ^2	109,167	473,543	610,818	726,966	656,989	576,435	143,297	258,884
X28 Czy potrafi Pan Pani wskazać osoby z okolicy które nazwać można liderami animatorami życia społecznego _Tak Kim są	p-value	0,610	0,276	0,115	0,124	0,007	0,999	1,000	0,078
	χ^2	169,044	684,330	859,853	938,867	929,705	999,761	199,955	348,291
X29 W czym przejawia się ich aktywność odp	p-value	0,506	0,446	0,400	0,966	0,029	0,669	1,000	0,367
	χ^2	1,061	1,690	1,414	0,987	2,875	2,495	0,489	0,027
X30 Czy jest Pan Pani członkiem jakiejś organizacji pozarządowej np stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym kluby sportowe itp	p-value	0,303	0,793	0,923	0,986	0,719	0,869	0,783	0,987
	χ^2	66,800	255,611	318,761	218,830	309,305	190,487	62,835	109,538
X30 Czy jest Pan Pani członkiem jakiejś organizacji pozarządowej np stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym kluby sportowe itp _Tak Jakiej	p-value	0,255	0,233	0,218	1,000	0,343	1,000	1,000	0,743
	χ^2	1,672	18,496	68,273	34,067	18,611	17,190	9,968	17,403
X31 Czy w Pana Pani dzielnicy	χ^2	1,672	18,496	68,273	34,067	18,611	17,190	9,968	17,403

organizowane są wydarzenia kulturalno edukacyjne np koncerty spektakle spotkania informacyjne kursy pierwszej pomocy itp	p-value	0,643	0,101	0,000	0,012	0,232	0,510	0,126	0,008
	χ^2	0,801	10,211	5,560	2,917	4,735	7,638	3,858	2,995
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Spektakle przedstawienia	p-value	0,371	0,037	0,351	0,819	0,449	0,266	0,145	0,224
	χ^2	1,642	10,163	11,034	11,561	25,610	4,705	0,980	2,697
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Koncerty	p-value	0,200	0,038	0,051	0,073	0,000	0,582	0,613	0,260
	χ^2	0,018	7,630	14,341	6,926	14,399	10,149	2,624	1,608
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Festyny	p-value	0,893	0,106	0,014	0,328	0,013	0,119	0,269	0,448
	χ^2	0,747	50,310	6,926	23,189	29,383	15,591	12,646	0,101
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Kino	p-value	0,387	0,000	0,226	0,001	0,000	0,016	0,002	0,951
	χ^2	1,840	13,733	31,233	10,319	5,290	11,490	6,683	4,759
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Widowisko kabaretowe	p-value	0,175	0,008	0,000	0,112	0,382	0,074	0,035	0,093
	χ^2	0,000	35,048	3,787	8,584	10,357	15,723	1,298	3,121
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	p-value	1,000	0,000	0,581	0,198	0,066	0,015	0,523	0,210
	χ^2								

Telewizja									
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Internet	χ^2	8,555	80,241	8,098	45,541	66,108	44,494	12,265	0,748
	p-value	0,003	0,000	0,151	0,000	0,000	0,000	0,002	0,688
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Wykłady spotkania z ciekawymi ludźmi	χ^2	0,042	3,786	12,247	5,148	13,929	8,318	2,602	6,184
	p-value	0,837	0,436	0,032	0,525	0,016	0,216	0,272	0,045
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Warsztaty i zajęcia artystyczne	χ^2	0,054	4,184	12,435	4,909	4,355	3,796	5,487	4,414
	p-value	0,816	0,382	0,029	0,555	0,499	0,704	0,064	0,110
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne Jakie	χ^2	0,021	28,899	16,118	21,479	34,687	10,142	9,021	3,214
	p-value	0,884	0,000	0,007	0,002	0,000	0,119	0,011	0,201
X32 Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana Pani preferuje proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne Jakie _inna	χ^2	15,192	95,971	99,877	144,702	148,892	71,033	32,639	16,151
	p-value	0,582	0,014	0,129	0,003	0,000	0,992	0,534	0,996
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Spektakle przedstawienia	χ^2	0,029	0,661	8,490	6,274	1,752	9,483	0,210	1,229
	p-value	0,865	0,956	0,131	0,393	0,882	0,148	0,901	0,541

X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Koncerty	χ^2	0,000	10,735	6,902	10,070	9,429	10,712	2,974	4,973
	p-value	1,000	0,030	0,228	0,122	0,093	0,098	0,226	0,083
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Festyny	χ^2	1,182	9,264	8,423	5,088	12,553	13,172	2,431	1,772
	p-value	0,277	0,055	0,134	0,533	0,028	0,040	0,297	0,412
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Kino	χ^2	0,026	8,481	12,510	8,625	8,013	3,241	15,075	1,269
	p-value	0,872	0,075	0,028	0,196	0,156	0,778	0,001	0,530
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Widowisko kabaretowe	χ^2	0,000	10,195	12,554	14,872	15,244	7,928	3,795	5,506
	p-value	1,000	0,037	0,028	0,021	0,009	0,243	0,150	0,064
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Telewizja	χ^2	-	-	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-	-	-
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Internet	χ^2	-	-	-	-	-	-	-	-
	p-value	-	-	-	-	-	-	-	-
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	1,258	11,011	12,311	1,756	9,343	14,061	4,149	1,040
	p-value	0,262	0,026	0,031	0,941	0,096	0,029	0,126	0,594

Wykłady spotkania z ciekawymi ludźmi									
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	6,281	3,613	13,034	2,760	6,871	4,061	0,216	2,618
Warsztaty i zajęcia artystyczne	p-value	0,012	0,461	0,023	0,838	0,230	0,668	0,898	0,270
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	0,306	11,809	32,060	10,023	8,228	19,526	1,773	5,434
Inne Jakie	p-value	0,580	0,019	0,000	0,124	0,144	0,003	0,412	0,066
X33 Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	52,675	214,999	328,282	422,010	246,651	355,517	76,115	131,605
Inne Jakie _inna	p-value	0,148	0,014	0,000	0,000	0,068	0,000	0,768	0,001
X34 Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem zachęcają do udziału w wydarzeniach kulturalnych odp	χ^2	418,764	1743,858	2181,043	3418,969	2018,531	1785,866	936,652	820,312
	p-value	0,372	0,037	0,022	0,000	0,686	1,000	0,003	0,490
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana/Pani udział w wydarzeniach kulturalnych brak czasu	χ^2	0,553	38,407	22,166	19,196	43,568	20,472	21,674	0,544
	p-value	0,457	0,000	0,000	0,004	0,000	0,002	0,000	0,762
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana/Pani udział w wydarzeniach kulturalnych brak chęci	χ^2	3,100	15,119	47,759	2,992	4,627	7,473	1,248	0,642
	p-value	0,078	0,004	0,000	0,810	0,463	0,279	0,536	0,725
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana/Pani udział w wydarzeniach kulturalnych wygórowane ceny	χ^2	0,107	3,301	5,625	2,845	9,242	4,682	1,020	3,133
	p-value	0,744	0,509	0,344	0,828	0,100	0,585	0,600	0,209

biletów wstępu									
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana Pani udział w wydarzeniach kulturalnych problemy z dotarciem na wydarzenie ze względu na odległość	χ^2	1,237	19,626	45,847	16,027	18,928	1,945	12,322	7,138
	p-value	0,266	0,001	0,000	0,014	0,002	0,925	0,002	0,028
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana Pani udział w wydarzeniach kulturalnych ograniczony dostęp do informacji o wydarzeniach kulturalnych	χ^2	1,804	8,252	53,279	2,718	7,890	5,276	5,345	0,625
	p-value	0,179	0,083	0,000	0,843	0,162	0,509	0,069	0,732
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana Pani udział w wydarzeniach kulturalnych brak interesujących wydarzeń	χ^2	0,059	3,872	26,102	11,479	3,495	17,429	3,772	0,456
	p-value	0,808	0,424	0,000	0,075	0,624	0,008	0,152	0,796
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana Pani udział w wydarzeniach kulturalnych inne Jakie	χ^2	1,230	7,168	9,622	10,364	9,660	14,317	3,309	2,087
	p-value	0,267	0,127	0,087	0,110	0,085	0,026	0,191	0,352
X35 Jakie czynniki ograniczają Pana Pani udział w wydarzeniach kulturalnych inne Jakie _inna	χ^2	42,768	164,858	207,102	576,837	196,698	320,928	66,053	94,230
	p-value	0,237	0,163	0,127	0,000	0,264	0,000	0,733	0,056
X36 Czy wg Pana Pani informacje o organizowanych wydarzeniach kulturalnych na terenie Pana Pani miasta są wystarczająco dostępne	χ^2	1,537	13,393	9,897	21,267	14,050	20,759	6,516	3,108
	p-value	0,464	0,099	0,450	0,047	0,171	0,054	0,164	0,540
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci	χ^2	0,006	2,260	21,505	5,209	4,203	2,812	1,791	0,898

posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak takich miejsc jest wystarczająco Z jakich miejsc najchętniej Pana Pani zdaniem korzystają	p-value	0,938	0,688	0,001	0,517	0,521	0,832	0,408	0,638
	χ^2	0,516	21,149	2,171	26,127	13,651	5,461	26,101	0,078
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak lecz takich miejsc jest niewystarczająco jakich miejsc brakuje	p-value	0,473	0,000	0,825	0,000	0,018	0,486	0,000	0,962
	χ^2	0,241	4,718	20,854	19,768	12,479	9,798	18,470	6,949
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Nie jakich miejsc brakuje	p-value	0,623	0,317	0,001	0,003	0,029	0,133	0,000	0,031
	χ^2	0,032	26,761	3,906	52,897	17,626	17,848	54,884	3,686
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Trudno powiedzieć brak wiedzy w tym zakresie	p-value	0,858	0,000	0,563	0,000	0,003	0,007	0,000	0,158
	χ^2	70,818	233,017	438,369	433,084	360,308	241,861	555,725	138,866
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak takich miejsc jest wystarczająco Z jakich miejsc najchętniej Pana Pani zdaniem korzystają _inna	p-value	0,233	0,799	0,000	0,026	0,040	1,000	0,000	0,204
	χ^2	114,043	451,155	559,027	473,229	535,046	412,880	148,741	207,397
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak lecz	p-value	0,279	0,175	0,185	1,000	0,431	1,000	1,000	0,576

takich miejsc jest niewystarczająco jakich miejsc brakuje _inna									
X37A Czy w Pana Pani opinii dzieci posiadają w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Nie jakich miejsc brakuje _inna	χ^2	115,280	477,448	641,806	847,639	612,896	743,693	658,293	277,157
	p-value	0,423	0,197	0,014	0,000	0,080	0,040	0,000	0,011
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak takich miejsc jest wystarczająco Z jakich miejsc najchętniej Pana Pani zdaniem korzystają	χ^2	0,409	1,035	69,687	2,951	2,883	4,468	3,272	2,826
	p-value	0,523	0,904	0,000	0,815	0,718	0,614	0,195	0,243
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak lecz takich miejsc jest niewystarczająco jakich miejsc brakuje	χ^2	0,000	17,490	13,594	24,409	34,072	10,761	8,072	3,272
	p-value	1,000	0,002	0,018	0,000	0,000	0,096	0,018	0,195
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Nie jakich miejsc brakuje	χ^2	9,367	7,532	42,123	11,606	8,307	7,949	2,869	7,825
	p-value	0,002	0,110	0,000	0,071	0,140	0,242	0,238	0,020
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Trudno powiedzieć brak wiedzy w tym zakresie	χ^2	11,462	21,647	20,219	41,584	24,455	20,390	15,862	0,325
	p-value	0,001	0,000	0,001	0,000	0,000	0,002	0,000	0,850

X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak takich miejsc jest wystarczająco Z jakich miejsc najchętniej Pana Pani zdaniem korzystają _inna	χ^2	72,044	310,424	516,887	509,749	399,771	340,008	575,813	132,085
	p-value	0,669	0,515	0,000	0,089	0,355	1,000	0,000	0,918
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Tak lecz takich miejsc jest niewystarczająco jakich miejsc brakuje _inna	χ^2	88,955	408,506	484,009	514,841	494,047	782,865	104,550	140,535
	p-value	0,422	0,014	0,052	0,580	0,026	0,000	1,000	0,970
X37B Czy w Pana Pani opinii młodzież posiada w okolicy miejsca gdzie może aktywnie spędzać czas Nie jakich miejsc brakuje _inna	χ^2	210,071	869,199	1165,743	1347,031	1186,706	1163,815	245,097	449,065
	p-value	0,447	0,180	0,004	0,026	0,001	0,956	1,000	0,127
X38 Czy Pana Pani zdaniem młodzież i dzieci na terenie Pana Pani dzielnicy spędzają wspólnie czas	χ^2	3,457	24,742	64,334	74,869	32,872	28,180	21,108	16,521
	p-value	0,326	0,016	0,000	0,000	0,005	0,059	0,002	0,011
X39 Czy Pana Pani zdaniem lokalna młodzież i dzieci spędzają czas wspólnie z osobami dorosłymi	χ^2	4,767	16,152	24,229	56,111	17,254	34,440	25,272	17,160
	p-value	0,190	0,184	0,061	0,000	0,304	0,011	0,000	0,009
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy społeczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Tak	χ^2	7,095	1,411	11,116	4,144	4,945	2,068	3,572	7,783
	p-value	0,008	0,842	0,049	0,657	0,423	0,913	0,168	0,020

wśród dzieci Jakie									
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy społeczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Tak wśród młodzieży jakie	χ^2	1,472	2,478	65,261	3,395	11,199	4,929	0,421	3,095
	p-value	0,225	0,648	0,000	0,758	0,048	0,553	0,810	0,213
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy społeczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Nie	χ^2	0,000	10,291	32,109	15,614	20,447	15,617	9,121	14,286
	p-value	0,988	0,036	0,000	0,016	0,001	0,016	0,010	0,001
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy społeczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Trudno powiedzieć brak wiedzy w tym zakresie	χ^2	2,426	12,882	5,771	26,304	14,707	13,160	16,063	2,771
	p-value	0,119	0,012	0,329	0,000	0,012	0,041	0,000	0,250
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy społeczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Tak wśród dzieci Jakie_inna	χ^2	62,109	235,046	297,833	206,301	190,368	233,814	70,186	146,829
	p-value	0,332	0,432	0,363	1,000	1,000	1,000	1,000	0,028
X40 Czy Pana Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana Pani dzielnicy występują problemy	χ^2	84,227	344,323	462,615	520,300	520,318	453,699	80,785	192,541
	p-value	0,381	0,209	0,025	0,136	0,000	0,850	1,000	0,051

spoleczne możliwość zaznaczenia więcej niż jednej odpowiedzi Tak wśród młodzieży jakie_inna									
X41 Czy Pana Pani zdaniem nad dziećmi i młodzieżą z terenu Pana Pani dzielnicy jest sprawowana wystarczająca opieka	χ^2	7,833	24,980	46,307	30,704	36,888	31,113	24,320	14,784
	p-value	0,020	0,002	0,000	0,002	0,000	0,002	0,000	0,005
X41 Czy Pana Pani zdaniem nad dziećmi i młodzieżą z terenu Pana Pani dzielnicy jest sprawowana wystarczająca opieka_Nie dlaczego	χ^2	157,000	628,000	785,000	785,000	785,000	785,000	157,000	314,000
	p-value	0,462	0,448	0,443	0,443	0,443	0,443	0,462	0,458
X42 Czy na terenie Pana Pani dzielnicy występują miejsca gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży np świetlice biblioteki	χ^2	2,831	48,203	15,450	78,553	57,949	36,694	57,491	6,139
	p-value	0,243	0,000	0,117	0,000	0,000	0,000	0,000	0,189
X42 Czy na terenie Pana Pani dzielnicy występują miejsca gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży np świetlice biblioteki_Tak jakiego typu	χ^2	274,005	1139,792	1563,544	1702,123	1288,854	2002,415	837,557	531,692
	p-value	0,223	0,008	0,000	0,003	0,465	0,000	0,000	0,286
X43 Czy wg Pana Pani wiedzy na obszarze Pana Pani dzielnicy działają animatorzy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	χ^2	1,422	56,101	22,500	77,481	57,144	25,979	49,026	3,975
	p-value	0,491	0,000	0,013	0,000	0,000	0,011	0,000	0,409
X43 Czy wg Pana Pani wiedzy na	χ^2	303,450	1355,148	1542,574	1307,311	1640,700	1273,422	895,867	612,517

obszarze Pana Pani dzielnicy działają animatorzy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży _ Tak Czym się zajmują	p-value	0,498	0,003	0,337	1,000	0,016	1,000	0,000	0,441
X44 Czy na terenie Pana Pani dzielnicy jest wystarczająca liczba miejsc do odpoczynku	χ^2	0,469	16,137	55,896	27,139	10,532	14,760	15,024	24,502
	p-value	0,791	0,040	0,000	0,007	0,395	0,255	0,005	0,000
X44 Czy na terenie Pana Pani dzielnicy jest wystarczająca liczba miejsc do odpoczynku _Nie Jakich miejsc brakuje	χ^2	203,618	880,291	1027,201	1300,959	1085,765	1462,862	241,881	359,104
	p-value	0,475	0,048	0,388	0,049	0,061	0,000	1,000	0,954
X45 Czy jest Pan Pani w stanie wskazać miejsce w okolicy gdzie najchętniej Pan Pani wypoczywa	χ^2	5,494	8,946	64,587	20,655	14,420	20,049	5,093	12,105
	p-value	0,064	0,347	0,000	0,056	0,155	0,066	0,278	0,017
X45 Czy jest Pan Pani w stanie wskazać miejsce w okolicy gdzie najchętniej Pan Pani wypoczywa _Tak Jakie to miejsca	χ^2	356,275	1444,650	2117,899	2808,038	1847,118	2396,060	933,339	649,372
	p-value	0,340	0,125	0,000	0,000	0,025	0,000	0,000	0,875
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Spacerzy	χ^2	0,948	6,778	33,705	3,932	5,602	14,751	2,210	1,376
	p-value	0,330	0,148	0,000	0,686	0,347	0,022	0,331	0,502
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Spacerzy z	χ^2	2,384	4,116	4,243	9,391	10,835	6,512	0,691	5,742
	p-value	0,123	0,391	0,515	0,153	0,055	0,368	0,708	0,057

psem									
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	4,038	4,803	1,788	8,083	5,916	6,668	1,091	0,392
	p-value	0,044	0,308	0,878	0,232	0,314	0,353	0,579	0,822
Odpoczynek na świeżym powietrzu	χ^2	1,464	10,595	11,938	9,392	14,398	5,082	11,398	1,981
	p-value	0,226	0,032	0,036	0,153	0,013	0,533	0,003	0,371
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	0,043	10,789	15,872	8,004	7,940	9,177	8,284	0,251
	p-value	0,835	0,029	0,007	0,238	0,160	0,164	0,016	0,882
Udział w wydarzeniach kulturalnych	χ^2	1,037	7,900	9,783	6,851	5,259	17,001	3,267	3,945
	p-value	0,308	0,095	0,082	0,335	0,385	0,009	0,195	0,139
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi	χ^2	0,000	6,847	14,334	12,477	10,044	7,806	5,963	1,887
Korzystanie z komputera tabletu smartfona	χ^2	0,000	6,847	14,334	12,477	10,044	7,806	5,963	1,887

najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Gry komputerowe	p-value	1,000	0,144	0,014	0,052	0,074	0,253	0,051	0,389
	χ^2	6,483	8,077	12,386	9,532	9,822	1,935	1,799	1,456
najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Czytanie książek prasy	p-value	0,011	0,089	0,030	0,146	0,080	0,926	0,407	0,483
	χ^2	0,409	2,376	8,405	13,781	5,735	6,536	1,169	6,155
najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Uprawianie sportu jakich najczęściej	p-value	0,523	0,667	0,135	0,032	0,333	0,366	0,557	0,046
	χ^2	0,036	1,813	20,025	7,839	2,525	7,379	12,598	7,603
najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie	p-value	0,849	0,770	0,001	0,250	0,773	0,287	0,002	0,022
	χ^2	16,358	85,887	122,323	1084,272	106,270	75,007	18,326	60,668
najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Uprawianie sportu jakich najczęściej	p-value	0,694	0,306	0,064	0,000	0,315	1,000	0,999	0,019

_inna									
X46 Jakie są Pana Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana Pani dzielnicy proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie _inna	χ^2	44,832	216,103	366,826	404,350	267,763	327,036	148,567	116,857
	p-value	0,521	0,053	0,000	0,000	0,044	0,019	0,000	0,041
X47 Jak ocenia Pan Pani swój dostęp do Internetu w miejscu zamieszkania	χ^2	2,778	331,163	72,007	223,009	366,247	163,804	134,271	29,887
	p-value	0,836	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,003
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Cele zawodowe	χ^2	2,931	20,996	17,085	1,848	89,560	16,589	0,417	0,962
	p-value	0,087	0,000	0,004	0,933	0,000	0,011	0,812	0,618
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Granie w gry sieciowe i podobne rozrywki	χ^2	3,080	12,315	8,441	11,769	28,477	18,608	0,679	0,033
	p-value	0,079	0,015	0,134	0,067	0,000	0,005	0,712	0,983
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Czytanie wiadomości	χ^2	0,076	0,786	11,610	4,031	9,810	2,557	2,105	0,522
	p-value	0,782	0,940	0,041	0,672	0,081	0,862	0,349	0,770
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Słuchanie muzyki	χ^2	0,238	9,318	6,245	27,349	9,637	11,950	3,879	1,767
	p-value	0,625	0,054	0,283	0,000	0,086	0,063	0,144	0,413

X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Oglądanie filmów	χ^2	10,114	8,938	8,627	5,991	11,271	4,575	1,468	3,216
	p-value	0,001	0,063	0,125	0,424	0,046	0,599	0,480	0,200
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Zakupy	χ^2	1,410	12,313	7,951	6,687	14,164	13,851	5,010	0,236
	p-value	0,235	0,015	0,159	0,351	0,015	0,031	0,082	0,889
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Zalatwanie spraw urzędowych	χ^2	0,749	1,412	9,090	6,851	15,741	13,099	3,862	4,111
	p-value	0,387	0,842	0,106	0,335	0,008	0,041	0,145	0,128
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Komunikacja z innymi użytkownikami	χ^2	2,331	3,325	12,631	2,858	11,529	11,275	1,587	1,854
	p-value	0,127	0,505	0,027	0,826	0,042	0,080	0,452	0,396
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Serwisy społecznościowe	χ^2	1,258	4,004	25,606	8,048	9,242	14,354	2,298	1,121
	p-value	0,262	0,406	0,000	0,235	0,100	0,026	0,317	0,571
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie	χ^2	0,079	7,218	13,329	31,147	19,512	18,570	0,198	6,451
	p-value	0,779	0,125	0,020	0,000	0,002	0,005	0,906	0,040
X48 Do jakich celów zwykle	χ^2	4,210	32,819	9,824	19,236	17,990	14,551	10,299	4,728

wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Nie korzystam	p-value	0,040	0,000	0,080	0,004	0,003	0,024	0,006	0,094
	χ^2	24,641	118,572	134,590	597,611	289,105	291,144	30,629	72,139
X48 Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan Pani Internet proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi Inne jakie _inna	p-value	0,539	0,156	0,373	0,000	0,000	0,000	0,992	0,034
	χ^2	3,543	17,262	33,991	37,455	61,385	54,598	3,166	99,682
X49 Czy zdarzyło się Panu Pani mieć problemy z opłaceniem wszystkich comiesięcznych rachunków	p-value	0,315	0,140	0,003	0,005	0,000	0,000	0,788	0,000
	χ^2	1,252	57,673	26,992	97,611	84,052	81,979	15,168	84,123
X50 Czy zdarzyły się Panu Pani sytuacje w których brakuje środków na zakup podstawowych produktów żywnościowych	p-value	0,741	0,000	0,029	0,000	0,000	0,000	0,019	0,000
	χ^2	3,945	34,670	20,518	35,708	53,655	31,177	6,364	32,272
X51 Czy może sobie Pan Pani pozwolić na okazjonalny zakup produktów luksusowych	p-value	0,139	0,000	0,025	0,000	0,000	0,002	0,174	0,000
	χ^2	3,612	22,996	20,523	24,285	40,589	39,464	3,292	18,951
X52 Czy ewentualne nadwyżki finansowe woli Pan Pani wydać czy zaoszczędzić	p-value	0,164	0,003	0,025	0,019	0,000	0,000	0,510	0,001
	χ^2	5,328	17,149	30,711	38,407	57,516	47,099	10,550	64,340
X53 Jak Pan Pani ogólnie ocenia swoje warunki mieszkaniowe	p-value	0,377	0,643	0,199	0,140	0,000	0,024	0,394	0,000
	χ^2	883,294	3510,450	4454,115	5358,090	4437,379	4881,918	1870,172	1807,624
X54 Proszę wskazać jakie Pana Pani zdaniem są główne atuty terenu Pana Pani dzielnicy dlaczego warto żyć na	p-value	0,425	0,466	0,213	0,160	0,268	1,000	0,025	0,165

tym obszarze odp									
X55 Jakie działania powinny Pana Pani zdaniem zostać zrealizowane aby wykorzystać potencjał Pana Pani dzielnicy odp	χ^2	895,185	3579,881	4496,938	5592,303	4584,981	5353,308	1658,714	1843,302
	p-value	0,454	0,422	0,326	0,009	0,085	0,469	0,982	0,152
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Dzieci i młodzież	χ^2	0,004	5,775	51,375	14,911	4,845	13,839	9,045	4,251
	p-value	0,952	0,217	0,000	0,021	0,435	0,031	0,011	0,119
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Osoby młode i w średnim wieku	χ^2	0,320	1,982	61,197	3,115	8,026	5,699	2,653	1,294
	p-value	0,572	0,739	0,000	0,794	0,155	0,458	0,265	0,524
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Osoby bezrobotne	χ^2	0,234	1,160	7,957	5,243	4,472	6,081	0,556	0,944
	p-value	0,629	0,885	0,159	0,513	0,484	0,414	0,757	0,624
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Rodziny z dziećmi	χ^2	0,000	4,225	15,484	14,427	13,137	11,182	19,290	4,372
	p-value	1,000	0,376	0,008	0,025	0,022	0,083	0,000	0,112
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Seniorzy	χ^2	0,455	29,077	39,202	7,564	22,405	11,195	17,314	2,147
	p-value	0,500	0,000	0,000	0,272	0,000	0,083	0,000	0,342

X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Osoby z niepełnosprawnościami	χ^2	0,041	2,974	25,723	6,694	9,034	3,683	0,664	1,309
	p-value	0,839	0,562	0,000	0,350	0,108	0,719	0,717	0,520
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Inne grupy jakie	χ^2	3,719	6,717	34,891	12,315	14,788	1,923	2,531	0,665
	p-value	0,054	0,152	0,000	0,055	0,011	0,927	0,282	0,717
X56 Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne możliwość wskazania kilku odpowiedzi Inne grupy jakie _inna	χ^2	35,612	83,714	149,863	262,082	130,446	125,928	17,080	54,479
	p-value	0,012	0,255	0,000	0,000	0,009	0,210	0,999	0,041
X57 Czy chciałby alaby Pan Pani włączyć się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w okolicy Pana Pani miejsca zamieszkania pytanie o opinię nie stanowi deklaracji udziału	χ^2	3,095	30,245	24,005	49,850	32,152	57,192	21,823	10,476
	p-value	0,377	0,003	0,065	0,000	0,006	0,000	0,001	0,106

18.3 Tabele krzyżowe

Jak ogólnie ocenia Pan/Pani skalę problemów społecznych na obszarze Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
1	30,8%	31,8%	29,7%	38,8%	33,2%	27,8%	32,5%	26,5%
2	28,2%	26,7%	29,9%	30,0%	25,0%	33,3%	31,2%	25,7%
3	18,6%	18,0%	19,3%	16,3%	20,7%	16,7%	20,8%	18,4%
4	15,1%	15,5%	14,6%	11,9%	15,2%	15,3%	11,7%	17,9%
5	7,3%	8,0%	6,6%	3,1%	6,0%	6,9%	3,9%	11,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
1	31,3%	33,7%	34,1%	26,3%	25,7%	33,5%
2	26,5%	33,7%	26,9%	26,9%	34,1%	21,0%
3	18,7%	14,5%	18,6%	22,2%	19,2%	18,6%
4	15,7%	14,5%	15,0%	16,8%	13,2%	15,6%
5	7,8%	3,6%	5,4%	7,8%	7,8%	11,4%

Jakich grup społecznych przede wszystkim dotyczą te problemy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Dzieci i młodzież	10,9%	11,0%	10,8%	7,5%	10,3%	11,1%	7,8%	14,0%
Osoby młode i w średnim wieku	21,2%	22,0%	20,3%	16,9%	18,5%	20,1%	16,9%	26,8%
Osoby bezrobotne	30,6%	30,7%	30,5%	28,1%	37,0%	34,7%	32,5%	26,0%
Rodziny z dziećmi	18,3%	16,9%	19,9%	16,9%	19,0%	18,8%	16,2%	19,3%
Seniorzy	18,5%	19,1%	17,8%	18,8%	13,6%	16,7%	21,4%	20,4%
Osoby z niepełnosprawnościami	15,4%	14,6%	16,3%	12,5%	15,2%	18,8%	14,3%	15,9%
Inne grupy (Jakie?)	5,9%	6,1%	5,7%	6,3%	7,1%	9,0%	4,5%	4,5%
Nie dotyczy (brak problemów)	30,4%	31,6%	29,0%	37,5%	32,6%	27,1%	32,5%	26,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Dzieci i młodzież	14,5%	6,0%	8,4%	10,2%	13,8%	12,6%
Osoby młode i w średnim wieku	19,9%	13,9%	11,4%	17,4%	35,9%	28,7%
Osoby bezrobotne	33,1%	35,5%	21,6%	26,3%	37,1%	29,9%
Rodziny z dziećmi	28,9%	17,5%	12,6%	11,4%	16,8%	22,8%
Seniorzy	21,7%	18,7%	13,8%	13,2%	24,0%	19,8%

Osoby z niepełnosprawnościami	16,3%	15,1%	10,8%	13,2%	17,4%	19,8%
Inne grupy (Jakie?)	4,8%	3,6%	3,6%	9,6%	7,2%	6,6%
Nie dotyczy (brak problemów)	31,3%	33,7%	32,3%	26,3%	24,6%	34,1%

Czy Pana/Pani zdaniem, problemy społeczne występujące na obszarze Pana/Pani miejsca zamieszkania mają charakter długotrwały?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	37,1%	36,4%	37,9%	43,8%	35,3%	41,0%	37,0%	33,5%
Tak	40,6%	41,3%	39,8%	36,9%	39,1%	36,1%	42,9%	43,9%
Trudno powiedzieć	22,3%	22,3%	22,2%	19,4%	25,5%	22,9%	20,1%	22,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	30,7%	40,4%	46,1%	41,3%	25,1%	38,9%
Tak	51,8%	35,5%	29,3%	36,5%	56,3%	34,1%
Trudno powiedzieć	17,5%	24,1%	24,6%	22,2%	18,6%	26,9%

Jak ocenia Pan/Pani skalę występowania poniższych problemów społecznych w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania? (skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niskie natężenie problemu, a 5 bardzo wysokie natężenie problemu)

		Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Bezrobocie	1	15,6%	15,2%	16,1%	15,0%	17,4%	15,3%	11,7%	16,8%
	2	46,2%	49,4%	42,6%	45,0%	41,8%	41,7%	50,0%	49,2%
	3	21,2%	19,3%	23,3%	23,1%	21,2%	24,3%	19,5%	19,8%
	4	10,8%	10,2%	11,4%	11,9%	10,9%	13,2%	13,6%	8,1%
	5	6,2%	5,9%	6,6%	5,0%	8,7%	5,6%	5,2%	6,1%
Ubóstwo	1	16,9%	19,3%	14,2%	23,8%	17,4%	16,7%	17,5%	13,4%
	2	32,6%	33,0%	32,2%	34,4%	37,5%	31,3%	26,6%	32,4%
	3	33,0%	30,5%	35,8%	24,4%	28,3%	32,6%	36,4%	38,0%
	4	9,5%	9,3%	9,7%	9,4%	10,3%	9,7%	9,1%	9,2%
	5	8,0%	8,0%	8,1%	8,1%	6,5%	9,7%	10,4%	7,0%
Zadłużenie	1	16,5%	21,2%	11,2%	21,3%	18,5%	14,6%	15,6%	14,5%
	2	34,4%	33,0%	36,0%	35,6%	35,9%	36,1%	33,1%	33,0%
	3	24,9%	23,9%	26,1%	20,0%	22,8%	20,8%	22,7%	30,7%
	4	15,5%	14,4%	16,7%	10,6%	15,2%	18,1%	18,8%	15,4%
	5	8,7%	7,6%	10,0%	12,5%	7,6%	10,4%	9,7%	6,4%

Przestępczość	1	23,3%	23,5%	23,1%	23,1%	28,8%	22,2%	19,5%	22,6%
	2	30,6%	30,9%	30,3%	37,5%	28,8%	36,1%	31,8%	25,7%
	3	24,3%	25,0%	23,5%	22,5%	24,5%	22,9%	26,0%	24,9%
	4	14,7%	14,0%	15,5%	13,1%	10,9%	9,0%	16,9%	18,7%
	5	7,1%	6,6%	7,6%	3,8%	7,1%	9,7%	5,8%	8,1%
Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym	1	11,1%	11,9%	10,2%	16,9%	9,8%	11,1%	6,5%	11,2%
	2	28,6%	32,0%	24,8%	33,1%	32,1%	28,5%	27,9%	25,1%
	3	29,2%	26,3%	32,4%	26,9%	28,3%	28,5%	33,1%	29,3%
	4	18,1%	16,9%	19,5%	11,9%	18,5%	20,8%	20,1%	18,7%
	5	13,0%	12,9%	13,1%	11,3%	11,4%	11,1%	12,3%	15,6%
Bezdomność	1	25,9%	25,9%	25,8%	31,3%	25,0%	25,0%	33,1%	21,2%
	2	33,7%	34,3%	33,1%	37,5%	39,1%	27,1%	31,2%	33,0%
	3	23,5%	24,2%	22,7%	18,8%	22,3%	26,4%	19,5%	26,8%
	4	12,5%	10,6%	14,6%	7,5%	8,7%	15,3%	12,3%	15,6%
	5	4,4%	4,9%	3,8%	5,0%	4,9%	6,3%	3,9%	3,4%
Alkoholizm	1	12,5%	12,9%	12,1%	16,3%	10,9%	11,1%	9,1%	13,7%
	2	28,2%	28,4%	28,0%	28,1%	27,7%	22,9%	31,8%	29,1%
	3	30,4%	30,1%	30,7%	30,0%	25,0%	33,3%	37,0%	29,3%

	4	16,9%	17,6%	16,1%	15,0%	20,1%	21,5%	16,2%	14,5%
	5	12,0%	11,0%	13,1%	10,6%	16,3%	11,1%	5,8%	13,4%
Narkomania	1	41,9%	46,0%	37,3%	48,1%	42,9%	38,9%	50,6%	36,0%
	2	28,3%	25,8%	31,1%	25,0%	29,9%	37,5%	26,0%	26,3%
	3	17,5%	17,0%	18,0%	18,1%	14,1%	16,7%	14,9%	20,4%
	4	7,7%	6,6%	8,9%	7,5%	7,1%	5,6%	4,5%	10,3%
	5	4,6%	4,5%	4,7%	1,3%	6,0%	1,4%	3,9%	7,0%
Przemoc w rodzinie	1	31,7%	35,6%	27,3%	34,4%	35,3%	27,8%	38,3%	27,4%
	2	36,3%	36,2%	36,4%	36,9%	35,3%	43,8%	31,8%	35,5%
	3	19,3%	18,6%	20,1%	18,8%	20,7%	17,4%	16,9%	20,7%
	4	9,2%	5,7%	13,1%	6,9%	7,6%	9,0%	11,7%	10,1%
	5	3,5%	4,0%	3,0%	3,1%	1,1%	2,1%	1,3%	6,4%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	1	18,6%	19,5%	17,6%	23,8%	19,0%	20,8%	18,8%	15,1%
	2	35,8%	37,1%	34,3%	37,5%	35,3%	36,1%	39,6%	33,5%
	3	25,5%	24,4%	26,7%	18,8%	28,8%	25,7%	20,1%	29,1%
	4	12,9%	12,3%	13,6%	11,9%	10,9%	12,5%	13,6%	14,2%
	5	7,2%	6,6%	7,8%	8,1%	6,0%	4,9%	7,8%	8,1%
Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi	1	16,0%	16,3%	15,7%	21,3%	20,1%	13,9%	13,6%	13,4%
	2	31,2%	32,6%	29,7%	30,0%	32,6%	32,6%	36,4%	28,2%

	3	25,2%	24,1%	26,5%	23,8%	22,3%	25,0%	24,0%	27,9%
	4	17,4%	16,5%	18,4%	15,0%	18,5%	18,1%	15,6%	18,4%
	5	10,2%	10,6%	9,7%	10,0%	6,5%	10,4%	10,4%	12,0%
Wandalizm	1	20,4%	22,3%	18,2%	19,4%	22,8%	17,4%	18,2%	21,8%
	2	29,5%	27,8%	31,4%	34,4%	29,9%	25,7%	29,9%	28,5%
	3	26,9%	27,3%	26,5%	30,6%	27,7%	29,2%	31,2%	22,1%
	4	14,5%	14,0%	15,0%	11,9%	13,6%	19,4%	14,9%	14,0%
	5	8,7%	8,5%	8,9%	3,8%	6,0%	8,3%	5,8%	13,7%
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (np. Internetu)	1	27,1%	28,0%	26,1%	22,5%	27,7%	29,9%	34,4%	24,6%
	2	33,2%	31,4%	35,2%	43,1%	35,9%	30,6%	29,2%	30,2%
	3	23,4%	25,2%	21,4%	23,1%	20,1%	26,4%	22,7%	24,3%
	4	10,0%	9,8%	10,2%	9,4%	10,9%	8,3%	9,1%	10,9%
	5	6,3%	5,5%	7,2%	1,9%	5,4%	4,9%	4,5%	10,1%
Starzenie się społeczeństwa	1	8,5%	8,3%	8,7%	8,8%	6,0%	6,9%	11,7%	8,9%
	2	25,6%	26,5%	24,6%	31,3%	25,5%	26,4%	21,4%	24,6%
	3	32,6%	31,1%	34,3%	33,8%	32,1%	36,1%	38,3%	28,5%
	4	13,7%	14,2%	13,1%	10,6%	16,3%	18,8%	10,4%	13,1%
	5	19,6%	19,9%	19,3%	15,6%	20,1%	11,8%	18,2%	24,9%

Migracje mieszkańców do innych miast (polskich i za granicę)	1	21,6%	24,2%	18,6%	25,0%	20,1%	18,1%	20,1%	22,9%
	2	35,2%	33,3%	37,3%	32,5%	37,0%	35,4%	31,8%	36,9%
	3	22,0%	23,9%	19,9%	21,3%	22,3%	24,3%	25,3%	19,8%
	4	13,7%	11,7%	15,9%	15,0%	15,2%	18,1%	14,9%	10,1%
	5	7,5%	6,8%	8,3%	6,3%	5,4%	4,2%	7,8%	10,3%

		Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Bezrobocie	1	22,9%	12,7%	8,4%	11,4%	19,8%	18,6%
	2	36,7%	44,0%	59,9%	49,1%	34,1%	53,3%
	3	16,3%	24,7%	20,4%	24,0%	26,3%	15,6%
	4	13,9%	13,9%	9,0%	11,4%	9,6%	7,2%
	5	10,2%	4,8%	2,4%	4,2%	10,2%	5,4%
Ubóstwo	1	6,0%	30,7%	19,8%	12,6%	14,4%	18,0%
	2	39,2%	33,7%	27,5%	32,3%	26,9%	35,9%
	3	24,7%	22,9%	46,7%	47,9%	25,7%	29,9%
	4	13,9%	9,0%	5,4%	5,4%	14,4%	9,0%

	5	16,3%	3,6%	0,6%	1,8%	18,6%	7,2%
Zadłużenie	1	9,6%	26,5%	19,8%	15,0%	13,8%	14,4%
	2	30,1%	39,2%	42,5%	37,1%	21,0%	36,5%
	3	30,1%	16,3%	18,0%	26,9%	31,1%	26,9%
	4	16,3%	14,5%	16,8%	16,8%	13,2%	15,6%
	5	13,9%	3,6%	3,0%	4,2%	21,0%	6,6%
Przestępczość	1	15,1%	27,7%	26,3%	20,4%	35,3%	15,0%
	2	33,1%	43,4%	29,3%	22,2%	28,7%	26,9%
	3	23,5%	17,5%	28,7%	28,1%	17,4%	30,5%
	4	17,5%	9,0%	12,6%	22,2%	12,0%	15,0%
	5	10,8%	2,4%	3,0%	7,2%	6,6%	12,6%
Brak zainteresowania mieszkańców życiem społecznym i kulturalnym	1	5,4%	11,4%	16,2%	13,2%	12,0%	8,4%
	2	27,7%	27,7%	37,1%	31,1%	24,0%	24,0%
	3	30,1%	32,5%	28,7%	26,3%	26,9%	30,5%
	4	21,7%	16,9%	13,2%	19,2%	16,2%	21,6%
	5	15,1%	11,4%	4,8%	10,2%	21,0%	15,6%
Bezdomność	1	28,3%	37,3%	28,7%	10,2%	37,1%	13,8%
	2	27,1%	43,4%	29,3%	37,1%	30,5%	34,7%
	3	24,7%	13,3%	27,5%	29,9%	17,4%	28,1%

	4	15,1%	6,0%	12,6%	18,6%	7,2%	15,6%
	5	4,8%	0,0%	1,8%	4,2%	7,8%	7,8%
Alkoholizm	1	10,2%	7,8%	15,0%	12,0%	16,8%	13,2%
	2	21,7%	17,5%	38,3%	38,9%	16,2%	36,5%
	3	32,5%	38,0%	29,9%	32,9%	22,8%	26,3%
	4	22,3%	26,5%	12,6%	10,2%	15,0%	15,0%
	5	13,3%	10,2%	4,2%	6,0%	29,3%	9,0%
Narkomania	1	27,1%	56,6%	44,3%	36,5%	50,3%	36,5%
	2	31,9%	30,1%	26,3%	32,9%	22,2%	26,3%
	3	21,1%	9,0%	19,8%	19,8%	11,4%	24,0%
	4	15,1%	4,2%	7,8%	8,4%	5,4%	5,4%
	5	4,8%	0,0%	1,8%	2,4%	10,8%	7,8%
Przemoc w rodzinie	1	21,7%	41,6%	40,1%	26,9%	33,5%	26,3%
	2	31,9%	36,7%	35,9%	35,9%	41,9%	35,3%
	3	24,1%	16,3%	16,2%	23,4%	15,6%	20,4%
	4	16,3%	3,0%	7,8%	10,2%	6,0%	12,0%
	5	6,0%	2,4%	0,0%	3,6%	3,0%	6,0%
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	1	11,4%	18,1%	24,0%	18,0%	21,0%	19,2%
	2	34,9%	38,6%	38,9%	34,7%	32,3%	35,3%

	3	27,1%	18,7%	25,1%	31,1%	26,3%	24,6%
	4	20,5%	17,5%	6,6%	12,0%	9,6%	11,4%
	5	6,0%	7,2%	5,4%	4,2%	10,8%	9,6%
Brak integracji z osobami niepełnosprawnymi	1	10,8%	25,9%	15,6%	17,4%	12,6%	13,8%
	2	26,5%	33,7%	39,5%	32,9%	24,6%	29,9%
	3	25,9%	24,1%	23,4%	22,8%	24,6%	30,5%
	4	28,9%	12,0%	16,8%	16,2%	15,0%	15,6%
	5	7,8%	4,2%	4,8%	10,8%	23,4%	10,2%
Wandalizm	1	16,9%	21,1%	22,8%	17,4%	24,6%	19,8%
	2	28,9%	36,7%	25,7%	29,9%	25,7%	29,9%
	3	28,9%	24,7%	29,9%	23,4%	26,3%	28,1%
	4	18,1%	11,4%	14,4%	18,0%	12,6%	12,6%
	5	7,2%	6,0%	7,2%	11,4%	10,8%	9,6%
Brak dostępu do nowoczesnej technologii (np. Internetu)	1	18,1%	41,6%	28,1%	25,1%	25,7%	24,0%
	2	34,3%	34,9%	35,9%	35,9%	30,5%	27,5%
	3	30,7%	14,5%	14,4%	26,9%	26,3%	27,5%
	4	12,0%	4,8%	15,6%	7,8%	8,4%	11,4%
	5	4,8%	4,2%	6,0%	4,2%	9,0%	9,6%
Starzenie się społeczeństwa	1	7,2%	7,8%	9,0%	13,8%	7,8%	5,4%

	2	25,9%	22,9%	22,8%	35,9%	21,6%	24,6%
	3	30,7%	36,1%	46,7%	32,3%	19,2%	30,5%
	4	18,1%	16,3%	10,8%	7,2%	14,4%	15,6%
	5	18,1%	16,9%	10,8%	10,8%	37,1%	24,0%
Migracje mieszkańców do innych miast (polskich i za granicę)	1	22,3%	15,7%	21,6%	25,1%	27,5%	17,4%
	2	40,4%	19,3%	36,5%	43,1%	39,5%	32,3%
	3	12,7%	33,7%	25,7%	19,2%	16,2%	24,6%
	4	16,3%	25,9%	10,2%	7,2%	8,4%	14,4%
	5	8,4%	5,4%	6,0%	5,4%	8,4%	11,4%

Jakie są Pana/Pani zdaniem główne przyczyny występowania wskazanych problemów?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego	22,6%	24,6%	20,3%	23,8%	21,7%	24,3%	18,2%	23,7%
niewystarczająca liczba pracowników socjalnych	29,5%	30,3%	28,6%	23,8%	30,4%	36,8%	28,6%	29,1%
niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami	40,9%	39,2%	42,8%	40,0%	42,9%	40,3%	41,6%	40,2%
brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców (w tym bierność zawodowa)	32,7%	32,6%	32,8%	32,5%	32,1%	37,5%	31,8%	31,6%
niedostateczne działania władz miasta	21,0%	21,6%	20,3%	18,1%	26,6%	20,8%	17,5%	20,9%

niedostateczne działania informacyjne	20,9%	21,0%	20,8%	19,4%	24,5%	19,4%	24,7%	18,7%
zbyt łatwy dostęp do alkoholu	31,6%	34,5%	28,4%	31,3%	28,8%	35,4%	35,1%	30,2%
powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych	24,3%	24,1%	24,6%	20,0%	24,5%	23,6%	27,3%	25,1%
zbyt mała liczba miejsc pracy	22,3%	22,2%	22,5%	24,4%	27,7%	16,0%	24,0%	20,4%
zbyt mała liczba patroli policji	14,9%	12,9%	17,2%	17,5%	15,8%	12,5%	14,9%	14,2%
zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej	14,5%	15,0%	14,0%	16,3%	11,4%	10,4%	17,5%	15,6%
inne, jakie?	2,8%	3,8%	1,7%	6,3%	3,3%	2,1%	1,9%	1,7%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec- Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec- Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
niewystarczająca oferta miejsc do spędzania czasu wolnego	29,5%	19,3%	14,4%	11,4%	39,5%	21,6%
niewystarczająca liczba pracowników socjalnych	40,4%	15,1%	25,7%	19,2%	39,5%	37,1%
niewystarczająca oferta wsparcia dla osób/rodzin z problemami	50,6%	29,5%	34,1%	38,9%	47,3%	44,9%
brak chęci zmian wśród lokalnych mieszkańców (w tym bierność zawodowa)	33,7%	36,1%	29,9%	34,1%	31,7%	30,5%
niedostateczne działania władz miasta	26,5%	20,5%	15,0%	12,0%	22,8%	29,3%
niedostateczne działania informacyjne	29,5%	19,9%	11,4%	13,2%	31,1%	20,4%
zbyt łatwy dostęp do alkoholu	41,6%	42,2%	24,0%	21,6%	35,3%	25,1%

powielanie niekorzystnych wzorców rodzinnych	30,1%	25,9%	16,8%	13,2%	26,9%	32,9%
zbyt mała liczba miejsc pracy	23,5%	27,1%	21,0%	23,4%	19,8%	19,2%
zbyt mała liczba patroli policji	19,3%	14,5%	12,6%	15,0%	15,0%	13,2%
zbyt niskie wsparcie polityki prorodzinnej	16,3%	21,7%	14,4%	13,2%	7,8%	13,8%
inne, jakie?	0,6%	4,2%	3,6%	3,6%	0,6%	4,2%

Jakie formy przemocy Pana/Pani zdaniem występują najczęściej na obszarze Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Związana z naruszenie nietykalności fizycznej, np. pobicie	18,1%	17,4%	18,9%	19,4%	17,9%	18,8%	18,8%	17,0%
Związana z groźbami, straszeniem, szantażowaniem	18,8%	18,6%	19,1%	19,4%	20,1%	17,4%	16,9%	19,3%
Związana z celowym niszczeniem czyjejs własności, kradzieżą	23,2%	20,6%	26,1%	16,9%	23,9%	24,3%	20,1%	26,5%
Związana z niewywiązywania się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich	24,0%	25,4%	22,5%	18,1%	23,4%	28,5%	25,3%	24,6%
Inne formy, jakie?	38,8%	41,5%	35,8%	47,5%	41,3%	34,7%	40,3%	34,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy)	Niedobczyce (fragment dzielnicy)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy)	Paruszowiec- Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)

		Chwałowice)	Niedobczyce)	Niewiadom)	Piaski)	
Związana z naruszenie nietykalności fizycznej, np. pobicie	15,7%	19,3%	14,4%	24,6%	15,0%	19,8%
Związana z groźbami, straszeniem, szantażowaniem	18,7%	20,5%	15,0%	18,6%	16,8%	23,4%
Związana z celowym niszczeniem czyjejś własności, kradzieżą	27,7%	18,7%	18,0%	18,0%	31,1%	25,7%
Związana z niewywiązywania się z obowiązku sprawowania opieki ze strony osób bliskich	33,1%	16,3%	15,6%	16,2%	40,7%	22,2%
Inne formy, jakie?	44,0%	43,4%	41,3%	32,9%	32,3%	38,9%

Czy był/a Pan/Pani świadkiem przemocy (w kontekście miejsca zamieszkania-dzielnicy)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Przemocy domowej	5,3%	5,3%	5,3%	3,8%	6,5%	4,9%	4,5%	5,9%
Przemocy wśród dzieci i młodzieży	8,6%	10,0%	7,0%	10,6%	6,0%	9,0%	5,8%	10,1%
Przemocy w miejscu publicznym	10,7%	9,3%	12,3%	11,9%	9,8%	11,1%	10,4%	10,6%
Nie byłem świadkiem powyższych wydarzeń	77,7%	77,5%	78,0%	76,9%	79,3%	77,1%	81,8%	75,7%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Przemocy domowej	3,6%	6,6%	2,4%	5,4%	9,0%	4,8%
Przemocy wśród dzieci i młodzieży	7,2%	12,0%	7,2%	6,6%	9,0%	9,6%
Przemocy w miejscu publicznym	7,2%	16,3%	6,6%	7,8%	9,6%	16,8%
Nie byłem świadkiem powyższych wydarzeń	81,9%	70,5%	83,8%	82,0%	74,3%	73,7%

Czy dotyczył/a Pan/Pani zmuszony/a reagować w związku z zaobserwowanym zachowaniem przemocowym?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie byłem dotychczas świadkiem tego typu wydarzeń	75,8%	75,6%	76,1%	77,5%	79,3%	75,0%	79,9%	71,8%
Nie reagowałem dotychczas na tego typu zdarzenia	13,9%	15,9%	11,7%	10,6%	10,3%	12,5%	11,0%	19,0%
Tak (w związku z jaką formą przemocy?)	10,3%	8,5%	12,3%	11,9%	10,3%	12,5%	9,1%	9,2%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie byłem dotychczas świadkiem tego typu wydarzeń	80,7%	68,7%	82,0%	79,0%	72,5%	71,9%
Nie reagowałem dotychczas na tego typu zdarzenia	10,8%	19,3%	11,4%	11,4%	10,8%	19,8%
Tak (w związku z jaką formą przemocy?)	8,4%	12,0%	6,6%	9,6%	16,8%	8,4%

Czy padł/a Pan/Pani ofiarą przemocy ze strony rodziny, znajomych, nieznajomych bądź sąsiadów?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	88,7%	88,6%	88,8%	86,3%	94,6%	88,9%	90,9%	85,8%
Tak	5,0%	5,5%	4,4%	5,6%	2,7%	4,2%	3,9%	6,7%
Trudno powiedzieć	6,3%	5,9%	6,8%	8,1%	2,7%	6,9%	5,2%	7,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	84,3%	93,4%	92,2%	90,4%	86,8%	85,0%
Tak	5,4%	3,0%	1,8%	2,4%	8,4%	9,0%
Trudno powiedzieć	10,2%	3,6%	6,0%	7,2%	4,8%	6,0%

Czy Pana/Pani zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	7,3%	8,3%	6,1%	6,9%	6,0%	4,2%	3,2%	11,2%
Tak	81,8%	78,8%	85,2%	81,9%	85,9%	85,4%	87,0%	76,0%
Trudno powiedzieć	10,9%	12,9%	8,7%	11,3%	8,2%	10,4%	9,7%	12,8%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	7,8%	6,0%	9,0%	4,2%	11,4%	5,4%
Tak (Czy do tej pory miał/a Pan/Pani okazję zareagować na tego typu sytuację?)	78,3%	84,9%	77,8%	88,0%	75,4%	86,2%
Trudno powiedzieć	13,9%	9,0%	13,2%	7,8%	13,2%	8,4%

Czy Pana/Pani zdaniem należy reagować na sygnały przemocy domowej występujące w Pana/Pani dzielnicy?

		Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Najbliższe sąsiedztwo miejsca zamieszkania	Raczej nie	11,5%	11,2%	11,9%	8,8%	10,3%	9,7%	14,3%	12,8%
	Raczej tak	51,4%	52,3%	50,4%	49,4%	53,8%	51,4%	46,1%	53,4%
	Trudno powiedzieć	2,3%	3,0%	1,5%	1,9%	2,2%	1,4%	1,3%	3,4%

	Zdecydowanie nie	2,7%	3,2%	2,1%	1,9%	1,1%	1,4%	1,9%	4,7%
	Zdecydowanie tak	32,1%	30,3%	34,1%	38,1%	32,6%	36,1%	36,4%	25,7%
Dzielnica	Raczej nie	26,8%	25,8%	28,0%	25,0%	21,2%	24,3%	24,7%	32,4%
	Raczej tak	41,8%	42,8%	40,7%	43,1%	48,9%	41,0%	41,6%	38,0%
	Trudno powiedzieć	2,6%	3,0%	2,1%	1,9%	2,7%	1,4%	1,3%	3,9%
	Zdecydowanie nie	3,8%	3,6%	4,0%	1,9%	3,8%	2,8%	2,6%	5,6%
	Zdecydowanie tak	25,0%	24,8%	25,2%	28,1%	23,4%	30,6%	29,9%	20,1%
Miasto	Raczej nie	15,4%	14,6%	16,3%	10,0%	10,9%	15,3%	9,7%	22,6%
	Raczej tak	47,6%	45,8%	49,6%	51,9%	53,8%	40,3%	53,9%	42,7%
	Trudno powiedzieć	10,9%	11,9%	9,7%	9,4%	11,4%	13,9%	9,7%	10,6%
	Zdecydowanie nie	3,1%	4,4%	1,7%	2,5%	2,7%	2,1%	3,2%	3,9%
	Zdecydowanie tak	23,0%	23,3%	22,7%	26,3%	21,2%	28,5%	23,4%	20,1%

		Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec- Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec- Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
11. Najbliższe sąsiedztwo miejsca zamieszkania	Raczej nie	16,3%	13,3%	4,8%	7,8%	18,6%	8,4%
	Raczej tak	48,8%	36,1%	55,1%	64,7%	47,9%	55,7%

	Trudno powiedzieć	2,4%	4,8%	1,8%	1,2%	2,4%	1,2%
	Zdecydowanie nie	2,4%	3,6%	0,6%	1,8%	4,8%	3,0%
	Zdecydowanie tak	30,1%	42,2%	37,7%	24,6%	26,3%	31,7%
11. Dzielnica	Raczej nie	28,9%	16,3%	24,0%	25,1%	37,7%	28,7%
	Raczej tak	42,2%	38,6%	40,7%	52,7%	35,3%	41,3%
	Trudno powiedzieć	2,4%	5,4%	1,8%	2,4%	2,4%	1,2%
	Zdecydowanie nie	3,6%	3,0%	3,0%	2,4%	6,6%	4,2%
	Zdecydowanie tak	22,9%	36,7%	30,5%	17,4%	18,0%	24,6%
11. Miasto	Raczej nie	14,5%	16,3%	14,4%	13,8%	13,8%	19,8%
	Raczej tak	42,2%	39,2%	52,1%	56,3%	53,9%	41,9%
	Trudno powiedzieć	16,3%	9,0%	6,6%	13,2%	9,0%	11,4%
	Zdecydowanie nie	6,0%	3,6%	0,0%	0,6%	3,0%	5,4%
	Zdecydowanie tak	21,1%	31,9%	26,9%	16,2%	20,4%	21,6%

Jak często na terenie Pana/Pani miejsca zamieszkania dochodzi do interwencji policji/straży miejskiej?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Bardzo często	3,1%	2,7%	3,6%	1,9%	1,1%	4,2%	2,6%	4,5%
Bardzo rzadko	23,4%	23,7%	23,1%	27,5%	20,1%	24,3%	30,5%	19,8%
Często	14,5%	14,2%	14,8%	16,3%	15,2%	9,7%	11,7%	16,5%

Nie dotyczy(zjawisko nie występuje)	15,7%	17,8%	13,3%	20,0%	16,8%	19,4%	11,0%	13,7%
Nie wiem	5,6%	4,9%	6,4%	5,0%	6,5%	4,9%	6,5%	5,3%
Rzadko	19,7%	18,0%	21,6%	12,5%	25,5%	18,8%	18,8%	20,7%
Sporadycznie	18,0%	18,8%	17,2%	16,9%	14,7%	18,8%	18,8%	19,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Bardzo często	6,0%	0,0%	0,0%	0,6%	10,2%	1,8%
Bardzo rzadko	19,9%	34,9%	28,7%	22,2%	10,2%	24,6%
Często	22,9%	11,4%	3,0%	11,4%	28,7%	9,6%
Nie dotyczy(zjawisko nie występuje)	15,7%	6,6%	19,2%	18,6%	12,0%	22,2%
Nie wiem	5,4%	7,8%	7,2%	2,4%	6,0%	4,8%
Rzadko	18,7%	20,5%	19,2%	24,6%	14,4%	21,0%
Sporadycznie	11,4%	18,7%	22,8%	20,4%	18,6%	16,2%

Czy był/a Pan/Pani świadkiem nadużywania alkoholu bądź innych środków psychoaktywnych w okolicy miejsca zamieszkania?

		Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59
Alkoholu	Nie	24,1%	25,2%	22,9%	28,8%	23,4%	28,5%	19,5%
	Tak, sporadycznie	56,0%	55,3%	56,8%	50,6%	54,9%	53,5%	63,6%
	Tak, wielokrotnie	19,9%	19,5%	20,3%	20,6%	21,7%	18,1%	16,9%
Innych środków psychoaktywnych	Nie	82,5%	83,0%	82,0%	83,1%	81,0%	86,1%	85,7%
	Tak, sporadycznie	14,6%	13,6%	15,7%	13,8%	16,8%	12,5%	11,0%
	Tak, wielokrotnie	2,9%	3,4%	2,3%	3,1%	2,2%	1,4%	3,2%

		Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Alkoholu	Nie	28,9%	24,1%	28,7%	22,2%	16,2%	24,6%
	Tak, sporadycznie	40,4%	50,0%	68,3%	68,3%	44,9%	64,1%
	Tak, wielokrotnie	30,7%	25,9%	3,0%	9,6%	38,9%	11,4%
Innych środków psychoaktywnych	Nie	77,7%	88,6%	93,4%	86,2%	61,1%	88,0%
	Tak, sporadycznie	18,1%	10,8%	6,6%	12,6%	31,1%	8,4%
	Tak, wielokrotnie	4,2%	0,6%	0,0%	1,2%	7,8%	3,6%

Czy był/a Pan/Pani świadkiem stosowania takich środków przez osoby nieletnie w okolicy miejsca zamieszkania? (pytanie wielokrotnego wyboru)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Tak – picia alkoholu	32,4%	29,9%	35,2%	34,4%	28,3%	29,2%	35,7%	33,5%
Tak-palenia papierosów	47,5%	47,2%	47,9%	50,6%	41,3%	41,7%	47,4%	51,7%
Tak – używania narkotyków	8,7%	8,0%	9,5%	8,1%	9,8%	4,9%	8,4%	10,1%
Nie	49,6%	50,4%	48,7%	46,9%	56,0%	54,9%	48,1%	46,1%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Tak – picia alkoholu	24,7%	29,5%	32,9%	33,5%	41,3%	32,3%
Tak-palenia papierosów	45,8%	38,0%	46,7%	50,9%	57,5%	46,1%
Tak – używania narkotyków	8,4%	6,0%	3,6%	7,8%	16,8%	9,6%
Nie	53,0%	57,2%	52,7%	44,9%	38,9%	50,9%

Jakie ocenia Pan/Pani poniższe formy wsparcia (w kontekście okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania)? (Skala od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską skuteczność, a 5 bardzo wysoką skuteczność)

		Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Środowiskowe domy samopomocy	1	0,8%	1,1%	0,4%	0,6%	0,5%	1,4%	0,0%	1,1%
	2	2,8%	2,8%	2,8%	4,4%	3,3%	0,7%	2,6%	2,8%
	3	18,8%	23,1%	14,0%	25,6%	21,2%	15,3%	20,8%	15,1%
	4	24,9%	22,3%	27,8%	26,9%	25,0%	31,3%	27,9%	20,1%
	5	52,7%	50,6%	55,1%	42,5%	50,0%	51,4%	48,7%	60,9%
Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami	1	0,9%	0,9%	0,8%	1,3%	1,6%	1,4%	0,0%	0,6%
	2	3,5%	4,0%	3,0%	6,9%	2,2%	2,1%	3,2%	3,4%
	3	16,4%	19,1%	13,3%	19,4%	20,1%	16,0%	18,8%	12,3%
	4	31,0%	28,8%	33,5%	31,9%	22,3%	30,6%	34,4%	33,8%
	5	48,2%	47,2%	49,4%	40,6%	53,8%	50,0%	43,5%	50,0%
Mieszkania chronione dla osób usamodzielnionych i bezdomnych	1	4,4%	5,1%	3,6%	8,1%	4,3%	4,9%	3,9%	2,8%
	2	8,9%	8,5%	9,3%	13,8%	12,5%	9,7%	9,1%	4,5%
	3	16,7%	17,6%	15,7%	21,3%	15,8%	18,8%	14,9%	15,1%
	4	25,8%	25,6%	26,1%	20,6%	21,7%	22,9%	26,6%	31,0%
	5	44,2%	43,2%	45,3%	36,3%	45,7%	43,8%	45,5%	46,6%
Domy dziennego pobytu dla osób	1	1,1%	1,5%	0,6%	0,6%	1,6%	1,4%	0,6%	1,1%

starszych	2	7,9%	8,0%	7,8%	8,1%	7,6%	6,9%	7,1%	8,7%
	3	17,0%	18,4%	15,5%	30,0%	21,2%	11,1%	14,3%	12,6%
	4	31,5%	31,3%	31,8%	26,9%	22,3%	33,3%	35,7%	35,8%
	5	42,5%	40,9%	44,3%	34,4%	47,3%	47,2%	42,2%	41,9%
Domy pomocy społecznej (inaczej „dom spokojnej starości)	1	3,6%	3,4%	3,8%	1,9%	2,2%	4,9%	3,2%	4,7%
	2	7,6%	8,1%	7,0%	6,9%	12,5%	6,9%	5,8%	6,4%
	3	18,2%	22,2%	13,8%	27,5%	24,5%	18,1%	11,0%	14,0%
	4	30,9%	27,3%	35,0%	26,3%	20,1%	34,0%	37,7%	34,4%
	5	39,7%	39,0%	40,5%	37,5%	40,8%	36,1%	42,2%	40,5%
Działania/świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej	1	4,2%	3,6%	4,9%	3,8%	4,3%	6,3%	6,5%	2,5%
	2	10,2%	10,2%	10,2%	12,5%	11,4%	9,0%	7,1%	10,3%
	3	17,8%	18,2%	17,4%	22,5%	17,9%	16,0%	13,6%	18,2%
	4	25,8%	26,3%	25,2%	26,3%	23,4%	27,8%	28,6%	24,9%
	5	42,0%	41,7%	42,4%	35,0%	42,9%	41,0%	44,2%	44,1%
Działania/świadczenia Powiatowego Urzędu Pracy	1	7,6%	8,9%	6,1%	8,1%	8,7%	9,7%	4,5%	7,3%
	2	13,1%	13,6%	12,5%	20,0%	17,4%	10,4%	10,4%	10,1%
	3	23,3%	24,4%	22,0%	25,6%	24,5%	24,3%	24,7%	20,7%
	4	29,0%	27,8%	30,3%	26,3%	21,7%	26,4%	29,2%	34,9%
	5	26,9%	25,2%	28,8%	20,0%	27,7%	29,2%	31,2%	26,8%

	6	0,1%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
Działania/świadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	1	5,1%	4,4%	5,9%	5,6%	6,5%	6,3%	6,5%	3,1%
	2	11,7%	11,6%	11,9%	14,4%	16,3%	9,7%	7,1%	10,9%
	3	22,0%	25,6%	18,0%	26,3%	22,8%	20,8%	22,1%	20,1%
	4	23,2%	22,5%	23,9%	26,9%	15,2%	27,8%	22,7%	24,0%
	5	38,0%	36,0%	40,3%	26,9%	39,1%	35,4%	41,6%	41,9%
Inne	0	91,8%	91,7%	91,9%	90,6%	92,9%	88,9%	93,5%	92,2%
	1	1,8%	1,7%	1,9%	1,9%	1,1%	2,8%	2,6%	1,4%
	2	1,3%	1,1%	1,5%	1,9%	0,5%	1,4%	2,6%	0,8%
	3	1,5%	1,7%	1,3%	3,1%	1,6%	1,4%	0,6%	1,1%
	4	0,4%	0,6%	0,2%	0,6%	0,5%	0,7%	0,0%	0,3%
	5	3,2%	3,2%	3,2%	1,9%	3,3%	4,9%	0,6%	4,2%

		Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Środowiskowe domy samopomocyocena	1	0,6%	1,2%	0,6%	0,0%	0,6%	1,8%
	2	1,2%	4,2%	1,8%	6,0%	2,4%	1,2%
	3	10,8%	28,3%	23,4%	15,6%	22,8%	12,0%
	4	21,1%	26,5%	32,9%	30,5%	18,0%	20,4%

	5	66,3%	39,8%	41,3%	47,9%	56,3%	64,7%
Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami	1	0,0%	0,6%	0,0%	1,8%	1,8%	1,2%
	2	1,2%	5,4%	0,6%	5,4%	4,8%	3,6%
	3	9,6%	18,7%	22,2%	17,4%	18,0%	12,6%
	4	26,5%	34,3%	38,3%	40,7%	20,4%	25,7%
	5	62,7%	41,0%	38,9%	34,7%	55,1%	56,9%
Mieszkania chronione dla osób usamodzielnionych i bezdomnych	1	3,0%	10,8%	1,2%	6,6%	1,8%	3,0%
	2	4,8%	14,5%	6,0%	14,4%	4,8%	9,0%
	3	9,6%	21,7%	21,6%	16,8%	17,4%	13,2%
	4	27,1%	21,7%	29,9%	29,9%	18,6%	27,5%
	5	55,4%	31,3%	41,3%	32,3%	57,5%	47,3%
Domy dziennego pobytu dla osób starszych	1	1,2%	1,8%	0,6%	0,6%	0,0%	2,4%
	2	4,2%	10,8%	9,0%	13,2%	6,6%	3,6%
	3	13,3%	21,7%	19,8%	19,8%	15,6%	12,0%
	4	27,1%	27,1%	40,7%	32,3%	24,0%	37,7%
	5	54,2%	38,6%	29,9%	34,1%	53,9%	44,3%
Domy pomocy społecznej (inaczej „dom spokojnej starości)	1	4,8%	1,2%	6,6%	3,0%	4,2%	1,8%
	2	4,2%	6,0%	6,0%	11,4%	10,8%	7,2%
	3	12,0%	25,3%	24,0%	19,8%	15,0%	13,2%

	4	27,1%	26,5%	40,1%	34,1%	24,0%	33,5%
	5	51,8%	41,0%	23,4%	31,7%	46,1%	44,3%
Działania/świadczenia Ośrodka Pomocy Społecznej	1	9,0%	4,8%	2,4%	4,2%	3,0%	1,8%
	2	7,2%	9,6%	14,4%	16,2%	8,4%	5,4%
	3	11,4%	17,5%	21,0%	21,0%	19,8%	16,2%
	4	18,1%	31,9%	31,1%	28,1%	16,8%	28,7%
	5	54,2%	36,1%	31,1%	30,5%	52,1%	47,9%
Działania/świadczenia Powiatowego Urzędu Pracy	1	6,0%	10,2%	7,2%	6,6%	10,8%	4,8%
	2	9,0%	20,5%	13,2%	15,6%	8,4%	12,0%
	3	16,3%	26,5%	30,5%	23,4%	26,9%	16,2%
	4	27,1%	21,7%	34,7%	29,9%	26,3%	34,1%
	5	41,6%	21,1%	14,4%	24,0%	27,5%	32,9%
	6	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%
Działania/świadczenia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie	1	6,6%	7,2%	2,4%	6,6%	6,0%	1,8%
	2	3,6%	18,7%	11,4%	19,2%	10,8%	6,6%
	3	13,3%	28,3%	29,3%	18,0%	25,1%	18,0%
	4	22,3%	18,7%	29,9%	25,7%	19,2%	23,4%
	5	54,2%	27,1%	26,9%	30,5%	38,9%	50,3%
Inne	0	88,0%	95,2%	94,0%	95,2%	83,2%	95,2%

	1	1,2%	1,2%	1,8%	1,2%	4,8%	0,6%
	2	1,2%	1,2%	0,0%	1,2%	4,2%	0,0%
	3	1,2%	0,0%	3,0%	0,6%	1,8%	2,4%
	4	0,6%	0,0%	0,0%	0,6%	0,6%	0,6%
	5	7,8%		2,4%	1,2%	1,2%	5,4%

Czy na terenie Pana/Pani miejsca zamieszkania funkcjonują samopomocowe grupy wsparcia pozwalające przezwyciężyć problemy społeczne (np. grupy AA itp.)?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	32,6%	32,0%	33,3%	25,6%	28,3%	35,4%	37,7%	34,6%
Tak	22,4%	22,2%	22,7%	25,6%	25,0%	17,4%	22,1%	21,8%
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	45,0%	45,8%	44,1%	48,8%	46,7%	47,2%	40,3%	43,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	34,9%	28,3%	38,3%	26,9%	35,9%	31,1%
Tak (jakiego typu?)	15,7%	22,9%	22,2%	29,3%	17,4%	26,9%
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	49,4%	48,8%	39,5%	43,7%	46,7%	41,9%

Czy w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba) może Pan/Pani liczyć na wsparcie sąsiadów?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	30,5%	29,9%	31,1%	28,8%	23,9%	32,6%	31,8%	33,2%
Tak	35,6%	37,5%	33,5%	35,0%	36,4%	32,6%	29,2%	39,4%
Trudno powiedzieć	33,8%	32,6%	35,2%	36,3%	39,7%	34,7%	38,3%	27,4%

		Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
17. Czy w przypadku życiowych trudności (np. brak środków finansowych, choroba) może Pan/Pani liczyć na wsparcie sąsiadów?	Nie	31,9%	27,7%	29,9%	29,9%	31,7%	31,7%
	Tak (Na czym polega to wsparcie?)	30,1%	32,5%	37,1%	35,9%	40,1%	37,7%
	Trudno powiedzieć	37,3%	39,8%	32,9%	34,1%	28,1%	30,5%
	(puste)	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Czy w Pana/Pani okolicy miejsca zamieszkania mieszkańcy zawierają między sobą jakieś formy wspólnot? (np. wspólnoty, grupy zainteresowań, grupy jednoczące się w celu rozwiązania jakiegoś lokalnego problemu, bądź mające na celu realizację jakiegoś przedsięwzięcia)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	42,5%	40,9%	44,3%	34,4%	42,4%	38,2%	41,6%	48,3%
Tak	22,0%	22,5%	21,4%	26,9%	23,4%	22,2%	18,8%	20,4%
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	35,5%	36,6%	34,3%	38,8%	34,2%	39,6%	39,6%	31,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	43,4%	33,7%	41,9%	41,3%	49,7%	44,9%
Tak (Jaka jest ich rola?)	21,7%	26,5%	18,6%	22,2%	18,6%	24,6%
Trudno powiedzieć/nie mam wiedzy w tym zakresie	34,9%	39,8%	39,5%	36,5%	31,7%	30,5%

Czy Pana/Pani zdaniem można wskazać jakąś główną (najważniejszą) barierę utrudniającą znalezienie i utrzymanie zatrudnienia na terenie Pana/Pani dzielnicy

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	34,3%	33,5%	35,2%	29,4%	33,2%	33,3%	35,1%	37,2%
Tak(jaka to bariera?)	30,7%	30,9%	30,5%	36,9%	32,6%	33,3%	29,2%	26,5%
Trudno powiedzieć	34,9%	35,6%	34,1%	33,8%	34,2%	33,3%	35,1%	36,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	28,3%	29,5%	41,9%	37,7%	31,1%	37,1%
Tak(jaka to bariera?)	31,9%	35,5%	25,1%	28,1%	37,1%	26,3%
Trudno powiedzieć	39,2%	34,9%	32,9%	34,1%	31,7%	36,5%

Czy myślał/a Pan/Pani o założeniu własnej działalności gospodarczej?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej	
Tak, mam/miałem sprecyzowane plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?)	80,0%	83,3%	76,3%	81,3%	77,2%	76,4%	85,1%	80,2%	
Tak, lecz to tylko luźne plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?)	79,9%	82,0%	77,5%	72,5%	81,5%	71,5%	83,1%	84,4%	
Nie (Dlaczego?)	40,1%		34,8%	46,0%	46,3%	41,3%	52,1%	31,8%	35,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Tak, mam/miałem sprecyzowane plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?)	86,1%	84,9%	73,7%	71,3%	89,2%	74,9%
Tak, lecz to tylko luźne plany (Jakiego rodzaju działalności dotyczyły?)	88,6%	77,7%	70,7%	68,3%	88,0%	86,2%
Nie (Dlaczego?)	25,3%	38,0%	55,7%	60,5%	22,8%	38,3%

Jakie branże dominują na terenie Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Przemysł	26,3%	26,3%	26,3%	26,3%	26,6%	23,6%	27,3%	26,8%
Budownictwo	11,0%	10,6%	11,4%	5,6%	13,6%	16,7%	13,0%	8,9%

Rolnictwo	0,6%	0,8%	0,4%	0,6%	1,1%	0,7%	0,0%	0,6%
Leśnictwo	2,3%	3,8%	0,6%	6,3%	4,9%	0,7%	0,6%	0,6%
Transport	19,8%	18,4%	21,4%	16,9%	22,3%	22,2%	20,8%	18,4%
Łączność(komunikacja)	7,6%	6,8%	8,5%	5,0%	8,7%	4,2%	12,3%	7,5%
Handel	47,8%	47,2%	48,5%	53,1%	48,9%	46,5%	50,6%	44,1%
Gospodarka komunalna	4,8%	3,6%	6,1%	6,9%	3,8%	6,9%	1,3%	5,0%
Nauka i rozwój techniki	7,1%	6,1%	8,3%	6,3%	7,6%	7,6%	3,9%	8,4%
Oświata i wychowanie	20,5%	20,8%	20,1%	26,9%	19,6%	19,4%	14,9%	20,9%
Kultura i sztuka	15,4%	15,0%	15,9%	10,6%	16,8%	11,1%	13,0%	19,6%
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	10,3%	10,2%	10,4%	8,1%	12,5%	9,0%	12,3%	9,8%
Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek	9,5%	8,3%	10,8%	6,3%	7,6%	8,3%	11,0%	11,7%
Usługi niematerialne (fryzjerskie, kosmetyczne itp.)	19,9%	23,1%	16,3%	25,6%	22,3%	19,4%	20,8%	15,9%
Finanse i ubezpieczenia	7,5%	7,4%	7,6%	8,1%	5,4%	7,6%	11,0%	6,7%
Inne – jakie?	1,6%	1,7%	1,5%	2,5%	1,6%	0,7%	0,6%	2,0%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Przemysł	41,6%	55,4%	4,2%	3,0%	48,5%	5,4%
Budownictwo	17,5%	9,0%	3,6%	6,0%	20,4%	9,6%
Rolnictwo	0,6%	1,2%	0,0%	1,8%	0,0%	0,0%
Leśnictwo	1,2%	1,2%	0,0%	10,2%	1,2%	0,0%
Transport	22,3%	13,9%	12,0%	16,2%	35,3%	19,2%
Łączność(komunikacja)	14,5%	1,2%	7,8%	6,6%	5,4%	10,2%
Handel	45,8%	60,2%	48,5%	35,9%	47,3%	49,1%
Gospodarka komunalna	8,4%	0,6%	3,0%	0,6%	3,6%	12,6%
Nauka i rozwój techniki	7,2%	4,8%	4,8%	2,4%	4,8%	18,6%
Oświata i wychowanie	21,1%	14,5%	26,3%	24,0%	12,6%	24,6%
Kultura i sztuka	11,4%	5,4%	15,6%	22,2%	4,2%	33,5%
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	12,0%	4,2%	10,2%	10,2%	10,2%	15,0%
Kultura fizyczna, turystyka i wypoczynek	12,0%	2,4%	6,6%	16,8%	4,8%	14,4%
Usługi niematerialne (fryzjerskie, kosmetyczne itp.)	18,7%	25,3%	21,0%	13,2%	20,4%	21,0%
Finanse i ubezpieczenia	11,4%	1,2%	4,8%	1,8%	10,8%	15,0%
Inne – jakie?	0,6%	1,8%	3,0%	2,4%	0,6%	1,2%

Czy wg Pana/Pani na terenie Pana/Pani dzielnicy ludzie często podejmują pracę nierejestrowaną (praca na czarno)?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	34,3%	29,9%	39,2%	35,0%	39,1%	36,8%	36,4%	29,6%
Tak	27,4%	28,6%	26,1%	34,4%	26,1%	29,2%	28,6%	23,7%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	38,3%	41,5%	34,7%	30,6%	34,8%	34,0%	35,1%	46,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	38,0%	22,9%	42,5%	32,3%	33,5%	36,5%
Tak	30,7%	38,6%	17,4%	24,0%	27,5%	26,3%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	31,3%	38,6%	40,1%	43,7%	38,9%	37,1%

Jak silne Pana/Pani zdaniem są więzi w lokalnych wspólnotach sąsiedzkich na terenie Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Bardzo silne	16,1%	15,5%	16,7%	13,1%	13,6%	17,4%	17,5%	17,6%
Bardzo słabe	12,9%	12,5%	13,3%	10,0%	12,0%	16,7%	8,4%	15,1%
Przeciętne	34,7%	35,0%	34,3%	36,3%	39,1%	36,8%	39,0%	29,1%
Silne	20,3%	22,3%	18,0%	23,8%	20,1%	17,4%	18,8%	20,7%

Słabe	16,0%	14,6%	17,6%	16,9%	15,2%	11,8%	16,2%	17,6%
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Bardzo silne	18,1%	9,0%	16,8%	19,2%	15,0%	18,6%
Bardzo słabe	12,0%	13,9%	10,8%	15,0%	11,4%	14,4%
Przeciętne	32,5%	39,2%	38,3%	33,5%	34,1%	30,5%
Silne	18,1%	22,3%	21,6%	20,4%	19,2%	20,4%
Słabe	19,3%	15,7%	12,6%	12,0%	20,4%	16,2%

Jak określiłby/aby Pan/Pani swoje relacje z sąsiadami?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Moje relacje są na neutralnym poziomie	46,3%	45,5%	47,2%	47,5%	47,8%	43,8%	51,3%	43,9%
Nie utrzymuje relacji z moimi sąsiadami	13,8%	14,0%	13,6%	13,1%	14,1%	18,8%	11,7%	12,8%
Nie znam moich sąsiadów	1,8%	1,5%	2,1%	3,1%	1,1%	2,1%	0,6%	2,0%
Zawsze mogę liczyć na pomoc i wsparcie moich sąsiadów	38,1%	39,0%	37,1%	36,3%	37,0%	35,4%	36,4%	41,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Moje relacje są na neutralnym poziomie	44,6%	43,4%	50,3%	47,3%	48,5%	43,7%
Nie utrzymuje relacji z moimi sąsiadami	19,9%	18,7%	7,8%	9,0%	12,6%	15,0%
Nie znam moich sąsiadów	1,8%	1,8%	1,8%	3,0%	0,6%	1,8%
Zawsze mogę liczyć na pomoc i wsparcie moich sąsiadów	33,7%	36,1%	40,1%	40,7%	38,3%	39,5%

W jakich sytuacjach spotyka się Pan/Pani z sąsiadami?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Przypadkowe spotkania na klatce schodowej	47,5%	49,1%	45,8%	42,5%	46,7%	47,2%	46,1%	50,8%
Przypadkowe spotkania na ulicy	52,5%	52,8%	52,1%	46,9%	54,9%	52,8%	55,2%	52,5%
Zebrania lokalnych wspólnot sąsiedzkich	19,6%	19,1%	20,1%	16,3%	28,3%	19,4%	19,5%	16,8%
Wizyty towarzyskie	33,3%	34,1%	32,4%	30,6%	32,1%	32,6%	28,6%	37,4%
Nie widuję sąsiadów	2,7%	2,3%	3,2%	6,3%	2,2%	4,9%	1,3%	1,1%
Wspólne działania/prace na rzecz otoczenia mieszkań oraz w czasie pomocy wzajemnej	17,3%	14,4%	20,6%	11,9%	17,4%	20,1%	20,1%	17,3%
Inne (Jakie?)	3,7%	4,0%	3,4%	6,9%	2,7%	2,8%	3,9%	3,1%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec- Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec- Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Przypadkowe spotkania na klatce schodowej	54,8%	39,2%	44,9%	43,7%	52,7%	49,7%
Przypadkowe spotkania na ulicy	72,3%	50,0%	49,7%	40,1%	55,7%	47,3%
Zebrania lokalnych wspólnot sąsiedzkich	19,3%	19,9%	25,1%	19,2%	20,4%	13,8%
Wizyty towarzyskie	25,3%	28,9%	37,1%	37,7%	32,3%	38,3%
Nie widuję sąsiadów	1,2%	7,8%	2,4%	3,6%	0,0%	1,2%
Wspólne działania/prace na rzecz otoczenia mieszkań oraz w czasie pomocy wzajemnej	20,5%	16,9%	18,6%	17,4%	9,6%	21,0%
Inne (Jakie?)	4,8%	4,2%	1,8%	2,4%	7,8%	1,2%

Czy podejmuje Pan/Pani aktywne działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Tak (Jakie to działania?)	11,7%	11,9%	11,4%	12,5%	15,2%	10,4%	9,7%	10,9%
Nie (Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem obecnie utrudniają podejmowanie tego typu działań?)	43,2%	43,2%	43,2%	51,9%	45,7%	41,0%	37,0%	41,6%
Trudno powiedzieć	45,1%	44,9%	45,3%	35,6%	39,1%	48,6%	53,2%	47,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec- Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec- Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Tak (Jakie to działania?)	7,8%	15,7%	13,8%	15,0%	6,0%	12,0%
Nie (Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem obecnie utrudniają podejmowanie tego typu działań?)	44,6%	51,2%	40,1%	25,7%	59,9%	37,7%
Trudno powiedzieć	47,6%	33,1%	46,1%	59,3%	34,1%	50,3%

Jakie są Pana/Pani zdaniem główne przyczyny braku angażowania się mieszkańców dzielnicy w sprawy lokalne?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
brak motywacji wśród mieszkańców do podejmowania działań	44,1%	45,3%	42,8%	45,6%	48,4%	38,9%	43,5%	43,6%
brak wolnego czasu	52,2%	53,0%	51,3%	57,5%	56,0%	58,3%	55,2%	44,1%
brak koordynatora działań	35,2%	31,6%	39,2%	24,4%	35,9%	29,9%	40,3%	39,7%
ograniczone środki na finansowanie działań społecznych	16,3%	13,1%	19,9%	14,4%	14,1%	12,5%	17,5%	19,3%
ograniczone możliwości dotarcia z informacją o organizowanych działaniach	13,4%	13,3%	13,6%	9,4%	9,8%	9,0%	11,7%	19,6%
inne (Jakie?)	16,3%	16,3%	16,3%	14,4%	16,3%	18,8%	12,3%	17,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec- Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
brak motywacji wśród mieszkańców do podejmowania działań	43,4%	42,8%	31,1%	52,7%	65,3%	29,3%
brak wolnego czasu	43,4%	59,6%	68,3%	42,5%	41,9%	57,5%
brak koordynatora działań	29,5%	25,9%	26,3%	47,9%	50,3%	31,1%
ograniczone środki na finansowanie działań społecznych	18,7%	17,5%	7,8%	10,8%	27,5%	15,6%
ograniczone możliwości dotarcia z informacją o organizowanych działaniach	11,4%	13,3%	11,4%	16,8%	13,2%	14,4%
inne (Jakie?)	22,9%	12,7%	16,2%	14,4%	16,2%	15,6%

Czy potrafi Pan/Pani wskazać osoby z okolicy, które nazwać można liderami/animatorami życia społecznego?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	68,2%	69,5%	66,7%	63,8%	64,7%	63,2%	72,1%	72,3%
Tak(Kim są)	17,3%	18,6%	15,9%	16,9%	20,1%	20,1%	11,7%	17,3%
Trudno powiedzieć	14,5%	11,9%	17,4%	19,4%	15,2%	16,7%	16,2%	10,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	64,5%	66,3%	74,9%	71,9%	59,9%	71,9%
Tak(Kim są)	16,9%	16,9%	18,0%	15,6%	22,8%	13,8%
Trudno powiedzieć	18,7%	16,9%	7,2%	12,6%	17,4%	14,4%

Czy jest Pan/Pani członkiem jakiejś organizacji pozarządowej? (np. stowarzyszenia pomocy niepełnosprawnym, kluby sportowe itp.)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	88,9%	90,0%	87,7%	87,5%	90,8%	86,8%	89,0%	89,4%
Tak	11,1%	10,0%	12,3%	12,5%	9,2%	13,2%	11,0%	10,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	89,8%	88,6%	88,6%	87,4%	91,0%	88,0%
Tak(Jakiej?)	10,2%	11,4%	11,4%	12,6%	9,0%	12,0%

Czy w Pana/Pani dzielnicy organizowane są wydarzenia kulturalno-edukacyjne? (np. koncerty, spektakle, spotkania informacyjne, kursy pierwszej pomocy itp.)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie są organizowane	6,1%	6,3%	5,9%	3,8%	6,0%	4,2%	6,5%	7,8%
Tak, jest ich wystarczająco	35,3%	36,4%	34,1%	30,0%	36,4%	38,2%	39,0%	34,4%
Tak, lecz jest ich zbyt mało	36,0%	36,4%	35,6%	42,5%	39,7%	40,3%	31,2%	31,6%
Trudno powiedzieć	22,6%	21,0%	24,4%	23,8%	17,9%	17,4%	23,4%	26,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie są organizowane	10,2%	5,4%	3,6%	1,8%	14,4%	1,2%
Tak, jest ich wystarczająco	24,1%	36,7%	43,1%	34,7%	32,3%	40,7%
Tak, lecz jest ich zbyt mało	36,7%	45,2%	29,3%	41,9%	29,9%	32,9%
Trudno powiedzieć	28,9%	12,7%	24,0%	21,6%	23,4%	25,1%

Jakie formy uczestnictwa w kulturze Pana/Pani preferuje?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Spektakle/przedstawienia	20,3%	19,1%	21,6%	14,4%	23,9%	27,1%	16,9%	19,8%

Koncerty	42,9%	40,9%	45,1%	51,9%	42,9%	45,8%	43,5%	37,4%
Festyny	48,0%	48,3%	47,7%	40,0%	45,1%	48,6%	53,9%	50,3%
Kino	28,1%	29,4%	26,7%	45,6%	34,8%	30,6%	24,7%	17,3%
Widowisko kabaretowe	19,7%	18,0%	21,6%	12,5%	23,4%	25,0%	24,7%	16,8%
Telewizja	38,3%	38,3%	38,3%	21,3%	31,0%	43,1%	46,8%	44,1%
Internet	24,1%	20,3%	28,4%	48,1%	30,4%	22,9%	16,9%	13,7%
Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi	10,7%	11,0%	10,4%	8,1%	8,2%	11,8%	13,0%	11,7%
Warsztaty i zajęcia artystyczne	7,3%	7,6%	7,0%	8,8%	9,2%	6,9%	3,9%	7,3%
Inne (Jakie?)	5,3%	5,5%	5,1%	2,5%	2,7%	3,5%	1,3%	10,3%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Spektakle/przedstawienia	17,5%	15,7%	22,8%	20,4%	24,6%	21,0%
Koncerty	33,1%	44,6%	44,3%	48,5%	39,5%	47,3%
Festyny	40,4%	42,2%	56,3%	51,5%	53,3%	44,3%
Kino	30,1%	24,7%	22,2%	33,5%	28,1%	29,9%
Widowisko kabaretowe	12,7%	19,9%	22,8%	31,7%	10,2%	21,0%
Telewizja	43,4%	34,9%	40,1%	39,5%	35,3%	36,5%
Internet	26,5%	22,3%	25,1%	30,5%	18,6%	21,6%

Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi	9,6%	7,2%	16,2%	7,2%	9,6%	14,4%
Warsztaty i zajęcia artystyczne	7,2%	6,0%	13,2%	3,6%	7,2%	6,6%
Inne (Jakie?)	6,0%	6,0%	3,0%	0,6%	9,6%	6,6%

Jakich wydarzeń kulturalnych brakuje w Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Spektakle/przedstawienia	8,1%	8,3%	7,8%	6,9%	8,7%	8,3%	9,1%	7,8%
Koncerty	12,4%	12,3%	12,5%	19,4%	14,1%	11,1%	10,4%	9,8%
Festyny	21,7%	20,3%	23,3%	16,9%	25,0%	27,1%	25,3%	18,4%
Kino	7,8%	7,6%	8,1%	8,1%	8,7%	10,4%	11,0%	4,7%
Widowisko kabaretowe	14,3%	14,4%	14,2%	15,0%	16,3%	18,1%	18,2%	9,8%
Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi	12,8%	14,0%	11,4%	19,4%	15,2%	8,3%	11,0%	11,2%
Warsztaty i zajęcia artystyczne	8,6%	10,8%	6,1%	10,6%	10,3%	6,3%	9,7%	7,3%
Inne (Jakie?)	42,2%	41,3%	43,2%	39,4%	37,0%	42,4%	35,7%	48,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Spektakle/przedstawienia	9,0%	7,2%	7,2%	3,6%	11,4%	10,2%

Koncerty	13,3%	15,7%	9,0%	8,4%	14,4%	13,8%
Festyny	19,9%	28,3%	22,8%	18,0%	24,0%	17,4%
Kino	13,3%	9,0%	7,2%	4,2%	4,8%	8,4%
Widowisko kabaretowe	9,6%	21,1%	12,6%	12,6%	12,0%	18,0%
Wykłady/spotkania z ciekawymi ludźmi	12,0%	13,9%	10,8%	6,6%	15,0%	18,6%
Warsztaty i zajęcia artystyczne	9,0%	7,2%	10,2%	2,4%	10,2%	12,6%
Inne (Jakie?)	45,8%	23,5%	44,3%	52,1%	43,1%	44,3%

Czy wg Pana/Pani informacje o organizowanych wydarzeniach kulturalnych na terenie Pana/Pani miasta są wystarczająco dostępne?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	37,6%	39,4%	35,6%	41,3%	34,2%	36,8%	39,0%	37,4%
Tak	37,3%	36,2%	38,6%	37,5%	38,0%	43,1%	41,6%	32,7%
Trudno powiedzieć	25,1%	24,4%	25,8%	21,3%	27,7%	20,1%	19,5%	29,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	32,5%	38,0%	41,9%	38,3%	38,3%	36,5%
Tak	42,8%	41,6%	34,1%	36,5%	31,1%	37,7%

Trudno powiedzieć	24,7%	20,5%	24,0%	25,1%	30,5%	25,7%
-------------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Czy w Pana/Pani opinii, dzieci i młodzież posiada w okolicy miejsca, gdzie może aktywnie spędzać czas?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Tak, takich miejsc jest wystarczająco (Z jakich miejsc najchętniej Pana/Pani zdaniem korzystają?)	15,9%	15,7%	16,1%	17,5%	15,8%	13,9%	13,0%	17,3%
Tak, lecz takich miejsc jest niewystarczająco (jakich miejsc brakuje?)	17,0%	16,1%	18,0%	17,5%	27,7%	17,4%	13,0%	12,8%
Nie(jakich miejsc brakuje?)	23,9%	24,6%	23,1%	21,9%	28,3%	25,7%	18,8%	24,0%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	43,2%	43,6%	42,8%	43,1%	28,3%	43,1%	55,2%	45,8%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Tak, takich miejsc jest wystarczająco (Z jakich miejsc najchętniej Pana/Pani zdaniem korzystają?)	22,3%	13,3%	13,2%	17,4%	7,2%	22,2%
Tak, lecz takich miejsc jest niewystarczająco (jakich miejsc brakuje?)	16,9%	16,9%	19,8%	17,4%	17,4%	13,8%
Nie(jakich miejsc brakuje?)	13,3%	22,9%	28,1%	22,8%	33,5%	22,8%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	47,6%	47,0%	38,9%	42,5%	41,9%	41,3%

Czy Pana/Pani zdaniem młodzież i dzieci na terenie Pana/Pani dzielnicy spędzają wspólnie czas?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	26,0%	26,3%	25,6%	23,1%	23,4%	28,5%	26,0%	27,7%
Tak, często	15,8%	14,0%	17,8%	19,4%	20,7%	18,8%	13,6%	11,5%
Tak, lecz rzadko	38,6%	38,6%	38,6%	44,4%	40,8%	34,0%	40,3%	36,0%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	19,6%	21,0%	18,0%	13,1%	15,2%	18,8%	20,1%	24,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	34,9%	9,0%	20,4%	31,7%	33,5%	26,3%
Tak, często	7,2%	24,1%	15,6%	19,2%	9,6%	19,2%
Tak, lecz rzadko	37,3%	44,0%	39,5%	30,5%	43,1%	37,1%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	20,5%	22,9%	24,6%	18,6%	13,8%	17,4%

Czy Pana/Pani zdaniem lokalna młodzież i dzieci spędzają czas wspólnie z osobami dorosłymi?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	16,5%	16,1%	16,9%	15,6%	16,8%	15,3%	17,5%	16,8%
Tak, często	14,0%	13,6%	14,4%	15,6%	14,7%	14,6%	13,6%	12,8%

Tak, lecz rzadko	49,2%	47,3%	51,3%	54,4%	52,2%	51,4%	50,6%	43,9%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	20,3%	22,9%	17,4%	14,4%	16,3%	18,8%	18,2%	26,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	16,9%	14,5%	14,4%	16,2%	22,8%	14,4%
Tak, często	11,4%	18,1%	13,8%	15,0%	10,2%	15,6%
Tak, lecz rzadko	51,2%	44,6%	43,1%	50,3%	53,3%	52,7%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	20,5%	22,9%	28,7%	18,6%	13,8%	17,4%

Czy Pana/Pani zdaniem wśród dzieci i młodzieży na terenie Pana/Pani dzielnicy występują problemy społeczne?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Tak, wśród dzieci (Jakie?)	6,4%	4,4%	8,7%	6,3%	7,6%	6,9%	4,5%	6,4%
Tak, wśród młodzieży(jakie?)	16,4%	15,0%	18,0%	18,1%	14,1%	15,3%	14,3%	18,2%
Nie	52,2%	52,1%	52,3%	60,6%	53,8%	56,9%	48,1%	47,5%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	28,3%	30,5%	25,8%	19,4%	27,2%	24,3%	35,1%	31,6%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Tak, wśród dzieci (Jakie?)	7,8%	3,6%	4,8%	6,0%	11,4%	4,8%
Tak, wśród młodzieży(jakie?)	15,7%	21,7%	7,8%	6,0%	34,1%	13,2%
Nie	56,0%	41,6%	58,7%	62,3%	38,3%	56,3%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	25,9%	34,9%	29,9%	26,3%	24,6%	28,1%

Czy Pana/Pani zdaniem, nad dziećmi i młodzieżą z terenu Pana/Pani dzielnicy jest sprawowana wystarczająca opieka?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie(dlaczego?)	15,7%	14,4%	17,2%	13,8%	16,3%	14,6%	13,6%	17,6%
Tak	52,0%	49,4%	54,9%	63,1%	59,2%	53,5%	46,1%	45,3%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	32,3%	36,2%	28,0%	23,1%	24,5%	31,9%	40,3%	37,2%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie(dlaczego?)	15,1%	15,1%	10,2%	10,8%	31,7%	11,4%
Tak	46,4%	53,6%	56,9%	58,7%	42,5%	53,9%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	38,6%	31,3%	32,9%	30,5%	25,7%	34,7%

Czy na terenie Pana/Pani dzielnicy występują miejsca, gdzie organizowany jest czas wolny dla dzieci i młodzieży? (np. świetlice, biblioteki)

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	11,3%	11,2%	11,4%	11,3%	15,8%	11,1%	11,0%	9,2%
Tak(jakiego typu)	51,5%	49,2%	54,0%	65,0%	59,2%	55,6%	43,5%	43,3%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	37,2%	39,6%	34,5%	23,8%	25,0%	33,3%	45,5%	47,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	11,4%	15,1%	10,8%	5,4%	13,2%	12,0%
Tak(jakiego typu)	50,0%	50,0%	53,3%	56,9%	55,1%	43,7%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	38,6%	34,9%	35,9%	37,7%	31,7%	44,3%

Czy wg Pana/Pani wiedzy, na obszarze Pana/Pani dzielnicy działają animatorzy czasu wolnego dla dzieci i młodzieży?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	18,9%	18,6%	19,3%	20,6%	19,0%	20,1%	20,1%	17,0%
Tak(Czym się zajmują)	31,5%	30,1%	33,1%	43,8%	44,0%	34,0%	25,3%	21,2%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	49,6%	51,3%	47,7%	35,6%	37,0%	45,8%	54,5%	61,7%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	13,9%	24,7%	19,2%	13,8%	21,6%	20,4%
Tak(Czym się zajmują)	37,3%	27,1%	31,7%	33,5%	37,1%	22,2%
Trudno powiedzieć/brak wiedzy w tym zakresie	48,8%	48,2%	49,1%	52,7%	41,3%	57,5%

Czy na terenie Pana/Pani dzielnicy jest wystarczająca liczba miejsc do odpoczynku?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie(Jakich miejsc brakuje?)	21,6%	20,8%	22,5%	26,9%	23,4%	28,5%	18,2%	17,0%
Tak	49,5%	49,6%	49,4%	46,9%	44,0%	43,8%	55,8%	53,1%
Trudno powiedzieć	28,9%	29,5%	28,2%	26,3%	32,6%	27,8%	26,0%	29,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie(Jakich miejsc brakuje?)	17,5%	18,1%	25,7%	26,9%	21,6%	19,8%
Tak	51,8%	61,4%	43,7%	28,7%	60,5%	50,9%
Trudno powiedzieć	30,7%	20,5%	30,5%	44,3%	18,0%	29,3%

Czy jest Pan/Pani w stanie wskazać miejsce w okolicy, gdzie najchętniej Pan/Pani wypoczywa?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	26,3%	28,4%	23,9%	21,9%	27,2%	26,4%	24,7%	28,5%
Tak(Jakie to miejsca?)	55,0%	51,5%	58,9%	58,1%	52,7%	50,7%	53,9%	57,0%
Trudno powiedzieć	18,7%	20,1%	17,2%	20,0%	20,1%	22,9%	21,4%	14,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	23,5%	33,1%	33,5%	31,1%	11,4%	25,1%
Tak(Jakie to miejsca?)	57,2%	44,0%	42,5%	50,9%	80,2%	55,1%
Trudno powiedzieć	19,3%	22,9%	24,0%	18,0%	8,4%	19,8%

Jakie są Pana/Pani zdaniem najpopularniejsze formy wypoczynku wśród mieszkańców Pana/Pani dzielnicy?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Spacery	28,3%	26,9%	29,9%	23,8%	31,5%	22,2%	27,9%	31,3%
Spacery z psem	18,2%	20,1%	16,1%	19,4%	19,0%	14,6%	22,7%	16,8%
Odpoczynek na świeżym powietrzu	27,2%	24,4%	30,3%	22,5%	29,3%	27,8%	32,5%	25,7%
Udział w wydarzeniach kulturalnych	20,3%	18,8%	22,0%	21,3%	22,8%	27,8%	20,1%	15,6%

Oglądanie telewizji	52,3%	51,9%	52,8%	54,4%	47,3%	43,8%	51,3%	57,8%
Korzystanie z komputera/tabletu/smartfona	25,1%	26,5%	23,5%	30,6%	28,3%	27,8%	20,1%	22,1%
Gry komputerowe	14,5%	14,6%	14,4%	19,4%	13,6%	17,4%	14,9%	11,5%
Czytanie książek/prasy	10,8%	13,3%	8,1%	8,1%	16,3%	8,3%	9,7%	10,6%
Uprawianie sportu (jakich najczęściej?)	11,5%	10,8%	12,3%	11,9%	13,0%	13,2%	12,3%	9,5%
Inne, jakie?	14,5%	14,2%	14,8%	15,6%	14,1%	12,5%	12,3%	15,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Spacery	24,7%	41,0%	19,2%	26,9%	37,7%	20,4%
Spacery z psem	21,7%	21,1%	16,8%	14,4%	17,4%	18,0%
Odoczynek na świeżym powietrzu	25,9%	28,3%	25,1%	25,1%	28,7%	29,9%
Udział w wydarzeniach kulturalnych	15,7%	21,1%	22,8%	25,1%	13,2%	24,0%
Oglądanie telewizji	54,2%	45,8%	50,3%	53,9%	64,1%	45,5%
Korzystanie z komputera/tabletu/smartfona	24,1%	30,7%	19,2%	21,6%	24,6%	30,5%
Gry komputerowe	15,1%	8,4%	13,2%	11,4%	17,4%	21,6%
Czytanie książek/prasy	10,2%	18,1%	11,4%	7,8%	8,4%	9,0%
Uprawianie sportu (jakich najczęściej?)	17,5%	9,0%	10,2%	9,0%	12,6%	10,8%
Inne, jakie?	22,9%	15,7%	15,6%	6,0%	14,4%	12,6%

Jak ocenia Pan/Pani swój dostęp do Internetu (w miejscu zamieszkania)?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Bardzo dobrze	16,6%	16,1%	17,2%	30,6%	25,0%	17,4%	11,7%	7,8%
Bardzo źle	1,9%	1,9%	1,9%	3,1%	1,6%	2,8%	0,6%	1,7%
Dobrze	31,9%	30,1%	33,9%	34,4%	42,4%	42,4%	38,3%	18,4%
Nie mam dostępu do Internetu	20,1%	20,8%	19,3%	0,0%	1,1%	0,7%	18,2%	47,5%
Przeciętnie	19,7%	20,5%	18,9%	23,8%	21,2%	22,9%	22,1%	14,8%
Trudno powiedzieć	5,8%	6,4%	5,1%	3,8%	4,3%	5,6%	5,2%	7,8%
Źle	4,0%	4,2%	3,8%	4,4%	4,3%	8,3%	3,9%	2,0%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Bardzo dobrze	18,1%	19,9%	16,2%	15,6%	17,4%	12,6%
Bardzo źle	0,6%	1,2%	6,0%	3,0%	0,0%	0,6%
Dobrze	35,5%	34,9%	21,0%	25,7%	38,3%	35,9%
Nie mam dostępu do Internetu	20,5%	18,1%	16,8%	16,8%	23,4%	25,1%
Przeciętnie	19,9%	13,3%	24,6%	27,5%	16,2%	16,8%
Trudno powiedzieć	4,2%	7,8%	9,0%	6,0%	2,4%	5,4%

Do jakich celów zwykle wykorzystuje Pan/Pani Internet?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Cele zawodowe	8,6%	7,0%	10,4%	15,0%	17,4%	8,3%	5,2%	2,8%
Granie w gry sieciowe i podobne rozrywki	11,1%	9,3%	13,1%	20,6%	15,2%	13,9%	9,7%	4,2%
Czytanie wiadomości	25,1%	24,4%	25,8%	31,3%	31,0%	34,0%	25,3%	15,6%
Słuchanie muzyki	19,2%	18,4%	20,1%	31,3%	24,5%	25,7%	16,9%	9,5%
Oglądanie filmów	22,9%	18,8%	27,5%	30,6%	31,0%	34,0%	22,7%	10,9%
Zakupy	24,9%	23,1%	26,9%	28,1%	37,0%	36,8%	26,0%	12,0%
Załatwianie spraw urzędowych	17,5%	16,3%	18,9%	20,6%	22,3%	21,5%	20,8%	10,6%
Komunikacja z innymi użytkownikami	32,1%	33,9%	30,1%	40,6%	38,0%	38,9%	29,2%	23,7%
Serwisy społecznościowe	21,5%	22,7%	20,1%	31,3%	26,1%	21,5%	24,0%	13,7%
Inne, jakie?	3,5%	3,2%	3,8%	7,5%	3,8%	2,1%	1,9%	2,8%
Nie korzystam	2,4%	3,4%	1,3%	0,0%	0,5%	2,1%	1,9%	4,7%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Cele zawodowe	4,2%	12,7%	12,0%	12,6%	6,6%	3,6%
Granie w gry sieciowe i podobne rozrywki	15,1%	9,0%	10,8%	8,4%	14,4%	9,0%

Czytanie wiadomości	18,7%	32,5%	28,1%	21,0%	24,6%	25,7%
Słuchanie muzyki	18,1%	15,1%	24,0%	24,0%	17,4%	16,8%
Oglądanie filmów	17,5%	26,5%	19,8%	29,3%	23,4%	21,0%
Zakupy	26,5%	30,1%	19,8%	28,7%	24,6%	19,8%
Załatwianie spraw urzędowych	18,1%	10,8%	19,8%	22,2%	19,2%	15,0%
Komunikacja z innymi użytkownikami	39,2%	26,5%	36,5%	26,9%	31,7%	31,7%
Serwisy społecznościowe	32,5%	18,7%	18,0%	13,8%	24,0%	22,2%
Inne, jakie?	4,2%	6,6%	1,2%	1,2%	2,4%	5,4%
Nie korzystam	1,8%	4,8%	2,4%	0,0%	3,6%	1,8%

Czy zdarzyło się Panu/Pani mieć problemy z opłaceniem wszystkich comiesięcznych rachunków?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	50,4%	53,0%	47,5%	58,8%	54,3%	50,7%	45,5%	46,6%
Tak, często	4,0%	4,2%	3,8%	1,9%	4,3%	4,9%	3,2%	4,7%
Tak, sporadycznie	34,8%	32,6%	37,3%	25,6%	33,2%	32,6%	41,6%	37,7%
Trudno powiedzieć	10,8%	10,2%	11,4%	13,8%	8,2%	11,8%	9,7%	10,9%
	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)		

Nie	51,8%	55,4%	45,5%	52,1%	41,9%	55,7%
Tak, często	5,4%	7,2%	3,6%	4,2%	2,4%	1,2%
Tak, sporadycznie	27,7%	33,1%	36,5%	34,7%	44,3%	32,3%
Trudno powiedzieć	15,1%	4,2%	14,4%	9,0%	11,4%	10,8%

Czy zdarzyły się Panu/Pani sytuacje, w których brakuje środków na zakup podstawowych produktów żywnościowych?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	80,3%	79,7%	80,9%	87,5%	85,9%	85,4%	85,1%	70,1%
Tak, często	1,7%	1,7%	1,7%	0,0%	2,7%	3,5%	0,6%	1,7%
Tak, sporadycznie	9,3%	10,2%	8,3%	4,4%	5,4%	4,2%	5,2%	17,3%
Trudno powiedzieć	8,7%	8,3%	9,1%	8,1%	6,0%	6,9%	9,1%	10,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	77,1%	81,3%	77,2%	84,4%	80,2%	81,4%
Tak, często	2,4%	3,6%	1,2%	0,0%	1,8%	1,2%
Tak, sporadycznie	10,8%	8,4%	6,6%	7,2%	13,8%	9,0%
Trudno powiedzieć	9,6%	6,6%	15,0%	8,4%	4,2%	8,4%

Czy może sobie Pan/Pani pozwolić na okazjonalny zakup produktów luksusowych

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	55,0%	55,5%	54,4%	45,0%	50,0%	47,2%	54,5%	65,4%
Tak	21,9%	19,7%	24,4%	27,5%	28,3%	29,2%	19,5%	14,2%
Trudno powiedzieć	23,1%	24,8%	21,2%	27,5%	21,7%	23,6%	26,0%	20,4%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	57,8%	48,8%	46,7%	58,7%	59,9%	58,1%
Tak	18,1%	31,3%	25,7%	16,2%	18,6%	21,6%
Trudno powiedzieć	24,1%	19,9%	27,5%	25,1%	21,6%	20,4%

Czy ewentualne nadwyżki finansowe woli Pan/Pani wydać czy zaoszczędzić

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Trudno powiedzieć	23,4%	23,1%	23,7%	20,0%	19,6%	20,8%	24,7%	27,4%
Wydać	34,9%	32,6%	37,5%	47,5%	33,2%	38,2%	36,4%	28,2%
Zaoszczędzić	41,7%	44,3%	38,8%	32,5%	47,3%	41,0%	39,0%	44,4%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Trudno powiedzieć	21,1%	18,7%	28,1%	26,3%	24,6%	21,6%
Wydać	45,8%	39,8%	26,9%	30,5%	29,9%	36,5%
Zaoszczędzić	33,1%	41,6%	44,9%	43,1%	45,5%	41,9%

Jak Pan/Pani ogólnie ocenia swoje warunki mieszkaniowe?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Bardzo dobrze	15,6%	15,0%	16,3%	15,0%	18,5%	15,3%	15,6%	14,5%
Bardzo źle	5,9%	4,7%	7,2%	3,1%	4,9%	8,3%	5,8%	6,7%
Dobrze	36,8%	36,7%	36,9%	35,0%	40,8%	38,9%	39,0%	33,8%
Przeciętnie	22,7%	24,8%	20,3%	28,8%	19,0%	20,1%	24,0%	22,3%
Trudno powiedzieć	7,0%	6,6%	7,4%	7,5%	7,1%	4,9%	5,2%	8,4%
Źle	11,9%	12,1%	11,7%	10,6%	9,8%	12,5%	10,4%	14,0%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Bardzo dobrze	20,5%	16,3%	15,0%	15,6%	12,0%	14,4%

Bardzo źle	3,6%	2,4%	7,2%	8,4%	6,6%	7,2%
Dobrze	36,7%	45,8%	33,5%	30,5%	37,1%	37,1%
Przeciętnie	22,3%	19,9%	21,0%	22,2%	28,1%	22,8%
Trudno powiedzieć	4,8%	7,2%	9,0%	9,6%	3,6%	7,8%
Źle	11,4%	8,4%	14,4%	13,8%	12,6%	10,8%

Do kogo przede wszystkim powinny zostać skierowane działania rewitalizacyjne

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
56.Dzieci i młodzież	51,7%	51,5%	51,9%	44,4%	50,0%	56,9%	51,9%	53,6%
56. Osoby młode i w średnim wieku	46,6%	47,5%	45,6%	46,3%	47,8%	50,0%	42,2%	46,6%
56. Osoby bezrobotne	32,4%	31,6%	33,3%	30,0%	31,0%	33,3%	35,1%	32,7%
56. Rodziny z dziećmi	59,1%	59,1%	59,1%	53,1%	63,0%	60,4%	61,7%	58,1%
56. Seniorzy	37,0%	38,1%	35,8%	30,0%	24,5%	35,4%	39,6%	46,1%
56. Osoby z niepełnosprawnościami	23,7%	24,1%	23,3%	21,3%	24,5%	20,1%	22,7%	26,3%
56. Inne grupy(jakie?)	7,9%	6,3%	9,7%	10,6%	7,1%	4,2%	5,8%	9,5%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
56. Dzieci i młodzież	50,6%	27,1%	59,3%	58,1%	58,1%	56,9%
56. Osoby młode i w średnim wieku	56,6%	44,6%	23,4%	40,7%	55,1%	59,3%
56. Osoby bezrobotne	35,5%	30,1%	33,5%	31,7%	25,1%	38,3%
56. Rodziny z dziećmi	62,7%	45,8%	62,9%	60,5%	63,5%	59,3%
56. Seniorzy	36,7%	38,0%	41,3%	22,2%	30,5%	53,3%
56. Osoby z niepełnosprawnościami	15,1%	22,3%	36,5%	21,0%	27,5%	19,8%
56. Inne grupy (jakie?)	1,2%	8,4%	16,2%	12,0%	6,0%	3,6%

Czy chciałby/ałaby Pan/Pani włączyć się w działania organizowane na rzecz poprawy życia w okolicy Pana/Pani miejsca zamieszkania?

	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	18-29	30-39	40-49	50-59	60 lat i więcej
Nie	31,1%	33,0%	29,0%	23,8%	23,9%	29,9%	28,6%	39,7%
Tak, chętnie	15,5%	14,2%	16,9%	21,9%	15,2%	14,6%	16,2%	12,8%
Tak, lecz w niewielkim zakresie	30,5%	29,4%	31,8%	34,4%	37,0%	29,2%	33,8%	24,6%
Trudno powiedzieć	22,9%	23,5%	22,2%	20,0%	23,9%	26,4%	21,4%	22,9%

	Boguszowice Osiedle	Chwałowice (fragment dzielnicy Chwałowice)	Niedobczyce (fragment dzielnicy Niedobczyce)	Niewiadom (dwa fragmenty dzielnicy Niewiadom)	Paruszowiec-Piaski (fragment dzielnicy Paruszowiec-Piaski)	Śródmieście (obszar dzielnicy Śródmieście)
Nie	27,1%	40,4%	28,1%	28,1%	30,5%	32,3%
Tak, chętnie	13,3%	10,8%	19,2%	21,0%	13,8%	15,0%
Tak, lecz w niewielkim zakresie	28,9%	31,9%	27,5%	29,3%	34,7%	30,5%
Trudno powiedzieć	30,7%	16,9%	25,1%	21,6%	21,0%	22,2%